

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till postlag samt om godkännande av världspostkonventionen och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att en postlag ska stiftas genom vilken den nu gällande lagen om posttjänster och de författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av den ska ersättas. Dessutom föreslås i propositionen att lagen om avgift för tryggande av postförmedling i glesbygden ska upphävas.

Postlagen ska utgöra en ny allmän ram för regleringen i fråga om bedrivande av postverksamhet i Finland. Dessutom ska genom lagen föreskrivas i synnerhet om tillhandahållande av i EU:s postdirektiv avsedda samhällsomfattande tjänster. Ändringarna i postdirektivet samt de senaste ändringarna i världspostkonventionen som kräver ändringar i lagstiftningen införs i den nationella lagstiftningen genom den nya postlagen.

I tillämpningsområdet för den nya postlagen föreslås inga ändringar i förhållande till den nuvarande lagen om posttjänster. Till tillämpningsområdet ska höra förmedling av adresserade brevöversändelser samt paket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, medan däremot tidningsutdelning avgränsas från tillämpningsområdet även i fortsättningen. Inte heller kuriröversändelser, företagets interna eller småskaliga postverksamhet eller andra pakettjänster än de som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska höra till tillämpningsområdet.

Bedrivande av postverksamhet föreslås fortfarande vara koncessionspliktig verksamhet. Den på rättslig bedömning grundade koncessionen för tillhandahållande av brev-tjänster ska beviljas av kommunikationsministeriet. Det föreslås att bestämmelserna om innehållet i koncessionen ska preciseras. T.ex. villkor som gäller nätet av verksamhetsställen eller utdelning fem dagar i veckan

ska inte kunna åläggas andra än tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster.

I propositionen föreslås ändringar i åläggandet av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. För närvarande har skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ålagts Itella Abp. I propositionen föreslås att skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster åläggs ett visst företag genom beslut av Kommunikationsverket utifrån en bedömning av postmarknaden. Det ska också vara möjligt att uttryckligen inte ålägga en sådan skyldighet om utbudet av posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna är tillräckligt. Behovet av att ålägga skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska bedömas med regelbundna mellanrum. Det föreslås att de som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster även i fortsättningen åläggs skyldighet att samla in och dela ut översändelser fem vardagar i veckan.

Syftet med den nya lagen är att säkerställa att det i hela landet finns tillgång till grundläggande posttjänster som motsvarar den genomsnittliga användarens servicebehov på villkor som är rimliga, icke-diskriminerande och öppna för insyn. Tillgången till tjänsterna ska säkerställas genom att mer detaljerat än tidigare definiera de samhällsomfattande tjänsterna och genom att precisera skyldigheten för den som tillhandahåller dem. Skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska preciseras från det nuvarande läget så att de tjänster som åtminstone måste tillhandahållas uttryckligen fastställs i lagen. Som minimikrav ska fastställas tillhandahållande av en sådan brevprodukt på vilken den kvalitetsnorm som beskriver befordringstiden

för brev tillämpas. I praktiken är posttjänsternas basprodukt en brevprodukt som är avsedd att bli levererad den andra dagen efter avsändandet i stället för det nuvarande s.k. 1 klass brevet.

I propositionen tryggas förutsättningarna för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster så att det är möjligt att tillhandahålla dem så kostnadseffektivt som möjligt. Dessutom ingår det i propositionen en mekanism genom vilken utbudet av samhällsomfattande tjänster i sista hand tryggas genom offentliga medel, om nettokostnaderna av de samhällsomfattande tjänsterna blir orimliga för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Principen är dock att det ska vara möjligt att tillhandahålla posttjänster kostnadseffektivt och att utbudet ska kunna finansieras på marknadsvillkor.

Det föreslås att postlagstiftningen preciseras i fråga om verksamhetsställen för de samhällsomfattande tjänsterna i den nuvarande lagen. Tillhandahållare av de samhällsomfattande tjänsterna ska även i framtiden vara skyldiga att driva verksamhetsställen. I propositionen avstår man från den nuvarande definitionen enligt vilken det i varje kommun ska finnas minst ett verksamhetsställe. Däremot ska det i lagen införas ett krav enligt vilket verksamhetsställena ska placeras så att användarna av samhällsomfattande tjänster kan uträtta ärenden vid verksamhetsställen som är belägna på ett rimligt avstånd från den stadigvarande bostaden.

Regleringen om placeringen av postlådorna föreslås bli preciserad jämfört med nuläget. Postlådornas placering ska fastställas av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Adressaten ska fortfarande ha möjlighet att överklaga beslut om placering av postlådor. Avsikten är att alla tvistefrågor gällande placering av postlådor entydigt ska kanaliseras till kommunens byggnadstillsynsmyndighet för avgörande. Samtidigt ska

Kommunikationsverket i lagen ges möjlighet att utfärda föreskrifter om ordnandet av praktiska frågor i samband med postutdelning.

Det föreslås att bestämmelserna om utdelningen i huvudsak ska bevaras i nuvarande form. Brevförsändelser till småhus ska bäras ut till en postlåda som med beaktande av de lokala förhållandena är belägen på ett rimligt avstånd från adressatens adress. Brevförsändelser som delas ut till bostadslägenheter i höghus ska bäras ut till de enskilda bostädernas postluckor. Adressaten kan mot rimlig avgift ingå avtal med postföretag om arrangemang som avviker från detta. Vid fastställandet av utdelningsstället ska de faktorer som beaktas kompletteras så att också adressatens rörelsehinder eller minst 75 års ålder beaktas.

Syftet med den nya lagen är förutom att säkerställa de samhällsomfattande tjänsterna också att allmänt främja postbranschens och posttjänsternas utveckling. Etableringen av nya företag på postmarknaden främjas genom att minska postföretagens skyldigheter jämfört med nuläget och genom att på detta sätt sänka tröskeln för etablering. Dessutom säkerställs genom bestämmelserna att andra postföretag har tillträde till vissa delar av det existerande nätet för samhällsomfattande tjänster på villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande.

I propositionen föreslås också att Riksdagen ska godkänna världspostkonventionen sådan som den är ändrad vid kongressen i Genève. I propositionen ingår också ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen.

I propositionen föreslås att lagen om avgift för tryggnad av postförmedling i glesbygden upphävs.

Det föreslås att lagen ska träda i kraft den 1 mars 2011.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	3
ALLMÅN MOTIVERING	6
ALLMÅN MOTIVERING	6
1 INLEDNING	6
2 NULÄGE	6
2.1 Lagstiftning och praxis	6
2.1.1 Inledning	6
2.1.2 Postverksamheten i Finland	12
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	16
2.2.1 EU:s lagstiftning	16
2.2.2 Världspostkonventionen	25
2.2.3 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet.....	26
2.3 Bedömning av nuläget	43
2.3.1 Utvecklingen av postmarknaden	43
2.3.2 Lagens tillämpningsområde	44
2.3.3 Tillhandahållande av posttjänster.....	44
2.3.4 De samhällsomfattande tjänsterna	45
2.3.5 Konkurrensfrämjande	49
2.3.6 Finansiering av samhällsomfattande tjänster	51
2.3.7 Mottagande, förmedling och utdelning av postförsändelser	52
2.3.8 Styrning och övervakning av postverksamheten samt vissa bestämmelser ...	53
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	54
3.1 Målsättning	54
3.2 De viktigaste förslagen	55
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	57
4.1 Ekonomiska konsekvenser	57
4.1.1 Konsekvenser för hushåll.....	57
4.1.2 Konsekvenser för företag.....	58
4.2 Konsekvenser för samhällsekonomin och den offentliga ekonomin	62
4.3 Konsekvenser för myndigheterna	63
4.4 Miljökonsekvenser.....	64
4.5 Andra konsekvenser för samhället.....	64
4.5.1 Konsekvenser för allmänhetens ställning och verksamhet i samhället.....	64
4.5.2 Sociala och hälsomässiga konsekvenser samt konsekvenser för jämställdheten, barn och jämlikheten mellan kvinnor och män.....	65
4.5.3 Konsekvenser för sysselsättningen och arbetslivet.....	66
4.5.4 Konsekvenser för brottsbekämpning och säkerhet	66
4.5.5 Konsekvenser för den regionala utvecklingen	66
4.5.6 Konsekvenser för informationsområdet.....	66
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN.....	67

5.1	Beredningsskedena och beredningsmaterialet.....	67
5.2	Utlåtandena och beaktandet av dem	67
6	SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	69
	DETAJLMOTIVERING	70
1	INNEHÅLLET I VÄRLDSPOSTKONVENTIONEN OCH DESS FÖRHÅLLANDE TILL LAGSTIFTNINGEN I FINLAND.....	70
	Del 1 Gemensamma regler för den internationella posttjänsten.....	70
	Del 2 Regler i fråga om brevpost och postpaket	73
	Kapitel 1 Tillhandahållande av tjänster	73
	Kapitel 2 Ansvar	77
	Kapitel 3 Särskilda föreskrifter gällande brevpost	78
	Del 3 Avgifter.....	79
	Kapitel 1 Särskilda föreskrifter gällande brevpost	79
	Kapitel 2 Övriga bestämmelser	81
	Del 4 Slutbestämmelser.....	82
2	MOTIVERING TILL LAGFÖRSLAGEN.....	82
2.1	Postlag	82
	1 kap. Allmänna bestämmelser	82
	2 kap. Tillhandahållande av posttjänster.....	87
	3 kap. Innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna	97
	4 kap. Skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster	107
	5 kap. Prissättning och kostnadsredovisning hos den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster	114
	6 kap. Beräkning och ersättning av nettokostnaderna för samhällsomfattande tjänster.....	119
	7 kap. Samarbete mellan postföretagen samt och informationssystem.....	122
	8 kap. Mottagande och utdelning av försändelser.....	129
	9 kap. Postföretagets ansvar.....	134
	10 kap. Frambefordran av försändelser och behandling av obeställbara försändelser	137
	11 kap. Övriga skyldigheter för postföretag	146
	12 kap. Styrning och tillsyn över postverksamhet	149
	13 kap. Tvångsmedel, påföljder och ändringssökande	152
	14 kap. Särskilda bestämmelser.....	154
	15 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser	154
2.2	Lag om sättande i kraft av de bestämmelser i Världspostkonventionen som hör till området för lagstiftningen	157
3	NÄRMARE BESTÄMMELSER	157
4	IKRAFTTRÄDANDE.....	158
5	BEHOVET AV RIKSDAGENS SAMTYCKE.....	159
6	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN OCH BEHANDLINGSORDNING	160
6.1	Inledning.....	160
6.2	Yttrandefriheten.....	160

6.3	Näringsfriheten	161
6.4	Skyddet av förtroliga meddelanden	163
6.5	Bemyndigande att utfärda normer	164
6.6	Likställighet	165
6.7	Reglering om avgifter och skatter	165
6.8	Bedömning av behandlingsordningen	166
LAGFÖRSLAG		167
	Postlag	167
	om sättande i kraft av de bestämmelser i Världspostkonventionen som hör till området för lagstiftningen	191
FÖRDRAGSTEXT		192

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Postverksamheten regleras i lagen om posttjänster (313/2001). År 2003 överlämnade statsrådet en redogörelse till riksdagen om konsekvenserna och tillämpningen av lagen om posttjänster (SRR 4/2003 rd, RSk 3/2004 rd). På EU-nivå har postlagstiftningen harmoniserats genom direktivet 97/67/EG. Det senaste ändringsdirektivet i fråga om posttjänster 2008/6/EG offentliggjordes den 27 februari 2008. Den lagstiftning som ändringen kräver ska sättas i kraft i medlemsstaterna före utgången av 2010.

I programmet för regeringen ingår en aneckning om postverksamheten. Enligt den ska lagstiftningen om postverksamheten och i synnerhet om skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i anslutning därtill utvärderas under regeringsperioden med beaktande av utvecklingen både inom Europeiska unionen och i postens verksamhetsbetingelser. I anteckningen konstateras vidare att regeringen tryggar förutsättningarna så att den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster kan svara för att skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster uppfylls.

Kommunikationsministeriet tillsatte den 10 oktober 2008 en arbetsgrupp med uppgift att lägga fram ett förslag till ändring av lagen om posttjänster. Enligt uppdraget var arbetsgruppens uppgift att göra förslag till sådana ändringar i lagen om posttjänster som postdirektivet förutsatte. Arbetsgruppen skulle också bedöma övriga reformbehov för lagen om posttjänster samt vid behov lägga fram förslag om ändring av lagstiftningen och om andra eventuella åtgärder. Arbetsgruppen skulle i synnerhet beakta utvecklingen inom postbranschen och konsekvenserna för de samhällsomfattande tjänsterna samt förutsättningarna för deras tillhandahållande på lång sikt. Arbetsgruppen beredde sitt förslag i enlighet med sitt uppdrag.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

2.1.1 Inledning

Postverksamheten regleras i lagen av den 6 april 2001 om posttjänster (313/2001). På idkande av postverksamhet tillämpas också lagen av den 24 juli 1997 om avgift för tryggande av postförmedling i glesbygden (708/1997).

Posttjänsterna hör till landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet med stöd av 18 § 20 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991). På Åland finns en egen postlagstiftning, landskapslagen om posttjänster av den 29 juni 2007 (Ålands författningssamling 60/2007). På Åland verkar också ett självständigt postföretag, vars namn har ändrats till Posten Åland Ab genom en lag av den 14 november 2008 (Ålands författningssamling 144/2008).

Lagen om posttjänster

Den gällande lagen om posttjänster trädde i kraft vid ingången av 2002. Den ersatte postlagen, jämte senare ändringar, som trädde i kraft vid ingången av 1994. Lagen om posttjänster grundar sig på postlagen och Europeiska unionens postreglering, i synnerhet Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna, nedan *postdirektivet*.

I lagen om posttjänster ingår skyldigheter både om innehållet i och om tillhandahållande av posttjänster som definierats som samhällsomfattande tjänster och om tillhandahållande av andra posttjänster. Dessutom ingår i lagen bl.a. bestämmelser om styrning och tillsyn över postverksamhet samt om uppgifter i anslutning till säkerställande av postgången. Postverksamheten har föreskrivits vara verksamhet som kräver koncession.

Kap. 1 i lagen om posttjänster innehåller lagens allmänna bestämmelser. I kapitlet ingår bestämmelser om lagens syfte och tillämpningsområde samt definitionerna på de viktigaste termerna. Lagens syfte är enligt dess 1 § att säkerställa att posttjänster av god kvalitet och särskilt samhällsomfattande tjänster finns att tillgå på rättvisa villkor i hela landet. Dessutom åläggs statsrådet i bestämmelsen en skyldighet att se till att det i hela landet finns tillgång till samhällsomfattande tjänster. Lagens tillämpningsområde fastställs i 2 § genom att räkna upp en mängd tjänster som lagen inte gäller. Till lagens tillämpningsområde hör inte transport och utdelning av tidningar och tidskrifter, sådan utdelning och transport av brevårsändelser som är av mindre betydelse, postverksamhet som behövs för eller hänför sig till en näringsidkares egen verksamhet, s.k. kurirverksamhet som baserar sig på individuella bilaterala avtal samt förmedling av andra paket än dem som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. I Finland har det av hävd ansetts att utdelning av tidningar inte kan föreskrivas vara koncessionspliktig verksamhet utan att den i 12 § i grundlagen (731/1999) tryggade yttrandefriheten skulle kränkas. Många förläggare har själva skött om utdelningen av sina tidningar till kunderna. I 3 § i lagen om posttjänster har vissa centrala begrepp definierats, vilka dock vid flera tillfällen får ett mer detaljerat innehåll först annanstans i lagen.

I 2 kap. i lagen om posttjänster fastställs innehållet i och kvalitetsnormerna för de samhällsomfattande tjänsterna. I 4 § föreskrivs om innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna enligt viktclasser, som i postdirektivet. Enligt paragrafen omfattar de samhällsomfattande tjänsterna för det första tjänster som gäller förmedling av adresserade brevårsändelser som väger högst två kilogram, och postpaket som väger högst 10 kilogram. I fråga om till landet ankommande försändelser omfattar de samhällsomfattande tjänsterna tjänster som gäller transport och utdelning av försändelser som väger högst 30 kilogram. Dessutom konstateras i paragrafen att rekommenderade och försäkrade försän-

delser ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

I paragrafen föreskrivs i stora drag om nätet av verksamhetsställen hos den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster samt om skyldigheter för tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster i fråga om insamling och utdelning. Enligt lagen ska det i varje kommun finnas minst ett verksamhetsställe som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. När tillgången till posttjänster ordnas ska lokala förhållanden samt utvecklingen av nya former av posttjänster beaktas. I 5 § 1 mom. fastställs kvalitetsnormen för inrikes brevårsändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Kvalitetsnormen uttrycker miniminivån för befordringstiden för post, vilken ska uppnås i hela landet. Av s.k. 1 klass försändelser som lämnats in för att förmedlas den följande arbetsdagen ska enligt den kvalitetsnorm som framgår av paragrafen minst 85 procent vara framme följande arbetsdag och minst 98 procent senast den andra arbetsdagen. Dessutom ingår i 5 § 2 mom. en kvalitetsnorm för gränsöverskridande post inom Europeiska gemenskapen i enlighet med bilagan till postdirektivet, enligt vilken minst 85 procent av försändelserna ska vara framme på den tredje dagen räknat från inlämningsdagen och 97 procent av försändelserna på den femte dagen.

I 3 kap. fastställs förutsättningarna för bedrivande av postverksamhet. Bestämmelserna gäller koncession, dess villkor, ansökan, giltighetstid, överföring och hur koncessioner förfaller. Beviljande av koncession grundar sig på rättslig prövning och statsrådet är skyldigt att bevilja koncession till sådana sammanslutningar, ämbetsverk, inrättningar och stiftelser som uppfyller de kriterier för verksamheten som framgår av lagen. Området för vilket koncession kan beviljas ska bilda ett enhetligt koncessionsområde i fråga om förvaltning och funktion. I 34 § ingår bestämmelser om återkallande av koncession, enligt vilken förutsättningen för återkallande är att koncessionshavaren inte iakttar lagen om posttjänster eller de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Statsrådet kan enligt 42 § på ansökan bevilja ett postföretag rätt att utge internationellt

godkända frimärken och kommunikationsministeriet kan på ansökan bevilja postföretag rätt att utge i Finland godkända frimärken. Om åtgärder vid nedläggning av postverksamheten ingår bestämmelser i 41 § och om utövande av olovlig postverksamhet föreskrivs straff i 35 §.

Alla koncessioner ska enligt 6 § i princip innehålla sådana bestämmelser om utdelning i vilka bestämmelserna om kvalitetsnormen i 5 § iaktas. I samband med stiftande av lagen ansåg trafikutskottet i sitt betänkande (TrUB 13/2000 rd) att det i koncessionerna för alla postföretag ska ingå en bestämmelse om kvalitetsnormen för utdelning på 95 procent. Koncessionen kan också innehålla vissa andra bestämmelser som gäller verksamheten.

Skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, dvs. skyldigheten att garantera att de samhällsomfattande tjänster som definieras i 2 kap. uppfylls i hela landet, kan i koncessionen åläggas en sådan postverksamhetsidkare som har förutsättningar att ansvara för tillhandahållandet av de samhällsomfattande tjänsterna. För att trygga de samhällsomfattande tjänsterna kan statsrådet ålägga ett postföretag skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster även för ett annat område än det för vilka företaget har sökt koncession. Bestämmelsen måste införas för det teoretiska fallets skull att Finlands Post Ab inte skulle vara villig att bedriva postverksamhet på någon kommuns eller något landskaps område. Det ansågs att det då ska finnas en möjlighet att ålägga postföretaget skyldighet att under vissa förutsättningar åta sig att sköta även detta område.

I 4 kap. ingår bestämmelser om postföretags allmänna skyldigheter. I detta omfattande kapitel ingår bestämmelser om postföretags skyldigheter, om prissättning och kostnadsredovisning hos den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster, om samarbetsplikt för postföretagen och andra skyldigheter, såsom bestämmelser om skötsel av postverksamheten under undantagsförhållanden.

Enligt 11 § är postföretagen skyldiga att mot gällande avgift av var och en som så önskar ta emot och till adressaten förmedla brevfrösendelser i enlighet med koncessionen

och sina leveransvillkor, utom i särskilt föreskrivna undantagsfall som hänför sig till säkerheten av innehållet i frösendelserna.

I 12 § ingår bestämmelser om ordnande av postutdelningen. I 1 mom. har de ställen fastställts där brevfrösendelser ska delas ut. I småhus ska brev delas ut till en anordning eller konstruktion som är belägen på ett med hänsyn till de lokala förhållandena rimligt avstånd från den adress som adressaten angivit. Trafikutskottet ansåg i sitt betänkande (TrUB 13/2000 rd) att det inte är ändamålsenligt att man i efterskott försöker installera boxrader i höghusens bottenvåning eller på den yttre väggen. Enligt 2 mom. ska brevfrösendelser delas ut minst varje arbetsdag om inte utdelningen förhindras på grund av oöverstigliga hinder som fastställts i lagen. Enligt 3 mom. ska paket delas ut inom en rimlig tid.

Undantag från insamlings- och utdelningsfrekvensen är dock möjliga med stöd av 13 § i svårtillgängliga skärgårds- eller ödemarksområden, men även på dessa undantagsområden ska utdelning och insamling ske minst en gång i veckan. Enligt paragrafen kan det finnas högst 300 sådana undantagshushåll i hela landet och Kommunikationsverket avgör vid behov vilka hushåll som ska omfattas av undantaget. Undantaget från insamlings- och utdelningsfrekvensen motiverades under lagens beredning med Finlands geografiska förhållanden och i europeiskt perspektiv glesa bosättning.

Enligt 14 § ska varje postföretag utarbeta en plan om hur utdelningen i detalj ska ordnas. Adressaten kan mot rimlig avgift ingå avtal med postföretaget om arrangemang som avviker från bestämmelserna i 12 § om utdelning. Kommunikationsverket kan vid behov meddela mera detaljerade allmänna anvisningar om placeringen av anordningar och mindre konstruktioner för mottagande och utdelning av brevfrösendelser. I situationer där adressaten och postföretaget inte har enats om arrangemangen för mottagande av post och frågan inte har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut, har postföretaget rätt att förvara adressatens brevfrösendelser för avhämtning på det postkontor som bestäms enligt adressatens adress. Den som är miss-

nöjd med ett postföretags utdelningsplan som utarbetats med stöd av 14 § eller med postutdelningen, kan föra ärendet till Kommunikationsverket för avgörande med stöd av 37 §. Kommunikationsverkets beslutanderätt omfattar dock inte frågor som gäller avtalsrelationerna mellan postföretag och kunder eller ersättningsansvaret.

I 22 och 23 § föreskrivs om placering av enskilda postlådor. En kommun är enligt 22 § skyldig att tillåta placering av sådana anordningar och mindre konstruktioner, såsom postlådor, som behövs för insamling och utdelning av brevårsändelser på sådana allmänna områden som anvisats i en detaljplan, när de inte kan placeras på något annat för postföretaget eller adressaten rimligt sätt och till rimliga kostnader. Även ägare till tomt, annan fastighet eller byggnad är skyldiga att tillåta att anordningar eller mindre konstruktioner som behövs för insamlingen och utdelningen fästs på en vägg, en port eller vid ett staket under särskilda förutsättningar.

Om parterna inte kommer överens om hur postlådorna ska placeras bestämmer enligt 23 § kommunens byggnadstillsynsmyndighet detta med beaktande av hur platsen i fråga används i övrigt och vilka krav en ändamålsenlig postverksamhet ställer samt med beaktande av Kommunikationsverkets allmänna anvisningar för utdelning.

Placeringen av postlådor har orsakat meningsskiljaktigheter mellan postföretag och adressater. I högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 1006:27 har den juridiska bindande verkan av myndighetsbeslut som gäller placeringsrätten bedömts. I avgörandet konstaterade domstolen att stadsstyrelsen inte med beaktande av bestämmelserna i lagen om posttjänster hade behörighet att meddela beslut om placering av postlådor som förbjöd placering av postlådor på områden som i stadsplanen angetts vara allmänna områden.

I 4 kap. ingår också bestämmelser om säkerställande av hemligheten i fråga om förtroliga meddelanden och av språkliga rättigheter samt om tystnadsplikt för dem som är anställda hos ett postföretag eller dem som med stöd av avtal med ett postföretag tillhandahåller postföretagstjänster.

Enligt 17 § har postföretagen inte rätt att öppna slutna brev men postpaket får öppnas om försändelsen är skadad och det är nödvändigt att öppna den för att skydda innehållet eller konstatera dess skick eller om det finns skäl att misstänka att försändelsen kan orsaka fara för hälsa eller egendom. Ett postpaket får endast öppnas av en person som Kommunikationsverket har bemyndigat för denna uppgift på det sätt som föreskrivs i 17 § och i närvaro av en annan person.

Postföretag åläggs att försöka reda ut vem som är den rätta adressaten av en försändelse som sannolikt är avsedd att vara personlig och, om detta inte lyckas, att skicka obeställbara försändelser öppnade till Kommunikationsverket, som med stöd av 32 a § ska försöka reda ut postförsändelsens adressat eller avsändare. I denna sin uppgift får Kommunikationsverket på föreskrivet sätt öppna brev om det är nödvändigt för att reda ut adressaten eller om en försändelse kan orsaka fara för hälsa eller miljön. I 32 b och 32 c § ingår förfarandebestämmelser i fråga om uppgifter för att säkerställa postgången för returnering till postföretaget av försändelser som öppnats och som genomgått adressutredning samt om förvaring och förstöring av öppnade försändelser. Om det inte i en öppnad postförsändelse finns uppgifter som gör det möjligt att vidarebefordra försändelsen, ska Kommunikationsverket förvara försändelsen i sex månader och därefter förstöra den på ett lämpligt sätt och så att förtroligheten tryggas. Om försändelsen innehåller annat än ett meddelande som är avsett att vara personligt, kan det övriga innehållet säljas på lämpligt sätt. En försändelse vars innehåll sannolikt är förskämt eller farligt eller som inte avsetts vara personligt eller försändelser som det av annan motsvarande orsak är uppenbart onödigt att förvara, får förstöras redan före utgången av förvaringstiden på sex månader. Enligt 32 d § ska bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar också tillämpas på en person som står i ett annat anställningsförhållande än tjänsteförhållande eller motsvarande anställningsförhållande till Kommunikationsverket då han eller hon utför uppgifter i anslutning till säkerställandet av postgången. Postförsändelser och handlingar i dem som

Kommunikationsverket har i sin besittning och som detta fått när det handhaft sina uppgifter i anslutning till säkerställandet av postgången är enligt 32 e § sekretessbelagda.

Bestämmelser om postföretags ansvar ingår i 19 §, enligt vilken postföretag ansvarar för skador som avsändaren eller adressaten orsakas av att en försändelse försenas, försvinner eller skadas. I 19 och 20 § föreskrivs om ansvarsbegränsningar, ansvarets tidsmässiga utsträckning och ansvarsbestämmelsernas tvingande karaktär. I 20 § uppräknas de maximala ersättningssummor som begränsar det högsta skadebeloppet när försändelser försenats eller skadats samt om jämkning av ersättningen. Dessutom föreskrivs i 21 § om preskription av rätten till skadeersättning samt om anmärkningar som avbryter preskriptionstiden.

Leveransvillkoren för posttjänster ska enligt 24 § publiceras i skriftlig form. De ska finnas tillgängliga för användaren kostnadsfritt. Närmare bestämmelser om minimiinnehållet i leveransvillkoren och prislistorna ingår i 24 §. Leveransvillkoren ska förhandsgodkännas av Kommunikationsverket. Varje postföretag ska enligt 25 § årligen publicera uppgifter om tjänsternas kvalitet, av vilka dessutom ska framgå antalet klagomål och hur de har behandlats.

I 26 § föreskrivs om prissättningen av posttjänster, enligt vilken de priser som tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster tar ut ska vara rimliga, opartiska och sådana att tjänsterna är tillgängliga för alla användare. Dessutom ska prissättningen vara öppen och icke-diskriminerande och den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska i hela landet ha ett enhetligt pris på en vanlig inrikes brevårsändelse som ska delas ut följande arbetsdag. Skyldigheten gäller allmänt använda betalningssätt för enskilda brev. En enhetlig prissättning hindrar inte tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster från att ingå enskilda prisavtal med kunderna. De samhällsomfattande tjänsternas priser ska anpassas till kostnaderna och den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska enligt 27 § använda redovisningssystem av vilka framgår rimligheten hos priserna för de olika tjänsterna och prisernas förhållande till

kostnaderna. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska i sin interna redovisning hålla skilda konton åtminstone för de tjänster som hör till de samhällsomfattande tjänsterna och för de andra tjänsterna. Kostnaderna för de tjänster som hör till de samhällsomfattande tjänsterna ska räknas ut per försändelseslag. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska skicka beskrivningarna på redovisningssystemen till Kommunikationsverket som övervakar att bestämmelserna om prissättning och kostnadsredovisning iakttas.

Kommunikationsverket har utövat tillsyn över lagligheten hos Itella Abp:s, som utsetts till den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna, prissättning av de produkter som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och den kostnadsredovisning som den grundar sig på och meddelat beslut om detta. I det tidigare av dessa beslut, meddelat den 13 november 2008 (Dnr 1043/9213/2008), ansåg Kommunikationsverket att det inte var möjligt att på basis av Itella Abp:s kostnadsredovisning ge ett avgörande om huruvida de priser som Itella Abp tar ut för de produkter som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna har anpassats till kostnaderna i enlighet med lagen om posttjänster. I sitt beslut av den 13 oktober 2009 (Dnr 734/9322/2009) ansåg Kommunikationsverket däremot att Itella Abp:s priser för de produkter som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna inte var rimliga i enlighet med 26 § i lagen om posttjänster och inte heller anpassade till kostnaderna. Itella Abp, som utnämns till den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster, har överklagat båda besluten till Helsingfors förvaltningsdomstol. Behandlingen av ärendena pågår fortfarande.

Bestämmelser om samarbete mellan postföretag ingår i 28 §. Ett postföretag är enligt paragrafen skyldigt att se till att en brevårsändelse som av misstag inlämnats till det förmedling vidarebefordras för att förmedlas av ett annat postföretag, om adressplatsen för brevårsändelsens adressat inte är belägen inom det förstnämnda postföretagets koncessionsområde. Postföretaget är skyldigt att se till att de försändelser som lämnats till ett an-

nat postföretag för frambefordran kan utdelas till en sådan adressat, vars angivna adress är belägen i anordning eller konstruktion, såsom postbox, som det förstnämnda postföretaget besitter. Avtalsvillkoren mellan postföretagen ska vara rättvisa och rimliga. Avtalet ska innehålla överlåtelsevillkoren och grunderna för prissättningen. I avtalet ska de kvalitetskrav som föreskrivs i lagen om posttjänster iakttas. Postföretaget ska sända avtalet till Kommunikationsverket som anses ha godkänt avtalet, om det inte har meddelat något annat inom en månad efter mottagandet av avtalet.

Postföretagen har rätt att för postverksamhetens behov föra ett adressregister över avsändare och adressater. Om innehållet i, användning och vidareutlämning av och avförande från registret av de uppgifter som finns i registret föreskrivs i 40 §.

I 29 § ingår bestämmelser om övriga skyldigheter för postföretag, till vilka hör skyldighet att skapa beredskap att sköta postverksamhet under undantagsförhållanden. Dessutom ska tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster se till att i lag föreskrivna delgivningsförfaranden kan användas i hela landet. På en person som är anställd hos tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster eller hos ett sådant företag som med stöd av ett avtal som det slutit med tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster tillhandahåller den sistnämnda tjänster för kunder tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar då denna person utför uppgifter som hänför sig till delgivningsförfarande.

I 5 kap. ingår bestämmelser om styrning och tillsyn av postverksamhet samt om tillsynsavgift för postverksamhet, avgiftens storlek, dess grunder samt bestämmande och indrivande av den. Kapitel 5 innehåller också bestämmelser om kommunikationsministeriets och Kommunikationsverkets rätt att av postföretagen för skötseln av de uppgifter som avses i lagen om posttjänster få behövlig information.

Den allmänna styrningen och utvecklingen av postverksamheten hör till kommunikationsministeriet med stöd av 30 §, och Kommunikationsverkets uppgift är att övervaka iakttagandet av lagen och de bestämmelser

och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Postföretagen ska årligen betala en tillsynsavgift för postverksamhet till Kommunikationsverket. Det sammanlagda beloppet av de tillsynsavgifter som tas ut hos postföretagen ska motsvara de totala kostnader som Kommunikationsverket förorsakas av skötseln av sådana uppgifter enligt lagen som gäller postföretag. Bestämmelser om storleken av tillsynsavgiften för postverksamhet ingår i 31 a §, omsättningen i en koncern som grund för bestämmande av avgiften i 31 b § och bestämmande och uttagande av tillsynsavgift för postverksamhet i 31 c §. Bestämmelser om kommunikationsministeriets och Kommunikationsverkets rätt till information ingår i 32 § och Kommunikationsverkets tvångsmedel i 33 §. I lagen straffbeläggs bedrivande av postverksamhet utan koncession, frankeringsförseelse samt brott mot den i 16 § föreskrivna tystnadsplikten.

Kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket har med stöd av 39 § rätt att få handräckning av polisen, tullmyndigheterna och gränsbevakningsväsendet vid verkställandet av lagen om posttjänster och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

Kap. 5 a gäller Kommunikationsverkets uppgifter för att säkerställa postgången och kap. 6 gäller tvångsmedel, påföljder och ändringssökande. Kap. 7 innehåller särskilda bestämmelser om handräckning, adressregister, nedläggande av postverksamheten, frimärksutgivning och användning av portomärken.

Lag om avgift för tryggande av postförmedling i glesbygden

Syftet med lagen om avgift för tryggande av postförmedling i glesbygden är enligt regeringspropositionen om lagen (RP 22/1997 rd) att lindra verkningarna av att postverksamheten öppnades för konkurrens. Enligt 2 § är en sådan utövare av postförmedling som har beviljats i postlagen nämnd koncession för utövande av begränsad postförmedling skyldig att erlagga till staten en avgift av skattenatur. Enligt 3 § i lagen är grunden för den avgift som ska betalas för försäljning postservicens försäljningspris utan mervärdesskattens andel. Avgiftens storlek bestäms på grundvalen av försäljningspriserna av de

posttjänster som sålts på koncessionsområdet och befolkningstätheten på koncessionsområdet.

I regeringspropositionen konstateras vidare att genom att ta ut avgiften endast hos de utövare av postförmedling som har begränsad koncession vill man förhindra för Posten Finland Ab okontrollerbara prisfall på de områden där konkurrens förekommer. Vid tidpunkten för stiftandet av lagen ansågs den inte innehålla sådana omständigheter, enligt vilka avgiften för postverksamhet skulle anses stå i strid med gemenskapernas konkurrenslagstiftning på det sätt som avses i artikel 85 eller 86 i Europeiska gemenskapens grundfördrag.

När lagen stiftades bedömdes att den föreslagna avgiften för tryggande av postförmedling i glesbygden kan ha relevans för i artikel 92 i grundfördraget avsett statligt stöd till Posten Finland Ab i fråga om beviljad skattelättnad och eventuellt anslag anvisat för postverksamheten i glesbygden. Avgiften för tryggande av postförmedling i glesbygden bedömdes dock motsvara gemenskapslagstiftningen eftersom den ansågs vara behövlig för tryggheten av tillgången till grundläggande posttjänster. I regeringspropositionen bedömdes inte avgiften för postverksamhet separat med tanke på den i artikel 49 i grundfördraget tryggande friheten att tillhandahålla tjänster.

2.1.2 Postverksamheten i Finland

Marknaden för postverksamhet och smågodsbefordran

De posttjänster som lagen om posttjänster reglerar är en del av marknaden för post- och smågodsbefordran och andra tjänster som hänför sig till dem. Enligt statistikcentralens företagsregister fanns på näringsgrenen TOL 641 (post- och kurirbranschen) 300 företag vid utgången av år 2007. Antalet företag steg märkbart på två år, eftersom det år 2005 bara fanns 267 företag inom branschen.

Statistikcentralen har publicerat statistik över post- och kurirtransporter som inte är en helhetsstatistik över branschen utan grundar sig på sampling av den förmedling av brev-

och paketförsändelser, tidningsutdelning samt utdelning av oadresserade försändelser som den ovan nämnda branschen bedriver. Enligt samplingsstatistiken var antalet inrikes- och utrikesförsändelser inom post- och smågodsbefordran 4 053 miljoner år 2008, vilket var två procent mer än året innan.

Av det totala antalet försändelser var 3 966 miljoner inrikesförsändelser år 2008. Av inrikesförsändelserna var 27 procent brev, 1,5 procent paket, 26 procent tidningar och 46 procent oadresserade försändelser. Antalet utdelade brev, paket och tidningar hölls på så gott som samma nivå, samtidigt som antalet oadresserade försändelser ökade med 5 procent. Beroende av ändringen i sättet för statistikföringen finns inga heltäckande uppgifter över omsättningen år 2008 tillgängliga. År 2007 var den totala omsättningen 1 076 miljoner euro, varav brevens andel var 43 procent, paketens 24 procent, tidningsutdelningens 8 procent samt oadresserade försändelars 25 procent.

År 2008 var utrikesförsändelsernas andel ca 2 procent av alla försändelser, dvs. 87 miljoner försändelser. Omsättningen från dessa utgjorde 258 miljoner euro. Den totala mängden utrikesförsändelser förblev på föregående års nivå, men omsättningen från utrikesförsändelserna minskade med 2 procent. Den största delen av utrikesförsändelserna, dvs. 71 procent, var brev. Paketerna utgjorde 10 procent och andra försändelser 19 procent. Den största omsättningen från försändelser genereras i allmänhet av paketförsändelser, år 2008 sammanlagt 151 miljoner euro. Omsättningen från brev- och andra försändelser var sammanlagt 107 miljoner.

Itella Abp som tillhandahållare av posttjänster och andra tjänster

Itella Abp är en koncern vars verksamhet har uppdelats i tre affärsområden: Mail Communication, logistik och information. Utöver verksamheten i Finland har koncernen affärsverksamhet i Nordeuropa och Centraleuropa samt i Ryssland. År 2009 var koncernens omsättning 1 819,7 miljoner euro, varav 70 procent genererades i Finland. Om-

sättningen fördelas på de olika affärsområdena enligt följande: Mail Communication knappt hälften, logistik ca 40 procent och information drygt 10 procent. Koncernen anställde år 2009 i medeltal ca 30 200 personer, varav 75 procent arbetade i Finland.

En betydande del av Itella Abp:s affärsverksamhet är sådan som inte omfattas av postlagstiftningen. De funktioner som hör till postlagstiftningen har organiserats till affärsområdet Mail Communication. Affärsområdet Mail Communication tillhandahåller tjänster såväl för konsumentkunder som för sammanslutnings- och företagskunder. Det sörjer för konsumentkundernas tjänster, tillhandahåller utdelningstjänster för brev, reklam, tidningar och tidskrifter. Tjänster tillhandahålls förutom i Finland också i Ryssland. Vidare tillhandahåller affärsområdet tjänster för kundrelationsmarknadsföring till företag. År 2009 var omsättningen för Mail Communications 898,7 miljoner euro och rörelsevinsten 63,5 miljoner euro. Antalet anställda var vid utgången av året 18 000. Antalet försändelser som affärsområdet förmedlade hölls i sin helhet på föregående års nivå och utgjorde något under 3 000 miljoner stycken, fastän mängden adresserade brev-försändelser minskade med sju procent.

Itella Abp:s affärsområde för logistik tillhandahåller företags- och organisationskunder express-, frakt-, speditors- och lager-tjänster samt andra tjänster som hänför sig till logistik. Tjänster tillhandahålls förutom i Finland i flera olika länder. Affärsområdets omsättning år 2009 var 713,9 miljoner euro och företagsresultatet -15,2 miljoner euro. Antalet anställda vid utgången av året var 10 000. Antalet paket som affärsområdet förmedlade minskade med 12 procent.

Bolagets affärsområde för information tillhandahåller företags- och sammanslutningskunder tjänster för elektronisk fakturering och ekonomiförvaltning både i Finland och i flera andra länder. Affärsområdets omsättning år 2009 var 247,2 miljoner euro och rörelsevinsten 15,3 miljoner euro. Antalet anställda vid utgången av året var 2 000.

Tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster

Itella Abp har i sin koncession ålagts skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Enligt lagen om posttjänster omfattar de samhällsomfattande tjänsterna tjänster som gäller förmedling av till adressaten adresserade brev-försändelser som väger högst två kilogram och postpaket som väger högst 10 kilogram, tjänster som gäller transport och utdelning av till landet ankommande försändelser som väger högst 30 kilogram samt tjänster som gäller rekommenderade och försäkrade försändelser. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska dessutom i varje kommun driva åtminstone ett verksamhetsställe som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Till de samhällsomfattande tjänsterna hör minst en insamling och en utdelning varje arbetsdag.

I Finland omfattas alla 2,5 miljoner hushåll samt 250 000 företag av posttjänsterna. Ca 6,2 miljoner adresser för privatpersoner och 500 000 företagsadresser är i bruk. Utdelning sker sammanlagt till ca tre miljoner utdelningsställen. Utdelning sker i regel fem dagar i veckan. Antalet hushåll till vilka utdelningen sker endast en gång i veckan på grund av exceptionella förhållanden var 148 år 2008. Det maximala antalet hushåll enligt lagen är 300.

Itella Abp:s nät av verksamhetsställen täcker hela landet. Antalet verksamhetsställen var år 2009 sammanlagt knappt 1 100, varav ca 950 var verksamhetsställen som sköts av företagare. Verksamhetsställena besöktes dagligen av ca 100 000 kunder. Brev-försändelser kan lämnas förutom vid verksamhetsställena också i brevlådor, varav det finns ca 7 500 i bruk. I undantagsfall kan försändelser i glesbygden också lämnas för befordran av postföretaget till brevbäraren. Enligt utredningen har 20 procent av hushållen mindre än 0,5 kilometer till närmaste verksamhetsställe. Drygt 60 procent av hushållen bor högst två kilometer från närmaste verksamhetsställe. Ca fem procent av hushållen har mer än 10 kilometer till verksamhetsstället. Av hushållen har 60 procent mindre än 0,5 kilometer till närmaste brevlåda och nästan 90 procent har en brevlåda på högst två

kilometers avstånd. Bara två procent har mer än 10 kilometer till närmaste brevlåda.

På brevpost som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna har en kvalitetsnorm införts som mäter befordringstiden. Enligt kvalitetsnormen ska inhemska brevfrösendelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och som har lämnats in för att förmedlas av ett postföretag och delas ut följande arbetsdag, delas ut så att minst 85 procent av frösendelserna är framme följande arbetsdag och minst 98 den andra arbetsdagen. År 2009 var 94 procent av 1 klass breven framme följande dag och 99 procent var framme den andra dagen. Kvalitetsnivån har hållits på en motsvarande hög nivå under hela 2000-talet.

Utvecklingen av postmarknaden

I det följande behandlas frågor som hänför sig till framtiden för marknaden för post- och smågodsbefordran enligt marknadsområde, vilka är brev- och paketjänster, direktreklam samt tidnings- och tidskriftsutdelning.

Brevtjänster

Utvecklingen av mängden brevfrösendelser var ända till 1990-talets ekonomiska kris jämnt stigande, varefter tillväxten avstannade. På 2000-talet förekom obetydlig variation i antalet brev tills frösendelsevolymerna år 2009 började minska tydligt så att 1 klass frösendelser minskade med sju procent och 2 klass frösendelser med fem procent. År 2009 var den totala mängden brevfrösendelser ca 850 miljoner, varav andelen 2 klass brev var ca 55 procent. Under de senaste åren har andelen 1 klass frösendelser av den totala volymen minskat och på motsvarande sätt har andelen för 2 klass brevfrösendelser ökat. Den största delen av brevfrösendelserna, dvs. ca 90 procent är brev som sänds av företag och sammanslutningar. Resten är brev som sänds av privatpersoner.

De viktigaste faktorer som påverkar de sända brevfrösendelsernas volym är utvecklingen av nationalprodukten, prissättningen av brevfrösendelserna samt utvecklingen av alternativa kommunikationsformer. Starkast påverkas brevvolymer för närvarande av

utvecklingen i elektronisk kommunikation och tendensen att ersätta brev med elektroniska former av kommunikation. Det att användningen av elektronisk post och internet har blivit vanligare har betydligt påverkat volymen av meddelanden som skrivs på papper. Grovt sett kan det uppskattas att över 90 procent av den skrivna målkommunikationen för närvarande sker i elektronisk form. Den motsvarande andelen för 15 år sedan var 40 procent. Med tanke på den kommande utvecklingen har den omständigheten en nyckelroll hur företagen och sammanslutningarna kommer att genomföra det elektroniska ersättandet av sina meddelanden till allmänheten. Det sannolika är dock att antalet brevfrösendelser minskar i framtiden.

Itella Abp:s uppskattade marknadsandel vid inrikes brevfrösendelser är 90 procent och vid utrikes brevfrösendelser 95 procent. De övriga aktörerna är inhemska eller internationella utdelnings- eller kurirföretag som tillhandahåller andra än sådana brevfrösendelser som hör till tillämpningsområdet för postlagstiftningen, närmast till företag och sammanslutningar.

Paketjänster

Vid smågodsbefordran är det problematiskt att dela upp marknaden i paketfrösendelser och andra frösendelser eftersom definitionen på paket för närvarande inte är entydig och en del av smågodset transporteras i brev. Flera utdelnings- och transportföretag tillhandahåller varutransporttjänster och den terminologi som används varierar. Dessutom hör bara en bråkdel av de transporterade paketen till tillämpningsområdet för postlagstiftningen. I det följande behandlas för tydlighetens skull närmast konsumenternas roll som avsändare av paket. Med paketjänster avses här varufösendelser som väger mindre än 35 kilogram.

Enligt Itella Abp var marknaden storlek för varufösendelser som väger mindre än 35 kilogram i Finland år 2009 något under 60 miljoner frösendelser. Eftersom logistikmarknaden överlag är mycket beroende av samhällsekonomin, påverkade den ekonomiska krisen kraftigt också paketmarknaden, som år 2009 minskade med 16 procent. De

inhemska paketens andel var ca 85 procent, vilket innebär att det i Finland år 2009 sändes ca 50 miljoner inhemska paket.

Itella Abp bedömer att över 90 procent av alla paket som väger mindre än 35 kilogram är sända av företag och andelen paket som privatpersoner sände stannade under 10 procent. Konsumenternas andel av antalet avsända paket har en längre tid hållits konstant. Konsumenterna sände år 2009 ca 4,5 miljoner paket och av dessa utgjorde över en miljon kundreturförsändelser inom distanshandeln.

Itella Abp är som enskild aktör den största av paketmarknadens aktörer fastän dess andel är under hälften av marknaden. Bolagets viktigaste konkurrenter i fråga om paket-tjänster för konsumenter är Matkahuolto Ab (bl.a. Busspaket) och Rautakirja Oy (Ärrapaket). Matkahuolto Ab förmedlar paket genom sina egna över 500 serviceställen och också via de 700 affärer som Suomen Lähi-kauppa har. Rautakirja Oy betjänar sina paketkunder genom sina 710 R-kioskers förmedling. Paket-tjänster tillhandahålls också av lastbilsbranschens aktörer, varav DB Schenker Oy, Transpoint Ab och Kaukokiito Oy hör till de största. I Finland verkar också internationella kurirföretag (DHL, TNT, DPD, Box), som ofta har andra länders postbolag i bakgrunden. Kurirbolagen har förutom paketbefordran också mycket brev- och dokumentförsändelser. Förutom de ovan nämnda befordras paket av bl.a. taxibilar, flygbolag samt inom skärgården av taxibåtar och förbindelsefartyg.

Den klaraste tillväxtpotentialen för paket-tjänster hänför sig till ökningen av distanshandeln mellan företag och konsumenter. Näthandeln i internet har under senaste tid också utvidgats till nya produktgrupper, såsom t.ex. möbler, hushållsmaskiner och hemmets underhållningselektronik. Till paketförmedlingen både till konsument- och till företagskunder hänför sig allt oftare tillhandahållande av olika tilläggstjänster. Sådana är t.ex. installations- och monterings-tjänster samt uppäckning och återvinning av embal-lage.

Utdelning av tidningar och tidskrifter

I Finland utkom år 2008 sammanlagt 197 olika tidningar med en sammanlagd upplaga på 3,1 miljoner exemplar. Utvecklingen av tidningsupplagorna är svagt sjunkande. Av helhetsvolymen är 11 procent lösnummer och 89 procent tidningar som delas ut till hemmen. Dagstidningarnas upplaga, dvs. tidningar som utkommer 4 - 7 dagar i veckan, var 2,1 miljoner. Tidningar som utkommer mer sällan, 1 - 3 gånger i veckan, hade en upplaga på 0,94 miljoner. Av tidningarnas kostnader utgör utdelningen uppskattningsvis mellan 30 och 50 procent.

Till Itella Abp:s dagsutdelning hör hela landet, dvs. 2,5 miljoner hushåll och 250 000 företag. Till Itella Abp:s tidiga utdelning hör 2,2 miljoner hushåll. Av tidningsutdelningen var 69 procent år 2008 tidig utdelning och 17 procent delades ut i samband med Itella Abp:s dagsutdelning. Resten, dvs. 14 procent, är i huvudsak försäljning av lösnummer. I sin helhet är Itella Abp:s marknadsandel i fråga om tidningsutdelning ca två tredjedelar. Den sista tredjedelen fördelas mellan de regionala tidningarnas 11 utdelningsorganisationer.

Minskningen i tidningsupplagorna bedöms fortsätta också under de närmaste åren. När ännu år 1999 uppskattningsvis 80 procent av hushållen prenumererade på åtminstone en tidning var motsvarande tal år 2008 bara 72 procent. Också utbudet av gratistidningar i städerna bidrar till minskningen av mängden prenumererade tidningar. E-tidningen har ännu inte åsidosatt den tryckta tidningen, men på längre sikt inverkar e-kommunikation på den tryckta tidningens utveckling och därigenom också på tidningsutdelningen.

I Finland utkom år 2008 sammanlagt 3 313 tidskriftstitlar. Dessutom fanns 1 456 titlar som utkommer två till tre gånger per år. Av tidningarna har 200 en fastställd upplaga, den sammanräknade upplagan år 2008 var 13,8 miljoner exemplar. Av kundtidningarnas exemplarförsäljning var ca 14 procent lösnummer och 86 procent tidningar som delas ut till hemmen. De prenumererade tidningarnas andel av tidningsförsäljningen var i Finland stor

i europeisk jämförelse, dvs. ca 95 procent. Distributionskostnaderna för tidskrifterna är uppskattningsvis 12 - 15 procent av tidskrifternas totala kostnader. Tidskrifterna använder vid sin utdelning så gott som uteslutande Itella Abp:s utdelning. Itella Abp själv bedömer att bolagets marknadsandel är ca 90 procent.

För tidskrifterna bedöms den landsomfattande utdelningen och den därtill hörande enhetsprissättningen vara viktig. Tidskrifternas volym är i Finland på en tämligen hög nivå, och den bedöms inte längre växa märkbart under de närmaste åren. I början av 2000-talet var utvecklingen svagt växande, men under åren 2008 och 2009 observerades en tydlig minskning.

Direktreklamförsändelser

Även utdelningen av direktreklamförsändelser kan anses höra till marknaden för post- och distributionsverksamhet. Direktreklamförsändelser förmedlas både som adresserade och som oadresserade försändelser. Den viktigaste konkurrenten för Itella Abp i fråga om tjänster för förmedling av oadresserade försändelser är företagskedjan Suomen Suoramainonta, vars utdelning omfattar ca 2,2 miljoner hushåll. Utdelningskostnadernas andel av kostnaderna för adresserade försändelser är ca 40 procent och för oadresserade ca hälften.

Mängden av adresserad direktreklam minskade märkbart under år 2009, närmast på grund av den ogynnsamma ekonomiska utvecklingen. Elektronisk kommunikation ersätter för egen del den adresserade direktreklamen, fastän dess ersättande inverkan under den ekonomiska krisen år 2009 inte kunde skönjas. I sin helhet bedöms den adresserade direktreklamen minska i framtiden. Där emot ökade den oadresserade direktreklamens mängd. Sammanlagt taget har marknaden för den oadresserade direktreklamen vuxit snabbt under de senaste åren, ca sex procent per år.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

2.2.1 EU:s lagstiftning

Postdirektivet

Bestämmelser om ramarna för Europeiska unionens posttjänster ingår i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna (97/67/EG, i dess ändrade lydelse enligt direktiven 2002/39/EG och 2008/6/EG). Genom postdirektivet har en gradvis liberalisering av gemenskapens postmarknad genomförts och genom direktivet har man eftersträvat att utveckla den inre marknaden och samtidigt att trygga i alla medlemsstater samhällsomfattande tjänster som är tillgängliga för alla användare, rimligt prissatta och som uppfyller vissa kvalitetsnormer.

I det i december 1997 utfärdade första postdirektivet (97/67/EG) skapades en ram för gemenskapens lagstiftning för postområdet, i vilken det ingick bl.a. åtgärder för att trygga samhällsomfattande tjänster och maximigränser för sådana posttjänster som medlemsstaterna kan reservera för sina tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster för att upprätthålla de samhällsomfattande tjänsterna, dvs. för s.k. reserverade tjänster. I direktivet bestämdes också en tidtabell för fattande av beslut om en fortsatt liberalisering av marknaden.

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/39/EG om ändring av postdirektivet för att ytterligare öka konkurrensen inom postsektorn i gemenskapen (nedan *andra postdirektivet*) gjordes jämförelsevis små granskningar bl.a. i fråga om mängden tjänster som reserverats tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/6/EG av den 20 februari 2008 om ändring av postdirektivet beträffande fullständigt genomförande av gemenskapens inre marknad för posttjänster (nedan *tredje postdirektivet*), fullbordade reformen av gemenskapens

postlagstiftning, vilken inletts genom grönboken av 1992. I det tredje postdirektivet är tidsfristen för fullständigt öppnande av marknaden och för det nationella genomförande av direktivet i de flesta medlemsstater den 31 december 2010. I vissa i huvudsak nyare medlemsstater är tidsfristen den 31 december 2012, men dessa medlemsstater utgör bara ca 5 procent av den totala volymen av EU:s postmarknad.

Postdirektivet är till sin natur i huvudsak totalharmoniserande, dvs. i den nationella lagstiftningen får inte åläggas skyldigheter som går längre än direktivet. Direktivet är dock ställvis ett minimidirektiv, dvs. att det endast indikerar den miniminivå som måste genomföras i den nationella lagstiftningen men samtidigt lämnar medlemsstaterna möjligheten också till mer långtgående reglering till vissa delar.

I artikel 1 i direktivet föreskrivs om direktivets syfte och räckvidd. I direktivet fastställs gemensamma regler om villkor som styr tillhandahållande av posttjänster, tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster i gemenskapen, finansiering av samhällsomfattande tjänster på villkor som garanterar permanent tillhandahållande av sådana tjänster, avgiftsprinciper och insyn i redovisningen för tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster, fastställande av kvalitetsnormer för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster och inrättande av ett system för att säkerställa att dessa normer följs, harmonisering av tekniska standarder samt inrättande av oberoende nationella tillsynsmyndigheter. Som nya strecksatser har till direktivets tillämpningsområde fogats regler och villkor som styr tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster samt finansiering av samhällsomfattande tjänster på villkor som garanterar permanent tillhandahållande av sådana tjänster.

Definitionerna i artikel 2 har utökats och till vissa delar preciserats. Till artikeln har fogats en ny punkt 1 a som definierar tillhandahållare av posttjänster som företag som tillhandahåller en eller flera posttjänster. Som en ny punkt 20 har tjänster som tillhandahålls till enhetspris definierats som posttjänster för vilka tillhandahållare av samhällsomfattande

tjänster anger avgiften i sina allmänna villkor för enskilda postförsändelser. I artikeln har dessutom definitionen i punkt 8 för direktreklampost strukits, definitionen på användare enligt punkt 17 preciserats, tillämpningsområdet för väsentliga krav i punkt 19 utvidgats samt i flera punkter gjorts språkliga preciseringar av teknisk natur.

I artikel 2.19 avses med väsentliga krav allmänna icke-ekonomiska skäl som kan föranleda en medlemsstat att införa villkor för tillhandahållandet av posttjänster. Dessa skäl är posthemlighet, säkerheten för nätet med hänsyn till transport av farligt gods, iakttagande av anställningsvillkor och system för social trygghet som fastställts genom lag, förordning eller administrativ bestämmelse och/eller genom kollektivavtal som förhandlats fram mellan de nationella parterna på arbetsmarknaden i enlighet med gemenskapsrätt och nationell lagstiftning och, när det är berättigat, dataskydd, miljöskydd och regionplanering. Dataskydd får omfatta skydd för personuppgifter, förtrolighet med avseende på information som överförs eller lagras samt skydd för privatlivet.

Kapitel 2 i direktivet gäller samhällsomfattande tjänster. I artikel 3 i direktivet föreskrivs om de samhällsomfattande tjänsternas minimi innehåll. Enligt artikel 3.3 hör till de samhällsomfattande tjänsterna en insamling och utdelning minst fem dagar i veckan, utom under omständigheter eller geografiska förhållanden som bedöms vara undantagsvis förekommande. Utdelningen ska ske vid varje fysisk eller juridisk persons bostad respektive lokaler eller, i undantagsfall, under villkor som den nationella tillsynsmyndigheten bestämmer, ett överlämnande vid lämpliga anläggningar. Enligt den ändrade artikel 3.5 kan viktgränsen för postpaket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna höjas till högst 20 kilogram. Medlemsstaterna ska dock i varje fall se till att postpaket som väger högst 20 kilogram från andra medlemsstater levereras inom medlemsstatens område.

Artikel 4 har ändrats och till det har fogats medlemsstatens skyldighet att informera den kommitté som avses i artikel 21 om de åtgärder medlemsstaterna vidtar för att garantera

tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster.

Till artikeln har också fogats en ny punkt 2, enligt vilken medlemsstaterna kan utse som tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster en eller flera företag, så att medlemsstatens hela territorium kan täckas. De villkor på vilka samhällsomfattande tjänster beviljas ska grunda sig på principer om öppenhet, icke-diskriminering och proportionalitet. Vidare åläggs medlemsstaten att fastställa skyldigheterna och rättigheterna för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster samt meddela kommissionen vilka tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster de utser.

I artikel 5 ingår kvalitativa minimikriterier för tillgång till samhällsomfattande tjänster i fråga om iakttagande av väsentliga krav, om jämligt tillhandahållande av tjänster, om icke-diskriminering, om kontinuitet, utom i fall av force majeure, samt om utvecklande av de samhällsomfattande tjänsterna som svar på den tekniska, ekonomiska och sociala omgivningen samt på användarnas behov. Medlemsstaterna får dock vidta åtgärder i enlighet med sådana krav som har att göra med allmänintresset som erkänns i fördraget. I artikeln har gjorts lagtekniska ändringar för att hänvisa till de relevanta artiklarna i fördraget.

I artikel 6 föreskrivs om åtgärder för att se till att användarna och tillhandahållarna av posttjänster regelbundet ges tillräckligt utförlig och aktuell information av tillhandahållarna av samhällsomfattande tjänster om vad som särskilt kännetecknar de samhällsomfattande tjänster som erbjuds, särskilt vad gäller allmänna villkor för tillgång till dessa tjänster samt priser och nivå på kvalitetsnormerna. I artikelns andra stycke har gjorts tekniska ändringar om hur tillgången till den information som avses i artikeln meddelas kommissionen.

Artikel 7 har ändrats på ett väsentligt sätt och i artikel 7.1 förbjuds medlemsstaterna att behålla exklusiva eller särskilda rättigheter för införande och tillhandahållande av posttjänster. Medlemsstaterna får däremot finansiera tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster på ett eller flera sätt som anges

i artikeln eller på något annat sätt som är förenligt med grundfördraget.

Kapitel 2 i direktivet gäller samhällsomfattande tjänster. Genom det nya postdirektivet görs endast tekniska granskningar i bestämmelserna i detta kapitel. Kapitel 3 i direktivet ändras i sin helhet. Kapitel 4 gällde tidigare harmonisering av de tjänster som kan reserveras. Nu gäller kapitlet finansieringen av de samhällsomfattande tjänsterna. Enligt artikel 7 får medlemsstaterna inte bevilja eller behålla exklusiva eller särskilda rättigheter för införande eller tillhandahållande av posttjänster. Medlemsstaterna får dock finansiera tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster på ett eller flera sätt som anges i artikeln eller på något annat sätt som är förenligt med grundfördraget.

I den nämnda artikeln fastställs de tillåtna finansieringssätten för samhällsomfattande tjänster. I artikel 7.2 tillåts medlemsstaterna garantera tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster genom upphandling i enlighet med gällande bestämmelser och föreskrifter om offentlig upphandling, inbegripet, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, konkurrenspräglad dialog eller förhandlade förfaranden med eller utan offentliggörande av ett meddelande om upphandling. Försörjningsdirektivet har i Finland genomförts genom lagen om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (349/2007).

Enligt artikel 7.3 kan medlemsstaterna ta i bruk ett system enligt vilket tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna beviljas en ersättning från offentliga medel eller ett system där nettokostnaderna för uppfyllandet av skyldigheten att tillhandahålla de samhällsomfattande tjänsterna delas mellan dem som tillhandahåller tjänsterna och/eller dem som använder dem. Tagande i bruk av de finansieringsmetoder som avses i artikel 7.3 förutsätter att skyldigheterna att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster leder till nettokostnader och förorsakar den eller de som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster en orimlig ekonomisk belastning. Vid beräk-

ningen av nettokostnaderna ska beaktas nya bilaga I till postdirektivet som innehåller anvisningar för beräkning av eventuella nettokostnader. När stödandelar som beror på nettokostnaderna beräknas ska principerna av öppenhet för insyn, icke-diskriminering och proportionalitet iakttas. Besluten ska grunda sig på objektiva och verifierbara grunder och de ska offentliggöras. I artikeln ingår också närmare bestämmelser om inrättande av en kollektiv kompensationsfond. Medlemsstaterna kan ställa som villkor för beviljande av ett tillstånd enligt direktivet att tillhandahållarna av tjänsterna åläggs betala en stödandel till den nämnda fonden eller iaktta skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

Kapitel 4 i direktivet gäller villkor för tillhandahållande av posttjänster och tillgång till postnätet. Enligt artikel 9 i direktivet kan medlemsstaterna för tjänster som ligger utanför de samhällsomfattande tjänsternas räckvidd ta i bruk allmänna tillstånd i den utsträckning som är nödvändig för att garantera att de väsentliga kraven uppfylls. Tillstånd har definierats i artikel 2 som en tillåtelse med angivande av de rättigheter och skyldigheter som är utmärkande för postsektorn och allmänna tillstånd ett tillstånd som kan regleras antingen genom en allmän koncession eller i lagstiftning. Med ett enskilt tillstånd avses ett tillstånd som beviljas av en nationell tillsynsmyndighet och som ger en tillhandahållare av posttjänster särskilda rättigheter eller skyldigheter och som denne måste få beslut om innan den kan utöva dessa rättigheter. Väsentliga krav har också definierats i artikel 2 i direktivet. För tjänster som ligger inom de samhällsomfattande tjänsternas räckvidd får medlemsstaterna införa tillståndsförfaranden, inbegripet enskilda tillstånd, i den omfattning detta är nödvändigt för att garantera att de väsentliga kraven uppfylls och för att säkerställa tillhandahållandet av de samhällsomfattande tjänsterna.

Som villkor för beviljande av tillstånd kan enligt artikeln åläggas skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Dessutom uppräknas i artikeln en mängd villkor, som kan ställas vid behov: krav som gäller tjänsternas kvalitet, tillgänglighet och effek-

tivitet, skyldighet att betala en stödandel till finansieringsarrangemang enligt artikel 7 om tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster orsakar nettokostnader och en orimlig belastning för den eller de som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster samt en skyldighet att betala en stödandel av den nationella tillsynsmyndighetens driftskostnader och skyldighet att iaktta arbetsvillkor i enlighet med den nationella lagstiftningen.

Skyldigheter som gäller samhällsomfattande tjänster kan åläggas endast namngivna tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster. Bemyndigandena får inte vara kvantitativt begränsade. De får inte heller förutsätta både skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster och skyldighet att betala en stödandel till mekanismen för fördelning av kostnader för samma delar av de samhällsomfattande tjänsterna eller samma delar av det nationella territoriet och de får inte heller upprepa villkor som gäller för företagen enligt annan, icke sektorsspecifik nationell lagstiftning. I bemyndigandena får inte heller uppställas andra tekniska krav eller verksamhetskrav än vad som krävs för att fullgöra skyldigheterna enligt detta direktiv.

De förfaranden, skyldigheter och krav som avses i artikel 9 ska vara öppna för insyn, tillgängliga, icke-diskriminerande, proportionella, exakta och otvetydiga, de ska offentliggöras på förhand och grundas på objektiva kriterier. Medlemsstaterna ska säkerställa att sökanden underrättas om skälen till att ett tillstånd, helt eller delvis, vägras eller dras tillbaka och införa ett förfarande för överklagande.

I artikel 10 ingår bestämmelser om ett förfarande där Europaparlamentet och rådet ska besluta om nödvändiga åtgärder för att harmonisera de förfaranden som avses i artikel 9. I artikel 10.1 har gjorts lagtekniska ändringar för att hänvisa till de relevanta artiklarna i fördraget.

I artikel 11 föreskrivs om förfarandet där Europaparlamentet och kommissionen beslutar om sådana harmoniseringsåtgärder för att säkerställa att användarna och tillhandahållarna av posttjänster har tillgång till postnätet på villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande. I artikeln har gjorts lagtek-

niska ändringar för att hänvisa till de relevanta artiklarna i fördraget.

Till direktivet har fogats en ny artikel 11 a, enligt vilken medlemsstaterna ska, när så krävs för att skydda användarnas intressen och/eller för att främja effektiv konkurrens, se till att villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande gäller för tillgången till delar av postens infrastruktur eller tjänster som tillhandahålls inom ramen för de samhällsomfattande tjänsterna. I artikeln har som exempel på sådana delar av postens infrastruktur eller tjänster räknats upp postnummersystem, adressdatabaser, postboxar, brevådor, uppgifter om adressförändringar, eftersändningsservice och returservice för obeställbara försändelser. Bestämmelse ska inte påverka medlemsstaternas rätt att besluta om åtgärder för att garantera tillgång till postnätet på villkor som är öppna för insyn, proportionerliga och icke-diskriminerande.

Kapitel 5 i direktivet gäller avgiftsprinciper och insyn i redovisningen. Artikel 12 som fastställer principerna för prissättningen har ändrats. Enligt den första ändrade strecksatsen ska priserna vara rimliga och ge samtliga användare möjlighet att få tillgång till de tjänster som tillhandahålls, oavsett geografiskt läge och mot bakgrund av specifika nationella förhållanden. Medlemsstaterna får behålla eller införa kostnadsfria posttjänster för blinda och synskadade personer. Enligt den andra strecksatsen ska priserna för de samhällsomfattande tjänsterna vara kostnadsorienterade och uppmuntra till effektivt tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster. Om allmänintresset så kräver, får medlemsstaterna besluta att en enhetlig taxa ska gälla inom hela det nationella territoriet och/eller för gränsöverskridande postförsändelser, för tjänster till enhetspris och andra postförsändelser. Dessutom ska prissättningen vara öppen för insyn och icke-diskriminerande.

Tillämpningen av en enhetlig taxa ska inte utesluta att tillhandahållarna av samhällsomfattande tjänster har rätt att ingå individuella avtal om priser med användare. När tillhandahållarna av samhällsomfattande tjänster använder sig av specialavgifter, t.ex. gentemot stor- och företagskunder eller förmedla-

re av post från olika användare, ska de tillämpa principerna om öppenhet och icke-diskriminering både på avgifterna och tillhörande villkor. Avgifterna ska, tillsammans med de tillhörande villkoren, tillämpas lika såväl mellan olika tredje parter som mellan tredje part och tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster av motsvarande slag. Sådana avgifter ska också gälla för användare, särskilt enskilda användare och små och medelstora företag, som använder posttjänster på liknande sätt.

Artikel 14 har ändrats och den förutsätter att de som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster använder kostnadsredovisningssystem i enlighet med bestämmelserna i artikeln. Enligt artikel 14.2 ska tillhandahållarna av samhällsomfattande tjänster i den interna redovisningen ha skilda konton för att tydligt skilja mellan tjänster och produkter som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och de som inte gör det. Denna särredovisning ska användas när medlemsstaterna beräknar nettokostnaden för de samhällsomfattande tjänsterna. Sådana interna redovisningssystem ska bygga på enhetligt tillämpade och objektivt försvarbara principer för kostnadsredovisning.

Enligt artikel 14.3a ska kostnader som direkt kan hänföras till en bestämd tjänst eller produkt ska hänföras till den tjänsten. I artikel 14.3b föreskrivs att gemensamma kostnader, dvs. kostnader som inte direkt kan hänföras till en bestämd tjänst eller produkt, ska fördelas, när det är möjligt, utifrån en direkt analys av vad som förorsakade dem. När en direkt analys inte är möjlig, ska gemensamma kostnadskategorier fördelas utifrån en indirekt koppling till en annan kostnadskategori eller grupp av kostnadskategorier som det är möjligt att direkt hänföra eller fördela. Den indirekta kopplingen ska grunda sig på jämförbara kostnadsstrukturer. När varken direkta eller indirekta åtgärder för att fördela kostnader står till buds, ska kostnadskategorin fördelas utifrån en allmän fördelningsnyckel uträknad från förhållandet mellan alla utgifter som direkt eller indirekt har hänförts till eller fördelats dels på varje samhällsomfattande tjänst, dels på de andra tjänsterna. Gemensamma kostnader som är nödvändiga

för att tillhandahålla både samhällsomfattande tjänster och icke samhällsomfattande tjänster ska fördelas på lämpligt sätt. Samma kostnadsdrivande faktorer ska tillämpas på både samhällsomfattande tjänster och icke samhällsomfattande tjänster.

Om en medlemsstat inte har använt ett finansieringssystem för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster som medges enligt artikel 7, och om den nationella tillsynsmyndigheten kontrollerat att ingen av dem som utsetts att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster erhåller statligt bistånd, dolt eller på annat sätt, samt att fri konkurrens råder på marknaden, får den nationella tillsynsmyndigheten enligt den ändrade punkt 8 besluta att inte tillämpa kraven i artikel 14.

Till artikel 14 har en ny punkt 9 fogats, enligt vilken artikeln kan tillämpas på tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster som har utsetts före det slutliga datumet för den fullständiga liberaliseringen av marknaden så länge som ingen annan tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster har utsetts. Den nationella tillsynsmyndigheten ska på förhand informera kommissionen innan sådana beslut fattas.

Till artikel 14 har också fogats en ny punkt 10, enligt vilken en medlemsstat får kräva att de tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster som avkrävs en stödandel till ersättningsfonden tar i bruk ett behörigt särredovisningssystem för att säkerställa fondens funktion.

Kapitel 6 i direktivet gäller posttjänsternas kvalitet. Enligt artikel 16 som ingår i kapitlet ska medlemsstaterna i syfte att garantera postservice och hög kvalitet säkerställa att normer för kvaliteten på de samhällsomfattande tjänsterna bestäms och offentliggörs. Enligt artikeln fastställer medlemsstaterna en kvalitetsnorm när det gäller nationella tjänster. Europaparlamentet och rådet däremot fastställer kvalitetsnormen för gränsöverskridande tjänster inom gemenskapen och den framgår av bilaga II till direktivet. Andra strecksatsen i tredje stycket och tredje stycket har ändrats. I de ändrade punkterna föreskrivs om förfarandet för anpassning av de normer som ska iakttas vid gränsöverskridande tjänster inom gemenskapen och vid

bedömningen av utförandet av de samhällsomfattande tjänsterna. Förfarandena genomförs i enlighet med artikel 21.2. I artikel 21.2 hänvisas till rådets beslut om de förfaranden som ska tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter (1999/468/EG).

I artikel 18 har gjorts språkliga rättelser och artikelns hänvisning till kvalitetsnormen i bilaga II för gränsöverskridande post inom gemenskapen har uppdaterats så att den motsvarar bilagan i fråga.

Artikel 19 har ändrats. Medlemsstaterna ska enligt artikel 19.1 se till att alla tillhandahållare av posttjänster har förfaranden som är öppna för insyn, enkla och föga kostsamma för handläggning av postanvändarnas klagomål, i synnerhet när det gäller förlust, stöld eller skada eller när kvalitetsnormerna för tjänsterna inte följs. Till dessa hör också förfaranden för att fastställa ansvaret i de fall där mer än en operatör är inblandad. Artikeln påverkar dock inte tillämpliga internationella och nationella bestämmelser om kompensationsordningar.

Enligt den ändrade artikel 19.1 andra stycket ska medlemsstaterna besluta om åtgärder för att säkerställa att de förfaranden som anges i första stycket gör det möjligt att lösa tvister på ett rättvist sätt och inom rimlig tid och att, i befogade fall, tillämpa ett system för återbetalning och/eller ersättning. Medlemsstaterna ska uppmuntra till att utveckla oavhängiga system utanför domstol för att lösa tvister mellan tillhandahållare och användare av posttjänster.

Enligt ändrade artikel 19.2 ska medlemsstaterna säkerställa att användarna, enskilt eller, om nationell lag tillåter detta, tillsammans med användar- och/eller konsumentorganisationer, får vända sig till den behöriga nationella myndigheten i de fall där användarnas klagomål mot företag som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster inte har lösts på ett tillfredsställande sätt. Artikeln påverkar dock inte tillämpliga internationella och nationella bestämmelser om kompensationsordningar.

Enligt ändrade artikel 19.2 andra stycket ska medlemsstaterna i enlighet med artikel 16 se till att tillhandahållare av samhällsom-

fattande tjänster, och i förekommande fall även företag som tillhandahåller tjänster inom tillämpningsområdet för samhällsomsfattande tjänster, tillsammans med den årliga rapporten om kontroll av utförandet, offentliggör uppgifter om antalet klagomål och det sätt på vilket de har behandlats.

Artikel 21.2 har ändrats. I artikeln ingår en hänvisning till rådets beslut 1999/468/EG om de förfaranden som ska tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter och till de förfaranden som ingår i artikel 5a.1–5a.4 och artikel 7, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet. Dessa förfaranden i beslutet ska tillämpas i de situationer som avses i artikel 21 i direktivet. Förfarandet ska tillämpas när kvalitetsnormerna i framtiden anpassas enligt artikel 16 till den tekniska utvecklingen eller till marknadens utveckling samt när utförandet av kvalitetsnormen bedöms enligt artikel 16. I artikel 21 har stycke 3 strukits.

Artikel 22 har ändrats. I artikeln ingår bestämmelser om den nationella tillsynsmyndigheten och enligt artikeln ska varje medlemsstat utse för postsektorn en nationell tillsynsmyndighet som är juridiskt åtskild och verksamhetsmässigt oberoende av postoperatörerna. De medlemsstater som ännu äger tillhandahållaren av posttjänsterna eller som har bestämmanderätt över den ska säkerställa att tillsynsfunktionerna och de funktioner som hänför sig till äganderätten eller bestämmanderätten effektivt och strukturellt skiljs åt från varandra. Medlemsstaterna ska informera kommissionen om vilka nationella tillsynsmyndigheter de har utsett för att utföra de uppgifter som härrör från detta direktiv.

Enligt den ändrade artikel 22.1 andra stycket ska medlemsstaterna i lätt åtkomlig form offentliggöra de uppgifter som ska utföras av de nationella regleringsmyndigheterna, i synnerhet när sådana uppgifter ges till fler än ett organ. I frågor av gemensamt intresse ska medlemsstaterna i förekommande fall se till att dessa myndigheter och nationella myndigheter som är ansvariga för genomförandet av konkurrenslagstiftning och konsumentskyddslagstiftning samråder och samarbetar.

Enligt den ändrade artikel 22.2 ska de nationella tillsynsmyndigheterna ha som särskild uppgift att säkerställa att de skyldigheter som härrör från detta direktiv iaktas, särskilt genom att inrätta övervaknings- och tillsynsförfaranden för att garantera tillhandahållandet av samhällsomsfattande tjänster. De kan även ha till uppgift att säkerställa överensstämmelse med konkurrensreglerna inom postsektorn. Enligt den ändrade artikel 22.2 andra stycket ska de nationella tillsynsmyndigheterna arbeta i nära samråd och erbjuda ömsesidigt bistånd för att underlätta tillämpningen av detta direktiv inom lämpliga befintliga organ.

Enligt den ändrade artikel 22.3 ska medlemsstaterna säkerställa att det på nationell nivå finns fungerande system enligt vilka varje användare eller tillhandahållare av posttjänster som berörs av ett beslut av en nationell tillsynsmyndighet har rätt att överklaga beslutet till en instans som är oberoende av de berörda parterna. I väntan på utgången av ett sådant överklagande ska den nationella tillsynsmyndighetens beslut fortsätta att gälla, såvida inte överklagandeinstansen beslutar annorlunda.

Till direktivet har fogats en ny artikel 22 a, som gäller skyldighet för dem som tillhandahåller posttjänster och för de nationella tillsynsmyndigheterna att tillhandahålla uppgifter. Enligt artikel 22 a.1 ska medlemsstaterna se till att tillhandahållare av posttjänster tillhandahåller alla uppgifter särskilt till de nationella tillsynsmyndigheterna, inklusive ekonomiska uppgifter och uppgifter om tillhandahållandet av samhällsomsfattande tjänster. Uppgifterna ska tillhandahållas i synnerhet för klart definierade statistiska syften och för att de nationella tillsynsmyndigheterna ska kunna säkerställa överensstämmelse med direktivets bestämmelser eller med beslut i enlighet med detta.

Tillhandahållare av posttjänster ska på begäran lämna sådana uppgifter utan dröjsmål och, när det är nödvändigt, med beaktande av sekretessen, inom de tidsramar och på den detaljnivå som den nationella tillsynsmyndigheten anger. De uppgifter som den nationella tillsynsmyndigheten begär ska stå i proportion till fullgörandet av dess uppdrag.

Den nationella tillsynsmyndigheten ska re-
dovisa de skäl som motiverar dess begäran
om uppgifter. Medlemsstaterna ska säkerstäl-
la att de nationella regleringsmyndigheterna
på begäran tillhandahåller kommissionen så-
dana nödvändiga och relevanta uppgifter som
den behöver för att utföra de uppgifter som
följer av detta direktiv. Om uppgifterna av en
nationell regleringsmyndighet betraktas som
konfidentiell i enlighet med gemenskapslag-
stiftning och nationell lagstiftning om affärs-
hemligheter, ska kommissionen och de be-
rörda tillsynsmyndigheterna behålla denna
sekretess.

Artikel 23 har ändrats och enligt den ger
kommissionen Europaparlamentet och rådet
en rapport om tillämpningen av direktivet
vart fjärde år och för första gången senast
den 31 december 2013. I rapporten ska ingå
relevant information om utvecklingen inom
sektorn, i synnerhet beträffande de ekono-
miska, sociala och tekniska aspekterna samt
sysselsättningsmönster, samt om tjänsternas
kvalitet. Rapporten ska, om det är lämpligt,
åtföljas av förslag till Europaparlamentet och
rådet.

Till direktivet har fogats en ny artikel 23 a
enligt vilken kommissionen ska bistå med-
lemsstaterna vid genomförande av direktivet,
bl.a. med riktlinjer för hur nettokostnaderna
för de samhällsomfattande tjänsterna ska be-
räknas.

Till direktivet har fogats en ny bilaga 1
som innehåller anvisningar för beräkning av
eventuella nettokostnader. I del A i bilagan,
som gäller definitionen av skyldigheterna att
tillhandahålla samhällsomfattande tjänster,
konstateras att skyldigheter att tillhandahålla
samhällsomfattande tjänster syftar på de
skyldigheter nämnda i artikel 3 som en med-
lemsstat har ålagt en tillhandahållare av post-
tjänster och som rör tillhandahållandet av en
posttjänst inom ett angivet geografiskt områ-
de tillsammans med, där så är nödvändigt,
enhetliga priser inom detta geografiska om-
råde för tillhandahållandet av den tjänsten el-
ler av vissa kostnadsfria tjänster för blinda
och synskadade personer. I dessa skyldighe-
ter kan bl.a. ingå antalet leveransdagar som
överstiger de leveransdagar som fastställs i
detta direktiv, tillgänglighet beträffande in-

lämningsställena för att fullgöra skyldighe-
terna att tillhandahålla samhällsomfattande
tjänster, rimliga avgifter för de samhällsom-
fattande tjänsterna, enhetliga priser för de
samhällsomfattande tjänsterna samt tillhan-
dahållande av vissa kostnadsfria tjänster för
blinda och synskadade personer.

I del B ingår bestämmelser om beräkningen
av nettokostnaderna. Enligt del B ska de na-
tionella tillsynsmyndigheterna överväga alla
möjligheter att erbjuda tillhandahållare av
posttjänster tillräckliga incitament för att till-
handahålla samhällsomfattande tjänster på ett
kostnadseffektivt sätt. Nettokostnaderna för
skyldigheten att tillhandahålla samhällsom-
fattande tjänster är sådana kostnader som
hänför sig till och som behövs för samhälls-
omfattande tjänster. Nettokostnaderna för de
skyldigheter som följer av tillhandahållandet
av samhällsomfattande tjänster ska räknas ut
som en skillnad mellan de nettokostnader
som den utsedda tillhandahållaren av sam-
hällsomfattande tjänster förorsakas å ena si-
dan av verksamheten inom skyldigheterna att
tillhandahålla samhällsomfattande tjänster
och å andra sidan av den verksamhet som
inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.
I uträkningen ska beaktas alla andra faktorer
som påverkar situationen, också all den im-
materiella fördel och marknadsfördel, rätten
till rimlig vinst och sporrar till att eftersträva
ökad kostnadseffektivitet som postföretaget
får av skyldigheten att tillhandahålla sam-
hällsomfattande tjänster. Ansträngningar ska
göras för en korrekt bedömning av de kost-
nader som en utsedd tillhandahållare av sam-
hällsomfattande tjänster skulle ha valt att
undvika om skyldighet att tillhandahålla
samhällsomfattande tjänster inte hade förele-
gat. Vid uträkningen av nettokostnaderna ska
beaktas de fördelar som den operatör som
tillhandahåller de samhällsomfattande tjäns-
terna fått, även de immateriella fördelarna.

Uträkningen ska grunda sig på kostnader
som för det första uppstår som delar av indi-
vidualiserade tjänster, om dessa tjänster en-
dast kan tillhandahållas med förlust eller till
kostnader som avviker från normala kom-
mersiella villkor. I denna kategori får ingå
tjänstekomponenter såsom de tjänster som
definieras i del A. För det andra ska uträk-

ningen grunda sig på kostnader för service till vissa användare eller användargrupper, om de bara kan tillhandahållas tjänster på förlust eller till kostnader som avviker från vanliga kommersiella villkor, när de kostnader beaktas som orsakas av tillhandahållandet av vissa tjänster, intäkterna som uppkommit av dem och enhetliga priser. Till denna kostnadsklass hör de användare eller användargrupper till vilka en kommersiell aktör fri från skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte skulle tillhandahålla posttjänster.

Nettokostnaderna för vissa delar av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster räknas ut separat för att inte eventuella direkta eller indirekta fördelar och kostnader ska räknas två gånger. Den helhetskostnad som skyldigheterna att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster orsakar utsedda tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster ska räknas ut så att de nettokostnader som orsakas av de särskilda delfaktorerna av skyldigheterna att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster räknas i hop och alla immateriella fördelar beaktas. De nationella tillsynsmyndigheterna ansvarar för granskningen av nettokostnaderna. Tillhandahållarna av samhällsomfattande tjänster ska samarbeta med den nationella tillsynsmyndigheten så att den kan granska nettokostnaderna.

Del C gäller täckning av eventuella nettokostnader för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Täckning eller finansiering av eventuella nettokostnader för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan innebära att utsedda tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster ska ersättas för de tjänster de tillhandahåller på icke-kommersiella villkor. Eftersom sådan ersättning innebär finansiella överföringar måste medlemsstaterna säkerställa att dessa görs på ett objektiva, öppet redovisat, icke-diskriminerande och proportionellt sätt. Detta innebär att överföringarna medför minsta möjliga snedvridning av konkurrensen och efterfrågan från användarna. Ett fördelningssystem som grundar sig på den fond som anges i artikel 7.4 bör använda en metod för att samla in bidragen som är öppen och neutral och som undviker att bidrag påförs företagen

både på utgifts- och intäktssidan. Det oberoende organ som förvaltar fonden ska ansvara för att samla in bidrag från företag som bedöms vara skyldiga att bidra till nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i medlemsstaten. Detta organ ska även övervaka överföringen av summor som ska betalas till företag som är berättigade till ersättning från fonden.

Bilaga 2 som bestämmer kvalitetsnormer för gränsöverskridande postbefordran inom gemenskapen har inte ändrats innehållsmässigt, men dess numrering har ändrat.

EG-kommissionens officiella anmärkning

Europeiska gemenskapens kommission har i sin officiella anmärkning (ärende 2009/2148, 25.6.2009) ifrågasatt om den nuvarande lagen om posttjänster och lagen om avgift för tryggande av postförmedling i glesbygden motsvarar kraven i gemenskapsrätten, i synnerhet i postdirektivet 97/67/EG.

Enligt kommissionens anmärkning är det problematiskt att koncessionsförfarandet i 6 § i lagen om posttjänster möjliggör att överlappande skyldigheter gällande samhällsomfattande tjänster kan åläggas även andra än Itella Abp. Till koncessionskraven hör bl.a. tryggande av samhällsomfattande tjänster på hela Finlands område eller på ett område därav och att ha minst ett verksamhetsställe i varje kommun. Koncession kan också beviljas för bedrivande av begränsad postverksamhet. Problemet med de begränsade koncessionerna består i att koncessionshavaren är skyldig att betala avgiften för tryggandet av postförmedling i glesbygden på grundval av befolkningstätheten på koncessionsområdet.

Enligt kommissionen finns det inga grunder i postdirektivet som skulle berättiga sådana begränsningar i marknadsutövningen och i utbudet av tjänster och kommissionen anser inte att de krav är nödvändiga som ställs sådana nya marknadsaktörer som vill tillhandahålla posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Den koncession som beviljats den utsedda operatören Itella Abp och villkoren i den garanterar samhällsomfattande tjänster på hela Finlands

område. Därför har den skyldighet som ålagts medlemsstaterna att säkerställa tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster fyllts. Eftersom samhällsomfattande tjänster redan tillhandahålls på hela Finlands område, finns det inga objektiva grunder för att ålägga överlappande krav i fråga om de samhällsomfattande tjänsterna till fler än till en tillhandahållare av posttjänster.

Enligt kommissionen har det inte visats att de krav som ställs i lagen om posttjänster skulle vara i rätt proportion till ett eventuellt lagligt syfte. För att kunna uppfylla kraven i koncessionen ska nya marknadsaktörer enligt kommissionen på en mycket kort tid skapa ett likadant landsomfattande postutdelningsnät som Itella Abp har eller betala en särskild på omsättningen baserad avgift som grundar sig på befolkningstätheten inom det administrativa området där tjänster ska tillhandahållas.

Kommissionen anser att lagen om posttjänster och lagen om avgift för tryggande av postförmedling i glesbygden tillsammans skapar ett marknadshinder för marknadsaktörer som bedriver postverksamhet som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Dessa koncessionskrav hindrar marknadsetablering eller försvårar den storligen. Samtidigt hindrar de att posttjänster utvecklas utifrån efterfrågan och utbud. På dessa grunder har kommissionen ansett att lagen om posttjänster, i synnerhet dess 4 och 6 §, tillsammans med 2 § i lagen om avgift för tryggande av postförmedling i glesbygden strider mot artikel 56 i fördraget om Europeiska unionens funktion och artikel 9 i postdirektivet.

Tillämpningen av mervärdesskattedirektivet

I Finlands mervärdesskattelagstiftning ingår inga särskilda bestämmelser om mervärdesbeskattningen av posttjänster. I Finland anses posttjänster utgöra varutransport och på dem tillämpas den allmänna mervärdesskattesatsen på 23 procent.

Enligt artikel 132.1 a i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG) ska medlemsstaterna undanta från skatteplikt tjänster och därmed förenade varuleveranser som tillhandahålls av det offentliga postväsendet, med undantag

för persontransporter och telekommunikationstjänster. I Finland har mervärdesskattedirektivet tolkats så att det i landet inte finns sådan offentlig posttjänst som avses i direktivet.

Europeiska gemenskapens domstol avgav den 23 april 2009 domen C357/07 (TNT Post UK Ltd) om tillämpningsområdet för den skattefrihetsbestämmelse som tillämpas på offentliga postverks tjänster. I sin dom ansåg domstolen att som ett i mervärdesskattedirektivet avsett offentligt postväsen ska anses varje aktör som oavsett av om det är offentligt eller privat förbinder sig att tillhandahålla tjänster som motsvarar befolkningens centrala behov och således i praktiken sköter de samhällsomfattande tjänster som definieras i artikel 3 i postdirektivet 97/67 på medlemsstatens område helt eller delvis.

Enligt Europeiska gemenskapens domstols motivering ska befrielsen enligt artikel 132.1 a i mervärdesskattedirektivet tolkas både snävt och i enlighet med det syfte som eftersträvas i bestämmelsen. Sådana prestationer ska anses vara tjänsteprestationer som ska undantas skatteplikt och till dem anknutna varuleveranser som det offentliga postväsendet utför i denna egenskap, dvs. i egenskap av en sådan aktör som förbinder sig att i medlemsstaten helt eller delvis sköta de samhällsomfattande tjänsterna. På grund av de skyldigheter som baserar sig på villkoren i koncessionen för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster och de skyldigheter som hänför sig till tillhandahållarens ställning, utför en sådan aktör sin posttjänst inom ramen för en rättslig reglering som avsevärt avviker från den reglering enligt vilken andra slags aktörer utför sina posttjänster.

2.2.2 Världspostkonventionen

Finland anslöt sig år 1967 till Världspostförbundets (UPU:s) konstitution, som därefter har kompletterats genom tilläggsavtal med bland annat gemensamma regler om posttrafik. I konstitutionen ingår de grundläggande bestämmelserna om Världspostförbundet. Konstitutionen har ändrats genom sju tilläggsprotokoll (FördrS 31/1972, 72/1978,

52/1986, 69/1991, 87/1995, 72/2000 och 12/2007). Världspostföreningens allmänna reglemente innehåller bestämmelser om Världspostföreningens verksamhet och om tillämpningen av konstitutionen. Världspostkonventionen och föreningens expeditionsreglementen innehåller de allmänna reglerna för internationell posttrafik och bestämmelserna om befordran av brevpost och postpaket.

Världspostföreningens konstitution och Världspostkonventionen jämte expeditionsreglementen är de mest betydande av de internationella fördrag på postområdet som är bindande för Finland. Världspostkonventionen av år 2004 har godkänts av riksdagen och de bestämmelser i världspostkonventionen som hör till området för lagstiftningen satts i kraft genom en lag av den 22 december 2006 (1364/2006). De bestämmelser i konventionen som inte hör till området för lagstiftningen samt det samtidigt upprättade sjunde tilläggsprotokollet till världspostkonstitutionen, konventionens slutprotokoll och allmänna reglemente har satts i kraft på förordningsnivå genom förordningar av republikens president av den 2 mars 2007 (226/2007 och 227/2007).

Finland, såsom en självständig stat, inklusive Åland, anslöt sig till Världspostföreningen den 12 februari 1918. Föreningen har från och med 1948 varit ett av de äldsta fackorganen inom Förenta nationerna. Föreningen har som syfte och uppdrag att främja en hållbar utveckling av globala, högklassiga, effektiva och lättillgängliga posttjänster. Världspostföreningen har 191 medlemsstater. Föreningens högsta beslutande organ är kongressen, som består av representanter för föreningens medlemsländer och som sammanträder med fem års mellanrum. Världspostföreningens 24:e kongress hölls i Genève. De ändringar i konventionen som godkändes där under tecknades den 12 augusti 2008. I expeditionsreglementena ingår tekniska anvisningar om tillämpning av avtalen i fråga om brev- och paketpost. Om ändringar i avtalen beslutar, med fullmakt av kongressen, rådgivande kommissionen för postala utredningar, där 40 medlemsstaters postoperatörer är företrädare. Vid kongressen i Genève under teck-

nades för Finland det åttonde tilläggsprotokollet till Världspostföreningens konstitution, det första tilläggsprotokollet till Världspostföreningens allmänna reglemente samt den ändrade världspostkonventionen. Av dessa innehåller endast konventionen bestämmelser som hör till området för lagstiftningen.

Enligt artikel 26 i Världspostföreningens konstitution ska medlemsstaterna snarast möjligt tillställa internationella byråns generaldirektör ratifikations- och godkännandeinstrumenten i fråga om föreningens akter, i detta fall det åttonde tilläggsprotokollet till konstitutionen, det allmänna reglementet och konventionen jämte slutprotokoll.

2.2.3 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Den internationella jämförelse av lagstiftningen som framförs i detta avsnitt grundar sig i huvudsak på två undersökningar som kommunikationsministeriet lät utföra sommaren 2009 om postlagstiftningen i Sverige och om postlagstiftningen i sex andra länder i Europa. Sättande i kraft av det nya direktivet har inte slutförts i EU:s medlemsländer. I detta skede finns det ännu inte exakta uppgifter om hur de olika länderna planerar att sätta i kraft de ändringar i den nationella lagstiftningen som direktivet förutsätter eller hurdana mer exakta policybeslut EU:s kommission har i fråga om sättande i kraft av direktivet.

Sverige

Marknadsläget

I Sverige slopades monopolet för förmedling av brev redan 1993 och statens postverk bolagiserades till Posten AB. Efter liberaliseringen av marknaden har ca 100 företag bedrivit koncessionspliktig postverksamhet. I oktober 2008 fanns ca 30 aktiva aktörer. Posten AB hade 2007 ca 90 procent av brevmarknadens totala volym. Samtidigt var den största konkurrenten Bring City Mails andel av breven ca 9 procent. Bring City Mail verkar bl.a. på marknaden för 2 klass massutdelningar där dess regionala omfattning har

utbrett sig från Stockholms område till att täcka 54 procent av alla svenska hushåll. De totala mängderna av brevfräsändelser har gått ned under de senaste decennierna. Små postaktörer bedriver postverksamhet ofta vid sidan om annan utdelningsverksamhet. Enligt tillsynsmyndigheten för postverksamhet är de lokala aktörerna inte tillräckligt stora för att hota Posten AB:s ställning på marknaden för brevfräsändelser och den enda instans som verkligen konkurrerar med den är City Mail.

Den mest betydande enskilda ändringen i postverksamheten på senaste tid är sammanlagningen av Sveriges och Danmarks poster. Posten AB och det danska Post Danmark A/S gick officiellt samman till Posten Norden AB i juni 2009. Svenska staten äger 60 procent i Posten Norden AB och danska staten äger 40 procent. Europeiska kommissionen godkände företagsköpet i april 2009. Förutsättningen för godkännandet var bl.a. att de sammangående företagens marknadsandel på den danska företagspaketmarknaden sänks. På marknaden för brevfräsändelser fortsätter företagen fortfarande sin verksamhet under de bekanta namnen Posten och Post Danmark i enlighet med de nationella bestämmelserna.

Konkurrensen på paketmarknaden är mångsidig. Posten AB har dock fortfarande ca 70 procent av andelen företagspaket och en betydligt större andel än denna i fråga om paketjänster för konsumenter. Konkurrensen ökar dock och t.ex. det tyska företaget DHL har börjat konkurrera med Posten om privatkunder genom att inleda ett samarbete med ICA-dagligvaruhandelskedjan.

Lagstiftning och myndigheterna

I Sverige regleras postverksamheten genom postlagen (2010:1045) och postförordningen som utfärdats med stöd av den. Den nya postlagen trädde i kraft den 1 september 2010. Ytterligare villkoren framgås av en koncession (ett tillstånd) att bedriva postverksamhet. Post- och telestyrelsen (PTS) är tillsynsmyndigheten och har i uppgift att utöva tillsyn över postbranschen, i synnerhet huruvida utbudet av postjänster motsvarar behoven i samhället. Vidare utövar PTS tillsyn över kvalitetskraven för de samhällsom-

fattande tjänsterna och att de samhällsomfattande tjänsterna har rimliga och kostnadsorienterade priser. För vissa posttjänster anges också de högsta tillåtna prishöjningarna. PTS beviljar koncessionerna och fattar beslut om skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande posttjänster samt den ska utöva tillsyn över iakttagande av postlagen, postförordningen och bestämmelserna i koncessionerna i fråga om alla postaktörer. I detta syfte har PTS rätt att på begäran få de uppgifter och dokument den behöver. Dessutom har PTS rätt att tillträda områden och utrymmen där den verksamhet som utgör föremålet för tillsynen bedrivs. PTS har behörighet att ålägga föremålen för tillsynen att iakttaga lag och bestämmelser utfärdade med stöd av lagen vid vite eller vid äventyr att koncessionen återkallas.

De samhällsomfattande tjänsternas räckvidd

De samhällsomfattande tjänsterna har i 1 § i postlagen definierats som en posttjänst som ska finnas i hela landet, som är av god kvalitet och som innebär att alla användare kan ta emot och sända postfräsändelser till rimliga pris. Postfräsändelse definieras som en adresserad fräsändelse som väger högst 20 kilogram och som överlämnas en tillhandahållare av posttjänster. I 3 kapitel 1 § föreskrivs det närmare om den samhällsomfattande posttjänstens omfattning. Den samhällsomfattande posttjänsten ska uppfylla bland annat kraven att insamla och utdela postfräsändelser fem dagar i veckan, att ha möjligheten att skicka försäkrade och rekommenderade fräsändelser, att postfräsändelser ska befordras till enhetliga pris samt att beakta användarnas behov i fråga om verksamhetställen.

Kvalitetsnormen för de samhällsomfattande tjänsterna samt dess mer detaljerad omfattning har definierats i postförordningen och i koncessionsvillkoren för Posten AB. Sådana ärenden är till exempel vilka tjänster ska ingå i den samhällsomfattande posttjänsten, undantag från utdelning fem dagar i veckan samt kvalitetsnormen. Enligt koncessionsvillkoren för Posten AB omfattar de samhällsomfattande tjänsterna postfräsändelserna

upp till 20 kilogram. Undantag från utdelning fem dagar i veckan kan göras på grund av geografiska förhållanden som PTS definierar och år 2007 gällde denna möjlighet 969 hushåll. Enligt kvalitetsnormen för de samhällsomfattande tjänsterna ska 85 procent delas ut den följande arbetsdagen och åtminstone 97 procent under loppet av den tredje arbetsdagen.

Åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster och koncessionerna

Koncession krävs av de aktörer som bedriver avgiftsbelagd förmedling av brev (insamling, sortering, transport och utdelning) i enlighet med en regelbunden tidtabell. Ett brev har i 1 kapitel 2 § i postlagen definierats som en försändelse som är adresserad till adressaten, som inneslutits i ett kuvert eller motsvarande och som väger högst två kilogram. Enligt PTS:s tolkning hör till den koncessionspliktiga postverksamheten också utdelning av adresserade postkort, tidningar och tidskrifter, kataloger samt böcker. Utdelning av paket som väger över två kilogram är således inte koncessionspliktig postverksamhet, vars begrepp således till denna del är snävare än vad som hör till de tjänster som ska tillhandahållas som samhällsomfattande tjänster. I Sverige har skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ålagts Posten AB genom koncession som gäller från den 1 oktober 2010.

Finansieringen av de samhällsomfattande tjänsterna

I Sverige har det inte föreskrivits om någon särskild kompensationsmekanism för ersättning av de kostnader som uppstår av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Detta grundar sig på svenska regeringens ställningstagande i förarbetena till postlagen, att för tillfället finns det ingen särskilt anledning att finansiera de samhällsomfattande tjänsterna. Regeringen ska noggrant följa med postverksamhets utveckling i fråga. Staten ansvarar dock i enlighet med koncessionsvillkoren för sådana kostnader som för-

anleds av vissa åldrings- och handikapptjänster. Till dessa särskilda tjänster hör bl.a. de tilläggstjänster på landsbygden som postutdelaren tillhandahåller åldringar och handikappade samt leverans av ljudkassetter och liknande tilläggsutrustning till synskadade. Till sina kostnader var dessa år 2007 i storleksklass av ca 34,8 och 31,7 miljoner kronor.

Tillgång till postnätet

Enligt Sveriges postlag är en tillståndshavare skyldig att möjliggöra att försändelser som befordrats av andra tillståndshavare kan nå de anläggningar för postöverlämning till adressater som tillståndshavaren innehar. Villkoren ska vara rättvisa, opartiska och icke-diskriminerande. Vidare ansvarar tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna för förvaltandet av postnummersystemet och den ska på begäran ställa till andra koncessionshavares förfogan postnumren till postlådor och postboxar inom ett visst postnummerområde. En tillståndshavare ska också se till att postförsändelser av en annan tillståndshavare eftersändas utanför den andre tillståndshavarens utdelningsområde. Villkoren för detta ska vara skäliga, konkurrensneutrala samt icke-diskriminerande. PTS ska vid utförandet av sina tillsynsuppgifter fästa särskild uppmärksamhet vid att koncessionshavarna kommer överens sinsemellan om befordran av post från ett postföretag till ett annat och vid behov ska PTS verka som medlare i tvister som gäller detta.

Prissättning och kostnadsredovisning

Enligt postlagen ska enskilda brevöversändelser prissättas på ett enhetligt sätt. Prissättningen av den samhällsomfattande posttjänsten ska vara rimlig, öppen för insyn och kostnadsorienterad samt främja ett effektivt tillhandahållande av tjänsten. Trots det som nämnts ovan är enskilda prisavtal som tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna erbjuder tillåtna. Enligt Posten AB:s koncession gäller skyldigheten att använda kostnadsorienterad prissättning endast de tjänster som den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster tillhandahåller med

stöd av åläggandet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

I den nya postlagen samt postförordningen föreskrivs det om prissättning, kostnadsfördelning samt redovisning enligt bestämmelser av det tredje postdirektivet. Ytterligare villkoren framgår av Posten AB:s koncession. I lagen finns det också en befogenhet att meddela föreskrifter om att priser för tjänster som omfattas av den samhällsomfattande posttjänsten inte får överstiga vissa nivåer. I postförordningen förbjuds höjningar av avgifterna mer än ändringen i konsumentprisindexet för enskilda försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och som väger högst 500 gram.

Förfaranden för överklagande

Tillståndshavaren ska upprätthålla snabba och förmånliga förfarande för att avgöra klagomål. Tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster ska hålla villkoren för de samhällsomfattande tjänsterna allmänt tillgängliga, samt årligen publicera uppgifter om antalet klagomål samt om hur de har skötts. I postförordningen samt i postföretagets koncessionsvillkor har förfarandet för behandling av klagomål preciserats.

Danmark

Marknadsläget

Post Danmarks konkurrenter har i Danmark fått fotfäste på området för de liberaliserade tjänsterna, såsom kurir- och expressbrevförsändelser, logistiktjänster och tillhandahållande av direktutdelning av oadresserade försändelser. Dessutom har CityMail Danmark A/S blivit en betydande konkurrent i fråga om utdelning av adresserad post. Bolaget ägs av Posten Norge och inledde sin verksamhet i Danmark 2007, men drog sig dock tillbaka från marknaden vid utgången av 2009.

I Danmark hör implementeringen av det tredje postdirektivet till regeringens lagstiftningsprogram för detta år. Den nya lagen torde träda i kraft vid ingången av 2011. Det har förts mycket diskussion om liberalise-

ringen av postmarknaden. I synnerhet har övergången till utdelning fem dagar i veckan och tidningarnas roll som en del av postverksamheten lyfts fram.

Lagstiftning och myndigheterna

Bedrivande av postverksamhet regleras i lagen om postbefordran (Lov om postbefordring). Tillsynen över postverksamheten utövas i Danmark av vägsäkerhets- och trafikstyrelsen (Færdselsstyrelse) som är ett självständigt administrativt organ underordnat trafikministeriet. Till myndighetens behörighet hör beslut om de mest betydande regleringsfrågorna, inklusive beslut om utdelningsfrekvens för samhällsomfattande tjänster, viktgränser för paket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, det reserverade området, förutsättningarna för registrering som postaktör, prissättning och servicenivå. Vissa av regleringsuppgifterna hör dock till den nationella konkurrensmyndigheten (Konkurrencestyrelsen, KS). De viktigaste uppgifterna för den är bedömningen av om prissättningen är kostnadsorienterad och bedömningen av om de specialavgifter som tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna använder är transparenta, icke-diskriminerande och kostnadsorienterade.

I maj 2010 slöt den danska regeringen och den största delen av riksdagens partier ett politiskt avtal om tryggnad av samhällsomfattande tjänster på den liberaliserade marknaden. Den nya lagstiftningen ska presenteras till den danska riksdagen i oktober 2010.

De samhällsomfattande tjänsternas räckvidd

Tillsynsmyndigheten kan i samband med åläggandet av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster bevilja tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna ensamrätt att tillhandahålla vissa posttjänster. Nominellt är det fråga om en koncession som beviljats Post Danmark A/S men eftersom bedrivande av postverksamhet inte i och för sig förutsätter koncession är det i praktiken fråga om en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster mot vilken Post Danmark på ett sätt som möjliggörs

i 2 § beviljats ensamrätt till vissa tjänster. Till de samhällsomfattande tjänsterna hör enligt Post Danmarks koncession utdelning av adresserade brevöversändelser som väger högst två kilogram, utdelning av andra adresserade enhetliga trycksaker som väger högst två kilogram, utdelning av tidningar som utkommer varje dag, en gång i veckan eller en gång i månaden som väger högst två kilogram, utdelning av adresserade postpaket som väger högst 20 kilogram samt vissa postöversändelser som är avsedda för synskadade. Till skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster hör insamling, sortering, transport och utdelning av översändelser. Tjänster för rekommenderade och försäkrade översändelser ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

Enligt Post Danmarks koncession ska den säkerställa alla användare posttjänster av god kvalitet och till ett rimligt pris. Översändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska delas ut minst en gång per dag sex dagar i veckan förutom undantagna dagar. För brev i A-klassen är kvalitetsnormen för tjänsten utdelning den följande postdagen som följer dagen för postningen, för brev i B-klassen inom tre postdagar från postningen, eller fyra dagar om avsändningsdagen är en torsdag eller fredag. Bestämmelsen om leveranssäkerheten har två led. Kravet är att minst 93 procent av översändelserna delas ut enligt tidtabellen, men målnivån för att uppfylla kvalitetsnormen är 95 procent. I varje kommun ska det finnas minst ett verksamhetsställe. I byar med minst 5 000 invånare ska det finnas minst ett verksamhetsställe som tillhandahåller hela tjänstesortimentet. Dessutom ingår det i koncessionen närmare bestämmelser om stängning av befintliga verksamhetsställen.

Post Danmark har ensamrätt att förmedla adresserade brev i Danmark, inbegripet förmedling av brev som sänts till Danmark från utlandet. Från 2005 har denna ensamrätt begränsats till att gälla förmedling av brev som väger högst 50 gram och vars avgift är högst 2,5 gånger grundtaxan för inrikesbrev. I den danska postlagen har det särskilt föreskrivits om vissa tjänster som inte kan reserveras. Sådana tjänster är utdelning av adresserade kataloger, broschyrer, reklamblad och lik-

nande, kurirpost samt adresserade brevöversändelser till utlandet.

Enligt det politiska avtalet från maj 2010 kommer Post Danmark att utses till tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster för perioden 2011 – 2013.

Åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster och andra koncessioner

I den danska postlagstiftningen föreskrivs inte om koncessionsplikt för postverksamhet. Enligt postlagen förutsätter bedrivande av postverksamhet dock registrering. Till registreringen hör inga betydande krav som kunde anses utgöra hinder för etablering på marknaden. Såsom postverksamhet har i tämligen allmänna ordalag definierats befordran av översändelser som väger högst 20 kilogram, inklusive översändelser till och från utlandet.

Finansieringen av de samhällsomfattande tjänsterna

Två olika utredningar har utförts de senaste åren om den kostnadsbelastning som tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster innebär. Dessa avviker märkbart från varandra. I sin årsberättelse 2007 bedömde konkurrensmyndigheten att kostnaderna för tillhandahållande av de samhällsomfattande tjänsterna var 700 miljoner danska kronor 2005, dvs. ca 94 miljoner euro. Enligt en undersökning som Copenhagen Economics offentliggjorde i februari 2008 var kostnaden för tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster dock bara 150 miljoner danska kronor, dvs. ca 20 miljoner euro. Skillnaden i bedömningen beror på de kriterier enligt vilka kostnaderna har fördelats på samhällsomfattande tjänster och på andra tjänster. I Copenhagen Economics bedömning var utgångspunkten de kostnader som skulle undvikas om man slopade tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. Ända till 2007 betalade staten Post Danmark bidrag för varje förmedlad dagstidning. År 2006 var bidragets storlek ca 396 miljoner danska kronor, dvs. ca 53 miljoner euro. Från och med år 2007 har stödet dock betalats direkt till dags-

tidningarna, varvid dessa själv har kunnat välja det företag som ska sköta utdelningen. Ändringen i bidragssystemet har lett till att många tidningsutgivare själv tar hand om tidningsutdelningen.

I det politiska avtalet från maj 2010 har avtalats om inrättandet av en fond som tillhandahållare av posttjänster ska bidra till, om tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster skulle leda till orimliga nettokostnader. Dessutom ska inrättas ett licenssystem vars avsikt är att bevara användarnas förtroende för postsektorn.

Tillgång till postnätet

I Post Danmarks koncession ingår bestämmelser om tillgång till adress- och adressändringsdatabaser. Det finns ingen lagstiftning om tillgång till postboxar.

Prissättning och kostnadsredovisning

De tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska prissättas med enhetliga priser som ska vara icke-diskriminerande, transparenta, rimliga och kostnadsorienterade. Kravet på användning av riksomfattande enhetliga priser hindrar inte bolaget från att göra individuella prisavtal med några av sina kunder. Skyldigheten till transparent och icke-diskriminerande prissättning gäller dock också dessa säravtal. Prislister på de reserverade tjänsterna ska godkännas på förhand.

Förfaranden för överklagande

Enligt förordningen om postverksamhet ska den som bedriver postverksamhet säkerställa att användarna av posttjänster har tillgång till transparenta, enkla och till sina kostnader rimliga förfaranden för behandling av klagomål i synnerhet i fall som gäller försenade, försvunna och skadade försändelser. Den som bedriver postverksamhet ska i sina användarvillkor klargöra möjligheterna för överklagande, reglerna om tidsfristen för överklagande och möjliga begränsningar samt villkoren för betalning av ersättning i fall som gäller försening, försvinnande eller

skada. Behandlingen av klagomålen får ta högst tre månader. Post Danmark är på grund av sin koncession skyldig att ersätta skada som förorsakats försändelsen på grund av försening, försvinnande eller skada om det är en följd av oaktsamt förfarande hos tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna. Skyldigheten gäller endast tjänsterna. Klagomålen ska i första hand riktas till Post Danmark. Om ett tillfredsställande resultat inte uppnås mellan kunden och Post Danmark kan kunden föra ärendet till tillsynsmyndigheten för avgörande. Tillsynsmyndigheten behandlar inte klagomål som gäller konkurrerande postaktörers verksamhet. Post Danmark ska årligen utarbeta och offentliggöra en utredning över antalet behandlade klagomål och om utgången av förfarandet för överklagande. Post Danmark publicerar varje kvartal en allmän översikt över klagomål uppdelade i inrikes och utrikes brev- och paketförsändelser. I den allmänna översikten framställs klagomålen enligt kategori och andel klagomål som lett till gottgörelse.

Norge

Marknadsläget

I Norge är den nationella postaktören Posten Norge AS, ett aktieföretag som till hundra procent ägs av norska staten. Posten Norge har inga betydande konkurrenter på marknaden för adresserade brev- och paketförsändelser, inklusive brev- och paketförsändelser till och från utlandet. Vid utdelning av tidskrifter och kataloger har utdelningsföretag för tidningar en marknadsandel på ca 10 procent av den totala mängden försändelser. Av de prenumererade tidningarna är Posten Norges andel 20 procent och tidningarnas samt deras egna utdelningsföretags marknadsandel av de prenumererade tidningarnas utdelningsmarknad ca 80 procent. I fråga om oadresserade försändelser är Posten Norges marknadsandel mellan 55 och 60 procent.

I fråga om rekommenderade försändelser dominerar Posten Norge marknaden för inrikes försändelser med en marknadsandel på 68 procent. Den näst största aktören Tollpost

har en marknadsandel på 17 procent. I fråga om rekommenderade utrikesförsändelser är konkurrensen mångsidig. Posten Norge är den största i fråga om försändelser som sänds till utlandet med en marknadsandel på 39 procent, därefter följer DHL med en andel på 21 procent, Tollpost med en andel på 15 procent och UPS med en andel på 14 procent. I fråga om försändelser som kommer till Norge från utlandet är de största aktörerna Posten Norge med en marknadsandel på 56 procent samt Tollpost med en andel på 21 procent och UPS med en andel på 18 procent.

Posten Norge har verkat relativt aktivt på närområdet och försökt växa till en betydande aktör inom det nordiska området. City Mail som ägs av Posten Norge har konkurrerat i Sverige med Posten AB redan från början av 1990-talet och var verksam i Danmark till utgången av år 2009.

För närvarande har skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ålagts Posten Norge AS i dess koncession.

Lagstiftning och myndigheterna

I Norge regleras samhällsomfattande tjänster av postlagen (Lov om formidling av landsdekkende postsendinger). Postverksamhetens tillsynsmyndighet är PT (Post- og teletilsynet).

I Norge har inga beslut hittills fattats om sättande i kraft av det nya postdirektivet. Vid tidpunkten för avfattandet av regeringspropositionen fanns det ännu inte att tillgå uppgifter om det sätt på vilket det tredje postdirektivet planeras bli införlivat med den nationella lagstiftningen.

De samhällsomfattande tjänsternas räckvidd

I Norges postlag definieras de samhällsomfattande tjänsterna som landsomfattande eller regionalt begränsad förmedling av brev- försändelser som väger högst två kilogram, prenumererade tidningar och tidskrifter som väger högst två kilogram samt postpaket som väger högst 20 kilogram. Förmedling definieras som insamling, sortering, transport och/eller utdelning.

Till de samhällsomfattande tjänsterna ska höra minst en insamling och en utdelning varje arbetsdag. De samhällsomfattande tjänsterna ska möjliggöra att försändelserna sänds rekommenderade eller försäkrade. I koncessionen för den som bedriver samhällsomfattande tjänster ingår ännu mer detaljerade bestämmelser om kvalitetsnormerna för de samhällsomfattande tjänsterna. Enligt koncessionen ska det i varje kommun finnas åtminstone ett fast verksamhetsställe som hålls öppet varje vardag. Öppettiderna för verksamhetsställena ska vara förenliga med de lokala behoven. PT kan bevilja avvikelse från kravet gällande verksamhetsställen om det enligt dess helhetsbedömning innebär en orimlig börda för den som är skyldig att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Vid bedömningen ska beaktas användarnas behov av fasta verksamhetsställen. Posten Norge ska säkerställa tillgången till tjänsterna genom att ha ett tillräckligt antal insamlingsställen. I koncessionen för Posten Norge ingår mer detaljerade bestämmelser om leveranssäkerheten för försändelserna. Enligt koncessionen ska 85 procent av inrikes priority-brev levereras dagen efter avlämningsdagen och 97 procent senast den tredje dagen räknat från avlämningsdagen.

Åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster och koncessionerna

Enligt 4 § i postlagen kan regelbundet tillhandahållande av posttjänster mot betalning endast bedrivs med en koncession som beviljats av ministeriet. Koncessionen kan vara tidsmässigt begränsad. Ministeriet kan besluta att koncessionens giltighetstid utgår ett år efter att förhandsanmälan har sänts. I samband med beviljandet av koncessionen kan en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster åläggas. I samband med beviljande av koncessionen kan villkor också ställas gällande tjänsterna och deras kvalitet, postnätet, prissättningen, publicering av avgifterna, vissa tjänster för synskadade och beredskap för undantagstillstånd. I samband med beviljandet av koncessionen ska tillsynsmyndigheten säkerställa att de samhälls-

omfattande tjänsterna tillhandahålls allmänheten till kostnadsorienterade priser. Endast de posttjänster som reserverats det företag som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska tillhandahållas till enhetliga priser inom hela det geografiska område som postlagen tillämpas på.

Finansieringen av de samhällsomfattande tjänsterna

Posten Norge använder en modell för beräkning av de kostnader som föräns av tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. Två konsultföretag har bedömt modellen på uppdrag av kommunikationsministeriet. Posten Norge utarbetar årligen en beräkning av kostnaderna för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. En utomstående revisor granskar och fastställer beräkningens riktighet. När de kostnader som föräns av tillhandahållandet av de samhällsomfattande tjänsterna ersätts används ett system enligt vilket staten som köptjänst av Posten Norge förvärvar de tjänster som är olönsamma. Som alternativa finansieringsformer har bedömts acciser och grundandet av en fond för de samhällsomfattande tjänsterna, till vilken alla postaktörer vore skyldiga att bidra. År 2006 har ministeriet dock bedömt att konkurrensen på marknaden inte är tillräckligt utvecklad för att dessa alternativ skulle kunna användas.

Beräkningen av kostnaderna för tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster innehåller följande skeden: först bedöms den vinst som i framtiden flyter in från de reserverade posttjänsterna och därefter avdras den kostnad som föräns av tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. Den kostnad som föräns av tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster räknas ut genom att först uppskatta den servicenivå som Posten Norge skulle tillhandahålla utan skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Denna hypotetiska företagsekonomiskt lönsamma servicenivå jämförs med den nivå som följer av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Den mest betydande skillnaden i den hypotetiska och i den verkliga nivån är i utdelningsfrekvensen på

glost bebodda områden. Förutom kostnader föräns de samhällsomfattande tjänsterna också fördelar, vilka utöver kostnaderna också beaktas då den företagsekonomiskt lönsamma servicenivån fastställs.

Genom lagändringar 2003 fastställdes en tidtabell för att gradvis minska de tjänster som enbart reserverats för Posten Norge AS. Från och med ingången av 2006 har de reserverade tjänsterna begränsats till brevönsdelar som väger högst 50 gram, vars avgift är högst 2,5 gånger priset för inrikes prioritybrev i den första viktklassen under 20 gram.

I Posten Norges koncession ingår ett uttryckligt förbud mot korssubventionering från de reserverade tjänsterna till andra produkter som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna eller till produkter som inte ingår i de samhällsomfattande produkterna. Avkastning från reserverade tjänster på lönsamma områden kan användas för att täcka underskott för samma tjänst på olönsamma geografiska områden. För övrigt kan överskott på lönsamma områden endast användas för korssubventionering av de tjänster som hör till skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som är företagsekonomiskt olönsamma för Posten.

Den norska regeringen föreslog att de reserverade tjänsterna ska slopas från och med den 1 januari 2007, och parlamentet godkände förslaget år 2005. I juni 2006 beslutade parlamentet dock skjuta upp slopandet av de reserverade tjänsterna på förslag av den nya regeringen. Den nya regeringen ansåg Posten Norges ensamrätt till de reserverade tjänsterna utgöra en centralt viktig faktor för tillhandahållandet av tillförlitliga posttjänster av hög kvalitet i hela Norge. Med stöd av EES-avtalet ska Norge genomföra ändringsdirektiv (2008/6/EY) till Europeiska gemenskapens postdirektiv (97/67/EY), som förutsätter att medlemsstaterna upphäver ensamrätterna före utgången av år 2010. Enligt regleringsmyndigheten kommer liberaliseringen inte att genomföras före detta.

Tillgång till postnätet

I den norska postlagen ingår inga bestämmelser som gäller tillgång till postnätet, postboxarna och adressdatabasen.

Prissättning och kostnadsredovisning

I samband med beviljandet av tillstånden ska PT säkerställa att de samhällsomfattande tjänsterna tillhandahålls allmänheten till kostnadsorienterade priser. Reserverade posttjänster ska dessutom tillhandahållas till enhetliga priser på hela det geografiska område som postlagen tillämpas på. Skyldigheten att tillhandahålla tjänster till enhetliga priser gäller endast de samhällsomfattande tjänster som reserverats. Posten Norges prissättning och praxis för rabatter ska enligt koncessionen vara kostnadsorienterad, objektivt motiverad, transparent och icke-diskriminerande. Pristabellerna för de inhemska prioritybrevbrev som ingår i de samhällsomfattande tjänster som reserverats ska godkännas av kommunikationsministeriet. Förslaget till nya priser ska presenteras ministeriet minst fyra veckor före offentliggörandet. Offentliggörandet av prislistan ska göras så tidigt som möjligt och minst två månader före en ny prislista träder i kraft. Prislistor för samhällsomfattande tjänster som inte har reserverats behöver inte godkännas av ministeriet men skyldigheten att informera om nya prislistor minst två månader innan gäller också dem.

Förfaranden för överklagande

I Posten Norges koncession ingår bestämmelser om förfaranden för överklagande och gottgörelse. Enligt bestämmelserna ska förfarandena för överklagande vara enkla och fungerande och de ska möjliggöra att ärenden som gäller klagomål behandlas inom en rimlig tid. Posten Norge ska årligen redogöra för antalet klagomål och deras behandling till PT.

Tyskland

Marknadsläget

I Tyskland kretsar diskussionen gällande postmarknaden i synnerhet kring undantaget för Deutsche Post gällande mervärdesskatten och den höga minimilönen, som konkurrenterna anser skydda Deutsche Posts ställning. Innan marknaden liberaliserades helt utveck-

lades konkurrensförhållandena genom s.k. D-tillstånd. Innehavarna till dessa tillstånd fick under vissa villkor tillhandahålla också bara till tillhandahållarna av de samhällsomfattande tjänsterna reserverade tjänster som understeg viktgränserna. Vid utgången av 2007 verkade ca 850 tillhandahållare av posttjänster aktivt, av vilka den största delen var små lokala aktörer. De större regionala aktörerna var ofta bundna till tyska förläggare som erövrade delar av marknaden för adresserade utdelningar. Enligt en utredning utförd av tillsynsmyndigheten minskade andelen nya tillhandahållare av posttjänster under 2008 till under 10 procent av den totala volymen. De mest betydande konkurrenterna till Deutsche Post på nationell nivå är TNT och PIN Group från Nederländerna, vilka vid ingången av 2008 nådde 90 procent av de tyska hushållen via sina egna nät eller genom regionala och lokala samarbetsavtal.

Lagstiftning och myndigheterna

I Tyskland regleras postverksamheten av postlagen från 1997 (Postgesetz). Lagens syfte är att genom reglering av postsektorn främja konkurrens samt att säkerställa behöriga och tillräckliga posttjänster inom hela förbundsrepublikens område. Ett av de regleringsmål som ställts för postlagen är att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inom hela förbundsrepublikens område till rimliga priser. Tysklands postmarknad har öppnats för konkurrens från och med den 1 januari 2008. Förutom postlagen är förordningen om samhällsomfattande tjänster (Post-Universaldienstleistungsverordnung) och förordningen om prisreglering (Post-Entgeltregulierungsverordnung) av vikt. Vidare har det genom förordning utfärdats bestämmelser om rättigheterna och skyldigheterna för den som bedriver postverksamhet (Post-Dienstleistungsverordnung). Den nationella tillsynsmyndigheten är Bundesnetzagentur som har till uppgift att förutom postverksamheten utöva tillsyn över el-, gas-, och telemarknaden samt järnvägsverksamheten.

Ikraftträdandet av det tredje postdirektivet (2008/6/EG) har ännu inte föranlett åtgärder

på den nationella lagstiftningens nivå. Den tyska postlagstiftningen motsvarar till största delen kraven i direktivet. Det är dock högst sannolikt att preciseringar, tillägg eller ändringar i lagstiftningen blir nödvändiga, i bestämmelserna i postlagen i fråga om finansieringen av tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna, övervakning av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, tillgång till postnätet, förfarandena för överklagande och skyldighet för tillhandahållare av posttjänster att ge uppgifter.

De samhällsomfattande tjänsternas räckvidd

Bestämmelser om räckvidden av de samhällsomfattande tjänsterna ingår i postlagen och postförordningen. Tysklands förbundsregering (Bundesregierung) har behörighet att med samtycke av förbundsdagen (Bundestag) och förbundsrådet (Bundesrat) genom förordning fastställa omfattningen av de samhällsomfattande tjänsterna. De samhällsomfattande tjänsterna kan inte vara mer omfattande än definitionen av de koncessionspliktiga posttjänsterna. Till de samhällsomfattande tjänsterna kan definieras endast sådana tjänster som kan anses vara outhärliga. Definitionen av samhällsomfattande tjänster ska motsvara efterfrågan som ändras i och med den tekniska och sociala utvecklingen. Dessutom ingår minimikrav för de samhällsomfattande tjänsterna i lagen, i synnerhet kriterier som gäller kvaliteten på avlämnings- och mottagningsställen och omfattningen samt prissättningen av samhällsomfattande tjänster. Bestämmelser om de samhällsomfattande tjänsternas omfattning ingår i förordningen om samhällsomfattande tjänster (Universaldienstleistungsverordnung). Enligt förordningen ska som samhällsomfattande posttjänst finnas tillgänglig förmedling av brev som väger högst två kilogram, postpaket som väger högst 20 kilogram samt förmedling av tidningar och tidskrifter. Enligt förordningen ska till de samhällsomfattande tjänsterna höra befordran av brevöversändelser som rekommenderade och försäkrade, befordran av försändelser med postförskott och tjänster för expressöversändelser. I förordningen har särskilt sådana försändelser uteslutits från de

samhällsomfattande tjänsterna vars behandling på grund av deras innehåll eller yttre dimensioner kräver särskilda åtgärder. Till de samhällsomfattande tjänsterna hör inte heller transport av farliga försändelser och försändelser som innehåller material i strid med strafflagen eller rasistiskt material.

I postförordningen ingår jämförelsevis detaljerade bestämmelser om kvalitetskraven för de posttjänster som tillhandahålls. I förordningen ingår särskilda paragrafer om förmedling av brev, paket samt tidningar och tidskrifter. Av dessa är kvalitetsregleringen mest detaljerad för förmedling av brev och innehåller reglering som omfattar hela postnätet. I kvalitetsregleringen ingår bestämmelser om minimiantalet verksamhetsställen och det krävs åtminstone ett fast verksamhetsställe i varje kommun med en befolkning över 4000 invånare. Inom stadsområden ska varje invånare i princip ha högst 2 km till ett fast verksamhetsställe för post. I förordningen ingår bestämmelser om obligatoriskt samarbete med de lokala myndigheterna innan ändringar i placeringen av verksamhetsställen genomförs. Motsvarande reglering finns dessutom gällande placering av brevlådor. På årsbasis ska 80 procent av försändelserna befordras den följande arbetsdagen efter avlämningsdagen och 95 procent senast den därpå följande arbetsdagen. På årsbasis ska 80 procent av postpaketen befordras inom två arbetsdagar från att de postades.

Åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster och koncessionerna

Enligt den tyska postlagen krävs koncession för befordran av brevöversändelser som väger högst ett kilogram. Koncession krävs dock inte för bedrivande av kurirtjänst. Regleringsmyndigheten beviljar koncession på skriftlig ansökan, där det område ska fastställas som den koncessionspliktiga verksamheten planeras bli bedriven. Koncession ska enligt lag beviljas om det inte förekommer någon vägransgrund enligt lag. Enligt 6 § i lagen får koncession inte beviljas om omständigheterna visar att koncessionshavaren inte

har sådan effektivitet, tillförlitlighet eller sådant särskilt kunnande som verksamheten enligt koncessionen kräver, om allmän ordning eller säkerhet skulle äventyras på grund av att verksamheten enligt koncessionen inleds, eller den som ansöker om koncession i betydande grad är oförmögen att erbjuda sådana arbetsförhållanden som är allmänna inom den koncessionspliktiga sektorn. De som tillhandahåller sådana posttjänster som inte kräver koncession ska registrera sig.

I Tyskland har ingen tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster utsetts. Hittills har Deutsche Post gått med på att tillhandahålla alla tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Deutsche Post är dessutom skyldig att meddela minst 6 månader på förhand om det avser avstå från en tjänst som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, eller t.ex. från posttjänster inom något geografiskt område. Om Deutsche Post beslutar avstå från att tillhandahålla någon av de posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, är den nationella tillsynsmyndigheten skyldig att säkerställa att tillhandahållandet av de samhällsomfattande tjänsterna ordnas. Enligt postlagen ska tillsynsmyndigheten meddela i den officiella tidningen om de samhällsomfattande tjänsterna inte till någon del tillhandahålls på behörigt sätt eller att den misstänker att så kommer att ske. I det första skedet kan vilket postföretag som helst inom en månad från meddelandet erbjuda sig till tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster utan ersättning. Om inget företag anmäler sig kan tillsynsmyndigheten ålägga en sådan koncessionshavare som har en dominerande marknadsställning inom den aktuella tjänstens område skyldighet att tillhandahålla de samhällsomfattande tjänsterna. I praktiken har endast Deutsche Post en dominerande ställning på någon av de marknader som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Lagen möjliggör också att ett anbuds-förfarande ordnas för att säkerställa de samhällsomfattande tjänsterna, om det inte vore rimligt att ålägga skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster utan tilläggsersättning.

Tillgång till postnätet

Postlagen förpliktar den som tillhandahåller posttjänster och som har en dominerande ställning på marknaden att bevilja andra aktörer tillgång till postnätet. Tillgång till postnätet ska beviljas på sådana villkor som tillsynsmyndigheten anser vara rimliga. Vid bedömningen av om villkoren är rimliga är utgångspunkten minutpriset med avdrag för kostnadsinbesparingar. I januari 2008 ändrades prissättningskontrollen från en förhandskontroll till en kontroll i efterskott och Deutsche Post höjde de rabatter som beviljas på basis av kostnaderna till 8 – 26 procent av minutpriset. Samtidigt sänkte bolaget de krav på volymer som berättigar till rabatter. Deutsche Post är också skyldig att erbjuda sina konkurrenter tillgång till postboxsystemet. Det finns ingen särskild lagstiftning gällande postnummersystemet och postnummerdatabasen är tillgänglig för och får användas av alla. Deutsche Post är skyldig att ge sina konkurrenter tillgång till sin databas för adressändringar mot en skälig och på förhand godkänd ersättning. Den tjänsteleverantör som har en ledande ställning är också skyldig att på vissa villkor ge licenser till sina konkurrenter för att använda enskilda delar av distributionskedjan, om detta är ekonomiskt rimligt.

Prissättning och kostnadsredovisning

Prisreglering är i kraft för företag med dominerande marknadsställning i fråga om brev försändelser. Enligt postlagen ska alla priser på koncessionspliktiga posttjänster godkännas hos tillsynsmyndigheten på förhand om koncessionshavaren har en dominerande marknadsställning. Tillsynsmyndigheten kan vid granskningen av prissättningen använda två modeller. För det första kan den granska avgifterna för de olika posttjänsterna separat och bedöma deras kostnadseffektivitet. Den andra modellen som används är pristaksystemet där myndigheten med hjälp av lönsamhetskalkyler bedömer avgifternas genomsnittliga nivå i en priskorg där olika posttjänster kombineras. Tillsynsmyndigheten bedömer prislistorna utifrån en modell

som är baserad på konsumentprisindexet och effektivitetskravet. Till kraven för prissättningen hör också att överpris, rabatter eller diskriminerande prissättning inte får användas om det inte finns en skyldighet därtill i lag eller en motiverad grund. Från januari 2008 gäller skyldigheten att låta godkända priserna på förhand inte längre masspostningar med över 50 försändelser, men också de omfattas av pristillsynen i efterskott.

Förfaranden för överklagande

Postförordningen kräver att kunden har till sitt förfogande snabba och effektiva förfaranden för överklagande för att få sina rättigheter tillgodosedda. I sista hand kan kunden föra ärendet till tillsynsmyndigheten för behandling. Vidare enligt förordningen om de samhällsomfattande tjänsterna har vem som helst rätt att göra framställningar till tillsynsmyndigheten om metoder för att säkerställa att kvalitetskraven för de samhällsomfattande tjänsterna blir uppfyllda. Tillsynsmyndigheten är skyldig att svara på en sådan framställning.

Belgien

Marknadsläget

Det nationella postföretaget i Belgien är De Post-La Poste. Hittills har utvecklingen av konkurrensen ännu varit långsam beroende på att De Post-La Poste är så starkt förankrat i samhället genom bl.a. en mycket omfattande samhällsomfattande posttjänst. Liberaliseringen av marknaden har i Belgien upplevts som utmanande i synnerhet i fråga om tryggandet av finansieringen av de samhällsomfattande tjänsterna. De Post-La Poste och lokala politiker har poängterat vikten av att trygga tillräcklig finansiering och likvärdiga förhållanden genom reglering. Före början av 2011 är en full liberalisering av posttjänsterna inte att vänta. Postlagstiftningen i Belgien reformeras som bäst i enlighet med de krav som gäller implementeringen av det tredje postdirektivet. Vid tidpunkten för avfattandet av regeringspropositionen fanns det inte ännu

att tillgå detaljerade uppgifter om innehållet i de bestämmelser, genom vilka direktivet ska införlivas med den nationella lagstiftningen.

Lagstiftning och myndigheterna

I Belgien svarar Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie (BIPT) för regleringen och tillsynen av postverksamheten. De viktigaste bestämmelserna om utvecklandet av postsektorn ingår i artiklarna 129 - 154 i lagen om utveckling av vissa offentliga bolag.

De samhällsomfattande tjänsternas räckvidd

Till de samhällsomfattande tjänsterna hör förmedling av följande posttjänster: brevförändelser som väger högst två kilogram, paketförändelser som väger högst 10 kilogram och paketförändelser som avsänts från andra medlemsstater som väger högst 20 kilogram. Dessutom ingår i de samhällsomfattande tjänsterna förmedling av försändelserna som rekommenderade eller försäkrade. De samhällsomfattande tjänsterna omfattar både nationella och gränsöverskridande tjänster. Förutom skyldigheter som hänför sig till postverksamhet har De Post-La Poste vissa andra skyldigheter som gäller offentliga tjänster. Dessa hänför sig till vissa finansieringstjänster och tjänster i samband med utbetalning av pensioner, försäljning av frimärken, samt befordran av tidningar och vissa tidskrifter till ett rabatterat pris. Det har bedömts att orsaken till att konkurrensen är så utvecklad delvis beror på den starka samhällseliga ställning som de utvidgade samhällsomfattande tjänsterna medför. Tryggande av de samhällsomfattande tjänsterna i den nuvarande omfattningen efter liberaliseringen av marknaden har väckt en stor debatt i Belgien. Som en lösning för tryggandet av de samhällsomfattande tjänsterna har en skärpning av koncessionsvillkoren framförts. I bakgrunden till debatten har delvis också varit bekymret över att trygga De Post-La Postes konkurrenskraft.

Enligt postlagen ska det i varje kommun finnas ett serviceställe och det ska ordnas

åtminstone en insamling, transport och utdelning minst fem dagar i veckan. Bestämmelser om kvaliteten för de samhällsomfattande tjänsternas ingår också i avtalet mellan belgiska staten och De Post-La Poste. Enligt avtalet ska åtminstone 95 procent av försändelserna befordras enligt tidtabellen och åtminstone 97 procent högst en dag försenade.

Åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster och koncessionerna

Postlagstiftningen i Belgien förutsätter av dem som bedriver postverksamhet koncession eller anmälan. Koncession förutsätts för tillhandahållande av de posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna till den del de inte reserverats för De Post-La Poste. För tillhandahållande av tjänster som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna är en anmälan tillräcklig. Sådana tjänster är i synnerhet expressbrevs- och kurirtjänster. Koncessionsplikten och skyldigheten att lämna en anmälan gäller också tjänster i enskilda delar av utdelningskedjan.

Finansieringen av de samhällsomfattande tjänsterna

De samhällsomfattande tjänsterna finansieras i huvudsak genom intäkterna från de reserverade tjänsterna. Dessutom möjliggör lagstiftningen inrättandet av en särskild kompensationsfond. Med stöd av lagstiftningen kan koncessionshavarna, inklusive De Post-La Poste, åläggas att bidra till kompensationsfonden. Hittills har man dock inte tytt sig till detta alternativ. Till de reserverade tjänsterna hör förmedling av brevfrösendelser som väger högst 50 gram till ett pris som är högst 2,5 gånger högre än priset för brev i den första viktlassen. Dessutom har förmedling av rekommenderade brev inom administrativ och rättslig kommunikation reserverats till De Post-La Poste för att skydda allmänt intresse och ordning. Tillgång till postnätet

I Belgiens postlag ingår inga bestämmelser om tillgång till De Post-La Postes postnät. Eventuella avtal om tillgång till nätet som förhandlas ska dock vara icke-diskriminerande. Tillsynsmyndigheten har ingen särskild roll i regleringen av tillgången till nätet, men tillsynsmyndigheten har dock framfört önskemål om ökad transparens i fråga om tillgången till nätet.

Prissättning och kostnadsredovisning

Enligt postlagen ska priserna vara rimliga och möjliggöra att alla användare kan använda tjänsterna. Prissättningen ska vara kostnadsorienterad, transparent och icke-diskriminerande. Priserna ska också vara enhetliga inom hela Belgiens område. Skyldigheterna gäller endast tjänster som erbjuds såsom samhällsomfattande tjänster. I postlagen konstateras att inget av det som sagts ovan utgör hinder för att ingå individuella prisavtal där mängden och kvaliteten på de tjänster som ingår i avtalet beaktas. För att konstatera att prissättningen är kostnadsorienterad ska den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna i sin kostnadsredovisning åtminstone särskilja varje reserverad tjänst som hör till avtalet från varandra och från de icke-reserverade tjänsterna. Dessutom ingår i lagen om utveckling av offentliga bolag mer detaljerade bestämmelser om att särskilt fördela kostnaderna på flera tjänster då gemensamma kostnader fördelas. Huvudregeln är att fördela kostnaderna enligt det ursprungliga kostnadsstället.

Förfaranden för överklagande

Tillhandahållare av koncessionspliktiga tjänster och tjänster som kräver anmälan är skyldiga att meddela kunderna om möjligheten att överklaga till konsumentombudsmannen om det i en fråga som gäller klagomål inte uppnås enighet mellan kunden och posten. Kundreklamationer behandlas av en särskild konsumentombudsman för postsektorn. Tillsynsmyndigheten behandlar inte kundreklamationer.

Nederländerna

Marknadsläget

Andelen konkurrenter till tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna TNT Posts var 14 procent år 2008. Nederländernas regering avreglerade konkurrensen den 1 april 2009. Regeringen hade ställt villkor för det sista skedet i liberaliseringen, vilka den ansåg vara uppfyllda i tillräcklig grad. Villkoren gällde säkerställande av likvärdiga verksamhetsbetingelser med grannländerna Tyskland och Storbritannien i synnerhet i fråga om mervärdesskatt och arbetslagstiftningen. Nederländernas postmarknad är relativt väl konkurrensutsatt. Detta beror delvis på postmarknadens relativa öppenhet redan före den fulla liberaliseringen samt delvis på de geografiska förhållandenas gynnsamhet för ordnande av postverksamhet. År 2000 avskaffades TNT:s mervärdesskatteundantag i fråga om andra än reserverade tjänster, efter vilket Sandd och Selekt Mail etablerade sig på marknaden. Deras sammanräknade volym hade till och med år 2008 vuxit till 700 miljoner adresserade försändelser per år. Detta utgör 13 procent av hela marknaden för adresserade försändelser. Avregleringen av marknaden sköts flera gånger upp från det som anteciperats och konkurrerande aktörer ansåg att regeringens verksamhet och den osäkerhet i regleringen som uppstod var orimlig för dem, eftersom de anteciperat avregleringen genom att göra betydande investeringar för att utveckla sina distributionsnätverk. I juni 2008 överklagade Selekt Mail och World Net som ägs av Deutsche Post till Europeiska kommissionen, eftersom de ansåg att liberaliseringen av postmarknaden fördröjdes endast för att det var i TNT:s intresse och inte för att trygga finansieringsbasen för samhällsomfattande tjänster. Selekt Mail och World Net ansåg detta strida mot postdirektivet. Av TNT:s konkurrenter har Sandd och Selekt Mail utvecklat sitt eget riksomfattande distributionsnät. Sandd och Selekt Mail verkar framför allt inom de långsamma transporternas och små kostnadernas marknad. TNT har introducerat på marknaden sin egen motsvarande tjänst för att åter-

erövra marknadsandelen. TNT har avtalat med konkurrenterna om vidarebefordrings-tjänster för post.

Lagstiftning och myndigheterna

I Nederländerna regleras postverksamhet av postlagen (Postwet) och postförordningen som utfärdats med stöd av den.

De samhällsomfattande tjänsternas räckvidd

Enligt postlagen bestämmer den behöriga ministern i ett transparent förfarande för en obestämd tid det postföretag vars skyldighet är att erbjuda de samhällsomfattande tjänsterna eller en del av dem. Till de samhällsomfattande tjänsterna hör förmedling av brev och trycksaker till viktgränsen om två kilogram och förmedling av postpaket till viktgränsen om 10 kilogram till enhetliga priser. Dessutom hör till de samhällsomfattande tjänsterna förmedling av massförsändelser upp till viktgränsen om 50 gram till icke-enhetliga priser, uthyrning av postboxar och förmedling av sådana postförsändelser som väger högst 7 kilogram som i huvudsak innehåller text som tryckts med blindskrift. Enligt TNT:s årsberättelse förpliktar Nederländernas postlag inte TNT att förmedla massförsändelser över 50 gram eller oadresserade försändelser.

I Nederländernas postlag föreskrivs tämligen detaljerat om kvalitetskraven för de samhällsomfattande tjänsterna. Enligt postlagen ska den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster samla in och dela ut försändelser minst sex dagar i veckan. Insamlingen sker från brevlådor som avsetts för detta ändamål, eller från andra insamlingsställen, och utdelningen sker till alla områden inom Nederländernas territorium. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska kunna befordra till adressaten minst 95 procent av de brev som lämnats för befordran över en natt den följande dagen efter avlämningen. I postlagen ingår tämligen detaljerade bestämmelser om kvalitetskraven för postnätets räckvidd. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska enligt lagen ha minst 2000 serviceställen. Av dessa ska hela tjäns-

tesortimentet finnas i minst 902 serviceställen. Vidare har det i lagrummet uppställts mer detaljerade krav på placeringen av verksamhetsställena. Enligt dessa krav ska bl.a. minst 95 procent av befolkningen ha tillgång till det fulla tjänstesortimentet inom 5 kilometer från hemorten.

Åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster och koncessionerna

Enligt postlagen är det TNT:s skyldighet att tillhandahålla de samhällsomfattande tjänsterna i Nederländerna. De samhällsomfattande tjänsterna definieras mer ingående i postförordningen, där de reserverade tjänsternas område har definierats. Bedrivande av postverksamhet förutsätter ingen koncession, men aktörerna inom postbranschen ska registrera sig. Enligt lagstiftarens uppfattning räcker de allmänna kraven för ordnande av postverksamhet till att garantera minimikvalitetsnormen för tjänsterna.

Finansieringen av de samhällsomfattande tjänsterna

I postlagen föreskrivs om arrangemang för att trygga finansieringen av de samhällsomfattande tjänsterna. Enligt lagen kan tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna inom sex månader efter utgången av ett kalenderår söka kompensation av tillsynsmyndigheten, om tillhandahållandet av de samhällsomfattande tjänsterna under kalenderåret har förorsakat nettokostnader för tillhandahållaren av tjänsterna. Nettokostnaderna fördelas för betalning mellan alla postaktörer i enlighet med deras årliga omsättning. Kompensationen beviljas dock endast till den del som nettokostnaderna på ett tillräckligt sätt har kunnat påvisas. Vid beräkningen av nettokostnaderna beaktas den fördel, inklusive immateriella fördelar såsom marknadsfördel, som tillhandahållandet av de samhällsomfattande tjänsterna medför postaktören. Enligt lagen kan närmare bestämmelser om beräkningen av nettokostnaderna utfärdas

genom förordning, såsom fördelningen av kostnader mellan tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och tjänster som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

Tillgång till postnätet

Ett postföretag som äger ett landsomfattande postnät som opererar fem dagar i veckan är skyldigt att också bevilja andra postföretag tillgång till sitt utdelningsnät. TNT är inte skyldigt att bevilja rabatter för tillgång till postnätet. Tillsynsmyndigheten har i själva verket betonat att enligt dess uppfattning är tillgången till nätet i praktiken en rabatt, således till den del som den gäller samhällsomfattande tjänster ska rabatterna och också de andra villkoren vara enhetliga, kostnadsorienterade och öppna för insyn. TNT ska licensiera tillgången till postfacksystemet på villkor och till priser som är rimliga, objektivt motiverade och icke-diskriminerande. Postnummersystemet och adressändringsdatabaser ska på begäran finnas tillgängliga för kunder och konkurrenter inom en skäligen tid efter begäran och mot en avgift som är kostnadsorienterad. Begäran om tillgång ska hänföra sig till befordran av postförsändelser.

Prissättning och kostnadsredovisning

Prissättningen av samhällsomfattande tjänster ska vara kostnadsorienterad, öppen för insyn och icke-diskriminerande. Prissättningen får inte utgöra ett hinder för användningen av posttjänster för allmänheten. Prissättningen övervakas dessutom så att tillsynsmyndigheten har ställt en grundtaxa för de samhällsomfattande tjänster som TNT endast får ändra i samma mån som konsumentprisindexet ändras. TNT ska sända prisändringarna till tillsynsmyndigheten för godkännande. TNT får enligt sin egen uppfattning förhandla om särskilda priser och villkor för stora kunder om de uppfyller kraven, alltså om priserna och villkoren är kostnadsorienterade, öppna för insyn och icke-diskriminerande.

Storbritannien

Marknadsläget

Storbritanniens nationella postaktör är Royal Mail som helt ägs av regeringen. Antalet adresserade försändelser är högre än det europeiska medeltalet, men den årliga volymen för försändelserna har börjat gå ner. Trots att Storbritanniens postmarknad helt öppnades för konkurrens från och med den 1 januari 2006, dominerar Royal Mail fortfarande marknaden för de traditionella brevförsändelserna. T.ex. 2007-2008 befördade Royal Mail 99 procent av alla adresserade brevförsändelser. Konkurrensen har utvecklats t.ex. på marknaden för insamling och distribution av företagspost, där Royal Mails marknadsandel är ca 60 procent. Av dess konkurrenter har UK Mail och TNT de största marknadsandelarna.

Lagstiftning och myndigheterna

Den grundläggande lagen om postverksamhet är Posttjänstlagen (Postal Services Act) av år 2000. Postcomm (The Postal Services Commission) är den myndighet som utövar tillsyn över postverksamheten. Postcomms uppgift är att garantera tillgången till de samhällsomfattande tjänsterna i Storbritannien. Postcomm ska dessutom säkerställa att alla postaktörer, inklusive Royal Mail som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster, tillgodoser kundernas behov i hela Storbritannien. Utöver vad som har anförts ovan är Postcomms uppgift att fastställa de posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

De samhällsomfattande tjänsternas räckvidd

Fastställandet av innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna hör till Postcomms ansvarsområde. Senast i juni 2004 utarbetade Postcomm en förteckning över de tjänster som Royal Mail ska tillhandahålla som samhällsomfattande tjänst till rimliga och fasta priser. Enligt förteckningen ska som samhällsomfattande tjänst tillhandahållas priority och non-priority brevförsändelser som väger

höst två kilogram. Royal Mails första och andra klass brevtjänst motsvarar dessa samhällsomfattande tjänster. Som samhällsomfattande tjänster ska också tillhandahållas sådana standardpaketförsändelser som väger höst 20 kilogram. Enligt förteckningen ska de samhällsomfattande tjänsterna kunna sändas som rekommenderade eller försäkrade försändelser. Utöver dessa samhällsomfattande tjänster som motsvarar postdirektivet har Postcomm förutsatt att vissa företagsmassförsändelser tillhandahålls som samhällsomfattande tjänst. Från och med den 1 januari 2006 har det i Storbritannien inte funnits tjänster som enbart reserverats för det postföretag som ålagts skyldighet att tillhandahålla de samhällsomfattande tjänsterna. Alla postföretag som verkar på basis av en koncession får samla in och dela ut alla posttjänstprodukter till alla kunder.

Enligt postlagen kräver tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster att minst en insamling och en utdelning ordnas varje arbetsdag, med undantag av sådana geografiska förhållanden som Postcomm anser vara exceptionella. Vidare krävs det att tjänsterna tillhandahålls till rimliga och enhetliga priser på hela Förenade Kungarikets område. Det ska vara möjligt att sända försändelser som rekommenderade till ett rimligt pris. I Royal Mails koncession ingår synnerligen detaljerade bestämmelser om den leveranssäkerhet för olika typer av försändelser som krävs. För att säkerställa att leveranssäkerheten består har ett stegvis fastställt sanktionssystem förordnats.

Åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster och koncessionerna

Befordran av brev från ett ställe till ett annat kräver koncession. Koncessionsplikten gäller dock inte förmedling av brev som väger minst 350 gram, och inte heller förmedling av mindre brev än detta om avgiften är minst ett pund. Postcomm får ställa som villkor för beviljande av ovan avsedd koncession en skyldighet för koncessionshavaren att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Dessutom får Postcomm ställa mer precisa

villkor för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. Utöver Royal Mail har 30 postföretag beviljats koncession. Villkoren i Royal Mails koncession är mer omfattande än de andra bl.a. i fråga om prissättning och den kvalitet som krävs av tjänsterna. Utöver Royal Mail ska också de övriga postaktörerna uppfylla vissa minimivillkor för att få koncessionen. De koncessionsvillkor som ställts de andra aktörerna gäller i synnerhet säkerställande av konsumenternas rättigheter, vidarebefordran och överlämnande av uppgifter till Postcomm.

Finansieringen av de samhällsomfattande tjänsterna

De samhällsomfattande tjänsterna orsakade Royal Mail en förlust på 100 miljoner pund för räkenskapsperioden 2007–2008. Royal Mail har för trygghet av den finansiella basen av de samhällsomfattande tjänsterna framfört starkt att definitionen av samhällsomfattande tjänster borde inskränkas till den del skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som är mer omfattande än vad som krävs i postdirektivet. Vidare har Royal Mail framfört att prisregleringen för partiprodukten borde avvecklas. Postcomms uppfattning har till skillnad från Royal Mails uppfattning varit att den mest betydande orsaken till nedgången i Royal Mails resultat beror på att Royal Mail inte har lyckats uppnå de mål som uppställts gällande ökningen av effektiviteten.

Tillgång till postnätet

Från och med 2001 har det i Storbritannien föreskrivits om obligatorisk tillgång till Royal Mails postnät. Bestämmelser om tillgång till nätet ingår i koncessionsvillkoren. Tredjeparternas skyldighet är att föra förhandlingar om villkoren för tillgången till postnätet med Royal Mail. Om inget resultat uppnås i förhandlingarna kan vilken part som helst be Postcomm fastställa villkoren för tillgången till postnätet. Det första avtalet om tillgång till nätet förhandlades 2004 mellan Royal Mail och UK Mail. Med stöd av principerna för öppenhet för insyn och icke-

diskriminering har detta avtal senare använts som grund för avtal om tillgång till nätet med flera andra postaktörer samt med stora kunder. Avtal om tillgång till nätet har dessutom ingåtts på villkor där prissättningen beror på uträkning av de regionala genomsnittspriserna. Det finns också avtalsmodeller om landsomfattande och regional tillgång till nätet där operatörerna verkar som Royal Mails agenter, vilket påverkar mervärdesskattens storlek. Som en del av prisregleringsprogrammet för åren 2006-2010 har Postcomm som enda EU-stat infört bestämmelser för tillgång till nätet som på förhand reglerar minimipris-skillnaden mellan partiprodukter och minutprodukter som motsvarar partiprodukterna. I april 2006 grundade Royal Mail en särskild partiaktör, som administrerar avtalsförhandlingar om tillgång till Royal Mails nät. Postcomm har meddelat att det överväger införa ett krav om icke-diskriminerande behandling i avtalen om tillgång till nätet. Som en fördel av kravet på icke-diskriminerande behandling anses att detta på förhand säkerställer att Royal Mail inte gynnar sina egna produkter på konkurrenternas bekostnad.

Prissättning och kostnadsredovisning

I Royal Mails koncession ingår mycket detaljerade bestämmelser om prissättning av posttjänster. För Royal Mail har en prismarginal fastställts som minst ska vara mellan priset för partiprodukten för tillgång till nätet och den motsvarande minutprodukten.

Förfaranden för överklagande

Postcomm har med stöd av konsument-skyddslagen (Consumers, Estate Agents and Redress Act) en skyldighet att föreskriva om förfaranden för överklagande som gäller koncessionshavare. Postcomm offentliggjorde i september 2008 de gällande riktlinjerna för behandling av konsumentklagomål. Enligt riktlinjerna ska varje koncessionshavare ha transparenta, enkla och rimligt prissatta förfaranden för behandling av konsumentklagomål. Det ska vara möjligt att framföra klagomål både skriftligt och muntligt. I riktlinjerna konstateras också att förfarandet

också ska lämpa sig för behandling av sådana klagomål där den som framför klagomålet inte i nämnvärd grad kan framföra bevismaterial. I Storbritannien verkade ett särskilt konsumentorgan för postbranschen (Postwatch) till september 2008. Dess verksamhet har dock övergått till det allmänna självständiga konsumentorganet (Consumer Focus), till vars uppgifter i synnerhet hör intressebevakning för postföretagens kunder på en allmän nivå, men det kan också hjälpa i enskilda fall, t.ex. om behandlingen av ett klagomål med postföretaget i det första skedet inte har lett till resultat.

2.3 Bedömning av nuläget

2.3.1 Utvecklingen av postmarknaden

Den gällande lagen trädde i kraft vid ingången av år 2002. Efter stiftandet av lagen har det skett väsentliga ändringar inom postsektorn och annan kommunikation.

Postområdet och karaktären av den affärsverksamhet som idkas på området har förändrats. Den traditionella postförmedlingens betydelse har minskat samtidigt som logistikens och helhetstjänstens roll har ökat. Till postverksamheten ansluter sig också utdelningsverksamhet i fråga om smågods och därtill hörande tilläggstjänster. När verksamheten utvecklas betonas företagets och sammanlutningarnas kundbehov. I allt större utsträckning finns det behov att skapa servicehelheter där fysisk och elektronisk kommunikation samt olika tilläggstjänster kombineras. Branschen ändras också genom konkurrensen mellan olika former av kommunikationssätt. Den konkurrens som uppstår inom postverksamheten har sina konsekvenser, men med tanke på hela branschen är det viktiga att utveckla verksamheten så att branschen hålls konkurrenskraftig i förhållande till andra kommunikationsformer. Postområdet har också internationaliserats snabbt. Postföretag ägda av stora stater har utvidgat sin verksamhet till andra länder på olika sätt. Dessutom söker sig internationella kurir- och logistikföretag till nya marknader i och med att möjligheter för affärsverksamhet öppnas.

Det finns redan i någon mån erfarenheter från sammanslagning av traditionella posttjänster och elektroniska tjänster. Tillhandhållaren av samhällsomfattande tjänster Itella Abp har ordnat ett försök där utdelning av fysisk post slås samman med elektronisk kommunikation så att meddelandet befordras till adressaten på två sätt. Försöket opererar utifrån ett frivilligt samtycke från adressaterna. I försöket kompletteras fysisk utdelning två dagar i veckan genom att befordra brev-försändelser till adressater i elektronisk form. I och med att bredbandets spridningsområde ökar, är en sådan verksamhetsmodell tillgänglig för allt fler personer och den kan utnyttjas i situationer där det finns grunder att avvika från utdelning fem dagar i veckan. Elektronisk kommunikation kan användas också som en del av utdelning fem dagar i veckan med adressatens och avsändarens samtycke.

Informationssamhällets utveckling och den elektroniska kommunikationens starka ökning har påverkat postverksamhetens utveckling på ett väsentligt sätt. Volymen av adresserade postförsändelser som förmedlas i postnätet har börjat gå ned. I Finland ökade brevvolymer något ännu år 2008 men minskade år 2009 med sju procent. Det antas att denna utveckling fortsätter. Tele-, bank- och försäkringsbolagens övergång till elektronisk kommunikation i stor skala minskar försändelsevolymerna avsevärt. Den offentliga maktens och myndigheternas strävanden att öka elektronisk kommunikation påverkar också utvecklingen av försändelsevolymerna. För postverksamheten är också utvecklingen av antalet tidnings- och tidskriftsprenumeranter väsentlig, fastän tidningsutdelning inte hör till lagens tillämpningsområde. Utvecklingen av dagstidningarnas upplagor är negativ. Tidskrifternas upplagor har hållits på den nuvarande höga nivån. Mängden oadresserade försändelser däremot växer. Utöver efterfrågan från postförsändelsernas avsändarkunder är också adressatkundernas, i synnerhet enskilda medborgares, ändrade sätt att handla avgörande.

Enligt kommunikationsministeriets longitudinella undersökning om nivån på posttjänsterna anser en klar majoritet av finlän-

darna att postverksamheten har en hög nivå i Finland. Den longitudinella undersökningen har utförts från och med år 1996 och hela tiden har finländarnas åsikter om postverksamheten varit mycket positiva. Trots tidvis förekommande variation har i synnerhet enskilda bedömningar hållits på samma nivå. Enligt undersökningen uppskattas verksamhetens tillförlitlighet, kvalitet och professionalism högt bland både företagskunder och enskilda kunder. Motsvarande resultat har också fåtts från Itella Abp:s marknadsundersökningar.

På grund av den ovan beskrivna ändringen i verksamhetsmiljön är det nödvändigt att granska postlagstiftningen i sin helhet på nytt. Detta behövs för att kunna trygga förutsättningarna för postområdets utveckling och serviceförmåga i framtiden.

2.3.2 Lagens tillämpningsområde

För närvarande tillämpas lagen om posttjänster på tillhandahållande av posttjänster och på postföretags tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster. I praktiken innebär detta att tjänster som gäller adresserade brevfrändelser och paketfrändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna hör till lagens tillämpningsområde. Till den nuvarande lagstiftningens tillämpningsområde hör inte utdelning av tidningar, småskalig distribution och transport av brevfrändelser, postverksamhet som hänför sig till näringsidkarens egen verksamhet, kurirtjänster samt paketfrändelser som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

Definitionen av tillämpningsområdet har i princip visat sig vara ändamålsenlig och fungerande för att trygga utbudet av posttjänster. Det finns inget behov av att ändra tillämpningsområdet, men det är skäl att överväga vissa preciseringar i tillämpningsområdet för att bestämmelserna bättre ska motsvara marknadens nuläge och för att undvika tolkningsproblem.

Tidningsutdelning omfattas inte i nuläget av lagens tillämpningsområde fastän den hör nära samman med den helhet som utövandet av postverksamhet utgör. Tidningsutdelning har traditionellt ansetts höra till den grund-

lagstryggade yttrandefriheten. Frågan om inkluderande av tidningsutdelning i postlagstiftningen har bedömts både då den tidigare postlagen och den nuvarande lagen om posttjänster stiftades. Tidningarnas publiceringsverksamhet anses höra till den grundlagstryggade yttrandefriheten. I ställningstaganden av riksdagens grundlagsutskott (GrUU 14/1993 rd, GrUU 28/2000 rd) har det ansetts vara problematiskt med tanke på yttrandefriheten att rätten att dela ut tidningar vore beroende av myndighetsbeslut.

När det gäller paket är lagens tillämpningsområde problematiskt såtillvida att endast sådana paketfrändelser som uppfyller lagens kriterier hos ett enda postföretag omfattas av lagstiftningen. Motsvarande paketfrändelser tillhandahålls i betydande grad också av olika kurir-, transport- och logistikföretag. En utvidgning av lagens tillämpningsområde att omfatta alla paketfrändelser kan dock inte anses vara i rätt proportion till lagens målsättning. En utvidgning av lagens tillämpningsområde skulle öka den administrativa bördan hos företag som tillhandahåller paketfrändelser samt bidra till delvis parallell reglering med annan transportlagstiftning utan att de som använder tjänsterna skulle dra nytta av ändringen. Paketfrändelser kan dock inte helt uteslutas från lagens tillämpningsområde eftersom paketfrändelserna också i direktivet räknas till de samhällsomfattande tjänsternas utbud ska tryggas. Därför är det motiverat att även i framtiden avgränsa lagens tillämpningsområde så att endast de paketfrändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna hör till tillämpningsområdet. Dessutom ska bestämmelserna om innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna preciseras så att definitionen av paket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna är klar.

2.3.3 Tillhandahållande av posttjänster

Enligt den nuvarande lagen behövs koncession för bedrivande av all postverksamhet. Som en följd av avgränsningen av tillämpningsområdet, krävs i praktiken koncession endast för tillhandahållande av brevfrändelser i situationer där postföretaget är ett annat än tillhandahållaren av de samhällsomfattande

tjänsterna. För närvarande är den enda koncessionshavaren Itella Abp. Suomen Suoramainonta Oy beviljades koncession för begränsad postverksamhet år 1997, men bolaget inledde inte koncessionsenlig postverksamhet och koncessionen förföll. Inga andra koncessionsansökningar har gjorts medan lagen om posttjänster varit i kraft.

På grund av postverksamhetens samhällsliga betydelse och synpunkter som hänför sig till det därtill hörande skyddet av förtroliga meddelanden har bedrivande av postverksamhet gjorts koncessionspliktig i lag. Fastän verksamhetsmiljön för postverksamhet är i kraftig ändring, har det inte i grunderna för verksamheten skett sådana ändringar som skulle kräva att koncessionssystemet skulle avskaffas. Också direktivet möjliggör en fortsättning av koncessionssystemet. Det väsentliga är dock att beviljande av koncession sker på rättslig prövning utifrån de kriterier som anges i lagen. Förfarandet för beviljande ska också vara så lätt och snabbt som möjligt. Därför är det skäl att på nytt bedöma vilken instans som ska bevilja koncessionen. Dessutom ska villkoren för beviljande av koncession övervägas och de bestämmelser som gäller de administrativa förfarandena i samband med koncessionerna preciseras.

I 6 § i den gällande lagen finns en förteckning över faktorer om vilka det kan utfärdas bestämmelser i koncessionen. I Itella Abp:s koncession har bolaget ålagts skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i hela landet. Dessutom är bolaget skyldigt att förmedla också utländska postförsändelser till Finland och försändelser avsända i Finland till utlandet på det sätt som förutsätts i internationella konventioner och EUGlagstiftning som är bindande för Finland. I koncessionen har det konstaterats att staten inte är skyldig att betala ersättning till tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster för bedrivande av postverksamhet. Dessutom innehåller koncessionen bestämmelser om verksamhetens lagenlighet, om överföring av koncessionen samt tillsyn. Koncessionen är i kraft till och med den 31 december 2021.

Behörigheten att utfärda villkor är tämligen öppet avfattad i lagen, varför koncessionsmyndigheten för närvarande i koncessionen

kan inkludera vitt olika skyldigheter som har betydande konsekvenser för postföretagets verksamhet. I alla koncessioner är det möjligt att införa villkor som hänför sig till skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Principen ska dock vara att det i koncessionen kan åläggas bara sådana skyldigheter som uppfyller lagens bestämmelser eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Villkor ska införas i koncessionen endast vid behov. Villkor som är överlappande med lagstiftningens villkor ska inte heller införas. En ny granskning är motiverad också därför att direktivet innehåller bestämmelser om hurdana skyldigheter som kan åläggas å ena sidan tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna och å andra sidan andra postföretag.

2.3.4 De samhällsomfattande tjänsterna

I postdirektivet och i den gällande lagen har de samhällsomfattande tjänsterna tryggats, dvs. det har föreskrivits om miniminivån för posttjänster som ska finnas tillgängliga för alla användare på lika villkor i hela landet. Generellt avses med samhällsomfattande tjänster allmänna och vitt använda grundläggande tjänster som något företag åläggs att tillhandahålla alla användare som önskar denna tjänst av god kvalitet och till rimliga priser. Tjänsten fastställs som samhällsomfattande posttjänst om den är väsentlig för allmän välfärd, majoriteten av befolkningen använder den och för utdelningen behövs nätinvesteringar samt tjänsten anses vara ändamålsenlig och nödvändig. Som samhällsomfattande tjänst räknas i vanliga fall förutom posttjänster också t.ex. telekommunikations- och energitjänster.

I den gällande lagen föreskrivs att det i hela landet ska finnas tillgång till samhällsomfattande tjänster som omfattar 1) tjänster som gäller förmedling av till adressaten adresserade brevörsändelser som väger högst två kilogram och postpaket som väger högst 10 kilogram, 2) tjänster som gäller transport och utdelning av till landet ankommande försändelser som väger högst 30 kilogram, samt 3) tjänster som gäller rekommenderade och försäkrade försändelser. Till de samhällsomfat-

tande tjänsterna hör både inrikes- och utrikes-tjänster av de ovan nämnda tjänsterna.

I den gällande lagen föreskrivs vidare att den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster dessutom i varje kommun ska driva åtminstone ett verksamhetsställe som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Den som använder posttjänsterna ska ha möjlighet att på ett insamlingsställe som ligger på ett rimligt avstånd från bostaden lämna in brev-försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna för att befordras av postföretaget. Till de samhällsomfattande tjänsterna hör minst en insamling och en utdelning varje arbetsdag.

I 5 § i lagen om posttjänster föreskrivs om kvalitetsnormer för de samhällsomfattande tjänsterna. Enligt paragrafen ska inhemska brev-försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och som har lämnats in för att bli förmedlade av ett postföretag och bli utdelade nästa arbetsdag och för vilka det gällande avgift har betalats, delas ut så att minst 85 procent av försändelserna är framme nästa arbetsdag och minst 98 procent är framme senast den andra arbetsdagen. Lagen innehåller också bestämmelser om utdelning av gränsoverskridande post inom Europeiska gemenskapen i enlighet med bestämmelserna i direktivet.

Till tillhandahållare av de samhällsomfattande tjänsterna har i koncessionen utsetts Itella Abp som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster som en del av den helhet av affärsverksamhet som består av post- och annan utdelning. Itella Abp tillhandahåller förutom de reglerade samhällsomfattande tjänsterna i betydande grad olika postprodukter och -tjänster samt andra utdelnings-, transport- och logistik-tjänster.

Definitionen av samhällsomfattande tjänster i den gällande lagen har tolkats på olika sätt. Kommunikationsverkets beslut av den 13 oktober 2009 om Itella Abp:s prissättning av de produkter som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna kan ges som exempel på detta. Itella Abp har överklagat beslutet till förvaltningsdomstolen. Besväret gäller bl.a. hur Kommunikationsverket har tolkat innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna. Dessutom har definitionen betydelse vid till-

lämpningen av mervärdesskattedirektivet, såsom ovan i avsnitt 2.2.1 har beskrivits. Därför är det motiverat att precisera den nuvarande definitionen.

Syftet med att ålägga en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster är att trygga användarna rimligt prissatta grundläggande posttjänster på likvärdiga villkor. I den gällande lagen tryggas genom skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i synnerhet tillgången till posttjänster för enskilda konsumenter och för småföretag som är jämförbara med dem. Andelen av den totala volymen av försändelser som enskilda personer har sänt under de senaste åren har gått ned. Av de brev som sändes år 2009 utgjorde de brev och kort som avsänts av enskilda personer och vars porto betalats med frimärke nio procent. Likaså år 2009 var 91 procent av brev-försändelserna avsända av företaget och andra sammanslutningar. Förmedling av företagspost baserar sig i huvudsak på särskilda avtal mellan det avsändande företaget och tillhandahållaren av posttjänsterna och betalningen sker genom särskilt avtalade betalningssätt i stället genom kontantbetalning. Dessutom har servicenivån kunnat avtalas särskilt och olika tilläggstjänster kan hänföra sig till avsändandet. Som adressater av försändelser är privatpersoner däremot en betydande majoritet. Av de avsända breven var 88 procent sända till privatpersoner medan resten 22 procent hade företag eller sammanslutningar som adressater.

Utifrån detta kan det konstateras att det med tanke på den enskilde är väsentligt att det, såsom det också krävs i direktivet, garanteras en utdelning fem dagar i veckan. Detta skapar också förutsättningar för regelbunden utdelning av tidningar och andra postförsändelser än dem som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Vidare är det viktigt att postens små kunder har tillgång till rimligt prissatta brev- och paketprodukter som levereras till adressaten inom en skälig tid. Dessutom är det väsentligt för den enskilde att brev-försändelser kan lämnas till ett insamlingsställe som är beläget på ett rimligt avstånd och att personen har en skälig möjlighet att utnyttja tjänsterna vid verksamhets-

stället som drivs av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster.

För närvarande är den vanligaste produkten bland de samhällsomfattande tjänsterna som tillhandahålls konsumenterna det s.k. 1 klass brevet som betalas med frimärken eller på motsvarande kontantbetalnings sätt. I och med att de elektroniska kommunikationsmöjligheterna har ökat, har befordringstiden för brev inte längre samma betydelse som tidigare. Vid kommunikation som kräver snabbhet används i huvudsak telekommunikation och elektronisk post. På motsvarande sätt är den största delen av de brev som konsumenterna mottar kontoutdrag, räkningar och brev som innehåller marknads kommunikation, där befordringstiden inte är en kritisk faktor. I stället för tidpunkten för befordran av brev har det i utredningar framkommit att tidpunkten för befordran av tidningar är en viktig faktor.

Produkter som motsvarar de produkter bland de samhällsomfattande tjänster som tillhandahålls konsumenterna finns givetvis också tillgängliga för företag och samfund. En betydande del av de brev som företag sänder är sådana försändelser vars befordringstid är längre än befordringstiden för de ovan nämnda 1 klass breven och avgiften är på motsvarande sätt lägre. Företagen håller på att i växande grad övergå till att använda elektronisk kommunikation samt långsammare brevtjänster. Under de tio senaste åren har t.ex. den totala bruksandelen av 1 klass brevprodukter gått ner från 50 till 40 procent.

Sådana företag vars behov av posttjänster är betydligt större än en enskild konsumentens behov, strävar efter att utnyttja de stora försändelsemängderna också då postförsändelsernas avgift fastställs. Postföretagen tillhandahåller i allmänhet förmånligare avgifter till sina avtalskunder än till sporadiska kunder. Enhetspriset för postförsändelser som sänds i stora mängder blir ofta förmånligare än enskilda försändelsers pris, eftersom det i deras avgifter beaktas de kostnadsbesparingar som föranleds av den stora partistorleken samt att de eventuellt hoppar över en del av postförsändelsernas behandlingskedja. Företag som sänder större mängder har också en större förhandlingskraft än tillfälliga kunder i förhållande till postföretaget. Konkurrensen

inom postbranschen kommer sannolikt att fokusera just på brev som företag sänder.

Ändringarna i verksamhetsmiljön, i synnerhet minskningen av försändelsevolymerna och den ökade konkurrensen, har betydande konsekvenser för förutsättningarna att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. I och för sig har de avsända postförsändelsernas volym i Finland hittills varit tämligen hög. Det att distanshandeln på internet blivit allt vanligare är ägnat att öka efterfrågan av posttjänster. Kommunikation i pappersform håller dock på att minska medan elektronisk kommunikation hela tiden ökar. T.ex. år 2009 minskade den totala volymen brev försändelser med sju procent i jämförelse med det föregående året. Man kan anta att trenden med ökad elektronisk kommunikation och nedgående volymer kommer att fortsätta.

Till marknaden för posttjänster i Finland hänförs sådana geografiska särdrag som ska beaktas vid tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. I jämförelse med många andra EU-länder är Finland ett tämligen glest bebott land med långa avstånd och låg urbaniseringsgrad. Bosättningen koncentrerar sig till Södra Finland, i synnerhet till huvudstadsregionen, samt till några stadsområden i tillväxt. Omfattande glest bebodda områden finns också i sjö- och skärgårdsområden, där utdelningskostnaderna är exceptionellt höga.

Tidtabellen för utdelningsprocessen av posttjänster bestäms i stor utsträckning av den befordringstid som kvalitetsnormen för 1 klass brev försändelser kräver. Inom ramen för den gällande regleringen är det inte möjligt att genomföra väsentliga ändringar i utdelningen och i dess tidtabell, fastän det vore motiverat både med tanke på kundbehoven och av kostnadsskäl. Regleringen begränsar möjligheterna för tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna att anpassa sig till det förändrade marknads läget t.ex. genom att effektivisera utdelningsverksamheten och genom att utveckla nya verksamhetsmodeller för t.ex. tjänster och närlogistikens lösningar i glesbygden.

Postverksamhet och därtill hörande annan utdelningsverksamhet i den utsträckning som Itella Abp bedriver dem, tillsammans med

skyldigheten att tillhandahålla samhälls-
omfattande tjänster, förutsätter att en viss kapa-
citet upprätthålls. Merparten av de kostnader
som föränleds av upprätthållandet av en
landsomfattande utdelning fem dagar i veckan
och av nätverket av verksamhetsställen är
sådana att de inte går ned i proportion till
minskningen i volymerna. T.ex. kostnads-
bildningen för utdelningen påverkas av utde-
larnas rutt och inte så mycket av mängden
försändelser som bärs ut. På motsvarande sätt
är kostnaderna för drivande av verksamhets-
ställen tämligen fasta. I praktiken förutsätter
tillhandahållandet av samhälls-omfattande
tjänster i nuvarande omfattning att de produ-
ceras som en del av postverksamhetens hel-
hetsprocess och att tjänsterna prissätts så att
de regionala kostnadsskillnaderna t.ex. mel-
lan tätt bebodda stadsområden och gles-
tätt bebodd landsbygd jämnas ut. Bedömningarna
om hur stort behovet av en sådan subvention
egentligen är varierar från några tiotals mil-
joner till över hundra miljoner euro. Om det
på postområdet dessutom uppstår konkurrens
gällande brevtjänster, kan man anta att de
konkurrerade brevprodukternas prisnivå går
ned, vilket har betydelse för förutsättningarna
för tillhandahållaren av de samhälls-omfat-
tande tjänsterna att täcka kostnaderna av att
producera samhälls-omfattande tjänster ge-
nom inkomstfinansiering.

På grund av de faktorer som beskrivits
ovan måste definitionen av och innehållet i
de samhälls-omfattande tjänsterna och till-
handahållarens skyldigheter genomgå en ny
granskning, så att de kostnader som föränleds
av att producera samhälls-omfattande tjänster
i någon mån går ned eller åtminstone att
kostnadsstegringen dämpas och att utveck-
ling av posttjänster möjliggörs. Principen ska
dock vara den att servicenivån inte sjunker
på ett sätt som är orimligt med tanke på den
genomsnittliga användaren av posttjänster.
Vid fastställandet av servicenivån ska beak-
tas det verkliga behovet att använda tjänster-
na, hur mycket tjänsterna används och deras
betydelse för användarna. Det är möjligt att
hitta kostnadsinbesparingar i synnerhet ge-
nom att ändra kvalitetsnormen för beförd-
ringstiden av samhälls-omfattande tjänster,
men också genom att t.ex. granska tätheten

av nätverket av verksamhetsställen. På grund
av naturen av den post som företag och
sammanslutningar sänder kan det anses vara
motiverat att den avgränsas från de samhälls-
omfattande tjänsterna. Utgångspunkten är att
förhandlingskraften hos de företag och sam-
manslutningar som använder posttjänster och
den ökade konkurrensen inom företagspost
ser till att även företag har en möjlighet att
skaffa rimligt prissatta posttjänster som mot-
svarar deras kundbehov. Dessutom får också
företag och samfund, om de så vill, använda
tjänster som ingår i de samhälls-omfattande
tjänsterna, om det är motiverat med tanke på
deras kundbehov.

För närvarande har skyldigheten att tillhan-
dahålla samhälls-omfattande tjänster ålagts i
koncessionen för koncessionens hela giltig-
hetstid. I nuläget kan koncessionen medan
den är i kraft under vissa villkor ändras men
koncessionsmyndigheten har inte förpliktats
att följa upp utvecklingen av tjänsterna eller
att regelbundet göra en nybedömning av be-
hovet av en skyldighet att tillhandahålla
samhälls-omfattande tjänster. Enligt det änd-
rade direktivet ska skyldigheten att tillhand-
hålla samhälls-omfattande tjänster vid behov
åläggas antingen en eller flera aktörer. Skyldig-
heten kan gälla också bara vissa tjänster
eller kundgrupper. Direktivet förutsätter
också att skyldigheten att tillhandahålla sam-
hälls-omfattande tjänster bedöms på nytt med
regelbundna mellanrum. Den nuvarande re-
gleringen fyller inte direktivets krav. Den
kan inte heller anses på bästa möjliga sätt
stödja utvecklingen av postmarknaden och
användningen av posttjänster. Att binda sam-
hälls-omfattande tjänster vid koncessionen är
för postföretaget ett föga flexibelt förfarande.
Därför ska förfarandet för åläggandet av
skyldigheten att tillhandahålla samhälls-
omfattande tjänster bedömas på nytt. Dessutom
ska uppföljningen och bedömningen av
marknaden utvecklas.

En central egenskap hos de samhälls-omfat-
tande tjänsterna är att de avgifter som tas ut
för tjänsten ska vara rimliga. Den gällande
lagstiftningen innehåller i princip de grund-
läggande element som direktivet kräver gäl-
lande prissättningen. Direktivet möjliggör
också att man använder enhetsprissättning,

vars bevarande fortfarande är motiverat vid prissättningen av de produkter som hör till sådana samhällsomfattande tjänster som konsumenterna allmänt använder. I och med att definitionen av samhällsomfattande tjänster ändras är det dock skäl att precisera den reglering som gäller styrningen av den kostnadsredovisning som behövs för prissättningen av samhällsomfattande tjänster och dess tillsyn. Tillsynsmyndighetens ska också garanteras tillräckliga möjligheter att ingripa i prissättningen av de samhällsomfattande tjänsterna. Bestämmelserna i den gällande lagen om prissättning har tolkats på olika sätt. Det har ännu inte uppstått rättspraxis, men Itella Abp:s ovan nämnda ärende som inletts vid förvaltningsdomstolen hänför sig också till prissättningen av de samhällsomfattande tjänsterna.

2.3.5 Konkurrensfrämjande

I Finland öppnades postverksamheten för konkurrens redan genom lagen om posttjänster, vilken trädde i kraft vid ingången av år 1994. Koncessionspliktig verksamhet som skulle konkurrera med tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna, Itella Abp, har inte uppstått, även om bolaget för övrigt i betydande grad opererar på konkurrensutsatta marknader. Suomen Suoramainonta Oy beviljades 1997 en koncession för begränsad postverksamhet inom huvudstadsregionen. Företaget inledde inte sin verksamhet och koncessionen har förfallit.

Det finns flera orsaker till att konkurrensen inte har utvecklats, av vilka en del hänför sig till verksamhetens natur och de lösningar som ingår i lagstiftningen.

Postverksamhet är affärsverksamhet där det typiska för kostnadsbildningen är fördelar som skalan, flera produkter och täthet bidrar till. Fördelen av skalan uppstår när enhetspriserna går ned då de behandlade volymerna och storleken på nätet växer. Fördelen av att ha flera produkter uppstår när enhetspriserna går ned vid produktion av flera typer av produkter och tjänster. Fördelen av tätheten avser nedgång i enhetspriserna när priserna går ned då volymen växer i ett fast utdelningsnät. Tillhandahållande av posttjänster grundar sig

i allmänhet på ett omfattande produktions- och utdelningsnätverk, dvs. uppnående av dessa fördelar är en betydande faktor för postbranschen.

Bedrivande av postverksamhet lokalt eller regionalt kräver inte nödvändigtvis omfattande investeringar. Å andra sidan kan de ovan nämnda kostnadsfördelarna då endast delvis uppnås. Bedrivande av riksomfattande verksamhet i stor skala kräver dock upprätthållande av en omfattande infrastruktur och kapacitet som för egen del höjer tröskeln för etablering inom branschen. De ovan beskrivna kostnadsfördelarna blir betydande i sådan verksamhet.

Itella Abp som med stöd av lag är den enda tillhandahållaren av posttjänster har en dominerande marknadsandel som tillhandahållare av brevtjänster. Itella Abp har också annan betydande affärsverksamhet inom tidsutdelning och marknaden för utdelning av oadresserade försändelser samt i den elektroniska förmedlingen av meddelanden. Som den enda tillhandahållaren av posttjänster kan Itella Abp tillgodogöra sin ställning i utbudet av helhetstjänster. Bolagets konkurrensställning är i sin helhet stark, eftersom det kunnande och den nivå på tjänsterna som hänför sig till bedrivande av postverksamhet är hög. För främjandet av konkurrensen inom postbranschen är det viktigt att skapa förutsättningar för etablering inom branschen och att se till att korssubventionering för tjänsteprodukter inte har en negativ inverkan på konkurrensen.

Tröskeln för etablering inom branschen höjs också av de krav som ingår i postlagstiftningen. I lagen om posttjänster krävs utdelning fem dagar i veckan av alla postföretag. Dessutom ska även andra postföretag än tillhandahållarna av samhällsomfattande tjänster i sin koncession åläggas att iaktta kvalitetsnormen för de samhällsomfattande tjänsterna, om inte koncessionsmyndigheten av ett synnerligen vägande och motiverat skäl beslutar något annat. Vidare tillämpas på alla postföretag kravet att tillhandahålla tjänster på finska, svenska och samiska.

Utöver lagen om posttjänster höjs tröskeln för etablering av den skatt som uppbärs med stöd av den särskilda lagen om avgift för

tryggande av postförmedling i glesbygden. Avgiften uppbärs av andra postföretag än dem som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster från sin omsättning när de inte bedriver postverksamhet i form av samhällsomfattande tjänster i hela landet. Avgiftens storlek beror på befolkningstätheten på verksamhetsområdet och är lägst 5 procent och högst 20 procent av omsättningen. På områden där befolkningstätheten ligger under 250 invånare per kvadratkilometer, uppbärs ingen avgift. Eftersom ingen konkurrens har uppstått inom postområdet har lagen hittills inte tillämpats.

Den ovan nämnda skattelagen höjer för egen del tröskeln för etablering på branschen. Skattelagens inverkan på uppkomsten av konkurrens har också bedömts i EG-kommissionens officiella anmärkning till Finland, vilken har beskrivits ovan i avsnitt 2.2.1. I sin anmärkning anser kommissionen att lagen om posttjänster tillsammans med den ovan nämnda skattelagen skapar hinder för marknadsetablering för aktörerna.

Huvudsyftet för direktivet är att helt öppna postmarknaden för konkurrens. Med liberaliseringen av marknaden eftersträvas utvidgning och utveckling av postmarknaden, effektivisering av postverksamheten och förbättring av posttjänsternas kvalitet. Direktivet förutsätter att särskilda och exklusiva rättigheter slopas som form för finansiering av samhällsomfattande tjänster. Direktivet förutsätter också att kostnadsredovisningen hos den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska göras mer transparent för att hindra de negativa verkningarna av korssubventionering på konkurrensen. Enligt direktivet får man inte heller ålägga postföretag samtidigt skyldigheter som gäller kvaliteten på tjänster och skyldigheter som gäller finansiering av samhällsomfattande tjänster. Direktivet uppmanar också till att vid behov genom reglering säkerställa att konkurrerande postföretag har en öppen och icke-diskriminerande tillgång till vissa delar av postinfrastrukturen. Direktivet kräver dock ingen egentlig prisreglering för tillgång till nätet.

Den gällande lagstiftningen ska betraktas i ljuset av dessa krav i direktivet. I den nya

lagstiftningen måste man se till att postföretagen inte åläggs överlappande skyldigheter med skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i en situation där de är skyldiga att delta i ersättandet av orimliga nettokostnader av de samhällsomfattande tjänsterna. Sådana skyldigheter är bl.a. skyldigheter som gäller servicenivån. Dessutom måste det säkerställas att alla postföretag har tillgång t.ex. till postnummers- och adresssystemet. Enligt postdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa en öppen och icke-diskriminerande tillgång till sådana delar av infrastrukturen och till tjänster som tillhandahålls inom ramen för samhällsomfattande tjänster, om det behövs för att skydda användarnas fördel eller för att främja effektiv konkurrens. I detta skede sänks tröskeln för etablering genom att minska på bördan för andra än dem som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster och genom att föreskriva om tillgång till vissa delar av infrastrukturen. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har som företag med dominerande ställning skyldighet att tillhandahålla andra företag tjänster i enlighet med kraven i konkurrenslagstiftningen. Då underkastas dess verksamhet också konkurrensmyndigheternas tillsyn, vilket i detta skede kan anses vara tillräckligt med tanke på främjande av konkurrensen. Utvecklingen av konkurrensläget ska dock följas och vid behov ska åtgärder vidtas.

För marknadens effektiva funktion är det väsentligt att tillsynsmyndigheten har en lämplig behörighet på det sätt som förutsätts i direktivet. Detta krav gäller i synnerhet tillsynen över prissättningen av samhällsomfattande tjänster. I den nya lagstiftningen är det därför viktigt att Kommunikationsverkets möjligheter att utföra sina tillsynsuppgifter tryggas. Dessutom ska beaktas att i och med utvecklingen av marknaden ökar rollen för den allmänna konkurrenslagstiftningen och konkurrensmyndigheten. I frågor som gäller den dominerande ställningen hos tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna är Konkurrensverket behörig myndighet.

2.3.6 Finansiering av samhällsomfattande tjänster

I den gällande lagen ingår inga särskilda bestämmelser om finansiering av samhällsomfattande tjänster. Utgångspunkten har varit att samhällsomfattande posttjänster tillhandahålls som en del av postverksamhetens helhet och den finansieras av intäkter som erhållits genom försäljning av posttjänster. För närvarande är finansieringen av de samhällsomfattande tjänsterna tryggad. Eftersom det inte förekommer konkurrens inom brev-tjänsterna har Itella Abp till denna del kunnat fastställa sin prisnivå i enlighet med kostnaderna så att verksamheten har kunnat bedrivas lönsamt. Det är osannolikt att konkurrerande postföretag etablerar sig på branschen medan den nuvarande lagstiftningen är i kraft, dvs. bevarande av den nuvarande finansieringsbasen kräver närmast effektivisering av funktionerna för att dämpa en höjning av kostnadsnivån och därigenom av prisnivån.

I och med att verksamhetsbetingelserna för postverksamheten förändras, både på grund av att verksamhetsmiljön utvecklas och av direktivet, är det nödvändigt för upprätthållandet av samhällsomfattande tjänster att säkerställa deras finansiering, för att den ekonomiska ställningen hos den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster bevaras på en nivå som är tillräcklig för att kunna ordna de lagstadgade tjänsterna. De samhällsomfattande tjänsternas ekonomiska betingelser kan förstärkas å ena sidan genom att göra en ny bedömning av nivån på de skyldigheter som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och å andra sidan genom att skapa förutsättningar för en sådan helhet av affärsverksamhet för postföretag som möjliggör tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster som en del av postverksamheten och den därtill nära hörande övriga utdelningsverksamheten.

Samtidigt är det dock skäl att förbereda sig för en situation där det inte går att garantera utbud av samhällsomfattande tjänster utan tilläggsfinansiering från offentliga medel eller andra särskilda åtgärder. Situationen ska dock betraktas i ljuset av direktivet och när åtgärder bereds ska följande principer iakttas:

objektivitet, öppenhet, icke-diskriminering, proportionalitet och så liten snedvridning av marknaden som möjligt.

För att trygga posttjänsterna i glesbygden stiftades år 1997 en särskild skattelag, som har beskrivits ovan. Avsikten var att de insamlade medlen ska användas för att ersätta den påfrestning som förorsakas det postföretag som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster av att producera dessa tjänster. I lagen föreskrivs endast om betalningsskyldigheten och om betalning av avgiften. I lagen ingår inga bestämmelser om hur och på vilka villkor medlen ska kanaliseras för att trygga postförmedlingen i glesbygden. Lagen har inte hittills blivit tillämplig eftersom det inte har uppstått verksamhet som konkurrerar med Itella Abp. Med beaktande av de grunder som föreskrivits för bestämmande av avgiften är det osäkert om det med denna skatt i verkligheten vore möjligt att täcka de kostnader som eventuellt ska ersättas. Dessutom ska det beaktas att lagen har konkurrensekvenser, vilka har beskrivits ovan.

Direktivet möjliggör att de tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna anskaffas genom offentlig upphandling i enlighet med artikel 7.2 i direktivet. Det är inte befogat att säkerställa de tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna genom offentlig upphandling eftersom förfarandet är tungt och inte nödvändigtvis leder till det bästa möjliga slutresultatet med tanke på tjänsternas användare.

I direktivet har också alternativ framförts för täckande av kostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna i situationer där de nettokostnader som föranleds av tillhandahållandet av de samhällsomfattande tjänsterna utgör en oskäligen börda för tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna. Medlemsstaterna kan ta i bruk ett system enligt vilket tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna beviljas en ersättning från offentliga medel eller ett system där nettokostnaderna för uppfyllandet av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster delas mellan dem som tillhandahåller tjänsterna och/eller dem som använder dem. Ett sådant förfarande kan bedömas lämpa sig

bättre för den finska marknaden för posttjänster än offentlig upphandling.

Ersättning av orimliga nettokostnader är enligt direktivet inte det primära sättet för att säkerställa utbudet av samhällsomfattande tjänster, men man bör förbereda sig för en sådan situation. Den nya regleringen ska dock vara sådan att kostnaderna i princip ersätts endast i undantagsfall och utifrån objektiva grunder. Det kan inte anses vara ändamålsenligt att upprätta en särskild, från statsbudgeten separat kompensationsfond. Ett motsvarande förfarande kan ordnas t.ex. genom att vid behov i statsbudgeten inkludera ett anslag för täckande av kostnaderna och t.ex. samla in den motsvarande summan från postföretagen. Utgångspunkten är dock att skyldigheten för andra postföretag att delta i ersättningen av kostnaderna uppstår först när ett verkligt behov av ersättning kan påvisas. De närmare grunderna för betalningsskyldigheten ska då föreskrivas särskilt genom iakttagande av principerna för öppenhet och proportionalitet.

2.3.7 Mottagande, förmedling och utdelning av postförsändelser

Postföretagen har en serviceplikt, dvs. de är skyldiga att mot gällande avgift av var och en som så önskar ta emot och till adressaten förmedla brevöversändelser i enlighet med koncessionen och sina leveransvillkor. Denna grundbestämmelse behöver inte ändras.

Från synvinkeln för adressater är de faktorer som hänför sig till mottagandet av postöversändelser väsentliga. Dessutom har ordnandet av utdelningen betydande kostnadskonsekvenser för postföretaget. Ordnandet av utdelningen är beroende av postföretagets planering, där postföretagets funktionella och ekonomiska synpunkter, adressaternas behov och utdelningens andra omständigheter jämkas samman. Utgångspunkten i den gällande lagen är att brevöversändelser ska delas ut till postlådor som med tanke på de lokala förhållandena är placerade på ett rimligt avstånd från adressaterna. I höghus delas posten ut separat till de olika bostäderna, dvs. i praktiken i postluckorna. Denna grundreglering är det inte skäl att ändra.

Det rådande utdelningssättet på höghusområden är nuförtiden utdelning i postluckor. I vissa fastigheter har man övergått, på adressaternas begäran, till s.k. boxutdelning, dvs. postöversändelserna delas ut centraliserat i boxar i stället för i brevinkast. Genom utdelning i boxar är det möjligt att påskynda brevbarärens arbete och på detta sätt åstadkomma kostnadsinbesparingar. Det bör också noteras att övergången till boxutdelning inte hindrar att den tidiga utdelningen av tidningar eller utdelningen av reklam sker i brevinkast.

Postutdelningen i småhusområden eller i glesbygden grundar sig i regel på gruppering av postlådor, dvs. adressaternas lådor placeras i enhetliga grupper så att adressatens avstånd till postlådan är skälig. Grupperingen har under årens lopp på postföretagets initiativ genomförts stegvis och utvecklingen fortsätter. I praktiken fastställer tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster placeringen av postlådorna och placeringen styrs av riksomfattande anvisningar och rekommendationer av Kommunikationsverket om ordnandet av postutdelning. I en del av fallen har ändringen gett upphov till motstånd och den nya placeringen av lådorna har bestridits. De flesta meningsskiljaktigheter har kunnat lösas förhandlingsvägen. Ärligen har några få tvistefall inletts vid Kommunikationsverket som gäller postföretagets utdelningsplan. Ärligen har några fall avgjorts av kommunernas byggnadstillsynsmyndighet. Tvistefall har avgjorts i ljuset av Kommunikationsverkets instruktioner och rekommendationer. Kommunikationsverkets instruktioner och rekommendationer är inte till sin natur bindande. Eftersom det ändå är fråga om en för adressaten betydande fråga, är det skäl att ge Kommunikationsverket befogenhet att utfärda bindande föreskrifter.

Den gällande lagen styr till att vid fastställandet av utdelningssättet beakta de lokala förhållandena, adressatens personliga specialbehov och andra ändamålsenliga grunder. I praktiken har också detta styrts av Kommunikationsverkets instruktioner och rekommendationer. I dessa har ingått bl.a. en rekommendation om utdelning till personer med rörelsehinder och personer som fyllt 75 år. Såsom redan har konstaterats ovan ska

Kommunikationsverket kunna utfärda bindande föreskrifter även gällande utdelnings sättet. Dessutom är det motiverat att hänvisningen till beaktande av rörelsehinder och hög ålder får lagstatus.

Twister som gäller postutdelning och postlådornas placering löses dels av Kommunikationsverket och dels av kommunernas byggnadstillsynsmyndighet. Klagomål som gäller utdelningsplaner behandlas av Kommunikationsverket och tvister som gäller placeringen av enskilda postlådor avgörs på kommunnivå. I praktiken har detta visat sig vara ett tungt förfarande administrativt, eftersom det i samma ärende i princip har kunnat framföras klagomål till två instanser. I reformen ska därför eftersträvas att förfarandena för avgörande av tvister som gäller postlådornas placering görs klarare. Detta är motiverat både för att minska den administrativa bördan och för att säkerställa adressaternas rättsskydd. Då bestämmelserna förnyas ska beaktas att det i regel är placeringen av enskilda postlådor som är orsaken till bestridandet.

Den gällande lagstiftningen om ansvarsfrågor i samband med tillhandahållande av posttjänster är till sina grundprinciper fungerande. Ansvarsbestämmelserna i fråga om posttjänster iakttar principerna för den allmänna transport- och skadeståndsrätten med beaktande av posttjänsternas särdrag. Skador som beror på dröjsmål, skada eller försvinnande ersätts upp till de högsta belopp som anges i lagen. I praktiken har det dock i någon mån förekommit situationer, där det t.ex. är oklart till vem ersättningen ska betalas och från vilka tidpunkter tidsfristerna ska räknas. Bestämmelserna bör därför göras klarare till denna del. Den gällande lagen fastställer ersättningen i situationer där en vanlig brevfrösendelse är fördröjd, skadad eller försvunnen. Sådana situationer är dock svåra att påvisa. Trots att bestämmelsen sällan blir tillämplig är det dock motiverat att bevara den.

För att trygga postverksamhetens tillförlitlighet, smidighet och för att trygga brevhemligheten är det väsentligt att det i lagen ingår bestämmelser om behandling av postfrösendelser i situationer där frösendelsen inte har kunnat befordras till den adress som finns antecknad på den, dit frösendelsen i första hand

ska levereras. Den gällande lagen innehåller grundläggande bestämmelser om behandlingen av frösendelser, men i praktiken har det i någon mån förekommit problemsituationer vid tillämpningen av dem. Adressutredning och annan verksamhet för att säkerställa att frösendelsen kommer fram belastar posttjänsternas processer avsevärt. Därför är det viktigt att bestämmelserna är klara och möjliggör smidiga förfaranden genom vilka det säkerställs att breven kommer fram och brevhemligheten bevaras.

2.3.8 Styrning och övervakning av postverksamheten samt vissa bestämmelser

Med stöd av den gällande lagen svarar kommunikationsministeriet för styrningen och den allmänna utvecklingen av postverksamheten. Tillsynsuppgiften över postverksamheten har getts Kommunikationsverket. Dessutom kan konsument- och konkurrensmyndigheterna ingripa i bedrivandet av postverksamhet inom ramen för den egna kompetensen. Det har inte förekommit problem i fråga om behörighetsförhållandena mellan de olika myndigheterna. I och med att tillhandahållandet av posttjänster fått flera former är det dock nödvändigt att samarbetet mellan de olika myndigheterna är smidigt. Dessutom uppmuntrar direktivet till att främja samarbetet mellan tillsynsmyndigheten för postverksamhet och konsument- och konkurrensmyndigheterna. Detta ska beaktas då lagstiftningen förnyas.

Ett av målen med direktivet är att förstärka tillsynsmyndighetens roll. Därför ska bestämmelserna om Kommunikationsverkets behörighet preciseras. I praktiken ska t.ex. Kommunikationsverkets möjlighet att utfärda bindande bestämmelser i frågor som gäller ordnande av postverksamhet stärkas. Vidare ska det säkerställas att myndigheten har tillräckliga möjligheter att få uppgifter för att uppfylla sitt uppdrag.

Finansieringen av postverksamhetens tillsynsuppgifter har för närvarande ordnats genom att ta ut en till omsättningen bunden tillsynsavgift av koncessionshavarna. Systemet har fungerat utan problem och det finns inga behov att ändra det.

I den gällande lagen ingår bestämmelser om skydd av förtroliga meddelanden och tystnadsplikt, vilka ska bevaras då lagen ändras. Det finns behov att granska bestämmelserna om beredskap så att de motsvarar den övriga beredskapsregleringen i fråga om andra för samhällets funktion centrala funktioner. Dessutom ska då bestämmelserna granskas behovet att skapa beredskap för störningar under normala situationer beaktas.

I den gällande lagen kan statsrådet på ansökan bevilja ett postföretag rätt att utge internationellt godkända frimärken. Dessutom kan Kommunikationsministeriet på ansökan bevilja postföretag rätt att utge i Finland godkända frimärken. Kommunikationsverket igen har rätt att vid behov utfärda bestämmelser om användning av portomärken som motsvarar frimärken. Bestämmelsen ska förnyas så att den motsvarar den nya lagstiftningen gällande koncessionsmyndighet.

Regleringen av tvångsmedel och påföljder kan anses vara fungerande och den behöver inte ändras. Däremot ska i reformen bedömas om bestämmelserna om förfaranden för klagomål och överklagande är tillräckligt tydliga.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

I propositionen föreslås att en postlag ska stiftas genom vilken den nu gällande lagen om posttjänster och de författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av den ska ersättas. Vidare föreslås i propositionen att lagen om avgift för tryggnad av postförmedling i glesbygden ska upphävas.

Postlagen ska bilda en ny allmän ram för regleringen i fråga om bedrivande av postverksamhet i Finland. Dessutom ska genom lagen föreskrivas i synnerhet om tillhandahållande av i EU:s postdirektiv avsedda samhällsomfattande tjänster. Genom den nya postlagen ska ändringarna i postdirektivet införas i den nationella lagstiftningen samt de senaste ändringar i världspostkonventionen som kräver ändringar i lagstiftningen.

Syftet med denna proposition är att trygga utbudet av och tillgången till samhällsomfattande tjänster i hela landet samt att främja verksamhetsbetingelserna för postområdet och i synnerhet för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. Målet är att trygga en kontinuerlig och smidig postverksamhet i såväl den inhemska som internationella posttrafiken. Syftet med förslaget är att skapa förutsättningar för ett utbud av posttjänster av god kvalitet och stor täckning så att sådana förmedlingstjänster som motsvarar kundernas behov finns tillgängliga i hela landet.

Syftet med den nya lagen är att säkerställa att det i hela landet finns tillgång till grundläggande posttjänster på rimliga och icke-diskriminerande villkor öppna för insyn, som motsvarar den genomsnittliga användarens servicebehov. Tillgången till tjänsterna ska säkerställas genom att mer detaljer än hittills definiera de samhällsomfattande tjänsterna och genom att precisera skyldigheterna för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Utöver detta tryggas tillgången till samhällsomfattande tjänster genom att främja förutsättningarna för tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster så att tillhandahållaren av dessa tjänster kan erbjuda dem så kostnadseffektivt som möjligt. Dessutom ingår det i propositionen en mekanism genom vilken utbudet av samhällsomfattande tjänster i sista hand säkerställs genom offentliga medel, om nettokostnaderna av de samhällsomfattande tjänsterna blir orimliga för tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna. Principen är dock att det ska vara möjligt att tillhandahålla posttjänster kostnadseffektivt och utbudet ska kunna finansieras på marknadsvillkor.

Syftet med den nya lagen är förutom att trygga de samhällsomfattande tjänsterna också att allmänt främja postbranschens och posttjänsternas utveckling. Etableringen av nya företag på postmarknaden främjas genom att minska postföretagens skyldigheter jämfört med nuläget och genom att på detta sätt sänka tröskeln för etablering. Dessutom säkerställs genom bestämmelserna att andra postföretag har tillträde till vissa delar av det existerande nätet för samhällsomfattande

tjänster på villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande.

3.2 De viktigaste förslagen

I tillämpningsområdet för den nya postlagen föreslås inga ändringar i förhållande till den nuvarande lagen om posttjänster. Till tillämpningsområdet ska höra förmedling av adresserade brevfrändelser samt paket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, medan däremot tidningsutdelning även i fortsättningen avgränsas från tillämpningsområdet. Även kurirfrändelser, företagets interna eller småskaliga postverksamhet samt andra paketjänster än de som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna avgränsas från tillämpningsområdet.

Bedrivande av postverksamhet föreslås fortfarande vara koncessionspliktig verksamhet. Den på rättslig bedömning grundade koncessionen för tillhandahållande av brev-tjänster ska beviljas av kommunikationsministeriet. Det föreslås att bestämmelserna om innehållet i koncessionen ska preciseras. I koncessionen får inte ställas villkor som skulle leda till överlappande skyldigheter med lagen. T.ex. villkor som gäller nätet av verksamhetsställen eller utdelning fem dagar i veckan ska inte kunna åläggas andra än tillhandahållarna av samhällsomfattande tjänster.

I propositionen föreslås ändringar i åläggandet av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. För närvarande har skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ålagts Itella Abp. I propositionen föreslås att skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster åläggs ett visst företag genom beslut av Kommunikationsverket på grundval av en bedömning av postmarknaden. Det ska också vara möjligt att uttryckligen inte ålägga en sådan skyldighet om utbudet av tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna skulle vara tillräcklig. Behovet av att ålägga skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska bedömas med regelbundna mellanrum.

I propositionen föreslås att området för samhällsomfattande tjänster görs mer exakt

än definitionen i den nuvarande lagen om posttjänster. Enligt den nya definitionen hör till samhällsomfattande tjänster för det första ett ständigt utbud av posttjänster som avser brevfrändelser som väger mindre än två kilogram, under förutsättning att frändelserna betalas genom allmänt använda kontantbetalningssätt och de kan lämnas för befordran av postföretaget vid ett insamlingsställe. Dessutom ska föreskrivas att till samhällsomfattande tjänster hör postpaket som väger högst 10 kilogram, vilka betalas med allmänt använda kontantbetalningsmedel och som användaren har möjlighet att lämna för postföretagets befordran vid ett verksamhetsställe för post eller något annat lämpligt ställe och hämta vid ett verksamhetsställe för post. Viktgränsen för paket som ankommer till landet ska vara 20 kilogram. Till de samhällsomfattande tjänsterna ska också höra rekommendations- och försäkringsstjänster för de ovan nämnda frändelserna. I praktiken ska till området för de samhällsomfattande tjänsterna höra posttjänster för konsumenter och för små- och medelstora företag som på samma villkor sänder frändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

Skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska preciseras från det nuvarande läget så att de tjänster som åtminstone måste tillhandahållas fastställs uttryckligen i lagen. Som minimikrav ska fastställas tillhandahållande av en sådan brevprodukt på vilken den kvalitetsnorm som beskriver befordringstiden för brev tillämpas. I praktiken består för posttjänsternas basprodukt av en brevprodukt som är avsedd att bli levererad den andra vardagen efter avsändandet i stället för det nuvarande s.k. 1 klass brevet. Också kvalitetsnormen för samhällsomfattande tjänster ska ändras. Kvalitetsnormen för den ovan beskrivna brevprodukten som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska definieras så att minst 95 procent av frändelserna ska vara framme den andra vardagen efter avsändandet och minst 98 procent den tredje vardagen. Dessutom ska för gränsöverskridande post inom Europeiska gemenskapen ställas normer för befordringstiden i enlighet med direktivet.

Det föreslås att den reglering i den nuvarande lagen om posttjänster som gäller verksamhetsställen för samhällsomfattande tjänster preciseras. Tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster ska fortfarande vara skyldiga att driva verksamhetsställen. I propositionen avstår man från den nuvarande definitionen enligt vilken det i varje kommun ska finnas minst ett verksamhetsställe. Däremot ska i lagen införas ett krav enligt vilket verksamhetsställena ska placeras så att användarna av de samhällsomfattande tjänsterna kan uträtta ärenden vid verksamhetsställena på ett rimligt avstånd från den stadigvarande bostaden. Vidare i paragrafen ska räknas upp mer exakt de kriterier som ska beaktas vid placeringen av verksamhetsställen. Även drivande av andra än fasta verksamhetsställen ska vara möjligt.

Det föreslås att tillhandahållarna av samhällsomfattande tjänster även i fortsättningen åläggs skyldigheten att samla in och dela ut försändelser fem vardagar i veckan. Möjligheten att avvika från utdelning och insamling fem dagar i veckan föreslås bli behållen i nuvarande form.

Regleringen om placeringen av postlådorna föreslås bli preciserad jämfört med nuläget. Postlådornas placering ska fastställas av tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna. Adressaten ska fortfarande ha möjlighet att överklaga beslut om placering av postlådor. Avsikten är att alla tvistefrågor gällande placering av postlådor entydigt ska kanaliseras till kommunens byggnadsstyrelsemyndighet för avgörande. Samtidigt ska Kommunikationsverket i lagen ges möjlighet att utfärda föreskrifter om ordnandet av praktiska frågor i samband med postutdelning. Kommunikationsverkets föreskrifter gällande utdelning ska tillämpas även på andra än på tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster.

Det föreslås att bestämmelserna om prissättning av de tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna preciseras. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska prissätta de posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna så att de är rimliga och sådana att tjänsterna finns tillgängliga för alla användare oberoende av

deras boningsort. Dessutom ska priserna vara kostnadsorienterade, de ska uppmuntra till ett effektivt tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster och de ska följa principerna för öppenhet för insyn och icke-diskriminering. Skyldigheten att tillhandahålla produkter till enhetliga priser ska åläggas i fråga om den grundläggande brevprodukt som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, för vilket också kvalitetsnormen för de samhällsomfattande tjänsterna ska gälla. Dessutom ska det i lagen föreskrivas mer noggrant än hittills om kostnadsredovisningen och kostnadsredovisningssystemen hos dem som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster.

I lagförslaget som ingår i propositionen föreslås bestämmelser enligt vilka man vid behov kan fastställa de nettokostnader som tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster förorsakar det postföretag som uttryckligen ålagts skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. På initiativ av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska nettokostnaderna beräknas av Kommunikationsverket. I propositionen föreslås att den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna ska ha rätt att få ersättning ur statliga medel för den del av de samhällsomfattande tjänsternas nettokostnader som för tillhandahållaren utgör en oskälig ekonomisk belastning. Kommunikationsministeriet ska bestämma om ersättandet av nettokostnaderna på grundval av beräkningen. På motsvarande sätt ska andra postföretag delta i ersättandet av kostnaderna på ett sätt som föreskrivs särskilt.

I propositionen föreslås att bestämmelserna i den nuvarande lagen preciseras så att samarbete mellan olika postföretag främjas. Skyldigheten att leverera en postförsändelse som avlämnats i ett annat postföretags postnät bevaras. Dessutom föreslås att bestämmelser som gäller andra postföretags tillgång till vissa delar av postinfrastrukturen införs i lagen. Sådana delar är förvaltande av postnummer- och adresssystemet och skyldighet att överlämna uppgifter samt att bereda tillgång till postboxarna.

I lagen föreslås att utgångspunkten i den nuvarande lagen ska bevaras, enligt vilken postföretagen är skyldiga att ta emot brevför-

sändelser av alla som så önskar mot gängse avgift i enlighet med deras koncession och leveransvillkor och förmedla dem till adressaten. Avvikelse från denna huvudregel är tillåten endast i sådana fall som nämns i lagen, vilka gäller försändelser med skadligt eller olagligt innehåll. Postföretagen ska i likhet med nuvarande praxis också upprätta och publicera sina leveransvillkor. Till skillnad från den nuvarande lagen behöver de leveransvillkor som är avsedda för hushåll inte längre godkännas av Kommunikationsverket.

Det föreslås att bestämmelserna om genomförandet av utdelningen i huvudsak ska bevaras i nuvarande form. Brevförsändelser till småhus ska bäras ut till en postlåda som med beaktande av de lokala förhållandena är belägen på ett rimligt avstånd från adressatens adress. Brevförsändelser som delas ut till bostadslägenheter i höghus ska bäras ut till de enskilda bostädernas postluckor. Adressaten kan mot rimlig avgift ingå avtal med postföretaget om arrangemang som avviker från detta. Vid fastställandet av utdelningsstället ska de faktorer som beaktas kompletteras så att adressatens rörelsehinder eller minst 75 års ålder ska beaktas. Dessutom ska Kommunikationsverket föreskrivas en möjlighet att utfärda bindande föreskrifter om beaktande av lokala förhållanden och specialbehov som beror på ålder, hälsotillstånd eller andra egenskaper.

Det föreslås att de bestämmelser i lagen som gäller postföretags ansvar ska preciseras.

I propositionen ingår också bestämmelser som motsvarar den nuvarande lagen genom vilka befordran av försändelser och brevhemligheten avses bli tryggade. Utgångspunkten för den nya bestämmelsen i förslaget är att brev- och paketförsändelser ska levereras till den adress som finns antecknad på försändelsen. Från denna huvudregel kan undantag göras om adressaten har gjort en adressändring och inget annat inte har avtalats med avsändaren. Förslaget innehåller också bestämmelser om hur sådana försändelser ska behandlas som inte har kunnat levereras till adressaten (obeställbara försändelser). Postföretagen ska försöka reda ut den rätta adressen på adressaten av en obeställbar försändelse. Om adressen inte kan redas ut ska försändelsen retur-

neras till avsändaren eller i sista hand sändas till Kommunikationsverket för behandling.

För att trygga brevhemligheten föreslås i lagen en bestämmelse enligt vilken postföretag i princip inte har rätt att öppna slutna brev. Kommunikationsverket ska ha rätt att öppna försändelser och rättigheten ska närmast begränsas till situationer där postföretagen inte har kunnat reda ut försändelsens adressat eller avsändare för befordran av försändelsen. Dessutom ska Kommunikationsverket ha rätt att öppna brev vid fara för hälsa, egendom eller säkerhet. Ett postföretag får öppna ett postpaket om det har skadats och öppnandet är nödvändigt för att skydda innehållet eller för att konstatera dess skick eller om det finns skäl att misstänka att det kan förorsaka fara för hälsa eller egendom. Postpaket får öppnas också när öppnandet är nödvändigt för att sälja eller förstöra det.

I propositionen ingår också paragrafer om postföretagens skyldighet att erlagga en tillsynsavgift för postverksamhet till Kommunikationsverket, genom vilken de kostnader ersätts som orsakas verket för skötseln av de uppgifter som det har enligt lagen. Storleken av tillsynsavgiften föreslås vara 0,0024 procent av omsättningen för den koncessionspliktiga postverksamhet som ett postföretag utövar i Finland. Ingen ändring i nivån på avgiften föreslås i förhållande till nuläget.

Dessutom ingår i förslaget paragrafer som motsvarar de nuvarande bestämmelserna om styrning och tillsyn över postverksamheten samt tvångsmedel, påföljder och överklagande. Bestämmelserna som gäller postföretags skyldighet att i sin verksamhet skapa beredskap för att sköta postverksamhet under undantagsförhållanden föreslås bli preciserade.

I propositionen föreslås att lagen om avgift för tryggande av postförmedling i glesbygden upphävs.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

4.1.1 Konsekvenser för hushåll

Propositionen har inga betydande konsekvenser för den ekonomiska ställningen hos

olika befolkningsgrupper och hushåll. Enligt statistikcentralens konsumtionsundersökning använde hushållen år 2006 i medeltal ca 28 euro årligen, dvs. 1,2 procent av alla kommunikationsutgifter och 0,09 procent av alla konsumtionsutgifter, för postavgifter. Den motsvarande summan år 1995 var ca 18 euro och år 2001 knappt 22 euro. Jämförelsevis kan det konstateras att hushållens datakommunikationsutgifter, till vilka också postavgifterna räknas, år 2006 i sin helhet var 859 euro. Hushållens datakommunikationsutgifter steg från år 1995 till år 2006 sammanlagt 110 procent, den motsvarande tillväxtprocenten vid postavgifter var knappt 55 procent.

Mängden försändelser som hushållen sände var liten. Enligt Itella Abp:s uppskattning sänder hushållen i medeltal 30 brevmeddelanden och mottar 250 brevmeddelanden årligen. Det typiska är att några postkort eller brev sänds årligen. Mängden paket är ännu mindre än detta. En betydande andel av hushållen sänder inte paket alls. År 2010 var postavgiften för s.k. 1 klass brevörsändelser 0,80 euro för både inrikes- och utrikesförsändelser. Den vanligaste paketprodukt som hushållen använder är Postpaket. Beroende på vikten varierar priset från 8,50 euro per styck till 18 euro per kilogram. I priserna ingår 23 procent mervärdesskatt. Användningen av posttjänster har således ingen väsentlig ekonomisk betydelse för enskilda hushåll. Priset på tjänsten uppskattas inte heller ha någon betydande styrande verkan på efterfrågan av hushållens posttjänster eller konsumtionsbeteende.

Propositionen uppskattas ha en dämpande effekt på posttjänsternas prisstegring för hushållen. Priserna på de produkter och tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska enligt propositionen vara rimliga och sådana att alla användare har möjlighet att använda dem. Dessutom krävs för de samhällsomfattande tjänsternas minimiprodukter att de är enhetligt prissatta. I sista hand tryggas rimligt prissatta tjänster med offentliga medel i situationer där nettokostnaderna blir orimligt höga för tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna.

4.1.2 Konsekvenser för företag

Anpassningen till lagstiftningen och iakttagandet av lagen förorsakar företag affärskostnader av engångsnatur eller återkommande natur. Postlagstiftningen ger upphov till sådana kostnader för alla postföretag t.ex. för ordnande av utdelning och tryggande av brevhemligheten samt för skyldigheten till beredskap för undantagsförhållanden. Utöver dessa riktar sig särskilda skyldigheter till tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster, t.ex. utdelning fem dagar i veckan och upprätthållande av ett nät av verksamhetsställen. Genom propositionen eftersträvas en minskning av affärskostnaderna i jämförelse med nuläget både för alla postföretag och i synnerhet för tillhandahållare samhällsomfattande tjänster.

De mest betydande ekonomiska konsekvenserna av propositionen riktar sig mot dem som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Utgångspunkten i propositionen har varit att göra en ny bedömning av de samhällsomfattande tjänsterna och de skyldigheter som hänför sig till dem så att de ekonomiska förutsättningarna för tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster också bevaras i en verksamhetsmiljö i förändring. För närvarande har Itella Abp i sin koncession ålagts skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i hela landet. Då man beaktar marknadens struktur och naturen och omfattningen av bolagets verksamhet är det tämligen sannolikt att skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster åtminstone i fråga om brevörsändelser stannar hos Itella Abp, varför konsekvenserna i det följande betraktas från Itella Abp:s synvinkel.

Granskningen av definitionen på försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna samt av kvalitetsnormen möjliggör ändringar i Itella Abp:s processer så att verksamheten kan effektiviseras och kostnadsbesparingar åstadkommas. Ändringen av kvalitetsnormen för brev som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna möjliggör generellt en effektivisering av tjänsteprocessen samt t.ex. vid behov en sammanslagning av tidningarnas tidiga utdelning och postens dagsutdelning. Genom ändringen kan man

minska de fasta kostnaderna för sorteringsnätet, mängden nattarbete och sortering för hand samt effektivisera utdelningen. Detta bedöms åstadkomma minst en kostnadsinsparning på ca 30 – 35 miljoner euro förutsatt att en betydande del av brevvolymen övergår till den långsammare utdelningen i enlighet med den nya kvalitetsnormen. Itella Abp bedömer att om ändringen inte genomförs orsakas bolaget uppskattningsvis ett tilläggsinvesteringsbehov på 50 – 75 miljoner euro i samband med anskaffning av sorteringsmaskiner, materialbehandlingssystem och fastigheter. Om ändringar i nätet av verksamhetsställen införs, kan de ge upphov till kostnadsinsparningar.

Den nya definitionen av försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna innebär i praktiken också att de posttjänster som är riktade till företag och sammanslutningar, och som baserar sig på avtal, inte längre ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Således ska på dem inte längre tillämpas regleringen i postlagen om prissättningen på de samhällsomfattande tjänsterna utan bestämmelserna i den allmänna konkurrensrätten. Detta ger Itella Abp en möjlighet att prissätta en betydande del av sina brevtjänster på marknadsvillkor. Detta ökar bolagets möjligheter att anpassa sin verksamhet i enlighet med marknadsförhållandena. Itella Abp uppskattar att ca 20 procent av den nuvarande volymen av brevöversändelser efter ändringen är produkter som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Volymen av paketöversändelser som efter ändringen ingår i de samhällsomfattande tjänsterna är 10 procent.

Företagen kommer att använda väsentligt mera andra posttjänstprodukter än dem som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. I praktiken ska priserna på produkter som företag använder, andra än dem som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, bildas på marknadsvillkor. På tjänster och områden där konkurrens uppstår ska prisnivån bestämmas enligt utbud och efterfrågan. I övrigt ska prissättningen hos tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster närmast styras av den allmänna konkurrensrätten. Det ska dock märkas att företag som behöver posttjänster

alltid kan använda tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna om det motsvarar företagets kundbehov.

Propositionen har konsekvenser för konkurrensen mellan postföretag och för funktionen av marknaden för post- och utdelningsverksamhet. Denna marknad utgör en helhet av vilken bara en del är verksamhet som hör till postlagstiftningens tillämpningsområde. Förutom förmedling av adresserade brev som hör till området för lagens tillämpningsområde kan det sägas att också tidig utdelning och veckoslutsutdelning av tidningar, utdelning av tidningar och tidskrifter i samband med postens basutdelning och förmedling av oadresserade postförsändelser hör till helhetsmarknaden. Dessutom kan det anses att marknaden för andra smågodstransporter hör till marknaden. Den viktigaste av dessa är förmedling av paket, av vilka de paket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna hör till lagens tillämpningsområde. Informationslogistik kan också anses vara en betydande bemarknad för postverksamhet.

På den ovan beskrivna helhetsmarknaden för post- och utdelning förekommer betydande konkurrens med undantag för förmedling av adresserade brev och dagsutdelning av tidningar och tidskrifter. Genom propositionen främjas etableringen av nya företag på marknaden för adresserade brevöversändelser genom att minska skyldigheterna för alla postföretag och genom att förbättra postföretagens möjligheter att tillgå postnätets infrastruktur. Vidare föreslås att den särskilda skatt som belastar nya företag på branschen ska avskaffas. Det på rättslig bedömning grundade koncessionsförfarandet ska bevaras, men det utgör inget hinder för etablering.

Bland de olika aktörer som bedriver verksamhet är t.ex. tidningarnas utdelningsbolag, olika direktutdelningsföretag, bud- och kurirföretag samt internationella post-, transport- och kurirbolag potentiella nya företag på branschen. Också företag på informationslogistikens område har betydelse för uppkomsten av konkurrens. Uppkomsten av konkurrerande verksamhet som skulle motsvara Itella Abp:s landsomfattande posttjänstnätverk kan inte anses vara sannolikt. Det är mer sannolikt att det uppstår konkurrerande verksamhet

t.ex. regionalt eller i fråga om vissa slag av försändelser. Utöver etablering av enskilda aktörer är en modell också att olika typers aktörer bildar nätverk eller inleder samarbete. Eventuella konkurrenter strävar efter att sammanslå olika resurser och kunnande för att få till stånd ett optimalt utbud av tjänster och synergifördelar. En sådan verksamhetsmodell förbättrar verksamhetsbetingelserna i synnerhet för små och medelstora företag.

Propositionen har konsekvenser för marknadens utvecklingsgrad så att det minskar Itella Abp:s dominerande marknadsställning för adresserade brev tjänster förutsatt att det uppstår konkurrens. Omfattningen av konsekvenserna beror på hur mycket konkurrerande företag som kommer på marknaden och hurdana tjänster de tillhandahåller. Som ett jämförelseexempel kan Sverige nämnas där det har förekommit konkurrens i fråga om alla posttjänster i flera år. Marknadsandelen för tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna är ca 90 procent.

En eventuell ökning av konkurrensen har konsekvenser för Itella Abp:s ställning som tillhandahållare av posttjänster. Det är troligt att det inte just uppstår någon konkurrens i fråga om brev försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Konkurrensen riktar sig sannolikt på i synnerhet adresserade brev försändelser som företag sänder ut i stora mängder, vilka för närvarande utgör en betydande del av Itella Abp:s inkomstbildning. Dessa brev tjänster tillsammans med tidningsutdelning, som inte hör till postlagens tillämpningsområde, är en viktig förutsättning för bolagets förmåga att tillhandahålla också samhällsomfattande tjänster och upprätthålla den landsomfattande postinfrastrukturen. Nedgången i försändelsevolymerna medför i praktiken ett större inkomstbortfall än kostnadsinbesparingar för Itella Abp. Nettoförlusternas storlek beror dock på storleken av volymändringarna och längden av den tidsrymd som granskas. För att kunna svara på ökad konkurrens, på kraftiga ändringar i efterfrågan eller på väsentlig nedgång i prisnivån, förutsätts att verksamheten effektiviseras och att andra anpassningsåtgärder vidtas. Dessutom är situationen ägnad till att skapa prishöjningstryck i fråga om sådana

tjänster och områden där det inte förekommer konkurrens. Storleken på också denna konsekvens beror på i vilken grad konkurrens uppstår.

Postverksamhet och därtill hörande annan utdelningsverksamhet i den utsträckning som Itella Abp bedriver dem, tillsammans med skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, förutsätter skapande och bevarande av en viss kapacitet. Därför är bolagets förmåga att anpassa sig till kraftiga ändringar i verksamhetsmiljön begränsad på kort sikt. För att trygga de samhällsomfattande tjänsterna ingår därför i propositionen en möjlighet att tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster ur statliga medel får ersättning för orimliga nettokostnader som de samhällsomfattande tjänsterna ger upphov till. På motsvarande sätt kan ett annat postföretag vid behov åläggas att betala en andel, t.ex. i form av en särskild skatt, för att täcka dessa kostnader. Tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster har således i vissa situationer möjlighet att kompensera kostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna genom medel som samlas in från andra postföretag. Således uppstår för andra än för tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster omedelbara ekonomiska kostnader, samtidigt som tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna får företagsstöd. Situationen bedöms mer i detalj nedan då konsekvenserna för den offentliga ekonomin bedöms.

Av det i propositionen föreslagna koncessionsförfarandet och informationsskyldigheten uppstår administrativa kostnader för företag vars storlek dock inte väsentligt ökar i jämförelse med nuläget.

Propositionen har ekonomiska konsekvenser som hänför sig till företag och sammanslutningar som användare av posttjänster. Konsekvenserna utsträcker sig delvis också till företag som behöver till postverksamhet nära anslutna utdelningstjänster, vilka inte hör till lagens tillämpningsområde. Sådana företag är i synnerhet tidnings- och tidskriftsförläggare, eftersom tidningsutdelning produceras som en del av postverksamhetens helhetsprocess och delvis som en särskild tidig utdelning som sköts av Itella Abp och andra utdelare.

Ökningen av konkurrensen i utbudet av posttjänster leder till att prisnivån går ner i fråga om sådana tjänster och på sådana områden där det uppstår konkurrens. Dessutom kan det antas att produktdifferentieringen och tjänstealternativen ökar i enlighet med kundbehoven. Möjligheterna för uppkomst av konkurrens på olika områden och bland olika kundgrupper är dock varierande. Konkurrens antas uppstå i fråga om de mest lönsamma brevprodukterna, dvs. bland sådana företagskunder som behöver posttjänster i stora kvantiteter. Det är dock svårt att bedöma storleken på den nettofördel som kunderna får.

De konsekvenser av konkurrensen som sänker prisnivån utsträcker sig inte till alla företag och sammanslutningar som använder posttjänster. Priserna på andra postförsändelser än dem som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna kan t.ex. differentieras enligt region. Differentieringen av prisnivån har inverkan på i synnerhet sådana företags verksamhet som sänder stora mängder post närmast till sådana områden där det inte finns konkurrerande utdelningsverksamhet.

Tidningsutdelning har en betydande roll som upprätthållare av postnätets styckevolymer. Eftersom olika utdelningstjänster tillhandahålls i ett gemensamt nät orsakar t.ex. nedgången i brevvolymer kostnadstryck för tidningsutdelningen. Minskande tidningsvolymer igen höjer enhetskostnaderna för tillhandahållande av brev-tjänster när en viss grundkostnad är tämligen fast. Behoven för utdelning av tidningar är olika än t.ex. för brevprodukter. Det väsentliga för dagstidningar är tidig morgonutdelning som kan tillhandahållas sju dagar i veckan. Därför sker en betydande del av dagstidningarnas utdelning separat från postens dagsutdelning. Tidskrifterna behöver i vanliga fall utdelning en gång i veckan. Utdelningen av tidskrifter sker för närvarande så gott som enbart i samband med postens dagsutdelning.

Trots att tidningsutdelning inte hör till den föreslagna lagens tillämpningsområde, ingår det i propositionen reglering som också främjar upprätthållandet av landsomfattande tidningsutdelning. Sådan reglering är t.ex. ändringarna i kvalitetsnormen för de samhällsomfattande tjänsterna och sådana förslag som

gäller utbudet av samhällsomfattande tjänster som sänker kostnaderna för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. Med tanke på tidningsutdelningen är det också väsentligt att det system för kostnadsredovisning och den fördelning av kostnader som prissättningen av de samhällsomfattande tjänsterna grundar sig på görs på ett behörigt sätt så att tidningsutdelningen inte belastas med sådana kostnader som den inte ger upphov till.

Konsekvenserna för tidningsutdelningen av de förslag som möjliggör konkurrens beror på i vilken grad verksamhet som konkurrerar med Itella Abp verkligen uppstår. Å ena sidan främjar uppkomsten av konkurrens för sin del en nedgång i prisnivån och en ökning av effektiviteten för tidningsutdelning på områden där det uppstår konkurrens. Å andra sidan kan den skapa tryck för prishöjningar på områden där utdelningen endast ansvaras av tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna.

Utsikterna för tidningsutdelningen har behandlats närmare i utredningen av utredningsman Pursiainen, vilken utfördes parallellt med postarbetsgruppens arbete (kommunikationsministeriets publikationer 14/2010, på finska).

Ändringen i lagstiftningen som gäller kvalitetsnormen för samhällsomfattande tjänster bedöms inte ha några betydande konsekvenser för hela näringslivet, men de enskilda företagens och sammanslutningarnas situation och behov varierar. Ändringen i kvalitetsnormen har inga märkbara konsekvenser för de största företagen, eftersom de redan nu använder brevprodukter som delas ut långsammare. Den föreslagna ändringen har däremot större betydelse för små och medelstora företag, eftersom en del av sådana meddelanden som är nödvändiga för företagsverksamheten, t.ex. anbudshandlingar, förmedlas som 1 klass brev-försändelser. Det sannolika är dock att postföretagen trots ändringen även i fortsättningen kommer att tillhandahålla postprodukter som delas ut den följande dagen. Dessutom kan elektronisk kommunikation även här användas som ersättande alternativ. Enligt utredningar som utförts sänds 70 procent av små och medelstora företags

skrivna meddelanden elektroniskt och 30 procent i brevform. Befordringstiden för den snabbaste klassens försändelser i distans- och postförsäljningen har betydelse både för beställaren och för leverantören. I framtiden kan priset dock utgöra den styrande faktorn vid valet av befordringstider för försändelser.

4.2 Konsekvenser för samhällsekonomin och den offentliga ekonomin

Propositionens konsekvenser för den offentliga ekonomin beror på om kostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna i något skede måste ersättas ur statliga medel till tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster. För närvarande har offentlig finansiering inte anvisats för postverksamhet och en mervärdesskattesats på 23 procent tillämpas. Förutom företagsskatteinkomster och mervärdesskatteinkomster har staten årligen fått dividendinkomster som Itella Abp:s ägare. År 2007 intäktsfördes dividender för 39 miljoner euro till ägaren och år 2008 sammanlagt 10 miljoner euro. Från år 2009 utdelades inga dividender. Det är inte ändamålsenligt att uppskatta propositionens konsekvenser i form av skatteintäkter och dividender som Itella Abp genererar staten i framtiden, eftersom bolaget i betydande omfattning har annan verksamhet både i Finland och utomlands och utvecklingen av bolagets ekonomiska situation också beror på många andra faktorer.

I propositionen föreslås att tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster ur statliga medel ersätts den del av nettokostnaderna av de samhällsomfattande tjänsterna som för tillhandahållaren utgör en oskäligen ekonomisk belastning. Bedömningen ska ske på begäran av en tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster utifrån en nettokostnadsberäkning som utförs av Kommunikationsverket. Till vidare har man inte behövt uppskatta nettokostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna eftersom Itella Abp har lyckats producera dem på ett lönsamt sätt. Itella Abp:s omsättning 2008 var 1 952,9 miljoner euro och rörelsevinsten var 69,0 miljoner euro. År 2009 minskade bolagets omsättning till 1 819,7 miljoner euro, närmast på grund av

den ekonomiska krisen. Rörelsevinsten var 46,7 miljoner euro. Bolagets affärsområde Mail Communication, som innefattar posttjänster för konsumenter och företagstjänster för utdelning av brev, reklam, tidningar och tidskrifter samt tjänster för kundrelationsmarknadsföring, hade 2008 en omsättning på 918,1 miljoner euro och en rörelsevinst på 86,2 miljoner euro. De motsvarande talen 2009 var 898,7 miljoner euro och 63,5 miljoner euro. För närvarande finns det inget behov att ersätta nettokostnaderna och i förslaget är tröskeln för utbetalning av ersättning relativt hög. Därför är det osannolikt att lagens krav ifråga om ersättning av kostnaderna skulle uppfyllas vid tidpunkten för ikraftträdandet av det förslag som ingår i propositionen.

Uppkomsten av en sådan situation där en ersättningskyldighet uppstod för staten i förhållande till tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna skulle på längre sikt kräva väsentliga ändringar i marknadsförhållandena. Sådana ändringsfaktorer är bl.a. uppkomsten av omfattande postkonkurrens, omfattande ersättning av brevtrafik med elektronisk kommunikation och en väsentlig nedgång i tidningsutdelningen. I praktiken skulle detta innebära att det i statsbudgeten införts ett anslag som motsvarar ersättningens storlek, om ersättningskyldigheten realiserar. Den summa som motsvarar anslaget skulle kunna täckas t.ex. genom en särskild avgift eller skatt som uppbärs av postföretagen, om vilken det ska föreskrivas särskilt. Enligt propositionen kan det i postföretagens koncession införas en skyldighet om detta. Utgångspunkten i propositionen är således att de ökade utgifterna för staten kunde kompenseras med motsvarande ökade inkomster.

I propositionen föreslås att lagen om avgift för tryggnad av postförmedling i glesbygden upphävs. Upphävande av lagen har inga konsekvenser för statsfinanserna, eftersom inte en enda idkare av begränsad postverksamhet, som enligt lagen är betalningsskyldig, har inlett sin verksamhet, och det därför inte heller har uppstått inkomster för staten. Fastän betalningsskyldiga postföretag skulle etablera sig på branschen kan man anta att det belopp som skulle inflyta från denna av-

gift av skattenatur inte vore betydande. Upphävande av lagen kan ha indirekta konsekvenser för Itella Abp:s lönsamhet och därigenom t.ex. på förmågan att dela ut dividend förutsatt att upphävandet främjar uppkomst av konkurrens.

Propositionen har inte nämnvärda konsekvenser för kommunernas ekonomi eller för ekonomin i den övriga offentliga förvaltningen. Prisnivån på de posttjänster som den offentliga förvaltningen använder kan sänkas, men dess inverkan på helheten är marginell.

Genom propositionen ökas Kommunikationsverkets uppgifter, vilket i någon mån ökar verkets kostnader för tillsynsuppgiften. De nya uppgifterna är åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, beräkning av nettokostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna vid behov, beredning av föreskrifter och lösning av tvister mellan företag. För närvarande är den totala kostnaden för Kommunikationsverkets tillsynsuppgift på årsbasis något över 1 300 000 euro. Av denna summa används 260 000 – 290 000 euro årligen för Världspostföreningens medlemsavgift.

Genom propositionen främjas en fungerande konkurrens som har en viktig betydelse för ekonomisk effektivitet och produktivitet. Konkurrens eller åtminstone hotet om konkurrens uppmuntrar utvecklandet av kostnadseffektivitet och produktivitet vid produktionen av posttjänster, ibruktagande av ny innovativ teknologi och utvecklande av nya serviceformer. Genom propositionen vill man också främja utveckling av elektroniska tjänster som en del av postverksamhet inom ramen för de möjligheter som postdirektivet erbjuder. Utgångspunkten i propositionen är att man därigenom säkerställer en fungerande, tillförlitlig och kostnadseffektiv logistisk basinfrastruktur för samhällets olika behov.

4.3 Konsekvenser för myndigheterna

Det föreslås att den allmänna styrningen och utvecklingen av postverksamheten enligt lagen fortfarande ska höra till kommunikationsministeriet. Kommunikationsverkets uppgift ska fortfarande vara tillsynen över

lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Till denna del har förslaget inga konsekvenser för den inbördes fördelningen av behörighet mellan kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket. Syftet med propositionen är att uppmuntra Kommunikationsverket till samarbete med konsument- och konkurrensmyndigheterna. Detta påverkar dock inte fördelningen av behörigheten mellan dessa myndigheter.

Propositionen påverkar myndigheternas uppgifter och förfaranden. Kommunikationsministeriets uppgift ska i fortsättningen vara förutom den allmänna styrningen och utvecklingen också utfärdande av koncessioner samt beslut om ersättning av nettokostnaderna av de samhällsomfattande tjänsterna. Nya uppgifter för Kommunikationsverket, förutom tillsyn över iakttagande av lagen och koncessionsvillkoren, ska vara beslut om åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster samt beräkning av nettokostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna. Dessutom ska Kommunikationsverket bereda föreskrifter i enlighet med lag och vid behov avgöra tvister mellan postföretag om tillgång till nätet. Det uppskattas att mängden uppgifter kommer att öka både på grund av de nya uppgifterna och på grund av det ökade antalet aktörer på branschen. Däremot kommer uppgifterna i anslutning till säkerställandet av posttjänster att minska, eftersom man avstår från behandlingen för att säkerställa postpaket. Kommunikationsverkets resursbehov kommer sannolikt att öka något i framtiden på grund av de ökade uppgifterna, men den exakta mängden kan uppskattas först när man känner till antalet nya företag och i synnerhet det eventuella behovet att räkna ut nettokostnaderna för samhällsomfattande tjänster. Kommunikationsverkets nya uppgifter ska genomföras med beaktande av anslagsramen för kommunikationsministeriets förvaltningsområde och produktivitetsprogrammet. Propositionen har ingen väsentlig inverkan på hur allmänhetens uträttar ärenden hos myndigheterna.

Genom propositionen ökas i någon mån myndigheternas utrednings- och rapporteringsskyldigheter. Myndigheterna ska i framtiden bl.a. rapportera till Europeiska unio-

nens kommission om faktorer som hänför sig till kostnadsredovisningssystem för samhällsomfattande tjänster. Propositionen innehåller dock inga sådana förvaltningsuppgifter som skulle försvåra myndigheternas egentliga verksamhet.

4.4 Miljökonsekvenser

Propositionen har sannolikt en minskande effekt på den totala energikonsumtionen och på utsläpp av växthusgaser inom postverksamheten, eftersom den bl.a. möjliggör en effektivisering av produktionsprocesserna. Den största delen av postverksamhetens energikonsumtion och koldioxidutsläpp uppstår vid användning av trafikmedel. Koldioxidutsläpp uppstår också vid uppvärmning av sorteringscentralernas och verksamhetsställets fastigheter. T.ex. Itella Abp har bedömt att trafikmedlen förorsakar ca två tredjedelar av alla koldioxidutsläpp som uppstår i dess verksamhet. Itella Abp har också 2008 bedömt att det från ett brev uppstår ett utsläpp som motsvarar ca 35 koldioxidgram.

På energiförbrukningen och på mängden växthusgasutsläpp påverkar i huvudsak den sträcka som färdas. Den mängd produkter som utdelas på en gång har ingen nämnvärd inverkan på de utsläpp som uppstår. En ändring av kvalitetsnormen för de brev som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna i enlighet med propositionen möjliggör t.ex. en sammanslagning av tidningarnas tidiga utdelning och postens dagsutdelning. Konsekvensen av en sammanslagning av utdelningarna och en effektivisering av utdelningsverksamheten är sannolikt att den trafikmängd som orsakas av utdelningen minskar, när i stället för två utdelningsbilar en utdelningsbil kunde färdas på utdelningsrutten och samtidigt leverera adressaterna flera produkter. De fördelar som ändringen åstadkommer kan dock minskas av att det på grund av konkurrensen uppstår överlappande utdelningsnät.

Genom propositionen förbättras postföretagens tillgång till postnätets infrastruktur, vilket t.ex. minskar behovet att transportera försändelser till oändamålsenliga insamlings-

ställen. Propositionen har inga konsekvenser för uppkomsten av avfall från postverksamhet eller för dess behandling.

4.5 Andra konsekvenser för samhället

4.5.1 Konsekvenser för allmänhetens ställning och verksamhet i samhället

Propositionen har konsekvenser för enskilda medborgare och hushåll i första hand som användare av posttjänster. Genom propositionen ändras inte utgångspunkten i den gällande lagen enligt vilken avsikten är att trygga i hela landet tillgången till posttjänster och samhällsomfattande tjänster av hög kvalitet. Avsikten är också att skapa förutsättningar för att även i framtiden trygga utdelningen också i glesbygden av tidningar, vilka inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, men i fråga om vilka tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna är den enda tillhandahållaren av utdelningstjänster. Omfattande utdelning av tryckt kommunikation är viktigt för jämlik informationsåtkomst och kommunikation för allmänheten.

Den snävare avgränsningen av de försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna bedöms inte ha väsentlig inverkan på allmänheten som användare av posttjänster. Var och en har fortfarande möjlighet att sända sådana brev- och paketförsändelser som allmänheten vanligtvis använder som samhällsomfattande tjänst. Enligt nuvarande praxis är en sådan basbrevförsändelse, för vilken en kvalitetsnorm ställts och en skyldighet att iaktta enhetsprissättning ålagts, ett s.k. 1 klass brev, dvs. en brev-försändelse som avses bli befordrat till adressaten dagen efter avlämningsdagen. Enligt den föreslagna lagen definieras som en sådan basförsändelse en försändelse om är avsedd att bli levererad den andra vardagen efter avsändningsdagen. I praktiken blir befordringstiden för ett sådant basbrev långsammare än vad nu är fallet. Ändringen bedöms dock inte medföra väsentlig olägenhet för allmänheten. I och med att elektronisk kommunikation blir vanligare är befordringstiden för traditionella brev enligt företagna undersökningar inte längre en kritisk faktor. Om befordringstiden för den

ovan beskrivna basprodukten inte är tillräcklig för allmänhetens behov, kommer som ersättande tjänst i fråga någon annan produkt som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna som befordras snabbare. Ersättande tjänster bland de elektroniska tjänsterna kan vara t.ex. textmeddelanden eller e-postmeddelanden.

Den ändringen att avgränsningen gjorts till mottagande av försändelser har ingen betydelse. Den största delen av de försändelser som konsumenterna mottar är brev som sänts av företag. Sådana brev ska inte i fortsättningen höra till de samhällsomfattande tjänsterna. Viktig brevpост för allmänheten är t.ex. fakturor från näringsidkare, kravbrev och kontoutdrag samt beslut av myndigheter. Propositionen försvagar inte till denna del allmänhetens ställning, eftersom det i allmänhet är fråga om försändelser som sänds som s.k. 2 klass brev, i fråga om vilka ingen kvalitetsnorm för befordringstiden heller nu har ställts. Befordringstiden för dessa brev är för närvarande enligt leveransvillkoren för tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna tre arbetsdagar, varvid lagändringen gör dessa brevs befordringstid till adressaten snabbare. Näringsidkarna och myndigheterna ska när de sänder brev beakta att adressaten ska reserveras en rimlig tid att vid behov reagera på det brev de tagit emot. Postföretaget däremot är skyldigt att till adressaten förmedla försändelser som tagits emot för förmedling i enlighet med lag, koncessionen och leveransvillkoren.

I propositionen ingår fortfarande bestämmelser som hänför sig till utdelning och insamling, vilka har betydelse för posttjänst-användarna. Tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster ska fortfarande i regel dela ut och samla in försändelser fem vardagar i veckan. Avvikelse från utdelning fem dagar i veckan ska vara möjlig på samma begränsade grunder som även nu.

Det föreslås att fastställandet av utdelningsstället för postförsändelser preciseras i förhållande till nuläget, men generellt påverkar preciseringen inte väsentligen adressatens ställning i jämförelse med nuläget. Behandlingen av klagomål som hänför sig till placeringen av postlådor ska förenklas vilket gör

förfarandet för överklagande klarare och för enhetligare avgörandep Praxis för adressaterna. Beaktande av rörelsehinder och hög ålder vid bestämmandet av utdelningsställe föreslås bli upphöjt på lagnivå, vilket förbättrar ställningen för specialgrupper. Den föreslagna effektiviserade behörigheten att utfärda föreskrifter för Kommunikationsverket främjar adressaternas opartiska behandling och förverkligande av deras rättigheter.

I propositionen tryggas dessutom postanvändarnas möjligheter att utträta ärenden vid ett verksamhetsställe som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster beläget på ett rimligt avstånd från den stadigvarande bostaden. Verksamhetsstället kan också vara ett annat än ett fast verksamhetsställe. Genom förslaget är avsikten inte att försvåra tillgängligheten av samhällsomfattande tjänster, utan att möjliggöra ett serviceutbud i enlighet med kundbehoven på ett ändamålsenligt sätt.

Preciseringen av bestämmelser som gäller befordran av försändelser och postföretagens ansvar påverkar inte adressaternas ställning. Avsikten är inte att ändra det rådande rättsläget utan att göra rådande Praxis klarare.

I propositionen bevaras rättsmedlen för postens adressater i nuvarande form.

4.5.2 Sociala och hälsomässiga konsekvenser samt konsekvenser för jämställdheten, barn och jämlikheten mellan kvinnor och män

Genom propositionen tryggas det permanenta utbudet av vissa grundläggande rimligt prissatta posttjänster till alla. I propositionen ingår sådana bestämmelser som hänför sig till utdelning som förbättrar möjligheterna att använda posttjänster för personer i hög ålder och personer med rörelsehinder.

Propositionen har inga konsekvenser för människors fysiska och psykiska hälsa eller välfärd. Propositionen har inga konsekvenser för barn och deras intressen. Propositionen har inte heller några konsekvenser för förverkligande av jämlikheten mellan kvinnor och män.

4.5.3 Konsekvenser för sysselsättningen och arbetslivet

Branschen för post-, kurir- och annan utdelningsverksamhet (Statistikcentralens näringsgrensklassificering TOL 641) sysselsätter drygt 22 000 arbetstagare (2007). Av dessa är drygt 19 000 anställda av Itella Abp. Resten arbetar vid något av de 300 olika transport- och utdelningsföretagen.

I och med förändringen i verksamhetsmiljön och verksamhetssätten samt i affärsverksamheten minskar antalet anställda hos Itella Abp. Enligt bolagets uppskattning innebär ändringarna ett behov att skära ned ca 5 000 arbetsplatser, vilket delvis redan har skett. Nya företag som etablerar sig på branschen ökar efterfrågan av arbetskraft, men som helhet kommer den traditionella postverksamheten att sysselsätta färre än nu. Efterfrågan på arbetskraft övergår till nya former av tjänster och till uppgifter som hänför sig till utnyttjande av ny teknologi. Vid bedömningen av utvecklingen av sysselsättningen inom branschen ska man dock beakta att konsekvenserna för sysselsättningen på längre sikt inte i betydande grad direkt beror på denna proposition utan av den allmänna utvecklingen inom branschen. Samtidigt ska beaktas att tillgången till arbetskraft i framtiden kan utgöra en kritisk faktor för branschens utveckling.

Om de föreslagna ändringarna leder till ändringar i processerna hos Itella Abp, har detta konsekvenser för personalens arbetsförhållanden vid bolaget. Sådana konsekvenser kan t.ex. vara minskning av nattarbete och tidigareläggning av dagsutdelningsarbetet till tidig morgon.

4.5.4 Konsekvenser för brottsbekämpning och säkerhet

Bland de grundläggande rättigheterna anknyter rätten till skydd av förtroliga meddelanden och skydd av privatliv nära till postverksamhet. I lagen ingår bestämmelser som tryggar dessa rättigheter och som främjar säkerheten. I propositionen föreslås inga ändringar i det rådande rättsläget.

Propositionen har inte några konsekvenser för myndigheters möjlighet att förhindra,

upptäcka och utreda brott. Propositionen påverkar inte heller personers benägenhet att begå brott.

4.5.5 Konsekvenser för den regionala utvecklingen

Förslaget tryggar tillgången till rimligt prissatta basposttjänster inom olika regioner till delvis enhetliga priser. Prissättningen för posttjänster som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna kan differentieras enligt produkt och region beroende på i vilken utsträckning konkurrens uppstår samt hur konkurrensen är inriktad regionalt och produktmässigt. I lagstiftningen ingår inte heller nu några hinder för att priserna på dessa produkter differentieras. Det är inte i detta skede möjligt att tillförlitligt förutse konsekvenserna av förändringarna i verksamhetsmiljön regionalt och hur de inriktar sig till olika områden. Uppkomst av omfattande konkurrens kan i någon mån påverka ordnande av postverksamheten och posttjänstanvändarnas ställning i glesbygden, om förmågan hos den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster att svara för sina skyldigheter försvägas. Samhällsomfattande posttjänster ska dock i alla fall tillhandahållas i hela landet på föreskrivet sätt till icke-diskriminerande villkor.

Genom propositionen förbättras verksamhetsmöjligheterna för företag som bedriver transport- och utdelningsverksamhet inom regionerna genom att sänka hindren för etablering.

Propositionen strider inte mot statsrådets principbeslut av den 13 maj 2009 som gäller utveckling av skärgården 2010-2011. I principbeslutet förutsätts att posttjänsterna i skärgården tryggas efter 2011 samt att det utreds om det är möjligt att öka postutdelningsfrekvensen till den del av skärgården som har bosättning året om.

4.5.6 Konsekvenser för informationssamhället

Propositionen har indirekta konsekvenser för utvecklingen av informationssamhällets tjänster. Det servicenät som är avsett för fy-

siska försändelser är också en del av den grundläggande infrastrukturen för informationssamhället. Ett effektivt och tillförlitligt utdelningsnät är en nödvändig förutsättning t.ex. för leverans av varu- och andra fysiska försändelser inom distanshandeln.

Fastän propositionen inte möjliggör t.ex. tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster i elektronisk form, har man genom reformen försökt se till att de verksamhetssätt och innovationer som möjliggörs av den teknologiska utvecklingen också ska kunna utnyttjas i postverksamheten. Utgångspunkten i direktivet är att trygga fysiska posttjänster för alla och direktivet möjliggör således inte t.ex. en långtgående lättnad i utdelningsskyldigheterna.

Genom propositionen tryggas möjligheterna för användarna av posttjänster att ta emot meddelanden i fysisk form. Trots ökningen av elektronisk kommunikation behövs denna möjlighet fortfarande, eftersom alla inte har möjligheter eller förmåga att utnyttja elektroniska tjänster.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskedena och beredningsmaterialet

Kommunikationsministeriet tillsatte den 10 oktober 2008 en arbetsgrupp med uppgift att lägga fram ett förslag till ändring av lagen om posttjänster. Enligt uppdraget var arbetsgruppens uppgift att göra förslag till sådana ändringar i lagen om posttjänster som postdirektivet förutsatte. Arbetsgruppen skulle också bedöma övriga reformbehov för lagen om posttjänster samt vid behov lägga fram förslag om ändring av lagstiftningen och om andra eventuella åtgärder. Arbetsgruppen skulle i synnerhet beakta utvecklingen på postområdet och konsekvenserna av denna utvecklings för de samhällsomfattande tjänsterna och för förutsättningarna att tillhandahålla dem på lång sikt.

Arbetsgruppen skulle lägga fram de relevanta förslagen före den 31 januari 2010. På begäran beviljades arbetsgruppen förlängning av tiden till den 28 februari 2010.

Arbetsgruppens ledningsgrupp och arbetsutskott verkade under kommunikationsministeriets ledning. I arbetsgruppen var följande instanser representerade: Konsumentverket, Kommunikationsverket, Kommunförbundet, Aamujakelu/AlmaMedia Abp, Itella Abp, Janton Oy, Posten Åland Ab, Tidskrifternas förbund rf, Ficom rf, Grafisk industri rf, Tidningarnas förbund rf, Finlands marknadsföringsförbund rf och Centralförbundet för kommunikation rf.

Uppgiften för arbetsgruppens ledningsgrupp var att styra arbetsutskottets beredning och att lägga fram de slutliga förslagen. Arbetsutskottets uppgift var att bereda arbetsgruppens förslag. Arbetsgruppens ledningsgrupp sammanträdde 17 gånger och arbetsutskottet 24 gånger. Arbetsgruppen har under loppet av sitt arbete hört experter och intressegrupper inom post- och utdelningsområdet. Arbetsgruppen ordnade ett allmänt möte den 23 september 2009.

Arbetsgruppen överlämnade sitt förslag den 16 mars 2010 (kommunikationsministeriets publikationer 8/2010, på finska). Förslaget innehöll ett utkast till regeringsproposition.

Arbetsgruppen förde en omfattande diskussion om tidnings- och tidskriftsutdelningens betydelse i helheten för bedrivande av postverksamhet. Kommunikationsministeriet förordnade den 11 december 2009 kanslichef Harri Pursiainen att utreda utvecklandet av postverksamhet och smågodsbefordran. Utredningsmannens uppdrag fokuserade på frågor om tidningsutdelning. Utredningsmannen överlämnade sin mellanrapport den 16 mars 2010 och sin utredning den 28 april 2010 (kommunikationsministeriets publikationer 14/2010, på finska). Utredningsmannen stödde i sin utredning arbetsgruppens förslag att inte inkludera tidningsutdelningen i tillämpningsområdet för postlagen.

5.2 Utlåtandena och beaktandet av dem

Kommunikationsministeriet begärde utlåtanden om arbetsgruppens förslag av 132 myndigheter, organisationer och företag. Sammanlagt inkom 56 utlåtanden.

Utlåtanden erhöles av Tidskrifternas förbund rf, Alma Media Abp, Ekberg Raini, Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf, Södra Karelens förbund, Södra Österbottens förbund, Södra Savolax landskapsförbund, Ficom, Hepolan Pientaloyhdistys ry, Försörjningsberedskapscentralen, Invalidförbundet, Itella Abp, Östra Nylands förbund, Janton Ab, Folkpensionsanstalten, Keski-suomalainen Abp, Centralhandelskammaren, Fastighetsförbundet, Konkursverket, Kultur-, opinions- och vetenskapstidskrifternas förbund Kultti rf, Konsumentverket, Kommunförbundet, Lapplands förbund, Logistikföretagens förbund, Synskadades centralförbund rf, justitieministeriet, Österbottens förbund, Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj, Norra Österbottens förbund, Post- och logistikunionen PAU rf, försvarsmi-nisteriet, Skärgårdsdelegationen, Tidningsarnas Förbund rf, Sanoma Abp, inrikesmi-nisteriet, social- och hälsovårdsministeriet, SSS-koncernen/Paikallislehde, Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry ASML, Finlands Transport och Logistik SKAL rf, Finlands konsumentförbund rf, Företagarna i Finland rf, Svenska Finlands folkting, Dataombuds-mannen, TS-Yhtymä Oy, arbets- och näringsministeriet, Riksomfattande handikapp-rådet VANE, finansministeriet, Egentliga Finlands förbund, Mediernas centralförbund, Kommunikationsverket, Befolkningsregister-centralen, miljöministeriet och Ålands land-skapsregering. Vidare har undervisningsmi-nisteriet, Posten Åland Ab och statsrådets kansli meddelat att de inte har något att yttra i ärendet.

Arbetsgruppens förslag till postlag ansågs till sin målsättning och sina syften generell sett vara god och korrekt inriktad. Tryggan-det av de samhällsomfattande tjänsterna lik-värdigt överallt i Finland samt skapande av förutsättningar för konkurrens sågs överlag vara goda mål. I uttalandena ansågs det också vara mycket viktigt att trygga förutsättnin-garna för utdelningen av tidningar och tid-skrifter, vilken inte ingår i de samhällsomfat-tande tjänsterna. I uttalandena förekom dock sinsemellan avvikande åsikter om de valda medlen för uppnående av lagens syfte samt huruvida de är tillräckliga.

Mest gick åsikterna i sår om tillräcklighe-ten av de medel som föreslogs för liberalise-ringen av konkurrensen, om definitionerna av innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna samt om detaljer som hänför sig till motta-gande och utdelning av försändelser. Också om principerna för fördelningen av kostna-erna för de samhällsomfattande tjänsterna uttrycktes sinsemellan motsatta synpunkter.

I uttalandena om insamling och utdelning av post betonades både kravet på lika be-handling och viljan att trygga en tillräcklig servicenivå i postverksamheten. De instanser som representerade allmänheten som adres-sater och avsändare av post samt företagen ansåg antalet och placeringen av postverk-samhetsställena samt fastställandet av placer-ingen av enskilda postlådor vara synnerligen viktiga faktorer. Från adressaternas synvinkel framkom också en oro över omfattningen av avvikande insamlings- och utdelningsfre-kvens samt inverkan av adressatens personli-ga specialbehov utdelningssättet. Den före-slagna ändringen i befordringstiden för brev som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna upplevdes inte i stor grad som en orimlig för-sämring utan den ansågs i huvudsak motive-rad för kostnadseffektivt ordnande av både post- och tidningsutdelning.

Instanser som företräder tidningar och tid-skrifter ansåg i sina uttalanden genomgående det vara motiverat att tidningarna inte inkluderas i lagens tillämpningsområde. De ansåg också det vara motiverat att placera kvali-tetsnormen för de samhällsomfattande tjän-sterna på nivån över två nätter för att förbättra förutsättningarna för sammanslagen utdel-ning av tidningar och postförsändelser och för att därigenom förbättra kostnadseffektivi-teten. I synnerhet i glesbygden ansågs det inte vara motiverat att upprätthålla parallella utdelningsnät utan i princip ansågs samman-slagningen av utdelningarna vara klokt också med tanke på samhällsekonomin.

Såväl tidningsförlag som potentiella kon-kurrenter på postområdet ansåg det vara vik-tigt att transparensen för de samhällsomfat-tande tjänsternas prissättning kunde ökas. I flera uttalanden var det grundläggande bud-skapet det att sådana produkter som endast använder en viss del av nätet hos den som

tillhandahåller samhällsomfattande tjänster inte borde behöva delta i finansieringen av sådana kostnader som uppstår av de samhällsomfattande tjänsterna som de inte har deltagit i uppkomsten av. Större transparens i prissättningen efterlystes i flera utlåtanden för att säkerställa att t.ex. sådana tidningar som inte hör till lagens tillämpningsområde inte blir tvungna att betala sådana kostnader som föränletts av de samhällsomfattande tjänsterna och som tidningarna inte har bidragit till. I fråga om prissättningen och kostnadsredovisningen gick remissorganens åsikter i sär också om bestämmelsernas rätts-hierarkiska ställning samt om omfattningen av myndigheternas befogenheter.

Generellt ansågs ordnande av finansiering för tryggande av de samhällsomfattande tjänsterna vara nödvändigt och i vissa utlåtanden ansågs mekanismen enligt förslaget vara alltför vagt. Upphävande av lagen för tryggande av postförmedling i glesbygden understöddes i vissa utlåtanden förutsatt att det samtidigt skapas en ersättande mekanism för finansieringen.

Åtgärderna för öppnandet av postmarknaden för konkurrens ansågs i en del av utlåtandena vara bristfälliga. I utlåtandena framkom också åsikten att postföretagens konkurrensförhållanden i första hand ska tryggas genom konkurrensrättsliga medel. I en del av utlåtandena framfördes också dubier gällande uppkomsten av konkurrens annanstans än i tätorter och om andra kategorier än företagskundernas stora försändelsemängder.

På grund av propositionens omfattning framfördes i utlåtandena också rikligt med detaljerade, delvis tekniska, ändringsförslag.

I propositionen har på grund av remissresponsen gjorts ändringar som gäller bl.a. avvikelse från utdelning fem dagar i veckan, åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, innehållet i koncessionen, definitioner, bemyndigande att utfärda förordningar, behandling av obeställbara försändelser och övergångstider. De flesta ändringarna är tämligen små och de preciserar innehållet. De viktigaste tilläggen är kravet på tillgängliga verksamhetsställen samt bestämmelsen om de allmänna principerna för fördelningen av kostnaderna. Dessutom har i lagförslaget gjorts flera till sin natur tekniska ändringar.

6 Samband med andra propositioner

Den föreslagna postlagen har samband med en regeringsproposition som är under beredning vid finansministeriet. I den propositionen föreslås att mervärdesskattelagen ska ändras för att motsvara Europeiska unionens rätt så att postverksamheten delvis frigörs från skatten. Avsikten är att regeringspropositionen ska överlämnas till riksdagen på hösten och att den ska behandlas samtidigt med den proposition som gäller postlagen. Avsikten är att lagen ska träda i kraft samtidigt som de ändringar i postlagstiftningen som gäller samhällsomfattande tjänster och deras tillhandahållare träder i kraft.

Skattefriheten ska gälla sådant tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster som avses i postlagstiftningen. Således påverkar definitionen av de samhällsomfattande tjänsterna också skattefrihetens område.

DETAJLMOTIVERING

1 Innehållet i världspostkonventionen och dess förhållande till lagstiftningen i Finland

Del 1 Gemensamma regler för den internationella posttjänsten

Artikel 1. Definitioner. Artikeln innehåller definitioner på begrepp som används i Världspostförningens överenskommelser. Felutdelad postsändning, feladresserad försändelse, utsedd operatör och litet paket är helt nya begrepp i förteckningen över definitioner. Den föreslagna postlagen innehåller inga bestämmelser som motsvarar denna artikel.

Begreppet utsedd operatör tas för första gången i bruk i konventionens definitioner. Begreppet är viktigt bland de ändringar i konventionen som gjordes under kongressen i Genève. Tidigare har det inte i konventionen genomgående tydligt gjorts skillnad på om konventionen förpliktar medlemsstaterna eller postoperatörerna. Vissa artiklar förpliktar tydligt medlemsländerna. I konventionen användes dock också termen postförvaltning, med vilket man kunde avse antingen myndigheterna i ett medlemsland eller en postoperatör. Postoperatörerna har av hävd varit ägda och administrerade av medlemsländerna, vilket har påverkat denna praxis. Vid kongressen i Genève moderniserades konventionen så att det av konventionstexten bättre framgår vilka konventionsbestämmelser som gäller medlemsländer och vilka som gäller utsedda operatörer. På grund av de nya begreppen har konventionen på många ställen preciserats så att begreppet medlemsland eller utsedd operatör används i stället för postförvaltning. Därför har också vissa punkter i definitionsförteckningen ändrats. Vid tillämpningen av de tidigare överenskommelserna har termen postförvaltning tolkats i enlighet med den nationella lagstiftningen i respektive land, och därför ändras inte rättsläget trots att man avstår från begreppet postförvaltning.

Det föreslås att begreppet utsedd operatör används i 9 § 2 mom. i postlagen. Lagändringen behövs för att en operatör kan åläggas att verka såsom en i konventionen avsedd utsedd operatör. Enligt momentet ska koncessionsmyndigheten i koncessionen kunna ställa villkor som gäller skyldigheten att verka som en utsedd operatör i enlighet med världspostkonventionen och att iaktta världspostfördragen. I den gällande lagen om posttjänster ingår ingen motsvarande bestämmelse. Artikeln hör till området för lagstiftningen.

Artikel 2. Utnämning av det eller de organ som ansvarar för verkställigheten av de skyldigheter som följer av konventionen. I artikeln förpliktas medlemsländerna att inom sex månader efter avslutad kongress underrätta Internationella byrån om kontaktuppgifterna till det organ som bär ansvaret för tillsynen över posttjänsterna samt till de operatörer som har valts att i sin verksamhetsutövning fullgöra de skyldigheter som förutsätts i världspostfördragen. Enligt 67 § i förslaget till postlag verkar Kommunikationsverket som den myndighet som tillser att lagen iaktas. Enligt 9 § 2 mom. 1 punkten kan i koncessionen företaget åläggas skyldighet att verka som en i världspostkonventionen avsedd utsedd operatör och att iaktta världspostfördragen. Artikelns lydelse hör således till området för lagstiftningen.

Artikel 3. Allmän posttjänst. Medlemsländerna åläggs att inom sitt territorium se till att alla användare eller kunder har rätt till allmän posttjänst, som omfattar ett ständigt utbud av basposttjänster av hög kvalitet till rimliga priser. Medlemsländerna kan genom nationell postlagstiftning fastställa vilka posttjänster de tillhandahåller och vilka krav på kvalitet och rimliga priser som uppställs för posttjänsterna. Dessutom ska medlemsländerna försäkra sig om att de operatörer som svarar för utbudet av allmänna posttjänster uppfyller de mål som ställts upp för posttjänsterna och kvalitetsnormerna. Medlemsländerna ska också se till att den världsomfattande postförmedlingen ordnas på ett lön-

samt sätt, vilket garanterar dess beständighet. I 3 kap. i den föreslagna postlagen föreskrivs om innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna, i 19 § om kvalitetsnormen och i 26 och 27 § om prissättningen. Artikelns hör således till området för lagstiftningen.

Artikel 4. Transitväg. I artikeln ingår bestämmelser om hur medlemsländerna ska trygga transport av postförsändelser från andra medlemsländer genom det egna landets territorium. Enligt artikeln ålägger transitvägen varje medlemsland att säkerställa att dess utsedda operatörer på de snabbaste vägar som de använder för egna försändelser på ett så säkert sätt som möjligt transporterar de slutna postsändningar och de brevörsändelser i öppen transit som överlämnas till dem av en annan utsedd operatör. Transitvägen är en av de viktigaste grundprinciperna för Världspostförbundet, utan vilken förbundet inte skulle kunna fullgöra sina uppgifter fullt ut.

Under Genèvekongressen infördes en precisering i artikeln som beror på att man i konventionen har slopat begreppet postförvaltning. I den ändrade artikeln åläggs medlemslandet i stället för postförvaltningen att säkerställa att de utsedda operatörerna transporterar postförsändelser som överlämnats till dem av andra utsedda operatörer. Vidare preciseras att denna princip utöver feladresserade försändelser också gäller felutdelade försändelser.

Bestämmelser om transitväg föreslås i 36 § 2 mom. i postlagen. I den nämnda paragrafen ska föreskrivas om de grundläggande principerna för transitväg. Enligt momentet ska ett postföretag som verkar som en i 9 § 2 mom. 1 punkten avsedd utsedd operatör på de snabbaste vägar som de använder för egna försändelser på ett så säkert sätt som möjligt transportera de slutna postsändningar och de brevörsändelser i öppen transit som överlämnas till dem av en annan utsedd operatör. Transitvägen ska säkerställas genom att ställa ett koncessionsvillkor till den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster, i vilket företaget åläggs att verka som utsedd operatör och sålunda också att säkerställa transitvägen. Bestämmelser om transitväg ingår inte

i den gällande lagen om posttjänster. Artikelns hör till området för lagstiftningen.

Artikel 5. Äganderätt till postförsändelser. Återtagande. Ändring eller rättelse av adress. Eftersändning. Returnering av obeställbara försändelser till avsändaren. Artikelns innehåller bestämmelser om vem som har äganderätten till postförsändelser när de transporteras från avsändaren till adressaten. Avsändaren av en postförsändelse kan låta återta en försändelse från postbefordran eller låta rätta eller ändra dess adress. Artikelns innehåller också en bestämmelse om eftersändning av försändelser samt om returnering av obeställbara försändelser till avsändaren. I artikeln har en precisering införts som beror på att man i konventionen har slopat begreppet postförvaltning. Enligt den ändrade artikeln ska medlemsländerna se till att deras utsedda operatörer eftersänder postförsändelserna.

Enligt artikeln tillhör varje postförsändelse avsändaren så länge den inte överlämnats till den rättmätige adressaten, utom om försändelsen beslagtagits med stöd av lagstiftningen i ursprungs- eller destinationslandet eller om artikel 15.2.1.1 eller artikel 15.3 i enlighet med transitlandets lagstiftning tillämpas på försändelsen. Enligt artikel 15.2.1.1 är det förbjudet att innesluta narkotiska och psykotropa ämnen i försändelser. I artikel 15.3 i konventionen förbjuds inneslutning av explosiva, lättantändliga eller andra farliga samt radioaktiva ämnen i försändelser.

Den gällande lagen om posttjänster innehåller inga bestämmelser om avsändarens rätt att låta återta en postförsändelse eller ändra eller rätta dess adress.

Artikelns hör till området för lagstiftningen. Enligt den föreslagna 53 § 1 mom. har avsändaren bestämmanderätten över postförsändelsen tills försändelsen har delats ut till dess rätta adressat om inte försändelsen enligt gällande lagstiftning har tagits i beslag. Om avsändaren och adressaten samtidigt kräver en postförsändelse ska den ges till avsändaren. I den föreslagna paragrafen ingår också bestämmelser om situationer där försändelsen innehas av postföretaget. Enligt den föreslagna 2 mom. har avsändaren rätt att återta försändelsen, bestämma att försändelsen ska överlämnas till en annan än den som

finns antecknad som mottagare och korrigeras eller ändras den postadress som finns antecknad eller ges postföretaget andra motsvarande instruktioner.

Bestämmelser om eftersändning och returering av obeställbara försändelser föreslås ingå i 54 § i postlagen. I paragrafen ska föreskrivas bl.a. om postföretagets skyldighet att befördra försändelser till en ny adress i enlighet med ett avtal, om inte postföretaget har kommit överens om något annat med avsändaren. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska obeställbara försändelser i första hand returneras till postens avsändare.

Artikel 6. Avgifter. Artikelns innehåller bestämmelser om de avgifter som tillämpas vid internationell posttrafik och särskilda tjänster. I artikeln har preciseringar gjorts enligt vilka bestämmandet av avgifter, avvikande från dem och beviljande av rabatter hör till medlemsländerna eller deras utsedda operatörer, beroende av den nationella lagstiftningen.

Enligt 26 § i förslaget till postlag ska den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster prissätta de posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna så att prisen 1) är skäliga, 2) är sådana att tjänsterna är tillgängliga för alla användare oberoende av deras boningsort, 3) är kostnadsorienterade, 4) uppmuntrar till ett effektivt utbud av samhällsomfattande tjänster, och 5) iakttar principerna för öppenhet och icke-diskriminering.

Också 27 § i den föreslagna postlagen gäller prissättning av produkter och tjänster. Enligt paragrafen ska den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster prissätta brev-försändelser, som är avsedda att bli utdelade den andra dagen räknat från avlämningsdagen, enhetligt i hela landet. Skyldigheten gäller allmänt använda betalningssätt för enskilda brev. I 2 mom. föreslås att det ska föreskrivas att användningen av i denna paragraf avsedd enhetlig prissättning inte hindrar den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster att ingå individuella prisavtal med användarna om produkter och tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Enligt det föreslagna 3 mom. i paragrafen ska den som tillhandahåller samhällsomfattande

tjänster vid ingående av enskilda prisavtal tillämpa villkor och priser som är kostnadsorienterade och iaktta principerna för öppenhet och icke-diskriminering.

Artikelns hör till området för lagstiftningen.

Artikel 7. Befrielse från postavgifter. Artikelns innehåller bestämmelser enligt vilka vissa försändelser är fria från postavgifter. Enligt artikeln tas ingen postavgift för blindskriftsförsändelser eller för krigsfångars eller civila fångars försändelser som uppfyller villkoren i artikeln. I artikeln har också införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning.

I 26 § i den gällande lagen om posttjänster ingår en begränsning, enligt vilken bestämmelserna om prissättning i lagen inte tillämpas till den del något annat följer av internationella fördrag som är förpliktande för Finland. I den föreslagna postlagen ingår en motsvarande avgränsning i 1 § 4 mom. som gäller den allmänna tillämpningen av konventionen. Artikelns hör till området för lagstiftningen.

Artikel 8. Frimärken. I artikeln uppräknas de villkor som ska uppfyllas för att ett märke ska kunna benämnas frimärke. Som ett bevis på statlig suveränitet ska frimärket innehålla namnet på det medlemsland eller det medlemsterritorium i vilket den utgivande postförvaltningen är verksam eller alternativt den officiella symbolen för det medlemsland som den utgivande postförvaltningen är underställd. I artikeln har gjorts flera innehållsmässigt små ändringar. I artikeln uttrycks tydligare än för närvarande att frimärken får ges ut och lanseras endast med det medlemslandets eller -territoriets tillstånd. Artikelns har på flera punkter preciserats också genom att ersätta termen postförvaltning med uttrycket medlemsland eller medlemsterritorium. I artikeln har strukits omnämmandet enligt vilket frimärken är en källa för tilläggsinkomster för postförvaltningen. Till artikeln har också fogats ett omnämmande enligt vilket frimärken i medlemslandet eller på utgivningsterritoriet ska vara tillgängliga för allmänheten.

I 42 § i lagen om posttjänster föreskrivs om frimärksutgivning och användning av portomärken. Statsrådet kan bevilja ett postföretag

rätt att utge internationellt godkända frimärken. Kommunikationsministeriet kan för sin del bevilja postföretag rätt att utge i Finland godkända frimärken. Kommunikationsverket kan meddela föreskrifter om formen för och placering på brev försändelse samt annan användning av portomärken som motsvarar frimärken. Artikelken hör således till området för lagstiftningen.

Med stöd av 82 § i förslaget till postlag ska kommunikationsministeriet bevilja rätt att ge ut både internationellt godkända och i Finland godkända frimärken. Den föreslagna ändringen har ingen inverkan med tanke på godkännandet av konventionen.

Artikel 9. Postsäkerhet. I artikelken åläggs medlemsländer och deras utsedda operatörer att ta i bruk en proaktiv säkerhetsstrategi på alla nivåer i postverksamheten. Enligt artikelken inbegriper denna strategi informationsutbyte för upprätthållande av säker postförmedling och transitering mellan medlemsländerna och deras utsedda operatörer. De utsedda operatörerna har fogats till artikelken genom de ändringar som gjordes i kongressen i Genève.

Den nationella lagstiftningen innehåller inga bestämmelser om en säkerhetsstrategi för postens trygga transporter.

Artikel 10. Miljö. I artiklarna åläggs medlemsstaterna och/eller deras utsedda operatörer att på alla nivåer i postverksamheten ta i bruk en proaktiv strategi som fokuserar på miljö, samhälle och ekonomi. De ska också främja medvetenheten om hållbar utveckling i posttrafiken.

Till artikelken har fogats ett omnämnande om utsedda operatörer. Artikelken har också ändrats så att strategin förutom miljö också gäller samhälle och ekonomi. Dessutom ersätter hållbar utveckling miljöskyddet som tidigare fanns i artikelken.

Den nationella lagstiftningen innehåller inga bestämmelser om att ta i bruk den i artikelken avsedda strategin eller om att främja medvetenhet.

Artikel 11. Förseelser. I artikel 11 i konventionen finns bestämmelser om förseelser. Konventionen ålägger medlemsländerna att tillgripa de metoder som behövs för att förhindra, väcka åtal mot och bestraffa de per-

soner som gör sig skyldiga till de gärningar som räknas upp i artikelken. De förseelser som avses i denna artikel kan för det första gälla placandet av narkotika eller psykotropa ämnen eller explosiva, lättantändliga eller andra farliga ämnen eller till sin natur pedofilt eller barnpornografiskt material i en post försändelse. Å andra sidan kan förseelserna gälla frimärken, frankostämplor, märkningar med frankeringsmaskin eller tryckpress och internationella svars kuponger. När det gäller frankering är gärningar i avsikt att uppnå olaglig fördel genom att förfälska och imitera en frankering och gärningar i samband med en förfälskning och imitation av en frankering samt all slags användning eller återanvändning som porto av en redan använd frankering straffbara. Dessutom är försök att genomföra ovan nämnda förseelser straffbart. Påföljderna av ovan nämnda gärningar gällande frankeringar ska vara desamma oberoende av om det är fråga om inhemska eller utländska frankeringar.

Om brott som leder till straffrättsliga åtgärder ska föreskrivas genom lag. Artikelken hör således till området för lagstiftningen. Den största delen av de överträdelse som avses i artikelken är straffbara enligt strafflagen. Bestämmelser om frimärken och andra frankeringsanteckningar ingår däremot i den gällande lagen om posttjänster. I samband med godkännandet av konventionen har till lagen om posttjänster fogats en 35 a § (1365/2006). Paragrafen motsvaras av 77 § i förslaget till postlag.

Del 2 Regler i fråga om brevpost och postpaket

Kapitel 1 Tillhandahållande av tjänster

Artikel 12. Bastjänster. Artikelken innehåller bestämmelser om vilka internationella grundläggande postförmedlingstjänster som ska tillhandahållas i medlemsländerna. Enligt artikelken ska medlemsländerna se till att deras utsedda operatörer godkänner, hanterar, befordrar och bär ut i artikelken fastställda brev försändelser samt postpaket som väger högst 20 kilogram. Artikelken har preciserats så att

skyldigheten gäller medlemsländerna i stället för postförvaltningarna. Medlemsländerna ska se till att deras utsedda operatörer hanterar försändelserna på detta sätt.

I artikel 3 i postdirektivet föreskrivs om innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna. Enligt artikel 3.6 har de aktuella postförsändelsernas minimi- och maximimått fastställts i de relevanta bestämmelserna som godkänts av Världspostförbundet. Artikel 4 har satts i kraft nationellt genom 4 § i lagen om posttjänster. I 4 § föreskrivs om samhällsomfattande tjänster som ska finnas tillgängliga i hela landet. Till de samhällsomfattande posttjänsterna hör både inrikes- och utrikestjänster som avses i denna paragraf. De samhällsomfattande tjänsterna omfattar tjänster som gäller förmedling av till adressaten adresserade brevörsändelser som väger högst två kilogram och postpaket som väger högst 10 kilogram, tjänster som gäller transport och utdelning av till landet ankommande försändelser som väger högst 30 kilogram samt tjänster som gäller rekommenderade och försäkrade försändelser.

I 15 § i postlagen, som följer förslaget, föreskrivs om innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna. Enligt 1 mom. i den nämnda bestämmelsen hör till de samhällsomfattande tjänsterna ett ständigt utbud av följande posttjänster: 1) brevörsändelser på högst två kilogram som betalas genom allmänt använda kontantbetalningssätt och som användaren har möjlighet att lämna för befordran av ett postföretag till ett insamlingsställe; för inrikes brevörsändelser ska åtminstone sådana brevprodukter tillhandahållas som kvalitetsstandard för samhällsomfattande tjänster enligt 19 § tillämpas på, 2) postpaket på högst 10 kilogram som betalas med allmänt använda kontantbetalningsmedel och som användaren har möjlighet att lämna för postföretagets befordran vid ett verksamhetsställe för post eller något annat lämpligt ställe och hämta vid ett verksamhetsställe för post, 3) postförsändelser på högst 20 kilogram som ankommer till landet, samt 4) rekommendations- och försäkringstjänster för de postförsändelser som avses i punkt 1 och 2. I 2 mom. föreskrivs dessutom att till de sam-

hällsomfattande tjänsterna hör både inrikes- och utrikestjänster.

Eftersom det i den nationella lagstiftningen föreskrivs om de frågor som artikeln gäller hör artikeln till området för lagstiftningen.

Artikel 13. Tilläggstjänster. I artikeln uppräknas de tjänster som tillhandahålls som tilläggstjänster. Obligatoriska tilläggstjänster är bl.a. en rekommendationstjänst för avgående 1 klass brevörsändelser och brevörsändelser som skickas med flygpost samt en rekommendationstjänst för avgående 2 klass brevörsändelser och brevörsändelser som skickas med ytpost till ställen som inte har tillgång till 1 klass posttjänster eller flygposttjänster. Dessutom ska en rekommendationstjänst tillhandahållas för alla ankommande brevörsändelser. Vidare uppräknas i artikeln en mängd tilläggstjänster som operatörerna kan tillhandahålla frivilligt. I artikel 13.4 ingår bestämmelser om internationell svarspost, internationella svarskuponger och motagningsbevis för vissa försändelser. Av dessa är en del tjänster som kan tillhandahållas frivilligt och en del är obligatoriska tjänster.

Artikeln har ändrats genom att precisera skyldigheterna för medlemsländerna och deras utsedda operatörer. Medlemsländerna ska se till att de obligatoriska tilläggstjänsterna finns till hands. Enligt artikeln kan antingen medlemslandet eller en utsedd operatör vara tillhandahållare av dessa tjänster.

Artikel 3.4 i postdirektivet föreskriver om omfattningen för de samhällsomfattande tjänsterna. Till dem hör också tjänster för rekommenderade och försäkrade försändelser. Enligt 4 § i den gällande lagen om posttjänster omfattar också de samhällsomfattande tjänsterna som ska finnas tillgängliga i hela landet tjänster som gäller rekommenderade och försäkrade försändelser.

Definitionen av samhällsomfattande tjänster föreslås bli ändrad enligt vad som beskrivs ovan i motiveringen till artikel 12. Till de samhällsomfattande tjänsterna ska höra rekommendations- och försäkringstjänster för försändelser i enlighet med den föreslagna 15 §. I det föreslagna 2 mom. föreskrivs dessutom att till de samhällsomfattande tjänsterna som avses i denna artikel hör både inrikes- och utrikestjänster.

Eftersom det i den nationella lagstiftningen föreskrivs om de frågor som artikeln gäller hör artikeln till området för lagstiftningen.

Artikel 14. Elektronisk post, EMS, integrerad logistik och nya tjänster. Artikeln innehåller bestämmelser om hur medlemsländerna eller de utsedda operatörerna kan komma överens sinsemellan om sitt deltagande i de nya tjänster som nämns i rubriken. Enligt denna artikel kan postförvaltningarna sinsemellan ingå avtal om att delta i serviceutbudet till exempel vad gäller elektronisk meddelandeförmedling och EMS-express-tjänster. Artikeln innehåller också bestämmelser om integrerad logistik och elektroniska poststämplat. Integrerad logistik, som är en tjänst som motsvarar kundernas samtliga logistiska krav, omfattar de arbetsmoment som föregår och följer på den fysiska transporten av varor eller handlingar. En elektronisk poststämpel är ett bevis på en elektronisk transaktion. I flera länder använder posten elektroniska poststämplat och postföreningen har utvecklat en internationell standard för elektronisk poststämpel. I enlighet med artikel 14.2 kan postförvaltningarna genom ömsesidiga avtal skapa en ny tjänst som inte uttryckligen nämns i något av världspostfördragen. Artikeln har ändrats genom att ersätta termen postförvaltning med termen medlemsland eller utsedd operatör. Vidare i artikel 14.1.1 har till definitionen av elektronisk post fogats möjlighet att tillhandahålla rekommenderad elektronisk posttjänst som komplettering till elektronisk post.

I vår nationella lagstiftning föreskrivs inte om egenskaperna för de nya tjänster som tillhandahålls kunder, utan de tjänster som postföretagen tillhandahåller definieras i postföretagens leveransvillkor. Artikeln hör inte till området för lagstiftningen och godkännandet förutsätter inga ändringar i den nationella lagstiftningen.

Artikel 15. Försändelser som inte tas emot. Förbud. I artikeln ingår bestämmelser om sådana försändelser som inte tas emot. Artikeln innehåller förbud vars syfte är att säkerställa att det i den internationella posttrafiken inte transporteras t.ex. farliga ämnen eller levande djur. Den grundläggande utgångspunkten är att försändelser som inte

uppfyller villkoren i konventionen och expeditjonsreglementet inte tas emot. Inte heller försändelser som har skickats till följd av ohederlig verksamhet eller i syfte att undgå att betala fastställda och fulla avgifter tas emot. Undantagen från förbuden i denna artikel beskrivs i expeditjonsreglementet. Dessutom har alla postförvaltningar en möjlighet att utvidga de förbud som artikeln innehåller. I artikelns 2 stycke fastställs vilka föremål som inte får inneslutas i någon som helst försändelse i alla kategorier. Som förbjudna varor nämns bland annat narkotika och psykotropa ämnen. Dessutom är det enligt artikeln förbjudet att innesluta explosiva, lättantändliga eller andra farliga samt radioaktiva ämnen i någon som helst försändelse i alla kategorier. Radioaktiva ämnen är undantagsvis tillåtna i brevpostförsändelser och postpaket som utväxlas mellan postförvaltningar som har meddelat att de tar emot sådana försändelser i endera eller vardera riktningen på de särskilda villkor som föreskrivs i artikel 16. Levande djur får inte skickas i någon försändelsekategori, med vissa undantag. Enligt stycke 5 i artikeln är det förbjudet att innesluta korrespondens i postpaket. I artikelns stycke 6 konstateras att det är förbjudet att innesluta mynt, sedlar och övriga värdeföremål i oförsäkrade brevpostförsändelser.

I artikeln har gjorts flera smärre ändringar. För det första preciseras i artikeln att medlemslandet eller dess utsedda operatör kan förbjuda sändandet av viss typs innehåll.

För det andra har det i förbuden införts vissa preciseringar och tillägg. I alla försändelseklasser har för det första i artikel 15.2 som förbjuden narkotika fastställts narkotika och psykotropa ämnen som definierats av Internationella narkotikakontrollstyrelsen samt andra olagliga narkotiska ämnen som har förbjudits i mottagarlandet. I samma punkt har till förteckningen över förbjudna innehåll också fogats förfälskade produkter och piratprodukter samt imitationer av explosiva anläggningar, inerta explosiva anläggningar eller stridsredskap. Inte heller dessa produkter får sättas i någon av försändelseklasserna. Inkludering av korrespondens i paket för-

bjuds i artikel 15.5. Förbudet har ändrats så att det inte gäller arkiverat material.

I 11 § 2 mom. i den gällande lagen om posttjänster ingår bestämmelser om sådana innehåll som ger postföretaget rätt att vägra ta emot eller förmedla brev försändelsen. En motsvarande bestämmelse som till sitt innehåll är oförändrat ingår i 40 § i förslaget till postlag. Transporten av farliga ämnen regleras i lagen om transport av farliga ämnen (719/1994).

Enligt definitionen i 3 § 1 mom. 1 punkten i lagen om transport av farliga ämnen avses med farliga ämnen sådana ämnen som på grund av sin explosions-, brand-, smitt- eller strålningsfarlighet, giftighet, frätande verkan eller annan motsvarande egenskap kan medföra skada för människor, miljön eller egendom; vad som i denna lag bestäms om farligt ämne tillämpas även på farliga blandningar, föremål, redskap, varor, tomma förpackningar, genetiskt modifierade organismer och mikroorganismer. I lagens 14 § ingår ett allmänt transportförbud. Om ett farligt ämne inte är klassificerat, förpackat och märkt så som avses i denna lag och i stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller om de stadgade transporthandlingarna inte har lämnats eller om en förpackning eller en transporttank som är avsedd för transport av ett farligt ämne har skadats, är det förbjudet att transportera ämnet. Dessutom får farliga ämnen enligt 14 a § 1 mom. i lagen inte transporteras om transporten, på grund av att ämnet har en sådan egenskap som avses i 3 § 1 mom. 1 punkten, medför sådan fara för människor, miljön eller egendom som inte kan förebyggas genom förpacknings- eller lastningsåtgärder eller andra specialåtgärder.

Artikel 16. Tillåtna radioaktiva och smittfarliga ämnen. Enligt artikeln tillåts radioaktiva ämnen i brevpostförsändelser och postpaket som utväxlas mellan medlemsländer som har meddelat att de tar emot sådana försändelser. Artikel 17. Förfrågningar. I artikeln åläggs varje utsedd operatör att under sex månader från den dag som följer på den dag som försändelsen postades ta emot förfrågningar om försändelser. I artikeln har införts ändringar som följer av att begreppet utsedd operatör har tagits i bruk. Försändelsetyperna om vilka förfrågningar ska tas emot fastställs i den ändrade artikeln så att de ska gälla paket och rekommenderade eller försäkrade försändelser eller försändelser införda i utdelningsregister. I artikeln har också införts en bestämmelse om att förfrågningar ska sändas som 1 klass post, via EMS-posttjänsten eller elektroniskt.

Artikel 19 i postdirektivet förpliktar medlemsstaterna att säkerställa att alla tillhandahållare av posttjänster tillhandahåller förfaranden för att handlägga användarnas klagomål som är öppna för insyn, smidiga och föga kostsamma. I 21 § i den gällande lagen om posttjänster föreskrivs om anmärkning som ska framställas till ett postföretag vid äventyr att talerätten går förlorad. En mot-

Artikel 19 i postdirektivet förpliktar medlemsstaterna att säkerställa att alla tillhandahållare av posttjänster tillhandahåller förfaranden för att handlägga användarnas klagomål som är öppna för insyn, smidiga och föga kostsamma. I 21 § i den gällande lagen om posttjänster föreskrivs om anmärkning som ska framställas till ett postföretag vid äventyr att talerätten går förlorad. En mot-

Artikel 19 i postdirektivet förpliktar medlemsstaterna att säkerställa att alla tillhandahållare av posttjänster tillhandahåller förfaranden för att handlägga användarnas klagomål som är öppna för insyn, smidiga och föga kostsamma. I 21 § i den gällande lagen om posttjänster föreskrivs om anmärkning som ska framställas till ett postföretag vid äventyr att talerätten går förlorad. En mot-

Artikel 19 i postdirektivet förpliktar medlemsstaterna att säkerställa att alla tillhandahållare av posttjänster tillhandahåller förfaranden för att handlägga användarnas klagomål som är öppna för insyn, smidiga och föga kostsamma. I 21 § i den gällande lagen om posttjänster föreskrivs om anmärkning som ska framställas till ett postföretag vid äventyr att talerätten går förlorad. En mot-

Artikel 19 i postdirektivet förpliktar medlemsstaterna att säkerställa att alla tillhandahållare av posttjänster tillhandahåller förfaranden för att handlägga användarnas klagomål som är öppna för insyn, smidiga och föga kostsamma. I 21 § i den gällande lagen om posttjänster föreskrivs om anmärkning som ska framställas till ett postföretag vid äventyr att talerätten går förlorad. En mot-

svarande reglering ingår i 52 § i den föreslagna postlagen.

Artikel 18. *Tullkontroll.* Tullavgifter och övriga avgifter. Artikel 19. *Utväxling av slutna postsändningar mellan militära truppförband.* Artikel 20. *Kvalitetsnormer och mål.* Artikel 21. *De utsedda operatörernas ansvar. Skadeersättning.*

Artikel 18. *Tullkontroll.* Tullavgifter och övriga avgifter. Artikel 19. *Utväxling av slutna postsändningar mellan militära truppförband.* Artikel 20. *Kvalitetsnormer och mål.* Artikel 21. *De utsedda operatörernas ansvar. Skadeersättning.*

Om denna fråga ingår det inga bestämmelser i postlagstiftningen eller i tullagen (1466/1994). Enligt 14 § i tullagen har en tullmyndighet eller annan behörig myndighet för utförande av tullåtgärder rätt att utan att kränka postförsändelsers brevhemlighet granska varor. Enligt Itella Abp:s leveransvillkor sköter Posten om importförtullning av försändelser som ankommer och exportförtullning av försändelser som avgår i enlighet med tullagen. Artikel 19. *Utväxling av slutna postsändningar mellan militära truppförband.* Artikel 20. *Kvalitetsnormer och mål.* Artikel 21. *De utsedda operatörernas ansvar. Skadeersättning.*

Artikel 19. *Utväxling av slutna postsändningar mellan militära truppförband.* Artikel 20. *Kvalitetsnormer och mål.* Artikel 21. *De utsedda operatörernas ansvar. Skadeersättning.*

I artikeln har också införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning. Om detta finns inte i Fin-

land någon nationell reglering och artikeln hör inte till området för lagstiftningen.

Artikel 20. *Kvalitetsnormer och mål.* I artikeln förpliktas medlemsländerna eller deras utsedda operatörer att upprätta och offentliggöra utdelningsnormer och mål för brevpostförsändelser och paket. Hur kvalitetsnormen uppfylls ska följas genom mätningar. I artikeln har endast införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning. Utfärdande av kvalitetsnormer och kvalitetsmätningen hör enligt artikeln antingen till medlemslandets eller till dess utsedda operatörs uppgifter.

I artikel 16 i postdirektivet ingår en förpliktelse att upprätta och offentliggöra kvalitetsnormer för de samhällsomfattande tjänsterna. I 5 § i den gällande lagen om posttjänster ingår en kvalitetsstandard för brevpostförsändelser som är avsedda att bli utdelade följande dag. I den föreslagna 19 § ingår däremot en kvalitetsnorm för brev som har lämnats för utdelning den andra dagen räknat från inlämningsdagen. I den föreslagna 42 § åläggs dessutom varje postföretag att årligen offentliggöra uppgifter om tjänsternas kvalitet, av vilka dessutom ska framgå antalet klagomål och hur de har hanterats. Den undersökning som mäter hur den i den föreslagna 19 § föreskrivna kvalitetsnormen uppfylls ska utföras av en instans som är oberoende av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster.

Artikel 21. *De utsedda operatörernas ansvar. Skadeersättning.*

Kapitel 2 Ansvar

Artikel 21. *De utsedda operatörernas ansvar. Skadeersättning.* Artikel 22. *Skadeersättning.* Artikel 23. *Skadeersättning.* Artikel 24. *Skadeersättning.* Artikel 25. *Skadeersättning.* Artikel 26. *Skadeersättning.* Artikel 27. *Skadeersättning.* Artikel 28. *Skadeersättning.* Artikel 29. *Skadeersättning.* Artikel 30. *Skadeersättning.* Artikel 31. *Skadeersättning.* Artikel 32. *Skadeersättning.* Artikel 33. *Skadeersättning.* Artikel 34. *Skadeersättning.* Artikel 35. *Skadeersättning.* Artikel 36. *Skadeersättning.* Artikel 37. *Skadeersättning.* Artikel 38. *Skadeersättning.* Artikel 39. *Skadeersättning.* Artikel 40. *Skadeersättning.* Artikel 41. *Skadeersättning.* Artikel 42. *Skadeersättning.* Artikel 43. *Skadeersättning.* Artikel 44. *Skadeersättning.* Artikel 45. *Skadeersättning.* Artikel 46. *Skadeersättning.* Artikel 47. *Skadeersättning.* Artikel 48. *Skadeersättning.* Artikel 49. *Skadeersättning.* Artikel 50. *Skadeersättning.* Artikel 51. *Skadeersättning.* Artikel 52. *Skadeersättning.* Artikel 53. *Skadeersättning.* Artikel 54. *Skadeersättning.* Artikel 55. *Skadeersättning.* Artikel 56. *Skadeersättning.* Artikel 57. *Skadeersättning.* Artikel 58. *Skadeersättning.* Artikel 59. *Skadeersättning.* Artikel 60. *Skadeersättning.* Artikel 61. *Skadeersättning.* Artikel 62. *Skadeersättning.* Artikel 63. *Skadeersättning.* Artikel 64. *Skadeersättning.* Artikel 65. *Skadeersättning.* Artikel 66. *Skadeersättning.* Artikel 67. *Skadeersättning.* Artikel 68. *Skadeersättning.* Artikel 69. *Skadeersättning.* Artikel 70. *Skadeersättning.* Artikel 71. *Skadeersättning.* Artikel 72. *Skadeersättning.* Artikel 73. *Skadeersättning.* Artikel 74. *Skadeersättning.* Artikel 75. *Skadeersättning.* Artikel 76. *Skadeersättning.* Artikel 77. *Skadeersättning.* Artikel 78. *Skadeersättning.* Artikel 79. *Skadeersättning.* Artikel 80. *Skadeersättning.* Artikel 81. *Skadeersättning.* Artikel 82. *Skadeersättning.* Artikel 83. *Skadeersättning.* Artikel 84. *Skadeersättning.* Artikel 85. *Skadeersättning.* Artikel 86. *Skadeersättning.* Artikel 87. *Skadeersättning.* Artikel 88. *Skadeersättning.* Artikel 89. *Skadeersättning.* Artikel 90. *Skadeersättning.* Artikel 91. *Skadeersättning.* Artikel 92. *Skadeersättning.* Artikel 93. *Skadeersättning.* Artikel 94. *Skadeersättning.* Artikel 95. *Skadeersättning.* Artikel 96. *Skadeersättning.* Artikel 97. *Skadeersättning.* Artikel 98. *Skadeersättning.* Artikel 99. *Skadeersättning.* Artikel 100. *Skadeersättning.*

ket orsakerna till att det är obeställbart inte framgår.

I artikeln har införts många ändringar, vilka beror på att man avstått från begreppet postförvaltning. Artikelns ordalydelse har också ställvis preciserats så att det tydligare än för närvarande framgår att ersättning kan erhållas för den avgift som betalats för postningen av försändelsen. Till artikeln har fogats nya 6 och 7 punkter som gäller ersättningar som i vissa fall betalas vid returnering av rekommenderade och försäkrade brevårsändelser eller vanliga paket. Vidare har den punkt i artikeln som förbjuder reservationer ändrats.

Artikel 22. Medlemsländernas och de utsedda operatörernas ansvarsfrihet. Artikeln innehåller bestämmelser om i vilka fall medlemsländerna och de utsedda operatörerna befrias från ansvar. De utsedda operatörerna ansvarar inte för rekommenderade försändelser, försändelser som är införda i utdelningsregister, paket eller försäkrade försändelser när dessa har levererats enligt de egna bestämmelserna för motsvarande försändelser. Ansvaret fortsätter dock att gälla i de fall som uppräknas i artikeln till exempel ifall stölden eller skadan har observerats antingen före det att försändelsen överlämnas eller vid själva överlämnandet. I artikeln har endast införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning.

Artikel 23. Avsändarens ansvar. I artikeln bestäms att avsändaren ansvarar för i artikeln närmare definierad skada som har förorsakats posttjänstemän och andra postårsändelser. Avsändaren ansvarar för skador som föranleds postfunktionärer, andra postårsändelser eller postal utrustning som beror på att förbjudna föremål skickas med post eller på att villkoren för godkännande inte har beaktats. I artikeln har endast införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning.

Artikel 24. Betalning av skadeersättning. Enligt artikeln är den utsedda operatören skyldig att betala skadeersättning och att returnera avgifter. Enligt artikeln är antingen den utsedda operatören i avgångs- eller destinationslandet skyldig att betala skadeersättning och återbetala avgifter. Den utsedda operatör som har betalat avgifterna har rätt

att få ersättning av den ansvariga postförvaltningen. Dessutom konstateras i artikeln att avsändaren kan avstå från sin rätt till skadeersättning till förmån för adressaten. I artikeln har endast införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning.

Artikel 25. Eventuellt återkrav av skadeersättningsbeloppet hos avsändare eller mottagare. I artikeln bestäms om i vilka fall skadeersättningens belopp får återkrävas av avsändaren eller adressaten. Artikeln gäller fall där en redan ersatt försändelse senare upphittas. Enligt denna artikel kan skadeersättning återkrävas av avsändaren eller adressaten, om en rekommenderad eller försäkrad försändelse eller ett rekommenderat eller försäkrat paket som ansetts ha försvunnit återupphittas. I artikeln har endast införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning.

Paragrafer om postföretagens ansvar ingår i 49 – 52 § i den föreslagna postlagen. Enligt 49 § 6 mom. tillämpas bestämmelserna i denna lag inte på internationell postbefordran till den del något annat följer av internationella fördrag som är förpliktande för Finland.

Artiklarna 21 – 25 hör till området för lagstiftningen. Godkännandet av dem förutsätter dock inga ändringar i lagstiftningen.

I kongressen har tidigare artikel 26 strukits där det bestämdes om den ömsesidighet som ska tillämpas vid undantag som gäller ansvarighet. Oavsett de artiklar som gäller ansvarighet, ska vilket som helst av medlemsländerna som förbehåller sig rätten att låta bli att betala ut skadeersättning i fall av ansvarighet, ska inte enligt artikel 26 vara berättigad att få skadeersättning av de medlemsländer som har godkänt sin ansvarighet enligt dessa artiklar. Den nationella lagstiftningen innehåller inga bestämmelser om ömsesidighet, varför strykningen av artikeln inte föranleder lagändringar.

Kapitel 3 Särskilda föreskrifter gällande brevpost

Artikel 26. Postning av brevårsändelser i ett annat land. Enligt denna artikel är inget av medlemsländerna skyldigt att transportera

eller dela ut sådana brevfrösendelser som avsändare vilka är bosatta i medlemslandet postar eller låter postas i ett annat land för att därigenom dra nytta av de förmånligare avgifter som tillämpas där. I artikeln infördes preciseringar som i huvudsak beror på att man avstått från begreppet postförvaltning.

I postlagen föreslås ny reglering om undantagen i skyldigheten att förmedla brevfrösendelser som ankommer från utlandet. Enligt 36 § 3 mom. i den föreslagna postlagen är utsedda operatörer inte skyldiga att transportera eller att dela ut till adressater brevfrösendelser som avsändarna postar eller låter postas i ett annat land än sitt boningsland för att dra nytta av de mer fördelaktiga avgifter som tillämpas där. Destinationslandets utsedda operatör kan kräva inrikesavgift av avsändaren eller, om denne vägrar, av den utsedda operatören i avgångslandet. Om dessa vägrar betala inom utsatt tid, kan den utsedda operatören i destinationslandet returnera frösendelserna till avgångslandets utsedda operatör och kräva ersättning för de kostnader som föranletts av sändandet.

Artikeln hör till området för lagstiftningen. Genom lagändringen försätts postlagen i överensstämmelse med bestämmelserna i artikeln.

Del 3 Avgifter

Kapitel 1 Särskilda föreskrifter gällande brevpost

Del III i konventionen innehåller bestämmelser om terminalavgifter. Med terminalavgifter avses sådana avgifter i den internationella posttrafiken som den utsedda operatör som tar emot brevpostfrösendelser är berättigad att ta ut av den avsändande operatören. Med terminalavgifterna ersätts de kostnader som föranletts av den mottagna internationella posten.

Artikel 13 i postdirektivet gäller terminalavgifter. I syfte att säkerställa tillhandahållandet av gränsöverskridande post som samhällsomfattande posttjänst ska medlemsstaterna enligt artikel 13 i postdirektivet uppmuntra dem som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster att i sina avtal om terminal-

avgifter för gränsöverskridande post inom gemenskapen tillse att de principer som uppräknas i artikeln uppfylls. Enligt bestämmelsen ska terminalavgifterna bestämmas i förhållande till kostnaderna för hantering och överlämnande av ankommande gränsöverskridande post, ersättningens storlek ska stå i förhållande till den uppnådda kvaliteten på tjänsten och terminalavgifterna ska vara klara och tydliga och icke-diskriminerande.

Artikel 27. Terminalavgifter. Allmänna bestämmelser. Artikeln innehåller de allmänna bestämmelserna för terminalavgifter. Vid kongressen i Bukarest, som föregick kongressen i Genève, godkändes ett nytt slags terminalavgiftssystem, som indelas i två delsystem. Målsystemet är ett terminalavgiftssystem som industriländerna iakttar. Övergångssystemet är däremot avsett för utvecklingsländer. Utvecklingsländerna kan dock om de vill också iaktta det system som grundar sig på tjänstens kvalitetsnivå, vilket utarbetats för de länder som tillämpar målsystemet. Bestämmelserna om terminalavgifter i konventionen är arrangemang som endast gäller under en övergångsperiod. Avsikten är att man ska övergå till ett landsspecifikt avgiftssystem från den 1 januari 2014.

Vid kongressen i Genève preciserades uppdelningen i målsystemets länder och övergångssystemets länder. De länder som iakttar målsystemet uppdelas i två grupper, länder och territorier som iakttar målsystemet före 2010 och länderna och territorierna som iakttar målsystemet från och med år 2010 och 2012. De länder som iakttar övergångssystemet utgör fortfarande en egen grupp. Till artikeln har fogats nya punkter enligt vilka länderna som iakttar de olika systemen ska verka. Det viktigaste i de nya artiklarna 27.4.2 - 27.4.4 är att det har fastställts hur de utsedda operatörerna i den inhemska posttrafiken ska ställa de priser och villkor som de tillhandahåller till andra utsedda operatörers förfogande. De nya länderna inom målsystemet och de länder som iakttar övergångssystemet kan med stöd av bestämmelserna mer flexibelt besluta om att ställa till förfogande än de länder som iakttog målsystemet redan före år 2010.

Till artikeln har fogats bestämmelser bl.a. om de terminalavgifter som ska tillämpas på rekommenderade och försäkrade försändelser. Terminalavgifternas belopp uttrycks i SDR, dvs. Internationella valutafondens särskilda dragningsrätter. I artikeln har också införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning.

Artikel 28. Terminalavgifter. Bestämmelser som tillämpas på posttjänster mellan utsedda operatörer i länder som tillämpar målsystemet. I denna artikel definieras beräkningsmetoderna för terminalavgifter. Terminalavgifterna uttrycks i procent av avgiften för inrikes brev. Terminalavgifterna har en nedre och en övre gräns. Terminalavgifternas belopp uttrycks i SDR, dvs. Internationella valutafondens särskilda dragningsrätter.

Avgifterna höjdes genomgående vid kongressen i Genève. Avgifterna fastställs på årsbasis separat för målsystemets nya länder och för de länder som iakttar målsystemet före 2010.

Till artikeln har också fogats en hänvisning till expeditionsreglementet för brevpост enligt vilket också avgifterna för den internationella svarstjänstens försändelser fastställs. Dessutom innehåller den nya 4 punkten en bestämmelse om den undersökning som rådgivande kommissionen för postala utredningar har utfört. Undersökningen gäller hanteringsutgifter för inkommande post år 2009 och 2010 och med stöd av undersökningens resultat överväger rådgivande kommissionen för postala utredningar om avgiften för 1 klass brev ska ändras för åren 2012 och 2013. I artikeln har också införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning.

Artikel 29. Terminalavgifter. Bestämmelser som ska tillämpas på postgången till, från och mellan utsedda operatörer i länder som iakttar övergångssystemet. Artikeln innehåller bestämmelser om de avgifter som utsedda operatörer i de länder som iakttar övergångssystemet ska tillämpa. De årliga terminalavgifternas belopp har höjts vid kongressen i Genève. Mängderna har fastställts separat enligt om posttrafikens totala mängd är över eller under 100 ton per år. I artikeln har också

införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning.

Artikel 30. Kvalitetsfonden. Syftet med kvalitetsfonden är att stödja förbättringen av servicenivån i sådana länder som kongressen har fastställt höra till de minst utvecklade ländernas grupp. Utvecklade länder betalar utöver terminalavgifterna, vars storlek fastställts i kommissionen, en förhöjning av terminalavgifterna till en fond från vilken de minst utvecklade länderna kan söka ekonomiskt stöd för att förbättra sin servicenivå. I artikeln fastställs hur dessa avgifter ska räknas ut.

Det redovisningssystem som ingår i artikeln har preciserats. Avgifterna bestäms enligt den landsklassificering som kongressen och regionernas kongress har gjort. Utöver detta påverkas bestämningen av avgifterna bl.a. av det när länderna har anslutit sig till målsystemet.

Artikel 31. Transitavgifter. Enligt artikeln ska transitavgifter betalas om en tredje parts tjänster behövs för transport av försändelser. Med stöd av den ändring som gjorts i artikeln tillämpas transitavgifter också på feladresserade postsändningar och felutdelade försändelser. I artikeln har också införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning.

Den nationella lagstiftningen i Finland innehåller inte bestämmelser om terminalavgifter eller transitavgifter. Artiklarna 27 – 31 hör till området för lagstiftningen, eftersom det i Finland föreskrivs genom lag om grunderna för avgifter. Godkännandet av de ändringar som införts i artiklarna förutsätter dock inga ändringar i lagstiftningen. I den koncession som beviljats Itella Abp ingår en skyldighet att leverera också utländska postförsändelser till Finland samt postförsändelser som skickas från Finland till utlandet i enlighet med de förpliktelser i internationella konventioner som är bindande för Finland och EU-lagstiftningen. Enligt 9 § 2 mom. 1 punkten i förslaget till postlag får koncessionsmyndigheten förena koncessionen med villkor som kompletterar bestämmelserna i denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den och som gäller skyldighet att verka som en i världspostkonventio-

nen avsedd utsedd operatör och att iaktta världspostfördragen.

Kapitel 2 Övriga bestämmelser

Artikel 32. *Beräkning av grundavgifter och avgifter för flygtransport.* Enligt artikeln godkänner rådgivande kommissionen för postala utredningar den grundavgift för flygtransport som tillämpas vid avräkningen mellan de utsedda operatörerna. Metoden för beräkning av avgifter och avräkningsmetoderna fastställs i expeditionsreglementena för brevpost respektive paketpost.

Artikeln har ändrats genom att utsträcka regleringen av avgifterna för flygtransporter också till feladresserade postsändningar och felutdelade försändelser. I artikeln har också införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning.

Artikeln hör till området för lagstiftningen, eftersom det i Finland föreskrivs genom lag om grunderna för avgifter. Godkännandet av de ändringar som införts i artikeln förutsätter dock inga ändringar i den nationella lagstiftningen. Förslaget till postlag innehåller ingen reglering om grundavgifter eller flygtransportavgifter.

Artikel 33. *Avgifter för land- och sjötransport av postpaket.* I denna artikel fastställs metoden för beräkning av utdelningsavgiften för paket. Utdelningsavgift betalas för paket som transporteras mellan två utsedda operatörer. Vid kongressen i Genève har i artikeln bara införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning.

Enligt 26 § i den föreslagna postlagen ska den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster prissätta de posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna så att priserna är skäliga, kostnadsorienterade och sådana att tjänsterna är tillgängliga för alla användare oavsett boningsort. Dessutom ska prissättningen uppmuntra till ett effektivt tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster och iaktta principerna för öppenhet och icke-diskriminering.

Artikeln hör till området för lagstiftningen. Förslaget till postlag innehåller ingen re-

glering om avgifter för land- och sjötransport av postpaket.

Artikel 34. *Rätten för rådgivande kommissionen för postala utredningar att fastställa avgifter.* Artikeln innehåller en bestämmelse om de avgifter som Världspostförbundets rådgivande kommission för postala utredningar har rätt att fastställa. Dessa är transitavgifter för hantering och transport av brev-försändelser genom ett eller flera förmedlingsländer, grundavgifter och avgifter för flygtransport för postbefordran med flyg, utdelningsavgifter som ersättning för utdelning av ankommande postpaket, transitlandsavgifter för hantering och transport av paket genom förmedlingslandet samt sjötransportavgifter för befordran av paket sjövägen. I artikeln har endast införts sådana ändringar som beror på att man avstått från begreppet postförvaltning.

Den nationella lagstiftningen i Finland innehåller inte någon reglering om transitavgifter.

Artikel 35. *Villkor för ratificering av förslagen till ändring av konventionen och expeditionsreglementena.* I denna artikel ingår bestämmelser om de röstetal som förutsätts för godkännande av ändringsförslag till konventionen och expeditionsreglementena separat för ändringar som godkänns av kongressen, ändringar som godkänns mellan två kongresser och dessutom ännu för ändringar av de expeditionsreglementena som godkänns av rådgivande kommissionen för postala ärenden. Artikeln hör till området för lagstiftningen, eftersom bestämmelserna i den inverkar på Finlands suveränitet.

Artikel 36. *Förbehåll som framlades vid kongressen.* I artikeln konstateras att förbehåll i strid med Världspostförbundets mål och syfte inte är tillåtna. Förbehåll bör framställas endast om det är ytterst nödvändigt, och de ska motiveras på behörigt sätt. Förbehållen behandlas som förslag som gjorts vid kongressen och för att de ska godkännas måste det ske med så stor majoritet som förutsätts för en ändring i den artikel som förbehållet gäller. Förbehållen ska i princip tillämpas ömsesidigt mellan de medlemsländer som gjort förbehållen och övriga medlemsländer.

Del 4 Slutbestämmelser

Artikel 37. Konventionens ikraftträdande och giltighetstid. Den reviderade konventionen trädde i kraft den 1 januari 2010 och förblir gällande fram till dess att avtalen från följande kongress träder i kraft.

2 Motivering till lagförslagen

2.1 Postlag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte och tillämpningsområde. I paragrafen föreskrivs om lagens syfte och tillämpningsområde. 1 § i den gällande lagen om posttjänster innehåller en bestämmelse om lagens syfte. En bestämmelse om lagens syfte föreslås i 1 § 1 mom. Enligt bestämmelsen är lagens syfte att säkerställa att posttjänster och särskilt samhällsomfattande tjänster finns att tillgå på rättvisa villkor i hela landet. Bestämmelsen motsvarar till största delen 1 § 1 mom. i den gällande lagen. Omnämmandet av att tjänsterna ska vara av god kvalitet föreslås bli struken eftersom det inte har någon självständig betydelse utan posttjänsternas och de samhällsomfattande posttjänsternas goda kvalitet och utbud tryggas genom de materiella bestämmelserna i lagen.

I propositionen ingår inte någon bestämmelse som motsvarar 1 § 2 mom. i lagen om posttjänster, eftersom statsrådet inte längre enligt den föreslagna lagen är den myndighet som ålägger skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Om innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna och om tryggande av tillhandahållandet av dem föreskrivs nedan i 3 och 4 kap.

Enligt 2 mom. tillämpas denna lag på tillhandahållande av samhällsomfattande posttjänster och andra posttjänster. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 2 § 1 mom. i lagen om posttjänster. Posttjänster och samhällsomfattande tjänster definieras senare i lagen.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs om vilka tjänster som uttryckligen lämnas utanför lagens tillämpningsområde. Lagens tillämp-

ningsområde föreslås inte bli ändrat i jämförelse med nuläget, men vissa preciseringar i bestämmelserna om tillämpningsområdet föreslås. Enligt paragrafens inledande stycke tillämpas inte lagen på sådant tillhandahållande av tjänster som gäller de försändelser eller tjänster som fastställs i de olika punkterna i momentet.

Enligt 3 mom. 1 punkten ska denna lag inte tillämpas på sådana tjänster som avser tidningar och tidskrifter. Bestämmelsen grundar sig på 2 § 2 mom. 1 punkten i lagen om posttjänster. Tidningsutgivning har traditionellt ansetts höra till den grundlagstryggade yttrandefriheten. Därför har det ansetts vara viktigt att tidningsutdelning inte omfattas av den reglering som tillämpas på posttjänster. Vid behandlingen av regeringspropositionen till lag om posttjänster konstaterade grundlagsutskottet i sitt utlåtande (GrUU 28/2000 rd) att med tanke på masskommunikationens frihet är det väsentligt att transport och utdelning av tidningar och tidskrifter inte ingår i lagens tillämpningsområde. Därför ansåg utskottet att förslaget inte var problematiskt med tanke på den i grundlagen tryggade yttrandefriheten. Tidningsutdelning sköts dels av tidningsförlagen och dels av tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster, och denna situation avses inte bli ändrad genom regleringen.

Enligt 3 mom. 2 punkten ska denna lag inte tillämpas på sådana posttjänster som avser oadresserade försändelser. I den nya punkten konstateras detta för tydlighetens skull. Oadresserade försändelser kan vara t.ex. brev, försändelser, tidningar eller postpaket. Inte heller i den gällande lagen om posttjänster regleras oadresserade försändelser, men det att de står utanför regleringen framgår endast av definitionen på försändelser. Rättsläget ändras således inte genom förslaget. Som exempel på oadresserade brev, försändelser kan nämnas oadresserad direktreklam. Oadresserade tidningar är t.ex. stadstidningarna. Stadstidningar utdelas oadresserade, dvs. de avviker till denna del från andra tidningar. Oadresserade stadstidningar har inte heller hittills hört till området för postlagstiftningen, varför rättsläget inte heller i detta hänse-

ende föreslås bli ändrat. Bestämmelsen fogas till lagen endast för att precisera regleringen.

Enligt 3 mom. 3 punkten tillämpas lagen inte på posttjänster som avser brevfrändelser, om verksamheten är småskalig, dess ekonomiska betydelse är ringa och dess omfattning sådan att den inte är av väsentlig betydelse för tillgången till samhällsomfattande tjänster. Bestämmelsen grundar sig på 2 § 2 mom. 2 punkten i lagen om posttjänster. Dess ordalydelse föreslås bli preciserad. I förslaget betonas att verksamheten ska vara liten till sin ekonomiska betydelse. Med stöd av bestämmelsen kan således inte sådana tjänster uteslutas från tillämpningsområdet som med tanke på tillgången av samhällsomfattande tjänster är av liten betydelse men till sin ekonomiska betydelse är stor. I varje fall ska den verksamhet som utesluts från tillämpningsområdet med stöd av denna bestämmelse också vara småskalig.

I den föreslagna 4 punkten utesluts kurirtjänster från tillämpningsområdet. Dessa ingår inte heller i tillämpningsområdet för lagen om posttjänster. Bestämmelsen i 2 § 2 mom. 4 punkten i lagen om posttjänster gäller kurirtjänster. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att i den uttryckligen nämns kurirtjänster för brevfrändelser utan att definiera dem särskilt. I den gällande lagen nämns kurirtjänster endast i motiveringen till bestämmelsen. Avsikten är inte att ändra rättsläget, utan samma tjänster utesluts från tillämpningsområdet som också med stöd av den gällande lagen har uteslutits. Ordalydelsen i bestämmelsen föreslås bli ändrad därför att punkten entydigt ska gälla kurirverksamhet och inte andra posttjänster som eventuellt liknar dem. Väsentliga kriterier för kurirverksamhet är enligt definitionen i den gällande lagen att den är kundspecifik, har en viss befordringstid och -säkerhet samt baserar sig på individuella avtal. Dessutom sköts kurirtjänster ofta så att reguljära utdelningsrutter inte används, utan tillhandahållarna sköter utdelningen till adressaten separat för varje frändelse. Avsikten med bestämmelsen är inte att utesluta alla bilaterala avtal från tillämpningsområdet, utan uttryckligen kurirtjänsterna, vilket även är fallet nu.

Enligt den föreslagna 5 punkten tillämpas lagen inte på sådana tjänster som gäller postpaket som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 2 § 2 mom. 5 punkten i lagen om posttjänster. Till tillämpningsområdet för lagen hör således bara förmedling av sådana paket som görs med stöd av den skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som ålagts ett postföretag.

Med stöd av punkt 6 utesluts från tillämpningsområdet sådan postverksamhet som behövs för eller hänför sig till en näringsidkarens egen verksamhet. Näringsidkarens egen verksamhet kan vara postverksamhet som behövs för eller hänför sig till ett företags eller en hel koncerns verksamhet. Sådan verksamhet är t.ex. ett postningssystem mellan olika verksamhetsställen eller inom en koncern. Bestämmelsen motsvarar 2 § 2 mom. 3 punkten i lagen om posttjänster.

Det föreslås att ett nytt 4 mom. fogas till paragrafen. Enligt det föreslagna momentet tillämpas inte bestämmelserna i lagen på internationell postbefordran till den del något annat följer av internationella fördrag som är förpliktande för Finland. Världspostkonventionen har i Finland satts i kraft genom lag. I internationell posttrafik tillämpas i första hand denna konvention. Den gällande lagen om posttjänster innehåller vissa sådana hänvisningar till världspostfördragen som ersätts genom den allmänna klausulen i detta moment. Samma princip ska dock vid behov kunna tillämpas även till övriga delar.

För det första innehåller 19 § 6 mom. i lagen om posttjänster, som gäller ansvarsreglering, en bestämmelse som motsvarar det nu föreslagna momentet. Enligt den tillämpas inte bestämmelserna i lagen om ett postföretags ersättningsansvar till den del något annat följer av en internationell konvention som är förpliktande för Finland. Bestämmelsen behövs, eftersom det i internationell postbefordran kan förekomma också annan praxis för skadeersättning. Enligt skadeståndsrätten i världspostfördragen betalas ingen skadeersättning alls för vanliga brevfrändelser.

För det andra föreskrivs i 26 § 3 mom. i lagen om posttjänster, som gäller prissättning, att bestämmelserna i lagen inte tillämpas till

den del något annat följer av en internationell konvention som är förpliktande för Finland. Också den nämnda bestämmelsen ska ersättas med det föreslagna momentet. Med stöd av momentet kan även i framtiden krigsfångars eller civila fångars försändelser samt blindskriftförsändelser sändas avgiftsfritt i internationell postbefordran.

Genom bestämmelsen genomförs tillsammans med 2 § artikel 2 i postdirektivet.

2 §. Definitioner. Paragrafen innehåller definitionerna på de viktigaste begreppen i lagen. Generellt har sådana begrepp definierats som används på flera ställen i lagen. På annat håll i lagen definieras vissa andra begrepp som endast ställvis är i bruk. Flera av de definierade begreppen är desamma som i den gällande lagen om posttjänster. Det är dock skäl att i vissa fall granska på nytt definitionerna även på samma begrepp. Paragrafen grundar sig på 3 § i lagen om posttjänster.

Enligt 1 punkten avses i lagen med postverksamhet tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster och annan posttjänst i enlighet med denna lag. Bestämmelsen motsvarar definitionen i den gällande lagen om posttjänster. Posttjänster och samhällsomfattande tjänster definieras senare i denna paragraf.

I 2 punkten definieras posttjänster, vilket är ett centralt begrepp i lagen. Som posttjänster anses enligt bestämmelsen regelbunden avgiftsbelagd insamling, sortering, transport och utdelning av brevörsändelser och sådana postpaket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna från en avsändare eller ett postföretag till en adressat eller ett annat postföretag. Bestämmelsen grundar sig på 3 § 2 punkten i lagen om posttjänster.

I definitionen avgränsas för det första posttjänster så att det innebär förmedling av försändelser mot betalning. Såsom även i den gällande lagen betonas i definitionen verksamhetens karaktär som näringsverksamhet. Detta utesluter från tillämpningsområdet t.ex. utdelning av sådana informationsblad från föreningar som sker som frivilligarbete. De förmedlade försändelserna kan vara antingen brevörsändelser eller paket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Redan i 1 § utesluts från lagens tillämpningsområde förmedling av tidningar och tidskrifter. Inte hel-

ler enligt definitionen av posttjänster är tidningar sådana försändelser vars förmedling kan anses utgöra posttjänster.

I definitionen föreslås att det förtydligas att postföretag ska sköta förmedling av försändelser som regelbunden verksamhet. Härmed avses inte att försändelser t.ex. ska delas ut alla vardagar. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster är skyldig att dela ut försändelserna fem vardagar i veckan, men andra postföretag får dela ut dem två dagar i veckan. I definitionen avses med ordet regelbunden att utdelningen och därtill eventuellt hörande tjänster sköts regelbundet enligt en plan. Till den planliga utdelningen hör t.ex. en ruttplan, enligt vilken utdelningen sköts. Kurirtjänster ska inte höra till lagens tillämpningsområde. Dessa tjänster utgör ett exempel på sådana tjänster där förmedlingen av försändelserna inte sköts enligt en regelbunden plan. I kurirtjänsterna grundar sig förmedlingen helt på individuella avtal och utdelningen sköts slumpmässigt till olika objekt.

De olika elementen i posttjänsterna är enligt lagen om posttjänster och postdirektivet insamling, sortering, transport och utdelning. Olika företag kan svara för de olika funktionerna eller de kan skötas av ett företag i sin helhet. I punkt 17 i postdirektivets ingress konstateras att enbart transport inte anses utgöra posttjänster. I den gällande lagen om posttjänster ingår ingen motsvarande avgränsning, utan de nämnda elementen behandlas som en helhet.

Begreppet insamling kan preciseras så att försändelser anses ha bli insamlade i det skede när de fysiskt har anlänt till postnätet. Därför omfattas försändelserna av denna lag också från och med den tidpunkten. Detta kan härledas från definitionen av brevörsändelse. Brevörsändelse definieras som ett på ett fysiskt medium skrivet meddelande. Om försändelsen befordras en del av funktionskedjan i elektronisk form, ska den i tillämpliga delar omfattas av lagstiftningen för elektronisk kommunikation.

I den föreslagna punkten ska som posttjänster anses vara sådana tjänster där ett företag på ett eller annat sätt sköter om alla nämnda element: insamling, sortering, trans-

port och utdelning. Som tillhandahållare av posttjänster ska däremot inte anses vara sådana företag som endast insamlar eller trycker ut brev försändelser. Tillhandahållaren av posttjänster kan dock också använda underleverantörer vid tillhandahållandet av sina tjänster. Postföretag kan således t.ex. överlåta skötseln av transporten av försändelser inom olika regioner till lokala företag. Tillhandahållare av posttjänster är också företag som sköter utdelning av brev försändelser på något område själv men använder för utdelning någon annanstans ett annat postföretags nät. Postföretaget kan också ordna utdelningen helt genom att använda ett annat postföretags nät. Det centrala från postlagens synvinkel är att företaget sköter utdelningen antingen genom att själv sköta utdelningen eller åtminstone genom att svara för planeringen av den. Om företaget i sin utdelning använder ett annat företags postnät ska det dock svara t.ex. för planeringen av till vilka områden, hur och hur ofta företaget delar ut de försändelser som den tagit till förmedling. Postföretaget kommer också överens om de nämnda frågorna med det postföretag, vars nät det använder i sin utdelning. Därför uppfyller inte t.ex. sådana företag definitionen på postföretag som bara samlar in eller trycker ut stora försändelsepartier för förmedling.

Nedan i 62 och 63 § i propositionen föreskrivs om de ovan avsedda andra företagens tystnadsplikt samt skyldighet att trygga sekretessen av förtroliga meddelanden. Det är sannolikt att den största delen av postföretagen sköter eller som entreprenad låter utföra hos andra företag även andra funktioner som avses i punkten: insamling, sortering och transport av försändelser. Då ska också de anses vara delar av de posttjänster som de tillhandahåller.

Enligt punkt 3 avses med samhällsomfattande tjänster de posttjänster om vilka föreskrivs i 3 kap. och som ska vara tillgängliga i hela landet. Punkten grundar sig på 3 § 3 punkten i lagen om posttjänster. Den samhällsomfattande tjänster definieras i det nämnda lagrummet i lagen om posttjänster genom att hänvisa till dess ständiga tillhandahållande och andra egenskaper. De samhällsomfattande tjänsternas innehåll enligt

förslaget definieras däremot i 3 kap. Till dem hör de postförsändelser om vilka föreskrivs i 15 §, drivande av verksamhetsställen enligt 16 § samt insamling och utdelning enligt 17 § med i 18 § föreskrivna undantag. Dessutom ska tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster se till att den kvalitetsnorm som föreskrivs i 19 § uppfylls, att de i 20 § avsedda språkliga rättigheter tryggas och att det förfarande för delgivning som avses i 21 § finns tillgängligt.

Med brev försändelse avses i punkt 4 en för befördan lämnad adresserad försändelse som väger högst två kilogram och som innehåller ett meddelande på ett fysiskt medium. Definitionen grundar sig på 3 § 4 punkten i lagen om posttjänster, men vissa preciseringar föreslås i bestämmelsen.

Med stöd av den föreslagna definitionen anses endast adresserade försändelser vara brev försändelser. Utdelning av oadresserade försändelser utesluts också enligt 1 § från lagens tillämpningsområde.

Enligt bestämmelsen innehåller en brev försändelse ett meddelande som skrivits på ett fysiskt medium. Det fysiska mediet kan enligt artikel 2.7 i postdirektivet vara av vilket slag som helst. Med stöd av den nämnda bestämmelsen ingår elektroniska meddelanden inte i förslaget. Med dessa kan jämföras meddelanden som sänds t.ex. i digital form på USB-minne eller CD-skiva. I förslaget föreskrivs således endast om fysiska postförsändelser, inte meddelanden som förmedlas i elektronisk form. För att ett meddelande ska höra till den föreslagna lagens tillämpningsområde ska det senast i utdelningsskedet vara i en fysisk form. Dessutom ingår i definitionen som ett nytt element att det är fråga om ett meddelande. Med detta avses i definitionen inte enbart personliga meddelanden, utan det kan också vara fråga om t.ex. direktreklam, som definieras särskilt nedan i punkt 6. Med ett meddelande avses dock att det i princip är fråga om något annat än en varuförsändelse.

Till försändelsens egenskaper hör enligt definitionen att den har lämnats för befördan. Det är inte nödvändigt att nämna postföretaget, eftersom brev försändelser ska definieras enligt försändelsens egenskaper och inte en-

ligt förmedlaren. Viktgränsen på två kilogram för brevfrörsändelser motsvarar gränsen i den nuvarande lagen om posttjänster och hör samman med definitionen av samhällsomfattande tjänster i postdirektivet. I definitionen i den gällande lagen räknas brev och postkort som brevfrörsändelser. Meddelandet i en brevfrörsändelse kan lämnas för befordran t.ex. i ett kuvert eller som ett postkort. Brevfrörsändelser kan särskiljas från paketfrörsändelser på den grund i vilken form de i allmänhet sänds. Kuvertet kan vara ett traditionellt kuvert eller ett annat omslag, t.ex. av plast.

Enligt den gällande lagen om posttjänster definieras övriga egenskaper för brevfrörsändelser och de olika slagen av brevfrörsändelser vid behov i postföretagets leveransvillkor. Hänvisningen till leveransvillkoren föreslås bli struken, eftersom ett begrepp i en lag inte kan härleda sitt innehåll i leveransvillkor. I postföretagets leveransvillkor kan endast preciseras t.ex. minimi- och maximimått för brevfrörsändelser inom viktgränserna.

Med postpaket avses enligt punkt 5 en adresserad varuförsändelse som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna som lämnats för befordran. Definitionen av postpaket grundar sig på 3 § 5 punkten i lagen om posttjänster, men vissa preciseringar föreslås i bestämmelsen. Till lagens tillämpningsområde hör både enligt förslaget och enligt den gällande lagen endast postpaket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Med dessa avses i den föreslagna lagen sådana paketfrörsändelser som omfattas av den skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som företaget ålagts. Samma motivering för lämnande för befordran gäller som ovan vid definitionen av brevfrörsändelse.

I den föreslagna bestämmelsen avses med paket en adresserad varuförsändelse. Syftet med detta tillägg är att mer exakt än för närvarande skilja brevfrörsändelser från paket. Paket innehåller vanligen varor, vilka enligt artikel 2.6 i postdirektivet kan vara varor med eller utan kommersiellt värde. Hänvisningen till leveransvillkoren föreslås bli struken även från definitionen av postpaket, eftersom ett begrepp i en lag inte kan härleda sitt innehåll i leveransvillkor. I postföretagets

leveransvillkor kan endast preciseras t.ex. minimi- och maximimått för paketfrörsändelser inom viktgränserna.

Punkt 6 ska innehålla en definition på adresserad direktreklam. En sådan definition ingår inte i den nuvarande lagen om posttjänster. Enligt punkten avses med adresserad direktreklam en adresserad brevfrörsändelse som endast består av reklam-, marknadsförings- eller promotionsmaterial och som utöver adressatens namn, adress, identifieringsnummer samt andra skillnader som inte ändrar meddelandets natur endast innehåller ett meddelande med samma innehåll som adresserats till en betydande mängd adressater. Vanligen är det fråga om frörsändelser som sänds till en stor mängd adressater. Det är nödvändigt att definiera adresserad direktreklam eftersom den anses vara en brevfrörsändelse men behandlas på grund av sin natur i lagen ställvis på ett annat sätt än andra brevfrörsändelser. Detta gäller i synnerhet behandlingen av obeställbara frörsändelser. Såsom framgår av definitionen är den väsentligaste skillnaden till andra adresserade brevfrörsändelser den att det är fråga om en brevfrörsändelse som sänds med ett liknande innehåll till en stor mängd människor. Innehållet ska anses vara lika även då det är fråga om personifierad reklam. Således anses också som adresserad direktreklam t.ex. sådana reklambrev där förutom tilltalsnamnet innehållet är lika för alla.

Den föreslagna definitionen grundar sig på en definition som tidigare fanns i postdirektivet. Trots att direktiven inte längre i sin ändrade lydelse innehåller definitionen i fråga, anses den vara till nytta för den föreslagna lagen. Direktivet innehöll också preciseringar avgränsningar som också förtydligar det som föreslås i punkt 6. Såsom direktreklampost anses för det första inte räkningar, varunoter, kontoutdrag eller andra meddelanden som till sitt innehåll är avvikande från andra. Som direktreklampost anses inte heller meddelanden där det i samma kuvert kombineras direktreklam och andra frörsändelser. Direktreklampost omfattar både till utlandet riktad direktreklampost och inhemsk direktreklampost.

Enligt punkt 7 avses med postföretag en koncessionshavare enligt 3 §. Definitionen

motsvarar till sitt innehåll 3 § 6 punkten i lagen om posttjänster.

Med den som tillhandahåller samhällsomsfattande tjänster avses enligt definitionen i punkt 8 ett postföretag som har ålagts en i 4 kap. avsedd skyldighet att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster. Definitionen motsvarar till sitt innehåll 3 § 7 punkten i lagen om posttjänster. Den avviker från den gällande bestämmelsen såtillvida att skyldigheten att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster föreslås bli ålagd på ett annat sätt än i den gällande lagen. Med den som tillhandahåller samhällsomsfattande tjänster avses inte alla de företag som tillhandahåller sådana tjänster som i definitionen i 3 kap. fastställts ingå i de samhällsomsfattande tjänsterna. Genom uttrycket den som tillhandahåller samhällsomsfattande tjänster avses enligt definitionen endast den som ålagts skyldighet att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster.

Med avsändare avses enligt punkt 9 en person som har lämnat en brev försändelse eller ett postpaket till ett postföretag för att få den förmedlad mot gällande avgift. Bestämmelsen motsvarar 3 § 8 punkten i den gällande lagen om posttjänster. Med person avses i bestämmelsen både fysiska personer och juridiska personen.

Enligt punkt 10 avses med adressat en person som finns antecknad på en brev försändelse eller ett postpaket och som försändelsen är adresserad till. Definitionen av adressat ingår i 3 § 9 punkten i lagen om posttjänster, vilken låg som grund för den föreslagna bestämmelsen.

Genom bestämmelsen genomförs, tillsammans med 1 §, artikel 2 i postdirektivet.

2 kap. Tillhandahållande av posttjänster

3 §. Koncessionspliktig postverksamhet. Enligt paragrafen ska tillhandahållandet av posttjänster som gäller brev försändelser kräva koncession. I paragrafen preciseras hurdan verksamhet som kräver koncession.

För det första ska koncession krävas endast för brev försändelser enligt definitionen i 2 §, såsom adresserade brev försändelser och postkort samt adresserad direktreklam. Om alltså den som bedriver verksamheten endast

förmedlar paket och oadresserad direktreklam, krävs ingen koncession.

För det andra ska verksamheten vara förenlig med definitionen av postverksamhet. T.ex. om verksamheten endast går ut på att skriva ut försändelser, sätta dem i kuvert och sortera dem, ska den inte vara koncessionspliktig. Också t.ex. utdelning av tidningar och tidskrifter ska lämnas utanför koncessionsplikten, eftersom de tjänster som avser tidningar inte hör till lagens tillämpningsområde enligt 2 §.

Koncessionsplikten föreslås bli begränsad till att endast gälla sådana posttjänster som gäller brev, emedan en sådan avgränsning anses vara ändamålsenlig för att göra lagstiftningen klarare. Enligt den gällande lagen om posttjänster krävs koncession för all postverksamhet. I praktiken krävs koncession dock endast för tillhandahållande av brev tjänster om det är fråga om ett annat postföretag än tillhandahållaren av de samhällsomsfattande tjänsterna. Detta följer av avgränsningen av tillämpningsområdet för lagen om posttjänster, enligt vilken lagen inte alls gäller annan förmedling av paket än dem som ingår i de samhällsomsfattande tjänsterna. Brev hör till kärnverksamheten av förmedlingen av meddelanden, när däremot paket tjänster i princip är varutransporter och gränsen mellan postpaket och annan varutransport kan vara öppen för olika tolkningar. Man vill inte utvidga lagens tillämpningsområde från det nuvarande.

Koncessionsplikten är ett undantag från den näringsfrihet som föreskrivs i 18 § 1 mom. i grundlagen. Enligt den gällande lagen om posttjänster krävs bedrivande av postverksamhet koncession. Koncession behövs fortfarande för att lagens syfte ska kunna uppfyllas. Skyldigheten att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster ska enligt förslaget inte längre åläggas i koncessionen, utan genom beslut av Kommunikationsverket. Skyldigheten att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster kan dock åläggas endast en koncessionshavare. Sålunda hänför sig också beviljandet av koncession till tryggandet av de samhällsomsfattande tjänsterna. Koncessionsförfarandet möjliggör också att grundförutsättningar för bedrivande av verk-

samhet även hos andra idkare av postverksamhet bedöms innan verksamheten inleds. En sådan granskning främjar posttjänst användarnas intressen.

Paragrafen stämmer överens med artikel 9.2 i postdirektivet.

4 §. Koncessionsmyndigheten och koncessionsförfarandet. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ansökan om koncession för tillhandahållande av posttjänster ska göras hos kommunikationsministeriet. Koncessionerna lediganslås inte, utan de får sökas fritt. Genom bestämmelsen ändras nuläget så att i stället för statsrådet ska kommunikationsministeriet vara koncessionsmyndigheten. Med stöd av den gällande lagen får postverksamhet utövas av sammanslutningar, ämbetsverk, inrättningar och stiftelser, som beviljats koncession för detta av statsrådet. Koncessionsansökningarna har behandlats vid statsrådets allmänna sammanträde.

Det är motiverat att överföra behandlingen av koncessionerna på ministerienivå, i synnerhet för att i den föreslagna lagen skilja åt åläggandet av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster och beviljande av koncession. I propositionen föreslås att skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte längre ska åläggas i koncessionen utan genom beslut av Kommunikationsverket utifrån en bedömning av marknaden som verket utfört. Då minskar koncessionens samhälleliga betydelse i jämförelse med nuläget. Behandlingen av koncessionen vid ministeriet som tjänstearbete förordas också av att det inte i fråga om beviljande av koncession är fråga om en ändamålsenlighetsprövning utan en rättslig prövning som är bunden av lag.

Enligt 2 mom. beviljar kommunikationsministeriet koncessionen för viss tid, högst tio år. Genom ansökan ska rättsläget ändras i förhållande till nuläget så att koncessionens giltighetstid ska förkortas från tjugo till tio år. Genom förkortningen av koncessionens giltighetstid eftersträvas att koncessioner kan tas upp för ny granskning med kortare mellanrum än för närvarande. En granskning med kortare mellanrum behövs i synnerhet därför att postverksamheten för närvarande är i ett brytningsskede.

Enligt 3 mom. ska beslut om koncession fattas inom tre månader från det att ansökan inkommit till kommunikationsministeriet. Ministeriet får förlänga denna tre månaders tidsfrist med högst tre månader, om det behövs av särskilda skäl. Avsikten med den föreslagna regleringen är att förkorta koncessionsansökningarnas behandlingstid från den nuvarande. I 7 § 3 mom. i den gällande lagen om posttjänster föreskrivs en behandlingstid för ansökningen på sex månader. Genom den föreslagna bestämmelsen ska säkerställas att koncessionsmyndigheten behandlar ansökan så snabbt som möjligt, i princip inom tre månader. Ingen påföljd för avvikelser från tidsfristen föreslås i lagen.

Ett särskilt skäl som kunde berättiga till förlängning av behandlingstiden kunde vara t.ex. behovet av att av sökanden begära kompletteringar, som sökanden behöver mycket tid för att lämna in. Möjligheten att förlänga tidsfristen kan således komma i fråga i situationer där det behövs tilläggstid av skäl som inte beror på myndigheten. Behovet av förlängning kan dock också uppstå i vissa situationer på grund av myndigheternas egna behov. En sådan situation kan komma i fråga t.ex. när behandlingen av ansökan kräver exceptionellt omfattande utredningar.

Den föreslagna bestämmelsen stämmer överens med artikel 9.3 i postdirektivet.

5 §. Innehållet i koncessionsansökan. I ansökan om koncession ska enligt den föreslagna paragrafen uppges alla de uppgifter som kommunikationsministeriet begär och som behövs vid bedömningen av de i 6 § avsedda förutsättningarna för beviljande av koncession. Enligt den föreslagna 6 § hänförs sig förutsättningarna för koncessionen till sökandens ekonomiska resurser och förmåga att bedriva regelbunden verksamhet i enlighet med koncessionen samt förmåga att iaktta lag och nationell säkerhet.

Enligt paragrafen utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i ansökan genom förordning av statsrådet. Den gällande lagen om posttjänster innehåller individualiserade krav om vad ansökan om koncession ska innehålla och vilka handlingar som ska fogas till den. Förteckningen över innehållet i ansökan och bilagorna föreslås bli överförd på

förordningsnivå eftersom det är ändamålsenligt att utfärda bestämmelser om tekniska detaljer om ansökan av detta slag på lägre nivå.

I den förordning av statsrådet som får utfärdas med stöd av paragrafen kan det förutställas att sökanden i ansökan om koncession ger uppgifter som motsvarar dem som nu krävs i lagen om posttjänster. Enligt 7 § 1 mom. i lagen om posttjänster ska av ansökan om koncession för postverksamhet, vilken riktas till statsrådet, framgå 1) sökandens namn och hemort, 2) det område för vilket koncessionen söks, 3) arten av den planerade postverksamheten, 4) uppgifter om leveransvillkoren för posttjänsterna, 5) en utredning om hur de förutsättningar som anges i 6 § 2 mom. blir uppfyllda, samt 6) andra utredningar som kommunikationsministeriet förutsätter. Dessutom föreskrivs i 7 § 2 mom. att det till ansökan ska fogas ett utdrag ur handels- eller föreningsregistret eller en annan motsvarande utredning, bolagsordningen eller ett motsvarande bolagsavtal eller annat avtal eller vid behov stiftelseurkunden, stiftelsens, föreningens eller andelslagets stadgar och en för två år upprättad allmän plan över den postverksamhet som ska utövas samt en finansieringskalkyl. Om sökanden är en sammanslutning, ska enligt samma moment till ansökan fogas sökandens senast fastställda bokslut och verksamhetsberättelse samt en förteckning över de ägare, delägare, medlemmar eller andra personer eller sammanslutningar som utövar bestämmanderätten i den sammanslutning som är sökande.

Paragrafen stämmer överens med artikel 9.3 i postdirektivet.

6 §. Förutsättningarna för beviljande av koncession. Med stöd av den föreslagna paragrafen grundar sig beviljandet av koncession på rättslig prövning, varför förutsättningarna för beviljande förskrivs exakt i lagen. Koncession ska beviljas alla sådana sökanden som uppfyller de grundförutsättningar för bedrivande av verksamhet som avses i paragrafen. En sådan reglering ger inte koncessionsmyndigheten prövningsrätt, dvs. det är inte fråga om ändamålsenlighetsprövning vid beviljande av koncession. Omfattningen av myndighetens prövningsrätt påverkas ock-

så av den i 6 § i grundlagen avsedda jämlikhetsprincipen.

Paragrafen motsvarar till sitt innehåll delvis 6 § 2 mom. i den gällande lagen. Enligt punkt 1 ska koncession beviljas om sökanden är ett företag eller en sammanslutning som har tillräckliga ekonomiska resurser för att sköta de skyldigheter som postföretag har. Punkten motsvarar i huvudsak 6 § 2 mom. 1 punkten i den gällande lagen om posttjänster och dess syfte är att försäkra sig om sökandens solvens. I punkten föreslås att möjligheten att bevilja koncession begränsas till sådana sökanden som är företag eller sammanslutningar. Genom företag och sammanslutningar ska i bestämmelsen avses t.ex. aktiebolag eller andra sammanslutningar såsom stiftelser och andelslag. Sökanden behöver inte vara ett postföretag utan det kan verka i huvudsak även på andra marknader än postmarknaden.

Koncessionsmyndigheten ska utifrån den utredning som koncessionssökanden framför kunna bli övertygad om att sökanden har tillräckliga ekonomiska resurser och andra förutsättningar för regelbunden verksamhet i enlighet med koncessionen. Koncessionssökanden ska anses ha tillräckliga ekonomiska resurser om inget annat framkommer i handlingarna. Vid bedömningen av om sökandens resurser är tillräckliga ska bl.a. beaktas verksamhetens art och omfattning. Med ekonomiska resurser avses i bestämmelsen förutom sökandens egna medel också sökandens möjligheter att få utomstående finansiering. På bedömningen kan utöver sökandens likviditet påverka t.ex. uppgifter om sökandens kreditvärdighet samt den positiva inverkan som den beviljade koncessionen har på sökandens ekonomiska ställning samt den interna finansiering som den verksamhet som koncessionen möjliggör i sinom tid medför. Då övriga förutsättningar bedöms utförs en bedömning av sökandens planer för ordnandet av den koncessionspliktiga postverksamheten. Det väsentliga vid avgörandet av ärendet är de planer och utredningar som sökanden presenterar samt i synnerhet en bedömning av deras trovärdighet.

Avsikten är inte att granskningen av de ekonomiska förutsättningarna blir ett hinder

för etablering på branschen, utan genom den vill man säkerställa att koncession inte beviljas t.ex. ett konkursfärdigt företag. Bedömningen av de ekonomiska resurserna kan leda till vägrande av koncessionen endast i sådana exceptionella situationer.

Enligt punkt 2 ska koncession också beviljas om det inte finns någon motiverad anledning att ifrågasätta sökandens förmåga att iakttä de bestämmelser och föreskrifter som gäller postverksamhet. Bestämmelsen motsvarar 6 § 2 mom. 2 punkten i den gällande lagen om posttjänster.

I punkt 3 föreskrivs som förutsättning att sökanden har förmåga att bedriva regelbunden verksamhet i enlighet med koncessionen. Punkten motsvarar 6 § 2 mom. 3 punkten i den gällande lagen om posttjänster.

Förutsättningen i punkt 4 gäller koncessionsområdet. Förutsättningen grundar sig på 6 § 2 mom. 4 punkten i den gällande lagen. Den ska dock ändras så att kriterierna för koncessionsområdet definieras genom en hänvisning till 7 §. I den nämnda paragrafen fastställs vilka villkor koncessionsområdet ska uppfylla.

I punkt 5 föreskrivs som förutsättning för beviljande av koncession att ommunikationsministeriet inte har synnerligen vägande grunder att misstänka att beviljande av koncessionen uppenbarligen skulle äventyra den nationella säkerheten. Den föreslagna punkten är ny och genom den ska säkerställas att koncessionen kan återtas på grund av uppenbar säkerhetsrisk.

Postföretagets verksamhet innebär behandling av förtroliga meddelanden. Företaget har i sin verksamhet också tillgång till adressregister. Missbruk av dessa meddelanden och uppgifter kan i värsta fall utgöra ett hot för den nationella säkerheten. Hotet kan t.ex. uppstå så att handlingar som är avsedda att vara hemliga görs tillgängliga för instanser som kunde använda dem för fientliga ändamål. Till förutsättningarna för beviljande av koncession är det för sådana situationer nödvändigt att foga en punkt med stöd av vilken faktorer som hänför sig till den nationella säkerheten kan beaktas.

Koncessionsmyndigheten ska ha synnerligen vägande skäl att misstänka att den natio-

nella säkerheten kan äventyras. Det ska också vara fråga om uppenbart äventyrande. Återtagande av koncessionen med stöd av den föreslagna punkten utgör således en hög tröskel. T.ex. en sådan situation kunde komma i fråga där ett företag söker koncession som ägs av en stat som uppträtt fientligt mot Finland och där det föreligger en stark misstanke eller det t.o.m. har visats att avsikten är att skada.

En motsvarande bestämmelse om prövning i samband med den nationella säkerheten ingår också i samband med beviljande av koncessioner för vissa radiofunktioner enligt lagen om auktion av vissa radiofrekvenser (462/2009).

Den föreslagna bestämmelsen stämmer överens med artikel 9.3 i postdirektivet.

7 §. Koncessionsområdet. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen får koncessionshavaren tillhandahålla posttjänster som omfattas av koncessionen endast på det område som koncessionen har beviljats för. Postföretaget ska söka koncession för hela det området på vilket det avser bedriva postverksamhet. Således ska en koncessionshavare inte t.ex. kunna insamla försändelser utanför sitt koncessionsområde för att dela ut dem på sitt eget verksamhetsområde. En koncessionshavare ska dock inte vara skyldig att själv sköta utdelningen inom hela sitt verksamhetsområde genom sitt eget postnät, utan det ska t.ex. kunna köpa utdelningen eller en del av utdelningen av ett annat postföretag. Det väsentliga med tanke på koncessionsbestämmelserna är att postföretagets egentliga verksamhetsområde stämmer överens med vad som fastställts i koncessionen.

I den gällande lagstiftningen ingår den motsvarande principen som en skyldighet för koncessionshavaren att i sin koncessionsansökan identifiera på vilket område verksamheten kommer att bedrivas. Trafikutskottet har i samband med behandlingen av lagen om posttjänster (TrUB 13/2000 rd) ansett det vara viktigt att en innehavare av en regional koncession inte kan utvidga sina tjänster utanför sitt verksamhetsområde.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska området för vilket koncession söks vara ett enhetligt verksamhetsområde i fråga om förvaltning

och funktion. En motsvarande bedömningsgrund gällande koncessionsområdet ingår i 6 § 2 mom. 4 punkten i den gällande lagen. Det krävs att koncessionsområdet är enhetligt förvaltningsmässigt och funktionellt för att koncessionsområdet ska vara ändamålsenligt och lätt att gestalta för kunderna. Tjänsterna kan i synnerhet för enskilda konsumenter bli svåråtkomliga om verksamhetsområdet fastställs på ett mycket osammanhängande sätt. Enligt den gällande lagens detaljmotivering ska vid bedömningen av om koncessionsområdet är sammanhängande i synnerhet beaktas bl.a. det sökta koncessionsområdets förhållande till befintliga indelningar inom statens regional- och lokalförvaltning, t.ex. indelningen i häradet och ekonomiska regioner. Vid bedömningen av om området är sammanhängande funktionellt kunde t.ex. en uppdelning i ekonomiska områden beaktas. Med tanke på regleringens syfte är t.ex. en hel kommun ett sådant enhetligt område för vilket koncession kunde beviljas.

Paragrafen stämmer överens med artikel 9.3 i postdirektivet.

8 §. Ansökningsavgift. I den föreslagna paragrafen ska föreskrivas om en ansökningsavgift som det företag som ansöker om koncession eller ändring i den ska vara skyldig att betala. Enligt paragrafen ska den som ansöker om en koncession ska betala i samband med ansökan betala en ansökningsavgift om 1 000 euro till staten. Sökanden ska betala den föreslagna avgiften också vid ansökningar som gäller ändring av bestämmelserna och ändring och överföring av koncessionen samt vid ansökan om förhandsbeslut. Till sin författningsrättsliga natur ska ansökningsavgiften vara en i 81 § 2 mom. i grundlagen avsedd avgift. Avgiftens årliga inkomstbelopp blir högst sannolikt högst några tusen euro. För närvarande finns bara en koncessionshavare, Itella Abp. Trots att flera företag skulle ansöka om koncession efter lagändringen, minskas den årliga inkomstens storlek av att koncession kan beviljas för tio år i taget.

Den som ansöker om koncession är inte enligt gällande lag skyldig att betala för behandlingen av koncessionsansökan, alltså är avgiften en ändring i förhållande till nuläget. En motsvarande avgift är i användning för

koncessioner på andra kommunikationsområden som hör till kommunikationsministeriets förvaltningsområde. Både i kommunikationsmarknadslagen (393/2003) och i lagen om televisions- och radioverksamhet (744/1998) åläggs den som ansöker om koncession att betala en ansökningsavgift på 1 000 euro.

Genom den föreslagna avgiften vill man förhindra omotiverade ansökningar. Genom den vill man också förenhetliga koncessionspraxis inom kommunikationsområdet till denna del. Med beaktande av postverksamhetens natur är det dock fråga om en tämligen liten avgift. Förutom ansökningsavgiften åläggs i denna lag den som ansöker om koncession en skyldighet att betala en tillsynsavgift för postverksamheten med stöd av 68 - 71 §.

Det är också motiverat att ålägga sökanden en skyldighet att betala även när det är fråga om ändring av bestämmelserna eller av koncessionen eller om överförande av den eller när det är fråga om en ansökan om förhandsbeslut. Förutsättningen är att dessa frågor behandlas på ansökan. T.ex. en ändring av koncessionsvillkoren av någon annan orsak skapar ingen betalningsskyldighet. Också behandlingen av sådana ansökningar förorsakar myndigheterna kostnader och avgifterna kan motiveras på samma grunder som vid den egentliga koncessionsansökan.

Paragrafen stämmer överens med artikel 9.3 i postdirektivet. Vid ansökningsavgiften är det fråga om en administrativ avgift som hänför sig till ett förfarande. Avgiften är öppen, tillgänglig, icke-diskriminerande, proportionerlig, exakt och entydig. Avgiften har offentliggjorts på förhand och den baserar sig på objektiva grunder.

9 §. Innehållet i koncessionen. I 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska föreskrivas om de grundläggande villkor som alla koncessioner åtminstone ska innehålla. Enligt bestämmelsen ska postföretagets geografiska verksamhetsområde och koncessionens giltighetstid fastställas i koncessionen. Bestämmelsen är ny och dess avsikt är att precisera regleringen om innehållet i koncessionerna. Regleringen om koncessionsområdet

ingår 7 § i lagen och reglering om giltighetstiden ingår i 4 §.

I 2 mom. ska föreskrivas om sådana villkor som förutom minimi innehållet kan införas i koncessionen. De villkor som avses i momentet ska vara sådana som kompletterar bestämmelserna i denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Villkor införas i koncessionen endast vid behov och de ska inte vara överlappande med lagen eller med bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Med stöd av 1 mom. får villkoren i koncessionen gälla iakttagande av världspostfördragen. Med stöd av världspostkonventionen ska medlemsstaten utse ett postföretag att sköta postbefordran och att på området i fråga uppfylla de skyldigheter som följer av världspostfördragen som hänför sig till denna postbefordran.

I 2 punkten ska föreskrivas om möjlighet för kommunikationsministeriet att ställa koncessionsvillkor som gäller förvaltande av postnummersystemet. Bestämmelser om postnummersystemet ingår i 37 § i lagen. Postnumren bildar ett sådant landsomfattande system, vars förvaltning måste skötas av en enda instans. Därför behöver koncessionsmyndigheten ett befullmäktigande att ställa en skyldighet gällande postnummersystemet. Enligt den nämnda 37 § ska koncessionsmyndigheten se till att det för skötseln av postverksamheten förvaltas ett postnummersystem. I paragrafen föreskrivs också om skyldigheten att överlåta uppgifter om postnummersystemet och informera om ändringar i det. I koncessionen kan endast ställa sådana villkor som hänför sig till förvaltandet av postnummersystemet som kompletterar bestämmelserna i lag. I den gällande lagen om posttjänster finns inga bestämmelser om postnummersystemet. I lagen om posttjänster bemyndigas inte heller koncessionsmyndigheten uttryckligen att i koncessionen införa villkor som gäller postnummersystemet.

Enligt punkt 3 får i koncessionen ställas villkor gällande språkliga tjänster som avses i språklagen (423/2003) eller i samiska språklagen (1086/2003). Bestämmelserna i 20 § i den föreslagna lagen ålägger tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster att direkt till-

lämpa språklagen och samiska språklagen. Därför är det inte alltid nödvändigt att ställa villkor om språklig service i koncessionen. Om en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster dock åläggs ett privat företag, ska den myndighet som ålagt skyldigheten med stöd av språklagen se till att företaget förbinder sig att tillhandahålla språklig service. Ett koncessionsvillkor vore en sådan förpliktelse som avses i språklagen. Om tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster t.ex. som nu är ett statsägt företag, behövs inget särskilt koncessionsvillkor, utan då tillämpas vad som i språklagen föreskrivs om språklig service vid affärsverk samt statliga och kommunala bolag.

Enligt 4 punkten kan koncessionsmyndigheten ställa koncessionsvillkor som gäller skyldigheten att fastställa postlådornas placering. Reglering om postlådors placering ingår i 44 § i lagen. Utgångspunkten är att postlådornas placering bestäms av den tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster som ålagts skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i fråga om förmedling av brevfrösendelser. Om ett sådant företag dock inte har utsetts ska fastställandet av postlådornas placering ges i uppdrag till något annat postföretag. Det är ändamålsenligt att skyldigheten även då skötas av ett sådant företag som i sin verksamhet förmedlar brevpost.

Enligt punkt 5 kan koncessionsmyndigheten ställa ett koncessionsvillkor som gäller skyldighet att på ett sätt som föreskrivs särskilt betala en bidragsandel, om en andel enligt 33 § av nettokostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna ska ersättas. Om ersättande av nettokostnaderna till tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster blir aktuellt föreskrivs särskilt i 33 § om förfarandet och om andra postföretags skyldighet att delta i ersättandet av kostnaderna. Om grunden för skyldigheten ska redan med stöd av grundlagen föreskrivas genom lag. Koncessionsmyndigheten får således inte ställa en skyldighet i koncessionen utan grunderna för betalningsskyldigheten ska först föreskrivas särskilt genom lag. I koncessionen kan däremot vid behov införas några mer detaljerade tekniska bestämmelser som grundar sig

på bestämmelserna i lagen eller som kompletterar den.

Med stöd av punkt 6 får koncessionsmyndigheten ställa övriga villkor som är nödvändiga för att säkerställa posttjänsternas kvalitet, tillgång och effektivitet. Motsvarande villkor får ställas med stöd av 6 § 5 mom. i den gällande lagen om posttjänster. Punkterna 1 - 5 i den föreslagna bestämmelsen grundar sig på det behov att ställa koncessionsvillkor som nu är känt. Det är dock ändamålsenligt att i koncessionen föreskriva myndigheterna en möjlighet att i koncessionen ställa sådana villkor som är jämförbara med de nämnda villkoren, vars behov inte just då kan förutses men som kan visa sig vara nödvändiga. Möjligheten att ställa andra villkor begränsas dock så att de ska vara behövliga för att trygga tjänsternas kvalitet, tillgång och effektivitet. Såsom ett exempel på detta kunde vara ett villkor om antalet utdelningar per vecka. I koncessionen ska ett sådant villkor kunna införas under förutsättning att det är nödvändigt med tanke på tryggheten av tjänsternas kvalitet, tillgång eller effektivitet. Villkoren ska stämma överens med direktivet, varför man inte genom dem t.ex. får ålägga andra än dem som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster att dela ut brevöversändelser fem dagar i veckan.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om när koncessionsvillkor får ställas för en som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster och när villkor får ställas också för andra postföretag. Utgångspunkten i bestämmelsen är att den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster är skyldig att verka som en i Världspostkonventionen avsedd utsedd operatör, förvalta postnummersystemet och tillhandahålla språklig service på i språklagen föreskrivet sätt. Världspostkonventionen är till största delen i kraft på lagnivå. Om skyldigheter som hänför sig till postnummersystemet och till språklig service föreskrivs i 20 och 37 § i den föreslagna lagen. Om ingen skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster har ålagts, ska sådana skyldigheter kunna riktas mot andra postföretag genom koncessionsvillkor. I momentet föreskrivs dessutom att ett villkor enligt punkt 5 får ställas andra än dem som tillhandahåller

samhällsomfattande tjänster endast om ingen skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för förmedling av brevöversändelser har ålagts på området. Bestämmelsen behövs för att säkerställa att det i varje situation finns en instans som sköter planeringen av placeringen av postlådor. I ljuset av den nuvarande situationen är det sannolikt att alla skyldigheter som nämns i 3 mom. riktar sig till tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna.

I det föreslagna 4 mom. avgränsas hurdana villkor koncessionsmyndigheten får ställa i förhållande till den övriga lagstiftningen. Enligt momentet får koncessionsmyndigheten inte ställa villkor som skulle leda till överlappande förpliktelser med denna lag eller med bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller av annan lagstiftning. Med stöd av momentet får koncessionsmyndigheten inte upprepa sådana skyldigheter i koncessionsvillkoren som är tillämpliga på postföretaget antingen med stöd av den branschspecifika lagstiftningen eller med stöd av annan lagstiftning. Lagstiftning som gäller postföretag är för det första denna lag och den reglering på lägre nivå som utfärdats med stöd av den. Utöver dessa ingår lagstiftning som gäller postverksamhet t.ex. i strafflagen. Även i annan än i den branschspecifika lagstiftningen ingår skyldigheter som postföretag i likhet med andra företag ska iakttä. Sådana skyldigheter ingår t.ex. i personuppgiftslagen (523/1999) och i bolagslagstiftningen. Momentet behövs för att koncessionen enligt artikel 9.2 i direktivet inte får leda till uppkomsten av överlappande villkor som är tillämpliga på företag med stöd av annan än den branschspecifika nationella lagstiftningen.

Den föreslagna paragrafen stämmer överens med artikel 9.2 och 9.3 i postdirektivet.

10 §. Ändring av koncession. I den föreslagna paragrafen ska det föreskrivas om i vilka situationer koncessionen kan ändras. Enligt paragrafen kan koncessionen för det första ändras på ansökan av koncessionshavaren eller med dennes samtycke. Till denna del motsvarar paragrafen i huvudsak vad som föreskrivs i 6 § 5 mom. i den gällande lagen om posttjänster. För tydlighetens skull fogas

till paragrafen ett uttryckligt omnämnande om ändring av koncessionen på ansökan av koncessionshavaren. I praktiken kan koncessionen även nu ändras genom ansökan av koncessionshavaren, eftersom även ansökan kan ses som ett samtycke. Såsom en precisering i paragrafen fogas också en begränsning enligt vilken ändringen endast kan göras under koncessionens giltighetstid.

För det andra ska i paragrafen föreskrivas att koncessionen även annars kan ändras, om det är nödvändigt av en särskild orsak som hänför sig till tryggheten av samhällsomfattande tjänster eller till en sådan väsentlig förändring i verksamhetsförutsättningarna för den koncessionspliktiga verksamheten. Trots att skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte ska åläggas i koncessionen, kan också koncessionen behöva ändras för att trygga de samhällsomfattande tjänsterna. Enligt den gällande lagen om posttjänster kan koncessionen också ändras på ett annat sätt, då särskilda skäl till detta föreligger med hänsyn till lagens syfte, såsom för att trygga de samhällsomfattande tjänsterna. Bestämmelsen behöver ändras bl.a. därför att skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska åläggas genom beslut av Kommunikationsverket och inte i koncessionen.

Det är nödvändigt att vara beredd på att ändringar i postverksamheten kan leda till behov av att ändra koncessionsvillkoren. I paragrafen avgränsas exakt under hurdana förutsättningar koncessionsvillkoren kan ändras utan ansökan eller samtycke av koncessionshavaren. Ändringen kräver en exceptionell situation. En sådan ändring kan göras enligt paragrafens ordalydelse bara då det är nödvändigt. Ändringar som kan göras utan samtycke av koncessionshavaren begränsas i situationer där verksamhetsförutsättningarna ändras också så att ändringen ska vara väsentlig. Tillämpningen av bestämmelsen i ett enskilt fall begränsas dessutom av de allmänna principerna för förvaltningen såsom proportionalitetsprincipen och principen för ändamålsbundenhet.

En ändringssituation kan exempelvis vara att Kommunikationsverket ålägger aktören en skyldighet att tillhandahålla samhällsom-

fattande tjänster. Skyldigheten kan t.ex. leda till att ett enskilt företag åläggs en språklig serviceskyldighet enligt 9 § 3 punkten. Åläggandet av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan också leda till andra nya skyldigheter, eftersom koncessionsmyndigheten som en helhet ska granska om det finns behov av att ändra koncessionsvillkoren för att trygga de samhällsomfattande tjänsterna. Om ändringen av koncessionsvillkoren är nödvändig för att trygga de samhällsomfattande tjänsterna kan den också göras utan samtycke av koncessionshavaren.

Den föreslagna paragrafen strider inte mot artikel 9.2 och 9.3 i postdirektivet.

11 §. Återkallande av koncession. Kommunikationsministeriet får med stöd av den föreslagna paragrafen återkalla ett postföretags koncession helt eller delvis då de i paragrafen fastställda villkoren uppfylls. Med stöd av den gällande lagen om posttjänster kan koncessionen endast återkallas om koncessionshavaren överlåter koncessionen till någon annan. Eftersom ett behov av att återkalla koncessionen kan uppstå även i andra situationer finns det behov av att i lagen införa en bestämmelse med stöd av vilken koncessionen kan återkallas vid behov även annars än vid överföring av koncessionen. Den föreslagna regleringen om återkallande motsvarar regleringen i kommunikationsmarknadslagen.

I paragrafen uppräknas tre grunder med stöd av vilka koncessionen får återkallas. I alla situationer är tilläggsförutsättningen den att koncessionshavaren först ges tillfälle att korrigera sitt förfarande i enlighet med vad som föreskrivs nedan i 2 mom.

Enligt punkt 1 kan koncessionen återkallas om postföretaget upprepade gånger och allvarligt brutit mot denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats med stöd av den, mot bestämmelser i andra lagar som gäller postverksamhet, mot de i 9 § avsedda koncessionsvillkoren eller mot sin i 24 § avsedda skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag kan t.ex. vara förordningar av statsrådet eller Kommunikationsverkets föreskrifter. En annan lag som gäller postverksamhet kan t.ex. vara strafflagen

(578/1995), i vars 38 kap. också föreskrivs om informations- och kommunikationsbrott. Med skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster avses skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster sådan som den är i Kommunikationsverkets beslut att ålägga skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

Enligt punkt 2 får koncessionsmyndigheten återkalla koncessionen om postföretaget inte längre med beaktade av verksamhetens natur och omfattning har tillräckliga ekonomiska resurser för att sköta sina skyldigheter. Ekonomisk solvens är enligt 8 § en förutsättning för beviljande av koncession. Om denna förutsättning inte längre uppfylls ska koncessionsmyndigheten ha möjlighet att återkalla koncessionen vid behov. Vid övervägande av återkallande av koncessionen ska aktörens ekonomiska situation betraktas som en helhet och i synnerhet i förhållande till den verksamhet som den bedriver och de skyldigheter som har ålagts.

Enligt punkt 3 kan koncessionsmyndigheten återkalla koncessionen om koncessionshavaren inte har inlett regelbunden verksamhet i enlighet med koncessionen inom nio månader från ingången av koncessionsperioden, om inte koncessionsmyndigheten på ansökan av koncessionshavaren av orsaker som hänför sig till verksamhetens förutsättningar bestämmer något annat. Genom bestämmelsen är det meningen att ändra det nuvarande rättsläget i situationer där koncessionshavaren inte inleder sin verksamhet. Enligt den gällande lagen om posttjänster förfaller koncessionen i sådana situationer. Enligt den föreslagna ändringen förfaller inte längre koncessionen som en följd av koncessionshavarens passivitet utan koncessionsmyndigheten kan återkalla koncessionen. Återkallande av koncessionen är både för koncessionshavaren och för myndigheten ett klarare och mer entydigt förfarande i synnerhet när det i den gällande lagen om posttjänster inte ingår bestämmelser som ålägger myndigheten skyldighet att genom ett beslut bestyrka att koncessionen förfallit.

I 3 punkten beaktas dock att koncessionshavaren kan ha en sådan orsak som hänför sig till verksamhetens förutsättningar, varför

verksamheten inte har kunnat inledas. Då ska koncessionshavaren visa koncessionsmyndigheten i en ansökan att en sådan orsak föreligger. Koncessionsmyndigheten överväger om det då finns skäl att inte återkalla koncessionen. En orsak som hänför sig till verksamhetens förutsättningar kommer i fråga när grundförutsättningarna för verksamheten är så bristfälliga att det är omöjligt att inleda verksamheten. Ett exempel på en sådan orsak kan vara en situation där de redskap som behövs i verksamheten har fördröjts i förhållande till vad som avtalats på grund av leveranssvårigheter hos en avtalspartner. Myndigheten kan dock också besluta att koncessionen ska återkallas oberoende av skäl som hänför sig till förutsättningarna. I bedömningen ska beaktas bl.a. det i vilken utsträckning aktören kan eller skulle ha kunnat påverka situationen själv. Avsikten är inte att bestämmelsen ska möjliggöra att en aktör avsiktligt skjuter upp inledandet av verksamheten på ett lagstridigt sätt.

Återkallande av koncessionen förutsätter i alla förekommande fall dessutom att postföretaget trots uppmaningar inte inom en rimlig tid på åtminstone en månad har korrigerat sitt förfarande, sett till att sina ekonomiska resurserna är på en tillräcklig nivå eller inlett sin verksamhet. Koncessionshavaren ska alltid först ges en möjlighet att korrigera det faktum med stöd av vilket koncessionen kunde återtas. Därför ska koncessionshavaren alltid först ges en uppmaning. Antingen koncessionsmyndigheten eller i enlighet med 75 § Kommunikationsverket kan ge uppmaningen. Postföretaget ska alltid beredas tillfälle att bli hört i ärendet i enlighet med vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Kommunikationsministeriet kan återkalla koncessionen också om koncessionshavaren lägger ned verksamheten. Nedläggande av verksamheten kan konstateras så att koncessionshavaren själv meddelar sig ha helt eller delvis lagt ned verksamheten. Även Kommunikationsverket, som enligt 67 § utövar tillsyn över lagens tillämpning, kan konstatera nedläggningen.

Återkallande av koncessionen är ett extremt sätt att reagera på situationer där koncessionshavaren inte verkar i enlighet med

sina skyldigheter. Vid återkallande av koncessionen begränsar myndigheten företagens näringsverksamhet. Därför ska återkallandet göras efter noggrant övervägande och av vägande skäl.

Den föreslagna paragrafen strider inte mot artikel 9.3 i postdirektivet.

12 §. Överföring av koncession. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen får koncessioner inte överföras. Ett motsvarande förbud ingår i 9 § 1 mom. i den gällande lagen om posttjänster. Förbudet mot överföring av koncessioner är nödvändig för koncessionens samhällseliga betydelse skull. Till sitt innehåll motsvarar 1 mom. delvis 9 § 1 mom. i den gällande lagen.

I momentet föreslås en bestämmelse också om förfarandet i situationer där den faktiska beslutanderätten i förhållande till koncessionshavaren ändras. Ändringar som innebär överförande av bestämmanderätten behöver föras till koncessionsmyndigheten för prövning, så att förbudet mot överförande inte kringgås genom arrangemang som gäller bestämmanderätten. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan kommunikationsministeriet återkalla koncessionen om den faktiska bestämmanderätten med hänsyn till koncessionshavaren förändras. Den faktiska bestämmanderätten i förhållande till koncessionshavaren kan ändras t.ex. i samband med företagsköp, fusion eller andra överlåtelsesituationer. Utöver klara ägarbyten ska det i många situationer då ägarandelarna ändras bedömas om det skett en ändring i bestämmanderätten. I prövningen ska beaktas att egentlig bestämmanderätt inte alltid är en rättighet som hör till majoritetsägare utan den kan grunda sig t.ex. på delägaravtal, bolagets egna regler eller andra motsvarande arrangemang på grund av vilka ett annat bolag på ett avgörande sätt kan påverka koncessionshavarens verksamhet. Vid bedömningen ska ägarförhållandena och andra faktorer som påverkar bestämmanderätten granskas och jämföras med den situation som rådde vid tidpunkten för koncessionsansökan.

I paragrafen föreslås nya bestämmelser om förfarandet i situationer där det sker ändringar i bestämmanderätten. De nya bestämmelserna behövs för att precisera förfarandena

och för att förenhetliga koncessionspraxis. En motsvarande reglering ingår också i kommunikationsmarknadslagen. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska förändringen i bestämmanderätten omedelbart anmälas till kommunikationsministeriet. Ministeriet ska besluta om återkallande av koncessionen inom två månader från anmälan. Koncessionsmyndigheten ska avgöra ärendet genom ett överklagbart förvaltningsbeslut.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan koncessionshavaren begära förhandsbeslut om återkallande av koncessionen med stöd av 1 mom. I den gällande lagen om posttjänster finns ingen möjlighet att begära förhandsbeslut. Ett tillägg gällande reglering om förhandsbeslut behövs i lagen för att göra koncessionsförfarandet mer flexibelt och enhetligt. Kommunikationsmarknadslagen och lagen om televisions- och radioverksamhet innehåller en möjlighet till förhandsbeslutsförfarande. Om koncessionshavaren planerar ingå ett sådant avtal där överföring av bestämmanderätten kunde aktualiseras ska denne kunna föra föravtalet till koncessionsmyndigheten för behandling. Sålunda utreds koncessionsmyndighetens inställning redan före det slutliga avtalet ingås.

I bestämmelsen ställs en tidsfrist för kommunikationsministeriets behandling av ärendet gällande förhandsbeslut. Enligt bestämmelsen ska kommunikationsministeriet fatta beslut inom två månader från att ansökan har inkommit till myndigheten.

Den tidpunkt när tidsfristen för koncessionsmyndigheten börjar kopplas *in casu* till konkurrensmyndigheternas avgörande. Om orsaken till förändringen av bestämmanderätten följer av ett företagsköp som ska anmälas till Konkurrensverket enligt lagen om konkurrensbegränsningar (480/1992) eller till Europeiska kommissionen enligt rådets förordning (EG) nr 139/2004 om kontroll av företagskoncentrationer ("EG:s koncentrationsförordning"), ska kommunikationsministeriets beslut enligt förslaget ges inom två månader från att ärendet gällande företagsköpet har avgjorts på ett laga kraft vunnet sätt. Tidsfristen är efter ändringen mer kompatibel med de tidsfrister som hänför sig till övervakningen av företagsköp i lagen om konkur-

rens begränsningar. Genom regleringen korrigeras de problemsituationer som förekommit i samband med beräkningen av tidsfristen i fråga om ändring av bestämmanderätten i koncessioner inom andra områden av kommunikation.

Enligt det föreslagna 3 mom. en koncession återkallas inte om den överförs inom en koncern mellan moderbolaget och ett dotterbolag som i sin helhet ägs av moderbolaget. En sådan överföring ska omedelbart anmälas till koncessionsmyndigheten. Bestämmelsen motsvarar 9 § 2 mom. i den gällande lagen om posttjänster.

Den föreslagna paragrafen strider inte mot artikel 9.3 i postdirektivet.

13 §. Åtgärder med anledning av att postverksamheten upphör. I paragrafen ska föreskrivas om de åtgärder som myndigheterna ska vidta om postföretaget lägger ned sin verksamhet. Paragrafen motsvarar 41 § i den gällande lagen om posttjänster. Det föreslås att den gällande paragrafen endast ändras så att den behöriga myndigheten i stället för statsrådet ska vara kommunikationsministeriet som är koncessionsmyndigheten enligt förslaget.

Den föreslagna paragrafen strider inte mot artikel 9.3 i postdirektivet.

3 kap. Innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna

14 §. Tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster. Den föreslagna paragrafen är en allmän paragraf där vissa grundläggande egenskaper hos de samhällsomfattande tjänsterna definieras. Paragrafen motsvarar i huvudsak 1 § i den gällande lagen. Enligt den föreslagna paragrafen ska samhällsomfattande tjänster tillhandahållas i hela landet på jämlika villkor. Dessutom ska det föreskrivas i paragrafen att de samhällsomfattande tjänsterna permanent ska finnas tillgängliga. Kravet på ständighet ingår i definitionen av samhällsomfattande tjänster i 3 § 3 mom. i den gällande lagen.

Det föreslås att attributet av god kvalitet i 1 § i den gällande lagen stryks från den allmänna bestämmelsen om samhällsomfattande tjänster, eftersom det i samband med den-

na paragraf inte har definierats självständiga kriterier för god kvalitet. Det är inte motiverat att bedöma god kvalitet med stöd av en allmän paragraf utan på grundval av kriterier som ställs i andra paragrafer. Dessa är t.ex. att kravet på befordringstiden i kvalitetsnormen uppfylls, att priset är rimligt i enlighet med bestämmelserna om prissättningen och att utdelningen uppfyller bestämmelserna.

Enligt 2 mom. i paragrafen ingår bestämmelser om innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna i detta kapitel. Innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna definieras i flera paragrafer som har sammanförts i 3 kap. Samhällsomfattande posttjänster är således sådana produkter och tjänster om vars tillhandahållande det föreskrivs i 3 kap.

Genom den föreslagna paragrafen genomförs delvis artiklarna 3 och 5 i postdirektivet.

15 §. Postförsändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Det föreslås att definitionen på de postförsändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ändras. En precisering av definitionen av innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna behövs, eftersom den nuvarande definitionen i lagen om posttjänster har tolkats på sinsemellan avvikande sätt. Avsikten är att göra definitionen så entydig som möjligt så att de produkter och tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna kan avgränsas från de produkter som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

I paragrafen ska föreskrivas om hurdana posttjänster och gällande vilka postförsändelser bland de samhällsomfattande tjänsterna som ständigt ska finnas tillgängliga. Med ständigt utbud avses i paragrafen att det alltid ska finnas åtminstone en sådan tjänst till hands som uppfyller de kriterierna i paragrafen. Till de samhällsomfattande tjänsterna hör alla de produkter som uppfyller definitionen. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har möjlighet att välja hurdana produkter som uppfyller kriterierna det tillhandahåller. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster kan därför besluta upphöra att tillhandahålla t.ex. även sådana paketprodukter som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Den ska dock se till att någon paketprodukt som uppfyller definitio-

nen tillhandahålls. T.ex. sådana pilotprodukter som tillhandahålls på ett begränsat område i testsyfte och en begränsad tid kan inte anses höra till de samhällsomfattande tjänsterna.

Till de samhällsomfattande tjänsterna ska höra enligt 1 mom. 1 punkten brev försändelser på högst två kilogram som betalas genom allmänt använda kontantbetalningsätt och som användaren har möjlighet att lämna till ett insamlingsställe för att transporteras av ett postföretag. Med allmänt använda kontantbetalningsätt avses i definitionen frimärken samt kontantbetalningsätt som är jämförbara med dem, såsom värmeskrivarstämplar. Med tanke på definitionen är det ingen skillnad om kontantbetalningen sker t.ex. med bankkort eller kreditkort. Betalningsättet ska kunna användas allmänt av alla. Ett centralt kriterium för allmänt använt betalningsätt är att betalningsättet inte grundar sig på fakturering. T.ex. försändelser som betalas med frankeringsmaskin hör inte till de samhällsomfattande tjänsterna, eftersom användning av frankeringsmaskin alltid kräver ett avtalsförhållande både med postföretaget och med ett företag som importerar frankeringsmaskiner. Betalning t.ex. i en nätbutik anses inte heller vara kontantbetalning i det hänseende som avses här.

Eftersom endast de produkter ska höra till de samhällsomfattande tjänsterna som är försändelser som betalas med allmänt använda kontantbetalningsmedel, faller alla sådana försändelser utanför de samhällsomfattande tjänsternas område som faktureras kunden på grundval av ett avtal. De samhällsomfattande tjänsterna innehåller således inte t.ex. masspostningar av försändelser. Enhetspriset för försändelser som masspostas blir ofta förmånligare än priset på försändelser som betalas med frimärke, eftersom den stora försändelsemängden och det att de eventuellt hoppar över en del av postförsändelsernas behandlingskedja kan beaktas i deras avgift.

Brevförsändelser definieras i 2 § 4 mom. Till området för definitionen hör också postkort, såsom kort som försetts med brevfrimärken eller julkort som sänds i stora partier med ett mindre frimärke. Viktgränsen på två kilogram för brev som ingår i de samhälls-

omfattande tjänsterna motsvarar både direktivet och den gällande lagen.

Med insamlingsställe avses i paragrafen brevlåda eller något motsvarande ställe där en brev försändelse som försetts med en kontantbetalningsanteckning kan lämnas för befordran.

I definitionen på samhällsomfattande tjänster föreslås en precisering, enligt vilken det bland inrikes brev försändelser ska tillhandahållas åtminstone sådana brevprodukter på vilka kvalitetsnormen för samhällsomfattande tjänster enligt 19 § nedan tillämpas. Med stöd av bestämmelsen ska tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster alltid bland de inhemska brev försändelserna tillhandahålla åtminstone en sådan brevprodukt som är avsedd att bli utdelad senast den andra arbetsdagen räknat från avlämningsdagen. Detta brev som transporteras över två nätter ska vara de samhällsomfattande tjänsternas standardbrev som ska uppfylla den kvalitetsnorm som fastställs nedan i 19 §. Kvalitetsnormen ställs bara för brev som ska befordras över två nätter.

Andra brevprodukter är samhällsomfattande tjänster om de till sina egenskaper stämmer överens med definitionen. Således ska t.ex. till samhällsomfattande tjänster höra de nuvarande 1 klass breven som lämnats för befordran den följande arbetsdagen. Eftersom det ska höra till de samhällsomfattande tjänsterna, tillämpas på brevet den reglering för brev som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, med undantag av kvalitetsnormen. Såsom hörande till de samhällsomfattande tjänsterna ska det dock t.ex. prissättas på ett kostnadsorienterat sätt och Kommunikationsverket ska övervaka prissättningen. Utanför de samhällsomfattande tjänsterna faller däremot expressbrev, vars väsentliga egenskap är en tilläggstjänst som omfattar en snabbare transport än vad vanligen är fallet. Expressposttjänsterna har redan i postdirektivet avgränsats från begreppet samhällsomfattande tjänster.

Om postpaket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska föreskrivas i 1 mom. 2 punkten. Paket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna är postpaket som väger högst 10 kilogram, vilka betalas med allmänt

använda kontantbetalningsmedel och som användaren har möjlighet att lämna till ett verksamhetsställe för post eller något annat lämpligt ställe för att transporteras av ett postföredrag och hämta från ett sådant verksamhetsställe. Viktgränsen på 10 kilogram för paket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna motsvarar både direktivet och den gällande lagen.

I 1 § avgränsas från lagens tillämpningsområde andra paket än sådana som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Således fastställs i definitionen av postpaket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna även indirekt vilka paket som hör till lagens tillämpningsområde.

Med paketets avlämningsställe avses ett sådant ställe där postföretaget regelmässigt mottar paketförsändelser. Det är vanligen ett postverksamhetsställe men möjligen också något annat ställe, såsom en sorteringscentral eller lastbrygga.

Definitionen avgränsas också av att ett paket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna är en produkt som enligt leveransvillkoren ska avhämtas på verksamhetsstället. En paketförsändelse som ska avhämtas hör fortfarande till de samhällsomfattande tjänsterna, fastän adressaten t.ex. skulle beställa en avgiftsbelagt hemtransport som extra tjänst.

Enligt definitionen faller bl.a. sådana paketprodukter utanför de samhällsomfattande tjänsterna som enligt sina leveransvillkor alltid avhämtas hos avsändaren. Ett avhämningsställe kan vara t.ex. avsändarföretagets eget verksamhetsställe eller en privatpersons hem.

Enligt 1 mom. punkt 3 ingår i de samhällsomfattande tjänsterna postförsändelser som ankommer till landet som väger högst 20 kilogram. I den gällande lagen föreskrivs en viktgräns på 30 kilogram för försändelser som ankommer till landet. Det föreslås att viktgränsen sänks för att regleringen ska motsvara direktivets bestämmelser. Enligt direktivet ska medlemsstaterna se till att postpaket på högst 20 kilogram från andra medlemsstater levereras inom deras område.

Enligt 1 mom. punkt 4 ska ovan i punkten 1 och 2 avsedda posttjänsters rekommendations- och försäkringstjänster hör till de

samhällsomfattande tjänsterna. Punkten föreslås bli preciserad i jämförelse med den nuvarande bestämmelsen för att rekommenderade och försäkrade försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna entydigt ska kunna avgränsas. Det ska alltså finnas tillgång till rekommendations- och försäkringstjänster för sådana brev- och paketförsändelser som uppfyller definitionen. Enligt den gällande lagen hör tjänster som gäller rekommenderade och försäkrade försändelser till området för de samhällsomfattande tjänsterna.

Syftet med samhällsomfattande tjänster är att trygga basservicen i fråga om posttjänster. Det viktigaste i lagstiftningen om samhällsomfattande tjänster är att trygga sådana tjänster vars tillhandahållande annars kunde vara osäkert i vissa situationer eller på vissa områden.

Behovet av att trygga tjänster är klart störst när det är fråga om tjänster som i allmänhet används av konsumentkunder samt små och medelstora företag. Dessa kunders försändelsevolym är ofta små. Därför kan de inte förhandla fram sådana avtalsvillkor som sådana kunder som postar större försändelsevolym har möjlighet att göra. Det är därför viktigt att de samhällsomfattande tjänsterna motsvarar behoven hos i synnerhet konsumenterna och små och medelstora företag. Kontantbetalda försändelser är för sådana användare av posttjänster det viktigaste sättet för avsändning.

Försändelser som masspostas genererar för postföretaget förutsägbara och stora mängder försändelser till nätet samt mera avkastning än små kunders enskilda försändelser. De hoppar också ofta över en del av postföretagets processkedja, varför de är mera kostnadseffektiva. Det lönar sig därför för postföretaget att tillhandahålla goda tjänster och förmåner i synnerhet till dem som gör masspostningar. Därför är det inte förutsebart att tillgången av tjänster äventyras för stora kunder, fastän de tjänster de använder inte skulle hör till de samhällsomfattande tjänsterna.

Därför föreslås att brev- och paketförsändelser som masspostas samt andra brev- och paketförsändelser som faktureras separat ska

lämnas utanför de samhällsomfattande tjänsterna.

Enligt 2 mom. hör både inrikestjänsterna och utrikestjänsterna till de samhällsomfattande tjänsterna. Momentet motsvarar 4 § 4 mom. i den gällande lagen.

Genom paragrafen genomförs artikel 3.4 i postdirektivet.

16 §. Verksamhetsställen. Enligt paragrafen ska den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ha verksamhetsställen där produkter och tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna tillhandahålls. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster åläggs enligt 4 § 2 mom. i den gällande lagen en skyldighet att i varje kommun ha åtminstone ett verksamhetsställe som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Det är vidare motiverat att för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster föreskriva en skyldighet att ha verksamhetsställen för att användarna också ska ha tillgång till sådana produkter och tjänster som bara kan tillhandahållas från ett verksamhetsställe. Vid verksamhetsstället har användaren också en möjlighet att få personlig rådgivning.

Såsom även för närvarande, kan verksamhetsstället vara ett verksamhetsställe som tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster själv driver, ett samservice-ställe eller en ombudspost, som verkar i samband med ett annat företag.

Samservice-ställena regleras av lagen om kundbetjäning vid gemensamma serviceenheter inom den offentliga förvaltningen (802/1993). Lagens syfte är att trygga ett fungerande och omfattande offentlig tjänstena.

I den föreslagna paragrafen bevaras skyldigheten enligt gällande lag att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster vid verksamhetsställena. Lagens ordalydelse föreslås dock bli preciserad så att de produkter och tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska finnas tillgängliga vid verksamhetsställena. Genom ändringen av ordalydelsen är avsikten inte att ändra det rådande rättsläget.

I det föreslagna 1 mom. åläggs den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster skyldigheten att se till med tillbuds stående

medel att verksamhetsställets tillgänglighet är säkerställd. Den gällande lagen om posttjänster innehåller inga bestämmelser om tillgänglighet. Med tillgänglighet avses i bestämmelsen tillgänglighet i fråga om att röra sig på verksamhetsstället. Verksamhetsställets tillgänglighet är synnerligen viktig för specialgrupper såsom synskadade eller rörelsehindrade. Genom den föreslagna regleringen säkerställs att tillhandahållandet av posttjänster genomförs i enlighet med principerna för likställdhet i 6 § 1 mom. i grundlagen och förbudet mot diskriminering i 2 mom. Enligt förbudet mot diskriminering får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Också riksdagens justitieombudsman har fäst uppmärksamhet vid verksamhetsställets tillgänglighet i sin avgörandepraxis (15.12.2008, Dnr 1569/4/07).

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska ordna lokalerna för de verksamhetsställen som tillhandahållaren själv driver så att de är tillgängliga för alla att uträtta ärenden i. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster kan inte på samma sätt bestämma över ombudsposternas lokaler. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska dock i den utsträckning det är möjligt beakta tillgängligheten också då avtal om ombudsposter ingås. Möjligheterna för tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster att sörja för tillgänglig ärendehantering kan dock begränsas av att alla faktorer som påverkar tillgängligheten inte ingår i tillhandahållarens bestämmanderätt. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster kan t.ex. inte ensidigt ålägga postföretagaren att renovera sina lokaler. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster kan inte anses ha brutit mot den föreslagna skyldigheten i situationer där tillhandahållaren inte de facto har kunnat ordna verksamhetsställets tillgänglighet av en orsak av det slag som nämnts ovan och där ombudsposten inte kan ordnas någon annanstans av den orsaken att inget annat företag eller ingen annan samslutning är villig att åta sig den.

Enligt förslaget ska verksamhetsställets placering inte längre vara bunden vid en kommun. Kommunens betydelse som kriterium vid placeringen av verksamhetsställen håller på att minska. I och med sammanslagningar minskar antalet kommuner. Dessutom kan flyttrörelser också på en kort tid påverka kommunens befolkningsmängd på ett betydande sätt. Kundbehoven och inriktningen av ärendehantering är inte heller bundna vid kommungränser. Dessutom är inte heller grunderna i bestämmelsen i den gällande lagen uttömmande, eftersom det ska finnas åtminstone ett verksamhetsställe per kommun. Då tillräckligheten av verksamhetsställen bedöms med stöd av den gällande lagen ska också andra faktorer som nämns i bestämmelsen beaktas: kommunens invånarantal och areal, de kundbehov som framkommer i kommunen och andra lokala förhållanden samt också utvecklingen av olika nya former av posttjänster.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska verksamhetsställen placeras så att användarna av samhällsomfattande tjänster kan uträtta ärenden vid ett verksamhetsställe som ligger på ett rimligt avstånd från den stadigvarande bostaden. Begreppet rimligt avstånd används inte alls i bestämmelserna om verksamhetsställen i den gällande lagen. Där emot används begreppet rimligt avstånd i samband med insamlingsställen i 4 § 3 mom. och utdelning i 12 § 1 mom. Det rimliga avståndet till postlådorna fastställs närmare i Kommunikationsverkets instruktioner som gäller placering av anläggningar och mindre konstruktioner, vilka behövs för mottagande och utdelning av brevförändelser. Det rimliga avståndet mäts från privatpersoners stadigvarande bostad.

Med stöd av den föreslagna bestämmelsen ska verksamhetsställets placering fastställas så att de som använder de samhällsomfattande tjänsterna har en rimlig väg till verksamhetsstället. Rimligheten kan fastställas som det genomsnittliga avståndet för ärendehantering inom området som granskas. Det område som granskas ska avgränsas enligt vad som är verksamhetsställets verkliga område för ärendehantering. På området påverkar således alla de hushåll eller verksamhetsställen

som sannolikt använder verksamhetsstället i fråga som det ställe där de uträttar sina postärenden. Då avstånd mäts för det nuvarande nätet av verksamhetsställen har det konstaterats att 95 % av hushållen är belägna på högst 11 kilometers avstånd mätt längs vägen från postens verksamhetsställe. Eftersom det i siffrorna i fråga ingår såväl tätt bebodda stadsområden som glest bebodda landsbygdsverksamhetsställen, kan det bedömas, att det rimliga avståndet varierar tämligen mycket.

Det rimliga avståndet ska bedömas så att det ställs i proportion till bostadsområdet. Ett rimligt avstånd är oundvikligen olika långt i glesbygden än t.ex. inom huvudstadsregionen. I glesbygden är avståndet till alla tjänster längre än i tätorter. I stora städer däremot kan det finnas behov att granska olika stadsdelar och de tjänster som tillhandahålls där.

Rimligheten ska vid behov också granskas från den synvinkel hur långt ett verksamhetsställe är beläget från ett enskilt hushåll. Fastän det genomsnittliga avståndet inom ett område vore rimligt, ska enskilda hushålls avstånd till verksamhetsstället kunna bedömas oberoende av det. De bedömningsgrunder som nämns i bestämmelsen ska dock också användas när enskilda hushåll bedöms. Då ska särskild uppmärksamhet fästas vid var andra tjänster tillhandahålls.

Avsikten är att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om faktorer som hänför sig till ordnandet av nätet av verksamhetsställen, såsom det föreskrivs närmare i 4 mom. Detta gäller också definitionen av rimligt avstånd. Avsikten är dock inte att placeringen av verksamhetsställen ska bestämmas enbart på grundval av avståndet, utan avsikten är att granska hur placeringen fyller den helhet av alla kriterier som momentet innehåller.

När beslut fattas om placering av verksamhetsställen och vad som är rimligt avstånd ska avseende fästas vid områdets befolkningstäthet och areal, de behov att uträtta ärenden som framkommer på området, placeringen av tjänster i allmänhet och andra lokala förhållanden samt utvecklingen av nya former av posttjänst. Förteckningen i fråga motsvarar till största del förteckningen över

faktorer som ska beaktas i den gällande lagen. I den föreslås dock att tjänsternas placering i allmänhet tilläggs som ett nytt kriterium. Behovet att granska kundbehoven binds inte längre vid kommunen, eftersom inte heller nätet av verksamhetsställen är bundet vid kommungränserna. Genom den föreslagna bestämmelsen vill man bättre beakta var invånarna de facto uträttar sina ärenden. Tjänsternas placering i allmänhet är en faktor som påverkar var kunderna de facto uträttar ärenden. Genom tjänster avses alla vanliga tjänster som livsmedelsaffärer, bankkontor, bibliotek eller frisörer. Posttjänster ska vara tillgängliga på samma ställen som också andra tjänster är tillgängliga. Det är inte ändamålsenligt att tillhandahålla posttjänster på ställen som är långt från sådana vanliga rutter längs vilka invånarna uträttar sina ärenden, fastän de geografiskt sett vore i mitten av sitt verksamhetsområde. Därför finns det i allmänhet behov av att beakta tjänsternas placering då beslut fattas eller bedömningar görs om verksamhetsställets placering. Det är skäl att som lokala förhållanden i synnerhet beakta sådana specialdrag som på ett betydande sätt påverkar möjligheterna att utträta ärenden, såsom t.ex. skärgårdens särskilda förhållanden.

Vid granskningen av kundbehov kan också beaktas hur mycket ärenden sköts vid verksamhetsställena. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster känner till hur många kunder som dagligen besöker de olika verksamhetsställena. Kundbehovet kan anses vara litet t.ex. vid ett verksamhetsställe där i medeltal fem kunder betjänas per dygn.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan ett verksamhetsställe också vara ett annat än ett fast verksamhetsställe, om dess användning inte äventyrar tillgången till samhällsomfattande tjänster. Bestämmelsen är ny och genom den vill man möjliggöra tillhandahållande av posttjänster från ett mobilt verksamhetsställe. Vid ett mobilt verksamhetsställe kan tjänster tillhandahållas på samma sätt som vid ett fast kontor. Fördelen är att med hjälp av ett mobilt verksamhetsställe kan tjänsterna hämtas närmare kunderna. Detta skulle medföra fördelar, i synnerhet i glesbygden där avstånden annars är långa. I praktiken kunde som ett

mobilt verksamhetsställe verka t.ex. en bil som cirkulerar i olika delar inom kommunen.

Förutsättningen för användningen av mobila verksamhetsställen är att det inte får äventyra tillgången till samhällsomfattande tjänster. Tillgången till samhällsomfattande tjänster ska i detta sammanhang bedömas objektivt från användarnas synvinkel. De samhällsomfattande tjänsternas äventyras t.ex. då när andra än fasta verksamhetsställen leder till att tjänsterna bara finns tillgängliga under mycket begränsade tider eller på långa avstånd. Vid bedömningen av om villkoret uppfylls ska den situation beaktas som en helhet som tagande i bruk av ett mobilt verksamhetsställe leder till. Vid bedömningen ska som jämförelsegrund också användas det hur tjänsterna de facto kan tillhandahållas från ett fast kontor. I jämförelsen kan t.ex. beaktas, att tjänsterna vid ett mobilt verksamhetsställe de facto kanske tillhandahålls kortare tider per gång, men de kan hämtas närmare än tjänsterna vid fasta kontor.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs dessutom att vid bedömningen av tillgången till samhällsomfattande tjänster också ska beaktas tillgänglig tillgång till samhällsomfattande tjänster. Tillgängligheten ska skötas också då mobila verksamhetsställen används. Om det är fråga om tjänster som tillhandahålls t.ex. i en bil, ska man eftersträva att trygga tillgängligheten genom särskilda arrangemang.

Enligt det föreslagna 3 mom. kan den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster förutom de verksamhetsställen som avses i 1 mom. också ha andra verksamhetsställen. Det föreslagna momentet är nytt. Genom bestämmelsen vill man förtydliga det faktum att tillhandahållaren av tjänsterna även kan ha sådana verksamhetsställen där alla de produkter och tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna inte tillhandahålls. De övriga verksamhetsställena kan vara t.ex. avhämtningsställen där typen av försändelser som kan avlämnas är mycket begränsade och där det inte går att få tjänster för att rekommendera och försäkra försändelser. Sådana verksamhetsställen kan dock endast fungera som komplement till nätet av verksamhets-

ställen. Basnätet ska vara så tätt att de kriterier som ingår i 1 mom. uppfylls.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs om bemyndigande att utfärda förordning. Enligt momentet kan det genom förordning av statsrådet föreskrivas närmare om placeringen av verksamhetsställena. Bemyndigande att utfärda förordning behövs eftersom det inte är ändamålsenligt med en så detaljerad reglering på lagnivå. I förordningen kan närmare bestämmelser utfärdas t.ex. om hur behov att utträta ärenden, tjänsternas placering och andra faktorer enligt 1 mom. ska beaktas vid placeringen av verksamhetsställen. Genom förordning av statsrådet kan också föreskrivas om tekniska frågor som hänför sig till ordnandet av ett nät av verksamhetsställen.

Genom paragrafen genomförs artikel 3.2 i postdirektivet delvis.

17 §. Insamling och utdelning. I paragrafen ska föreskrivas om de skyldigheter för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster som gäller utdelning och insamling. Bestämmelsen förpliktar således endast den som har ålagts en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Nedan i 43 § ingår dessutom bestämmelser om utdelning som tillämpas på alla postföretag.

Enligt 1 mom. ska brevöversändelser som hör till de samhällsomfattande tjänsterna samlas in och delas ut åtminstone en gång per dag fem vardagar i veckan, med undantag av söckenhelger. Avvikelse från skyldigheten får tillfälligt göras endast om insamling eller utdelning förhindras av orsaker som beror på adressaten, en bestämmelse i lag, avbrott i trafiken eller andra motsvarande oöverstigliga hinder och som inte har kunnat beaktas vid postutdelningen. Paragrafen motsvarar delvis den gällande lagstiftningen. Det viktigaste i den är skyldigheten att samla in och dela ut brevöversändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna minst en gång per dag fem dagar i veckan. Enligt artikel 3.3 i direktivet ska samhällsomfattande tjänster garanteras minst fem arbetsdagar i veckan. Enligt samma punkt ska de samhällsomfattande tjänsterna omfatta minst en insamling och en utdelning.

Skyldigheten att samla in och dela ut fem dagar i veckan gäller i nuläget alla konces-

sionshavare. Genom den föreslagna paragrafen är avsikten att ändra rättsläget så att skyldigheten endast tillämpas på den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Ändringen är nödvändig eftersom det i direktivet ingår ett förbud mot att ställa sådana skyldigheter till alla aktörer. Enligt artikel 9.2 i direktivet kan en skyldighet att samla in och dela ut fem dagar i vecka endast ställas dem som utsetts till tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om skyldighet att samla in och dela ut fem dagar i veckan som i materiellt hänseende i huvudsak är likadan som den bestämmelse som ingår i den gällande lagen. Enligt 4 § 3 mom. i den gällande lagen ingår i de samhällsomfattande tjänsterna åtminstone en insamling och utdelning varje arbetsdag. Dessutom föreskrivs i 12 § 2 mom. att brevöversändelser ska delas ut minst varje arbetsdag. Avvikelse från denna regel får göras vid sådana situationer av force majeure som fastställs i bestämmelsen.

Bestämmelsen föreslås bli ändrad så att insamling och utdelning ska ske fem vardagar i veckan, med undantag av söckenhelger. Paragrafen görs mer entydig genom att begränsa dagarnas antal till fem. Detta motsvarar det nuvarande rättsläget, varför det bara är fråga om en precisering i ordalydelsen. Genom vardagar avses den sedvanliga arbetsveckan, dvs. veckodagarna från måndag till fredag, vilket motsvarar den nuvarande tolkningen. Lördagen räknas inte som vardag. Även omnämmandet om söckenhelger fogas till bestämmelse för tydlighetens skull. Om söckenhelger eller andra nationella lediga dagar infaller på en vardag, finns ingen utdelnings- och insamlingskyldighet.

Paragrafen föreslås bli preciserad i förhållande till nuläget så att skyldigheten gällande brevöversändelser entydigt ska gälla både insamling och utdelning. Ändringen påverkar inte rättsläget, eftersom både insamling och utdelning nämns i 4 § 3 mom. i den gällande lagen om posttjänster. Omnämmandet av insamling behöver dock också fogas till den föreslagna 17 § som motsvarar 12 § 2 mom. i lagen om posttjänster.

Med stöd av det föreslagna momentet kan avvikelser från skyldigheten göras bara tillfälligt vid sådan force majeure som inte har kunnat beaktas i postutdelningen. Exempelförteckningen över force majeure-situationer är densamma som i 12 § 2 mom. i den gällande lagen. Utöver de nämnda exemplen ska som force majeure även anses andra sådana situationer som den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster inte har kunnat undvika, såsom t.ex. en pandemi eller att en väg vid utdelningsrutten på grund av t.ex. tjälen eller andra motsvarande skäl tillfälligt inte är framkomlig. Det föreslås att bestämmelsen preciseras så att avvikelserna bara kunde vara tillfälliga. Genom force majeure ska ständiga undantag från skyldigheten att dela ut och samla in fem dagar i veckan inte kunna motiveras.

I 2 mom. föreslås att det ska föreskrivas att avsändaren ska ha möjlighet att på ett insamlingsställe som ligger på ett rimligt avstånd från bostaden lämna in brevöversändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna för att befordras av postföretaget. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 4 § 3 mom. första satsen i den gällande lagen om posttjänster. Genom insamlingsställe avses brevådor och andra sådana ställen där översändelser samlas in.

Enligt 3 mom. ska postpaket delas ut inom en rimlig tid. Ankomststämpling kan användas vid utdelningen av översändelser som ska kvitteras och av postpaket. Bestämmelsen motsvarar 12 § 3 mom. i den gällande lagen om posttjänster.

Genom paragrafen genomförs artikel 3.3 i postdirektivet.

18 §. Undantag från insamlings- och utdelningsfrekvensen. I paragrafen föreslås att det ska föreskrivas om på vilka grunder den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster får avvika från regelbunden insamling och utdelning fem dagar i veckan. Enligt 1 mom. har den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster rätt att göra undantag från den insamlings- och utdelningsfrekvens som föreskrivs i 17 § när det är fråga om hushåll som finns i svårtillgängliga skärgårds- eller ödemarksområden och som inte är belägna invid vägar som trafikerats året

om, inklusive sådana vägar till vilka hör landsvägsfärjor och förbindelsebåtar som går minst fem dagar i veckan.

I 13 § i den gällande lagen om posttjänster ingår en begränsad möjlighet att avvika från insamling och utdelning fem dagar i veckan. Med stöd av den nämnda paragrafen kan postföretag avvika från insamlings- och utdelningsfrekvensen i svårtillgängliga skärgårds- eller ödemarksområden, när hushållen inte är belägna invid vägar som kan trafikerats året om.

I förslaget är avsikten att bevara tillämpningsområdet för grunden för avvikelserna i den nuvarande formen.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs en skyldighet för tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster att årligen lämna Kommunikationsverket en utredning om antalet hushåll som avses i 1 mom. och deras läge. På den grund som föreskrivs i 1 mom. faller för närvarande något under 150 hushåll utanför femdagarsutdelningen. Anmälningsskyldigheten motsvarar 13 § 2 mom. i den gällande lagen om posttjänster. Till paragrafen ska fogas en skyldighet att till Kommunikationsverket också klarlägga var dessa hushåll är belägna. Genom dessa uppgifter kan Kommunikationsverket granska om de hushåll som räknas som undantagshushåll uppfyller kriterierna i lagen. Dessutom föreskrivs i momentet ett maximiantal för de hushåll som omfattas av undantaget till 300 hushåll, liksom nu. Kommunikationsverket ska vid behov avgöra vilka hushåll som omfattas av det undantag som gjorts från insamlings- och utdelningstätheten.

Enligt 3 mom. ska insamling och utdelning av de hushålls brevöversändelser som avses i 1 mom. ske åtminstone en gång i veckan. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska utan dröjsmål underrätta adressaten om postpaket samt översändelser från en myndighet. Meddelandet ska göras dock senast den tredje dagen från översändelsens ankomst, om adressaten är anträffbar per telefon, elektronisk post eller på något annat sätt. Momentet motsvarar delvis vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. i den gällande lagen om posttjänster. I bestämmelsen föreslås några

ändringar i ordalydelsen, vika inte påverkar bestämmelsens sakinnehåll.

Det är sannolikt möjligt att utveckla tjänsterna för de hushåll till vilka försändelser inte delas ut fem dagar i veckan med hjälp av elektronisk kommunikation. Utdelningen en dag i veckan kan kompletteras t.ex. genom att förmedla brevårsändelserna övriga dagar i elektronisk form till adressaterna. Ett sådant arrangemang kräver alltid samtycke av adressaten. Adressaten kan också frivilligt komma överens med postföretaget om genomförandet av utdelning fem dagar i veckan till någon del i elektronisk form. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster kan sålunda använda elektronisk kommunikation med stöd av sitt samtycke som ett utdelningssätt även i sådana hushåll, som omfattas av femdagarsutdelningen men som med tanke på utdelningen är belägna på områden som är mycket svårtillgängliga.

Genom paragrafen genomförs artikel 3.3 i postdirektivet.

19 §. Kvalitetsnorm för samhällsomfattande tjänster. I den föreslagna paragrafen beskrivs om en kvalitetsnorm genom vilken befordringstider för standardbrev som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna fastställs. Enligt 1 mom. ska inhemska brevårsändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och som har lämnats in för att bli förmedlade av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster och delas ut den andra vardagen räknat från inlämningsdagen och för vilka gällande avgift har betalats, delas ut så att minst 95 procent av försändelserna är framme senast den andra vardagen räknat från inlämningsdagen och minst 98 procent senast den tredje vardagen. Den kvalitetsnorm som ställs i momentet gäller således sådana brevårsändelser som ska levereras senast den andra vardagen efter avlämningsdagen.

Tillhandahållande av de brevtjänster som avses i 1 mom. utgör minimiskyldigheten för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Detta följer av den hänvisning som ingår i 15 § 1 mom. 1 punkten i den föreslagna lagen. Enligt punkten i fråga ska bland inrikes brevårsändelser tillhandahållas åtminstone en sådan brevprodukt på vilken kvalitetsnormen för samhällsomfattande

tjänster som fastställs nedan i 19 § tillämpas. Således ska tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster åtminstone tillhandahålla brev enligt 1 mom.

I 5 § i den gällande lagen om posttjänster ingår en kvalitetsstandard för brevårsändelser som är avsedda att bli utdelade följande arbetsdag. Nu föreslås att kvalitetsnormen ska gälla brev med en längre befordringstid, vilket ska utgöra standardbrevet inom de samhällsomfattande tjänsterna. Ändringen av kvalitetsnormen möjliggör att behandlingsprocessen för brevårsändelser kan justeras i enlighet med de brev som ska levereras över två nätter. Detta åter öppnar möjligheter för en omfattande sammanslagning av tidningarnas tidiga utdelning och brevpstens dagsutdelning till ett enda utdelningstillfälle på morgonen. Genom sammanslagning av utdelningarna åter uppnås betydande kostnadsbesparingar, vilket bidrar till att trygga de samhällsomfattande tjänsterna. Om brev fortfarande borde befordras i princip den följande dagen skulle de inte hinna levereras i den sammanslagna utdelningen utan att det nattliga sorteringsarbetet skulle öka. Detta åter skulle medföra betydande kostnader och skulle omintetgöra sammanslagningen.

Det är motiverat att kvalitetsnormen ska ställas för brev som levereras över två nätter också därför att behov av att använda brev som levereras över en natt håller på att minska. Elektroniska medel finns tillgängliga och används allt mer i sådana situationer som kräver snabb kommunikation. Bl.a. faktureringsring håller med ökande hastighet på att bli elektronisk.

Kvalitetsnormen föreslås bli ställd på en hög nivå. Av de brevårsändelser som lämnats för befordran över två nätter ska minst 95 procent levereras senast den andra vardagen efter avlämningsdagen och minst 98 procent senast den tredje vardagen. Genom en sådan kvalitetsnorm säkerställs det att brevårsändelserna levereras inom den utlovade tiden. Tillsyn över och rapportering om befordringstider sker fortfarande på samma sätt som med stöd av den gällande lagen. Vid tillsynen över om kvalitetsnormen uppfylls beaktas inte sådan fördröjning som beror på i 17 § avsedd tillfällig force majeure eller i 18

§ avsedd bestående avvikelse i utdelningen. En sådan förlängning av befordringstiden påverkar inte kvalitetsnormen negativt.

Skyldigheten att ställa en kvalitetsnorm för befordringstiden grundar sig på postdirektivet. I artikel 17 i direktivet förutsätts att medlemsstaterna ställer kvalitetsnormer för inrikes post. Medlemsstaterna får själva bedöma en hurdan kvalitetsnorm de ställer för inrikes försändelser. Kvalitetsnormerna begränsas endast så att i bilaga II till direktivet fastställs de normer som ska iakttas vid gränsöverskridande utrikespost inom Europeiska gemenskapen. Dessa normer kan uppfyllas också då brevets befordringstid ändras i enlighet med vad som föreslås.

I 2 mom. föreskrivs om normerna för gränsöverskridande utrikespost inom gemenskapen i enlighet med bilagan till det nämnda direktivet. Enligt momentet ska gränsöverskridande post inom Europeiska unionen delas ut så att minst 85 procent av försändelserna är framme den tredje dagen räknat från inlämningsdagen och 97 procent av försändelserna är framme på den femte dagen räknat från inlämningsdagen. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska iakttä unionens interna kvalitetsnormer för gränsöverskridande post både i fråga om hela unionens post och i fråga om posten mellan två av unionens medlemsstater. Momentet motsvarar 5 § 2 mom. i den gällande lagen om posttjänster.

Genom paragrafen genomförs delvis artikel 17 och bilaga II i postdirektivet.

20 §. Säkerställande av språkliga rättigheter. I paragrafen föreslås att det ska föreskrivas om skyldigheten för tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster att säkerställa de språkliga rättigheterna. Genom säkerställandet av språkliga rättigheter avses skyldighet att tillhandahålla tjänster på finska och svenska i enlighet med vad som bestäms i språklagen (423/2003). Även den samisk-språkiga befolkningens behov ska beaktas enligt vad som föreskrivs i samiska språklagen (1086/2003).

Med stöd av paragrafen gäller skyldigheten att tillhandahålla tjänster på olika språk både tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster och de företag, som med stöd av av-

tal tillhandahåller dess tjänster till kunder. Sålunda är samma skyldigheter tillämpliga på ombudsposter som på andra verksamhetsställen av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. På grund av sakens vikt föreslås en uttrycklig bestämmelse om saken i lagen, såsom också var fallet i den gällande lagen om posttjänster.

Den föreslagna bestämmelse skiljer sig från den gällande lagen om posttjänster så att de skyldigheter som följer av språklagen endast åläggs tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster. Utgångspunkten i propositionen är att trygga utbudet av posttjänsternas bastjänster genom de samhällsomfattande tjänsterna. Genom att ålägga en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ger myndigheten ett postföretag i uppdrag att tillhandahålla posttjänster. På grund av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster är det motiverat att företaget också har skyldigheter som hänför sig till språklig service. Andra postföretag behöver inte åläggas sådana skyldigheter, eftersom myndigheten inte har uppdragit dem att sköta dem.

Bestämmelsen motsvarar delvis 15 § 2 mom. i den gällande lagen om posttjänster. I den nämnda bestämmelsen i lagen om posttjänster hänvisas till vad som föreskrivs om myndigheternas skyldigheter i språklagen och i lagen om användning av samiska hos myndigheter. Den föreslagna bestämmelsen innehåller ingen hänvisning till myndigheternas skyldigheter, utan till språklagen i allmänhet, varvid skyldigheterna bestäms enligt vad som föreskrivs i språklagen. I språklagen säkerställs rättigheterna för den finsk- och svenskspråkiga befolkningen i enlighet med vad som krävs i grundlagen, varvid tillämpningen av den ska anses vara tillräcklig för att säkerställa språkliga rättigheter också i fråga om posttjänster.

Språklagen innehåller uttryckliga bestämmelser om skyldigheter för olika typ av tjänsteleverantörer. Enligt den föreslagna bestämmelsen tillämpas på tillhandahållare av de samhällsomfattande tjänsterna antingen bestämmelserna i de nämnda lagarna om språklig service vid affärsverk samt statliga och kommunala bolag eller om enskildas

skyldighet att ge språklig service. Den tillämpliga bestämmelsen bestäms enligt den bolagsform som tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna har.

I 24 § i språklagen föreskrivs om språklig service vid affärsverk samt statliga och kommunala bolag. Enligt motiveringarna till bestämmelsen ska det fästas uppmärksamhet vid hur betydande verksamhet det är fråga om sett ur allmänhetens synvinkel. Enligt motiveringen ska det också bedömas vad som rimligen kan krävas av bolaget. Vidare ska uppmärksamhet fästas vid om bolaget i fråga om den aktuella tjänsten verkar utifrån en monopolställning eller dominerande marknadsställning eller om motsvarande tjänster tillhandahålls av flera aktörer på konkurrensutsatta marknader.

I 25 § i språklagen föreskrivs om enskildas skyldighet att ge språklig service. Enligt motiveringen till språklagen ska, när det allmänna överför uppgifter på enskilda, genom bestämmelser som införs i speciallagstiftning tillses att de myndighetsuppgifter som hör till basservicen fortfarande sköts på båda nationalspråken. Som exempel på detta nämns bl.a. posten. Utgångspunkten i språklagen är att en privat företagare ska ge i lagen förutsatt språklig service när företagaren ger service på uppdrag av en myndighet. Myndigheten ska också säkerställa att adressaten av uppdraget förbinder sig att ge i språklagen förutsatt språklig service, om inte den föreskrivna servicenivån kan upprätthållas på annat sätt. Med stöd av den föreslagna 9 § 3 mom. kan ett villkor som avses i språklagen införas i en koncession.

Bestämmelserna i 17 och 18 § i samiska språklagen motsvarar 24 och 25 § i språklagen. Enligt motiveringen till 17 § i samiska språklagen behöver affärsverk och statligt eller kommunalt ägda bolag inte använda samiska i sin verksamhet om verksamheten till sin art är sådan att affärsverket eller bolaget inte tillhandahåller egentlig service för allmänheten eller det enligt en helhetsbedömning vore orimligt mot bolaget att kräva att samiska används.

Om skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster har ålagts mer än ett företag, ska alla tillhandahållare av samhälls-

omfattande tjänster i princip trygga den språkliga servicen på samma nivå. Myndigheten ska då se till att företaget vid behov åläggs en sådan skyldighet.

Bestämmelsen stämmer överens med artikel 9.2 och 9.3 i postdirektivet.

21 §. Delgivningsförfaranden. I paragrafen föreslås att det föreskrivs att tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster ska se till att i lag föreskrivna delgivningsförfaranden kan användas i hela landet. Paragrafen motsvarar 29 § 3 mom. i den gällande lagen om posttjänster.

Paragrafen stämmer överens med artikel 8 i postdirektivet.

4 kap. Skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster

22 §. Utvärdering av marknaden. Enligt den föreslagna paragrafen ska Kommunikationsverket regelbundet utvärdera marknaden för brev- och pakettjänster. Utbudet av tjänster på olika håll i landet ska då utredas så att Kommunikationsverket kan bedöma behovet av att ålägga skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. På basis av utvärderingen ska Kommunikationsverket besluta om det för tryggande av de samhällsomfattande tjänsterna är nödvändigt att ålägga skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Marknaden ska bedömas regelbundet. Härmed avses i bestämmelsen att bedömningen ska vara återkommande, eftersom också behovet av en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska bedömas upprepade gånger. Det är inte ändamålsenligt att fastställa en fast frekvens för bedömningarna eftersom marknadsläget kan variera varför intervallerna för bedömningen ska kunna varieras.

Utvärderingen av marknaden ska vara sådan att den kan ligga som grund för Kommunikationsverkets beslut om åläggande av skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Föremålet för utvärdering är marknaden för brev- och pakettjänster. Eftersom marknaden bedöms för att granska åläggandet av skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, är det motiverat att i utvärderingen koncentrera sig på tjänster

som av företag tillhandahålls konsumenter samt små och medelstora företag. Marknaden ska utvärderas med en sådan exakthet att Kommunikationsverket på basis av utvärderingen kan konstatera om t.ex. utbudet av samhällsomfattande tjänster i fråga om inrikes brev- eller paket tjänster är tryggt så som det föreskrivs nedan i 23 §. Således ska faktorer enligt 23 § beaktas vid utarbetandet av marknadsutvärderingen.

Marknadsutvärderingen ska göras regionvis, eftersom en granskning av hela landet inte skulle ge en verklig bild av utbudet av tjänster. Myndigheten ska avgränsa det granskade området på ett ändamålsenligt sätt med tanke på hurdana områden skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i princip kan gälla. I utvärderingen ska granskas särskilt marknaden för brev- och paket tjänster, eftersom dessa tjänster motsvarar helt olika behov. Till sina utgångspunkter är de också mycket olika. På brevmarknaden har det hittills inte förekommit konkurrens, när igen konkurrensen på paketmarknaden är verklig och det finns flera företag som tillhandahåller tjänster. I granskningen ska beaktas alla företag som tillhandahåller motsvarande tjänster. Den får således inte begränsas enbart till koncessionshavare.

Marknaden ska utvärderas genom att utreda utbudet av tjänster och produkter på olika områden, eftersom skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande kan åläggas för enskilda tjänster och enskilda områden. Utbudet kan variera mellan olika områden och mellan olika produkter. Man kan förutse t.ex. att det i de största städerna kommer att finnas ett mera komplett utbud av tjänster än i glesbygden och att det i de största städerna kommer att finnas flera tillhandahållare av tjänster. I granskningen ska också utredas om de produkter som tillhandahålls verkligen är avsedda för konsumenter. I den paketmarknadsundersökning som man låtit utföra som bakgrundsmaterial i lagberedningen upptäcktes bl.a. att många tjänster i princip kan vara tillgängliga för konsumenter, men i praktiken tillhandahålls de på sådana villkor som i betydande grad gynnar företag. Tjänster kan således tillhandahållas för konsumenter t.ex. till så höga priser att det inte lönar sig för

konsumenterna att använda dem. Vid utvärderingen av marknaden ska uppmärksamhet fästas också vid hur permanent tjänster tillhandahålls. T.ex. tjänster som tillhandahålls sporadiskt eller tillfälligt kan inte anses motsvara samhällsomfattande tjänster.

Utöver tjänsternas egenskaper ska också granskas om det i utbudet av tjänster förekommer konkurrens. Det ska således utredas hur många företag det finns som tillhandahåller alternativa tjänster. Företag som tillhandahåller tjänster ska granskas så att de kan utvärderas t.ex. i fråga om huruvida de *de facto* konkurrerar sinsemellan. En faktisk konkurrenssituation föreligger t.ex. inte om tillhandahållarna av tjänster är två företag som hör till samma koncern.

Granskningen av produkter och tjänster ska delas upp så att den är ändamålsenlig då det bedöms om de samhällsomfattande tjänsterna ska anses vara tryggade. T.ex. vid granskningen av brevmarknaden är det sannolikt inte ändamålsenligt att dela upp brev i enlighet med deras befordringstid, utan brevprodukter kan granskas som en enda helhet. Eftersom det som samhällsomfattande tjänster åtminstone ska tillhandahållas brev som levereras över två nätter, ska dock produkter som är jämförbara med brev som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna till sin befordringstid vara minst sådana. Det väsentliga i granskningen är att produkterna och tjänsterna bedöms enligt huruvida de kan anses vara alternativa sinsemellan. Produkter och tjänster kan anses motsvara varandra om de är sådana att de kan anses ersätta varandra.

Utvärderingen av marknaden ska utföras regelbundet, eftersom marknaden för posttjänster utvecklas hela tiden. I efterfrågan av tjänster kan det t.ex. ske även snabba ändringar, om allt fler övergår till att använda elektroniska tjänster. Det kan antas att detta också återspeglas på utbudet av tjänster. Enligt förslaget ska tjänsterna utvärderas med regelbundna mellanrum. Mellanrummen behöver dock inte alltid vara lika långa. T.ex. i början av tillämpningen av lagen kan det finnas behov av att utvärdera marknaden mer frekvent för att följa upp hur konkurrenssituationen och tillgången av tjänster utvecklas. I

en mera etablerad situation kan utvärderingen göras mera sällan.

Kommunikationsverket ska på basis av utvärderingen av marknaden pröva om det för något område eller några tjänster eller produkter finns behov att ålägga skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Enligt 6 § 4 mom. i den gällande lagen om posttjänster ålägger statsrådet skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i koncessionen. Koncession kan med stöd av 8 § i lagen om posttjänster beviljas för högst tio år.

Utvärderingen av marknaden utförs inte som ett förvaltningsbeslut, varför det inte kan överklagas. Däremot fattar Kommunikationsverket ett förvaltningsbeslut som grundar sig på utvärderingen av marknaden då verket ålägger en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Utvärderingen av marknaden blir således föremål för överklagande i det skede då det söks ändring i beslutet att ålägga skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Då marknaden utvärderas ska principerna i förvaltningslagen tillämpa om hörande av parterna och om reserverande av möjlighet att påverka.

Enligt 2 mom. ska Kommunikationsverket följa upp tillhandahållandet av tjänster och de faktorer som påverkar den i 23 § avsedda nödvändigheten att ålägga en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster både genom en i denna paragraf avsedd utvärdering av marknaden och genom att följa marknaden mellan utvärderingarna. Utvärderingen av marknaden ska enligt 1 mom. göras regelbundet. Marknaden för samhällsomfattande tjänster ska dock följas också under perioden mellan utvärderingarna. Särskilt viktigt är detta om skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte har ålagts för ett visst område eller för vissa tjänster. Kommunikationsverket ska genom övervakning säkerställa att det inte uppstår en situation där inga samhällsomfattande tjänster tillhandahålls. Om Kommunikationsverket upptäcker att samhällsomfattande tjänster inte längre tillhandahålls till någon del ska verket ingripa och ålägga en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

Utvärderingen av marknaden ska utföras regelbundet och vissa kriterier för utvärderingen föreskrivs i lag. För uppföljningen under perioden mellan utvärderingarna ställs däremot inga särskilda krav. Av syftet för utvärderingen följer att den ska göras på ett sätt som uppdagar möjliga störningar eller väsentliga brister i utbudet av tjänster. Om skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster helt eller delvis inte har ålagts, ska övervakningen inriktas på alla de tillhandahållare av posttjänster som vid utvärderingen av marknaden har ansetts tillhandahålla tjänster som ersätter varandra.

Genom paragrafen genomförs delvis artikel 4.2 och artikel 22.2 i postdirektivet.

23 §. Åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. I paragrafen föreslås en bestämmelse om när och hur skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska åläggas. Enligt 1 mom. ska Kommunikationsverket genom sitt beslut ålägga ett eller flera postföretag skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster om utvärderingen av marknaden visar det vara nödvändigt för tryggnad av de samhällsomfattande tjänsterna. Skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan endast åläggas postföretag. Eftersom bara de företag behöver koncession i den föreslagna lagen som tillhandahåller brevtjänster, kan också skyldighet att tillhandahålla paket tjänster endast åläggas ett sådant företag. En sådan begränsning är motiverad därför att endast sådana paket tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna hör till området för lagens tillämpningsområde. Lagen tillämpas inte på andra företag som tillhandahåller paket tjänster. Tidsmässigt begränsas skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster av hur länge företagets koncession är i kraft. Skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan åläggas högst till dess som företagets koncession är i kraft.

Skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska åläggas då när det är nödvändigt för tryggnad av de samhällsomfattande tjänsterna. Nedan i 2 mom. föreskrivs närmare om när de samhällsomfattande tjänsterna ska anses vara tryggade. Skyl-

dighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan åläggas ett eller flera postföretag, men överlappande skyldigheter till olika företag får inte åläggas. Utnämmandet av det företag som ska tillhandahålla samhällsomfattande tjänster begränsar inte andra företags rätt att konkurrera på samma område om tillhandahållande av samma samhällsomfattande tjänster. Det företag som ålagts skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster får således inte ensamrätt till tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster, utan genom att ålägga skyldigheten eftersträvas endast tryggande av ett visst basutbud på marknaden för posttjänster. Kommunikationsverket ålägger skyldigheten eller beslutar om att inte ålägga en sådan skyldighet genom ett överklagbart förvaltningsbeslut. Principerna i förvaltningslagen (434/2003) gäller således också beslutsfattandet. Prövningen grundar sig på en utvärdering av marknaden enligt 22 §, dvs. den görs på basis av det verkliga marknadsläget.

Åläggandet av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster föreslås bli gjord separat från förfarandet för beviljande av koncession, eftersom det verkliga behovet av skyldigheten på detta sätt bättre kan redas ut. Postdirektivet har ändrats så att det är möjligt att inte förordna en tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster, om tjänster tillhandahålls så att konkurrensen kan anses fungera och utbudet av samhällsomfattande tjänster kan anses vara tryggt. Tidigare var utgångspunkten i direktivet att en tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster alltid ska förordnas. Den nya möjligheten beaktas i propositionen så att marknaden bedöms regelbundet och besluten baseras på utredningen. Beslutet att ålägga skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster och utvärderingen av marknaden ska enligt förslaget göras av Kommunikationsverket, eftersom verket är den myndighet som utövar tillsynen över lagen om posttjänster, är den som utför marknadsutvärderingarna och ålägger skyldigheter till företag med avsevärd marknadskraft inom området för kommunikationsmarknaden.

I 1 mom. föreskrivs dessutom att beslutet att ålägga skyldighet ska grunda sig på prin-

ciperna för öppenhet, proportionalitet och icke-diskriminering. Besluten ska således göras så att grunderna för åläggandet av skyldigheten fastställs så öppet för insyn och exakt som möjligt och så att de kan tillämpas på samma sätt på alla postföretag. Skyldigheterna ska också åläggas så att de är i rätt proportion till målsättningen.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om när de samhällsomfattande tjänsterna ska anses vara tryggade. Om de samhällsomfattande tjänsterna visar sig vara helt eller delvis tryggade på något av de granskade områdena, är det inte nödvändigt att ålägga skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. De samhällsomfattande tjänsterna kan vara delvis tryggade, om några av de tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna tillhandahålls tillräckligt men inte andra. För att skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska kunna anses vara tryggad ska alla förutsättningar i paragrafen uppfyllas.

Enligt punkt 1 ska de samhällsomfattande tjänsterna anses vara tryggade om tjänster finns tillgängliga för alla användare på ett övergripande sätt. Genom övergripande sätt avses att tjänster finns tillgängliga överallt på det område som granskningen gäller. Bara sådana tjänster kan anses finnas tillgängliga på ett övergripande sätt som finns tillgängliga för användarna i medeltal på ett rimligt avstånd från deras stadigvarande bostad. Rimligt avstånd ska bedömas enligt desamma kriterier som avståndet rimlighet till verksamhetsstället. Därför ska bl.a. det beaktas att rimliga avstånd i tätorter och i glesbygden oundvikligen är olika. Avstånden i glesbygden är typiskt längre än i tätorter, varför detta också på ett motiverat sätt kan återspeglas i utbudet av tjänster.

Enligt kriteriet i punkt 1 ska tjänster finnas tillgängliga för alla användare. Möjligheten att använda tjänsterna ska vara faktisk. Tjänsterna är inte faktiskt tillgängliga till alla användare om de inte är tillgängliga t.ex. för specialgrupper.

Enligt punkt 2 är en förutsättning att de tjänster som tillhandahålls är rimliga till sina priser och de tillhandahålls på rimliga och jämlika villkor. Det är nödvändigt att granska

rimligheten av priset och andra villkor som en faktor, eftersom de har en stor faktisk inverkan på om konsumenterna kan använda de tjänster som tillhandahålls. Enligt den paket-tjänstundersökning som postarbetsgruppen låtit utföra är en del av de tjänster som tillhandahålls kunder sådana vars priser och andra villkor de facto utestänger konsumenterna från kretsen av tjänstens användare. För konsumenter kan ett hinder för användandet av tjänsten vara t.ex. det att det pris som erbjuds konsumenterna är påfallande högt eller att användandet av tjänsten kräver användning av sådana dataprogram som är avsedda för masspostningar.

Prisets rimlighet kan åter bedömas bl.a. genom att jämföra de tjänster som tillhandahålls konsumenter sinsemellan och genom en sådan jämförelse fastställa vilket pris som ska kunna anses vara rimligt. Om inte likadana tjänster finns tillgängliga kan motsvarande produkter användas som jämförelseobjekt. Bedömningen av rimligheten vid övervakningen av prissättningen hos tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna är tydligare i samband med principen om kostnadsorienterade priser. I bedömningen med stöd av detta moment behöver inte tjänsternas kostnader utredas.

Med stöd av punkt 3 förutsätts att det på området finns sinsemellan konkurrerande företag som tillhandahåller motsvarande tjänster och som uppfyller de i 24 § avsedda villkoren för postföretag. De samhällsomfattande tjänsterna kan anses vara tryggade endast om flera företag tillhandahåller tjänster som hör till dem. I nuläget finns det t.ex. bara en tillhandahållare av brevtjänster men trots detta kan situationen inte karaktäriseras som orimlig för konsumenterna. Företaget i fråga har dock ålagts skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, genom vilket det har säkerställts att det alltid finns tjänster tillgängliga för konsumenter. För att ett behov att ålägga skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte ska föreligga ska man kunna försäkra sig om att utbudet av tjänster tryggas genom inbördes konkurrens mellan företagen. Tre företag kan i princip anses vara ett tillräckligt antal. En marknad som består av två konkurrerande

tillhandahållare av tjänster tryggar inte nödvändigtvis ännu att tjänsternas prisbildning och villkor är rimliga ur konsumentens synvinkel. Detta s.k. trenätskriterium har Kommunikationsverket använt i sina beslut om samhällsomfattande tjänster i enlighet med kommunikationsmarknadslagen. Principen i kriteriet lämpar sig också som utgångspunkt för bedömningen av posttjänster. Företagen ska också vara sådana som uppfyller de villkor som fastställs i 24 § för åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

Kommunikationsverket kan låta bli att förordna skyldigheten helt eller delvis endast om alla villkor i 2 mom. uppfylls. De samhällsomfattande tjänsterna kan inte endast på den grund anses vara tryggade att tjänster tillhandahålls av flera företag.

Enligt 3 mom. ska Kommunikationsverket vid åläggandet av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster fastställa hurdana i 15 § avsedda tjänsterna ska tillhandahållas och vilket område tjänsterna ska tillhandahållas. Skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan åläggas ett eller flera postföretag. I sin mest omfattande form kan skyldigheten gälla alla tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och hela landet. Skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan dock också åläggas så att olika postföretag svarar för olika delar av de samhällsomfattande tjänsterna. En skyldighet som gäller brevfrösendelser och postverksamhetsställen kan t.ex. åläggas ett företag och en skyldighet som gäller paketfrösendelser till ett annat företag.

Olika postföretag kan också åläggas att svara för tillhandahållande av de samhällsomfattande tjänsterna eller en del av dem på ett visst geografiskt område. T.ex. om utbudet av tjänster fördelar sig jämnt regionalt för någon av de produkter som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna kan detta beaktas vid åläggandet av skyldigheten. Området för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska fastställas på ett sätt som myndigheten anser vara ändamålsenligt. Man kan anta att det inte är meningsfullt att ålägga skyldigheten mycket splittrat, t.ex. för varje kommun. Naturliga områden kunde t.ex.

ekonomiska områden vara, eftersom de centra där man utträttar ärenden på området beaktas då de fastställs.

I 4 mom. begränsas åläggande av skyldigheter till olika postföretag. Enligt momentet får Kommunikationsverket inte ålägga olika tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster överlappande skyldigheter. Med detta avses att bara ett företag ska vara skyldigt att tillhandahålla en viss produkt eller tjänst på ett visst område. T.ex. inom huvudstadsregionen får det bara finnas en tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster som är skyldig att tillhandahålla brevtjänster. Alla övriga aktörer ska kunna verka utan skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. I detta hänseende gäller den reglering som gäller alla aktörer deras brevtjänster men inte den reglering som gäller tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster.

Enligt 4 mom. får det genom beslut om skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte heller åläggas överlappande skyldigheter med bestämmelserna i denna lag eller med bestämmelser som utfärdats med stöd av den, annan lagstiftning eller företagets koncessionsvillkor. I momentet avgränsas hurdana skyldigheter Kommunikationsverket får ålägga i sitt beslut om skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i förhållande till den övriga lagstiftningen. Med stöd av momentet får Kommunikationsverket inte upprepa sådana skyldigheter i beslutet om att ålägga skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som är tillämpliga på postföretaget antingen med stöd av den branschspecifika lagstiftningen eller med stöd av annan lagstiftning. Lagstiftning som gäller postföretag är för det första denna lag och den reglering på lägre nivå som utfärdats med stöd av den. Utöver dessa ingår lagstiftning som gäller postverksamhet t.ex. i strafflagen. Även i annan än i den branschspecifika lagstiftningen ingår skyldigheter som postföretag i likhet med andra företag ska iaktta. Sådana skyldigheter ingår t.ex. i bolagslagstiftningen. Koncessionsbeslutet är däremot ett instrument som innehåller villkor gällande koncessionshavaren. Avsikten är inte att skapa överlappande villkor genom koncessionen och beslutet att

ålägga skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Momentet behövs för att koncessionen enligt artikel 9.2 i direktivet inte får leda till uppkomsten av överlappande villkor som är tillämpliga på företag med stöd av annan än den branschspecifika nationella lagstiftningen.

Genom paragrafen genomförs artikel 4 och artikel 22.2 i postdirektivet och den stämmer överens med artikel 9.2 och 9.3 i direktivet.

24 §. Förutsättningarna för åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Enligt 1 mom. kan skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster åläggas ett postföretag som uppfyller de i 6 § avsedda förutsättningarna för beviljande av koncession. Enligt 2 § i lagförslaget avses med postföretag en koncessionshavare enligt 3 §. Därför får skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster endast åläggas sådana företag som har koncession för tillhandahållande av brevtjänster.

Även vid åläggandet av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska det granskas att företaget uppfyller vissa ekonomiska och funktionella grundförutsättningar. I bestämmelsen hänvisas till 6 §, dvs. förutsättningarna är desamma som de som ställs för koncessionshavarna. De gäller ekonomiska resurser, förmåga att iaktta bestämmelser och föreskrifter som gäller postverksamhet, förmåga till regelbunden verksamhet och nationell säkerhet. Kommunikationsverket ska före åläggandet av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster granska att förutsättningarna uppfylls. Förutsättningarna behöver inte granskas separat om aktören just har beviljats koncession. Genom bedömningen av förutsättningarna skyddas också den som skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster åläggs, eftersom myndigheten inte då kan ålägga ett till sin ekonomiska grund mycket svagt företag sådana skyldigheter som det inte kan uppfylla.

I momentet föreskrivs vidare att ett postföretag kan åläggas att tillhandahålla både sådana tjänster som dess koncession omfattar och paketjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Bestämmelsen är ny och nödvändig på grund av den nya definitionen

av koncessionspliktig verksamhet. Bestämelsen är nödvändig också för att skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte längre åläggs i koncessionen. Enligt den gällande lagstiftningen hör till den koncessionspliktiga verksamheten också de paket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. I den föreslagna regleringen får ett företag som bedriver koncessionspliktig verksamhet tillhandahålla pakettjänster, men de är inte längre koncessionspliktiga. I området för de samhällsomfattande tjänsterna ingår dock också de pakettjänster som definieras i 15 §, varför det är nödvändigt att kunna ålägga ett postföretag som tillhandahåller dem också skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i fråga om pakettjänster.

Enligt 2 mom. ska skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster åläggas det postföretag som har de bästa förutsättningarna för det. Om flera postföretag är verksamma inom det område som granskas ska en jämförelse genomföras mellan dem vid valet av företag som ska tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. I jämförelsen rangordnas de postföretag som verkar på alla geografiska områden. I jämförelsen ska uppmärksamhet fästas vid postföretagets ekonomiska resurser och verksamhetsmodeller. Kommunikationsverket ska bedöma hur postföretaget ska kunna uppfylla de krav som ställs i 3 mom. för tillhandahållandet av tjänster. I jämförelsen ska således granskas bl.a. det hur väl företaget skulle kunna uppfylla t.ex. de krav som gäller utdelning och insamling. Även den geografiska räckvidden är viktig för tillgången till posttjänster. Eftersom de bestämmelser som gäller samhällsomfattande tjänster uttryckligen ska trygga konsumenternas och småföretagens tjänster, ska granskningen ta deras behov som utgångspunkt. Mellan jämnstarka företag kan även det ha betydelse om företaget självt är villigt att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Förfarandet ska till denna del regleras på ett sätt som motsvarar 59 § i kommunikationsmarknadslagen.

I 3 mom. föreskrivs om en exceptionell möjlighet att ålägga skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för ett an-

nat område än företagets verksamhetsområde eller i fråga om andra tjänster än dem som företaget tillhandahåller. Enligt momentet ett postföretag kan åläggas skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster också på andra områden än dess koncessionsområde eller åläggas att tillhandahålla också andra samhällsomfattande tjänster än de som företaget har tillhandahållit, om det med tanke på tryggnaden av tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster är nödvändigt och åläggandet av skyldigheten inte är orimligt för postföretaget.

Momentet motsvarar i huvudsak den bestämmelse som ingår i 6 § 4 mom. i den gällande lagen om posttjänster. I momentet föreslås endast sådana ändringar som är nödvändiga på grund av ändringen i förfarandet för åläggandet av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Liksom det framgår av motiveringen till lagen om posttjänster är förfarandet enligt bestämmelsen avsett att användas endast i sådana ytterst exceptionella situationer där de samhällsomfattande tjänsterna inte annars kan tryggas. En sådan exceptionell situation kan anses föreligga t.ex. då ett företag som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster helt lägger ned sin verksamhet på något område och inga andra koncessionshavare finns på området. Då uppstår ett behov att förordna ett företag till att sköta områdets samhällsomfattande tjänster.

I en situation som den ovan beskrivna kan skyldighet åläggas även i fråga om andra tjänster än dem som företaget tillhandahåller. Skyldigheten kan dock endast gälla sådana tjänster som hör till området för de i 15 § definierade samhällsomfattande tjänsterna. I sak motsvarar bestämmelsen den nuvarande regleringen. Enligt den gällande 6 § 4 mom. kan skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster också åläggas ett postföretag även för ett annat område eller för andra posttjänster som ingår i andra samhällsomfattande tjänster än de för vilka företaget har sökt koncession. Enligt lagen om posttjänster krävs koncession för allt tillhandahållande av posttjänster. Om ett postföretag åläggs att tillhandahålla andra tjänster än dem som fastställts i koncessionen, åläggs det sålunda i

praktiken att tillhandahålla sådana tjänster som det inte annars skulle tillhandahålla. Enligt propositionen behövs däremot inte koncession för alla tjänster. Ett postföretag får dock t.ex. tillhandahålla paketjänster utöver brevtjänster och det kan då åläggas en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster enligt 1 mom. I det ovan beskrivna eller i andra exceptionella situationer ska postföretaget kunna åläggas skyldighet att tillhandahålla även sådana tjänster som det inte annars tillhandahåller. En förutsättning för denna skyldighet som motsvarar skyldigheten i den gällande lagen är en sådan exceptionell situation som också avses i den gällande lagen.

Genom paragrafen genomförs artikel 4 och artikel 22.2 i postdirektivet och den stämmer överens med artikel 9.2 och 9.3 i direktivet.

25 §. Ändring av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. I paragrafen föreskrivs om de förutsättningar under vilka en gällande skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster vid behov kan ändras.

För det första kan Kommunikationsverket ändra en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster på ansökan av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster eller med dennes medgivande. Detta motsvarar ändring av koncessionsvillkoren i den reglering som gäller koncessioner. Om tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna ber Kommunikationsverket ändra skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, ska Kommunikationsverket vid prövningen av ansökan granska om ändringen påverkar huruvida de samhällsomfattande tjänsterna fortfarande är tryggade. Kommunikationsverket ska alltså granska de grunder på vilka också Åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster prövas. Skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster får dock inte ändras helt fritt på ansökan av den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna. En tilläggsförutsättning är enligt 1 mom. att den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska visa en sådan särskild orsak varför ändringen av skyldigheten är nödvändig. En sådan särskild orsak ska vara på

det sättet vägande att det har en klar inverkan på företagets förmåga eller förutsättningar att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Såsom en särskild orsak kommer t.ex. i fråga en situation där företagets ekonomiska ställning plötsligt rasar.

I 2 mom. föreskrivs vidare att Kommunikationsverket kan ändra skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster även annars, om det i de faktorer som legat som grund för beslutet sker väsentliga ändringar och en ändringen av skyldigheten är nödvändig för tryggandet av de samhällsomfattande tjänsterna. Ett exempel på en sådan situation kan vara att en tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster helt lägger ned sin verksamhet och en ersättare snabbt måste hittas. En motsvarande situation kan uppstå om koncessionen upphör att gälla på något av områdena för tillhandahållande av posttjänster. Då kan Kommunikationsverket t.ex. utvidga skyldigheten för en annan tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster till en sådan produkt som skyldigheten inte tidigare gällde.

Genom paragrafen genomförs artikel 4 och artikel 22.2 i postdirektivet och den stämmer överens med artikel 9.2 och 9.3 i direktivet.

5 kap. Prissättning och kostnadsredovisning
hos den som tillhandahåller
samhällsomfattande tjänster

26 §. Prissättning. I 1 mom. föreskrivs om principerna för prissättningen av de posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. De posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska prissättas så att priserna är rimliga samt sådana att tjänsterna är tillgängliga för alla användare oberoende av deras boningsort. Till principerna för prissättningen hör att priserna ska vara kostnadsorienterade och främja ett effektivt tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster. Dessutom ska prissättningen ske enligt principerna för öppenhet och icke-diskriminering. Regleringen om prissättningen motsvarar till sina utgångspunkter den nuvarande lagstiftningen, men i propositionen föreslås att lagstiftningen ska preciseras.

Prissättningens rimlighet ska bedömas från den genomsnittliga användarens synvinkel. Denna princip förstärks av kravet i den andra strecksatsen att tjänsterna ska vara tillgängliga för alla användare oberoende boningsort.

I direktivet förutsätts att priserna ska vara kostnadsbaserade och uppmuntra till ett effektivt tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster. I paragrafen föreslås att termen kostnadsorienterad ska användas, eftersom den har fått en vedertagen tolkning i kommunikationsmarknadslagen och den motsvarar till sitt innehåll den princip som avses i direktivet.

Med kostnadsorienterade priser avses priser som är rimliga med beaktande av de kostnader som uppstår och verksamhetens effektivitet. I kostnadsorienterade priser ska också en rimlig avkastning på kapitalet beaktas, vilket påverkas av postföretagets investeringar och de risker som hänför sig till dem. Avkastningskravet kan dock inte till exempel riktas till sådant immateriellt kapital som uppstått internt och som inte ingår i balansräkningen, eftersom dess skiljande på samma sätt som fysiskt och finansiellt kapital vid fastställandet av avkastningskravet inte är möjligt att genomföra på objektiva grunder. Avkastningskravet kan inte heller riktas på goodwill som uppstått i samband med företagsarrangemang. När prissättningens korrekthet bedöms kan dessutom beaktas förutom de kostnader som uppstått också de prognoser om kommande volymer och kostnader som tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna lagt fram. Härvid är det fråga om sådana prognoser som den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har använt som grund för sin prissättning.

Om kostnadsredovisningen för tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster beskrivs nedan i 28 §. Verksamhetens effektivitet bedöms genom att jämföra de kostnader som uppstår av att producera produkten eller tjänsten med kostnader som förorsakas av produktion av likadana produkter och tjänster vid andra företag som är verksamma i motsvarande förhållanden. Prissättningens samband med verksamhetens effektivitet behöver endast undersökas om det finns orsak att misstänka verksamhetens effektivitet.

I paragrafen har på det sätt som förutsätts i direktivet införts krav på att prissättningen är rimlig för användarna och krav på att priserna är kostnadsorienterade. Dessa krav kan i vissa situationer vara sinsemellan motstridiga. Ett kostnadsorienterat pris kan vara orimligt för användarna t.ex. då priserna jämförs med priser för andra motsvarande tjänster eller med prisnivån i andra länder där förutsättningarna för tillhandahållande av posttjänster är jämförbara. Priset kan dock också vara rimligt om jämförelsegrunden är tjänsternas marknadspris eller den reella prisutvecklingen fastän kravet på kostnadsorientering inte heller helt uppfylls.

Avsikten med samhällsomfattande tjänster är att trygga samhällsomfattande tjänster till rimliga priser för alla användare, varvid kravet på rimlighet kan bedömas vara det primära. Då är det möjligt att tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster kan bli tvungna att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster också med förlust. Då nettokostnaderna för samhällsomfattande tjänster blir orimliga kan dock tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster kräva ersättning av kostnaderna på vissa villkor. Om ersättandet föreskrivs nedan i 32 - 34 §.

Prissättningen ska också iaktta de i direktivet nämnda principerna för icke-diskriminering och öppenhet för insyn. Med principen för icke-diskriminering avses att användare av samhällsomfattande tjänster som är i samma situation ska bemötas på samma sätt. Prissättningen ska också vara öppen för tillsyn.

Enligt den motsvarande paragrafen i lagen om posttjänster tillämpas inte bestämmelserna i denna lag om prissättning till den del något annat följer av internationella fördrag som är förpliktande för Finland. I 1 § i lagförslaget föreslås en bestämmelse som också ersätter bestämmelsen i fråga i lagen om posttjänster. Med stöd av nämnda 1 § tillämpas i internationell postbefordran världspostfördragen på samma sätt som nu. Med stöd av världspostkonventionen transporteras i internationell postbefordran avgiftsfritt t.ex. krigsfångars och civilinternerades försändelser och blindskriftsförsändelser.

Enligt 3 mom. ska om ändringar i prissättningen informeras minst en månad innan ändringen äger rum. En motsvarande bestämmelse ingår i 26 § 4 mom. i lagen om posttjänster.

Genom bestämmelsen genomförs tillsammans med 27 och 31 § artikel 12 i postdirektivet.

27 §. Enhetsprissättning och individuella prisavtal. I paragrafen föreslås en bestämmelse som förpliktar den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster att tillämpa enhetliga priser i hela landet. Skyldigheten ska gälla brev försändelser som är avsedda att delas ut den andra vardagen efter avlämningsdagen. Skyldigheten gäller således bara tjänster som har en kvalitetsnorm för befordringstiden. Skyldighet till enhetsprissättning ingår också i den nuvarande lagen om posttjänster och den tillämpas på s.k. 1 klass brev, dvs. på brev försändelser som avses bli levererade den följande arbetsdagen efter avlämningsdagen.

Priset på posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna kan i princip vara olika beroende t.ex. på det geografiska läget. Direktivet möjliggör dock användning av en enhetlig prissättning för tjänster till enhetspris och andra postförsändelser som tillhandahålls. För det allmänna intresset är det motiverat att ålägga skyldigheten att iaktta ett enhetligt pris i fråga om sådana brev försändelser som den genomsnittliga användaren av samhällsomfattande tjänster använder. Genom enhetlig prissättning för basbrevprodukten säkerställs att tjänsterna finns tillgängliga för användarna till samma pris oberoende av användarens geografiska position.

I 2 mom. föreskrivs att tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster får göra individuella prisavtal med användarna gällande posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Regleringen motsvarar den nuvarande och avsikten är inte att ändra det rådande rättsläget. Regleringens betydelse torde dock i praktiken bli liten, eftersom sådana försändelser som faktureras inte hör till området för de samhällsomfattande tjänsterna, utan endast sådana försändelser som betalas med olika kontantbetalningsmedel.

Bestämmelsen om individuella prisavtal tillämpas på produkter och tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna men inte på andra posttjänster. Genom enskilda prisavtal avses inte t.ex. kurirförsändelser som ligger utanför lagens tillämpningsområde.

Med stöd av 3 mom. ska prissättningen i individuella prisavtal som gäller produkter eller tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna vara kostnadsorienterad och villkoren ska iaktta principerna om öppenhet och icke-diskriminering. Också tillämpningsområdet för denna bestämmelse avgränsas således till försändelser som betalas kontant. Tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster får produktifiera de försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna hur de vill med beaktande av lagens krav. De priser och villkor som hänför sig till dem ska tillämpas på samma sätt både på sådana användare av posttjänster och på sådana andra tillhandahållare av posttjänster som sänder lika stora mängder på samma sätt.

Genom bestämmelsen genomförs tillsammans med 26 och 31 § artikel 12 i postdirektivet.

28 §. Användning av kostnadsredovisningssystem. I 1 mom. åläggs tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster att använda ett kostnadsredovisningssystem där avgifternas rimlighet för de olika tjänsterna och avgifternas förhållande till kostnaderna framgår av de insamlade uppgifterna. Kostnadsredovisningen och prissättningen ska ha ett tydligt samband med varandra. I redovisningen ska de produkter som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och andra produkter hållas i sär. De uppgifter som systemet producerar ska också kunna utnyttjas då nettokostnaderna enligt 32 § i lagen räknas ut.

Bestämmelser om kostnadsredovisningssystemet ingår i artikel 14 i direktivet. I artikeln förutsätts att tillhandahållarna av de samhällsomfattande tjänsterna i sin interna redovisning klart håller i sär å ena sidan varje sådan tjänst och produkt som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och å andra sidan de som inte gör det. De interna redovisningssystemen ska grunda sig på enhetligt tillämpade och objektivt försvarbara kostnadsredovisningsprinciper.

Med kostnadsredovisningssystem avses den helhet som bildas av de datasystem och verksamhetsmodeller hos postföretaget som används för kostnadsredovisning. Bestämmelser om kostnadsredovisningssystem ingår i 27 § i lagen om posttjänster. Eftersom tillförlitliga uppgifter om kostnaderna är en förutsättning för bl.a. genomförandet av prisövervakningen för de samhällsomfattande tjänsterna, finns det ett behov av att föreskriva mer exakt än för närvarande om kostnadsredovisningssystemen.

Enligt 2 mom. får tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster ordna sin kostnadsredovisning hur de vill inom ramen för de principer som föreskrivs i lag. Redovisningssystemet ska vara tillräckligt exakt med tanke på övervakningen av att företagets prissättning är rimlig, kostnadsorienterad och icke-diskriminerande. Redovisningssystemet ska iaktta de allmänna principerna för redovisning. Om rätten att utfärda närmare bestämmelser och föreskrifter om systemet ingår nedan i 29 §.

Enligt 2 mom. ska en beskrivning av redovisningssystemet upprättas för tillsynsmyndigheten där åtminstone kostnadernas huvudklasser och hur kostnaderna fördelas. Översändande av beskrivningen till tillsynsmyndigheten behövs för att myndigheten ska kunna bedöma redovisningssystemets tillförlitlighet och förmåga att producera tillräckliga uppgifter om kostnaderna som grund för tillsynen. Dessutom förutsätter direktivet att dessa uppgifter vid behov också ska kunna sändas kommissionen.

Genom bestämmelsen genomförs tillsammans med 29 § artikel 14 i postdirektivet.

29 §. Fördelning av kostnaderna. I 1 mom. föreskrivs om de allmänna principer enligt vilka den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska fördela kostnaderna för produkter och tjänster. Momentet grundar sig på artikel 14 i postdirektivet. Utgångspunkten i artikel 14 är att kostnaderna alltid när det är möjligt ska fördelas utifrån en direkt analys av vad som förorsakade dem. I artikeln föreskrivs dessutom om fördelning i sådana situationer där en sådan omedelbar grund inte finns.

Beräkningen av de kostnader som hör till tjänster som ingår i skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster förutsätter att man på verifierbara och objektiva grunder reder ut de kostnader som föranleds av att producera produkterna som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, medräknat en rimlig kostnad för eget och främmande kapital, dvs. en rimlig avkastning på det bundna kapitalet.

Generellt avses med orsaksprincipen att kostnaderna fördelas till det räkenskapsobjekt som har orsakat kostnaden. Kostnaderna fördelas och periodiseras till de perioder och de åtgärder som de anses ha förorsakats av. Om en faktor som förklarar uppkomsten av en kostnad finns, ska kostnaderna fördelas i enlighet med den.

Enligt punkt 1 i momentet ska de kostnader som direkt kan hänföras till vissa tjänster eller produkter hänförs till de tjänsterna och produkterna. Sådana direkta kostnader som direkt förorsakas av produktionen av en tjänst eller produkt kan fördelas direkt.

De kostnader som inte direkt kan fördelas till en viss tjänst eller produkt är s.k. allmänna kostnader och gemensamma kostnader. Dessa kostnader hänförs på produkter eller tjänster i enlighet med användningen av resurser eller i enlighet med sådana fördelningsfaktorer som beskriver konsumtionen. Bestämmelser om fördelningen av indirekta kostnader ingår i punkt 2 och 3.

Den beskrivning av kostnadsfördelningen som finns i direktivet är allmänt hållen. Huvudprincipen ska dock anses vara att kostnaderna fördelas till det redovisningsobjekt som har orsakat kostnaden. Fördelningsprinciperna är dock alltid i viss grad öppna för olika tolkningar och avtalsmässiga. I synnerhet orsakas problem av fördelning till olika redovisningsobjekt av kostnader som förorsakas av användning av gemensamma resurser. Orsaksprincipen förutsätter för de indirekta kostnadernas del alltid en situationsbunden tillämpning. Uppmärksamhet ska t.ex. fästas vid att kostnaderna för nätverket av verksamhetsställen fördelas på ett behörigt sätt med beaktande av postdirektivet samt kommissionens tolkningspraxis och till-

lämpningspraxis i Europeiska unionens medlemsländer.

Fördelningen av kostnaderna görs genom att identifiera resursernas faktiska användning och genom att fördela kostnaderna på redovisningsobjekt genom de kostnadsdrivare som bäst beskriver verksamhetens natur, såsom volym, omsättningens relationstal, kostnadernas relationstal, den använda arbetstiden och ytkvadratmeter samt andra motsvarande drivare.

I 1 mom. 2 punkten föreskrivs om fördelningen av sådana kostnader som inte kan fördelas direkt. Primärt ska sådana indirekta kostnader som nämnts fördelas på grundval av en direkt analys av deras ursprung. Om detta inte är möjligt, ska kostnaderna fördelas på grundval av påvisade samband med en annan kostnadsgrupp. Som ett sista alternativ enligt punkt 2 ska kostnaderna fördelas i förhållande till kostnader som kan hänföras till alla tjänster och produkter. I punkt 3 föreskrivs om kostnader som inte direkt kan hänföras till en viss produkt eller tjänst och behövs både för tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster och för tillhandahållande av andra tjänster än dem. De ska fördelas genom att tillämpa samma kostnadsfaktorer både för de samhällsomfattande tjänsterna och för andra posttjänster. Momentet innehåller grundprinciperna i enlighet med direktivet för fördelningen av kostnader.

I 2 och 3 mom. bemyndigas att genom förordning av statsrådet och genom myndighetsföreskrifter utfärda preciserande bestämmelser om de allmänna principerna för fördelning av kostnaderna och om kostnadsredovisningssystemet. Detta behövs för att säkerställa tillräcklig information om de samhällsomfattande tjänsternas kostnader och för trygghet av deras kvalitet samt för att säkerställa tillgången till uppgifter enligt artikel 14 i direktivet. Paragrafen stöder uppfyllandet av den skyldighet som åläggs ovan i 28 §.

Enligt 2 mom. kan närmare bestämmelser om de allmänna principerna för fördelningen av kostnaderna utfärdas genom förordning av statsrådet. I artikel 14.2 och 14.3 i direktivet framförs huvudprinciperna för hur kostnaderna ska hänvisas, vilka också ingår i 1 mom. och som statsrådet samt tillsynsmyn-

digheten ska beakta vid utfärdande av bestämmelser. Genom förordning kan tillsynsmyndighetens behörighet inte begränsas i strid med direktivet.

Statsrådets förordning avses bli utfärdad så att de principer som föreskrivs i 1 mom. preciserar genom den. I förordningen kan inkluderas sådan mer detaljerad reglering om fördelningsprinciperna som det inte är ändamålsenligt att föreskriva om på lagnivå. I praktiken bildas lösningarna till de frågor om mätning, omfattning, bedömning och periodisering som uppstår i redovisningen för samhällsomfattande tjänster som hänför sig till kostnadsredovisningen för de samhällsomfattande tjänsterna utifrån verksamheten hos tillhandahållare av de samhällsomfattande tjänsterna och instruktionerna och bedömningarna hos tillsynsmyndigheten. Kommunikationsverket fastställer i sitt tillsynsarbete vilken kostnadsfördelning i praktiken som motsvarar det som föreskrivs i lagen i enlighet med direktivet.

I 3 mom. ges tillsynsmyndigheten rätt att utfärda närmare föreskrifter om kostnadsredovisningssystemet. I punkt 1 i momentet ges tillsynsmyndigheten rätt att meddela föreskrifter om de uppgifter som är nödvändiga för att påvisa sambandet mellan kostnadsredovisningssystemet och prissättningen. Föreskrifterna behövs för att säkerställa att tillsynsmyndigheten får tillräckliga uppgifter för att övervaka om företaget har iakttagit sina skyldigheter i fråga om prissättning. Vid beredningen av föreskrifterna ska verket iaktta sedvanligt förfarande för hörande och begära utlåtande om utkastet till föreskrifter av de instanser vars verksamhet påverkas av föreskrifterna.

Föreskrifter kan enligt 2 punkten meddelas om innehållet och formen av beskrivningen av kostnadsredovisningssystemet samt enligt 3 punkten om ingivande av beskrivningen av kostnadsredovisningssystemet till Kommunikationsverket. Bestämmelsens syften är att säkerställa att myndigheten har till sitt förfogande tillräckliga uppgifter i ändamålsenlig form för att utföra sin tillsynsuppgift. Utgångspunkten kan anses vara att dokumentationen av systemet motsvarar den nivå på

vilken bolaget internt dokumenterar sin egen kostnadsredovisningsmodell.

Genom bestämmelsen genomförs tillsammans med 28 § artikel 14 i postdirektivet. Bestämmelser om sändande av uppgifter till kommissionen ingår dessutom i 74 §.

30 §. Tillsynen av kostnadsredovisningssystemet. I paragrafen föreslås att det ska föreskrivas om tillsynen av kostnadsredovisningssystemet. I artikel 14.5 i direktivet förutsätts att ett behörigt organ som är fristående från den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna kontrollerar att ett redovisningssystem som stämmer överens med direktivet iakttas. Ett utlåtande om att redovisningssystemen följs ska offentliggöras regelbundet.

En i revisionslagen (459/2007) avsedd revisor ska enligt 1 mom. granska företagets kostnadsredovisningssystem i samband med revisionen av företaget. En i paragrafen avsedd revisor kan vara företagets egen revisor om han eller hon uppfyller de förutsättningar som nämns i revisionslagen. De kostnader som föranleds av revisionen ska betalas av postföretaget. Ett motsvarande förfarande är i bruk vid granskningen av telebolagens kostnadsredovisningssystem enligt kommunikationsmarknadslagen.

Revisorn ska enligt 1 mom. utarbeta en berättelse över granskningen som företaget ska ge in till tillsynsmyndigheten inom en utsatt tid. Berättelsen är nödvändig för att myndigheten ska kunna utföra den tillsynsuppgift som föreskrivits den.

Enligt 2 mom. får Kommunikationsverket meddela närmare föreskrifter om innehållet i revisorns berättelse. Föreskrifterna kan gälla sättet på vilket revisionen utförs, material och kriterier utifrån vilka kostnadsredovisningssystemet granskas.

I 3 mom. föreskrivs en skyldighet för tillsynsmyndigheten att offentliggöra en berättelse om iakttagande av kostnadsredovisningssystemen. I praktiken är berättelsen ett sammandrag av den berättelse som fås av revisorn.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 14.1, 14.4, och 14.5 i postdirektivet. Bestämmelser om sändande av uppgifter till kommissionen ingår dessutom i 74 §.

31 §. Skyldighet att redogöra för prissättning samt kostnadsredovisning. I paragrafen föreslås bestämmelser om bevisbördan vid bedömningen av prissättningen. Då Kommunikationsverket bedömer om prissättningen hos tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna gjorts i enlighet med lag, är tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna skyldig att visa att det pris som den tar ut för en produkt uppfyller de krav som föreskrivs i lagen.

Bestämmelsen utgör en ändring i nuläget, eftersom det i den gällande lagen inte finns bestämmelser om bevisbördan. Bestämmelsen är motiverad för att effektivisera tillsynsverksamheten i fråga om prissättningen. Till utredningar som gäller prissättningen hänför sig ofta affärshemligheter och utredning av prissättningen kräver att man sätter sig in i företagets interna kostnadsredovisning. Postföretagen har bland de behöriga parterna de bästa förutsättningarna att lägga fram bevis som gäller prissättningen.

Kommunikationsverket är inte när det utövar tillsyn över prissättningens lagenlighet skyldig att i sin bedömning iakttä de principer som den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har följt i sin kostnadsredovisning. Tillsynsmyndigheten kan fritt bedöma lagenligheten av prissättningen på ett sätt som är oberoende av företagets kostnadsredovisningssystem. I tvistesituationer begränsar inte företagets kostnadsredovisningsprinciper och uträkningar Kommunikationsverkets behörighet att fastställa de kostnader som ska beaktas. Om företaget har utarbetat sina kostnadsredovisningsprinciper i enlighet med de principer som föreskrivs ovan samt i enlighet med Kommunikationsverkets föreskrifter och andra instruktioner, ska bedömningen av prissättningens lagenlighet dock i princip grundas på företagets kostnadsredovisningssystem.

Genom bestämmelsen genomförs tillsammans med 26 och 27 § artikel 12 i postdirektivet. Bestämmelser om sändande av uppgifter till kommissionen ingår dessutom i 75 §.

6 kap. Beräkning och ersättning av nettokostnaderna för samhällsomfattande tjänster

32 §. *Nettokostnaderna för samhällsomsfattande tjänster.* I paragrafen fastställs vad som avses med nettokostnader för samhällsomsfattande tjänster och hur de ska räknas ut. I den nuvarande lagen ingår ingen reglering om nettokostnaderna. Regleringen behövs för att trygga finansieringen av de samhällsomsfattande tjänsterna och den grundar sig på bestämmelserna i direktivet.

Enligt paragrafen är nettokostnaderna för de samhällsomsfattande tjänsterna sådana kostnader som hänför sig till och som behövs för samhällsomsfattande tjänster.

Nettokostnaderna för de samhällsomsfattande tjänsterna ska enligt direktivet räknas ut som en skillnad mellan de nettokostnader som orsakas tillhandahållaren av att producera samhällsomsfattande tjänster å ena sidan inom ramen för skyldigheten att tillhandahålla dessa tjänster och å andra sidan utan denna skyldighet. Avsikten är således att utreda skillnaden mellan företagets nettokostnader som skyldig att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster och som (den teoretiska situationen) icke-skyldig att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster.

I uträkningen av nettokostnaderna ska beaktas övriga faktorer som påverkar situationen, bl.a. den immateriella fördel och marknadsfördel, rätten till rimlig vinst och sporrar till ökad kostnadseffektivitet som postföretaget får av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster. Vid uträkningen av nettokostnaderna ska beaktas således både de materiella och de immateriella fördelar som tillhandahållaren av de samhällsomsfattande tjänsterna fått. Generellt kan det sägas att kostnaderna och avkastningen ska bedömas så att den avkastning som tjänsterna gett upphov till och de kostnader som hänför sig till dem beaktas symmetriskt.

Enligt bilaga 1 till direktivet ska uträkningen grunda sig på kostnader som å ena sida uppstår som delfaktorer av individualiserade tjänster om dess tjänster endast kan tillhandahållas med förlust eller till kostnader som avviker från vanliga kommersiella villkor. Å andra sidan ska uträkningen grunda sig på kostnader för service till vissa användare eller användargrupper, om de bara kan tillhandahållas tjänster på förlust eller till kostnader

som avviker från vanliga kommersiella villkor, när de kostnader beaktas som orsakas av tillhandahållandet av vissa tjänster, intäkterna som uppkommit av dem och enhetliga priser. Till denna kostnadsklass hör de användare eller användargrupper till vilka en kommersiell aktör fri från skyldigheten att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster inte skulle tillhandahålla posttjänster.

Vidare föreskrivs i bilaga 1 till direktivet att nettokostnaderna för vissa delar av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster räknas separat för att inte eventuella direkta eller indirekta fördelar och kostnader ska räknas två gånger. Den helhetskostnad som skyldigheterna att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster orsakar utsedda tillhandahållare av samhällsomsfattande tjänster ska räknas ut så att de nettokostnader som orsakas av de särskilda delfaktorerna av skyldigheterna att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster räknas i hop och alla immateriella fördelar beaktas.

Genom bestämmelsen genomförs tillsammans med 33 - 35 § artikel 7 i postdirektivet och bilaga I till direktivet.

33 §. *Kostnadsättning till den som tillhandahåller samhällsomsfattande tjänster.* I 1 mom. föreskrivs att tillhandahållare av samhällsomsfattande tjänster ska av statmedel få ersättning för den del av nettokostnaderna av de samhällsomsfattande tjänsterna som för tillhandahållarna utgör en orimlig ekonomisk belastning. Vid bedömningen av belastningens orimlighet ska beaktas företagets storlek, företagsverksamhetens natur samt omsättningen av företagets postverksamhet och annan verksamhet som nära anknyter till den. Dessutom ska andra omständigheter beaktas som är jämförbara med dem som nämnts ovan. Sådana faktorer kan vara t.ex. företagets ställning på marknaden eller företagets lönsamhet och dividendutdelningsförmåga. Om ett företag hör till en koncern, ska den postverksamhet som bedrivs av koncernen och annan verksamhet som hänför sig till verksamheten bedömas i sin helhet.

Direktivet möjliggör att tillhandahållaren av samhällsomsfattande tjänster ur offentliga medel ersätts den andel av de nettokostnader som orsakas av skyldigheten att tillhandahåll

la samhällsomfattande tjänster som för tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna är orimlig. Ersättning av kostnaderna ska genomföras opartiskt, öppet för insyn, icke-diskriminerande och proportionerligt. Detta innebär att överföringen av medel får förorsaka så lite snedvridning av konkurrensen eller användarnas efterfrågan som möjligt. När eventuell ersättning betalas ska bestämmelserna om statsstöd i EG-fördraget beaktas.

Samhällsomfattande posttjänster produceras vanligen i en samproduktionsprocess med andra posttjänster och t.ex. i samband med tidningsutdelning och utdelning av oadresserade försändelser. Eftersom definitionen av de försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna preciseras, hör bara en liten del av de försändelser som behandlas i processen till de samhällsomfattande tjänsterna. Utgångspunkten i den föreslagna regleringen är att samhällsomfattande tjänster även i fortsättningen ska kunna produceras på marknadsvillkor som en del av den helhet som består av postverksamhet och verksamhet som hänför sig till den. Kostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna kan även i framtiden täckas av avkastningen från de tjänster som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

Smärre kostnader för tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster berättigar inte ännu nödvändigtvis till sådan ersättning som avses i paragrafen. Tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster kan alltså bli tvungen att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster också på förlust, om det inte med beaktande av företagets helhetsekonomiska situation är orimligt. Tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster ska inte heller vara berättigad till ersättning av alla nettokostnader, utan endast till anden del av dem som utgör en orimlig belastning. Lösningen har motiverats bl.a. därför att tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster får av sin ställning en konkurrensfördel även på andra servicemarknader och förmår utnyttja skalfördelar i sin verksamhet. Fastän det kan vara svårt att påvisa en sådan fördel i praktiken, reflekterar den dock även mer omfattande naturen av postföretagets affärsverksamhet.

Postföretag får inte nödvändigtvis någon betydande vinst från tillhandahållandet av en enskild produkt eller tjänst, men tillhandahållande av tjänster för meddelandeförmedling kan ändå vara meningsfullt och lönsamt med tanke på behoven av postföretagets kundkrets och den helhet som serviceutbudet bildar.

Enligt 2 mom. ska kommunikationsministeriet besluta om ersättning av de ovan nämnda kostnaderna. Beslutet ska basera sig på den nettokostnadsberäkning som Kommunikationsverket utarbetat. I 2 mom. konstateras vidare att andra postföretag är skyldiga att delta i ersättandet av kostnaderna i förhållande till omsättningarna eller försädelsevolymer av den postverksamhet som de bedriver i Finland i enlighet med vad som föreskrivs separat i lag. Avsikten är att om ersättning av nettokostnaderna till tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna blir aktuell, ska andra postföretag på ett sätt om vilket föreskrivs särskilt åläggas att betala en del av dessa kostnader. Om grunden för skyldigheten ska redan med stöd av grundlagen föreskrivas genom lag. Koncessionsmyndigheten kan således inte ålägga skyldigheten direkt med stöd av en koncession, utan om grunderna för skyldigheten ska först föreskrivas på lagnivå. I koncessionen kan däremot vid behov införas några mer detaljerade tekniska bestämmelser som kompletterar lagens bestämmelser. Därför föreskrivs i 9 § i lagen att koncessionsmyndigheten får ställa ett koncessionsvillkor som gäller skyldigheten att erlægga den ovan nämnda bidragsandelen.

Genom bestämmelsen genomförs tillsammans med 32, 34 och 35 § artikel 7 i postdirektivet och bilaga I till direktivet.

34 §. Ansökan om ersättning och beräkning av nettokostnaderna för samhällsomfattande tjänster. Enligt 1 mom. i paragrafen får tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna yrka på ersättning av de ovan i 33 § avsedda kostnaderna. Ansökan om ersättning för de kostnader ska göras hos kommunikationsministeriet. Ersättning betalas retroaktivt för högst ett år från att yrkandet framställdes.

Enligt 2 mom. ska kommunikationsministeriet be Kommunikationsverket räkna ut

nettokostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna om en tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster kräver det och lägger fram sannolika grunder för att tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster utgör en orimlig ekonomisk belastning för den. Kommunikationsverket ska i sådana fall räkna ut nettokostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna för den tillhandahållare av de samhällsomfattande tjänster som framfört kravet genom att iakttä bestämmelserna i bilaga 1 till postdirektivet och andra närmare bestämmelser som utfärdats med stöd av bemyndigandet i 35 § nedan.

Enligt 3 mom. är tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster skyldiga att ge Kommunikationsverket de uppgifter som behövs för att beräkna nettokostnaderna. Kommunikationsverket är inte skyldigt att använda de uppgifter som den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster gett eller iakttä de principer som tillhandahållaren använt vid kostnadsredovisningen. Företagets kostnadsredovisningsprinciper och uträkningar begränsar inte i nettokostnadsredovisningen Kommunikationsverkets behörighet att fastställa de kostnader och andra faktorer som ska beaktas. Om företaget har utarbetat sina kostnadsredovisningsprinciper i enlighet med de principer som föreskrivs ovan i 28 § samt i enlighet med Kommunikationsverkets föreskrifter och andra instruktioner, ska beräkningen av nettokostnaderna dock i princip grundas på företagets kostnadsredovisningssystem.

Genom bestämmelsen genomförs tillsammans med 32, 33 och 35 § artikel 7 i postdirektivet och bilaga I till direktivet.

35 §. Bemyndigande att utfärda förordning. Enligt paragrafen kan närmare bestämmelser om beräkning av nettokostnaderna vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet. I förordningen ska ingå bestämmelser om faktorer som hänför sig till det praktiska genomförandet av uträkningen av nettokostnaderna.

Genom bestämmelsen genomförs tillsammans med 32 - 34 § artikel 7 i postdirektivet och bilaga I till direktivet.

7 kap. Samarbete mellan postföretagen samt och informationssystem

36 §. Förmedling och transitering av postförsändelser som inlämnats av misstag och undantag från skyldigheten att förmedla brevörsändelser. Enligt paragrafen är ett postföretag skyldigt att se till att brevörsändelser som av misstag lämnats in till det för förmedling vidarebefordras för att förmedlas av ett annat postföretag, om adressplatsen för brevörsändelsens adressat inte är belägen inom det förstnämnda postföretagets koncessionsområde.

Skyldigheten till samarbete gäller endast situationer där det är fråga om misstag. Bestämmelsen grundar sig på 28 § 1 mom. i den gällande lagen om posttjänster. När bestämmelsen behandlades i trafikutskottet ansåg utskottet det vara viktigt att postföretag inte med stöd av den kan utvidga sitt koncessionsområde jämfört med vad som fastställts i koncessionen. Därför begränsades bestämmelsen till att gälla situationer där det är fråga om misstag.

Postföretag lyckas troligen inte i allmänhet reda ut om försändelser som kommit till nätet lämnats avsiktligt eller av misstag. Om inget annat kan visas ska utgångspunkten vara att det antas att det är fråga om ett misstag. Postföretagen ska försöka minimera sådana misstag på alla sätt som finns till deras förfogande. De ska särskilt se till att deras insamlingsställen och verksamhetsområde har utmärkts tydligt. Ett postföretag som blir tvunget att förmedla andras försändelser ska prissätta förmedlingen på ett kostnadsorienterat sätt. Det ska också använda villkor som är icke-diskriminerande och öppna för insyn. Genom kostnadsorienterat pris och öppna och icke-diskriminerande villkor avses i denna paragraf detsamma som annanstans i denna lag.

De andra momenten i paragrafen gäller postföretagens internationella samarbete med andra postföretag. I det föreslagna mom. 2 föreskrivs om transiträtt, som är en av de viktigaste grundläggande principerna i världspostfördragen. Enligt artikel 4 i konventionen riktar sig denna skyldighet till utsedda operatörer. Lagen om posttjänster innehåller inga

bestämmelser om transitering. Genom den föreslagna bestämmelsen lyfts principen på lagnivå eftersom den innehåller en grundprincip som gäller individens rättigheter och skyldigheter.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska ett postföretag som verkar som en i 9 § 2 mom. 1 punkten avsedd utsedd operatör på ska på det säkraste sättet och längs de snabbaste vägar som företaget använder för sina egna försändelser transportera sluten post och brev-försändelser i öppen transit som en annan utsedd operatör har lämnat till företaget. Genom den artikel i världspostkonventionen som ligger som grund för bestämmelsen säkerställs den internationella postgångens funktionsduglighet. De utsedda operatörerna har en ömsesidig skyldighet att transportera varandras internationella försändelser. På detta sätt säkerställs att en operatörs försändelser frambefordras också i de länder där den själv sköter utdelning av försändelser. En sådan skyldighet möjliggör postgång från ett land till ett annat. Dessutom tryggas transporternas kvalitet genom att ålägga de utsedda operatörerna att transportera försändelserna lika snabbt och säkert som de egna försändelserna.

Skyldigheten gäller bara den utsedda operatören enligt 9 § som ska sköta internationell postgång. Bestämmelsen gäller inte andra operatörers försändelser som transporteras på basis av avtal. Enligt definitionen i artikel 1 i världspostkonventionen är en sluten postsändning märkta säckar eller andra transportenheter som innehåller postförsändelser och som är förseglade med bly eller på annat sätt.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar världspostkonventionen om de situationer där en utsedd operatör inte är skyldig att transportera eller dela ut utrikes försändelser. Med stöd av momentet kan en utsedd operatör vägra förmedla försändelser från utlandet i situationer där avsändaren i vinnings syfte har postat eller låtit postat sina försändelser i ett annat land eller via ett annat land.

I praktiken kan momentet bli tillämpligt i undantagsfall, när det är fråga om stora försändelsevolymerna av företagspost och när det

kan påvisas att avsändaren handlar i vinnings syfte. För det första är en utsedd operatör inte skyldig att transportera eller dela ut sådana brev-försändelser som avsändare vilka är bosatta i Finland postar eller låter posta i ett annat medlemsland för att därigenom dra nytta av de förmånligare avgifter som tillämpas där. Det är då fråga om ett förfarande där avsändaren inte sänder brev i sitt hemland utan via ett annat land tillbaka till sitt hemland. Genom detta förfarande kan avsändaren dra nytta av ett annat lands lägre postavgifter.

En utsedd operatör kan vägra transportera eller dela ut brev-försändelser som avsändarna postar eller låter posta i stora mängder i andra länder än i Finland, om avsändaren vill dra nytta av de olika terminalavgifterna. Det är fråga om ett förfarande där avsändaren postar sina försändelser från ett tredje land till Finland. Den utsedda operatören kan då vägra förmedling av försändelserna om de terminalavgifter den får blir mindre än om avsändaren hade sänt försändelserna från sitt hemland.

I bestämmelsen föreslås dessutom en bestämmelse om förfarandet i situationer där man försöker utnyttja de olika avgifterna i olika länder genom ovan beskrivna förfaranden. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan destinationslandets utsedda operatör kräva avgiften av avsändaren eller, om denne vägrar betala avgiften, av den utsedda operatören i avgångslandet. Om dessa vägrar betala inom utsatt tid, kan den utsedda operatören i destinationslandet returnera försändelserna till avgångslandets utsedda operatör och kräva ersättning för de kostnader som föranletts av sändandet. Det föreslagna förfarandet motsvarar vad som bestäms i artikel 26 i världspostkonventionen.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 11 a i postdirektivet delvis.

37 §. Postnummersystemet. I paragrafen föreslås en bestämmelse om skyldigheter som gäller postnummersystemet. Den gällande lagen om posttjänster innehåller inga bestämmelser om postnummer. Den reglering som gäller tillgången till postnummersystemet behövs eftersom medlemsstaterna med stöd av artikel 11 a i postdirektivet ska säkerställa öppen och icke-diskriminerande till-

gång till de delar av postbranschens infrastruktur som behövs för att skydda användarnas fördel och/eller för att främja effektiv konkurrens. En av delarna i den ovannämnda infrastrukturen är postnummersystemet. Den reglering som gäller postnummersystemet behövs för att säkerställa att andra postföretag får de uppgifter de behöver från systemet.

Postnumren har under tidens lopp utformats till ett styrningssystem för verksamheten hos den som tillhandahåller samhällsomsfattande tjänster. Samma postnummersystem används också för många andra funktioner i samhället, varför ändringar i det påverkar t.ex. befolkningsdatasystemet. Genom den föreslagna regleringen ingrips inte i grunderna för systemet, utan avsikten med regleringen är att säkerställa att andra aktörer ur systemet får de uppgifter de behöver i sin verksamhet.

I 1 mom. åläggs koncessionsmyndigheten att se till att ett postnummersystem förvaltas för skötseln av postverksamheten. Enligt momentet är det allmänna postnummersystemet bundet vid geografiska områden. Postnummerområdena är dock inte beroende av de administrativa regiongränserna. Till enskilda kunders bruk kan dessutom ges postnummer som inte är bundna vid geografiska områden. Vidare definieras i momentet att ett postnummer är ett kännetecken som består av fem siffror som placeras före adressortens namn.

I Finland består postnummersystemet endast av siffror, medan det i många andra länder består av både siffror och bokstäver. Det offentliga postnummersystemet i Finland kan delas upp i två grupper av postnummer: de allmänna dvs. det geografiska adresssystemets postnummer samt storkunds- eller företagspostnummer. Den geografiska näradressen hör alltid till den första gruppen, dvs. till det allmänna postnumret. Dessutom används allmänna postnummer i postnumren för postboxar och insamlingstjänster. De skiljs åt från de geografiska postnumren genom en annorlunda slutdel. Företagspostnumren är inte bundna till ett visst adresställe, men även de delas ut enligt sorteringscentral. Företagspostnummer utnyttjas av både företag och av aktörer inom den offentliga förvaltningen.

Enligt den föreslagna 2 mom. ska kommunikationsministeriet införa ett villkor i koncessionen om skyldighet för ett postföretag att förvalta postnummersystemet i enlighet med vad som föreskrivs i 9 §. Skyldigheten kan självfallet bara åläggas ett enda företag, eftersom det i landet inte kan finnas flera postnummersystem. I praktiken är det mest naturligt att ställa ett koncessionsvillkor som gäller postnummersystemet till den som tillhandahåller samhällsomsfattande tjänster. Systemet har skapats till ett redskap för styrningen av dess processer. Avsikten är således inte att ändra nuvarande praxis genom bestämmelsen.

Paragrafens 2 mom. innehåller dessutom en bestämmelse genom vilken det postföretag som förvaltar postnummersystemet åläggs att iaktta vad som föreskrivs i denna paragraf.

Enligt 3 mom. ska ett postföretag som förvaltar postnummersystemet hålla de uppgifter som postnummersystemet innehåller offentligt för påseende. Med de uppgifter som postnummersystemet innehåller avses t.ex. själva postnumret, verksamhetsställets namn, uppgift om kommun och gatunamn. Däremot är avsikten inte att hålla uppgifter om enskilda bostäder i systemet offentligt för påseende. Postföretaget ska dessutom på begäran överlåta uppgifter om postnummersystemet i en form som är användbar för skötsel av postverksamhet till ett kostnadsorienterat pris samt till villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande. Genom kostnadsorienterat pris och öppna och icke-diskriminerande villkor avses i denna paragraf detsamma som annanstans i denna lag.

De uppgifter som postnummersystemet innehåller ska hållas offentligt för påseende t.ex. därför att avsändaren kan granska det rätta postnumret. Detta tjänar postgångens säkerhet. Postnumren kan hållas offentligt för påseende t.ex. på företagets internetsidor. Till god service hör att uppgifter om postnummer också finns tillgängliga i pappersform och per telefon, t.ex. vid ett servicenummer. Uppgifterna ska tillhandahållas i en sådan form som är tillgänglig för alla och vars förvaltande inte orsakar företaget orimliga kostnader. På detta sätt kan t.ex. specialgrupper, såsom hörsel- eller synskadade, i praktiken

kan få den information om postnumren som de behöver.

Skyldigheten att överlämna uppgifter gäller t.ex. sådana situationer där andra postföretag eller storkunder behöver andra än enskilda uppgifter om postnummer. Dessa kan vara t.ex. uppgifter om företagspostnummer. Företag som använder företagspostnummer får rätt att använda postnumret i fråga samt rätt till det särskilda sorteringsarbete som görs för företaget med hjälp av adressen. Det är dock möjligt att företaget vill låta utföra sorteringsarbetet av något annat postföretag. Då behöver det andra postföretaget uppgifter om de adresser som hänför sig till företagsnumret i fråga. Det företag som förvaltar postnummersystemet är skyldigt att med stöd av denna paragraf överlämna uppgifter till ett kostnadsorienterat pris samt på villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande.

I 4 mom. föreskrivs om hur informationen om ändringar i postnummersystemet ska skötas. Bestämmelsen gäller sådana ändringar som postföretaget själv inför i systemet. Sålunda gäller de föreslagna tidsfristerna inte t.ex. sådana ändringar som beror på ändringar i gatunamn genom beslut av kommunen. I momentet föreskrivs för det första om en allmän informationsskyldighet. Enligt momentet ska postföretaget informera på ett effektivt sätt om ändringar i postnumren senast två månader innan ändringen träder i kraft. Effektiv allmän information kan anses vara information om saken på företagets internet-sidor.

I momentet föreskrivs dessutom om en särskild informationsskyldighet i situationer där postnumren ändras. Även till de instanser som nämns i momentet ska information om ändringen också ges två månader innan ändringen träder i kraft. Den särskilda informationsskyldigheten förutsätter att information om ändringen ges individuellt, t.ex. per brev.

Enligt punkt 1 ska information om ändringen ges dem som ändringen gäller. Dessa är alla de vars adress ändras i och med ändringen av postnumret. Varje adressat svarar dock själv för att informera om den ändrade adressen till avsändarna. I punkt 2 föreskrivs en skyldighet att informera om ändringar i postnumret till de kommuner som ändringen

berör. Kommunerna ansvarar för adressnamn och givande av dem på sitt område. Kommunerna kan också själva eller på initiativ av invånarna föreslå ändringar i postnumren eller i namnen eller gränserna på postnummerområdena. I punkt 3 förpliktas företaget att informera om ändringen till andra postföretag. Detta behövs för att andra postföretag ska kunna hålla sina uppgifter uppdaterade och använda postnummersystemet på ett sätt som tryggar postgångens säkerhet. Enligt den sista punkten 4 ska uppgifterna särskilt också sändas till den som förvaltar befolkningsdatasystemet, till räddningsmyndigheterna samt till Nödcentralverket. Skyldigheten behövs eftersom postnumren används i befolkningsdatasystemet. Också räddningsmyndigheterna och nödcentralerna använder postnummer i sin verksamhet, varför även dessa myndigheter ska hållas uppdaterade om ändringar i postnumren.

Enligt 5 mom. ska den tidsfristen som föreskrivs i 4 mom. inte tillämpas på ändringar som gäller endast enskilda adressathushåll eller ett postnummer som getts till en enskild kund och som inte är knutet till det allmänna geografiska postnummersystemet. Med postnummer som ställts till en enskild kunds förfogande avses de ovan nämnda storkundernas postnummer som ställs i synnerhet till företags och offentliga samfunds förfogande. Dessa ändringar har inte i allmänhet sådan större betydelse som skulle kräva att informationen sköts lika mycket på förhand som annars.

Genom paragrafen genomförs artikel 11a i postdirektivet delvis.

38 §. Adressregister. I paragrafen föreslås att det ska föreskrivas om adressregister delvis på samma sätt som i den gällande lagen. Den föreslagna paragrafen grundar sig på 40 § i lagen om posttjänster. Vidare föreslås i paragrafen ny reglering om överlåtelse av uppgifter.

Adressregistret är en av de delar i postbranschens infrastruktur till vilken öppet och icke-diskriminerande tillträde ska säkerställas enligt artikel 11a i postdirektivet. Det är nödvändigt att säkerställa att också andra postföretag får information från adressregistret, eftersom befordran av postförsändel-

ser är bunden vid att adresserna är riktiga och aktuella.

Enligt 1 mom. har postföretag rätt att för skötsel av postverksamhet och för förmedling av andra försändelser än dem som hör till postverksamheten förvalta ett adressregister över adressater. Postföretaget är således en sådan registeransvarig som avses i personuppgiftslagen.

Postföretag har rätt att förvalta ett adressregister för att kunna sköta postverksamhet och för att kunna sända försändelserna till adressaternas korrekta adress. Om motsvarande rätt föreskrivs i 40 § i den gällande lagen om posttjänster. Enligt den gällande bestämmelse kan registret gälla såväl adressater som avsändare. Uppgifter om avsändare behöver dock inte registreras. Uppgifter om adressater behövs både för att sköta postverksamhet enligt denna lag och för förmedling av försändelser som inte hör till postverksamhet. Postföretag ska t.ex. kunna använda adressregistret för att leverera paket, fastän det skulle vara fråga om paket som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och som således inte hör till denna lags tillämpningsområde. Därför föreslås ett tillägg till adressregistrets syfte enligt vilket uppgifterna också kan användas för förmedling av andra försändelser än dem som hör till postverksamheten.

Vid skötsel av postverksamhet och vid förmedling av andra försändelser än sådana som ingår i postverksamheten behövs uppgifterna i adressregistret vanligen när adressen är antecknad ofullständigt eller felaktigt på försändelsen. Postföretaget är skyldigt att på ett sätt som föreskrivs nedan i 54 § utreda den rätta adressen för sådana försändelser i synnerhet med hjälp av uppgifterna i de egna registren.

Enligt momentet får postföretag avtala om förvaltande av adressregistret med ett annat företag. Bestämmelsen är ny och möjliggör att den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster inte själv behöver sköta registrets underhåll, utan tillhandahållaren kan ge underhållet i uppdrag till ett annat företag. Ett separat företag kan t.ex. vara ett företag som grundats i samma koncern som tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna

hör till. I en miljö med många aktörer kunde det också t.ex. vara ett samföretag som bildats genom avtal som skulle sköta adressregistret för alla aktörerna, och till vars uppgifter alla postföretag skulle ha lika tillgång.

Ett företag kan dock inte t.ex. vara skyldigt att överlåta registeruppgifter om det inte äger dem. Således får t.ex. ett företag som sköter det tekniska underhållet av adressregistret inte självständigt överlåta uppgifter ur registret, utan enbart på uppdrag av postföretaget.

I 2 mom. föreskrivs om innehållet i de uppgifter som ska antecknas i adressregistret samt om rätt att få uppgifter ur befolkningsregistersystemet. Enligt momentet registreras i adressregistret utöver adressaternas namn- och adressuppgifter också personbeteckning samt andra uppgifter som är nödvändiga för säkerställandet av försändelsernas befordran och adressaternas rättigheter. Personbeteckningen behövs för att kunna skilja personer med samma namn från varandra. Det föreslås att en rätt att registrera andra uppgifter ska fogas till bestämmelsen, eftersom avsikten är att bestämmelsen ska omfatta alla de uppgifter som får antecknas i registret. Det är inte möjligt att säkerställa att försändelserna kommer fram med hjälp av namn- och adressuppgifter samt personbeteckning. Utöver dessa ska i adressregistret kunna antecknas uppgifter om t.ex. uppehåll i utdelningen. Såsom exempel på uppgifter som är nödvändiga för att trygga adressatens rättigheter är uppgifter om adressatens språk och om förbud mot att överlåta adressen. T.ex. förbud mot att överlåta adressen är i praktiken omöjligt att genomföra om det inte får göras en anteckning om detta i adressregistret. Bestämmelsen hindrar inte postföretaget från att registrera i sitt adressregister sådana personuppgifter om adressaterna, som enligt personuppgiftslagen eller annan lagstiftning får registreras på basis av personens samtycke, förbud, uppdrag eller avtal. Sådana uppgifter kan vara t.ex. telefonnummer eller andra elektroniska kontaktuppgifter.

Enligt momentet har den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänsterna rätt att för skötsel av postverksamhet, för säkerställande av att försändelserna kommer fram och för

att trygga adressaternas rättigheter ur befolkningsdatasystemet få uppgifter om personbeteckningar och ändringar i dem, för- och efternamn samt ändringar i dem och uppgift om tidpunkten för ändringen, uppgifter över personer som fötts, flyttat till landet och adressuppgifter över personer som finns i adressregistret utan adress, uppgift över födda och döda personer och om adressaternas modersmål samt uppgifter om adresser som uppstår genom stadsplanering och utveckling av adresserna i glesbygden och om ändringar i dem, om koordinater för byggnader, byggnads- och fastighetsbeteckningar, byggnadsklassificering och ändringar i byggnads- och fastighetsuppgifterna och tidpunkten för ändringarna. Rätten att få uppgifter gäller ovan nämnda uppgifter över alla personer som registrerats i befolkningsdatasystemet, med undantag av personer som har en gällande spårmarkering enligt lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009). På de uppgifter som fås från befolkningsdatasystemet till adressregistret tillämpas bestämmelserna i denna lag och inte bestämmelserna i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009).

I 40 § 2 mom. i den gällande lagen om posttjänster föreskrivs också om rätten hos den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster att få vissa uppgifter från befolkningsdatasystemet. I den föreslagna bestämmelsen utvidgas rätten att få uppgifter hos den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Utvidgningen behövs eftersom säkerställandet av att postförsändelserna kommer fram förutsätter att det är möjligt att från befolkningsdatasystemet också få andra än sådana uppgifter som nämns i den gällande lagen. Det föreslås att det ska föreskrivas på lagnivå om saken för att säkerställa att tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna får uppgifterna i fråga. Rätten att få uppgifter begränsas som för närvarande till den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster, eftersom denne har ålagts skyldighet att tillhandahålla tjänster till alla användare av posttjänster inom sitt verksamhetsområde. Postföretagens adressregisteruppgifter kan i

allmänhet grunda sig på t.ex. kundförhållande, ett postföretags utdelningsproduktion och produktionsplanering. Eventuellt kan också kommunerna samt hus- och fastighetsbolagen fungera som informationskällor, om de vill överlåta uppgifter frivilligt.

I 3 mom. föreskrivs om användning och överlåtelse av registeruppgifter. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 40 § 3 mom. i lagen om posttjänster. I bestämmelsen förbjuds postföretag från att överlåta vidare adressaternas personbeteckning. Förbudet i den gällande lagen att överlåta vidare andra motsvarande signum föreslås bli struket, eftersom det som avses är företagsnummer, som det inte finns orsak att skydda på samma sätt som personbeteckningar.

Paragrafens 4 mom. gäller skyldigheten för postföretag att lämna ut uppgifter i adressregistret till ett annat postföretag. Enligt momentet ska ett postföretag som förvaltar ett adressregister och ett företag som avtalat med detta om förvaltandet av adressregistret på begäran överlåta namn- och adressuppgifter som de fått av adressater eller myndigheter samt uppgifter om uppdrag som gäller ändringar i utdelning till ett annat postföretag om företaget behöver dem för att sköta sin postverksamhet. Skyldigheten att lämna ut uppgifter gäller således utöver postföretaget också sådana företag som förvaltar adressregistret för postföretag. Det företag som sköter det tekniska underhållet av adressregistret får dock inte lämna ut uppgifter i sitt eget namn, utan avtal om utlämnande av uppgifter görs alltid av postföretaget. Avsikten är att de uppgifter som omfattas av skyldigheten att lämna ut uppgifter ska uppräknas uttömmande i bestämmelsen. Med uppdrag som gäller ändringar i utdelningen avses t.ex. uppgifter som gäller avbrott i utdelningen eller avtal om vidarebefordran. Sådana uppgifter ska ges andra postföretag för att säkerställa postens felfria utdelning. Skyldigheten att överlåta uppgifter gäller i praktiken sådana uppgifter som motsvarar definitionen av postadress i standarden JHS 106. I den nämnda definitionen ingår namn, näradress inklusive bostadsnummer, postnummer och postanstalt. Postadressen definieras på samma sätt också i Världspostförningens standard S42.

Skyldigheten att lämna ut uppgifter gäller inte uppgifter som finns i adressregistret med stöd av annan lagstiftning, såsom telefonnummer som samlats in på grundval av adressatens samtycke.

Enligt momentet ska postföretag på begäran även i realtid lämna ut de ändringar som sker i de nämnda uppgifterna. T.ex. namnändringar och adressändringar är väsentliga uppgifter för postutdelning. Överlåtelsen ska ske på begäran, varmed avses antingen enskilda framställningar eller t.ex. ett avtal om regelbunden uppdatering av uppgifterna. Genom skyldighet att lämna ut uppgifter i realtid avses att överlåtelsen inte i onödan får fördröjas, utan uppgifterna ska lämnas ut avtalsenligt. Registerföraren och postföretaget kan avtala om frekvensen för utlämningarna.

Enligt momentet ska uppgifterna lämnas ut i en form som är användbar vid skötsel av postverksamhet samt till ett kostnadsorienterat pris och på villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande. Med användbar form avses att uppgifter inte får överlåtas i sådan form som skulle omöjliggöra användningen av dem i postverksamhet. Det mottagande postföretaget får dock inte bestämma att uppgifterna ska överlämnas t.ex. genom ett program som bara det själv använder. Med kravet om kostnadsorienterat pris och öppna och icke-diskriminerande villkor avses i denna paragraf detsamma som annanstans i denna lag.

Enligt 5 mom. kan den registrerade trots vad som föreskrivs i denna paragraf förbjuda att hans eller hennes personuppgifter lämnas ut i samband med tjänster för granskning och korrigering av adresser. Bestämmelsen motsvarar 40 § 3 mom. i den gällande lagen om posttjänster. Endast termen användning föreslås för exakthetens skull bli ersatt av utlämning.

Enligt 6 mom. ska postföretag avföra en tidigare uppgift ur adressregistret senast tio år efter det att postföretaget har fått kännedom om en ändring i uppgifterna. Momentet motsvarar till sitt innehåll 40 § 4 mom. i lagen om posttjänster. I det föreslås dock en precisering genom vilken det förtydligas att skyldigheten att avföra uppgifter bara gäller föräldrade uppgifter.

Genom paragrafen genomförs artikel 11a i postdirektivet delvis.

39 §. Anordningar och konstruktioner som används vid utdelningen. I 1 mom. föreskrivs om ett postföretags skyldighet att ordna tillträde för ett annat postföretag till postlådor som är i dess besittning eller till någon annan sådan konstruktion där adressatens adressplats finns. Bestämmelsen tillämpningsområde begränsas endast till konstruktioner som är i postföretagets besittning, varför postföretaget inte kan vara skyldig att säkerställa tillgång för andra företag till t.ex. till de boxar som placerats i husbolagens trappuppgångar. Ett postföretag får inte heller överlåta till andra postföretag t.ex. en dörrkod som det fått av ett husbolag, utan överlåtet av koden bestäms av fastighetsägarna. Därför är det viktigt att husbolag ingår separata avtal med varje postföretag om överlåtande av nycklar eller dörrkoder.

I praktiken är de konstruktioner som avses i paragrafen i synnerhet postboxar, eftersom de finns i postföretagets utrymmen. Postboxarna är en sådan del av postbranschens infrastruktur till vilken öppen och icke-diskriminerande tillgång ska säkerställas enligt artikel 11a i postdirektivet. Det finns behov att säkerställa att också andra postföretag kommer åt att dela ut postförsändelser i postboxarna. I praktiken gäller bestämmelsen utdelning till sådana adresser som inte är bundna till ett geografiskt adresställe.

Med ordnande av tillträde avses i paragrafen inte nödvändigtvis fysiskt tillträde till det utrymme där postboxarna eller andra konstruktioner finns. Enligt bestämmelsen får ett postföretag ordna tillträdet på valfritt sätt som dock inte får utgöra ett hinder för ett annat postföretags verksamhet. Tillträdet kan med stöd av bestämmelsen t.ex. ordnas så att en anställd vid postföretaget vidarebefordrar försändelserna till postboxarna. Tillträdet får inte begränsas med sådana villkor som hindrar ett annat postföretags postverksamhet. Som ett exempel på ett villkor som kan utgöra ett hinder för verksamheten kunde vara en begränsning av tillträdet till endast en viss kort tid. Tillträdet kan inte heller ordnas så att det förorsakar konkurrerande företag orimliga kostnader.

I paragrafen föreskrivs dessutom att tillträde ska genomföras till ett kostnadsorienterat pris på villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande. Med kravet om kostnadsorienterat pris och öppna och icke-diskriminerande villkor avses i denna paragraf detsamma som annanstans i denna lag.

Enligt 2 mom. ska den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ge andra postföretag all den information om postlådors placering som är nödvändig för deras skötsel av postverksamhet. Nedan enligt 44 § ska den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster för brev fastställa postlådornas placering. Genom bestämmelsen säkerställs att också andra postföretag får uppgifter av tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna om postlådornas placering för att sköta sin egen postverksamhet. Skyldigheten att lämna information gäller alla sådana uppgifter om placeringen som postföretaget behöver i sin verksamhet. Uppgifter som behövs i postverksamhet är uppgifter om vid vilken gatuadress postlådan är placerad samt en mer detaljerad beskrivning av placeringen om det inte enbart på basis av gatuadressen framgår. Däremot hör t.ex. ruttplanerna till varje företags egen planering, varför uppgifter om t.ex. ruttplaner hos den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster inte behöver överlåtas med stöd av bestämmelsen. Genom paragrafen genomförs artikel 11a i postdirektivet delvis.

8 kap. Mottagande och utdelning av försändelser

40 §. Mottagande och utdelning av brev-försändelser. I paragrafen ska föreskrivas om postföretags skyldighet att ta emot brev-försändelser för förmedling. Dessutom ska paragrafen innehålla de grunder på vilka postföretag kan vägra ta emot eller förmedla försändelser. I 1 mom. kopplas postföretagets skyldighet till dess koncession och leveransvillkor. Om postföretaget med stöd av sin koncession och sina leveransvillkor endast t.ex. förmedlar försändelser från företagskunder, är det inte skyldigt att ta emot privata kunders försändelser för förmedling.

Paragrafen motsvarar till stora delar 11 § i den gällande lagen om posttjänster. Endast i 2 mom. 5 punkten föreslås ett tillägg enligt vilket postföretag dock får vägra ta emot eller förmedla brev-försändelser, om en oförsäkrade försändelse som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna eller en försändelse som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna innehåller pengar, värdepapper eller något annat värdefullt. Med stöd av tillägget får pengar, värdepapper eller annat värdefullt endast sändas i försäkrade brev som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. I andra brev-försändelser än dem som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna får pengar inte sändas fastän de försäkrats. En ändring av den nuvarande bestämmelsen behövs, eftersom posttjänster inte är avsedda för omfattande förmedling av penningförsändelser. Värde transporter utgör en risk för postföretaget och dess anställda och kräver sådana säkerhetsåtgärder som inte behövs i postföretagets basverksamhet. Försäkrade försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna kan inte användas för transport av pengar i stor utsträckning, eftersom brev som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och som ska betalas kontant inte är ett ändamålsenligt transportsätt för företag.

Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 3 - 5 i postdirektivet.

41 §. Leveransvillkor. I paragrafen föreskrivs om postföretags skyldighet att offentliggöra leveransvillkoren och fastställa deras innehåll. Dessutom innehåller paragrafen reglering som gäller prislistan och erbjudande om posttjänster. Paragrafen motsvarar i huvudsak 24 § i den gällande lagen om posttjänster.

Enligt 1 mom. ska postföretagen ha leveransvillkor. För tydlighetens skull föreslås en uttrycklig bestämmelse om denna skyldighet. Genom tillägget ändras inte det rådande rättsläget. Momentet innehåller dessutom bestämmelser om offentliggörandet av leveransvillkoren. Enligt momentet ska leveransvillkoren offentliggöras på företagets internetsidor och på begäran gratis finnas tillgängliga i pappersform. Leveransvillkoren ska offentliggöras på företagets internetsidor, eftersom de då finns vitt tillgängliga. Dessut-

om ska leveransvillkoren hållas för påseende i pappersform, liksom nu.

I paragrafens 2 mom. föreslås språkliga ändringar. För att förenhetliga de begrepp som används i förslaget föreslås i paragrafen att uttrycket kund som används i den gällande lagen ersätts med uttrycket användare av posttjänster.

Till sitt innehåll motsvarar 3 mom. med små språkliga ändringar 24 § 3 mom. i den gällande lagen om posttjänster.

Informationsskyldigheten i 4 mom. motsvarar till sitt innehåll den gällande lagen om posttjänster. Enligt momentet ska användarna informeras om nya leveransvillkor minst en månad innan de träder i kraft. Med stöd av 24 § 4 mom. i den gällande lagen om posttjänster ska leveransvillkoren sändas till Kommunikationsverket för godkännande. För att villkoren ska kunna godkännas ska konsumentombudsmannen avge ett förordande utlåtande om dem. Det föreslås att förfarandet slopas, eftersom ett förhandsgodkännande av leveransvillkor är en exceptionell praxis som inte används inom andra branscher. Kommunikationsverket kan direkt med stöd av sina tillsynsbefogenheter övervaka att postföretagens leveransvillkor uppfyller de förutsättningar som föreskrivs i lag och att de inte strider mot lagen om posttjänster.

Genom paragrafen genomförs artikel 6 i postdirektivet.

42 §. Kontroll av posttjänsternas kvalitet. I paragrafen föreskrivs om postföretagets skyldighet att offentliggöra uppgifter om tjänsternas kvalitet och antalet reklamationer. Paragrafen grundar sig på 25 § i den gällande lagen om posttjänster. I paragrafen föreslås ett tillägg enligt vilket informationen och undersökningen ska sändas till Kommunikationsverket för kännedom. Genom bestämmelsen säkerställs att postföretaget sänder uppgifterna till tillsynsmyndigheten.

Det föreslås att en bestämmelse om utförande av en undersökning för att mäta hur kvalitetsnormen har uppfyllts fogas till paragrafen. Enligt bestämmelsen ska undersökningen bli utförd hos en instans som är oberoende av den som tillhandahåller samhälls-omfattande tjänster. Avsikten är inte att ändra nuvarande praxis, utan endast att föreskri-

va om skyldigheten på lagnivå och att genomföra bestämmelsen i direktivet.

Genom paragrafen genomförs artiklarna 16 och 19 i postdirektivet.

43 §. Utdelning. Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om utdelning som i stor utsträckning grundar sig på bestämmelserna i den gällande lagen om posttjänster.

I 1 mom. föreskrivs om var brev försändelser ska delas ut å ena sidan i småhus och å andra sidan i höghus. Enligt bestämmelsen ska brev försändelser till småhus bäras ut till en postlåda som med beaktande av de lokala förhållandena är belägen på ett rimligt avstånd från adressatens adress. I bestämmelsen föreslås att uttrycket delas ut ersätts med uttrycket bäras ut. Den föreslagna ändringen är språklig och avsikten är inte att ändra det rådande rättsläget.

Enligt 1 mom. ska brev försändelser som delas ut till bostadslägenheter i höghus bäras ut till de enskilda bostädernas brevinkast. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att skyldigheten att dela ut brev försändelser i lägenheternas individuella brevinkast bara ska gälla bostadslägenheter. Vid utdelning till affärslokaler ska således kunna användas brevinkast, box, låda eller annat sådant sätt som postföretaget och adressaten har avtalat om. En motsvarande praxis har nu antecknats i Kommunikationsverkets riksomfattande anvisningar och rekommendationer om arrangemangen vid postutdelning. Också posten i höghusens bostadslägenheter kan bäras ut till boxar om postens adressater och postföretaget når ett avtal om det. Ett husbolag ska således kunna ingå avtal med postföretaget om användning av boxutdelning. Även sådan boxutdelning om vilken avtalats före lagens ikraftträdande kan fortsätta. Lagändringen förpliktar inte heller att avstå från andra sådana boxutdelningar som är i bruk och som med stöd av Kommunikationsverkets anvisningar har ansetts vara lagenliga. Objekt där en sådan boxutdelning är i användning är t.ex. lofthus, kontorshotell, kasernområden, hotell, sjukhus, studenthem och motsvarande byggnader, vilka nämns i Kommunikationsverkets utdelningsinstruktion.

Den reglering som gäller utdelning till småhus och höghus baserar sig på 12 § 1 mom. i den gällande lagen om posttjänster.

Enligt 2 mom. i paragrafen när beslut fattas om utdelningsstället kan avseende dessutom fästas vid lokala omsändigheter eller adressatens personliga specialbehov som beror på ålder eller hälsotillstånd. Paragrafen grundar sig på 12 § 2 mom. i den gällande lagen om posttjänster. Några preciseringar föreslås dock i den. Uttrycket utdelningsätt som används i bestämmelsen föreslås bli ersatt med uttrycket utdelningsställe. Utdelningsställe motsvarar bättre bestämmelsens syfte. Med utdelningsätt avses mer allmänt det hur utdelningen utförs och vilket fordon som används. Från förteckningen över faktorer som ska beaktas avlägsnas ändamålsenliga grunder. Med ändamålsenliga grunder har avsetts t.ex. beaktande av Museiverkets föreskrifter. Grunder som motsvarar detta kan dock beaktas som lokala förhållanden. Personliga specialbehov definieras mer detaljerat än för närvarande när de begränsas till behov som beror på ålder eller hälsotillstånd. Avsikten är inte att ändra det nuvarande rättsläget. I nuvarande praxis har beaktats bland de personliga specialbehoven ålder och hälsotillstånd.

I 2 mom. föreslås en ny bestämmelse enligt vilken bland de personliga specialbehoven ska beaktas adressatens rörelsehinder eller minst 75 års ålder så som det bestäms närmare i Kommunikationsverkets föreskrifter som meddelats med stöd av 48 §. Kommunikationsverkets gällande riksomfattande anvisningar och rekommendationer om arrangemangen vid postutdelning innehåller anvisningar om hur dessa personliga egenskaper ska beaktas i utdelningen. Enligt anvisningarna har en adressat med rörelsehinder eller en adressat som har fyllt 75 år på begäran rätt att få sin post utdelad antingen i en postlåda som placerats vid en köranslutning eller gånganslutning vid tomtens gräns eller i en individuell brevinkast i en bostadslägenhet.

Förutsättningen för avvikande postutdelning är enligt de gällande anvisningarna att varje adressat i samma hushåll är berättigad till avvikande postutdelning. En adressat som är rörelsehindrad eller som har fyllt 75 år och

som bor i ett samhushåll men regelbundet eller upprepat är tvungen att vara ensam så att sökande av posten märkbart försvåras, har dock rätt till den nämnda tjänsten.

Utgångspunkten i propositionen är att de personliga grunder som avses i 2 mom. är de som uttryckligen nämnts, dvs. rörelsehinder eller minst 75 års ålder. Vardera grunden berättigar ensam till avvikande utdelning. Personer som är minst 75 år gamla ska således vara berättigade till den nämnda utdelningen oberoende av deras rörelseförmåga. För personer med rörelsehinder ska igen garanteras avvikande utdelning oberoende av deras ålder. Den tilläggsförutsättning som beskrivs nedan ska också gälla båda grupperna. Tilläggsförutsättningen är att alla som bor i samma hushåll ska ha rätt till avvikande postutdelning. Vid tillämpningen av lagen om posttjänster finns rätten till avvikande utdelning endast med stöd av någondera av de grunder som nämns i bestämmelsen. Endast de nämnda orsakerna har särskilt behandlats som personliga specialbehov också i Kommunikationsverkets utdelningsanvisningar. Bestämmelsen innehåller en hänvisning till Kommunikationsverkets bemyndigande att meddela föreskrifter, med stöd av vilka anvisningarna kunde lyftas på nivå av föreskrift. Utgångspunkten är alltså att Kommunikationsverkets föreskrifter till sitt innehåll ska motsvara de gällande anvisningarna och rekommendationerna.

Enligt 3 mom. kan ankomststavi användas vid utdelning av försändelser som ska kvitteras och vid utdelning av postpaket. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll den bestämmelse som ingår i 12 § 3 mom. i den gällande lagen om posttjänster. Med överlåtelsehandling kan också avses uppgifter som lagras elektroniskt i minnet i samband med en överlåtelse i elektronisk form.

Enligt 4 mom. kan adressaten mot en rimlig avgift ingå avtal med postföretaget om arrangemang som avviker från bestämmelserna i denna paragraf. Paragrafen motsvarar bestämmelsen som ingår i 14 § 1 mom. i den gällande lagen om posttjänster. Grunderna för bedömningen av rimligheten är inte här desamma som vid tillsynen av prissättningen av de samhällsomfattande tjänsterna. Där-

emot påverkar motsvarande faktorer på rimligheten som har redogjorts ovan i samband med motiveringen för 23 §. Den avvikande utdelningen för personer i hög ålder och personer med rörelsehinder enligt 2 mom. ska genomföras utan separat avgift.

Genom paragrafen genomförs artikel 3 i postdirektivet delvis.

44 §. Placering av postlådor. I 1 mom. i den föreslagna paragrafen föreskrivs om fastställande av postlådornas placering och om förande av ärendet till myndigheterna för behandling. Enligt 14 § 1 mom. i den gällande lagen om posttjänster ska varje postföretag utarbeta en plan om hur utdelningen i detalj ska ordnas. Enligt den föreslagna bestämmelsen beslutas postlådornas placering av det företag som enligt 9 § ålagts denna skyldighet, i första hand den som tillhandahåller samhällsomfattande brevtjänster. I praktiken är det tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna som också enligt den gällande regleringen har beslutat om postlådornas placering i sina utdelningsplaner. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska kraven i 43 och 45 § och de föreskrifter som har meddelats med stöd av 48 § beaktas vid beslut om placeringen. Ovan i 43 § föreskrivs om kravet på rimligt avstånd samt om avvikande utdelning. Nedan i 45 § föreslås en bestämmelse om var sådana anordningar och konstruktioner som behövs vid postutdelningen kan placeras. Enligt den föreslagna 48 § har Kommunikationsverket rätt att meddela föreskrifter bl.a. om postlådornas placering.

I 2 mom. föreskrivs att en part som är missnöjd med placeringen av postlådan kan hos kommunens byggnadstillsynsmyndighet begära ett avgörande. Regleringen grundar sig till sitt innehåll på 23 § i den gällande lagen om posttjänster. Klagomål som gäller placeringen av postlådor förs liksom nu till kommunens byggnadstillsynsmyndighet för avgörande, eftersom det i kommunen finns sådan lokalkännedom som behövs vid beslutsfattandet i ärendet. I momentet föreskrivs dessutom att den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster kan söka avgörande i en meningsskiljaktighet som gäller placering av postlåda om adressaten inte placerar postlådan på det ställe som tillhandahållaren anger men inte heller bestrider ärendet. Denna artikel är ny. Med stöd av den kan den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster föra till kommunens byggnadstillsynsmyndighet för beslutsfattande t.ex. sådana fall där adressaten helt har tagit bort sin postlåda och avhämtar sin post på verksamhetsstället men inte för ärendet till någon instans för behandling. I sådana situationer är det rimligt att också tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster har möjlighet att begära beslut av en myndighet om postlådornas placering.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska kommunens byggnadstillsynsmyndighet i sitt avgörande beakta övrig användning av stället i fråga, kraven för en ändamålsenlig postverksamhet samt kraven i 43 och 45 § samt i de föreskrifter som har meddelats med stöd av 48 §. Bestämmelsen grundar sig på 23 § i den gällande lagen om posttjänster.

I propositionen föreslås att den bestämmelse stryks i den gällande lagen som gäller utarbetande av en plan för ordnandet av utdelningen. Bestämmelsen i den gällande lagen om utdelningsplanen har begränsats till en skyldighet att utarbeta en plan om ordnandet av utdelningen, varför dess betydelse i praktiken har varit tämligen liten. I lagen finns t.ex. inga bestämmelser om innehållet i utdelningsplanen. Det har dock varit möjligt att överklaga utdelningsplanen till Kommunikationsverket med stöd av en särskild bestämmelse, varvid Kommunikationsverket genom tolkning har blivit tvungen att ta ställning till hurdan planen borde vara. Dessutom har meningsskiljaktigheter gällande postlådornas placering kunnat föras till kommunens byggnadstillsynsmyndighet för avgörande. Eftersom det också vid överklagande över utdelningsplanen i praktiken överklagas över den egna postlådans placering, har det i viss grad varit besvärligt att dra gränsen mellan ärenden som gäller överklagande om å ena sidan utdelningsplanen och å andra sidan postlådornas placering. Det har inte heller varit ändamålsenligt att samma ärende har kunnat föras till två olika myndigheter för behandling, t.o.m. samtidigt. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska klagomålet alltid gälla post-

lådornas placering och det ska behandlas av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Paragrafen stämmer överens med artikel 8 i postdirektivet.

45 §. Placering av anläggningar och konstruktioner som behövs för postutdelning. I paragrafen föreslås en bestämmelse om skyldighet att tillåta placering av anläggningar och mindre konstruktioner som behövs för insamling och utdelning av post. De anläggningar och konstruktioner som avses i paragrafen är i allmänhet postlådor och brevlådor. Det rådande sättet för placering av postlådorna på småhusområden är gruppering. Skyldigheten gäller kommuner samt ägare av fastigheter och byggnader. I 1 mom. föreskrivs att anordningar och konstruktioner inte får medföra onödig fara för trafiken eller väsentlig olägenhet för underhåll, renhållning och annan användning av ett allmänt område. Underhåll och renhållning av områden nämns inte i den gällande lagen. Det är dock med tanke på kommuners allmänna skötsel av områden en väsentlig faktor som ska beaktas vid placeringen av postlådor och brevlådor. Därför föreslås att en bestämmelse om detta fogas till paragrafen. Lådor ska också kunna placeras på landsvägars skydds- eller frisiktsområden.

Hänvisningen i 3 mom. till lagen om allmänna vägar (243/1954) ska ändras till en hänvisning till landsvägslagen (503/2005). I övrigt motsvarar paragrafen 22 § i den gällande lagen om posttjänster.

Paragrafen stämmer överens med artikel 8 i postdirektivet.

46 §. Ersättning för placering av postlådor. Den föreslagna paragrafen gäller ersättning som ska betalas för men och skada som postlådor förorsakar. Enligt bestämmelsen ska ersättningen betalas i enlighet med bestämmelserna i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter. Ett avtal om ersättning binder också en senare ägare till fastigheten eller byggnaden. Bestämmelsen motsvarar 23 § 2 mom. i den gällande lagen om posttjänster.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

47 §. Förvaring av adressatens postförsändelser för avhämtning. I paragrafen före-

skrivs om avhämtningsarrangemang för post i sådana situationer där en fråga gällande postlådornas placering har förts till kommunens byggnadstillsynsmyndighet för behandling. Bestämmelsen kan tillämpas också i sådana situationer där mottagandet inte alls har ordnats. En sådan situation uppstår t.ex. när adressaten inte flyttar sin postlåda till det ställe som tillhandahållaren av samhällsombattande tjänster anger men adressaten för inte heller ärendet till kommunens byggnadstillsynsmyndighet för behandling.

Till sitt innehåll motsvarar bestämmelsen i punkt 1 i huvudsak 14 § 3 mom. i den gällande lagen om posttjänster. I slutet av bestämmelsens inledande stycke föreslås dock att det ska fogas ett omnämnande om ett annat motsvarande avhämtningsställe. Ett annat motsvarande avhämtningsställe kan behövas t.ex. när meningsskiljaktigheten bara gäller sådana postföretags verksamhet som inte alls har egna verksamhetsställen. Då kan det hålla försändelserna tillgängliga på ett annat avhämtningsställe. Avhämtningsstället ska dock ordnas så att det motsvarar ett verksamhetsställe. Det ska t.ex. vara övervakat för att trygga förtroliga meddelandens sekretess och försändelserna ska vara tillgängliga där på samma sätt som på ett verksamhetsställe. T.ex. öppettiderna ska motsvara öppettiderna vid ett sedvanligt verksamhetsställe. I undantagsfall kan ett annat avhämtningsställe också behövas när det på området finns ett verksamhetsställe. En sådan situation kan uppstå i praktiken t.ex. när det på grund av meningsskiljaktigheter en längre tid finns exceptionellt mycket försändelser som ska avhämtas och de inte kan förvaras på verksamhetsstället.

I punkt 2 föreslås en bestämmelse om förfarandet i situationer där adressaten har ingripit i arrangemangen för mottagande av posten så att postföretaget inte kan dela ut brevörsändelser till adressaten i en postlåda som är placerad på ett i 44 § bestämt ställe. Enligt bestämmelsen har postföretag också då rätt att bevara brevörsändelserna för avhämtning på ett verksamhetsställe eller på ett annat motsvarande avhämtningsställe. I lagen om posttjänster ingår ingen motsvarande reglering. Bestämmelsen behövs för sådana si-

tuationer där adressaten t.ex. tar bort sin postlåda från dess ställe för någon tid, men inte bestrider dess placering. Det har förekommit fall där adressaten har tagit bort sin postlåda t.ex. under semestern för att undgå avgiften för avbrott i utdelningen. I sådana situationer har försändelserna inte kunnat anses vara obeställbara, eftersom det inte rått några oklarheter i fråga om adressatens adress. Därför ska deras förvaring ordnas lika som vid tvister.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

48 §. Kommunikationsverkets rätt att meddela föreskrifter. I paragrafen ges Kommunikationsverket rätt att meddela föreskrifter om sådana frågor av teknisk natur om vilka det inte ska föreskrivas på lagnivå. Enligt 14 § 2 mom. i den gällande lagen om posttjänster meddelar Kommunikationsverket vid behov mera detaljerade allmänna anvisningar om placeringen av anordningar och mindre konstruktioner för mottagande och utdelning av brevfrösendelser. Kommunikationsverket får således i nuläget inte meddela juridiskt förpliktande föreskrifter. Med stöd av bestämmelsen har Kommunikationsverket meddelat riksomfattande anvisningar och rekommendationer om arrangemangen vid postutdelning. De nyaste anvisningarna är från den 3 mars 2006.

I propositionen föreslås att Kommunikationsverket i stället för den nuvarande befogenheten att meddela anvisningar ska ha befogenhet att meddela föreskrifter. Med hjälp av befogenheten att meddela föreskrifter blir Kommunikationsverkets anvisningar juridiskt bindande. Enligt denna premiss har man i praktiken hittills också agerat. Med stöd av den föreslagna bestämmelsen kan Kommunikationsverkets nuvarande normer lyftas till nivån av föreskrift.

Enligt 1 mom. får Kommunikationsverket meddela närmare föreskrifter om placeringen av anordningar och mindre konstruktioner som behövs för mottagning och utdelning av brevfrösendelser. Punkten grundar sig på 14 § 2 mom. i den gällande lagen om posttjänster. Med stöd av punkten får Kommunikationsverket meddela föreskrifter som motsvarar de nuvarande anvisningarna bl.a. om var

postlådor och grupper av postlådor kan placeras på olika områden, om avståndet från adressatens bostad till postlådan och om placeringen av postlådorna vid vägkanterna.

Enligt punkt 2 kan Kommunikationsverket meddela närmare föreskrifter om beaktande av lokala förhållanden, adressatens personliga specialbehov eller andra i 43 § 2 mom. avsedda ändamålsenliga grunder. Ovan i 43 § 2 mom. föreskrivs att utdelningsstället dessutom kan bestämmas med beaktande av lokala förhållanden eller adressatens personliga specialbehov som beror på ålder eller hälsotillstånd. Punkten grundar sig på bestämmelsen i 12 § 2 mom. i den gällande lagen om posttjänster. Lokala förhållanden som avses i bestämmelsen kan vara t.ex. kultur- eller byggnadshistoriska och miljömässiga värden eller ställets tillgänglighet. Även rekommendationer av andra myndigheter kan påverka postlådornas placering.

Ovan i 43 § 2 mom. föreslås dessutom att bland de personliga specialbehoven ska beaktas adressatens rörelsehinder eller minst 75 års ålder i enlighet med vad som bestäms närmare i de föreskrifter som Kommunikationsverket har meddelat med stöd av 48 §.

I de gällande utdelningsanvisningarna har Kommunikationsverket meddelat anvisningar där dessa faktorer uttryckligen har beaktats. I enlighet med vad som konstateras i motiveringen för 43 §, är utgångspunkten den att de personliga specialbehov som berättigar till avvikande utdelning är de som uttryckligen nämns.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

9 kap. Postföretagets ansvar

49 §. Postföretagets ansvar. I detta kapitel och i denna paragraf föreskrivs om postföretags ansvar så att bestämmelserna till stora delar grundar sig på den nuvarande regleringen. Det föreslås dock vissa ändringar i paragrafernas struktur och delvis också i innehållet. Genom ändringen av strukturen är avsikten inte att ändra det rådande rättsläget. I den föreslagna paragrafen ska föreskrivas om grunderna för postföretagets ersättningsansvar samt om när ansvaret börjar och sluter

tar. Paragrafen grundar sig på 19 § i den gällande lagen om posttjänster.

I ansvarsfrågor tillämpas den föreslagna lagen parallellt med konsumentskyddslagen (38/1978) i sådana fall där det är fråga om ett förhållande mellan ett postföretag och en avsändare som är en konsument. Även principerna för avtalsansvar ska tillämpas generellt i förhållande till avsändaren. Däremot tillämpas närmast skadeståndslagen i förhållandet mellan ett postföretag och en adressat, eftersom det mellan postföretaget och adressaten i allmänhet inte finns något avtalsförhållande.

Enligt 1 mom. ansvarar ett postföretag för en skada som avsändaren eller adressaten orsakas av att en försändelse försenas, försvinner eller skadas. Om befrielse från ansvar förskrivs särskilt nedan i 50 §.

Postföretag är i princip skyldiga att ersätta den i paragrafen nämnda skadan som förorsakas av att vilken som helst försändelse som hör till lagens tillämpningsområde försenas, försvinner eller skadas. Den som söker ersättning ska dock i enlighet med sedvanliga skadeståndsrättsliga principer kunna styrka grunderna för sitt yrkande. Därför ska den som söker ersättning i praktiken visa för det första att försändelsen i fråga har lämnats för befordran av postföretaget. Om det är fråga om en försändelse som följs kan dess befordran utredas från det att försändelsen har lämnats för befordran. Om det igen är fråga om t.ex. en vanlig brevårsändelse som är försedd med ett frimärke är det i allmänhet mycket svårt att visa att den har kommit till postnätet. En vanlig brevårsändelse kan lämnas i en brevlåda och den kan inte identifieras från den övriga postströmmen på något sätt. Således är yrkanden på skadestånd som gäller vanliga brev oftast svåra att styrka och de kan leda till skadeersättning i praktiken endast i exceptionella fall. Ersättningsansvar uppstår dock i de fall där bevisning lyckas framföras.

I 2 - 4 mom. förslås bestämmelser om vem som har rätt till ersättning i vilken situation. I transportverksamhet av massnatur behövs en tydlig reglering för att det inte ska uppstå oklarheter i fråga om vem som är berättigad till ersättning. Genom regleringen kan också sådana felsituationer undvikas där ersättning

söks både av postföretaget och av en annan part. Den gällande lagen om posttjänster innehåller ingen motsvarande reglering.

Paragrafens 2 mom. gäller situationer där försändelsen har fördröjts. Då har avsändaren eller adressaten som lidit en skada på grund av förseningen rätt till ersättning. Det är skäl att föreskriva att skadeståndet ska betalas till den som lidit skada, eftersom förseningen kan orsaka skada antingen till avsändaren eller till adressaten, beroende på fallet.

I 3 mom. föreskrivs om skadestånd då försändelsen förkommit. Enligt den föreslagna bestämmelsen har avsändaren rätt till skadestånd i sådana situationer. Skadestånd ska då betalas på den grund att avsändaren hade bestämmanderätt över försändelsen då den försvann.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs om situationer där en försändelse har skadats. Då har postens avsändare rätt till ersättning tills försändelsen överlåtits till adressaten. Skadeersättningen bestäms enligt den som har bestämmanderätten också i situationer då en försändelse skadas. Avsändaren har bestämmanderätt över försändelsen till den har delats ut till adressaten. Rätten till ersättning övergår till adressaten från och med den tidpunkt då adressaten tagit emot försändelsen, dvs. då den levererats i enlighet med leveransvillkoren.

I 5 mom. föreskrivs om när postföretagets ansvar börjar och slutar. Momentet motsvarar 19 § 3 mom. i den gällande lagen om posttjänster. Bestämmelsen i momentet i fråga om anteckning av personbeteckningen i överlåtelsehandlingarna föreslås dock bli flyttad till 34 § 3 mom. som gäller utdelning.

Genom paragrafen genomförs tillsammans med 50 - 52 § artikel 19.1 i postdirektivet.

50 §. Befrielse från ansvar och begränsning av ansvaret för postföretag. Det föreslås att största delen av bestämmelserna i 19 § i den gällande lagen om posttjänster flyttas till paragrafen. I paragrafen föreslås om de grunder med stöd av vilka postföretag kan befrias från ersättningsansvar eller med stöd av vilka ansvaret kan begränsas.

Med stöd av 1 mom. fritas postföretag från skadeståndsansvar, om skadan har orsakats av en omständighet som företaget inte har

kunnat undvika och vars konsekvenser det inte har kunnat förhindra. Enligt bestämmelsen ska ett postföretag också kunna visa att skadan har orsakats av sådana faktorer. Momentet motsvarar bestämmelsen som ingår i 19 § 1 mom. i den gällande lagen om posttjänster. När trafikutskottet behandlade regeringspropositionen till lag om posttjänster (RP 74/2000 rd) linjerade det upp i sitt betänkande (TrUB 13/2000 rd) att postföretaget med stöd av bestämmelsen befrias från ansvar förutom genom att åberopa force majeure-liknande situationer även på den grunden att i en helhetsbedömning av fallet det anses att vidtagande av åtgärder för förhindrande av skadan hade varit helt orimligt för postföretaget.

Paragrafens 2 mom. gäller skada som har förorsakats uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. Om ett postföretag eller någon, vars förfarande postföretaget bär ansvar för, har orsakat skadan på detta sätt, kan det inte åberopa bestämmelserna i 1 mom. eller i 51 § om befrielse från ansvar eller begränsning av ansvaret. Momentet motsvarar 19 § 2 mom. i lagen om posttjänster.

Enligt det föreslagna 3 mom. är ett avtalsvillkor ogiltigt som till nackdel för avsändaren eller adressaten avviker från ansvarsbestämmelserna i denna lag. Ansvarsbestämmelserna i den föreslagna lagen ska således i princip vara tvingande till kundens fördel. Enligt momentet får avvikelser från bestämmelserna dock göras genom avtal med någon annan än en konsument som avses i 1 kap. 4 § konsumentskyddslagen (38/1978), om avvikelserna är skäliga med hänsyn till avtalsparternas ställning, försändelsens exceptionella karaktär eller andra särskilda omständigheter. Med stöd av bestämmelsen kan postföretag sålunda avvika från ansvarsbestämmelserna i sina avtal med andra näringsidkare, om det på nämnda sätt är rimligt. Momentet motsvarar 19 § 4 mom. i lagen om posttjänster. I trafikutskottets betänkande TrUB 13/2000 rd konstateras att ett sådant avtalsvillkor enligt de allmänna principerna i avtalsrätten är bindande för parterna, men inte i princip t.ex. för adressaten.

Paragrafens 4 mom. innehåller en bestämmelse som motsvarar 19 § 5 mom. i lagen om

posttjänster. Enligt momentet har ett postföretag och den, vars förfarande postföretaget ansvarar för, rätt att åberopa bestämmelserna om begränsning av ansvaret och befrielse från ansvar i denna lag även när ersättningsyrkandet inte grundar sig på denna lag, om ersättning kunde ha yrkats med stöd av denna lag. Enligt trafikutskottets betänkande TrUB 13/2000 rd har genom bestämmelsen i lagen om posttjänster införts den i transporträttsliga ersättningssystem allmänt utnyttjade principen enligt vilken fraktföraren kan åberopa de ansvarsbegränsningar som gäller den transportform som används. Således kan postföretag åberopa ansvarsbegränsningar i enlighet med den föreslagna lagen om ersättning hade kunnat krävas med stöd av den fastän kravet skulle grunda sig t.ex. på avtal eller skadeståndslagen.

Genom paragrafen genomförs tillsammans med 49, 51 och 52 § artikel 19.1 i postdirektivet.

51 §. Begränsning av ansvaret. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om de begränsningar i ansvaret som tillämpas då skador ersätts. Paragrafen grundar sig i huvudsak på 20 § i den gällande lagen om posttjänster.

Paragrafens 1 och 3 mom. innehåller ersättningsansvarets övre gräns i euro per försändelsetyp. Paragrafens 1 mom. gäller ersättning som betalas för försenade försändelser och den motsvarar 20 § 1 mom. i lagen om posttjänster. Paragrafens 2 mom. gäller den maximala ersättning som betalas för skadade eller försvunna försändelser. Bestämmelsen motsvarar 20 § 2 mom. i lagen om posttjänster.

I 3 mom. föreskrivs om möjligheten att jämka skadeloppet. Momentet motsvarar 20 § 3 mom. i lagen om posttjänster. Då trafikutskottet kommenterade den nämnda bestämmelsen i lagen om posttjänster (TrUB 13/2000 rd) konstaterade utskottet att en uttrycklig bestämmelse om medvållande behövs på grund av sakens praktiska betydelse. På ersättningsansvar som följer av transport av postförsändelser kan dock också andra allmänna skadeståndsrättsliga principer i skadeståndslagen tillämpas. Exempel på tillämpning av bestämmelsen om medvållande

kunde vara en situation där postföretaget enligt lag i sina leveransvillkor har förbjudit sändande av en viss typs innehåll i postförsändelser och sådant innehåll trots förbudet har sänts. Genom bestämmelsen om medvållande kan ansvaret i enskilda fall jämkas t.o.m. så att ingen ersättning alls betalas.

Paragrafens 4 mom. innehåller ett bemyndigande att utfärda förordning, med stöd av vilken maximibeloppet för ersättningarna kan granskas genom förordning av statsrådet för att motsvara ändringarna i penningvärdet. Bestämmelsen motsvarar 20 § 4 mom. i lagen om posttjänster.

Genom paragrafen genomförs tillsammans med 49, 50 och 52 § artikel 19.1 i postdirektivet.

52 §. Anmärkning och preskription. I paragrafen föreskrivs om anmärkning till postföretaget och preskription av rätten till ersättning. Paragrafen motsvarar 21 § i lagen om posttjänster. I trafikutskottets betänkande TrUB 13/2000 rd konstateras att regleringen i tillämpliga delar motsvarar den reglering som tillämpas vid väg- och järnvägstransporter.

Enligt betänkandet talar posttransporternas masskaraktär för att korta preskriptionstider tillämpas och att bestämmelserna förutsätter en anmärkning. Enligt den gällande lagen ska anmärkning göras om försändelsen skadats. I propositionen föreslås att skyldigheten att göra en anmärkning också ska utsträckas till förseningsfall. Trots att den allmänna utgångspunkten i skadeståndsrätten är att ingen reklamation krävs för försening, krävs en anmärkning på grund av postverksamhetens natur. Postverksamhetens natur orsakar att postföretaget inte nödvändigtvis ens vet att försändelsen finns i dess nät för befordran. Det är rimligt att kräva en anmärkning för att talan inte ska kunna väckas ännu efter långa perioder.

I 2 mom. föreslås ett tillägg i fråga om en vanlig postförsändelse, enligt vilket giltighetstiden för rätten till ersättning vid ett vanligt brev ska räknas från den tidpunkt när adressaten borde ha upptäckt försvinnandet. En bakre gräns för anmärkningen behövs även i sådana fall där den försvunna försändelsen är ett vanligt brev. Utan en bakre

gräns skulle rätten till ersättning för att ett vanligt brev har försvunnit inte alls preskriberas. Tidsfristen för anmärkning börjar löpa när adressaten borde ha upptäckt försvinnandet, om det är fråga om en vanlig brevför-sändelse. Uppfyllandet av kriteriet ska tolkas från fall till fall.

Genom paragrafen genomförs tillsammans med 49 - 51 § artikel 19.1 i postdirektivet.

10 kap. Frambefordran av försändelser och behandling av obeställbara försändelser

53 §. Bestämmanderätten över postförsändelser. I paragrafen föreslås nya bestämmelser som gäller avsändarens och adressatens rätt att bestämma över en postförsändelse medan den finns i postnätet. Lagbestämmelser behövs för att klarlägga det gällande rättsläget. Bestämmelsen grundar sig på de principer som allmänt används inom transporträtten, enligt vilka den som lämnat varorna för transport har bestämmanderätten över dem, tills de har överlåtits till adressaten.

Enligt 1 mom. har avsändaren rätt att bestämma över en postförsändelse tills försändelsen har delats ut till den rätta adressaten om inte försändelsen enligt gällande lagstiftning har tagits i beslag. När avsändaren lämnar en försändelse för transport av ett postföretag, uppstår ett avtalsförhållande mellan avsändaren och postföretaget. Med stöd av avtalsförhållande ska avsändaren ha rätt att bestämma över försändelsen. Avtalet är i kraft så länge som försändelsen finns i postnätet. Försändelsen lämnar postnätet då det delas ut till adressaten i enlighet med 54 §. Försändelsen delas i första hand ut i enlighet med den adress som finns antecknad på försändelsen eller annars i enlighet med försändelsens tjänstevillkor. I försändelsens villkor kan t.ex. fastställas om försändelsen ska delas ut till hemmet eller om det ska avhämtas vid verksamhetsstället. En försändelse som ska kvitteras kan, med vissa undantag, också t.ex. överlåtas till en person som adressaten har befullmäktigat. Ett brev som delats ut i en postlåda eller ett brev eller paket som överlåtits till adressaten vid ett verksamhets-

ställe har således adressaten bestämmanderätt över.

Bestämmanderätten är inte nödvändigtvis kopplad till äganderätten. I distanshandeln har äganderätten kunnat övergå till köparen/adressaten men avsändaren/försäljaren har dock i princip bestämmanderätten över försändelsen tills den anländer till adressaten. Då ska frågor som hänför sig till äganderätten lösas med stöd av avtalet om försäljningen av varan, men i fråga om bestämmanderätten över försändelsen tillämpas den föreslagna regleringen, om inget annat har avtalats.

I 1 mom. föreskrivs dessutom om situationer där avsändaren och adressaten samtidigt gör anspråk på en postförsändelse. Enligt bestämmelsen ska försändelsen då ges till avsändaren. Detta följer av den uppdelning av bestämmanderätten som föreskrivs i paragrafen.

Det föreslagna 2 mom. kompletterar regleringen i 1 mom. så att avsändaren där föreskrivs vissa uttryckliga rättigheter medan försändelsen transporteras av postföretaget. När försändelsen är i ett postföretags besittning har avsändaren enligt den föreslagna bestämmelsen rätt att återta försändelsen, bestämma att försändelsen ska överlämnas till en någon annan än den som finns antecknad som adressat och korrigera eller ändra den postadress som finns antecknad eller ge postföretaget andra motsvarande instruktioner. Bestämmanderätten kan gälla endast sådana försändelser som kan individualiseras och separeras från postströmmen även på annat sätt än bara utifrån namnet och adressen på adressaten. Sådana försändelser är brev och paket som följs. Av praktiska orsaker kan ett postföretag fastställa en tidsfrist för inom vilken tid - räknat från avsändandet - begäran ska framföras för att den ska kunna uppfyllas. En motsvarande reglering är i kraft också i internationell postbefordran med stöd av världspostfördragen.

I 3 mom. föreskrivs om adressatens rätt att bestämma om att försändelser som är adresserad till honom eller henne ska vidarebefordras till en annan adress. En sådan rättighet stämmer överens med rådande praxis. Det är skäl att konstatera existensen av denna

rätt, för att det ska vara klart att den nya regleringen inte hindrar adressaten från att ingå ett avtal om vidarebefordran. I momentet föreslås för tydlighetens skull också en bestämmelse om att adressaten har rätt att bestämma över avbrott i utdelningen. Adressaten kan i nuläget också avtala om avbrott i utdelningen, och denna praxis avses inte bli ändrad genom den nya regleringen.

I momentet föreskrivs för tydlighetens skull också om när avsändarens bestämmanderätt upphör. Försändelsen övergår till adressatens bestämmanderätt när försändelsen har delats ut till det ställe som motsvarar adressatens instruktioner. Om alltså adressaten t.ex. har avtalat om avbrott i utdelningen, upphör avsändarens bestämmanderätt när försändelsen har delats ut till adressaten t.ex. bland försändelser som ska förvaras på postverksamhetsstället.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

54 §. Postföretagets skyldighet att leverera en försändelse till adressaten och behandling av obeställbara försändelser. I paragrafen föreskrivs om postföretagets skyldighet att reda ut adressatens rätta adress i sådana situationer där den adress som antecknats på försändelsen visar sig vara felaktig eller bristfällig.

Enligt 1 mom. är postföretag skyldiga att befordra brevörsändelser eller postpaket till den adress som finns antecknad på försändelsen. Om denna skyldighet finns för närvarande ingen uttrycklig reglering. Skyldigheten att dela ut försändelsen till den adress finns antecknad på försändelsen följer redan av det avtal som ingåtts mellan avsändaren och postföretaget. Genom att lyfta skyldigheten på lagnivå vill man förstärka denna premiss och betona att avsändaren ska anteckna den rätta adressen på försändelsen. Postföretaget ska dock inte befordra försändelsen till den antecknade adressen om den är uppenbart felaktig. För att försändelsen inte ska delas ut till den angivna adressen, ska det vara möjligt att klart sluta sig till att adressen inte är riktig på basis av de faktorer som meddelats postföretaget eller av andra faktorer. En sådan situation kan komma i fråga t.ex. när försändelser som delats ut till samma adres-

sat vid samma adress flera gånger returneras till postnätet såsom felutdelade.

I 2 mom. föreskrivs om postföretagets skyldighet att reda ut adressatens rätta adress i sådana situationer där adressuppgiften på en brevöversändelse eller ett postpaket är bristfällig eller felaktig. Adressuppgiften kan vara bristfällig t.ex. på grund av ett skrivfel eller bristfällig därför att det på försändelsens omslag fattas någon väsentlig uppgift. Vid utredningen av adressen ska postföretaget självfallet använda det adressregister som det förvaltar för att kunna befördra försändelserna till rätt adress. Genom att använda sitt adressregister kan postföretaget få reda på adressatens rätta adress i många situationer. T.ex. adressatens adresshistoria kan hjälpa att hitta den rätta adressen. I adressutredningen kan också sådana skrivfel i adresser rättas som inte kan identifieras i den maskinella sorteringen.

Utöver sitt eget register ska postföretag enligt momentet i adressutdelningen också använda sådana offentliga register som är allmänt tillgängliga. Postföretag kan bli tvungna att precisera uppgifterna i försändelsen, t.ex. om adressatens organisation, genom sådana uppgifter som går att reda ut i företags- och organisationsdatasystemet, telefonkatalogerna eller i motsvarande register som finns i allmänt bruk. Eftersom sådana register också finns tillgängliga för postföretag, är det motiverat att ålägga postföretagen skyldighet att också använda uppgifterna i dem innan det sänder försändelsen till Kommunikationsverket för behandling. De uppgifter som fås i registret ska vara sådana att det med stöd av dem är möjligt att entydigt och säkert komplettera försändelsens namn- och adressuppgifter. Därför ska i utredningen användas sådana register som allmänt används för sökning av uppgifter och som kan anses vara tillförlitliga. I nuläget har till Kommunikationsverket också sänts sådana försändelser som skulle ha kunnat levereras med hjälp av uppgifter som framgår av offentliga register. Postföretaget är inte berättigat att öppna försändelsen, varför bara sådana uppgifter kan användas vid adressutredningen som finns på försändelsens omslag.

I momentet föreslås dessutom en bestämmelse om situationer där det i adressutredningen framgår att adressaten ingått en adressändring som är i kraft. Då ska brevöversändelsen eller postpaketet enligt momentet sändas till den nya adress som framgår av adressändringen, om inte postföretaget har avtalat annat med avsändaren. Adressändringen är adressatens sätt att säkerställa att hans eller hennes försändelser delas ut till den nya adressen. I sådana fall använder postföretaget i stället för den adress som avsändaren använt den nya adressen med stöd av det avtal som företaget ingått med adressaten. Försändelsen kan transporteras till en annan adress än den som avsändaren antecknat också med stöd av ett avtal om vidarebefordran som adressaten ingått.

Postföretaget kan också komma överens med avsändaren om att ingen adressutredning behövs för försändelserna. Sålunda kan postföretaget t.ex. utveckla sådana produkter som inte behöver hänvisas till adressutredning. Detta möjliggör t.ex. utvecklingen av billigare företagsprodukter för sådana typer av försändelser där avsändaren inte anser att en adressutredning behövs. Avsikten är fortfarande att adressutredning används för merparten av försändelserna och avtalsvillkor av denna typ bara används när det är klart att ingen adressutredning behövs med tanke på adressatens och avsändarens rättigheter. Avtal av den nämnda typen får postföretag dock inte enligt momentet ingå i fråga om produkter som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Brev och paket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska således alltid vid behov föras till adressutredning och från detta kan inte avvikelser göras ens genom avtal. Om adressutredning i fråga om brevöversändelser eller postpaket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna kan det dock inte enligt momentet avtalas annat med avsändaren.

I 3 mom. föreskrivs om när postföretag ska returnera försändelsen till avsändaren. För det första ska brevöversändelser eller postpaket returneras till avsändaren, om adressatens adress inte kan redas ut. För det andra returneras till avsändaren sådana försändelser som adressaten inte vill ta emot. Enligt bestäm-

melsen returneras till adressaten med stöd av bestämmelsen t.ex. sådana paketförsändelser som adressaten inte hämtar inom den förvaringstid som är antecknad på ankomstavin. Regleringen grundar sig på 18 § i den gällande lagen om posttjänster.

I 3 mom. 3 punkten föreslås ny reglering. Enligt punkten ska en försändelse returneras när gällande avgift inte har betalats för försändelsen och adressaten inte har löst ut försändelsen fastän postföretaget erbjudit det för lösen. Enligt 40 § i förslaget är postföretag skyldiga att ta emot och förmedla brev- och försändelser från var och en som så önskar mot gällande avgift. Postföretag kan självfallet inte ha någon skyldighet att förmedla vanliga försändelser gratis. Om försändelser dock kommer till postnätet t.ex. utan frimärke, kan de returneras till avsändaren, om dennes adressuppgifter framgår av försändelsen. Detsamma gäller försändelser som har försetts med otillräcklig avgift. Enligt bestämmelsen ska postföretag dock först erbjuda sådana brev- och försändelser för lösen av adressaten. Försändelsen får alltså inte returneras till adressaten eller sändas till Kommunikationsverket innan adressaten har erbjudits en möjlighet att lösa ut det mot gängse avgift. Den föreslagna regleringen är ny. Även i nuläget tillämpas lösenförfarandet i praktiken, men det finns ingen reglering om det. Under beredningsarbetet har det framförts att det behövs klarare bestämmelser om förfaranderegler för sådana situationer där avgift inte har betalats. Genom bestämmelsen eftersträvas att rättsläget görs klarare.

Enligt 4 mom. ska försändelsen returneras till avsändaren även när företaget av någon annan orsak som inte beror på det förmår vidarebefordra försändelsen. Såsom en annan orsak kan t.ex. vara att avsändaren inte har velat lösa ut en returnerad försändelse eller att en transitförsändelse från utlandet inte på grund av flygtrafiksäkerheten kan transporteras i flygplan till adressaten. I sådana situationer är returnering av försändelsen endast i undantagsfall möjlig eftersom också returneringen i allmänhet ska skötas som flygtransport.

För att en försändelse ska kunna returneras ska avsändarens namn och adress vara kända.

Om avsändaren och avsändarens adress inte framgår av försändelsen ska postföretaget vid returneringen av försändelsen också använda sådana faktorer som framgår av den öppnade försändelsen, av vilka avsändaren otvetydigt framgår.

I 4 mom. föreslås för det första att det ska fastställas när en försändelse ska behandlas som obeställbar. Obeställbar är en term som traditionellt har använts för att beskriva postförsändelser som postföretaget inte lyckas befordra till adressaten. Termen används inte i den gällande lagen. I propositionen föreslås att termen tas i bruk för att lagens svårbegripliga term "uppgifter i anslutning till säkerställandet av postgången" ska kunna strykas.

Brevförsändelser eller paket ska enligt den föreslagna bestämmelsen behandlas som obeställbara då de inte har kunnat levereras till adressaten eller returneras till avsändaren av orsaker som inte beror på postföretaget. Orsaker som inte beror på postföretaget är sådana som postföretag genom sin sedvanliga verksamhet inte har kunnat påverka. T.ex. mänskliga misstag i utdelningen ska postföretag dock korrigera på annat sätt efter att de har upptäckts. En brev- och försändelse ska sändas till Kommunikationsverket för behandling t.ex. i sådana situationer att inte heller avsändarens adress kan utredas eller om avsändaren inte avhämtar försändelsen. Ovan har som exempel nämnts transitförsändelser som inte har kunnat befordras till adressaten eftersom försändelsens innehåll inte tillåter flygtransport. Även detta kan anses vara en orsak som inte beror på postföretaget.

Obeställbara brev- och försändelser ska behandlas i huvudsak på samma sätt som nu. Med stöd av 18 § i den gällande lagen om posttjänster ska sådana försändelser sändas till Kommunikationsverket för behandling som sannolikt är avsedda att vara personliga. Såsom försändelser som inte är avsedda att vara personliga har ansetts vara t.ex. direktreklampost, cirkulär eller motsvarande försändelser som sänts ut i identisk form. För att göra lagstiftningen klarare föreslås att alla försändelser utom direktreklampost ska sändas till Kommunikationsverket. I praktiken ändras inte rättsläget nämnvärt i fråga om behandling av brev.

I fråga om behandlingen av paketförsändelser föreslås däremot en ändring. Av den föreslagna bestämmelsen följer att paketförsändelser inte längre ska sändas till Kommunikationsverket för behandling. Den föreslagna ändringen behövs för det första därför att paketförsändelser i princip endast innehåller varor och inte förtroliga meddelanden. För det andra gäller lagen endast paket som ingår i området för de samhällsomfattande tjänsterna och inte alls andra paketförsändelser. Övriga paket transporteras däremot av både postföretag och många logistikföretag. Övriga paket kan till sitt innehåll och leveranssätt helt motsvara paket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, men de behandlas som varustransporter och inte som postpaket. Skillnaden kan uppstå bara av det om transporten sköts av ett postföretag eller av ett transportföretag. Andra varustransporter regleras av bestämmelserna inom transporträtten, där utredning av adresser eller öppnande av försändelser inte regleras på något sätt. Transporterna sköts inte heller som myndighetsverksamhet. Liknande försändelser ska regleras likvärdigt till denna del. Behandling av varustransporter som myndighetsverksamhet förorsakar samhället onödiga kostnader.

Obeställbara försändelser har behandlats vid Kommunikationsverket under tio års tid. Det problematiska har varit att postföretag inte har kunnat sända sådana paket för behandling av Kommunikationsverket där aningen adressatens eller avsändarens adressuppgifter varit kända. Sådana paket måste nu förvaras hos postföretaget om inte adressaten vill ta emot dem och avsändaren inte betalar för deras returnering. I lagen om posttjänster ingår inga bestämmelser om behandling av sådana försändelser. Eftersom adressen redan är känd kan dessa försändelser inte sändas till Kommunikationsverket för behandling, eftersom verket inte längre kan framföra tilläggsutredning i frågan. Det är därför nödvändigt att ändra rättsläget så att postföretaget ska få möjlighet att förstöra sådana försändelser efter en förvaringstid.

Enligt 5 mom. tillämpas inte 2 - 4 mom. i denna paragraf på adresserad direktreklam. Adressutredning behöver således inte företas på adresserad direktreklam och den behöver

inte heller returneras till avsändaren och ska inte heller sändas till Kommunikationsverket för behandling. Avsändaren kan självfallet avtala med postföretagen också om att adresserad direktreklam vid behov styrs till adressutredning eller returneras till avsändaren. I princip behövs ingen skyldighet att företa adressutredning för direktreklampost. Direktreklampost innehåller inte något sådant personligt meddelande som när det inte kommer fram skulle leda till rättsförluster. Adressutredning behövs inte heller för direktreklampost av den orsaken att utredningen förorsakar kostnader som på grund av försändelsernas natur ofta är onödiga.

Enligt det föreslagna 6 mom. kan postföretagen ta ut en avgift för ny befordran och returnering av paket samt för försändelser som ska återställas enligt bestämmelserna om distansförsäljning i 6 kap. i konsumentskyddslagen. Bestämmelsen motsvarar 32 b § mom. i den gällande lagen om posttjänster.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

55 §. Postföretags rätt att öppna slutna försändelser. I paragrafen föreslås en bestämmelse om när och hur postföretag har rätt att öppna slutna försändelser. Den föreslagna regleringen grundar sig delvis på 17 § i den gällande lagen.

Enligt det föreslagna 1 mom. har postföretag ingen rätt att öppna slutna brev. Bestämmelsen ger inte postföretag rätt att öppna ett slutet brev i någon situation. Slutna obeställbara brev behandlas vid Kommunikationsverket så som det föreskrivs nedan i detta kapitel. Momentet motsvarar den gällande lagen. Det bör märkas att postföretag inte heller får överlåta andra en bättre rätt än vad det själv har. Sälunda får ett postföretag inte t.ex. ge något annat företag fullmakt att öppna brev som lämnats för befordran av det. Endast adressaten kan ge fullmakt att öppna försändelsen.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs om postföretags rätt att öppna postpaket i vissa, noggrant avgränsade fall. De två första punkterna gäller sådana skadade försändelser eller försändelser som förorsakar fara som är nödvändigt att öppna så att de inte skadas ytterligare eller att de inte skadar någons hälsa eller

egendom. Punkterna motsvarar den nuvarande regleringen.

I momentet föreslås en ny 3 punkt som ska ge postföretag rätt att öppna postpaket också när det är fråga om ett i 56 § avsett obeställbart postpaket som det är nödvändigt att öppna för att kunna sälja eller förstöra det. Punkten är nödvändig för att trygga skyddet av förtroliga meddelanden. Paket är i allmänhet också nödvändiga att öppna för att sälja innehållet, om inte försändelsens innehåll annars framkommer. Även förstörande kan t.ex. av säkerhetsskäl kräva att försändelsen öppnas. Paket kan också innehålla förtroliga meddelanden som då de upphittas ska skiljas åt från det innehåll som transporteras i paketet innan det förstörs eller säljs.

Paragrafens 3 mom. innehåller bestämmelser om förfarandet i situationer där postföretaget öppnar postpaket. Ett postpaket får, i närvaro av en annan person, öppnas av en person som Kommunikationsverket har beordrat för denna uppgift. Innehållet i ett öppnat postpaket får inte granskas mera än vad som är nödvändigt med beaktande av orsaken till att det öppnas. Det bör också observeras att ett eventuellt förtroligt meddelande som ingår i ett postpaket inte får öppnas. Nedan i det föreslagna 4 mom. ingår bestämmelser om behandlingen av ett sådant meddelande.

På ett öppnat postpaket ska göras anteckningar som bestäms av Kommunikationsverket. Över öppnandet ska sättas upp ett protokoll som ska undertecknas av dem som har deltagit i öppnandet och som ska sändas till Kommunikationsverket. På personer som är anställd hos ett postföretag tillämpas stadgandena om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som nämns i denna paragraf. De bestämmelser som gäller förfarandet vid öppnande av postpaket motsvarar 17 § 3 mom. i den gällande lagen om posttjänster.

I 4 mom. föreslås en ny bestämmelse som gäller förtroliga meddelanden i postpaket. Om ett postpaket som avses i 2 och 3 mom. innehåller ett förtroligt meddelande ska det befordras till adressaten eller, om adressaten inte framgår av försändelsen, till Kommunikationsverket för behandling. Postföretaget får således inte öppna eller förstöra förtroliga

meddelanden. Den nya regleringen behövs för att trygga sekretessen av förtroliga meddelanden.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

56 §. Förvaring och förstörande av försändelser. I den föreslagna paragrafen ska det föreskrivas om situationer där ett postföretag får förstöra en postförsändelse.

Enligt 1 mom. får ett postföretag förstöra en postförsändelse vars innehåll uppenbart har förskämts. Postföretag får även i nuläget i motsvarande situationer förstöra en försändelse med stöd av 18 § 1 mom. i lagen om posttjänster. Uttrycket sannolikt i bestämmelsen föreslås bli ersatt av uttrycket uppenbart. Det är motiverat att kunna förstöra en försändelse endast när det på grundval av yttre omständigheter såsom lukt eller utseende är uppenbart att innehållet har förskämts. Tröskeln för förstörande av en försändelse är även nu hög, varför ändringen av uttrycket inte påverkar den praktiska verksamheten.

Enligt 2 mom. får ett postföretag förstöra en postförsändelse med avsändarens samtycke. Den föreslagna bestämmelsen är ny, men genom den ändras inte nuläget. Det är möjligt att handla så också redan på basis av avtalsförhållande. Med stöd av den ovan föreslagna nya 53 § har avsändaren rätt att bestämma över försändelsen tills den överläts till adressaten.

Momentet innehåller också en bestämmelse enligt vilken postföretag också får förstöra sådana öppna försändelser, i vilka det uppenbart inte går att hitta uppgifter som främjar utredandet av avsändaren eller adressatens adressuppgifter. Sådana försändelser kan vara t.ex. postkort. I 18 § 1 mom. i lagen om posttjänster ingår en bestämmelse enligt vilken ett postföretag inte är skyldigt att sända en sådan försändelse till Kommunikationsverket. Avsikten är inte att ändra rådande rättsläge genom bestämmelsen.

Med stöd av det föreslagna 3 mom. får postföretag förstöra obeställbara postpaket och försändelser som innehåller direktreklampost och om vars returnering det inte har avtalats med postförsändelsens avsändare. Postföretag får förstöra sådan obeställbar direktreklampost med stöd av 18 § 3 mom. i

den gällande lagen. Däremot har ett postföretag inte nu rätt att förstöra sådana obeställbara postpaket som inte har kunnat befordras till adressaten. En sådan rätt behövs eftersom det i lagen om posttjänster föreskrivs bristfälligt om behandlingen av sådana paket. Om avsändarens adressuppgifter framgår av paketet kan det inte sändas till Kommunikationsverket för behandling, eftersom Kommunikationsverkets utredningsåtgärder inte behövs. Dock kan postföretaget inte heller själv med stöd av den gällande lagstiftningen förstöra sådana postpaket. På grund av bristerna i den gällande regleringen kan postföretag alltså inte göra annat i fråga om sådana försändelser än förvara dem i lager utan tidsgräns.

Genom förstöring av postpaket ingrips inte i det grundlagstryggade skyddet av förtroliga meddelanden, eftersom postpaket i princip är varuförsändelser. Ovan har redogjorts för de grunder varför det finns behov av att ändra regleringen så att behandlingen av obeställbara paket inte längre sköts som myndighetsverksamhet.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs om metoder för förstöring av försändelser. Enligt momentet får ett postföretag förstöra ett i 3 mom. avsett postpaket tidigast sex månader efter att adressaten har underrättats om försändelsens ankomst eller avsändaren underrättats om försändelsens returneringen. Förvaringsskyldigheten gäller bara obeställbara postpaket, eftersom av de försändelser som avses i paragrafen endast paket kan vara sådana om vilka förfrågningar eventuellt görs under deras förvaringstid. Genom förvaring vill man trygga att förstöringen av paket inte leder till rättsförluster. Tidsfristen på sex månader räknas från tidpunkten för meddelandet till avsändaren eller adressaten. Förvaringstiden för meddelanden till avsändaren börjar löpa när avsändaren meddelas om returneringen av försändelsen och avsändaren uppmanas att lösa ut paketet. Om avsändarens uppgifter inte är kända ska sändningstiden räknas från meddelandet till adressaten, där det meddelats om försändelsens ankomst. I meddelandet ska det framgå att försändelsen kan förstöras eller säljas efter en förvaringstid på sex månader.

Momentet innehåller också en bestämmelse enligt vilken förstöring i enlighet med paragrafen ska göras på ett sätt som tryggar förtroligheten i meddelanden. Utgångspunkten är att postföretaget inte förstör förtroliga meddelanden. Bestämmelsen gäller endast sådana ovanliga situationer där t.ex. i samband med en förskämd försändelse också ett förtroligt meddelande måste förstöras. Då ska det säkerställas att innehållet i meddelandet inte längre är läsbart och försändelsen förstöras t.ex. i en dokumentförstörare.

I 5 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken postföretag har rätt att sälja en försändelse i stället för att förstöra den. Enligt bestämmelsen har postföretag rätt, i stället för förstöring, att sälja i denna paragraf avsedda obeställbara postpaket på det sätt som föreskrivs i lagen om näringsidkares rätt att sälja saker som inte har hämtats (688/1988). I den nämnda lagen föreskrivs om skyldighet att göra en anmälan om hot om försäljning, varefter föremålet ska förvaras i tre månader före försäljningen. Bestämmelserna i lagen i fråga gäller enligt ordalydelsen bara varor som en näringsidkare tagit emot för reparation eller förvaring. Genom den föreslagna hänvisningsbestämmelsen utsträcks regleringen att också gälla varor som postföretag har tagit för befordran. En motsvarande bestämmelse i transporträtten ingår åtminstone i järnvägstransportlagen (1119/2000). Momentet innehåller dock en bestämmelse med stöd av vilken avvikelse görs från den förvaringstid som föreskrivs i lag. Enligt momentet ska postföretaget förvara postförsändelsen - i stället för den förvaringstid som föreskrivs i den nämnda lagen - i sex månader innan företaget kan sälja försändelsen. Förvaringstiden kan inte vara kortare vid försäljning av försändelser än vad den är för postföretaget och Kommunikationsverket i andra fall. Både postföretaget och Kommunikationsverket ska med stöd av andra bestämmelser bevara obeställbara försändelser i sex månader före deras förstöring eller försäljning.

Enligt 6 mom. gäller på varor som transporteras i postnätet och som inte längre går att koppla ihop med någon postförsändelse vad som föreskrivs i hittegodslagen

(778/1988). Bestämmelsen gäller sådant löst gods som faller ut från postförsändelser t.ex. då förpackningar har öppnat sig eller gått sönder. Löst gods upphittas i postförsändelsernas behandlingsutrymmen och det är i allmänhet inte längre möjligt att koppla ihop dem med sina förpackningar. Sådana föremål kan inte föras till Kommunikationsverket för behandling eftersom det inte finns några uppgifter att tillgå om dem med stöd av vilka de kunde sändas till avsändaren eller adressaten. Ingen kan heller meddelas om dem, eftersom det inte finns några uppgifter om adressaten eller avsändaren. Därför ska de behandlas som hittegodis som ska sändas till polisen. Lösgods torde behandlas som inlämningsfynd i enlighet med 5 § i hittegodislagen i fråga om vilka ingen hittelön betalas och vars äganderätt övergår till staten efter en tre månaders förvaringstid. Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

57 §. Behandling av obeställbara försändelser vid Kommunikationsverket. I den föreslagna paragrafen ska föreskrivas om i vilka fall och hur Kommunikationsverket kan öppna slutna brev. Bestämmelsen grundar sig till största delen på 32 a § i lagen om posttjänster. I den föreslås några ändringar och tillägg. Dessutom föreslås språkliga ändringar i paragrafen som inte påverkar innehållet i regleringen.

I det föreslagna 1 mom. är det för det första skäl att precisera att Kommunikationsverket inte eftersträvar att utreda avsändaren eller adressaten utan deras adressuppgifter. Avsikten är att genom ändringen förtydliga den gällande regleringen.

Det föreslås ett tillägg i momentet om försändelser för vilka postavgiften inte har betalats eller för vilka en för liten avgift har betalats. Enligt momentet ska förfarandet för obeställbara försändelser tillämpas på sådana försändelser endast för att utreda avsändarens uppgifter. Avsikten är att man inte försöker befordra försändelsen till adressaten om gängse avgift inte har betalats för den. Postföretaget är inte skyldigt att leverera försändelser utan avgift och denna skyldighet kan inte heller åläggas någon myndighet. Kommunikationsverkets uppgift är inte heller att

befordra sådana försändelser till adressaten på grund av förfrågningar. Det är dock ändamålsenligt att returnera försändelsen till avsändaren, om en returadress kan hittas. Det kan t.ex. vara fråga om ett brev som av misstag har stoppats i brevlådan utan frimärke.

I momentet föreslås också ny reglering genom vilken den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster åläggs ska ge Kommunikationsverket gratis tillträde till sitt adressregister. Tillträdet ska säkerställas för att Kommunikationsverket ska kunna reda ut adressuppgifterna på adressaten eller avsändaren av en obeställbar försändelse. Regleringen behöver ändras eftersom den gällande regleringen har konstaterats vara besvärlig att tillämpa i praktiken. Enligt 32 b § i den gällande lagen om posttjänster ska en öppnad försändelse sändas till postföretaget och uppgifter enligt vilka försändelsen kan vidarebefordras ska bifogas. Det har dock i praktiken visat sig att Kommunikationsverket borde ha rätt att själv reda ut adresser på basis av de uppgifter som finns i försändelsen. På detta sätt kunde försändelserna sändas vidare snabbare och säkrare än i det nuvarande förfarandet, där försändelserna returneras till postföretaget. Så undviks också t.ex. onödigt överförande av en personbeteckning som funnits i försändelsen mellan Kommunikationsverket och postföretaget.

Det föreslagna 2 mom. motsvarar i huvudsak 32 a § 2 mom. i lagen om posttjänster. Det föreslås dock att en ny punkt 3 fogas till momentet. I den föreslagna 3 punkten förskrivs Kommunikationsverket rätt att öppna ett slutet brev om det är uppenbart att innehållet i försändelsen på grund av säkerhetsskäl hindrar befordran av försändelsen. Punkten behövs eftersom det inte i den gällande lagen om posttjänster ingår någon bestämmelse som skulle lämpa sig för sådana situationer där en transitförsändelse från utlandet inte kan vidarebefordras på grund av dess innehåll. Enligt punkten ska det vara uppenbart att försändelsen har ett sådant innehåll. Försändelser som sänds per flygpost granskas av postföretaget på förhand så att innehåll som äventyrar säkerheten mycket säkert kan konstateras. Transitförsändelser kan innehålla t.ex. sprängämnen som inte får transporteras

som flygtransport. Myndigheterna behöver kunna öppna sådana försändelser för att kunna behandla dem i enlighet med innehållet. Bestämmelser om behandling vid Kommunikationsverket av öppnade försändelser ingår nedan i 59 §.

Det föreslås att den bestämmelse som motsvarar 32 a § 3 mom. i lagen om posttjänster med reglering om öppnande av postpaket inte införs i paragrafen. Särskilda bestämmelser om paket behövs inte, eftersom de inte längre sänds till Kommunikationsverket för behandling.

Förfarandet för förstöring av försändelser regleras i det föreslagna 3 mom. Momentet motsvarar 32 a § 4 mom. i den gällande lagen. I den föreslås endast en liten terminologisk ändring som inte påverkar innehållet i regleringen.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

58 §. Returnering av försändelser från Kommunikationsverket till postföretag. I paragrafen ska föreskrivas om förfarandet i situationer där det i en sluten försändelse hittas uppgifter med stöd av vilka adressuppgifterna på adressaten eller avsändaren kan utredas. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 32 b § i den gällande lagen. Avsikten är dock att ändra förfarandet så att Kommunikationsverket sänder postföretagen de adressuppgifter som det själv har utrett. Med stöd av den gällande lagstiftningen har Kommunikationsverket tillsammans med den på nytt slutna försändelsen sänt de uppgifter med stöd av vilka postföretaget har kunnat reda ut adressen. Ovan i samband med motiveringen för 57 § har klargjorts för orsakerna till ändringen av förfarandet. Försändelsen jämte adressuppgifter sänds dock fortfarande till postföretaget för vidarebefordran, liksom i nuläget.

I 2 mom. föreslås en precisering i syfte att betona att det som utreds inte är adressaten eller avsändaren utan deras adresser.

En bestämmelse som motsvarar 32 b § 3 mom. i lagen om posttjänster föreslås bli flyttad till 54 §, i vilken ingår bestämmelser om returnering av obeställbara försändelser till avsändaren.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

59 §. Behandling av öppnade försändelser vid Kommunikationsverket. I paragrafen föreskrivs om förvaringstid, förstöring och försäljning av försändelser som öppnats av Kommunikationsverket. Regleringen motsvarar i huvudsak 32 c § i lagen om posttjänster.

I 1 mom. föreslås en precisering, när termen vidarebefordra ersätts med uttrycket sänds till adressaten eller returneras till avsändaren. Rättsläget ändras inte genom preciseringen.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs om Kommunikationsverkets rätt att förstöra eller sälja obeställbara försändelser. Bestämmelsen motsvarar 32 c § 2 mom. i den gällande lagen. I den föreslås endast en liten terminologisk ändring som inte påverkar innehållet i regleringen.

I 3 mom. föreskrivs om hur de medel som flutit in av försäljningen och pengar som funnits i försändelser intäktsförs vid Kommunikationsverket. Regleringen gäller de inkomster som har flutit in av den försäljning av försändelser som Kommunikationsverket har skött. Postföretaget behöver inte intäktsföra till Kommunikationsverket motsvarande inkomster som flutit in. Regleringen föreslås bli kompletterad med en möjlighet att överlåta innehållet i försändelserna till allmännyttiga ändamål. Den nya möjligheten behövs, eftersom försändelserna inte nödvändigtvis innehåller sådana varor som kunde ha ett försäljningsvärde. De kan dock ha ett bruksvärde, varför de skulle lämpa sig att bli donerade till välgörenhet. Eftersom den gällande regleringen inte direkt ger en möjlighet till det, behövs en bestämmelse om saken.

Det föreslås att ett nytt 4 mom. fogas till paragrafen. Momentet gäller sådana försändelser som av säkerhetsskäl på grund av deras innehåll inte kan vidarebefordras. Enligt momentet ska Kommunikationsverket avlägsna innehållet i sådana försändelser som hindrar befordran. Försändelser som kommer i fråga är i synnerhet de som innehåller ämnen eller varor som utgör en risk för flygsäkerheten. Dessa har beskrivits ovan i motiveringen till 57 §. I det föreslagna momentet

ingår en skyldighet för Kommunikationsverket att avlägsna sådant innehåll och att därefter sända försändelsen till postföretaget för vidarebefordran. Det beskrivna förfarandet är ändamålsenligt för att kunna befordra det övriga innehållet och eventuellt meddelande i försändelsen till adressaten eller returneras till avsändaren.

Det avlägsnade innehållet kan Kommunikationsverket sälja, förstöra eller överlåta på samma sätt som i fråga om innehållet i obeställbara försändelser. Således gäller för innehållet i fråga t.ex. samma bestämmelser om försäljning, intäktsförande av medel och överlåtande till allmännyttiga ändamål. Förfarandet avviker dock från behandlingen av obeställbara försändelser så att den tidsfrist som där ingår i 1 mom. inte behöver iakttas. Således behöver inte Kommunikationsverket förvara avlägsnat innehåll sex månader utan det kan förstöras utan förvaringstid.

I momentet föreskrivs också om hur Kommunikationsverket kan sända försändelsen till postföretaget för vidarebefordran. Enligt bestämmelsen ska Kommunikationsverket på försändelsen göra anteckningar om öppnande och avlägsnande av innehåll. Förfarandet motsvarar således i huvudsak det förfarande som iakttas i fråga om vidarebefordran av andra öppnade försändelser. Kommunikationsverket ska dock på försändelsen göra en anteckning om att innehåll har avlägsnats från försändelsen. Anteckningen behövs för att skydda kommunikationens förtrolighet.

Det gällande 4 mom. blir 5 mom. I 3 punkten föreslås att hänvisningen till en försändelse som uppenbart inte har avsetts vara personlig ska strykas. En sådan hänvisning är onödig, eftersom det i regleringen av obeställbara försändelser generellt inte längre används en uppdelning i uppenbart personliga och andra försändelser. Med uttrycket avses i den gällande lagen i synnerhet adresserad direktreklam. Direktreklampost sänds dock inte till Kommunikationsverket för behandling. Dessutom föreslås att samma ändring som ovan i 56 § ska göras i kriteriet gällande förskämda försändelser i 4 mom. Således ersätts uttrycket sannolikt förskämd till uppenbart förskämd.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

60 §. Tjänsteansvar. I paragrafen föreskrivs om straffrättsligt tjänsteansvar för dem som behandlar obeställbara försändelser. Regleringen motsvarar i huvudsak 32 d § i den gällande lagen. I den föreslås endast en liten språklig ändring som inte påverkar innehållet i regleringen.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

61 §. Undantag från offentligheten för myndighetshandlingar samt tystnadsplikt. Paragrafen gäller sekretess och tystnadsplikt i fråga om postförsändelser och handlingar. Bestämmelsen grundar sig på 32 e § i lagen om posttjänster. I den föreslås en motsvarande ändring som ovan i 58 §. Genom ändringen preciseras att utredningen gäller adressuppgifter och inte uppgifter om avsändaren eller adressaten.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

11 kap. Övriga skyldigheter för postföretag

62 §. Säkerställande av sekretessen i fråga om förtroliga meddelanden. I paragrafen föreskrivs om den skyldighet att trygga sekretessen för konfidentiella meddelanden som gäller alla postföretag. Paragrafen grundar sig på 15 § 1 mom. i lagen om posttjänster. Både i den gällande lagen och i den föreslagna lagen gäller paragrafen förutom postföretagen också dem som tillhandahåller kunderna postföretagets tjänster. Med detta avses t.ex. ombudsposter.

I bestämmelsen föreslås ett tillägg med stöd av vilket skyldigheten att trygga brevhemligheten också tillämpas på dem som med stöd av avtal som de ingått med ett postföretag behandlar postförsändelser. Med en sådan behandlare avses t.ex. ett företag som sköter sortering eller utskrift för postföretaget utan att själv vara ett postföretag.

I 15 § 2 mom. i lagen om posttjänster ingår en skyldighet att trygga de språkliga rättigheterna. I propositionen föreslås att skyldigheten i fråga flyttas till 20 § för att gälla dem som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster.

Bestämmelsen strider inte mot artikel 9.2 och 9.3 i postdirektivet.

63 §. Tystnadsplikt. I paragrafen föreskrivs om tystnadsplikt genom vilken förtroliga meddelandens sekretess och uppgifter om kundförhållandet tryggas. Bestämmelsen grundar sig på 16 § i lagen om posttjänster.

I bestämmelsen föreslås en motsvarande ändring som ovan i 63 § om brevhemlighet. Den gällande regleringen ålägger tystnadsplikt för postföretag samt för dem som med stöd av avtal med postföretaget tillhandahåller kunderna postföretagets tjänster. I praktiken gäller detta ombudsposter. Det föreslås att tystnadsplikten också ska gälla dem som behandlar postförsändelser med stöd av ett avtal med postföretaget. Såsom det i motiveringen till 62 § konstateras, kan en sådan behandlare vara t.ex. ett företag som sköter sortering eller utskrift.

Bestämmelsen strider inte mot artikel 9.2 och 9.3 i postdirektivet.

64 §. Beredskapsskyldighet för postföretag. Enligt paragrafen ska ett postföretag genom beredskapsplanering och genom att skapa beredskap för undantagsförhållanden se till att dess verksamhet fortsätter så ostört som möjligt även under sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen (1080/1991) samt i störningssituationer under normala förhållanden. Den föreslagna bestämmelsen grundar sig till innehållet delvis på 29 § 1 mom. i lagen om posttjänster. Ordalydelsen i bestämmelsen föreslås bli ändrad så att den till sitt innehåll motsvarar beredskapsbestämmelserna i bl.a. kommunikationsmarknadslagen och lagen om televisions- och radioverksamhet.

I bestämmelsen föreslås ett tillägg om skyldighet till beredskap också för störningssituationer under normala förhållanden. Syftet med beredskapen är att säkerställa att postföretagen även i störningssituationer under normala förhållanden kan fortsätta sin verksamhet. En motsvarande skyldighet gäller på området för kommunikation också t.ex. telebolag samt dem som bedriver televisions- och radioverksamhet. Störningssituationer under normala förhållanden är sådana situationer som kan orsaka allvarliga störningar i postföretagets normala verksamhet. Stör-

ningar kan förorsakas t.ex. av pandemier, terrordåd, storolyckor, naturkatastrofer, allvarliga störningar i verksamhetsidkarens egna anläggningar eller system eller av att datakommunikationer eller datasystem störs.

Beredskapsskyldigheten innebär att postföretag på förhand ska identifiera de konsekvenser som krissituationer och undantagsförhållanden orsakar verksamheten samt servicebehovet i sådana situationer. Beredskap innebär under normala förhållanden beredskapsplanering och vissa förberedelser för krissituationer. Företag kan förbereda sig för krissituationer t.ex. genom att utbilda personalen, inrätta beredskapsgrupper, skydda anläggningar och lokaler, bygga tekniska reservsystem eller genom att komma överens med personalen om arbetsarrangemang i krissituationer.

Olika postföretag kan åläggas att bereda sig för undantagsförhållanden och störningssituationer under normala förhållanden genom förberedelser på olika nivåer. I synnerhet tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster ska skapa beredskap för olika situationer så att verksamheten är så väl tryggad som möjligt i alla förhållanden.

Genom paragrafen genomförs artikel 5 i postdirektivet delvis.

65 §. Närmare bestämmelser om beredskap. I paragrafen ska olika myndigheter bemyndigas att utfärda närmare bestämmelser och föreskrifter om beredskap. Enligt 29 § 1 mom. i den gällande lagen befullmäktigas kommunikationsministeriet att utfärda instruktioner som hänför sig till beredskap för undantagsförhållanden. Bemyndigandet föreslås bli struket, eftersom myndigheter enligt grundlagsutskottets hävdvunna praxis kan utfärda instruktioner inom området för sin föreskrivna uppgift även utan ett bemyndigande (t.ex. GrUU 48/2006 rd, GrUU 6/2003 rd, GrUU 20/2004 rd, GrUU 30/2005 rd). För att precisera beredskapsskyldigheten är det däremot skäl att bemyndiga myndigheterna att utöver anvisningarna också utfärda rättsligt bindande normer. Eftersom 64 § också gäller störningssituationer under normala förhållanden, kan också bestämmelser om beredskap i fråga om sådana situationer utfärdas på lägre nivå.

Enligt 1 mom. får närmare bestämmelser om skyldigheten för postföretag att skapa beredskap enligt 64 § utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna kan gälla ordnande av nödvändig postverksamhet för att säkerställa ledandet av samhället eller samhällets säkerhet eller för att säkerställa näringslivets funktionsförmåga. Upprätthållandet av postnätet kan t.ex. i undantagsförhållanden ha en central betydelse för samhällets ledning och säkerhet om det blir nödvändigt att förmedla meddelanden till alla medborgare. Under undantagsförhållanden kan den elektroniska kommunikationens medel vara sårbara. I vissa situationer kan det också vara viktigt att kunna sända alla någon fysisk försändelse, varvid postnätets nåbarhet kan vara av grundläggande vikt. Med säkerställande av näringslivets verksamhetsförmåga avses både säkerställande av postföretagets egen verksamhet och betydelsen av dess verksamhet för det övriga näringslivet.

Genom förordning av statsrådet får bestämmelser utfärdas om sådana åtgärder genom vilka funktionsförmågan kan säkerställas. I förordningen kan t.ex. föreskrivas om vilka funktioner postföretagen ska prioritera i krissituationer. Inom elektronisk kommunikation har det på förordningsnivå utfärdats bestämmelser t.ex. om skyldighet för teleföretag att förmedla myndighetsmeddelanden (statsrådets förordning om beredskapsskyldighet i anslutning till kommunikationsmarknaderna och skyldigheten att förmedla myndighetsmeddelanden, 838/2003). På motsvarande sätt kan det finnas behov av sådan beredskap att den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster i en krissituation genom förordning särskilt ska åläggas att förmedla myndighetsmeddelanden i fysisk form.

Kommunikationsverket bemyndigas i 2 mom. att utfärda närmare tekniska föreskrifter om postföretags beredskapsskyldighet. I momentet fastställs närmare vad bestämmelserna kan gälla. Enligt punkt 1 kan bestämmelserna gälla posttjänsternas tekniska egenskaper. Sådana kan vara t.ex. bestämmelser om betalningsanteckningar. Enligt punkt 2 och 3 kan bestämmelserna gälla handlingar som hänför sig till tryggande av postföretags

funktion och tjänster under undantagsförhållanden samt tekniska åtgärder för att minimera störningar. Såsom ett exempel på dessa punkter kan vara tekniska krav för skyddsåtgärder i fråga om olika anläggningar eller system samt dokumentation av dessa skyddsåtgärder. Med stöd av 4 mom. får Kommunikationsverket utfärda bestämmelser om andra jämförbara tekniska frågor.

Genom förordning av statsrådet eller genom Kommunikationsverkets föreskrifter får inte utfärdas allmänna rättsregler t.ex. om grunderna för individens rättigheter eller skyldigheter eller om saker som enligt grundlagen annars hör till området för lagstiftningen.

Genom paragrafen genomförs artikel 5 i postdirektivet delvis.

66 §. Kostnader som föränleds av beredskapen. I paragrafen föreskrivs om postföretagens rätt att få ersättning för de kostnader som föränlets av beredningsskyldigheten ur Försörjningsberedskapscentralen. Enligt 1 mom. har postföretag rätt att få ersättning för kostnader som föränleds av beredskap från den försörjningsberedskapsfond som avses i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992) endast om kostnaderna med beaktande av naturen hos och omfattningen av postföretagets verksamhet är betydande.

De uppgifter som beredskapsskyldigheten förorsakar kan förutsätta åtgärder som tydligt avviker från den verksamhet som kan anses utgöra företagets normala verksamhet och av vilka väsentliga tilläggskostnader föränleds. Före sådana åtgärder vidtas ska postföretaget först avtala om kostnaderna med myndigheten.

Enligt 2 mom. fattas beslut om ersättande av de kostnader som avses i 1 mom. fattas av av Försörjningsberedskapscentralen på framställning av kommunikationsministeriet. Ansökan om ersättning riktas till Försörjningsberedskapscentralen. Eftersom kommunikationsministeriet är sakkunnigmyndighet i fråga om postverksamhet, föreslås ministeriet en klar roll i beredningen av ersättningsbesluten. Därför ska Försörjningsberedskapscentralen fatta beslut på framställning av kommunikationsministeriet. Behandlingen av ersättningsansökan ska således motsvara bl.a.

det som föreskrivs i kommunikationsmarknadslagen och i lagen om televisions- och radioverksamhet.

Vid bedömningen av om de kostnader som förorsakats av beredskapen är betydande ska kostnaderna ställas i proportion till bl.a. naturen av postföretagets verksamhet, dess konkurrenssituation på marknaden och postföretagets omsättning. Vid prövningen ska också beaktas postföretagets möjlighet att utnyttja kommersiellt de investeringar som är nödvändiga för att uppfylla beredskapsskyldigheten.

Genom paragrafen genomförs artikel 5 i postdirektivet delvis.

12 kap. Styrning och tillsyn över postverksamhet

67 §. Allmän styrning, utveckling och tillsyn. I den föreslagna paragrafen föreskrivs om kommunikationsministeriets och Kommunikationsverkets uppgifter postområdet.

Enligt 1 mom. ankommer den allmänna styrningen och utvecklandet av postverksamheten på kommunikationsministeriet. Kommunikationsverket å sin sida övervakar enligt 2 mom. efterlevnaden av lagen. Kommunikationsverkets uppgift är också att årligen offentliggöra en berättelse om hur tillhandahållarna av samhällsomfattande tjänster har iakttagit den kvalitetsnorm som föreskrivs i 19 §. Postföretag ska för sin del med stöd av 42 § låta utföra hos en oavhängig instans en undersökning som mäter hur normen uppfylls och sända den för kännedom till Kommunikationsverket. Fördelningen av uppgifterna motsvarar vad som föreskrivs i 30 § i den gällande lagen.

Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen. Där föreskrivs kommunikationsministeriet samt Kommunikationsverket en skyldighet att vid behov samverka med konkurrens- och konsumentmyndigheterna. Den nya bestämmelsen behövs för att genomföra den samarbetskyldighet som förutsätts i direktivet.

Genom samarbete avses i paragrafen utbyte av uppgifter och förhandlingar mellan myndigheterna samt en strävan efter att koordinera myndigheternas ställningstaganden. Myndigheterna kan samarbeta i tvisteärenden som behandlas hos flera myndigheter, t.ex. genom att ordna en gemensam överläggning mellan postföretaget och de myndigheter som behandlar ärendet. Samtidigt kunde överläggningar mellan flera myndigheter underlätta postföretagets ställning på ett sätt som är förenligt med förvaltningens tjänsteprincip.

Samarbetet innebär också att de påföljder som en myndighet ålagt för en gärning eller försummelse i mån av möjlighet beaktas vid prövningen av påföljderna för gärningen eller försummelsen.

Genom paragrafen genomförs artikel 22.1 i postdirektivet.

68 §. Tillsynsavgift för postverksamhet. I paragrafen föreskrivs om postföretagets skyldighet att betala en tillsynsavgift för postverksamhet till Kommunikationsverket. Skyldigheten gäller alla postföretag. Tillsynsavgifterna bestäms på basis av de kostnader som orsakas Kommunikationsverket av skötseln av postverksamhetens tillsynsuppgifter. Bestämmelsen motsvarar 31 § i den gällande lagen om posttjänster.

Regleringen om tillsynsavgift för postverksamhet motsvarar i sin helhet regleringen om tillsynsavgift för postverksamhet i lagen om posttjänster. Lagen om posttjänster ändrades genom lag 886/2005 (RP 67/2005) så att riksdagens grundlagsutskott riktlinjer i fråga om vissa avgifters statsförfattningsrättsliga skattenatur beaktades. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om den nämnda regeringspropositionen (GrUU 29/2005) bedömt att bestämmelserna uppfyller de krav som grundlagsutskottet i sin praxis ställt på skattelagar.

Den föreslagna paragrafen strider inte mot artikel 9.2 i postdirektivet.

69 §. Storleken av tillsynsavgiften för postverksamhet. I bestämmelsen definieras storleken på tillsynsavgiften för postverksamheten och bestämningen av den i olika situationer. Paragrafen motsvarar 31 a § i lagen om posttjänster. Det föreslås endast att avgiften för postföretagets två första verksamhetsår granskas.

I 3 mom. föreskrivs om den tillsynsavgift som tas ut av nya postföretag som nyligen inlett sin verksamhet. Enligt 31 a § 2 mom. i den gällande lagen om posttjänster är till-

synsavgiften för sådana företag det första verksamhetsåret 2 000 euro och det andra verksamhetsåret 10 000 euro. Eftersom syftet med lagen är att uppmuntra konkurrerande företag, föreslås att avgiften för nya företag sänks med hälften i jämförelse med nuläget. Enligt förslaget är den tillsynsavgift för postverksamhet som tas ut av ett nytt postföretag 1 000 euro under det första verksamhetsåret och 5 000 euro under det andra året. Avgiften för det tredje verksamhetsåret och de därpå följande åren bestäms på det sätt som föreskrivs i 1 mom.

Avgiftens storlek och fastställandet av den har inget samband med postdirektivet.

70 §. Omsättningen i en koncern såsom grund för bestämmande av avgiften. I paragrafen föreskrivs om hur koncerners omsättning behandlas vid bestämmande av tillsynsavgift för postverksamhet. Paragrafen motsvarar 31 b § i lagen om posttjänster.

Regleringen är nationell lagstiftning utan samband med postdirektivet.

71 §. Bestämmande och uttagande av tillsynsavgift för postverksamhet. Enligt 1 mom. påförs tillsynsavgiften för postverksamhet av Kommunikationsverket. I 2 mom. åläggs postföretaget en skyldighet att lämna uppgifter till Kommunikationsverket om sin omsättning för att verket ska kunna påföra avgiften. Enligt 3 mom. får tillsynsavgiften för postverksamhet drivas in utan dom eller beslut. I momentet föreskrivs också om dröjsmålsränta eller dröjsmålsavgift som drivs in i fall av dröjsmål.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 31 c § i den gällande lagen. Det föreslås endast att laghänvisningen i 3 mom. ändras.

Bestämmelserna om fastställande och in- drivning av avgiften har inget samband med postdirektivet.

72 §. Skyldighet att lämna uppgifter. I paragrafen föreskrivs om kommunikationsministeriets och Kommunikationsverkets rätt att få uppgifter av postföretag. Bestämmelsen grundar sig delvis på 32 § i lagen om posttjänster. Det föreslås att den ändras så att den rättighet att få uppgifter som avses i direktivet uppfylls.

Enligt 1 mom. är postföretagen, trots vad som föreskrivs någon annanstans i lag om

sekretess för handlingar, skyldiga att samla in och överlämna till kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket sådana uppgifter om sin ekonomi och verksamhet enligt denna lag som dessa myndigheter behöver för att sköta uppgifter som avses i denna lag eller för att upprätta statistik som hänför sig till dessa uppgifter. Uppgifterna ska överlämnas avgiftsfritt, utan obefogat dröjsmål och i den form som myndigheten begär.

Bestämmelsen motsvarar delvis 32 § i lagen om posttjänster. Den föreslås bli preciserad så att postföretaget är skyldigt både att samla in och att överlämna uppgifter till myndigheterna på begäran av dem. Insamling av uppgifter förutsätts t.ex. för de rapporter till kommissionen som sammanställts för tillsynen av postdirektivets implementering.

I paragrafen föreslås också ett tillägg om skyldighet att överlåta uppgifter för statistikföring. Utvidgningen av rättigheten att få uppgifter behövs eftersom det i direktivet har fogats en bestämmelse med stöd av vilken myndigheterna ska få uppgifter också för statistiska ändamål. Myndigheternas statistikföring binds i bestämmelsen till uppgifterna enligt denna lag. Kommunikationsverket utarbetar för närvarande regelbundet statistik över post- och smågodstransportverksamhet. Dessutom hör till verkets uppgifter att sända uppgifter till europeisk statistik med hjälp av vilka postdirektivets genomförande uppföljs. Vid utarbetandet av statistik ska myndigheten beakta att uppgifter om postföretagens affärsverksamhet inte får offentliggöra i större omfattning än vad som föreskrivs i statistiklagen (280/2004).

Uppgifterna ska överlämnas avgiftsfritt, utan obefogat dröjsmål och i den form som myndigheten begär. I den gällande lagen om posttjänster ingår ingen sådan skyldighet. En sådan bestämmelse behöver införas i lagstiftningen för att trygga myndigheternas tillgång till uppgifter. Dessutom regleras myndigheternas framställningar om uppgifter av förvaltningsprocesslagen och de allmänna principerna för förvaltningen, såsom proportionalitetsprincipen och principen för ändamålsbundenhet. Av proportionalitetsprincipen följer att myndigheternas framställningar om uppgifter ska vara proportionella. Därför kan

man inte kräva att uppgifter ska lämnas ut t.ex. i större utsträckning än vad som behövs för att uppnå ett mål.

I 2 mom. föreskrivs om skyldigheter som gäller andra än postföretag. Enligt paragrafen gäller skyldigheten att samla in och överlåta uppgifter också andra företag som har i sin besittning information som är nödvändig och av betydelse för postverksamhet och de myndighetsuppgifter som avses i denna lag. Sådana företag kan t.ex. vara företag som tillhandahåller pakettjänster eller utskriftsoperatörer. Uppgifter från andra än postföretag är nödvändiga och betydelsefulla t.ex. då Kommunikationsverket utarbetar statistik över Finlands postmarknad. Sådan statistik kan inte uppföras utan information från andra företag om deras omsättning, försändelsemängder eller andra motsvarande centrala faktorer. Uppförande av statistik är igen nödvändigt bl.a. för att Kommunikationsverket ska kunna uppfylla sin lagenliga uppgift att följa konkurrensläget på postmarknaden.

Enligt 3 mom. ska kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket uppge användningsändamålet för uppgifterna samt motivera begäran om överlåtelse av uppgifter. Skyldigheterna överensstämmer också med de allmänna förvaltningsmässiga principerna. Framställningar om lämnande av information ska alltid motiveras utan företagets särskilda begäran.

Enligt det föreslagna 4 mom. ska Kommunikationsverket överlåta i 1 mom. avsedda uppgifter som fåtts vid utförandet av i denna lag föreskrivna uppgifter till kommunikationsministeriet på ministeriets begäran. Rätten enligt det föreslagna momentet att överlåta uppgifter är inte mer omfattande än den rätt att få uppgifter som föreskrivs i 1 mom. Kommunikationsverket samlar i någon mån in uppgifter om postverksamhetens marknader redan nu, men i och med den i propositionen föreslagna marknadsbedömningen får verket betydligt mer informationsinsamlings- och analysuppgifter. Allmän styrning och utveckling av postverksamheten kräver att kommunikationsministeriet vid behov kan använda de uppgifter som verket samlat in och analyserat. För att effektivisera och förenkla verksamheten ska Kommunikations-

verket åläggas skyldighet att överlämna uppgifter till ministeriet om ministeriet begär dem.

I momentet föreskrivs vidare att Kommunikationsverket utan dröjsmål ska underrätta den som de överlåtna uppgifterna gäller om överlåtelsen. Kommunikationsverket ska med stöd av bestämmelsen alltid meddela den som lämnat uppgiften utan separat begäran. Syftet med bestämmelsen är att trygga rätten för den som uppgett uppgifterna att få veta till vilket ändamål uppgifterna används.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 22 a.1 och 22 a.2 i postdirektivet.

73 §. Användning av handlingar från utländska myndigheter. Enligt den föreslagna paragrafen får kommunikationsministeriet eller Kommunikationsverket använda sekretessbelagda handlingar som det tagit emot av utländska myndigheter endast för det ändamål för vilket de har getts. Ingen motsvarande bestämmelse ingår i den gällande postlagstiftningen. Bestämmelsen behöver fogas till lagen för att implementera de skyldigheter som följer av postdirektivet.

Den föreslagna bestämmelsen behövs eftersom bestämmelserna om handlingars sekretess i medlemsländerna i Europeiska gemenskapen kan avvika från varandra. Huvudregeln i Finland är att handlingarna är offentliga. Om en finsk myndighet får sekretessbelagt material från ett annat EG-land, ska det enligt bestämmelsen också i Finland behandlas som sekretessbelagt. Materialet kan då inte bedömas med stöd av den finska lagstiftningen om handlingars offentlighet. Avsikten med bestämmelsen är att sänka tröskeln för en annan stat att överlämna sekretessbelagda handlingar till Finland, där de med stöd av offentlighetslagen kunde förvandlas till offentliga handlingar. Paragrafen gäller handlingar från alla länder.

Med stöd av paragrafen får finska myndigheter också trots bestämmelserna om sekretess från tillsynsmyndigheterna i ett annat EG-land ta emot material om ett finskt postföretags verksamhet på en annan stats område eller om verksamheten hos ett utländskt postföretag i sitt hemland, om verksamheten har samband med tillsynen av finsk postverksamhet.

Utöver paragrafen kan också 24 § 1 mom. 2 punkten i offentlighetslagen bli tillämplig, enligt vilken sekretessbelagda myndighetshandlingar är handlingar som gäller finska statens, finska medborgares eller i Finland verkande finska sammanslutningars förhållanden till myndigheter, personer eller sammanslutningar i en annan stat, om utlämnandet av uppgifter ur dem skulle medföra skada eller olägenhet för Finlands internationella förhållanden eller förutsättningar att delta i det internationella samarbetet. Om en handling som i en annan stat klassificerats som hemlig behandlades som offentlig i Finland, skulle detta försvaga Finlands förutsättningar att delta i det internationella samarbetet på postbranschen.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 22 a.4 i postdirektivet.

74 §. Utlämnande av uppgifter till Europeiska kommissionen eller till en annan EES-stat. Enligt 1 mom. är kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket skyldiga att på begäran av Europeiska kommissionen och tillsynsmyndigheten i en annan stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet överlämna uppgifter som behövs för tillsynen av den inre marknaden för posttjänster.

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet har kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket enligt 2 mom. rätt att överlämna sekretessbelagda handlingar till samt röja sekretessbelagda uppgifter för Europeiska kommissionen och tillsynsmyndigheten i en annan stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det är nödvändigt för tillsynen av den inre marknaden för posttjänster.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 22 a.3 i postdirektivet. I postdirektivet har fogats bestämmelser enligt modellen i telemarknadsdirektiven genom vilken man eftersträvar att skapa en fungerande inre marknad för posttjänster. Kommissionen övervakar implementeringen av bestämmelserna i postdirektivet och liberaliseringen av marknaden. I denna uppgift behöver den ett maximalt utbyte av uppgifter mellan medlemsländerna och kommissionen. Uppgifter ska också kun-

na flyttas mellan myndigheterna i olika medlemsländer.

Enligt 30 § i offentlighetslagen kan myndighet lämna ut uppgifter ur en sekretessbelagd handling till en utländsk myndighet eller ett internationellt organ endast i de specialfall som nämns i paragrafen, om det inte finns särskilda bestämmelser i lag om frågan. Den föreslagna paragrafen är avsedd att vara en sådan bestämmelse.

13 kap. Tvångsmedel, påföljder och ändringssökande

75 §. Tvångsmedel. I paragrafen föreskrivs om de tvångsmedel som Kommunikationsverket har till sitt förfogande. Paragrafen motsvarar i huvudsak 33 § i lagen om posttjänster.

I 1 mom. föreslås en ändring som behövs för den nya skyldigheten att lämna uppgifter som gäller andra än postföretag. Om den nämnda skyldigheten att lämna uppgifter föreskrivs i 72 § 2 mom. I 1 mom. föreskrivs en möjlighet för Kommunikationsverket att utfärda förpliktande beslut till ett postföretag eller annan sådan sammanslutning som bestämmelserna i denna lag gäller.

I 3 mom. föreslås dessutom en teknisk ändring som beror på ändringen i namnet på lagen om verkställighet av skatter och avgifter.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

76 §. Olovligt bedrivande av postverksamhet. I paragrafen föreskrivs om bötesstraff som den som bedriver olovlig postverksamhet kan dömas till. Paragrafen motsvarar 35 § i lagen om posttjänster. Eftersom det i paragrafen inte särskilt föreskrivs om graden för tillräknande, ska enligt 3 kap. 5 § 3 mom. i strafflagen endast uppsåtliga gärningar vara straffbara.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

77 §. Frankeringsförseelse. I paragrafen föreskrivs om frankeringsförseelse och det straff som döms för den. Bestämmelsen motsvarar delvis 35 a § i lagen om posttjänster. Eftersom det i paragrafen inte särskilt föreskrivs om graden för tillräknande, ska enligt

3 kap. 5 § 3 mom. i strafflagen endast uppsåtliga gärningar vara straffbara.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

78 §. Brott mot tystnadsplikten. I paragrafen föreskrivs om straffet för brott mot tystnadsplikten genom att hänvisa till strafflagen. Bestämmelsen motsvarar 36 § i den gällande lagstiftningen. Eftersom det i paragrafen inte särskilt föreskrivs om graden för tillräknande, ska enligt 3 kap. 5 § 3 mom. i strafflagen endast uppsåtliga gärningar vara straffbara.

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

79 §. Avgörande av meningsskiljaktigheter. I paragrafen föreskrivs om möjligheten att föra meningsskiljaktigheter till Kommunikationsverket för avgörande. Paragrafen grundar sig på 37 § i lagen om posttjänster.

Paragrafens 1 mom. föreslås bli ändrad så att det innehåller en allmän bestämmelse om rätten att föra ett ärende till Kommunikationsverket för behandling. Om ett postföretag eller en person vars rättighet, intresse eller skyldighet ärendet gäller anser att någon handlar i strid med denna lag eller med bestämmelser som utfärdats med stöd av den får företaget eller person i fråga enligt den föreslagna bestämmelsen föra ärendet till Kommunikationsverket för avgörande. Kommunikationsverket ska också på eget initiativ ta upp ärendet för avgörande. Bestämmelsen behövs för att klargöra att Kommunikationsverket som tillsynsmyndighet kan behandla ärenden som gäller verksamhet i strid med den föreslagna lagen. Längre fram i paragrafen föreskrivs om begränsningar i Kommunikationsverkets beslutanderätt.

Rätten att inleda ärenden förutsätter inte nödvändigtvis att den som inleder ärendet är en aktiv part i den verksamhet som blir föremål för Kommunikationsverkets bedömning. Postföretagets förfarande kan påverka andra postföretags verksamhetsmöjligheter varför andra postföretag ska ha en möjlighet att inleda ärenden om förfarandets laglighet vid Kommunikationsverket. Förutsättningen är dock att ärendet gäller ett annat företags rätt, intresse eller skyldighet. Tillsynsmyndigheten ska självfallet ha rätt att behandla ärendet

även på eget initiativ. Också användarna av posttjänster har rätt att inleda ärenden vid Kommunikationsverket, om ärendet gäller användarens rätt, intresse eller skyldighet.

I 37 § i den gällande lagen om posttjänster ingår en bestämmelse med stöd av vilken till Kommunikationsverket får föras överklagande som gäller utdelningsplaner eller postutdelning. Det föreslås att bestämmelsen stryks. Bestämmelsen som gäller utdelningsplaner måste strykas eftersom den föreslagna lagen inte innehåller bestämmelser om utdelningsplaner. Meningsskiljaktigheter som gäller placeringen av postlådor föreslås bli behandlade i enlighet med nuläget vid kommunens byggnadsnämnd. Meningsskiljaktigheter som gäller postutdelning kan däremot föras till Kommunikationsverket med stöd av bestämmelsen som gäller tvistlösning i allmänhet.

I momentet föreslås en tidsfrist inom vilken Kommunikationsverket ska fatta beslut i ett ärende som inletts hos det. Enligt bestämmelsen ska Kommunikationsverket i ärendet fatta beslut inom fyra månader från det att ansökan inkommit.

Den som önskar få ett beslut av Kommunikationsverket i fråga om en omständighet som gäller honom eller henne själv ska enligt momentet ges information om hur begäran om avgörande görs. Enligt 3 mom. omfattar Kommunikationsverkets beslutanderätt inte frågor som gäller avtalsförhållanden mellan postföretag och kunder eller ersättningsansvar. De nämnda bestämmelserna motsvarar det som föreskrivs i 37 § i lagen om posttjänster.

Genom paragrafen genomförs artiklarna 22.1 och 22.2 i postdirektivet.

80 §. Ändringsökande. I paragrafen föreskrivs om hur beslut av kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket överklagas. Paragrafen grundar sig på 3 och 38 a § i lagen om posttjänster.

Enligt 1 mom. får beslut som Kommunikationsministeriet, Kommunikationsverket och kommunens byggnadstillsynsmyndighet meddelat med stöd av denna lag överklagas genom besvär i enlighet med vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Det förfarande för överklagande som avses i

momentet iakttar den vanliga vägen för överklagande i förvaltningslagen.

Ett beslut av kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket ska enligt 1 mom. iakttas också om det överklagas, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat. Bestämmelsen motsvarar regleringen i kommunikationsmarknadslagen och genom den eftersträvas en snabbare process för överklagande.

Enligt 2 mom. har Kommunikationsverket rätt att genom besvär överklaga ett i 1 mom. avsett beslut av domstolen genom vilket domstolen upphäver eller ändrar ett beslut av Kommunikationsverket. Bestämmelsen grundar sig på 38 a § i lagen om posttjänster.

Genom paragrafen genomförs artikel 22.3 i postdirektivet.

14 kap. Särskilda bestämmelser

81 §. Handräckning. Enligt paragrafen har kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket rätt att få handräckning av polisen, tullmyndigheterna och gränsbevakningsväsendet för verkställandet av denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Bestämmelsen motsvarar 39 § i lagen om posttjänster. Bestämmelser om handräckning ingår dessutom i polislagen (493/1995) och i gränsbevakningslagen (578/2005).

Paragrafen har inget samband med regleringen i postdirektivet.

82 §. Frimärksutgivning och användning av andra portomärken. Enligt den föreslagna paragrafen kan kommunikationsministeriet på ansökan bevilja postföretag rätt att utge internationellt godkända eller i Finland godkända frimärken. Enligt 42 § i den gällande lagen om posttjänster kan statsrådet bevilja rätt att ge ut internationella frimärken. Eftersom koncessionsförfarandet dock föreslås bli överfört på kommunikationsministeriet, är det ändamålsenligt att också ansökningar om utgivning av internationella frimärken överförs på samma myndighet för behandling.

Paragrafens 2 mom. motsvarar 42 § 2 mom. i den gällande lagen.

Paragrafen stämmer överens med artikel 8 i postdirektivet.

15 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

83 §. Ikraftträdande. Paragrafens 1 mom. innehåller en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse. Avsikten är att denna lag ska träda i kraft den 1 mars 2011.

Det föreslås att lagen ska träda i kraft den 1 mars 2011. Postdirektivet ska genomföras nationellt före utgången av 2010. Lagens slutliga innehåller torde dock bli klart så nära tidpunkten i fråga att det vore orimligt för postföretag att sätta i kraft lagen vid årsskiftet. Med stöd av den föreslagna övergångsbestämmelsen ska skyldigheten i 16 § att sköta verksamhetsställets tillgänglighet också börja tillämpas senare, från och med den 1 juli 2011.

Enligt 2 mom. upphävs genom denna lag lagen om posttjänster (313/2001).

I 3 mom. föreslås att den avgiftslag som hör samman med lagen om posttjänster upphävs. Enligt den föreslagna bestämmelsen upphävs lagen om avgift för tryggnad av postförmedling i glesbygden (708/1997) genom denna lag.

I den nämnda lagen förpliktas de postverksamhetsidkare som beviljats en begränsad koncession att erlägga staten en avgift av skattenatur. Avgiften bestäms på grundvalen av försäljningspriserna av de posttjänster som sålts på koncessionsområdet och befolkningstätheten på området. Betalningens procentuella andel räknas ut genom att dela den genomsnittliga befolkningstätheten på koncessionsområdet med 50 och genom att avrunda resultatet till det närmaste heltalet. Procentandelen är högst 20. Avgiften påförs inte på koncessionsområden där befolkningstätheten är mindre än 250 invånare per kvadratkilometer landområde.

I regeringens proposition om den ovan nämnda lagen (RP 22/1997 rd) konstateras att lagens syfte är att lindra konsekvenserna av liberaliseringen av konkurrensen på postområdet. I propositionen konstateras dessutom att genom att uppbära avgift endast hos de utövare av postförmedling som har begränsad koncession förhindrar man för Posten Finland Ab okontrollerbara prisfall på konkurrensutsatta områden. I regeringspro-

positionen har regleringen om avgiften ansetts behövlig för att trygga basposttjänster i glesbygden. Den lag som föreslås bli upphävd innehåller inget förfarande för betalning av ersättning. I regeringspropositionen framkommer att de insamlade avgifterna ska intäktsföras i statsbudgeten och ett motsvarande anslag allokteras vid behov i statsbudgeten. Avgift i enlighet med lagen har inte drivits in eftersom det inte har uppstått konkurrerande verksamhet med den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster.

I den gällande lagen har inte föreskrivits om rätten för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster att få ersättning för kostnader som förorsakas av att producera samhällsomfattande tjänster. De bestämmelser som gäller ersättning av kostnader enligt direktivet har införts i 6 kap. i lagen som ingår i denna proposition. Utgångspunkten i den föreslagna nya regleringen är att den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har rätt till ersättning om de nettokostnader som föranleds av tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster utgör en orimlig belastning för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Andra postföretag kan i enlighet med 9 och 33 § i lagen åläggas att delta i täckandet av de nettokostnader som ska ersättas genom att föreskriva därom särskilt. Utgångspunkten i regleringen är dock att skyldigheten uppstår först om andelen av nettokostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna ska ersättas enligt 33 §. Enligt artikel 9.2 i postdirektivet får beviljandet av tillstånd villkoras av en skyldighet att bidra ekonomiskt till det fördelningssystem som avses i artikel 7, om tillhandahållandet av de samhällsomfattande tjänsterna innebär en nettokostnad och en orättvis ekonomisk belastning för den eller de tillhandahållare som utsetts i enlighet med artikel 4. Om dessa förutsättningar uppfylls är skyldigheten att betala en bidragsandel i enlighet med direktivet.

Enligt lagen om avgift för tryggande av postförmedling i glesbygden uppstår postföretagets betalningsskyldighet, när postverksamheten enligt den begränsade koncessionen inleds. Indrivningen av avgiften beror inte på om det finns ett verkligt behov att

täcka de kostnader som föranletts den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster av att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Den lag som föreslås bli upphävd motsvarar inte till denna del den föreslagna nya regleringen, varför den ska upphävas.

Om en ersättningsskyldighet enligt 6 kap. uppstår ska om den avgift eller skatt som uppbärs av postföretagen för att täcka kostnaderna föreskrivas särskilt på det sätt som förutsätts i grundlagen. I ingressen till direktiv 2008/6/EY konstateras att de principer som för närvarande ingår i direktiv 97/67/EY om öppenhet, icke-diskriminering och proportionalitet fortfarande ska tillämpas på alla finansieringsmekanismer. På motsvarande sätt ska alla beslut inom postområdet basera sig på grunder som är öppna för insyn, objektiva och konstaterbara. Dessutom ska det beaktas att fastän direktivet möjliggör användning av särskilda finansieringsmetoder för att trygga de samhällsomfattande tjänsterna ska medlemsstaterna iaktta bestämmelserna i EG-fördraget om anmälningsförfarande för statsstöd och om statsstöd.

Upphävande av lagen om den ovannämnda avgiften är motiverat också därför att den har stiftats före ikraftträdandet av det första postdirektivet 97/67/EY trädde i kraft. När lagen stiftades kunde de ovan beskrivna kraven i direktivet inte beaktas fullt ut eller den utvecklingen som hänför sig till den fulla liberaliseringen av postmarknaden. Också Europeiska kommissionen har i sin officiella anmärkning gällande posttjänster fäst uppmärksamhet vid den effekt av marknadshinder som lagen har på marknadsetableringen.

I 4 mom. ingår en sedvanlig bestämmelse enligt vilken åtgärder som verkställigheten av lagen krävs för får vidtas innan lagen träder i kraft.

84 §. Övergångsbestämmelse. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska en koncession för postverksamhet vid ikraftträdandet av denna lag vara i kraft tills en ny koncession har beviljats med stöd av denna lag. Koncessionen gäller dock högst till utgången av koncessionsperioden. Om villkoren för koncessionen strider mot denna lag, ska bestämmelserna i denna lag iakttas. Övergångsperioden i fråga om koncessionen

är i allmänhet nödvändig för att säkerställa att det vid tidpunkten för ikraftträdandet av lagen inte uppstår en situation där den gamla koncessionen skulle upphöra att vara i kraft men ingen ny koncession ännu har beviljats. Vid tidpunkten för beredningen av lagen verkar en sådan situation osannolik i praktiken, eftersom den enda koncessionshavaren är Itella Abp och koncessionen upphör först vid utgången av 2021.

Enligt 2 mom. behandlas ansökningar om koncession som har anhängiggjorts före lagens ikraftträdande enligt bestämmelserna i denna lag. Enligt bestämmelsen kan den nya lagen tillämpas på sådana ansökningar som ännu inte hunnit bli behandlade före ikraftträdandet av lagen.

Enligt 3 mom. i övergångsbestämmelsen ska, när lagen träder i kraft, skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som är i kraft vid ikraftträdande av denna lag gälla till dess att Kommunikationsverket meddelar ett beslut genom vilket en ny skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster åläggs eller genom vilket en skyldighet inte alls åläggs eller åläggs endast delvis. Eftersom skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster föreslås bli ålagd genom beslut av Kommunikationsverket, har Itella Abp ålagts en skyldighet att hålla i kraft den skyldighet som ålagts bolaget, tills Kommunikationsverket har bedömt marknaden i hela landet och på basis av sin bedömning beslutat om åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Det finns dock också behov av att föreskriva om att innehållet i skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster bestäms enligt 3 kap. i denna lag. På så sätt blir den nya definitionen av samhällsomfattande tjänster delvis tillämplig genast när lagen träder i kraft. Den övergångsperiod som ingår i 10 mom. ska dock beaktas, eftersom den påverkar innehållet i skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Övergångsperioden i det nämnda momentet gäller krav på tillgänglighet för verksamhetsställen. Det ska börja tillämpas senare, från och med den 1 juli 2011.

Enligt det föreslagna 4 mom. ska Kommunikationsverket utföra en i 22 § avsedd

marknadsutvärdering första gången så att den är tillgänglig senast ett år efter lagens ikraftträdande. Kommunikationsverket ska utvärdera marknaden för brev- och paketjänster som grund för åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Bedömningen kräver tid varför det inte kan krävas att den är klar genast när lagen träder i kraft. I bestämmelsen föreslås en bakre gräns på ett år för utförandet av den första bedömningen av marknaden. Bedömningen är i varje fall skäl att göra så snart som möjligt för att den nya lagstiftningen ska kunna tillämpas i sin helhet.

Enligt 5 mom. tillämpas vad som bestäms i 38 § om adressregister i denna lag även på de uppgifter som finns i postföretagets register vid lagens ikraftträdande. Regleringen i den nya lagen ska kunna tillämpas både på uppgifter som fanns i registret tidigare och på uppgifter som senare registreras, annars kan adressregistret inte bli fungerande. På grund av övergångsbestämmelsen kan också uppgifter som redan fanns i adressregistret t.ex. lämnas ut till ett annat postföretag i enlighet med vad som föreskrivs i 38 §.

Ett postföretag som vid denna lags ikraftträdande har rätt att ge ut frimärken får enligt 6 mom. fortsätta att ge ut frimärken under sin koncessionstid. Bestämmelsen motsvarar den övergångsbestämmelse som ingår i lagen om posttjänster.

Enligt 7 mom. tillämpas på avtal som gäller vid denna lag i kraft de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Om en försändelse har lämnats till ett postföretag för transport före denna lags ikraftträdande, ska på postföretagets ansvar tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Motsvarande övergångsbestämmelser ingår i lagen om posttjänster. De behövs också i denna lag för att på de nämnda situationerna kunna tillämpa de bestämmelser som var i kraft vid tidpunkten för ingående av avtalet och tidpunkten för skadan.

I 8 mom. föreslås bestämmelser om behandling av obeställbara försändelser i vissa situationer. Enligt momentet ska bestämmelserna i lagen om behandling av obeställbara postförsändelser också tillämpas på sådana försändelser som, lämnats för befordran före

ikraftträdandet av denna lag och som postföretaget inte medan lagen om posttjänster var i kraft har kunnat sända till Kommunikationsministeriet eller sälja eller förstöra. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra att det med stöd av bestämmelserna i denna lag är möjligt att sända till Kommunikationsverket, sälja eller förstöra sådana försändelser som har anhopats hos Itella Abp medan lagen om posttjänster var i kraft. Anhopningen av försändelser beror på de brister i regleringen som denna lag avser avhjälpa.

Det föreslagna 8 mom. innehåller också en bestämmelse, med stöd av vilken Kommunikationsverket får förstöra eller sälja de nämnda försändelserna genom iakttagande av sedvanliga förfaranden. Dessa försändelser behöver inte öppnas eller förvaras i sex månader. Öppnande eller förvarande av försändelserna är onödigt eftersom försändelserna redan länge, som längst två år, förvarats av postföretaget på grund av bristerna i regleringen och inga förfrågningar om dem har gjorts under denna tid.

Paragrafens 9 mom. innehåller en övergångsbestämmelse om lösgods som blivit i postföretagets besittning. Enligt vad som bestäms i 56 § 6 mom. på varor som befodrads i postnätet och som inte längre går att koppla i hop med någon postförsändelse också på en sådan i bestämmelsen avsedd vara som var i postföretagets besittning vid lagens ikraftträdande. Med stöd av övergångsbestämmelsen ska också sådana varor som kommit loss från postförsändelser som blivit i postföretagets besittning medan lagen om posttjänster var i kraft ska också behandlas som hittegods.

I 10 mom. ingår en övergångsbestämmelse som gäller skyldigheter i anknytning till tillgänglighet. Skyldigheten att sörja för tillgängligheten av verksamhetsställena enligt 16 § tillämpas från och med den 1 juli 2011. Den skyldighet som gäller tillgängligheten är ny och med stöd av den ska tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster för att främja tillgängligheten vidta sådana åtgärder som är möjliga för det. För att göra olika ändringar föreslås tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster en övergångsperiod på ett halvt år.

2.2 Lag om sättande i kraft av de bestämmelser i Världspostkonventionen som hör till området för lagstiftningen

1 §. I paragrafen ingår en sedvanlig blankettbestämmelse genom vilken de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft. Dessa bestämmelser beskrivs ingående i avsnitt 1 om konventionens innehåll och dess förhållande till lagstiftningen i Finland samt i avsnitt 4.1 om behovet av riksdagens samtycke.

2 §. Paragrafen innehåller en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse enligt vilken det föreskrivs om lagens ikraftträdande genom förordning av republikens president. Avsikten är att lagen ska träda i kraft samtidigt som den nya postlagen träder i kraft. Det föreslås att postlagen ska träda i kraft den 1 mars 2011.

3 Närmare bestämmelser

Den föreslagna postlagen innehåller bemyndiganden med stöd av vilka statsrådet får utfärda förordningar och Kommunikationsverket får meddela föreskrifter.

Enligt förslaget ska genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i koncessionsansökan (4 §), placering av verksamhetsställen (16 §), fördelning av kostnader i enlighet med principerna i 1 mom. i paragrafen (29 §), uträkning av nettokostnaderna (35 §) samt beredskap (65 §). Avsikten är att utfärda en eller flera förordningar av statsrådet som innehåller närmare bestämmelser i enlighet med bemyndigandena.

Avsikten är att genom förordning av statsrådet föreskriva om innehållet i koncessionsansökan på samma sätt som i den gällande lagen. Däremot är den övriga regleringen på förordningsnivå ny. I de bestämmelser som gäller placering av verksamhetsställen fastställs närmare t.ex. hur de grunder som ingår i 16 § kan granskas och hur de ska beaktas vid placeringen av verksamhetsställen. Sådana faktorer är enligt 16 § områdets befolkningstäthet och areal, de behov att uträtta ärenden som framkommer på området, pla-

ceringen av tjänster i allmänhet och andra lokala förhållanden samt utvecklingen av nya former av posttjänst. Genom förordning får dessutom föreskrivas närmare om tekniska aspekter som hänför sig till ordnandet av ett nät av verksamhetsställen. De nämnda tekniska aspekterna kan hänföra sig t.ex. till genomförande av ett mobilt verksamhetsställe.

Regleringen på förordningsnivå om fördelning av kostnader och beräkning av nettokostnaderna avses bli utfärdad så att direktivets krav verkställs genom den. Direktivet och i synnerhet dess bilaga innehåller delvis så detaljerad reglering av dessa ämnesområden att det är ändamålsenligt att genomföra den på förordningsnivå.

Regleringen på förordningsnivå om beredskap baserar sig inte på direktivet. Enligt 65 § får närmare bestämmelser om skyldigheten för postföretag att skapa beredskap enligt 64 § utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna kan gälla ordnande av nödvändig postverksamhet för att säkerställa ledningen av eller säkerheten för samhället eller för att säkerställa näringslivets funktionsförmåga. I förordningen kan t.ex. föreskrivas om vilka funktioner postföretagen ska prioritera i krissituationer. Motsvarande reglering på förordningsnivå om beredskap har utfärdats med stöd av kommunikationsmarknadslagen.

Lagförslaget innehåller också bestämmelser om Kommunikationsverkets rätt att utfärda bestämmelser. Kommunikationsverket bemyndigas enligt lagförslaget att utfärda närmare bestämmelser för det första om placering av anläggningar och mindre konstruktioner som behövs för mottagande och utdelning av brev försändelser och för det andra om beaktande i postutdelningen av lokala förhållanden eller personliga specialbehov på grund av adressatens ålder eller hälsotillstånd (48 §). Med stöd av detta bemyndigande får Kommunikationsverket meddela föreskrifter som motsvarar de nuvarande utdelningsanvisningarna och rekommendationerna av Kommunikationsverket.

I förslaget bemyndigas Kommunikationsverket också att utfärda närmare bestämmelser om uppgifter som samlas in genom kostnadsredovisningssystemet samt om beskriv-

ningen av kostnadsredovisningssystemet (29 §) och om vilka uppgifter och vilket material revisorns berättelse ska innehålla (30 §). Kostnadsredovisningssystemet och revisorns berättelse anknyter nära till Kommunikationsverkets tillsynsuppgift, varför verket ska kunna meddela närmare föreskrifter om dem. Kommunikationsverket får också meddela närmare tekniska föreskrifter om skyldighet för postföretag att skapa beredskap (65 §).

Också dessa gäller sådana tekniska frågor om vilka det är ändamålsenligt att föreskriva på nivå av föreskrifter.

4 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen ska träda i kraft den 1 mars 2011. Postdirektivet ska genomföras nationellt före utgången av år 2010. Lagens slutliga innehåller torde dock bli klart så nära tidpunkten i fråga att det vore orimligt för postföretag att sätta i kraft lagen vid årsskiftet. Med stöd av den föreslagna övergångsbestämmelsen ska skyldigheten i 16 § att sköta verksamhetsställen tillgänglighet också börja tillämpas senare, från den 1 juli 2011.

Världspostkonventionen inklusive ändringar trädde i enlighet med artikel 37 i konventionen i kraft den 1 januari 2010 och förblir gällande fram till dess att avtalen från följande kongress träder i kraft.

I propositionen ingår också ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen. Det föreslås att lagen ska träda i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av republikens president. Avsikten är att lagen ska träda i kraft samtidigt som den nya postlagen träder i kraft. Det föreslås att postlagen ska träda i kraft den 1 mars 2011.

Enligt 59 § 1 mom. i självstyrelselagen för Åland ska lagtingets bifall inhämtas för konventionens ikraftträdande på Åland. Om Åland godkänner ikraftträdandelagen ska ett lämpligt omnämnande om detta tas in i förordningen om lagens ikraftträdande.

5 Behovet av riksdagens samtycke

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen krävs riksdagens godkännande för fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse, eller som enligt grundlagen av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande. T.ex. konventioner som gäller mänskliga rättigheter och grundläggande rättigheter kan innehålla förpliktelser som har avsevärd betydelse. Till de bestämmelser som av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande hör bl.a. de internationella förpliktelser som rör riksdagens budgetmakt. I praktiken har närmast de bestämmelser där staten förorsakas direkta kostnader ansetts vara sådana förpliktelser.

Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis ska en bestämmelse i ett fördrag eller en annan internationell förpliktelse anses höra till området för lagstiftningen om den gäller utövande eller inskränkning av en grundläggande rättighet som är tryggad i grundlagen eller om den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter eller skyldigheter. En bestämmelse ska också anses höra till området för lagstiftningen om det enligt grundlagen ska föreskrivas i lag om den sak som bestämmelsen avser, om det finns gällande bestämmelser i lag om den sak som bestämmelsen avser eller om det enligt rådande uppfattning i Finland ska föreskrivas om den i lag. Grundlagsutskottet har ansett att en bestämmelse i en internationell förpliktelse på dessa grunder hör till området för lagstiftningen oberoende av om de står i strid med eller harmonierar med bestämmelser som utfärdats genom lag i Finland (se GrUU 11/2000 rd, GrUU 12/2000 rd och GrUU 45/2000 rd).

Utgående från grundlagsutskottets utlåtan-depraxis har det blivit kutym att riksdagen godkänner de statsfördrag och andra internationella förpliktelser som kräver dess samtycke i sin helhet (GrUU 24/2001 rd). Världspostkonventionen har tidigare förelagts riksdagen för godkännande i sin helhet. De ändringar som gjordes i konventionen vid kongressen i Genève gäller också bestämmelser som hör till området för lagstiftning-

en. Ovan i avsnitt 1 (Konventionens innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland) redogörs närmare för innehållet i konventionens artiklar. Konventionen innehåller bestämmelser som förpliktar medlemsländerna och deras utsedda operatörer. För konventionsbestämmelser som hör till området för lagstiftningen ska riksdagens godkännande inhämtas.

Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis inverkar definitionerna indirekt på innehållet i och tillämpningen av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Därför anser grundlagsutskottet att också definitionerna hör till området för lagstiftningen (GrUU 6/2001 rd och GrUU 24/2001 rd). Av denna anledning ska definitionerna i artikel 1 anses höra till området för lagstiftningen.

Av artiklarna är flera sådana som det i Finland finns gällande lagstiftning om. Avsikten är att motsvarande bestämmelser också ska införas i förslaget till postlag. Den nationella lagstiftningen har behandlats artikel för artikel i avsnitt 1. I postlagstiftningen ingår för det första reglering genom vilken genomförs de skyldigheter som ålagts medlemsländerna att utse ett organ för tillsynen av konventionens efterlevnad (artikel 2), att säkerställa användarnas rätt till grundläggande posttjänster av hög kvalitet till rimliga priser (artikel 3) samt att se till att deras utsedda operatörer sörjer för eftersändning av postförsändelser (artikel 5) och tillgången av grundläggande tjänster (artikel 12) samt att ta i bruk medel genom vilka överträdelser som hänför sig till porton och frankeringsanteckningar förebyggs (artikel 11). I lagen ingår också bestämmelser om frimärksutgivning, vilket enligt konventionen får göras med medlemsländernas tillstånd (artikel 8), samt om postning av brevörsändelser i ett annat land (artikel 26). Eftersom de nämnda artiklarna gäller frågor om vilka det ingår bestämmelser i förslaget till postlag, hör de till området för lagstiftningen. Konventionens artikel 35 innehåller bl.a. en bestämmelse enligt vilken kongressen genom ett majoritetsbeslut kan fatta beslut om ändringar som är bindande för samtliga fördragsslutande parter, varvid Finland mot sin vilja kan bindas vid en ändring. En dylik bestämmelse inverkar på Finlands su-

veränitet och hör sålunda till området för lagstiftningen (GrUU 31/2001 rd och GrUU 38/2001 rd).

Förslaget till postlag innehåller också bestämmelser som gäller transiträtt (artikel 4), kostnadsorienterade avgifter och befrielse från avgifter (artiklarna 6 och 7), tilläggs-tjänster som tillhandahålls (artikel 13), för-bjudna försändelser (artikel 15) och kvalitetsnormer för tjänsterna (artikel 20). I dessa ändrade artiklar har förpliktelse riktats antingen mot medlemslandet eller mot en utsedd operatör, beroende av den nationella lagstiftningen. De ändrade konventionsbestämmelser som gäller förfrågningar om försändelser (artikel 17), tullkontroll (artikel 18) samt land- och sjötransport av postpaket (artikel 33) riktar sig däremot till de utsedda operatörerna. Alla artiklar som nämnts hör således till området för lagstiftningen.

Artiklarna 21 – 25 innehåller bestämmelser om de utsedda operatörernas ansvar och skadeståndsskyldighet, om ansvarsfrihet för medlemsländerna och de utsedda operatörerna, avsändarens ansvar, betalning av skadeersättning samt eventuellt återkrav av skadeersättningsbeloppet hos avsändare eller mottagare. I 49 – 52 § i postlagen föreslås bestämmelser om postföretagens ansvar, befriande eller begränsande av företagets ansvar, begränsningar i ansvaret och anmärkning och preskription. Den motsvarande regleringen i den gällande lagen om posttjänster ingår i 19 - 21 §. Nämda artiklar hör således till området för lagstiftningen. Om grunderna för avgifterna bestäms i Finland genom lag. Följaktligen hör även artiklarna 27 – 33 till området för lagstiftningen.

Ur EU-rättsligt perspektiv är konventionen ett fördrag med delad behörighet, vars bestämmelser dels hör till medlemsstaternas och dels till unionens behörighet. I fråga om konventionen grundar sig unionens behörighet på bestämmelserna i postdirektivet. Genom godkännandet av direktivet kan behörigheten anses ha överförts till unionen i fråga om artiklarna 6, 7, 12, 13, 17, 20 och 33. Även om bestämmelserna i fråga hör till området för lagstiftningen, gäller riksdagens behörighet för godkännande enligt grundlagens tolkningspraxis inte de bestämmelser som

ingår i unionens behörighet (GrUU 6/2001, GrUU 16/2004). Det har ingen betydelse att unionen inte är part i konventionen. Trots att Finland tillsammans med de övriga medlemsstaterna när de lämnar sin åtagandehandling handlar även på EU:s vägnar till den del som konventionsbestämmelserna ingår i EU:s exklusiva behörighet, gäller riksdagens behörighet för godkännande inte dylika konventionsbestämmelser (GrUU 16/2004).

Av de artiklar som hör till området för lagstiftningen och som har behandlats ovan hör artiklarna 2, 3, 4, 5, 8, 11, 15, 18 och 21 – 32 till Finlands behörighet. För dessa begärs riksdagens godkännande.

6 Förhållande till grundlagen och behandlingsordning

6.1 Inledning

I propositionen föreslås att det ska utfärdas en ny postlag samt en lag om sättande i kraft av de bestämmelser i Världspostkonventionen som hör till området för lagstiftningen. En del av bestämmelserna i den föreslagna postlagen är sådana att de också ska granskas från de i grundlagen tryggade grundläggande rättigheternas synvinkel. I detta kapitel granskas de bestämmelser som har särskilda anknytningspunkter till de grundläggande rättigheterna.

6.2 Yttrandefriheten

I enlighet med 6 § i den gällande lagen om posttjänster får postverksamhet utövas av sammanslutningar, ämbetsverk, inrättningar och stiftelser som beviljats koncession för detta av statsrådet. Postverksamhet är i nuläget koncessionspliktig verksamhet. Statsrådet är koncessionsmyndigheten och kan bevilja koncession för högst tjugo år.

I propositionen föreslås att en del av posttjänsterna fortfarande ska vara koncessionspliktiga. Enligt 3 § i lagförslaget kräver tillhandahållandet av posttjänster som avser brev-försändelser en koncession. I praktiken bevaras området för koncessionspliktig verksamhet oförändrat med undantag av paket som ingår i de samhällsomfattande tjänster-

na. Kommunikationsministeriet är koncessionsmyndigheten som kan bevilja koncession för högst tio år. Koncessionen grundar sig på rättslig prövning, varför den alltid ska beviljas om de kriterier som föreskrivs i lag uppfylls.

Enligt 12 § i grundlagen har var och en yttrandefrihet. I yttrandefriheten ingår rätten att framföra, sprida och ta emot information, åsikter och andra meddelanden utan att någon hindrar detta i förväg. Närmare bestämmelser om användning av yttrandefriheten utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har behandlat koncessionen för posttjänster förhållande till yttrandefriheten i sitt utlåtande 28/2000 rd (regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om posttjänster). Grundlagsutskottet har ansett att förslaget inte är problematisk med tanke på den i grundlagen tryggande yttrandefriheten. Det väsentliga med tanke på masskommunikationens frihet är enligt utskottet att transport och utdelning av tidningar och tidskrifter utesluts från lagens tillämpningsområde. Lagens tillämpningsområde har enligt utskottets åsikt även annars avgränsats så att koncessionsregleringen inte utsträcker sig till ett större område än vad som behövs för att uppnå lagens godtagbara syfte.

I propositionen föreslås att lagen inte ska tillämpas på tillhandahållande av posttjänster som avser tidningar och tidskrifter. Även till övriga delar föreslås att lagens tillämpningsområde bevaras oförändrat. Propositionen är således oproblematisk med tanke på den i grundlagen avsedda yttrandefriheten. Koncessionens förhållande till näringsfriheten behandlas nedan.

6.3 Näringsfriheten

Enligt 18 § i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har i sin tidigare utlåtandepaxis behandlat förhållandet mellan koncessionen i fråga och näringsfriheten bl.a. i sitt utlåtande 28/2000 rd (regeringens proposition till lag om posttjänster), och 61/2002 rd (regeringens proposition om ändring av den lagstiftning som

gäller kommunikationsmarknadslagen). Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepaxis ansett näringsfriheten vara huvudregeln enligt grundlagen, men ansett koncessionsplikt för näringsverksamhet i undantagsfall vara möjlig. Bestämmelser om koncessionsplikt ska dock föreskrivas i en lag som ska uppfylla de allmänna förutsättningarna för lagar som begränsar grundrättigheter. I sitt ställningstagande om lagen om posttjänster har grundlagsutskottet ansett koncessionsförfarandet till sina grunder vara godtagbart. Utskottet har betonat att syftet med koncessionsplikt för postverksamhet har varit att säkerställa att posttjänster av god kvalitet och i synnerhet samhällsomfattande tjänster finns att tillgå på rättvisa villkor i hela landet.

I propositionen föreslås att samhällsomfattande tjänster ska säkerställas så att skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster åläggs separat från koncessionen. Avsikten är att Kommunikationsverket först ska bedöma marknaden för brev- och paket-tjänster och på basis av sin bedömning ålägga skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, om det är nödvändigt för tryggnad av de samhällsomfattande tjänsterna. Skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster åläggs således inte längre direkt i koncessionen. Beviljande av koncession är dock fortfarande kopplad till tryggnad av samhällsomfattande tjänster, eftersom skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster endast kan åläggas en koncessionshavare.

Koncession behövs fortfarande för att lagens syfte ska kunna uppfyllas. Lagens syfte är enligt den föreslagna 1 § 1 mom. att säkerställa att posttjänster och särskilt samhällsomfattande tjänster finns att tillgå på rättvisa villkor i hela landet. Utöver tryggnad av de samhällsomfattande tjänsterna möjliggör koncessionsförfarandet också att grundförutsättningarna för bedrivande av verksamhet även hos andra som bedriver postverksamhet bedöms innan verksamheten inleds. En sådan bedömning av grundförutsättningarna främjar postanvändarnas intressen och är viktig med tanke på individens rättigheter i samband med kommunikation samt samhällets funktion.

Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis ansett det vara viktigt att bestämmelserna om koncessionens förutsättningar och bestånd ger en tillräckligt klar förutsebarhet av myndigheternas åtgärder (t.ex. GrUU 28/200 rd). Med tanke på detta har utskottet bl.a. ansett att det i vilken grad myndigheternas befogenheter definieras av s.k. bunden prövning eller ändamålsenlighetsprövning är av betydelse. Beviljande av koncession baserar sig fortfarande på rättslig prövning, vilket även grundlagsutskottet har betonat i sin bedömning av propositionen om lagen om posttjänster.

De förutsättningar för beviljande av koncession som ingår i propositionen motsvarar i huvudsak de nuvarande förutsättningarna i lagen om posttjänster, varför de stämmer överens med utskottets tidigare utlåtandepraxis. Endast den förutsättning som gäller den nationella säkerheten i 8 § 4 punkten är ny. Posttjänsterna utgör en del av sådan för samhället kritisk infrastruktur som ska fungera pålitligt både i störningssituationer under normala förhållanden och i undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen (1080/1001). Postnätet är på grund av sin närhet en väsentlig del av denna infrastruktur. Dess funktion ska kunna säkerställas bl.a. därför att förtroliga meddelanden som sänds via nätet inte äventyras.

Postföretagets verksamhet innebär behandling av förtroliga meddelanden. Företaget har i sin verksamhet också tillgång till adressregister. Missbruk av dessa meddelanden och uppgifter kan i värsta fall utgöra ett hot för den nationella säkerheten. Hotet kan t.ex. uppstå så att handlingar som är avsedda att vara hemliga görs tillgängliga för instanser som kunde använda dem för fientliga ändamål. Till förutsättningarna för beviljande av koncession är det för sådana situationer nödvändigt att foga en punkt med stöd av vilken faktorer som hänför sig till den nationella säkerheten kan beaktas.

Koncessionsmyndigheten ska ha synnerligen vägande skäl att misstänka att den nationella säkerheten kan äventyras. Det ska också vara fråga om uppenbart äventyrande. För återtagande av koncession ställs sålunda en hög tröskel. T.ex. en sådan situation kun-

de komma i fråga där ett företag söker koncession som ägs av en stat som uppträtt fientligt mot Finland och där det föreligger en stark misstanke eller det t.o.m. har visats att avsikten är att skada.

I 10 – 12 § i lagförslaget föreskrivs om ändring, återkallande och överföring av koncession. Grundlagsutskottet har i samband med återtagande av olika tillstånd ansett det vara nödvändigt att åtgärden binds vid allvarliga och väsentliga överträdelser eller försummelser. Utskottet har också ansett att koncessioner endast kan återtas om de berörda personer har fått en anmärkning eller varning som inte har lett till att bristerna i verksamheten har reparerats och att de nämnda åtgärderna inte ska genomföras före de berörda personerna har getts en möjlighet att korrigera sitt fel (t.ex. GrUU 41/2006 rd, GrUU 28/2005 rd, GrUU 7/2005 rd, GrUU 44/2004 rd, GrUU 16/2003 rd).

I propositionen föreslås att den reglering som gäller återkallande av koncessionen preciseras. Koncessionen kan återkallas om postföretaget upprepat och allvarligt bryter mot de skyldigheter som närmare fastställs för det i 11 § eller om det inte längre har tillräckliga ekonomiska resurser att sköta sina skyldigheter eller om det inte har inlett regelbunden verksamhet i enlighet med koncessionen inom nio månader från det att koncessionsperioden började. Återkallande av koncessionen förutsätter dessutom att postföretaget inte har rättat till sitt förfarande trots uppmaning inom en rimlig, minst tre månader lång, tid. Den föreslagna regleringen är inte problematisk med tanke på den i grundlagen reglerade näringsfriheten.

I den gällande lagen om posttjänster föreskrivs om möjligheten att ålägga en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster också för andra geografiska områden eller för andra tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna än vad företaget angett i sin koncessionsansökan. En motsvarande möjlighet ingår också i den föreslagna lagen. I bestämmelsen har sådana ändringar införts som är nödvändiga på grund av ändringarna i förfarandet för åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, men innehållet i regleringen är i sak

fortfarande detsamma. Grundlagsutskottet har tagit ställning till åläggande av en sådan skyldighet i sin bedömning av regeringens proposition till lag om posttjänster. Enligt utskottets ståndpunkt ska åläggande av sådana skyldigheter som nämnts ovan bedömas som begränsningar i näringsfriheten. Utskottet har dock ansett att begränsningarna är godtagbara och motiverade av vägande samhällliga behov, eftersom man med dem eftersträvar att trygga jämlik tillgång i hela landet av posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Både i lagen om posttjänster och i 24 § i den föreslagna lagen begränsas möjligheten att ålägga en sådan skyldighet till sådana fall där det med tanke på tryggheten av samhällsomfattande tjänster är nödvändigt och att det inte är orimligt för postföretaget.

Den reglering som föreslås i propositionen gällande förutsättningarna för koncessionen är som helhet proportionerlig och exakt avgränsad och därför problemfri med tanke på näringsfriheten.

6.4 Skyddet av förtroliga meddelanden

Enligt 10 § 2 mom. i grundlagen är skyddet för brev, telefonsamtal och annan förtrolig kommunikation okränkbar. Momentet har i tillämpningspraxis tolkats så att det generellt tryggar hemligheten av förtrolig kommunikation, fastän där nämns brev och telefonsamtal som de i praktiken vanligaste formerna av förtroliga meddelanden.

I propositionen tryggas skyddet för förtroliga meddelandens genom flera bestämmelser. I 55 § i den föreslagna lagen ingår ett förbud enligt vilket postföretag i princip inte har rätt att öppna slutna brev. Enligt 62 § i lagen ska postföretag trygga sekretessen av förtrolig kommunikation. Förtroligheten av kommunikation skyddas också av den tystnadsplikt som föreskrivs i 63 §. Motsvarande skyldigheter ingår också i den gällande lagen om posttjänster. Bestämmelserna stämmer således överens med grundlagsutskottets ställningstaganden.

Till skyddet av förtroliga meddelanden hör också de bestämmelser som gäller behandling av obeställbara försändelser. Det föreslås

att dessa bestämmelser ska förnyas för att den nuvarande regleringen ställvis har visat sig vara bristfällig. En del av regleringen om obeställbara försändelser härstammar från lagen om posttjänster och motsvarar enligt grundlagsutskottets bedömning kraven i grundlagen. Grundlagsutskottet har bedömt den reglering som hänför sig till behandlingen av obeställbara försändelser i lagen om posttjänster i sitt utlåtande 30/2001 rd (regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om posttjänster). Bestämmelsen i förslaget om postföretags rätt att öppna postpaket motsvarar i huvudsak regleringen i lagen om posttjänster som utskottet har ansett vara tillräckligt exakt. Rätten att öppna paket kan enligt grundlagsutskottet endast användas i fall som avgränsats i lag och endast när öppnandet med tanke på uppnåendet av godtagbara syften är en nödvändig åtgärd.

I 55 § 2 mom. om öppnande av slutna postpaket föreslås en ny grund, enligt vilken postföretag har rätt att öppna ett obeställbart postpaket som är nödvändigt att öppna för att sälja eller förstöra det. Rätten att öppna kompletteras också av regleringen om skydd av förtroliga meddelanden. Enligt 55 § 4 mom. ska ett förtroligt meddelande i ett postpaket befordras till adressaten. Om adressaten inte framgår av försändelsen ska meddelandet sändas till Kommunikationsverket för behandling. Postföretag får reda ut adressatens adress bara med stöd av sådana uppgifter som finns tillgängliga utan att öppna meddelandet. Postföretagets skyldighet att trygga förtroliga meddelandens hemlighet begränsar också undersökningen av innehållet i postpaketet.

Enligt propositionen har Kommunikationsverket rätt att öppna slutna brev försändelser då det utreder adressuppgifterna på avsändaren eller adressaten. I dessa fall begränsas Kommunikationsverkets rätt till sådana fall där öppnandet är nödvändigt för att utreda adressen. Syftet med öppnandet är att få reda på uppgifter med stöd av vilka brev försändelsen kan frambefordras eller i andra hand returnera. Enligt grundlagsutskottet utlåtande (GrUU 30/2001 rd) är öppnande därför ett sätt att försöka uppfylla avsändarens vilja

och sålunda ett sätt att trygga var och ens rätt till förtrolig kommunikation.

Kommunikationsverket får öppna slutna brev också då det är skäl att misstänka att det kan orsaka fara för hälsa eller egendom. Även den föreslagna nya grunden hänför sig till säkerhetsskäl: rätt att öppna ett slutet brev föreligger om det är uppenbart att innehållet i försändelsen av säkerhetsskäl hindrar vidarebefordran av försändelsen. Då är det nödvändigt att öppna försändelsen för att det innehåll som utgör en säkerhetsrisk ska kunna avlägsnas från försändelsen. De nämnda grunderna avgränsar öppningsrätten exakt. Syftet med dem är att befordra försändelsen vidare samt att trygga hälsa eller egendom. Regleringen som gäller öppnande är på beskrivet sätt exakt avgränsad och nödvändig för att uppnå godtagbara syften.

Den reglering som föreslås i propositionen strider inte mot det i grundlagen föreskrivna skyddet av förtroliga meddelanden.

6.5 Bemyndigande att utfärda normer

Lagförslaget innehåller bestämmelser om bemyndigande med stöd av vilka närmare bestämmelser kan utfärdas. Enligt förslaget ska genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om placering av verksamhetsställen (16 §), fördelning av kostnader i enlighet med principerna i 1 mom. i paragrafen (29 §), uträkning av nettokostnaderna (35 §) och beredskap (65 §). Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska genom lag föreskrivas om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. I grundlagsutskottets tolkningspraxis (bl.a. GrUU 48/2001 rd) har det därför konstaterats att bestämmelserna i 80 § 1 mom. i grundlagen direkt begränsar tolkningen av bemyndigandebestämmelser liksom också innehållet i de bestämmelser som utfärdas med stöd av bemyndigandebestämmelserna. Med stöd av de bestämmelser om bemyndigande som föreslagits är avsikten att mer exakt föreskriva om sådana detaljer som behövs för att komplettera de grundbestämmelser som ingår i lagen.

Lagförslaget innehåller också bestämmelser om Kommunikationsverkets rätt att meddela föreskrifter. Kommunikationsverket

bemyndigas enligt lagförslaget att utfärda närmare föreskrifter för det första om placering av anläggningar och mindre konstruktioner som behövs för mottagande och utdelning av brevfrösendelser och för det andra om beaktande i postutdelningen av lokala förhållanden eller personliga specialbehov på grund av adressatens ålder eller hälsotillstånd (48 §). Dessutom har Kommunikationsverket enligt förslaget rätt att meddela närmare föreskrifter om uppgifter som samlas in genom kostnadsredovisningssystemet samt om beskrivningen av kostnadsredovisningssystemen (29 §) och om vilka uppgifter och vilket material revisorns berättelse ska innehålla (30 §). Kommunikationsverket får också meddela närmare tekniska föreskrifter om skyldighet för postföretag att skapa beredskap (65 §).

Enligt 80 § 2 mom. i grundlagen kan även andra myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Ett sådant bemyndigande ska till sin räckvidd vara exakt avgränsat. Dessutom följer av grundlagen att de saker som bemyndigandet täcker ska fastställas exakt i lag (GrUU 61/2002 rd, GrUU 34/2000 rd).

Genom bestämmelserna om bemyndigande i propositionen förstärks Kommunikationsverkets befogenheter genom att lyfta de nuvarande anvisningarna på nivå av föreskrifter. Föreskrifter som motsvarar de nuvarande utdelningsanvisningarna och rekommendationerna av Kommunikationsverket meddelas med stöd av 48 §. De flesta av Kommunikationsverkets bemyndiganden att meddela föreskrifter hänför sig dock till sådana frågor, om vilka det i förslaget ges mer exakt reglering i jämförelse med nuläget och delvis helt ny reglering. Kommunikationsverkets bemyndigande att utfärda normer finns i samband med grundbestämmelserna om den reglerade frågan. I dessa grundbestämmelser föreskrivs om grunderna för rättigheterna och skyldigheterna. Gränserna för normgivningsbefogenheten fastställs i bestämmelserna så väl avgränsat och exakt som möjligt. Det är av behovet påkallat att uttryckligen den ex-

pertmyndighet som utövar tillsynen föreskriver om dessa frågor på grund av den tekniska naturen av föremålet för regleringen och den särskilda expertis som regleringen förutsätter (GrUU 61/2002 rd).

De föreslagna normgivningsbemyndigandena stämmer överens med 80 § i grundlagen.

6.6 Likställighet

I propositionen föreslås att vid fastställandet av utdelningsställe kan utöver de grundläggande bestämmelserna för utdelningen dessutom lokala förhållandena eller adressatens personliga specialbehov beaktas, såsom adressatens rörelsehinder eller minst 75 års ålder. Kommunikationsverket får i frågan meddela närmare föreskrifter med stöd av 48 §.

Enligt gällande praxis är adressater som är minst 75-åriga eller adressater med rörelsehinder berättigade till avvikande postutdelning så att postlådan placeras närmare än vanligt. Kommunikationsverkets har utfärdat anvisningar om denna praxis. I förslaget lyfts frågan till lagnivå och inkluderas i Kommunikationsverkets föreskrifter.

Enligt 6 § 2 mom. är det möjligt att särbehandla personer på grund av ålder och hälsotillstånd endast om förfarandet har godtagbara grunder. För personer i hög ålder och personer med rörelsehinder kan avhämtande av posten vid en postlåda som är placerad på sedvanligt ställe medföra betydande svårigheter. Som åldersgräns fastställs i propositionen 75 år, eftersom man kan anta att svårigheter att röra sig för personer i denna åldersgrupp redan är mycket typiska och försvårar färden till postlådan. Personer i alla åldrar är berättigade till avvikande utdelning på grund av rörelsehinder. Förutsättningen i båda fallen är att det inte i samma hushåll bor andra än sådana som är berättigade till avvikande utdelning. Tack vare den föreslagna regleringen ställs de som är minst 75 år liksom också de som har rörelsehinder i likvärdig ställning med andra. Grunden till särbehandlingen är således att utan regleringen i fråga skulle de som är 75-år gamla eller äldre samt de som har rörelsehinder i postutdelningen

vara i en sämre situation än andra, eftersom postens avhämtning skulle förorsaka dem betydligt större svårighet än andra.

Den föreslagna regleringen strider inte mot likställighetsbestämmelsen i grundlagen.

6.7 Reglering om avgifter och skatter

Den reglering som gäller avgifter i lagförslaget har betydelse för 81 § i grundlagen. I den nämnda paragrafen i grundlagen föreskrivs om statliga skatter och avgifter och där åläggs olika skyldigheter för lagstiftningssättet för skatter och för avgifter. Om statsskatt ska bestämmas genom lag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd. Avgiftsregleringen styrs däremot av kravet att de allmänna grunderna för storleken av avgifter för de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har vedertaget tolkat att skatter och avgifter skiljer sig från varandra väsentligt så att avgifter är ersätningar eller vederlag för det allmännas tjänster. Om inget verderlagsförhållande finns, ska prestationen i statsförfattligt hänseende ses som en skatt (t.ex. GrUU 61/2002 rd).

Regleringen om tillsynsavgift för postverksamhet motsvarar i sin helhet regleringen om tillsynsavgift för postverksamhet i lagen om posttjänster. Lagen om posttjänster ändrades genom lag 886/2005 (RP 67/2005) så att riksdagens grundlagsutskott riktlinjer i fråga om vissa avgifters statsförfattningsrättsliga skattenatur beaktades. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om den nämnda regeringspropositionen (GrUU 29/2005) bedömt att bestämmelserna uppfyller de krav som grundlagsutskottet i sin praxis ställt på skattelagar. Därför uppfyller bestämmelserna i lagförslaget om skattskyldighet, dvs. om skyldigheten att betala tillsynsavgift för postverksamhet, grunderna för skattens storlek och om rättsskyddet kraven i grundlagen. Den reglering som gäller tillsynsavgiften utgör sålunda inget problem med tanke på 81 § 1 mom. i grundlagen.

I 6 § i lagförslaget föreslås bestämmelser om en ansökningsavgift. Till sin statsförfatt-

ningsrättsliga natur är ansökningsavgiften en i 81 § 2 mom. avsedd avgift, eftersom det i förslaget om avgiftens storlek dessutom klart framgår vilken myndighetsåtgärd avgiften betalas för (motsvarande t.ex. i GrUU 61/2002 rd).

Den föreslagna regleringen är inte i strid med bestämmelserna i grundlagen som gäller reglering för skatter och avgifter.

6.8 Bedömning av behandlingsordningen

På de grunder som framförts ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Trots detta anses det vara tillrådligt att ett utlåtande från grundlagsutskottet inhämtas om propositionen.

I konventionen ingår inga sådana bestämmelser som gäller grundlagen på det sätt som avses i 94 § 2 mom. eller 95 § 2 mom. i grundlagen. Konventionen kan enligt regeringens uppfattning godkännas genom majoritet i en omröstning och lagförslaget i normal lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås

att riksdagen godkänner den i Genève den 12 augusti 2008 ingångna Världspostkonventionen till den del som den hör till Finlands behörighet.

Med stöd av vad som anförts ovan och eftersom fördraget innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Postlag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Lagens syfte är att säkerställa att posttjänster och i synnerhet samhällsomfattande tjänster finns att tillgå på rättvisa villkor i hela landet.

Denna lag tillämpas på tillhandahållande av samhällsomfattande posttjänster och andra posttjänster.

Denna lag tillämpas inte på tillhandahållande av sådana posttjänster som gäller:

- 1) tidningar och tidskrifter,
- 2) oadresserade försändelser,
- 3) brevårsändelser, om verksamheten är småskalig, dess ekonomiska betydelse är ringa och dess omfattning sådan att den inte är av väsentlig betydelse för tillgången till samhällsomfattande tjänster,
- 4) kurirtjänst för brevårsändelser,
- 5) postpaket som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, eller
- 6) postverksamhet som är nödvändig för en näringsidkares egen verksamhet eller som hänför sig till den.

Bestämmelserna i denna lag tillämpas inte på internationell postbefordran till den del något annat följer av internationella fördrag som är förpliktande för Finland.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med:

1) *postverksamhet* tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster och annan posttjänst enligt denna lag,

2) *posttjänster* regelbunden avgiftsbelagd insamling, sortering, transport och utdelning av brevårsändelser och sådana postpaket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna från en avsändare eller ett postföretag till en adressat eller ett annat postföretag,

3) *samhällsomfattande tjänster* de posttjänster om vilka föreskrivs i 3 kap. och som ska vara tillgängliga i hela landet,

4) *brevårsändelse* en för befordran lämnad adresserad försändelse som väger högst två kilogram och som innehåller ett meddelande på ett fysiskt medium,

5) *postpaket* en adresserad varuførsändelse som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och som har lämnats för transport,

6) *adresserad direktreklam* en adresserad brevårsändelse som enbart består av reklam-, marknadsförings- eller promotionsmaterial och som utöver adressatens namn, adress, individualiseringsnummer samt andra skillnader som inte ändrar meddelandets natur endast innehåller ett meddelande med samma innehåll som adresserats till en betydande mängd adressater,

7) *postföretag* en koncessionshavare enligt 3 §,

8) *den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster* postföretag som har ålagts en i 4 kap. avsedd skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster,

9) *avsändare* en person som har lämnat en brevöversändelse eller ett postpaket till ett postföretag för att få dem förmedlade mot gällande avgift,

10) *adressat* en person som finns antecknad på en brevöversändelse eller ett postpaket och som översändelsen är adresserad till.

2 kap.

Tillhandahållande av posttjänster

3 §

Koncessionspliktig postverksamhet

Tillhandahållande av posttjänster som gäller brevöversändelser kräver koncession.

4 §

Koncessionsmyndigheten och koncessionsförfarandet

Ansökan om koncession för tillhandahållande av posttjänster ska göras hos kommunikationsministeriet. Koncessioner lediganslås inte.

Kommunikationsministeriet beviljar koncessioner för viss tid, högst tio år.

Ett beslut om koncession ska fattas inom tre månader från det att ansökan inkommit till kommunikationsministeriet. Ministeriet får förlänga denna tre månaders tidsfrist med högst tre månader, om det av särskilda skäl är nödvändigt.

5 §

Innehållet i koncessionsansökan

I koncessionsansökan ska uppges alla de uppgifter som kommunikationsministeriet begär och som behövs vid bedömningen av

de i 6 § avsedda förutsättningarna för beviljande av koncession. Närmare bestämmelser om innehållet i ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Förutsättningarna för beviljande av koncession

Koncession ska beviljas, om

1) sökanden är ett företag eller en sammanslutning som har tillräckliga ekonomiska resurser för att sköta de skyldigheter som postföretag har,

2) det inte finns någon motiverad anledning att ifrågasätta sökandens förmåga att iaktta de bestämmelser och föreskrifter som gäller postverksamhet,

3) sökanden har förmåga att bedriva regelbunden verksamhet i enlighet med koncessionen,

4) området för vilket koncession söks uppfyller förutsättningarna i 7 §, samt

5) kommunikationsministeriet inte har synnerligen vägande grunder att misstänka att beviljande av koncessionen uppenbarligen skulle äventyra den nationella säkerheten.

7 §

Koncessionsområdet

Koncessionshavaren får tillhandahålla posttjänster som omfattas av koncessionen endast på det område som koncessionen har beviljats för.

Området för vilket koncessionen söks ska vara enhetligt i fråga om förvaltning och funktion.

8 §

Ansökningsavgift

Den som ansöker om koncession ska i samband med ansökan betala en ansökningsavgift om 1 000 euro till staten. Ansöknings-

avgift ska också betalas vid ansökningar som gäller ändring av bestämmanderätten och ändring eller överföring av koncessionen samt vid ansökan om förhandsbeslut.

9 §

Innehållet i koncessionen

Postföretagets geografiska verksamhetsområde och koncessionens giltighetstid ska fastställas i koncessionen.

Kommunikationsministeriet får förena koncessionen med villkor som kompletterar bestämmelserna i denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den och som gäller

1) skyldighet att verka som en i världspostkonventionen (FördrS /) avsedd utsedd operatör och att iakttä världspostfördragen,

2) förvaltande av postnummersystemet,

3) i språklagen (423/2003) eller i samiska språklagen (1086/2003) avsedda språkliga tjänster,

4) skyldighet att fastställa placeringen av postlådor,

5) skyldighet att på ett sätt som föreskrivs särskilt betala en bidragsandel, om en andel enligt 33 § av nettokostnaderna för de samhällsomfattande tjänsterna ska ersättas, eller

6) övriga med dessa jämförbara villkor som är nödvändiga för att säkerställa kvaliteten på, tillgången till och effektiviteten hos posttjänster.

Villkor enligt 2 mom. 1 – 3 punkter får ställas endast för en som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster eller, om ingen skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster har ställts, för andra postföretag. Ett villkor enligt 2 mom. 4 punkten får ställas andra än dem som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster endast om ingen skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för befordran av brevöversändelser har ålagts på området.

Kommunikationsministeriet får inte ställa villkor som skulle leda till skyldigheter som är överlappande med denna lag eller be-

stämmelser som utfärdats med stöd av den eller av annan lagstiftning.

10 §

Ändring av koncession

En koncession kan ändras på ansökan av koncessionshavaren eller med dennes samtycke. Koncessionen kan även annars ändras, om det är nödvändigt av en särskild orsak som hänför sig till tryggheten av de samhällsomfattande tjänsterna eller på grund av en väsentlig förändring i verksamhetsförutsättningarna för den koncessionspliktiga verksamheten.

11 §

Återkallande av koncession

Kommunikationsministeriet får återkalla postföretagets koncession helt eller delvis, om

1) postföretaget upprepade gånger och allvarligt brutit mot denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats med stöd av den, mot bestämmelser i andra lagar som gäller postverksamhet, mot de i 9 § avsedda koncessionsvillkoren eller mot sin i 24 § avsedda skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster,

2) postföretaget inte längre med beaktade av verksamhetens natur och omfattning har tillräckliga ekonomiska resurser för att sköta sina skyldigheter, eller

3) koncessionshavaren inte har inlett regelbunden verksamhet i enlighet med koncessionen inom nio månader från ingången av koncessionsperioden, om inte koncessionsmyndigheten på ansökan av koncessionshavaren av orsaker som hänför sig till verksamhetens förutsättningar bestämmer något annat.

Återkallande av koncession förutsätter dessutom att postföretaget trots uppmaningar inte inom en rimlig tid på åtminstone en månad har korrigerat sitt förfarande, sett till att de ekonomiska resurserna är på en tillräcklig nivå eller inlett sin verksamhet.

Kommunikationsministeriet kan återkalla en koncession också om koncessionshavaren lägger ned verksamheten.

12 §

Överföring av koncession

En koncession får inte överföras. Kommunikationsministeriet kan återkalla en koncession om den faktiska bestämmanderätten i förhållande till koncessionshavaren förändras. Förändringen i bestämmanderätten ska omedelbart anmälas till kommunikationsministeriet. Ministeriet ska besluta om återkallande av koncessionen inom två månader från anmälan.

Koncessionshavaren kan begära förhandsbeslut om återkallande av koncessionen enligt 1 mom. Kommunikationsministeriet ska fatta beslut inom två månader från att ansökan har inkommit till ministeriet. Om orsaken till förändringen av bestämmanderätten är ett företagsköp som ska anmälas till Konkurrensverket enligt lagen om konkurrensbegränsningar (480/1992) eller till Europeiska kommissionen enligt rådets förordning (EG) nr 139/2004 om kontroll av företagskoncentrationer ("EG:s koncentrationsförordning"), ska kommunikationsministeriets beslut ges inom två månader från det att ärendet gällande företagsköpet har avgjorts på ett laga kraft vunnit sätt.

En koncession återkallas inte om den överförs inom en koncern mellan moderbolaget och ett dotterbolag som i sin helhet ägs av moderbolaget. En sådan överföring ska omedelbart anmälas till koncessionsmyndigheten.

13 §

Åtgärder med anledning av att postverksamhet upphör

Om ett postföretag upphör med sin verksamhet, ska företaget underrätta kommunikationsministeriet om saken senast tre månader innan verksamheten läggs ner.

Om ett postföretags koncession återkallas, om koncession inte beviljas på nytt när koncessionsperioden löpt ut eller om postföreta-

get annars upphör med sin verksamhet, ska kommunikationsministeriet besluta om de åtgärder som ska vidtas för upprätthållande av postverksamheten.

Nås inte överenskommelse om att de anläggningstillgångar som behövs för skötseln av postverksamheten ska överföras till en annan utövare av postverksamhet, kan kommunikationsministeriet besluta om överföring mot ersättning. På grunderna för och bestämmandet av ersättningen tillämpas vad som i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977) bestäms om inlösningserättning.

3 kap.

Innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna

14 §

Tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster

I hela landet ska det finnas ett permanent utbud av samhällsomfattande tjänster som ska vara tillgängliga på jämlika villkor.

I detta kapitel föreskrivs om innehållet i de samhällsomfattande tjänsterna.

15 §

Postförsändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna

Till de samhällsomfattande tjänsterna hör ett ständigt utbud av posttjänster som avser följande postförsändelser:

1) brevörsändelser som väger högst två kilogram, som betalas genom allmänt använda kontantbetalningsätt och som användaren har möjlighet att lämna till ett insamlingsställe för att transporteras av ett postföretag; i fråga om inrikes brevörsändelser ska åtminstone sådana brevprodukter tillhandahållas som kvalitetsnormen enligt 19 § för samhällsomfattande tjänster tillämpas på,

2) postpaket som väger högst tio kilogram och som betalas med allmänt använda kon-

tantbetalningsmedel och som användaren har möjlighet att lämna till ett verksamhetsställe för post eller något annat lämpligt ställe för att transporteras av ett postföretag och hämta från ett sådant verksamhetsställe,

3) postförsändelser som väger högst tjugo kilogram som ankommer till landet, samt

4) rekommendations- och försäkringstjänster för de postförsändelser som avses i 1 och 2 punkter.

I de samhällsomfattande tjänster som avses i denna paragraf ingår både inrikestjänster och utrikestjänster.

16 §

Verksamhetsställen

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska ha verksamhetsställen där produkter och tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna tillhandahålls. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska med till buds stående medel sörja för att verksamhetsställena är tillgängliga för dem som vill uträtta ärenden. Verksamhetsställena ska placeras så att användarna av samhällsomfattande tjänster kan uträtta ärenden vid ett verksamhetsställe som ligger på ett rimligt avstånd från den stadigvarande bostaden. När beslut fattas om placeringen av verksamhetsställena och vad som är rimligt avstånd ska avseende fästas vid områdets befolkningstäthet och areal, de behov att uträtta ärenden som framkommer på området, placeringen av tjänster i allmänhet och andra lokala förhållanden samt utvecklingen av nya former av posttjänster.

Ett verksamhetsställe kan också vara annat än ett fast verksamhetsställe, om dess användning inte äventyrar tillgången till samhällsomfattande tjänster.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster kan utöver de verksamhetsställen som avses i 1 mom. också ha andra verksamhetsställen.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om placeringen av verksamhetsställena. Genom förordning av

statsrådet kan bestämmelser utfärdas också om tekniska frågor som hänför sig till ordnandet av ett nät av verksamhetsställen.

17 §

Insamling och utdelning

Brevförsändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska samlas in och delas ut åtminstone en gång per dag fem vardagar i veckan, med undantag av söckenhelger. Avvikelse från skyldigheten får tillfälligt göras endast om insamling eller utdelning förhindras av orsaker som beror på adressaten, en bestämmelse i lag, avbrott i trafiken eller andra motsvarande oöverstigliga hinder som inte har kunnat beaktas vid postutdelningen.

Avsändare ska ha möjlighet att på ett insamlingsställe som ligger på ett rimligt avstånd från bostaden lämna in brevörsändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna för att transporteras av postföretaget.

Postpaket ska delas ut inom rimlig tid. Vid utdelning av försändelser som ska kvitteras och vid utdelning av postpaket kan ankomst- och användnings-

18 §

Undantag från insamlings- och utdelningsfrekvensen

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har rätt att göra undantag från den insamlings- och utdelningsfrekvens som föreskrivs i 17 § när det är fråga om hushåll som finns i svårtillgängliga skärgårds- eller ödemarksområden och som inte är belägna invid vägar som trafikeras året om, inklusive sådana rutter till vilka hör landsvägsfärjor och förbindelsebåtar som går minst fem dagar i veckan.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska årligen lämna Kommunikationsverket en utredning om antalet hushåll som avses i 1 mom. och deras läge. Undantaget får i hela landet omfatta högst 300 hushåll. Kommunikationsverket ska vid behov avgöra vilka hushåll som omfattas av det un-

dantag som gjorts från insamlings- och utdelningsfrekvensen.

Insamling och utdelning av de hushålls brevförsändelser som omfattas av undantagen enligt 1 mom. ska ske åtminstone en gång i veckan. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska utan dröjsmål underrätta adressaten om postpaket samt försändelser från en myndighet, dock senast den tredje dagen från försändelsens ankomst, om adressaten är anträffbar per telefon, elektronisk post eller på något annat sätt.

19 §

Kvalitetsnorm för samhällsomfattande tjänster

Inrikes brevförsändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna och som har lämnats in för förmedling av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster och för utdelning den andra vardagen räknat från inlämningsdagen och för vilka gällande avgift har betalats ska delas ut så att minst 95 procent av försändelserna är framme senast den andra vardagen räknat från inlämningsdagen och minst 98 procent senast den tredje vardagen.

Gränsöverskridande post inom Europeiska unionen ska delas ut så att minst 85 procent av försändelserna är framme den tredje dagen räknat från inlämningsdagen och 97 procent av försändelserna är framme den femte dagen räknat från inlämningsdagen. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska iaktta unionens interna kvalitetsnormer för gränsöverskridande post både i fråga om hela unionens post och i fråga om posten mellan två av unionens medlemsstater.

20 §

Säkerställande av språkliga rättigheter

Tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster eller sådana företag som med stöd av avtal som ingåtts med en tillhandahållare av

samhällsomfattande tjänster tillhandahåller kunderna dess tjänster ska i sin verksamhet

1) ge service på finska och svenska med iakttagande av vad som föreskrivs i språklagen, och

2) ge service på samiska med iakttagande av vad som föreskrivs i samiska språklagen .

21 §

Delgivningsförfarandet

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska se till att de delgivningsförfaranden som föreskrivs i lag kan användas i hela landet. På en person som är anställd hos den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster eller hos ett sådant företag som med stöd av ett avtal som det slutit med den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster tillhandahåller kunder den sistnämndas tjänster tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när denna person utför uppgifter som hänför sig till delgivningsförfarande.

4 kap.

Skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster

22 §

Utvärdering av marknaden

Kommunikationsverket ska regelbundet utvärdera marknaden för brev- och paket-tjänster. Utbudet av tjänster på olika håll i landet ska då utredas så att Kommunikationsverket kan bedöma behovet av att ålägga skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. På basis av utvärderingen av marknaden ska Kommunikationsverket besluta om det för trygghet av de samhällsomfattande tjänsterna är nödvändigt att ålägga skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

Kommunikationsverket ska både genom en i denna paragraf avsedd utvärdering av marknaden och genom att följa marknaden mellan utvärderingarna följa tillhandahållandet av tjänster och de faktorer som enligt 23 § påverkar nödvändigheten att ålägga skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

23 §

Åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster

Kommunikationsverket ska genom sitt beslut ålägga ett eller flera postföretag skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, om bedömningen av marknaden visar det vara nödvändigt för tryggnad av de samhällsomfattande tjänsterna. Beslutet ska grunda sig på principer av öppenhet, proportionalitet och icke-diskriminering.

De samhällsomfattande tjänsterna ska anses vara tryggade om

- 1) tjänster finns tillgängliga till alla delar för alla användare,
- 2) de tjänster som tillhandahålls är rimliga till sina priser och de tillhandahålls på rimliga och jämlika villkor, och
- 3) det på området finns sinsemellan konkurrerande företag som tillhandahåller motsvarande tjänster och som uppfyller de i 24 § avsedda villkoren för postföretag.

Kommunikationsverket ska vid åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster fastställa

- 1) hurdana i 15 § avsedda tjänster postföretaget ska tillhandahålla, och
- 2) vilket område tjänsterna ska tillhandahållas.

Genom beslut om skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster får olika postföretag inte åläggas samma skyldigheter. Genom beslut om skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster får inte heller åläggas överlappande skyldigheter med bestämmelserna i denna lag eller med bestämmelser som utfärdats med stöd av den, annan

lagstiftning eller med företagets koncessionsvillkor.

24 §

Förutsättningarna för åläggande av skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster

Skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan åläggas ett postföretag som uppfyller de förutsättningar för beviljande av koncession som avses i 6 §. Ett postföretag kan åläggas att tillhandahålla både sådana tjänster som dess koncession omfattar och paketjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

Skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska åläggas det företag som har de bästa förutsättningarna för det.

Ett postföretag kan åläggas skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster också på andra områden än dess koncessionsområde eller åläggas att tillhandahålla också andra samhällsomfattande tjänster än de som företaget har tillhandahållit, om det med tanke på tryggnad av tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster är nödvändigt och åläggandet av skyldigheten inte är orimligt för postföretagen.

25 §

Ändring av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster

Kommunikationsverket kan ändra skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster på ansökan av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster eller med dennes medgivande. För att en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska kunna ändras på ansökan av tillhandahållaren, ska tillhandahållaren visa att det av en särskild orsak är nödvändigt.

Kommunikationsverket kan ändra skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster även annars om det i de faktorer som legat som grund för beslutet sker väsentliga

ändringar och ändringen av skyldigheten är nödvändig för tryggheten av de samhällsomfattande tjänsterna.

5 kap.

Prissättning och kostnadsredovisning hos den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster

26 §

Prissättning

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska prissätta de posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna så att priserna

- 1) är rimliga,
- 2) är sådana att tjänsterna är tillgängliga för alla användare oberoende av deras bostadsort,
- 3) är kostnadsorienterade,
- 4) främjar ett effektivt tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster, och
- 5) iaktar principerna för öppenhet för insyn och icke-diskriminering.

Information om ändringar i prissättningen ska lämnas minst en månad innan ändringen sker.

27 §

Enhetsprissättning och individuella prisavtal

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska i hela landet iaktta en enhetlig prissättning för vanliga inrikes brevframsändelser som är avsedda att bli utdelade den andra vardagen från inlämningen. Skyldigheten gäller allmänt använda betalningssätt för enstaka brev.

Användningen av i denna paragraf avsedd enhetlig prissättning hindrar inte den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster att ingå individuella prisavtal med användarna om produkter och tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

Om den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ingår individuella prisavtal om produkter och tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, ska avtalens villkor och de priser som grundar sig på dem vara kostnadsorienterade och iaktta principerna om öppenhet och icke-diskriminering.

28 §

Användning av kostnadsredovisningssystem

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska använda ett kostnadsredovisningssystem där det av de insamlade uppgifterna framgår om avgifterna för olika tjänster och produkter är rimliga och hur avgifterna förhåller sig till kostnaderna.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster får själv välja sitt kostnadsredovisningssystem. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska upprätta en beskrivning av sitt kostnadsredovisningssystem för Kommunikationsverket av vilken framgår åtminstone huvudklasserna för kostnaderna och hur kostnaderna fördelas.

29 §

Fördelning av kostnaderna

I det kostnadsredovisningssystem som avses i 28 § ska den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster fördela kostnaderna så att

1) de kostnader som direkt kan hänföras till vissa tjänster eller produkter hänförs till de tjänsterna och produkterna,

2) de kostnader som inte direkt kan fördelas ska i första hand fördelas på grundval av en direkt analys av deras ursprung eller, om detta inte är möjligt, på grundval av påvisade samband med en annan kostnadsgrupp eller i förhållande till kostnader som kan hänföras till alla tjänster och produkter, och

3) de kostnader som inte kan hänföras i enlighet med punkt 1 och behövs både för till-

handahållande av samhällsomfattande tjänster och för tillhandahållande av andra än samhällsomfattande tjänster hänförs genom tillämpning av samma kostnadsfaktorer både för de samhällsomfattande tjänsterna och för andra tjänster.

Närmare bestämmelser om fördelning av kostnader i enlighet med principerna i 1 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

Kommunikationsverket får meddela närmare föreskrifter om uppgifter som ska samlas in genom kostnadsredovisningssystemet samt om beskrivningen av kostnadsredovisningssystemet. Föreskrifterna kan gälla

- 1) de uppgifter som är nödvändiga för att påvisa sambandet mellan kostnadsredovisningssystemet och prissättningen,
- 2) innehållet i och formen av beskrivningen av kostnadsredovisningssystemet, samt
- 3) ingivande av beskrivningen av kostnadsredovisningssystemet till Kommunikationsverket.

30 §

Tillsynen över kostnadsredovisningssystemet

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska välja en i revisionslagen (459/2007) avsedd revisor för att granska kostnadsredovisningssystemet i samband med revisionen av företaget. Revisorn ska utarbeta en berättelse över granskningen. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska ge in berättelsen till Kommunikationsverket före utgången av den augusti månad som följer på utgången av tillhandahållarens räkenskapsperiod.

Kommunikationsverket får meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter och vilket material revisorns berättelse ska innehålla. Föreskrifterna kan gälla

- 1) allmänna uppgifter om det granskade företaget och sättet för granskning,
- 2) det material som varit föremål för granskningsskyldigheten,
- 3) kriterier genom vilka det kan konstateras om företagets verksamhet motsvarar de skyl-

digheter som det ålagts i fråga om kostnadsredovisningssystemet, samt

4) det material som ska bifogas revisorns berättelse.

Kommunikationsverket ska årligen publicera en berättelse om hur kostnadsredovisningssystemen iakttas i företagen.

31 §

Skyldighet att redogöra för prissättning samt kostnadsredovisning

Kommunikationsverket är inte när det utövar tillsyn över prissättningens lagenlighet skyldig att i sin bedömning iakttä de principer som den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har följt i sin kostnadsredovisning. Tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna är skyldig att visa att det pris som den tar ut för en produkt uppfyller de krav som föreskrivs i denna lag.

6 kap.

Beräkning och ersättning av nettokostnaderna för samhällsomfattande tjänster

32 §

Nettokostnaderna för samhällsomfattande tjänster

Med nettokostnader för samhällsomfattande tjänster avses de kostnader som hänför sig till och som behövs för samhällsomfattande tjänster.

Nettokostnaderna för samhällsomfattande tjänster ska räknas ut som en skillnad mellan de nettokostnader som orsakas av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster å ena sidan av den verksamhet som omfattas av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, å andra sidan av den verksamhet som inte omfattas av denna skyldighet.

33 §

Kostnadsersättning till den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska av statsmedel få ersättning för den del av nettokostnaderna för samhällsomfattande tjänster som för tillhandahållaren utgör en orimlig ekonomisk belastning med beaktande av

- 1) företagets storlek,
- 2) företagsverksamhetens natur,
- 3) omsättningen av den verksamhet som företaget bedriver, och
- 4) andra omständigheter som är jämförbara med dem som avses i 1 – 3 punkten.

Beslut om ersättning för de kostnader som avses i 1 mom. fattas av kommunikationsministeriet på basis av en nettokostnadsberäkning som utarbetats av Kommunikationsverket. Andra postföretag ska delta i ersättandet av kostnaderna i förhållande till omsättningen eller försändelsevolymerna av den postverksamhet som de bedriver i Finland i enlighet med vad som föreskrivs separat i lag.

34 §

Ansökan om ersättning och beräkning av nettokostnaderna för samhällsomfattande tjänster

Ansökan om ersättning för de kostnader som avses i 33 § ska göras hos kommunikationsministeriet. Ersättning betalas retroaktivt för högst ett år från att yrkandet framställdes.

Kommunikationsministeriet ska begära att Kommunikationsverket beräknar nettokostnaderna för samhällsomfattande tjänster om en tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster kräver det och lägger fram sannolika grunder för att tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster utgör en orimlig ekonomisk belastning för den.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster är skyldig att ge Kommunikationsverket de uppgifter som behövs för att beräkna nettokostnaderna. Kommunikations-

verket är inte skyldig att använda de uppgifter som den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster gett eller iaktta de principer som tillhandahållaren använt vid kostnadsberäkningen.

35 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om beräkning av nettokostnaderna kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 kap.

Samarbete mellan postföretagen samt informationssystem

36 §

Förmedling och transitering av postförsändelser som inlämnats av misstag och undantag från skyldigheten att förmedla brevförändelser

Ett postföretag är skyldigt att se till att en brevförändelse som av misstag lämnats in till det för förmedling vidarebefordras för att förmedlas av ett annat postföretag, om adressplatsen för brevförändelsens adressat inte är belägen inom det förstnämnda postföretagets koncessionsområde. Förmedlingen ska göras till ett kostnadsorienterat pris och på villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande.

Ett postföretag som verkar som en i 9 § 2 mom. 1 punkten avsedd utsedd operatör ska på det säkraste sättet och längs de snabbaste vägar som företaget använder för sina egna försändelser transportera slutna post och brevförändelser i öppen transit som en annan utsedd operatör har lämnat till företaget.

Trots vad som föreskrivs i 2 mom. är en utsedd operatör inte skyldig att transportera eller att dela ut till adressaten brevförändelser som avsändarna postar eller låter posta i ett annat land än Finland för att dra fördel av de förmånligare avgifter som tillämpas där. Den

utsedda operatören får ta ut inrikes avgiften av adressaten, eller om denne vägrar att betala, av den utsedda operatören i ursprungslandet. Om dessa vägrar att betala inom utsatt tid, får den utsedda operatören returnera försändelserna till ursprungslandets utsedda operatör och kräva ersättning för de kostnader som föranletts av sändningen.

4) förvaltaren av befolkningsdatasystemet, räddningsmyndigheterna samt Nödcentralverket.

Den tidsfristen som föreskrivs i 4 mom. tillämpas inte på ändringar som gäller endast enskilda adressathushåll eller postnummer som getts till en enskild kund och som inte är knutet till det allmänna geografiska postnummersystemet.

37 §

Postnummersystemet

Kommunikationsministeriet ska se till att det finns ett postnummersystem för skötseln av postverksamheten. Det allmänna postnummersystemet är bundet vid geografiska områden. Dessutom kan till enskilda kunders bruk ges postnummer som inte är bundna vid geografiska områden. Ett postnummer är ett kännetecken som består av fem siffror som placeras före adressortens namn.

Kommunikationsministeriet ska införa ett villkor i koncessionen om skyldighet för ett postföretag att förvalta postnummersystemet i enlighet med vad som föreskrivs i 9 §. Ett postföretag i vars koncession ingår ett villkor som gäller postnummersystem ska iakttä vad som föreskrivs i denna paragraf.

Det postföretag som förvaltar postnummersystemet ska hålla de uppgifter som postnummersystemet innehåller offentligt framlagda. Postföretaget ska dessutom på begäran lämna ut uppgifter ur postnummersystemet. Uppgifterna ska lämnas ut i en form som är användbar vid skötsel av postverksamhet samt till ett kostnadsorienterat pris och på villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande.

Information om ändringar i postnumren ska lämnas på ett effektivt sätt, senast två månader innan ändringen genomförs. Information om ändringen ska samtidigt lämnas i synnerhet till

- 1) de användare av posttjänster som ändringen gäller,
- 2) de kommuner som ändringen gäller,
- 3) andra postföretag, och

38 §

Adressregister

Postföretagen har rätt att för bedrivande av postverksamheten och för förmedling av andra försändelser än dem som ingår i postverksamheten förvalta ett adressregister över adressater. Ett postföretag får avtala om förvaltande av adressregistret med ett annat företag.

I adressregistret registreras utöver adressaternas namn- och adressuppgifter personbeteckning samt andra uppgifter som är nödvändiga för säkerställandet av försändelsernas frambefordran och adressaternas rättigheter. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har rätt att för bedrivande av postverksamhet, för säkerställande av att försändelserna kommer fram och för att trygga adressaternas rättigheter från befolkningsdatasystemet få uppgifter om personbeteckningar och ändringar i dem, för- och efternamn, ändringar i dem och tidpunkten för ändringen, personer som fötts och flyttat till landet, personer som finns i adressregistret utan adress, födda och döda personer, adressaternas modersmål, adresser som uppstår genom stadsplanering och utveckling av adresserna i glesbygden och ändringar i dem, koordinater för byggnader, byggnads- och fastighetsbeteckningar, byggnadsklassificering och ändringar i byggnads- och fastighetsuppgifterna och tidpunkten för ändringarna. Rätten att få uppgifter gäller alla ovan nämnda uppgifter om personer som registrats i befolkningsdatasystemet, med undantag av personer som har en gällande spärrmarkering enligt lagen om befolkningsdatasystemet

och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009).

Uppgifterna i adressregistret används för att frambefordra försändelser samt för att kontrollera och korrigera de namn- och adressuppgifter som innehåses av de avsändare som ingått avtal om adresstjänster. Namn och adressuppgifter i adressregistret kan vidareutlämnas för att uppfylla adressregistrets ändamål. En personbeteckning i adressregistret får dock inte vidareutlämnas.

Ett postföretag som förvaltar ett adressregister och ett företag som avtalat med detta om att förvalta adressregistret ska på begäran till ett annat postföretag lämna ut adressatens namn- och adressuppgifter som de fått av adressater eller myndigheter samt uppgifter om uppdrag som gäller ändringar i utdelningen. En förutsättning är att det mottagande företaget behöver uppgifterna för att sköta sin postverksamhet. Postföretag ska på begäran även i realtid lämna ut de ändringar som sker i de nämnda uppgifterna. Uppgifterna ska lämnas ut i en form som är användbar vid skötsel av postverksamhet samt till ett kostnadsorienterat pris och på villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande.

En registrerad kan trots vad som föreskrivs i denna paragraf förbjuda att hans eller hennes personuppgifter lämnas ut i samband med tjänster för granskning och korrigerande av adresser.

Postföretaget ska avföra en tidigare uppgift ur adressregistret senast tio år efter det att postföretaget har fått kännedom om en ändring i uppgifterna.

39 §

Anordningar och konstruktioner som används vid utdelningen

Ett postföretag är skyldigt att ordna tillträde för ett annat postföretag till postlådor som är i dess besittning eller till någon annan sådan konstruktion där adressatens adressplats finns. Ett postföretag får ordna tillträdet på valfritt sätt som dock inte får utgöra ett hinder för ett annat postföretags verksamhet. I denna paragraf avsett tillträde ska verkställas

till ett kostnadsorienterat pris samt på öppna och icke-diskriminerande villkor.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska ge andra postföretag all den information om placeringen av postlådorna som är nödvändig för skötseln av deras postverksamhet.

8 kap.

Mottagande och utdelning av försändelser

40 §

Mottagande, förmedling och beslag av brev-försändelser

Varje postföretag är skyldigt att mot gällande avgift av var och en som så önskar ta emot och till adressaten förmedla brev-försändelser i enlighet med sin koncession och sina leveransvillkor.

Ett postföretag kan dock vägra att ta emot eller förmedla en brev-försändelse, om

1) försändelsen innehåller farliga ämnen, föremål eller produkter som det enligt lag är förbjudet att transportera eller som på annat sätt är lagstridiga eller utgör en uppenbar risk för människor eller egendom,

2) försändelsen innehåller levande insekter eller andra levande djur,

3) försändelsens innehåll är synnerligen känsligt för värme eller kyla,

4) försändelsen innehåller föremål som går sönder eller bryts eller flytande ämnen, eller

5) en oförsäkrad försändelse som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna eller en försändelse som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna innehåller pengar, värdepapper eller något annat värdefullt.

I fråga om beslag och kvarhållande av brev-försändelser föreskrivs särskilt.

41 §

Leveransvillkor

Postföretagen ska ha leveransvillkor. Leveransvillkoren ska offentliggöras på företagens

internetsidor och på begäran finnas gratis tillgängliga i pappersform.

Av leveransvillkoren ska framgå

1) rättigheterna och skyldigheterna för användarna av posttjänster och postföretaget,

2) de medel som användare av posttjänster har till sitt förfogande i sådana fall där en försändelse har försenats, försvunnit, blivit stulen eller skadats, eller där tjänsternas kvalitetsnormer inte har iakttagits; dessa medel ska vara klara, enkla och rimliga till sina kostnader,

3) rättsmedlen för användare av posttjänster,

4) möjligheten för användare av posttjänster att föra sådana fall där användaren och postföretaget inte har enats till behörig myndighet för behandling,

5) förfarandet enligt vilket avgifterna bestäms eller fastställs,

6) förfarandet enligt vilket användarna av posttjänster informeras om ändringar i avgifterna, samt

7) grunderna för säkerheter eller andra avvikande betalningsgarantier som krävs av posttjänstanvändare.

En prislista över avgifterna för posttjänsterna ska finnas tillgänglig för användarna utan kostnad, och av prislistan ska alla omständigheter som hänför sig till prissättningen framgå klart. Om ett särskilt anbud eller avtal om tillhandahållande av posttjänster lämnas eller ingås, ska det göras i skriftlig eller elektronisk form så att dess innehåll inte ensidigt kan ändras och att det finns tillgängligt för båda parterna.

Användarna ska informeras om nya leveransvillkor minst en månad innan de träder i kraft.

42 §

Kontroll av posttjänsternas kvalitet

Varje postföretag ska årligen publicera uppgifter om tjänsternas kvalitet, av vilka dessutom ska framgå antalet klagomål och hur de har behandlats. Den undersökning som mäter hur den i 19 § föreskrivna kvalitetsnormen uppfylls ska utföras av ett organ

som är oberoende av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Uppgifterna och undersökningen ska skickas till Kommunikationsverket för kännedom.

43 §

Utdelning

Brevförsändelser till småhus ska bäras ut till en postlåda som med beaktande av de lokala förhållandena är belägen på ett rimligt avstånd från adressatens adressplats. Brevförsändelser som delas ut till bostadslägenheter i höghus ska bäras ut till de enskilda bostädernas brevinkast.

När beslut fattas om utdelningsstället kan avseende dessutom fästas vid lokala omständigheter eller adressatens personliga specialbehov som beror på ålder eller hälsotillstånd. Bland de personliga specialbehoven ska adressatens rörelsehinder eller minst 75 års ålder beaktas i enlighet med vad som anges i Kommunikationsverkets föreskrifter utfärdade med stöd av 48 §.

Ankomstavi kan användas vid utdelningen av sådana försändelser som ska kvitteras och vid utdelning av postpaket. Postföretaget har rätt att på överlåtelsedokumentet för brev-försändelser som ska kvitteras anteckna adressatens personbeteckning och den handling där personbeteckningen har kontrollerats.

Adressaten kan mot en rimlig avgift ingå avtal med postföretaget om arrangemang som avviker från bestämmelserna i denna paragraf.

44 §

Placering av postlådor

Placeringen av postlådor fastställs av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster för brevtjänster eller ett annat postföretag som i enlighet med 9 § har ålagts skyldighet att besluta om postlådornas placering. Vid placeringen ska kraven i 43 och 45 § och de föreskrifter som har meddelats med stöd av 48 § beaktas.

En part som är missnöjd med placeringen av en postlåda kan föra ärendet till kommunens byggnadstillsynsmyndighet för avgörande. Den som tillhandahåller samhällsomsfattande tjänster kan hos byggnadstillståndsmyndigheten begära ett avgörande i en meningsskiljaktighet som gäller placering av en postlåda, om adressaten inte placerar postlådan på det ställe som tillhandahållaren anger men inte bestrider ärendet.

Kommunens byggnadstillsynsmyndighet ska i sitt beslut beakta annan användning av stället i fråga, kraven för en ändamålsenlig postverksamhet samt kraven i 43 och 45 § och de föreskrifter som har meddelats med stöd av 48 §.

45 §

Placering av anläggningar och konstruktioner som behövs för postutdelning

En kommun är skyldig att tillåta att sådana anordningar och mindre konstruktioner, såsom postlådor, som behövs för insamling och utdelning av brevfrösendelser placeras på sådana allmänna områden som anvisats i en detaljplan, de inte kan placeras på något annat för postföretaget eller adressaten rimligt sätt och till rimliga kostnader. Anordningar och mindre konstruktioner som behövs för insamlingen och utdelningen får inte medföra onödig fara för trafiken eller väsentlig olägenhet för underhåll, renhållning och annan användning av ett allmänt område.

Ägaren till en tomt, någon annan fastighet eller en byggnad är skyldig att tillåta att anordningar eller mindre konstruktioner som behövs för insamlingen och utdelningen fästs på en vägg, en port eller vid ett staket under de förutsättningar som anges i 1 mom. Skyldigheten kan dock påföras endast om den är rimlig med hänsyn till ägaren.

Anordningar eller mindre konstruktioner som behövs för insamling och utdelning får placeras vid sådana landsvägars skydds- eller frisiktsområden som avses i landsvägslagen (503/2005), om placeringen eller användningen av lådorna inte medför onödig fara

för trafiken eller väsentlig olägenhet för väghållningen.

46 §

Ersättning för placering av postlådor

Men och skada som postlådor orsakar ska ersättas enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter. Ett avtal om ersättning binder också en senare ägare till fastigheten eller byggnaden.

47 §

Förvaring av adressatens postfrösendelser för avhämtning

Postföretaget har rätt att förvara brevfrösendelser som ankommit till en adressat för avhämtning på det verksamhetsställe som bestäms enligt adressatens adress eller på ett annat motsvarande avhämtningsställe

1) om adressaten och postföretaget inte har kommit överens om arrangemangen för mottagandet av posten och frågan inte har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom, eller

2) om adressaten har ingripit i arrangemangen för mottagningen av posten så att postföretaget inte kan dela ut brevfrösendelser till adressaten i en postlåda som är placerad på ett ställe som bestämts i enlighet med 44 §.

48 §

Kommunikationsverkets rätt att meddela föreskrifter

Kommunikationsverket får meddela närmare föreskrifter

1) om placering av anordningar och mindre konstruktioner som behövs för mottagning och utdelning av brevfrösendelser,

2) om hur lokala förhållanden eller adressatens personliga specialbehov som beror på ålder eller hälsotillstånd ska beaktas i postutdelningen.

9 kap.

Postföretagets ansvar

49 §

Postföretagets ansvar

Ett postföretag ansvarar för skador som avsändaren eller adressaten orsakas av att en försändelse försenas, försvinner eller skadas.

Om en försändelse är försenad har en avsändare eller en adressat som lidit skada på grund av förseningen rätt till ersättning.

Om en försändelse har försvunnit har avsändaren rätt till ersättning.

Om en försändelse har skadats har

- 1) postens avsändare rätt till ersättning tills försändelsen överlåtits till adressaten, eller
- 2) postens adressat rätt till ersättning från och med den tidpunkt när denne tagit emot försändelsen.

Ett postföretags ansvar börjar när avsändaren lämnat försändelsen till ett insamlingsställe eller på annat sätt till postföretaget för transport. Ansvaret upphör när försändelsen enligt överenskommet leveranssätt antingen har lämnats i adressatens anordning eller konstruktion för postutdelning eller överlämnats till adressaten eller dennes företrädare eller när behövlig kvittering över mottagen försändelse har fåtts.

50 §

Befrielse från ansvar och begränsning av ansvaret för postföretag

Ett postföretag befrias från skadeståndsansvar, om det visar att skadan orsakats av en omständighet som företaget inte har kunnat undvika och vars konsekvenser det inte har kunnat förhindra.

Om ett postföretag eller någon vars förfarande postföretagen ansvarar för har orsakat skadan uppsåtligt eller av grov oaktsamhet, kan de inte åberopa bestämmelserna i 1 mom. eller i 51 § om befrielse från ansvar eller begränsning av ansvaret.

Ett avtalsvillkor som till nackdel för avsändaren eller adressaten avviker från ansvarsbestämmelserna i denna lag är ogiltigt. Avvikelse från bestämmelserna får dock göras genom avtal med någon annan än en konsument som avses i 1 kap. 4 § i konsumentskyddslagen (38/1978), om avvikelsen är rimlig med hänsyn till avtalsparternas ställning, försändelsens exceptionella karaktär eller andra särskilda omständigheter.

Postföretag och den vars förfarande postföretagen ansvarar för har rätt att åberopa bestämmelserna om begränsning av ansvaret och befrielse från ansvar i denna lag även när yrkandet på ersättning inte grundar sig på denna lag, om ersättning kunde ha yrkats med stöd av denna lag.

51 §

Begränsning av ansvaret

Till den som lidit skada av att en försändelse försenats ska i ersättning betalas skadebeloppet, dock högst

- 1) 50 euro för en vanlig brevårsändelse,
- 2) 85 euro för en rekommenderad eller med mottagningsbevis försedd brevårsändelse,
- 3) 150 euro för andra brevårsändelser eller postpaket.

Till den som lidit skada av att en försändelse skadats eller försvunnit ska i ersättning betalas skadebeloppet, dock högst

- 1) 50 euro för en vanlig brevårsändelse,
- 2) det avtalade försäkringsdsvärdet för en försäkrad försändelse,
- 3) 340 euro för andra brevårsändelser,
- 4) 25 euro per kilogram för postpaket.

Skadeståndet enligt denna lag kan jämkas enligt vad som anses skäligt, om den skadelidande har medverkat till skadan eller om en annan omständighet som inte ingick i den skadevällande handlingen också har bidragit till skadans uppkomst.

De högsta skadeståndsbeloppen enligt 1 och 2 mom. kan justeras genom förordning av statsrådet i motsvarighet till förändringen i penningvärdet.

52 §

Anmärkning och preskription

Vid äventyr att talerätten går förlorad ska anmärkning om att en försändelse skadats eller försenats framställas till ett postföretag inom en rimlig tid efter att adressaten har upptäckt skadan eller förseningen eller borde ha upptäckt den. Anmärkning om en synlig skada ska dock framställas i samband med att försändelsen tas emot, om denna överlämnas personligen till adressaten eller dennes företrädare, som inte är konsument.

Rätten till ersättning är förverkad, om yrkandet inte framställs skriftligen till postföretaget inom ett år eller, om skadan eller förseningen har orsakats uppsåtligt eller av grov oaktsamhet, inom tre år,

1) från det att postföretagets ansvar enligt 49 § 5 mom. har upphört, om rätten grundar sig på att försändelsen har skadats eller försenats, eller

2) från det att postföretaget har meddelat adressaten att försändelsen har försvunnit eller i fråga om en vanlig brevårsändelse från det att adressaten borde ha upptäckt försvinnandet, om rätten grundar sig på att försändelsen har försvunnit.

Postföretaget ska behandla de yrkanden som framförts mot det genom enkla förfaranden och utan dröjsmål. Information om förfarandet för yrkande på ersättning ska hållas effektivt tillgänglig för användarna.

10 kap.

Frambefordran av försändelser och behandling av obeställbara försändelser

53 §

Bestämmanderätten över postårsändelser

En avsändare har rätt att bestämma över en postårsändelse tills försändelsen har överlåtit i adressatens besittning i enlighet med villkoren för försändelsen, om inte försändelsen i enlighet med gällande lagstiftning har tagits i beslag. Om avsändaren och adressa-

ten samtidigt gör anspråk på en postårsändelse ska den ges till avsändaren.

När försändelsen är i ett postföretags besittning har avsändaren rätt att återta försändelsen, bestämma att försändelsen ska överlämnas till någon annan än den som finns antecknad som adressat och korrigera eller ändra den postadress som finns antecknad eller ge postföretaget andra motsvarande instruktioner.

Adressaten har rätt att bestämma över vidarebefordran av eller avbrott i utdelningen för försändelser som adresserats till honom eller henne. Avsändarens bestämmanderätt över försändelsen upphör när försändelsen har delats ut till det ställe som motsvarar adressatens instruktioner.

54 §

Postföretagets skyldighet att befordra en försändelse till adressaten och behandling av obeställbara försändelser

Postföretag är skyldiga att befordra brevårsändelser eller postpaket till den adress som finns antecknad på försändelsen.

Om adressuppgiften för en brevårsändelse eller ett postpaket är bristfällig eller felaktig, ska postföretaget med hjälp av sitt adressregister och allmänt tillgängliga offentliga register sträva efter att utreda adressatens rätta adress. Om adressaten har ingått en adressförändring eller ett avtal om vidarebefordran som är i kraft, ska brevårsändelser eller postpaket delas ut till den nya adressen, om inte postföretaget kommit överens om något annat med avsändaren. I fråga om brevårsändelser eller postpaket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna kan det dock inte avtalas annat med avsändaren om adressutredning.

Postföretaget ska returnera brevårsändelser eller postpaket till dess avsändare om

- 1) adressatens adress inte kan utredas,
- 2) adressaten inte har velat ta emot försändelsen,
- 3) gällande avgift för försändelsen inte har betalats och adressaten inte har löst ut försändelsen trots att postföretaget erbjudit den för lösen, eller

4) det är fråga om en försändelse som postföretaget inte kan transportera vidare av någon annan orsak som inte är beroende av det.

Om en försändelse som avses i 3 mom. inte kan returneras till avsändaren av någon orsak som inte beror på postföretaget, ska det behandlas som obeställbart. Postföretag ska omedelbart sända obeställbara brevårsändelser till Kommunikationsverket för behandling.

Bestämmelserna i 2 - 4 mom. tillämpas inte på direktreklam.

Postföretagen får ta ut en avgift för ny befordran och returnering av paket samt för försändelser som ska återställas enligt bestämmelserna om distansförsäljning i 6 kap. i konsumentskyddslagen.

55 §

Postföretags rätt att öppna slutna försändelser

Ett postföretag har inte rätt att öppna ett slutet brev.

Ett postföretag har rätt att öppna ett postpaket om

1) försändelsen är skadad och det är nödvändigt att öppna den för att skydda innehållet eller konstatera dess skick,

2) det är skäl att misstänka att försändelsen kan orsaka fara för hälsa eller egendom, eller

3) det är fråga om ett i 56 § avsett obeställbart postpaket som måste öppnas för försäljning eller förstöring.

Ett postpaket får i närvaro av en annan person, öppnas av en person som Kommunikationsverket har bemyndigat för denna uppgift. Innehållet i ett öppnat postpaket får inte granskas mera än vad som är nödvändigt med beaktande av orsaken till att det öppnas. På ett öppnat postpaket ska göras anteckningar som bestäms av Kommunikationsverket. Över öppnandet ska upprättas ett protokoll som ska undertecknas av dem som har deltagit i öppnandet och som ska sändas till Kommunikationsverket. På personer som är anställda hos ett postföretag tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som nämns i denna paragraf.

Om ett postpaket som avses i 2 och 3 mom. innehåller ett förtroligt meddelandet ska det befordras till adressaten eller, om adressaten inte framgår av försändelsen, till Kommunikationsverket för behandling.

56 §

Förvaring och förstöring av försändelser

Ett postföretag får förstöra en postförsändelse vars innehåll uppenbart har förskämts.

Ett postföretag får förstöra en postförsändelse med avsändarens samtycke. Ett postföretag får också förstöra en sådan öppen försändelse, i vilken det uppenbart inte går att hitta uppgifter som främjar utredandet av avsändaren eller adressatens adressuppgifter.

Ett postföretag får förstöra obeställbara postpaket och försändelser som innehåller direktreklampost och om vars returnering det inte har avtalats med postförsändelsens avsändare.

Ett postföretag får förstöra ett i 3 mom. avsett postpaket tidigast sex månader efter att adressaten har underrättats om försändelsens ankomst eller avsändaren underrättats om försändelsens returnering. Förstöring enligt denna paragraf ska göras på ett sätt som tryggar förtroligheten i meddelanden.

I stället för förstöring har postföretag rätt att sälja i denna paragraf avsedda obeställbara postpaket på det sätt som föreskrivs i lagen om näringsidkares rätt att sälja saker som inte har hämtats (688/1988). I stället för den förvaringstid som föreskrivs i den lagen ska postföretaget dock förvara postförsändelsen i sex månader före dess försäljning.

På varor som transporteras i postnätet och som inte längre går att koppla ihop med någon postförsändelse gäller vad som föreskrivs i hittegodslagen (778/1988).

57 §

Behandling av obeställbara försändelser vid Kommunikationsverket

Kommunikationsverket ska sträva efter att reda ut adressuppgifterna på adressaten eller avsändaren till en obeställbar postförsändelse

som ett postföretag har sänt till verket i enlighet med 54 § 4 mom. Förfarandet för obeställbara försändelser tillämpas endast för att utreda avsändarens uppgifter, om det är fråga om en i 54 § 3 mom. 3 punkten avsedd försändelse.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska ge Kommunikationsverket gratis tillgång till sitt adressregister för att reda ut adressuppgifterna på adressater eller avsändare.

Kommunikationsverket har vid behandlingen av obeställbara försändelser rätt att öppna ett slutet brev, om

- 1) det är nödvändigt för att reda ut adressatens adress så att försändelsen ska kunna frambefordras eller avsändarens adress för att försändelsen ska kunna returneras,
- 2) det är skäl att misstänka att försändelsen kan orsaka fara för hälsa eller egendom, eller
- 3) det är uppenbart att innehållet i försändelsen av säkerhetsskäl hindrar det från att bli transporterat vidare.

Vid Kommunikationsverket får den som behandlar obeställbara försändelser öppna en postförsändelse endast i närvaro av en annan person. Innehållet i en öppnad postförsändelse får inte granskas mera än vad som är nödvändigt med beaktande av orsaken till att den öppnas. På en öppnad försändelses omslag eller i en särskild bilaga som följer med försändelsen ska antecknas orsaken till att försändelsen har öppnats, tid och plats för öppnandet samt den bestämmelse som öppnandet grundat sig på. Anteckningen ska undertecknas av dem som verkställt öppnandet. Över öppnandet ska också upprättas ett protokoll som avses i 55 §.

58 §

Returnering av försändelser från Kommunikationsverket till postföretag

Om en öppnad försändelse innehåller uppgifter som gör det möjligt för Kommunikationsverket att reda ut adressatens eller avsändarens adressuppgifter, ska Kommunikationsverket returnera försändelsen jämte anteckningarna om öppnandet till postföretaget.

För säkerställandet av förtroligheten ska försändelsen returneras sluten.

Postföretaget ska befordra den av Kommunikationsverket returnerade försändelsen tillsammans med anteckningar om öppnandet till adressaten eller avsändaren, om deras adressuppgifter går att reda ut på basis av uppgifterna i försändelsen.

59 §

Behandling av öppnade försändelser vid Kommunikationsverket

Om det i en öppnad postförsändelse inte finns uppgifter som gör det möjligt att befordra försändelsen till adressaten eller returnera den till avsändaren, ska Kommunikationsverket förvara försändelsen i sex månader. Förvaringstiden räknas från den dag då försändelsen öppnades.

Om adressaten eller avsändaren av en obeställbar försändelse inte har kunnat redas ut inom förvaringstiden på sex månader, ska försändelsen förstöras på lämpligt sätt och så att förtroligheten tryggas. Om försändelsen innehåller annat än ett meddelande som är avsett att vara personligt, kan det övriga innehållet säljas på lämpligt sätt.

Medel som influtit vid försäljning av innehållet i en försändelse ska redovisas till Kommunikationsverket minskade med kostnaderna för försäljningen. Också pengar som finns i en försändelse ska redovisas till Kommunikationsverket. Kommunikationsverket får också överlåta innehållet i försändelserna till allmännyttiga ändamål.

Kommunikationsverket ska från en i 57 § 2 mom. 3 punkten avsedd försändelse avlägsna innehåll som av säkerhetsskäl hindrar vidarebefordran av försändelsen. Avlägsnat innehåll får säljas, förstöras eller överlåtas på ett sätt som avses i 2 och 3 mom. dock utan att den tidsfrist som anges i 1 mom. iaktas. Kommunikationsverket ska befordra försändelsen till postföretaget för vidarebefordran. Kommunikationsverket ska på försändelsen göra anteckningar om öppnande och avlägsnande av innehåll.

En försändelse får förstöras utan iakttagande av den i 1 mom. nämnda tiden, om det är fråga om

- 1) en försändelse vars innehåll uppenbart har förskämts,
- 2) en försändelse vars innehåll kan orsaka fara för hälsa eller egendom, eller
- 3) en försändelse som det av någon annan orsak är uppenbart onödigt att förvara.

60 §

Tjänsteansvar

Bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar ska också tillämpas på en person som står i ett annat anställningsförhållande än tjänsteförhållande eller motsvarande anställningsförhållande till Kommunikationsverket då han eller hon behandlar obeställbara försändelser.

61 §

Undantag från offentligheten för myndighetshandlingar samt tystnadsplikt

De postförsändelser och handlingar i dem som Kommunikationsverket har i sin besittning och som verket fått när det skött sitt uppdrag enligt detta kapitel, är sekretessbelagda.

Anställda vid Kommunikationsverket får inte röja sådan information om postförsändelser eller deras innehåll som de fått när de skött uppgifter enligt detta kapitel. I fråga om tystnadsplikt, förbud mot utnyttjande och brott mot tystnadsplikten föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Trots vad som föreskrivs i denna paragraf får Kommunikationsverket till ett postföretag lämna ut uppgifter ur protokoll över öppnande av postförsändelser, om detta behövs för att utreda adressuppgifterna på en adressat eller en avsändare av en försändelse.

11 kap.

Övriga skyldigheter för postföretag

62 §

Säkerställande av sekretessen i fråga om förtroliga meddelanden

Ett postföretag ska säkerställa sekretessen för konfidentiella meddelanden. Samma skyldighet gäller också den som med stöd av avtal som de ingått med ett postföretag behandlar postförsändelser eller tillhandahåller kunderna postföretagets tjänster.

63 §

Tystnadsplikt

Den som är anställd hos ett postföretag får inte röja vad han eller hon i sitt arbete har fått veta om en kund eller dennes angelägenheter, om röjandet av upplysningarna skulle göra intrång i sekretessen i fråga om förtroliga meddelanden eller skada ett affärs- eller kundförhållande. Tystnadsplikten gäller också den som med stöd av avtal med ett postföretag behandlar postförsändelser eller tillhandahåller kunderna postföretagets tjänster.

64 §

Beredskapsskyldighet för postföretag

Ett postföretag ska genom beredskapsplanering och genom att skapa beredskap för undantagsförhållanden se till att dess verksamhet fortsätter så ostört som möjligt också under sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen (1080/1991) samt i störningssituationer under normala förhållanden.

65 §

Närmare bestämmelser om beredskap

Närmare bestämmelser om postföretagets beredskapsskyldighet enligt 64 § får utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmel-

serna kan gälla ordnande av nödvändig postverksamhet för att säkerställa ledandet av samhället eller samhällets säkerhet eller för att säkerställa näringslivets funktionsförmåga.

Kommunikationsverket får meddela närmare tekniska föreskrifter om postföretags beredskapsskyldighet. Bestämmelserna kan gälla

- 1) posttjänsternas tekniska egenskaper,
- 2) handlingar som hänför sig till tryggnad av postföretagens funktion och tjänster under undantagsförhållanden,
- 3) tekniska åtgärder för att minimera störningar; samt
- 4) andra jämförbara tekniska frågor.

66 §

Kostnader som föranleds av beredskap

Ett postföretag har rätt att få ersättning för kostnader som föranleds av beredskap ur den försörjningsberedskapsfond som avses i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992) endast om kostnaderna med beaktande av naturen hos och omfattningen av postföretagets verksamhet är betydande.

Beslut om ersättande av de kostnader som avses i 1 mom. fattas av Försörjningsberedskapscentralen på framställning av kommunikationsministeriet.

12 kap.

Styrning och tillsyn över postverksamhet

67 §

Allmän styrning, utveckling och tillsyn

Den allmänna styrningen och utvecklandet av postverksamheten ankommer på av kommunikationsministeriet.

Kommunikationsverket ska utöva tillsyn över att denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den iakttas. Kommunikationsverket ska varje år publicera en berättelse över hur de kvalitetsnormer som anges i 19 § har iakttagits.

Kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket ska vid skötseln av uppgifter enligt denna lag vid behov samarbeta med konkurrens- och konsumentmyndigheterna.

68 §

Tillsynsavgift för postverksamhet

Postföretagen ska betala en årlig tillsynsavgift för postverksamhet till Kommunikationsverket. Det sammanlagda beloppet av de tillsynsavgifter som tas ut hos postföretagen motsvarar de totala kostnader som Kommunikationsverket orsakas av skötseln av sådana uppgifter enligt denna lag som gäller postföretag.

69 §

Storleken på tillsynsavgiften för postverksamhet

Tillsynsavgiften för postverksamhet utgör 0,0024 procent av omsättningen för den koncessionspliktiga postverksamhet som ett postföretag bedrivit i Finland under den räkenskapsperiod som löpt ut två år innan tillsynsavgiften tas ut, dock minst 2 000 euro.

Den tillsynsavgift för postverksamhet som tas ut hos ett nytt postföretag är 1 000 euro under det första verksamhetsåret och 5 000 euro under det andra året. Avgiften för det tredje verksamhetsåret och de därpå följande åren bestäms på det sätt som föreskrivs i 1 mom.

Om räkenskapsperioden avviker från kalenderåret, omvandlas omsättningen att motsvara omsättningen för ett år genom att den multipliceras med talet 12 och divideras med antalet månader i räkenskapsperioden. Om den i 1 mom. avsedda postverksamheten helt och hållet upphör under en faktureringsperiod, ska Kommunikationsverket bestämma avgiftens storlek för den tid enligt 1 mom. under vilken postverksamhet bedrivits.

Om den i 1 mom. avsedda postverksamheten under tiden mellan utgången av den avgiftsgrundande räkenskapsperioden och avgiftens förfallodag har överlåtits till ett annat

företag, ska Kommunikationsverket bestämma hur stor avgiften ska vara för det företag som bedriver verksamheten på avgiftens förfallodag med beaktande av den fastställda omsättningen för den överlåtna postverksamheten enligt 1 mom. under den räkenskapsperiod som ligger till grund för avgiften.

Om det under tiden mellan utgången av den avgiftsgrundande räkenskapsperioden och avgiftens förfallodag har inträffat förändringar i företagets koncernförhållanden, bestäms avgiftens storlek utgående från vilken företags andel har varit av den avgiftsgrundande räkenskapsperiodens omsättning för den i 1 mom. avsedda postverksamheten.

En avgift som tagits ut återbetalas inte även om företaget upphör med den i 1 mom. avsedda postverksamheten eller dess koncession återkallas under faktureringsperioden.

70 §

Omsättningen i en koncern som grund för bestämmande av avgiften

Om ett postföretag ingår i en i 1 kap. 6 § i bokföringslagen (1336/1997) avsedd koncern, är grunden för postföretagets avgift företagets andel av den gemensamma omsättningen för den postverksamhet som de avgiftsskyldiga postföretagen i samma koncern bedriver i Finland, minskad med företagens inbördes omsättning av denna verksamhet. Avgiften bestäms på samma sätt också i sådana fall då moderbolaget inte är finskt.

Genom förordning av kommunikationsministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om hur de uppgifter som behövs för bestämmande av avgiften ska anmälas till Kommunikationsverket.

71 §

Bestämmande och uttagande av tillsynsavgift för postverksamhet

Tillsynsavgiften för postverksamhet tas ut årligen i fyra poster. Tillsynsavgiften för postverksamhet påförs av Kommunikationsverket. Närmare bestämmelser om verkstäl-

ligheten av avgiften får utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet.

För bestämmande av avgiften har Kommunikationsverket rätt att av ett postföretag få uppgifter om omsättningen för den i 69 § avsedda postverksamhet som bedrivits av företaget i Finland under den räkenskapsperiod som gått ut två år före det år avgiften tas ut. De postföretag som ingår i en koncern ska dessutom lämna Kommunikationsverket en utredning om vilka poster i koncernföretagens inbördes postverksamhet som i enlighet med 70 § 1 mom. har dragits av från postverksamhetens omsättning. Postföretaget ska ge in uppgifterna till Kommunikationsverket inom en månad efter det bokslutet har fastställts. En kopia av det fastställda bokslutet och koncernbokslutet ska ges in som bilaga.

Bestämmelsen om tillsynsavgiftens direkta utsöksbarhet utan utsökingsgrund finns i lagen verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Om tillsynsavgiften för postverksamhet inte betalas senast på förfalldagen, tas på det obetalda beloppet ut en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § i räntelagen (633/1982). I stället för dröjsmålsränta kan myndigheten ta ut en dröjsmålsavgift på fem euro, om dröjsmålsräntan skulle understiga detta belopp.

72 §

Skyldighet att lämna uppgifter

Trots vad som någon annanstans i lag föreskrivs om sekretess för handlingar är postföretagen skyldiga att samla in och överlämna till kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket sådana uppgifter om sin ekonomi och verksamhet enligt denna lag som dessa myndigheter behöver för att sköta uppgifter som avses i denna lag eller för att upprätta statistik som hänför sig till dessa uppgifter. Uppgifterna ska överlämnas gratis, utan obefogat dröjsmål och i den form som myndigheten begär.

Den skyldighet att samla in och överlämna uppgifter som avses i 1 mom. gäller också andra företag som har i sin besittning information som är nödvändig och av betydelse

för postverksamhet och de myndighetsuppgifter som avses i denna lag.

Kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket ska uppge användningsändamålet för uppgifterna samt motivera begäran om överlämnande av uppgifter.

Kommunikationsverket ska överlämna i 1 mom. avsedda uppgifter som fått vid utförandet av i denna lag föreskrivna uppgifter till kommunikationsministeriet på ministeriets begäran. Kommunikationsverket ska utan dröjsmål underrätta den som de överlämnade uppgifterna gäller om överlämnandet.

73 §

Användning av handlingar från utländska myndigheter

Kommunikationsministeriet eller Kommunikationsverket får använda sekretessbelagda handlingar som det tagit emot av utländska myndigheter endast för det ändamål för vilket de har getts.

74 §

Utlämnande av uppgifter till Europeiska kommissionen eller till en annan EES-stat

Kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket är skyldiga att på begäran av Europeiska kommissionen och tillsynsmyndigheten i en annan stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet överlämna uppgifter som behövs för tillsynen av den inre marknaden för posttjänster.

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet har kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket rätt att överlämna sekretessbelagda handlingar till samt röja sekretessbelagda uppgifter för Europeiska kommissionen och tillsynsmyndigheten i en annan stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det är nödvändigt för tillsynen av den inre marknaden för posttjänster.

13 kap.

Tvångsmedel, påföljder och ändringssökande

75 §

Tvångsmedel

Om ett postföretag eller en annan sådan sammanslutning som bestämmelserna i denna lag berör bryter mot denna lag eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den, kan Kommunikationsverket ålägga företaget eller sammanslutningen att rätta sitt fel eller sin försummelse.

Kommunikationsverket kan förena ett beslut som avses i 1 mom. med vite eller hot om att verksamheten helt eller delvis avbryts eller att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad så som föreskrivs i viteslagen (1113/1990).

Kostnaderna för en åtgärd som vidtagits på den försumliges bekostnad betalas i förskott av statens medel. Kostnaderna är direkt utsökbara. Bestämmelser om indrivningen av dem finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter.

76 §

Olovligt bedrivande av postverksamhet

Den som bedriver postverksamhet utan en i 3 § avsedd koncession ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *bedrivande av olovlig postverksamhet* dömas till böter.

77 §

Frankeringsförseelse

Den som för att bereda sig eller någon annan orättmätig ekonomisk vinning

1) förfalskar en frankering, imiterar en sådan eller bidrar till framställningen av en förfalskad eller imiterad frankering,

2) återanvänder, marknadsför, distribuerar, sprider, transporterar, ställer ut, uppvisar eller publicerar en förfalskad eller imiterad frankering, eller

3) använder eller återanvänder en redan använd frankering som porto,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag för *frankeringsförseelse* dömas till böter.

Försök är straffbart.

I denna lag avses med frankering olika sätt att betala postförsändelser, såsom frimärken som befinner sig i omlopp eller har dragits tillbaka, frankostämpel, märkningar med frankeringsmaskin eller tryckpress eller internationella svarsakuponger.

78 §

Brott mot tystnadsplikten

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 63 § döms enligt 38 kap. 1 – 2 § i strafflagen, om gärningen inte utgör brott enligt 40 kap. 5 § eller om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

79 §

Avgörande av meningsskiljaktigheter

Om ett postföretag eller en person vars rättighet, intresse eller skyldighet ärendet gäller anser att någon handlar i strid med denna lag eller med bestämmelser som utfärdats med stöd av den får företaget eller person i fråga föra ärendet till Kommunikationsverket för avgörande. Kommunikationsverket ska i ärendet fatta beslut inom fyra månader från det att ansökan inkommit. Kommunikationsverket ska också på eget initiativ ta upp ärenden för avgörande.

Den som önskar få ett beslut av Kommunikationsverket i fråga om en omständighet som gäller honom eller henne själv ska ges information om hur begäran om beslut görs.

Kommunikationsverkets beslutanderätt omfattar inte frågor som gäller avtalsförhål-

landen mellan postföretag och kunder eller ersättningsansvaret.

80 §

Ändrings sökande

Beslut som kommunikationsministeriet, Kommunikationsverket och kommunens byggnadstillsynsmyndighet meddelat med stöd av denna lag får överklagas genom besvär i enlighet med vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Ett beslut av kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket ska iakttas också om det överklagas, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

Kommunikationsverket har rätt att genom besvär överklaga ett i 1 mom. avsett beslut av domstolen genom vilket förvaltningsdomstolen upphäver eller ändrar ett beslut av Kommunikationsverket.

14 kap.

Särskilda bestämmelser

81 §

Handräckning

Kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket har rätt att få handräckning av polisen, tullmyndigheterna och gränsbevakningsväsendet för verkställandet av denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

82 §

Frimärksutgivning och användning av andra portomärken

Kommunikationsministeriet kan på ansökan bevilja postföretag rätt att utge internationellt godkända eller i Finland godkända

frimärken. Rätten att utge frimärken gäller för högst den tid som koncessionen är i kraft.

Kommunikationsverket kan vid behov meddela föreskrifter om formen på portomärken som motsvarar frimärken och om deras placering på brevfrösendelser samt om annan användning av dem.

15 kap.

Ikraftträdande

83 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om posttjänster (313/2001).

Genom denna lag upphävs lagen om avgift för tryggande av postförmedling i glesbygden (708/1997).

84 §

Övergångsbestämmelse

En koncession för postverksamhet som är i kraft vid ikraftträdandet av denna lag tills en ny koncession har beviljats det med stöd av denna lag. Koncessionen gäller dock högst till utgången av koncessionsperioden. Om villkoren i koncessionen strider mot bestämmelserna i denna lag, ska bestämmelserna i denna lag iakttas.

Ansökningar om koncession som har anhängiggjorts före lagens ikraftträdande behandlas enligt bestämmelserna i denna lag.

Skyldighet att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster som är i kraft vid ikraftträdandet av denna lag gäller till dess att Kommunikationsverket meddelar ett beslut genom vilket en ny skyldighet att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster åläggs eller ge-

nom vilket en skyldighet inte alls åläggs eller åläggs endast delvis. Innehållet i skyldigheten att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster bestäms enligt 3 kap. med beaktande av vad som föreskrivs i 10 mom.

Kommunikationsverket ska första gången utföra en i 22 § avsedd utvärdering av marknaden så att den är tillgänglig senast ett år efter lagens ikraftträdande.

Vad som bestäms i 38 § om adressregister tillämpas även på de uppgifter som finns i postföretagets register vid lagens ikraftträdande.

Ett postföretag som vid denna lags ikraftträdande har rätt att ge ut frimärken får fortsätta att ge ut frimärken under sin koncessionstid.

På avtal som gällde vid denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Om en försändelse har lämnats till ett postföretag för transport före denna lags ikraftträdande, ska på postföretagets ansvar tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Bestämmelserna i denna lag om behandling av obeställbara försändelser tillämpas också på sådana försändelser som lämnats för befordran före ikraftträdandet av denna lag och som postföretaget inte medan lagen om posttjänster var i kraft har kunnat sända till Kommunikationsministeriet eller sälja eller förstöra. Kommunikationsverket har rätt att förstöra eller sälja dessa försändelser utan att iaktta den tidsfrist som föreskrivs i 59 § 1 mom.

Vad som bestäms i 56 § 6 mom. om varor som befordrats i postnätet och som inte längre går att koppla ihop med någon postförsändelse tillämpas också på en sådan i bestämmelsen avsedd vara som var i postföretagets besittning vid lagens ikraftträdande.

Den i 16 § föreskrivna skyldigheten att sörja för verksamhetsställets tillgänglighet tillämpas från och med den 1 juli 2011.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av lagen får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.**Lag****om sättande i kraft av de bestämmelser i Världspostkonventionen som hör till området för lagstiftningen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §	gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.
De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i den i Genève den 12 augusti 2008 upprättade Världspostkonventionen	2 § Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 22 oktober 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Kommunikationsminister *Suvi Lindén*

*Fördragstext***VÄRLDSPOSTKONVENTION****UNIVERSAL POSTAL CONVENTION**

Undertecknade, befullmäktigade ombud för regeringarna i föreningens medlemsländer har, med stöd av artikel 22.3 i Världspostföreningens konstitution antagen i Wien den 10 juli 1964, efter gemensam överenskommelse och med beaktande av artikel 25.4 i konstitutionen, i denna konvention fastställt gemensamma regler för den internationella posttjänsten.

The undersigned, plenipotentiaries of the governments of the member countries of the Union, having regard to article 22.3 of the Constitution of the Universal Postal Union concluded at Vienna on 10 July 1964, have by common consent and subject to article 25.4 of the Constitution drawn up in this Convention the rules applicable throughout the international postal service.

DEL I

PART I

Gemensamma regler för den internationella posttjänsten**Rules applicable in common throughout the international postal service**

KAPITEL I

Sole chapter

Allmänna bestämmelser**General provisions**

Artikel 1

Article 1

*Definitioner**Definitions*

1 I världspostkonventionen används följande begrepp för vilka har fastställts följande definitioner:

1 For the purposes of the Universal Postal Convention, the following terms shall have the meanings defined below:

1.1 paket: en försändelse som befordrats i enlighet med villkoren i konventionen och expeditionsreglementet för paketpost

1.1 parcel: item conveyed under the conditions of the Convention and the Parcel Post Regulations;

1.2 sluten postsändning: märkta säckar eller andra transportenheter som innehåller postförsändelser och är förseglade med bly eller på annat sätt

1.2 closed mail: labelled bag or set of bags or other receptacles sealed with or without lead, containing postal items;

1.3 felutdelad postsändning: en transportenhet som tagits emot vid en annan verksamhetsenhet än den som finns angiven (på säcken)

1.3 misrouted mails: receptacles received at an office of exchange other than the one mentioned on the (bag) label;

1.4 feladresserad försändelse: en försändelse som tagits emot vid ett verksamhetsställe men är avsedd för ett verksamhetsställe i ett annat medlemsland

1.4 missent items: items received at an office of exchange meant for an office of exchange in another member country;

1.5 postförsändelse: ett allmänt begrepp som hänför sig till vilket som helst objekt som omfattas av posttjänster (brevpost, paketpost, anvisningar m.fl.)

1.5 postal item: generic term referring to anything dispatched by the Post's services (letter post, parcel post, money orders, etc.);

1.6 transitavgift: ersättning för de tjänster

1.6 transit charges: remuneration for ser-

(för den utsedda operatörens tjänster eller andra tjänster eller en kombination av dessa) som en postförmedlare tillhandahåller i transitlandet i samband med befordran av försändelser landvägen, sjövägen och/eller med flyg

1.7 terminalavgift: ersättning som det avsändande landets utsedda operatör är skyldig destinationslandets utsedda operatör för de kostnader som mottagandet av brevpostförsändelser ger upphov till i destinationslandet

1.8. utsedd operatör: en statlig eller icke-statlig enhet, som ett medlemsland officiellt har utsett till att sköta postbefordran och att fullgöra de förpliktelser som följer av föreningsens akter på territoriet i fråga

1.9. litet paket: en försändelse som transporteras i enlighet med konventionen och expeditionsreglementet för brevörsändelser

1.10 utdelningsavgift: ersättning som det avsändande landets utsedda operatör är skyldig destinationslandets utsedda operatör för de kostnader som mottagandet av paket ger upphov till i destinationslandet

1.11 transitlandsavgift: ersättning för de tjänster (den utsedda operatörens tjänster eller andra tjänster eller en kombination av dessa) som en paketförmedlare tillhandahåller i transitlandet landvägen, sjövägen och/eller med flyg

1.12 sjötransportavgift: ersättning för de tjänster (den utsedda operatörens tjänster eller andra tjänster eller en kombination av dessa) som en paketförmedlare tillhandahåller i samband med sjötransport av paket

1.13 allmän posttjänst: ett permanent utbud av grundläggande posttjänster av hög kvalitet och till rimliga priser för samtliga kunder inom varje medlemslands hela territorium

1.14 öppen transit: öppen transport genom transitlandet av sådana försändelser som på grund av mängd eller vikt inte får sändas som sluten postsändning till destinationslandet.

vices rendered by a carrier in the country crossed (designated operator, other service or combination of the two) in respect of the land, sea and/or air transit of mails;

1.7 terminal dues: remuneration owed to the designated operator of the country of destination by the designated operator of the dispatching country in compensation for the costs incurred in the country of destination for letter-post items received;

1.8 designated operator: any governmental or non-governmental entity officially designated by the member country to operate postal services and to fulfil the related obligations arising out of the Acts of the Union on its territory;

1.9 small packet: item conveyed under the conditions of the Convention and the Letter Post Regulations;

1.10 inward land rate: remuneration owed to the designated operator of the country of destination by the designated operator of the dispatching country in compensation for the costs incurred in the country of destination for parcels received;

1.11 transit land rate: remuneration owed for services rendered by a carrier in the country crossed (designated operator, other service or combination of the two) in respect of the land and/or air transit of parcels through its territory;

1.12 sea rate: remuneration owed for services rendered by a carrier (designated operator, other service or a combination of the two) participating in the sea conveyance of parcels;

1.13 universal postal service: the permanent provision of quality basic postal services at all points in a member country's territory, for all customers, at affordable prices;

1.14 transit à découvert: open transit through an intermediate country, of items whose number or weight does not justify the make-up of closed mails for the destination country.

Artikel 2

Utänmning av det eller de organ som ansvarar för fullgörandet av skyldigheterna enligt

Article 2

Designation of the entity or entities responsible for fulfilling the obligations arising from

konventionen

1 Medlemsländerna ska inom sex månader efter avslutad kongress underrätta Internationella byrån om namn på och adress till det statliga organ som bär ansvaret för tillsynen över posttjänsterna. Medlemsländerna ska inom sex månader efter avslutad kongress även underrätta Internationella byrån om namn på och adress till de operatörer som officiellt har valts att sköta posttjänsterna och fullgöra de skyldigheter som föreningens akter förutsätter på det ifrågasvarande området. Internationella byrån ska så snart som möjligt underrättas om ändringar som sker mellan två kongresser och som gäller statliga organ och officiellt utsedda operatörer.

Artikel 3

Allmän posttjänst

1 För att understöda principen om ett enda, enhetligt postområde inom föreningen ska varje medlemsland inom sitt territorium se till att alla användare eller kunder har rätt till allmän posttjänst, som omfattar ett permanent utbud av grundläggande posttjänster av hög kvalitet till rimliga priser.

2 Medlemsländerna strävar efter att uppfylla detta mål genom att med stöd av den nationella postlagstiftningen eller på något annat brukligt sätt, med beaktande av befolkningens behov och nationella förhållanden, fastställa utbudet av posttjänster och kraven på kvalitet och rimliga priser.

3 Medlemsländerna ska försäkra sig om att de operatörer som svarar för utbudet av allmänna posttjänster uppfyller de mål som ställts för posttjänsterna och kvalitetsstandarderna.

4 Medlemsländerna ska se till att den allmänna posttjänsten ordnas på ett lönsamt sätt, vilket garanterar dess beständighet.

adherence to the Convention

1 Member countries shall notify the International Bureau, within six months of the end of Congress, of the name and address of the governmental body responsible for overseeing postal affairs. Within six months of the end of Congress, member countries shall also provide the International Bureau with the name and address of the operator or operators officially designated to operate postal services and to fulfil the obligations arising from the Acts of the Union on their territory. Between Congresses, changes in the governmental bodies and the officially designated operators shall be notified to the International Bureau as soon as possible.

Article 3

Universal postal service

1 In order to support the concept of the single postal territory of the Union, member countries shall ensure that all users/customers enjoy the right to a universal postal service involving the permanent provision of quality basic postal services at all points in their territory, at affordable prices.

2 With this aim in view, member countries shall set forth, within the framework of their national postal legislation or by other customary means, the scope of the postal services offered and the requirement for quality and affordable prices, taking into account both the needs of the population and their national conditions.

3 Member countries shall ensure that the offers of postal services and quality standards will be achieved by the operators responsible or providing the universal postal service.

4 Member countries shall ensure that the universal postal service is provided on a viable basis, thus guaranteeing its sustainability.

Artikel 4

Transiträtt

1 Transiträtten, för vilken principerna anges i artikel 1 i konstitutionen, ålägger varje medlemsland att säkerställa att dess utsedda operatörer alltid på de snabbaste vägar som de använder för egna försändelser på ett så säkert sätt som möjligt befordrar de slutna postsändningar och de brevårsändelser i öppen transit som överlämnas till dem av en annan utsedd operatör. Denna princip gäller också feladresserade försändelser och felutdelade postsändningar.

2 De medlemsländer som inte deltar i utväxlingen av brev som innehåller smittfarliga ämnen eller radioaktiva ämnen har rätt att vägra låta dessa försändelser passera i öppen transit genom sina områden. Detsamma gäller andra brevpostårsändelser än brev, postkort eller blindskriftsårsändelser. Detsamma gäller dessutom trycksaker, periodiska tidskrifter, tidningar, småpaket och M-säckar vilkas innehåll inte uppfyller lagstiftningens krav i fråga om publicering eller cirkulation i transitlandet.

3 Transiträtten för postpaket som befordras land- eller sjövägen är begränsad till de länder som deltar i utväxlingen av paket.

4 Transiträtten för flygpostpaket är garanterad inom föreningens hela område. De medlemsländer som inte utväxlar postpaket är inte heller skyldiga att befordra flygpostpaket ytledes.

5 Om ett medlemsland inte följer bestämmelserna om transiträtt har de övriga medlemsländerna rätt att avbryta posttrafiken med detta medlemsland.

Artikel 5

Äganderätt till postårsändelser. Återtagande. Andring eller rättelse av adress. Eftersändning. Returnering av obeställbara årsändelser

1 Varje postårsändelse tillhör avsändaren

Article 4

Freedom of transit

1 The principle of the freedom of transit is set forth in article 1 of the Constitution. It shall carry with it the obligation for each member country to ensure that its designated operators forward, always by the quickest routes and the most secure means which they use for their own items, closed mails and à découvert letter-post items which are passed to them by another designated operator. This principle shall also apply to missent items or misrouted mails.

2 Member countries which do not participate in the exchange of letters containing infectious substances or radioactive substances shall have the option of not admitting these items in transit à découvert through their territory. The same shall apply to letter-post items other than letters, postcards and literature for the blind. It shall also apply to printed papers, periodicals, magazines, small packets and M bags the content of which does not satisfy the legal requirements governing the conditions of their publication or circulation in the country crossed.

3 Freedom of transit for postal parcels to be forwarded by land and sea routes shall be limited to the territory of the countries taking part in this service.

4 Freedom of transit for air parcels shall be guaranteed throughout the territory of the Union. However, member countries which do not operate the postal parcels service shall not be required to forward air parcels by surface.

5 If a member country fails to observe the provisions regarding freedom of transit, other member countries may discontinue their postal service with that member country.

Article 5

Ownership of postal items. Withdrawal from the post. Alteration or correction of address. Redirection. Return to sender of undeliverable items

1 A postal item shall remain the property of

så länge den inte överlämnats till den rättmätige mottagaren, utom i det fall att försändelsen beslagtogs med stöd av lagstiftningen i ursprungs- eller destinationslandet och då artikel 15.2.1.1 eller artikel 15.3 tillämpas i enlighet med transitlandets lagstiftning.

2 Avsändaren av en postförsändelse kan låta återta den från postbefordran eller låta rätta eller ändra dess adress. Avgifter och andra villkor framgår av expeditionsreglementet.

3 Om mottagarens adress har ändrats ska medlemsländerna se till att deras utsedda operatörer eftersänder postförsändelsen, och likaså att obeställbara försändelser returneras till avsändaren. Avgifter och andra villkor framgår av expeditionsreglementet.

Artikel 6

Avgifter

1 De avgifter som gäller för internationella posttjänster och särskilda tjänster fastställs av medlemsländerna eller deras utsedda operatörer, beroende på den nationella lagstiftningen, i enlighet med principerna i konventionen och dess expeditionsreglementet. Avgifterna ska i princip ställas i relation till kostnaderna för tillhandahållandet av tjänsterna.

2 Det avsändande medlemslandet eller dess utsedda operatör, beroende på den nationella lagstiftningen, bestämmer avgifterna för förmedling av brev- och paketförsändelser. I postavgifterna ska ingå befordran av försändelsen till angiven adress under förutsättning att en sådan tjänst finns att tillgå i destinationslandet.

3 De avgifter som tas ut, inklusive de avgifter som i akterna angetts som riktgivande, ska vara minst lika stora som de avgifter som tas ut för motsvarande försändelser i hemlandet (med avseende på kategori, mängd, behandlingstid m.m.).

4 Medlemsländerna eller deras utsedda operatörer, beroende på den nationella lagstiftningen, har rätt att överskrida vilka som helst av de avgifter som i akterna anges som rikt-

the sender until it is delivered to the rightful owner, except when the item has been seized in pursuance of the legislation of the country of origin or destination and, in case of application of article 15.2.1.1 or 15.3, in accordance with the legislation of the country of transit.

2 The sender of a postal item may have it withdrawn from the post or have its address altered or corrected. The charges and other conditions are laid down in the Regulations.

3 Member countries shall ensure that their designated operators redirect postal items if an addressee has changed his address, and return undeliverable items to the sender. The charges and other conditions are laid down in the Regulations.

Article 6

Charges

1 The charges for the various international postal and special services shall be set by the member countries or their designated operators, depending on national legislation, in accordance with the principles set out in the Convention and its Regulations. They shall in principle be related to the costs of providing these services.

2 The member country of origin or its designated operator, depending on national legislation, shall fix the postage charges for the conveyance of letter- and parcel-post items. The postage charges shall cover delivery of the items to the place of address provided that this delivery service is operated in the country of destination for the items in question.

3 The charges collected, including those laid down for guideline purposes in the Acts, shall be at least equal to those collected on internal service items presenting the same characteristics (category, quantity, handling time, etc.).

4 Member countries or their designated operators, depending on national legislation, shall be authorized to exceed any guideline charges appearing in the Acts.

givande.

5 I fråga om den del som överstiger det minsta beloppet av de i artikel 6.3 avsedda avgifterna kan medlemsländerna eller deras utsedda operatörer med stöd av det egna landets lagstiftning bevilja lägre avgifter för brevfrösendelser och postpaket som postats inom det egna medlemslandets territorium. De kan t.ex. ingå avtal om avgifterna med postens storkunder.

6 Andra avgifter än de som har fastställts i akterna får inte tas ut hos kunderna.

7 De utsedda operatörerna får behålla de avgifter den tagit ut om inte något annat anges i akterna.

5 Above the minimum level of charges laid down in 3, member countries or their designated operators may allow reduced charges based on their national legislation for letter-post items and parcels posted in the territory of the member country. They may, for instance, give preferential rates to major users of the Post.

6 No postal charge of any kind may be collected from customers other than those provided for in the Acts.

7 Except where otherwise provided in the Acts, each designated operator shall retain the charges which it has collected.

Artikel 7

Befrielse från postavgifter

1 Princip

1.1 De fall då befordran av frösendelser kan ske portofritt, dvs. utan frankering, är uttryckligen fröskrivna i konventionen. I expeditionreglementet kan dock fröskrivnas om befrielse från frankering samt från transitavgifter, terminalavgifter och utdelningsavgifter i fråga om brevfrösendelser och postpaket som skickats av medlemsländerna, de utsedda operatörerna eller begränsade föreningar. De brevfrösendelser och postpaket Världspostföreningens internationella byrå skickar till de begränsade föreningarna, medlemsländerna och de utsedda operatörerna ska dessutom betraktas som frösendelser som ansluter sig till postväsendet och därmed vara befriade från alla slag av postavgifter. Det avsändande medlemslandet eller dess utsedda operatör kan dock, om de så önskar, ta ut en flygtilläggsavgift för dessa frösendelser.

2 Krigsfångar och civila fångar

2.1 Brevfrösendelser, postpaket och penningfrösendelser adresserade till krigsfångar eller skickade av krigsfångar antingen direkt eller genom förmedling av de byråer som nämns i expeditionreglementet till konventionen och till avtalet om postala betalnings-

Article 7

Exemption from postal charges

1 Principle

1.1 Cases of exemption from postal charges, as meaning exemption from postal prepayment, shall be expressly laid down by the Convention. Nonetheless, the Regulations may provide for both exemption from postal prepayment and exemption from payment of transit charges, terminal dues and inward rates for letter-post items and postal parcels relating to the postal service sent by member countries, designated operators and Restricted Unions. Furthermore, letter-post items and postal parcels sent by the UPU International Bureau to Restricted Unions, member countries and designated operators shall be considered to be items relating to the postal service and shall be exempted from all postal charges. However, the member country of origin or its designated operator shall have the option of collecting air surcharges on the latter items.

2 Prisoners of war and civilian internees

2.1 Letter-post items, postal parcels and postal financial services items addressed to or sent by prisoners of war, either direct or through the offices mentioned in the Regulations of the Convention and of the Postal Payment Services Agreement, shall be ex-

tjänster är befriade från alla postavgifter med undantag för flygtilläggsavgiften. Vid tillämpningen av bestämmelserna ovan är soldater som förts till och internerats i ett neutralt land likställda med egentliga krigsfångar.

2.2 Stycke 2.1 tillämpas också på brevförändelser, postpaket och penningförändelser adresserade till eller avsända från utlandet av sådana internerade civilpersoner som avses i Genèvekonventionen av den 12 augusti 1949 angående skydd för civilpersoner under krigstid, när förändelsen kommer direkt eller genom förmedling av de byråer som nämns i expeditionsreglementet till konventionen och till avtalet om postala betalningstjänster.

2.3 De byråer som nämns i expeditionsreglementet till konventionen och till avtalet om postala betalningstjänster åtnjuter också portofrihet för brevförändelser, postpaket och penningförändelser som rör de personer vilka nämns i styckena 2.1 och 2.2 och som dessa byråer antingen skickar eller tar emot direkt eller förmedlar.

2.4 Paket som väger högst 5 kilogram kan sändas portofritt. För paket vilkas innehåll inte kan delas och för paket som är adresserade till ett läger eller till dess förtroendemän ("hommes de confiance") för att delas ut till fångarna är viktgränsen 10 kilogram.

2.5 I avräkningen mellan de utsedda operatörerna fastställs inte någon betalningsandel för tjänstepaket eller paket till krigsfångar eller civila fångar, med undantag för flygtransportavgifterna för flygpostpaket.

3 Blindskriftsförändelser

3.1 Blindskriftsförändelser är befriade från alla postavgifter med undantag för flygtilläggsavgiften.

Artikel 8

Frimärken

1 Begreppet "frimärke" skyddas genom den gällande konventionen och ska användas enbart i fråga om sådana frimärken som uppfyl-

empt from all postal charges, with the exception of air surcharges. Belligerents apprehended and interned in a neutral country shall be classed with prisoners of war proper so far as the application of the foregoing provisions is concerned.

2.2 The provisions set out under 2.1 shall also apply to letter-post items, postal parcels and postal financial services items originating in other countries and addressed to or sent by civilian internees as defined by the Geneva Convention of 12 August 1949 relative to the protection of civilian persons in time of war, either direct or through the offices mentioned in the Regulations of the Convention and of the Postal Payment Services Agreement.

2.3 The offices mentioned in the Regulations of the Convention and of the Postal Payment Services Agreement shall also enjoy exemption from postal charges in respect of letterpost items, postal parcels and postal financial services items which concern the persons referred to under 2.1 and 2.2, which they send or receive, either direct or as intermediaries.

2.4 Parcels shall be admitted free of postage up to a weight of 5 kilogrammes. The weight limit shall be increased to 10 kilogrammes in the case of parcels the contents of which cannot be split up and of parcels addressed to a camp or the prisoners' representatives there ("hommes de confiance") for distribution to the prisoners.

2.5 In the accounting between designated operators, rates shall not be allocated for service parcels and for prisoner-of-war and civilian internee parcels, apart from the air conveyance dues applicable to air parcels.

3 Literature for the blind

3.1 Literature for the blind shall be exempt from all postal charges, with the exception of air surcharges.

Article 8

Postage stamps

1 The term "postage stamp" shall be protected under the present Convention and shall be reserved exclusively for stamps which

ler villkoren i denna artikel och i expeditionsreglementet.

2 Frimärken

2.1 får endast ges ut och lanseras med tillstånd av medlemslandet eller medlemsterritoriet i fråga och i enlighet med Världspostförningens akter; frimärksutgivningen innefattar också lanseringen av märkena

2.2 är ett bevis på statlig suveränitet och ett bevis på en betald förhandsavgift som motsvarar egenvärdet när de är fästa vid postförändelser i enlighet med bestämmelserna i förningens akter

2.3 ska släppas ut på marknaden som bevis på förhandsbetald postavgift eller som filatelistiskt objekt i medlemslandet eller medlemsterritoriet i fråga i enlighet med den nationella lagstiftningen

2.4 ska vara tillgängliga för alla medborgare inom det utgivande medlemslandet eller det utgivande territoriet.

3 Frimärken innehåller

3.1 namnet på medlemslandet eller det utgivande territoriet med latinska bokstäver

3.2 märkets nominella värde uttryckt

3.2.1 i princip i det utgivande medlemslandets eller -territoriets officiella valuta eller med bokstäver eller symboler

3.2.2 med andra kännetecken.

4 Statliga symboler, officiella kontrolltecken och internationella organisationers logotyper skyddas på det sätt som avses i Pariskonventionen för skydd av den industriella ägarätten.

5 Frimärkenas utseende och utformning

5.1 genomförs enligt ingressen till Världspostförningens konstitution och i den anda som uttrycks i de beslut som förningens organ fattat

5.2 ansluter sig nära till medlemslandets eller -territoriets kulturella identitet eller främjar spridning av kulturen eller tryggnad av fred

5.3 ansluter sig nära till det land eller område i de fall då andra än infödda ledande personer eller för landet typiska evenemang avbildas

5.4 tar inte ställning politiskt eller till teman

comply with the conditions of this article and of the Regulations.

2 Postage stamps:

2.1 shall be issued and put into circulation solely under the authority of the member country or territory, in conformity with the Acts of the Union;

2.2 are a manifestation of sovereignty and constitute proof of prepayment of the postage corresponding to their intrinsic value when affixed to postal items, in conformity with the Acts of the Union;

2.3 must be in circulation, for postal prepayment or for philatelic purposes, in the member country or territory of issue, according to its national legislation;

2.4 must be accessible to all citizens within the member country or territory of issue.

3 Postage stamps comprise:

3.1 the name of the member country or territory of issue, in roman letters l;

3.2 the face value, expressed:

3.2.1 in principle, in the official currency of the country or territory of issue, or as a letter or symbol;

3.2.2 through other identifying characteristics.

4 Emblems of state, official control marks and logos of intergovernmental organizations featuring on postage stamps shall be protected within the meaning of the Paris Convention for the Protection of Industrial Property.

5 The subjects and designs of postage stamps shall:

5.1 be in keeping with the spirit of the Preamble to the UPU Constitution and with decisions taken by the Union's bodies;

5.2 be closely linked to the cultural identity of the member country or territory, or contribute to the dissemination of culture or to maintaining peace;

5.3 have, when commemorating leading figures or events not native to the member country or territory, a close bearing on the country or territory in question;

5.4 be devoid of political character or of

som kan kränka någon person eller något land

any topic of an offensive nature in respect of a person or a country; 1 An exception shall be granted to Great Britain, the country which invented the postage stamp.

5.5 är betydelsefulla för medlemslandet eller -territoriet.

5.5 be of major significance to the member country or territory.

6 Postens frankostämpel, stämpelmärken gjorda med frankeringsmaskin eller tryckpress eller andra tryckta eller stämplade portomärken framställda i enlighet med Världspostförningens akter får användas endast med medlemslandets eller -territoriets tillstånd.

6 Postal prepayment impressions, franking machine impressions and impressions made by a printing press or another printing or stamping process in accordance with the UPU Acts may be used only with the authorization of the member country or its territory.

Artikel 9

Article 9

Postsäkerhet

Postal security

1 Medlemsländerna och deras utsedda operatörer ska anta och genomföra en proaktiv säkerhetsstrategi på alla nivåer av den postala verksamheten för att upprätthålla och främja allmänhetens förtroende för posttjänsterna till förmån för hela tjänstekåren. Denna strategi inbegriper informationsutbyte för upprätthållande av säker postförmedling och transitering mellan medlemsländerna och deras utsedda operatörer.

1 Member countries and their designated operators shall adopt and implement a proactive security strategy at all levels of postal operations to maintain and enhance the confidence of the general public in the postal services, in the interests of all officials involved. This strategy shall include the exchange of information on maintaining the safe and secure transport and transit of mails between member countries and their designated operators.

Artikel 10

Article 10

Hållbar utveckling

Sustainable development

Medlemsländerna och/eller deras utsedda operatörer ska ta i bruk en proaktiv strategi för hållbar utveckling som fokuserar på miljö, samhälle och ekonomi på alla nivåer av den postala verksamheten och främja kännedom om hållbar utveckling i posttrafikens miljöskydd.

Member countries and/or their designated operators shall adopt and implement a proactive sustainable development strategy focusing on environmental, social and economic action at all levels of postal operations and promote sustainable development awareness in the postal services.

Artikel 11

Article 11

Förseelser

Violations

1 Postförsändelser

1 Postal items

1.1 Medlemsländerna ska tillgripa de metoder som är nödvändiga för att förhindra, väcka åtal mot och bestraffa de personer som konstateras vara skyldiga till något av följande:

1.1 Member countries shall undertake to adopt the necessary measures to prevent, prosecute and punish any person found guilty of the following:

de:

1.1.1 placandet av narkotika eller psykotropa ämnen eller explosiva, lättantändliga eller andra farliga ämnen i en postförsändelse, såvida detta inte uttryckligen är tillåtet enligt konventionen

1.1.2 placandet i postförsändelser av till sin natur pedofilt eller barnpornografiskt material.

2 Frankering och frankeringsätt

2.1 Medlemsländerna ska tillgripa de metoder som är nödvändiga för att förhindra, väcka åtal för och bestraffa förseelser som ansluter sig till de frankeringsätt som fastställs i konventionen och till vilka hör:

2.1.1 frimärken, vare sig de befinner sig i omlopp eller har dragits tillbaka

2.1.2 frankostämpel

2.1.3 märkningar med frankeringsmaskin eller tryckpress

2.1.4 internationella svars kuponger.

2.2 I denna konvention avses med förseelser i anslutning till frankering nedan beskrivna handlingar i avsikt att uppnå olaga nytta för egen del eller tredje part. Följande handlingar är straffbara:

2.2.1 all och på vilket sätt som helst genomförd förfalskning eller imitation av frankering eller vilken som helst lagstridig eller olaglig handling som ansluter sig till framställning av ovan avsedda objekt

2.2.2 all slags användning, återanvändning, marknadsföring, distribution, spridning, transport, utställande, uppvisande och publicering av förfalskad eller imiterad frankering

2.2.3 all slags användning eller återanvändning som porto av en redan använd frankering

2.2.4 alla försök att genomföra någon av de ovan nämnda förseelserna.

3 Ömsesidighet

3.1 Påföljderna av de i stycke 2 beskrivna handlingarna är desamma oberoende av huruvida det är fråga om inhemska eller utländska frankeringar; detta villkor är inte underställt några som helst lagliga eller gängse villkor eller något slag av ömsesidighet.

1.1.1 the insertion in postal items of narcotics and psychotropic substances, as well as explosive, flammable or other dangerous substances, where their insertion has not been expressly authorized by the Convention;

1.1.2 the insertion in postal items of objects of a paedophilic nature or of a pornographic nature using children.

2 Means of postal prepayment and postal payment itself

2.1 Member countries shall undertake to adopt the necessary measures to prevent, prosecute and punish any violations concerning the means of postal prepayment set out in this Convention, such as:

2.1.1 postage stamps, in circulation or withdrawn from circulation;

2.1.2 prepayment impressions;

2.1.3 impressions of franking machines or printing presses;

2.1.4 international reply coupons.

2.2 In this Convention, violations concerning means of postal prepayment refer to any of the acts outlined below committed with the intention of obtaining illegitimate gain for oneself or for a third party. The following acts shall be punished:

2.2.1 any act of falsifying, imitating or counterfeiting any means of postal prepayment, or any illegal or unlawful act linked to the unauthorized manufacturing of such items;

2.2.2 any act of using, circulating, marketing, distributing, disseminating, transporting, exhibiting, showing, or publicizing any means of postal prepayment which has been falsified, imitated or counterfeited;

2.2.3 any act of using or circulating, for postal purposes, any means of postal prepayment which has already been used;

2.2.4 any attempt to commit any of these violations.

3 Reciprocity

3.1 As regards sanctions, no distinction shall be made between the acts outlined in 2, irrespective of whether national or foreign means of postal prepayment are involved; this provision shall not be subject to any legal or conventional condition of reciprocity.

DEL II	PART II
Regler i fråga om brevpост och postpaket	Rules applicable to letter post and postal parcels
KAPITEL I	Chapter 1
Tillhandahållande av tjänster	Provision of services
Artikel 12	Article 12
<i>Bastjänster</i>	<i>Basic services</i>
<p>1 Medlemsländerna ska se till att deras utsedda operatörer godkänner, hanterar, transporterar och bär ut brevfrösendelser.</p> <p>2 Brevfrösendelser är följande:</p> <p>2.1 frösendelser i 1 och 2 klass med en högst vikt på två kilogram</p> <p>2.2 brev, postkort, trycksaker och småpaket med en högst vikt på två kilogram</p> <p>2.3 blindskriftsfrösendelser med en högst vikt på 7 kilogram</p> <p>2.4 specialsäckar som innehåller trycksaker (tidningar, tidskrifter, böcker, etc.) adresserade till en och samma mottagare och en och samma adress och som kallas "M-säckar"; deras högst tillåtna vikt är 30 kilogram.</p> <p>3 Brevfrösendelserna klassificeras antingen utgående från hanteringstid eller innehåll i enlighet med expeditjonsreglementet för brevpост.</p> <p>4 Högre viktgränser än de som anges i stycke 2 kan alternativt tillämpas på vissa grupper av brevfrösendelser på de villkor som anges i expeditjonsreglementet för brevpост.</p> <p>5 I enlighet med punkt 8 ska medlemsländerna också sörja för att deras utsedda operatörer godkänner, hanterar, transporterar och bär ut postpaket som väger högst 20 kilogram, antingen på det sätt som anges i konventionen eller, i fråga om avgående paket och med stöd av bilaterala avtal, på vilket annat sätt som helst som är förmånligast för kunden.</p> <p>6 Viktgränser som överstiger 20 kilogram gäller alternativt vissa kategorier av postpaket på de villkor som anges i expeditjonsreglementet för postpaket.</p> <p>7 Varje medlemsland vars utsedda operatör inte befordrar paket kan överföra uppfyllan-</p>	<p>1 Member countries shall ensure that their designated operators accept, handle, convey and deliver letter-post items.</p> <p>2 Letter-post items are:</p> <p>2.1 priority items and non-priority items, up to 2 kilogrammes;</p> <p>2.2 letters, postcards, printed papers and small packets, up to 2 kilogrammes;</p> <p>2.3 literature for the blind, up to 7 kilogrammes;</p> <p>2.4 special bags containing newspapers, periodicals, books and similar printed documentation for the same addressee at the same address called "M bags", up to 30 kilogrammes.</p> <p>3 Letter-post items shall be classified on the basis either of the speed of treatment of the items or of the contents of the items in accordance with the Letter Post Regulations.</p> <p>4 Higher weight limits than those indicated in paragraph 2 apply optionally for certain letter-post item categories under the conditions specified in the Letter Post Regulations.</p> <p>5 Subject to paragraph 8, member countries shall also ensure that their designated operators accept, handle, convey and deliver postal parcels up to 20 kilogrammes, either as laid down in the Convention, or, in the case of outward parcels and after bilateral agreement, by any other means which is more advantageous to their customers.</p> <p>6 Weight limits higher than 20 kilogrammes apply optionally for certain parcel-post categories under the conditions specified in the Parcel Post Regulations.</p> <p>7 Any member country whose designated operator does not undertake the conveyance</p>

det av bestämmelserna i konventionen till ett eller flera transportföretag. Det kan samtidigt begränsa denna service till att omfatta endast sådana paket som skickas från eller till de orter på vilka transportföretagen bedriver trafik.

8 Oavsett bestämmelserna i stycke 5 behöver de medlemsländer som inte hade anslutit sig till postpaketavtalet före den 1 januari 2001 inte tillhandahålla postpakettjänster.

of parcels may arrange for the provisions of the Convention to be implemented by transport companies. It may, at the same time, limit this service to parcels originating in or addressed to places served by these companies.

8 Notwithstanding paragraph 5, member countries which, prior to 1 January 2001 were not parties to the Postal Parcels Agreement shall not be obliged to provide the postal parcels service.

Artikel 13

Tilläggstjänster

1 Medlemsländerna ska se till att följande obligatoriska tilläggstjänster tillhandahålls:

1.1 rekommendationstjänst för avgående 1 klass brev försändelser och brev försändelser som skickas med flygpost

1.2 rekommendationstjänst för avgående 2 klass brev försändelser och brev försändelser som skickas med ytpost till ställen som inte har tillgång till 1 klass posttjänster eller flygposttjänster

1.3 rekommendationstjänst för alla ankommande brev försändelser.

2 Det är inte obligatoriskt att tillhandahålla rekommendationstjänst för avgående 2 klass brev försändelser och brev försändelser som skickas med ytpost till ställen som har tillgång till 1 klass posttjänster eller flygposttjänster.

3 Medlemsländerna eller deras utsedda operatörer kan tillhandahålla följande frivilliga tilläggstjänster mellan de utsedda operatörer som har gått med på att tillhandahålla sådana tjänster:

3.1 assurering av brevpostförsändelser och paket

3.2 rekommendation av brev försändelser

3.3 leverans mot postförskott av brev försändelser och paket

3.4 expressleverans av brev försändelser och paket

3.5 leverans av rekommenderade, i utdelningsregister införda eller assurerade brev för-

Article 13

Supplementary services

1 Member countries shall ensure the provision of the following mandatory supplementary services:

1.1 registration service for outbound priority and airmail letter-post items;

1.2 registration service for outbound non-priority and surface letter-post items to destinations for which there is no priority or airmail service;

1.3 registration service for all inbound letter-post items.

2 The provision of a registration service for outbound non-priority and surface letter-post items to destinations for which there is a priority or airmail service shall be optional.

3 Member countries or their designated operators may provide the following optional supplementary services in relations between those designated operators which agreed to provide the service:

3.1 insurance for letter-post items and parcels;

3.2 recorded delivery for letter-post items;

3.3 cash-on-delivery service for letter-post items and parcels;

3.4 express delivery service for letter-post items and parcels;

3.5 delivery to the addressee in person of registered, recorded delivery or insured let-

sändelser till mottagaren personligen

3.6 gratis utbärning av brev försändelser och paket

3.7 utbärning av bräckliga och skrymmande paket

3.8 avhämtning av samlade försändelser som en och samma avsändare skickar till utlandet.

4 Följande tre tilläggstjänster omfattar såväl obligatoriska som frivilliga delar:

4.1 Internationell svarspost (IBRS), som i princip är en frivillig tjänst. Alla medlemsländer eller deras utsedda operatörer är dock skyldiga att tillhandahålla svarsförsändelsers "returtjänst".

4.2 Internationella svarskuponger, som kan bytas ut i alla medlemsländer. Försäljningen av internationella svarskuponger är dock frivillig.

4.3 Mottagningsbevis för rekommenderad brev försändelse, för i utdelningsregister införd brev försändelse, postpaket och assurerad försändelse. Alla medlemsländer eller deras utsedda operatörer ska tillåta mottagningsbevis för ankommande försändelser. Det är däremot frivilligt att tillhandahålla mottagningsbevis för avgående försändelser.

5 Dessa tjänster beskrivs närmare i expeditiionsreglementet, varav också framgår avgifterna för tjänsterna.

6 Om specialavgifter tas ut i inrikes postförmedling för följande tjänster, har de utsedda operatörerna rätt att ta ut samma avgifter för internationella försändelser på de villkor som nämns i expeditiionsreglementet:

6.1 utdelning av småpaket som väger över 500 gram

6.2 brev försändelser som postats efter sista inlämningstid

6.3 försändelser som postats utanför postexpeditionernas ordinarie öppettid

6.4 avhämtning från avsändarens adress

6.5 återtagande av brev försändelse utanför postexpeditionernas ordinarie öppettid

6.6 försändelser som ska avhämtas från posten (poste restante)

6.7 förvaring av brev försändelser och paket som väger över 500 gram

6.8 utdelning av paket på basis av ankomst-

ter-post items;

3.6 free of charges and fees service for letter-post items and parcels;

3.7 fragile and cumbersome parcels services;

3.8 consignment service for collective items from one consignor sent abroad.

4 The following three supplementary services have both mandatory and optional parts:

4.1 international business reply service (IBRS), which is basically optional. All member countries or their designated operators shall, however, be obliged to operate the IBRS "return" service;

4.2 international reply coupons, which shall be exchangeable in any member country. The sale of international reply coupons is, however, optional;

4.3 advice of delivery for registered and recorded delivery letter-post items, parcels and insured items. All member countries or their designated operators shall admit incoming advices of delivery. The provision of an outward advice of delivery service is, however, optional.

5 The description of these services and their charges are set out in the Regulations.

6 Where the service features below are subject to special charges in the domestic service, designated operators shall be authorized to collect the same charges for international items, under the conditions described in the Regulations:

6.1 delivery for small packets weighing over 500 grammes;

6.2 letter-post items posted after the latest time of posting;

6.3 items posted outside normal counter opening hours;

6.4 collection at sender's address;

6.5 withdrawal of a letter-post item outside normal counter opening hours;

6.6 poste restante;

6.7 storage for letter-post items weighing over 500 grammes, and for parcels;

6.8 delivery of parcels, in response to the

avi

6.9 skydd mot risker i samband med övermäktigt hinder (force majeure).

Artikel 14

Elektronisk post, EMS, integrerad logistik och nya tjänster

1 Medlemsländerna eller de utsedda operatörerna kan ingå avtal sinsemellan om att delta i tillhandahållandet av följande i expeditionsreglementena beskrivna tjänster:

1.1 Elektronisk meddelandeförmedling, som är ett slag av postförmedling som innefattar elektronisk överföring av meddelanden; de utsedda operatörerna kan utvidga de elektroniska posttjänsterna genom att tillhandahålla rekommenderade elektroniska posttjänster som kompletterar den elektroniska posten så att den tillhandahåller sändning och utdelning av bevis samt en säker kommunikationskanal mellan verifierade användare

1.2 EMS, som är en exprestjänst för dokument och varor som alltid när den är ett möjligt alternativ är den snabbaste fysiska posttjänsten. Denna tjänst kan tillhandahållas i enlighet med konventionen gällande standardiserad EMS eller ett bilateralt avtal.

1.3 integrerad logistik, som är en tjänst som motsvarar kundernas samtliga logistiska krav och omfattar de arbetsmoment som föregår och följer på den fysiska transporten av varor eller dokument.

1.4 ett postalt elektroniskt certifikat, som är ett bevis på att en viss form av elektronisk transaktion som berör en eller flera parter har utförts vid en viss tidpunkt.

2 Medlemsländerna eller de utsedda operatörerna kan genom ömsesidiga avtal skapa en ny tjänst som inte uttryckligen nämns i något av Världspostförningens avtal. Varje utsedd operatör ska fastställa de avgifter som ska tas ut för den nya tjänsten med beaktande av de kostnader som tjänsten ger upphov till.

advice of arrival;

6.9 cover against risks of force majeure.

Article 14

Electronic mail, EMS, integrated logistics and new services

1 Member countries or designated operators may agree with each other to participate in the following services, which are described in the Regulations:

1.1 electronic mail, which is a postal service involving the electronic transmission of messages; designated operators may enhance electronic mail by offering registered electronic mail, which supplements electronic mail by providing proof of sending, proof of delivery and a secure communication channel between authenticated users;

1.2 EMS, which is a postal express service for documents and merchandise, and shall whenever possible be the quickest postal service by physical means. This service may be provided on the basis of the EMS Standard Multilateral Agreement or by bilateral agreement;

1.3 integrated logistics, which is a service that responds fully to customers' logistical requirements and includes the phases before and after the physical transmission of goods and documents;

1.4 the electronic postal certification mark, which provides evidentiary proof of an electronic event, in a given form, at a given time, and involving one or more parties.

2 Member countries or designated operators may by mutual consent create a new service not expressly provided for in the Acts of the Union. Charges for a new service shall be laid down by each designated operator concerned, having regard to the expenses of operating the service.

Artikel 15

Försändelser som inte tas emot. Förbud

1 Allmänt

1.1 Försändelser som inte uppfyller villkoren i konventionen och expeditionsreglementena tas inte emot. Försändelser som har skickats till följd av ohederlig verksamhet eller i syfte att undgå att betala fastställda och fulla avgifter tas inte emot.

1.2 Undantagen från förbuden i denna artikel beskrivs i expeditionsreglementena.

1.3 Alla medlemsländer eller deras utsedda operatörer har möjlighet att utvidga de förbud som ingår i denna artikel och tillämpa dem så snart de har införts i motsvarande regelverk.

2 Förbud som gäller alla kategorier av försändelser

2.1 Det är förbjudet att innesluta följande föremål i någon som helst försändelse i alla kategorier:

2.1.1 narkotika och psykotropa ämnen som definierats av Internationella narkotikakontrollstyrelsen samt andra olagliga narkotiska ämnen som har förbjudits i mottagarlandet

2.1.2 osedligt eller oanständigt material

2.1.3 förfälskade varor och piratvaror

2.1.4 övriga föremål som det är förbjudet att föra in eller sprida i mottagarlandet

2.1.5 föremål som till sin natur eller det sätt på vilket de slagits in kan innebära fara för personalen eller allmänheten eller som kan smutsa ned eller skada andra föremål, postal utrustning eller tredje part tillhörig egendom

2.1.6 dokument av aktuell karaktär eller personlig korrespondens som utväxlas mellan andra än avsändaren och mottagaren eller personer som bor tillsammans med dem.

3 Explosivt, lättantändligt eller radioaktivt material och andra farliga ämnen

3.1 Det är förbjudet att innesluta explosiva, lättantändliga eller andra farliga samt radioaktiva ämnen i någon som helst försändelse i alla kategorier.

Article 15

Items not admitted. Prohibitions

1 General

1.1 Items not fulfilling the conditions laid down in the Convention and the Regulations shall not be admitted. Items sent in furtherance of a fraudulent act or with the intention of avoiding full payment of the appropriate charges shall not be admitted.

1.2 Exceptions to the prohibitions contained in this article are set out in the Regulations.

1.3 All member countries or their designated operators shall have the option of extending the prohibitions contained in this article, which may be applied immediately upon their inclusion in the relevant compendium.

2 Prohibitions in all categories of items

2.1 The insertion of the articles referred to below shall be prohibited in all categories of items:

2.1.1 narcotics and psychotropic substances, as defined by the International Narcotics Control Board, or other illicit drugs which are prohibited in the country of destination;

2.1.2 obscene or immoral articles;

2.1.3 counterfeit and pirated articles;

2.1.4 other articles the importation or circulation of which is prohibited in the country of destination;

2.1.5 articles which, by their nature or their packing, may expose officials or the general public to danger, or soil or damage other items, postal equipment or third-party property;

2.1.6 documents having the character of current and personal correspondence exchanged between persons other than the sender and the addressee or persons living with them;

3 Explosive, flammable or radioactive materials and dangerous goods

3.1 The insertion of explosive, flammable or other dangerous goods as well as radioactive materials shall be prohibited in all categories of items.

3.2 Det är förbjudet att innesluta imitationer av explosiva ämnen eller inerta explosiva anläggningar eller stridsredskap, inklusive inerta granater, inerta hylsor samt liknande i någon som helst försändelse i alla kategorier.

3.3 Undantagsvis tillåts följande farliga ämnen:

3.3.1 i artikel 16.1 nämnt radioaktivt material får skickas i brevpostförsändelser och postpaket

3.3.2 i artikel 16.2 nämnda biologiska ämnen får skickas i brevpostförsändelser och postpaket.

4 Levande djur

4.1 Det är förbjudet att skicka levande djur i alla kategorier av försändelser.

4.2 Undantagsvis får följande djur skickas i andra än assurerade brevpostförsändelser:

4.2.1 bin, blodiglar och silkesmaskar

4.2.2 parasiter och rovinsekter som används för bekämpning av skadeinsekter och som utväxlas mellan officiellt erkända institutioner

4.2.3 flugor av släktet Drosophilidae avsedda för biomedicinsk forskning då de utväxlas mellan officiellt erkända institutioner.

4.3 Undantagsvis får följande djur skickas i paket:

4.3.1 levande djur som enligt ifrågavarande länders postbestämmelser får skickas per post.

5 Korrespondens i paket

5.1 Det är förbjudet att innesluta följande i postpaket:

5.1.2 all korrespondens som utväxlas mellan andra än avsändaren och mottagaren eller personer som bor tillsammans med dem, med undantag av arkiverat material.

6 Mynt, sedlar och andra värdeföremål

6.1 Det är förbjudet att innesluta mynt, sedlar, värdepapper utställda för betalning till innehavaren, resecheckar, platina, guld eller silver i förädlad eller oförädlad form, ädelstenar, smycken eller andra värdeföremål:

6.1.1 i icke assurerade brevpostförsändelser,

6.1.1.1 dessa föremål kan dock skickas i slutet kuvert som rekommenderad försändelse

3.2 The insertion of replica and inert explosive devices and military ordnance, including replica and inert grenades, inert shells and the like, shall be prohibited in all categories of items.

3.3 Exceptionally, the following dangerous goods shall be admitted:

3.3.1 the radioactive materials sent in letter-post items and postal parcels mentioned in article 16.1;

3.3.2 the infectious substances sent in letter-post items and postal parcels mentioned in article 16.2.

4 Live animals

4.1 Live animals shall be prohibited in all categories of items.

4.2 Exceptionally, the following shall be admitted in letter-post items other than insured items:

4.2.1 bees, leeches and silk-worms;

4.2.2 parasites and destroyers of noxious insects intended for the control of those insects and exchanged between officially recognized institutions;

4.2.3 flies of the family Drosophilidae for biomedical research exchanged between officially recognized institutions.

4.3 Exceptionally, the following shall be admitted in parcels:

4.3.1 live animals whose conveyance by post is authorized by the postal regulations of the countries concerned.

5 Insertion of correspondence in parcels

5.1 The insertion of the articles mentioned below shall be prohibited in postal parcels:

5.1.1 correspondence, with the exception of archived materials, exchanged between persons other than the sender and the addressee or persons living with them.

6 Coins, bank notes and other valuable articles

6.1 It shall be prohibited to insert coins, bank notes, currency notes or securities of any kind payable to bearer, travellers' cheques, platinum, gold or silver, whether manufactured or not, precious stones, jewels or other valuable articles:

6.1.1 in uninsured letter-post items;

6.1.1.1 however, if the national legislation of the countries of origin and destination per-

om såväl avgångs- som adresslandets nationella lagstiftning tillåter det,

6.1.2 i icke assurerade paket, förutom om tillstånd till detta har beviljats enligt den nationella lagstiftningen i ursprungs- och destinationslandet

6.1.3 i icke assurerade paket som utväxlas mellan länder som godkänner assurerade paket,

6.1.3.1 därutöver kan varje medlemsland eller dess utsedda operatör förbjuda inneslutande av guldsockor i assurerade eller icke assurerade paket som skickas från ifrågavarande förvaltnings område eller anländer till förvaltningens område eller skickas via området i öppen transit; förvaltningen kan begränsa det reella värdet i fråga om sådana försändelser.

7 Trycksaker och blindskriftsförsändelser

7.1 Trycksaker och blindskriftsförsändelser

7.1.1 får inte förses med skriftliga anteckningar eller innehålla något slag av korrespondens

7.1.2 får inte ha något slag av stämplat eller icke stämplat frimärke eller portovärde eller innehålla något slag av värdepapper, utom om försändelsen innehåller ett kort, ett kuvert eller ett omslag på vilket har tryckts avsändarens eller dennes ombuds adress i postnationslandet eller den ursprungliga försändelsens adressat och för vilken svarsförsändelsens postavgift har betalats i förväg.

8 Hantering av felaktigt mottagna försändelser

8.1 Om hantering av felaktigt mottagna försändelser bestäms i expeditionsreglementena. Försändelser som innehåller föremål som nämns i styckena 2.1.1, 2.1.2, 3.1 och 3.2 får dock i inga händelser transporteras ända fram eller lämnas ut till mottagaren, och inte heller returneras till avgångslandet. Om något av de föremål som nämns i styckena 2.1.1, 3.1 och 3.2 upptäcks under befördran behandlas de i enlighet med transitlandets lagstiftning.

Artikel 16

Tillåtna radioaktiva och smittfarliga ämnen

mits this, such articles may be sent in a closed envelope as registered items;

6.1.2 in uninsured parcels; except where permitted by the national legislation of the countries of origin and destination;

6.1.3 in uninsured parcels exchanged between two countries which admit insured parcels;

6.1.3.1 in addition, any member country or designated operator may prohibit the enclosure of gold bullion in insured or uninsured parcels originating from or addressed to its territory or sent in transit à découvert across its territory; it may limit the actual value of these items.

7 Printed papers and literature for the blind

7.1 Printed papers and literature for the blind:

7.1.1 shall not bear any inscription or contain any item of correspondence;

7.1.2 shall not contain any postage stamp or form of prepayment, whether cancelled or not, or any paper representing a monetary value, except in cases where the item contains as an enclosure a card, envelope or wrapper bearing the printed address of the sender of the item or his agent in the country of posting or destination of the original item, which is prepaid for return.

8 Treatment of items wrongly admitted

8.1 The treatment of items wrongly admitted is set out in the Regulations. However, items containing articles mentioned in 2.1.1, 2.1.2, 3.1 and 3.2 shall in no circumstances be forwarded to their destination, delivered to the addressees or returned to origin. In the case of articles mentioned in 2.1.1, 3.1 and 3.2 discovered while in transit, such items shall be handled in accordance with the national legislation of the country of transit.

Article 16

Admissible radioactive materials and infectious substances

1 Radioaktiva ämnen är tillåtna i brevpostförsändelser och postpaket som utväxlas mellan medlemsländer som har meddelat att de tar emot sådana försändelser i vardera eller endera riktningen och endast på följande villkor:

1.1 radioaktiva ämnen ska prepareras och förpackas i enlighet med bestämmelserna i expeditionsreglementena

1.2 vid brevpostförsändelse ska betalas avgift för 1 klass försändelse eller brevporto och avgift för rekommenderad brevörsändelse

1.3 radioaktiva ämnen som skickas som brevpost eller postpaket ska befordras på snabbaste sätt, vanligen med flyg, mot fastställd tilläggsavgift

1.4 radioaktiva ämnen får lämnas för posttransport endast av avsändare som har behörigt tillstånd.

2 Smittfarliga ämnen, med undantag av smittfarliga ämnen i kategori A som påverkar människor (UN 2814) eller djur (UN 2900), är tillåtna i brevpost- och postpaketförsändelser på följande villkor:

2.1 Smittfarliga ämnen i kategori B (UN 3373) får utväxlas endast på det sätt som fastställts av behöriga myndigheter mellan officiellt erkända sändare. Dessa farliga ämnen kan godkännas i postförsändelser i enlighet med den nationella och internationella lagstiftningen samt den gällande upplagan av FN:s rekommendationer för transport av farliga ämnen, sådan som Internationella civila luftfartsorganisationen ICAO har godkänt den.

2.2 Smittfarliga ämnen i kategori B (UN 3373) ska behandlas, förpackas och märkas i enlighet med bestämmelserna i expeditionsreglementet för brevpost och paketpost. För dessa försändelser ska betalas avgift för 1 klass försändelse eller brevporto och avgift för rekommenderad brevörsändelse. För hantering av detta slag av försändelser kan tilläggsavgift tas ut.

2.3 Patientprover (från människor eller djur) som beviljats dispens får utväxlas per post endast på det sätt som fastställts av behöriga myndigheter mellan officiellt erkända sändare. Dessa material kan godkännas i post-

1 Radioactive materials shall be admitted in letter-post items and parcels in relations between member countries which have declared their willingness to admit them either reciprocally or in one direction only under the following conditions:

1.1 radioactive materials shall be made up and packed in accordance with the respective provisions of the Regulations;

1.2 when they are sent in letter-post items, they shall be subject to the tariff for priority items or the tariff for letters and registration;

1.3 radioactive materials contained in letter-post items or postal parcels shall be forwarded by the quickest route, normally by air, subject to payment of the corresponding surcharges;

1.4 radioactive materials may be posted only by duly authorized senders.

2 Infectious substances, with the exception of category A infectious substances affecting humans (UN 2814) and affecting animals (UN 2900) shall be admitted in letter-post items and postal parcels, under the following conditions:

2.1 Category B infectious substances (UN 3373) may be exchanged by mail only between officially recognized senders, as determined by their competent authority. These dangerous goods may be acceptable in mail, subject to the national and international legislation in force and the current edition of the United Nations Recommendations on the Transport of Dangerous Goods, as promulgated by the International Civil Aviation Organization (ICAO).

2.2 Category B infectious substances (UN 3373) must be handled, packed and labelled in accordance with the provisions listed in the Letter Post Regulations and Parcel Post Regulations. These items shall be subject to the tariff for priority items or the tariff for registered letters. An additional charge for the handling of these items shall be allowed.

2.3 Exempt patient specimens (human or animal) may be exchanged by mail only between officially recognized senders determined by their competent authority. These materials may be acceptable in mail, subject

försändelser i enlighet med den nationella och internationella lagstiftningen samt den gällande upplagan av FN:s rekommendationer för transport av farliga ämnen, sådan som Internationella civila luftfartsorganisationen ICAO har godkänt den.

2.4 Patientprover (från människor eller djur) som beviljats dispens ska behandlas, förpackas och märkas i enlighet med bestämmelserna i expeditionsreglementet för brevpost. För dessa försändelser ska betalas avgift för 1 klass försändelse eller avgift för rekommenderad försändelse. För hantering av detta slag av försändelser kan tilläggsavgift tas ut.

2.5 Smittfarliga ämnen och patientprover (från människor eller djur) som beviljats dispens är tillåtna endast i försändelser som utväxlas mellan medlemsländer som har meddelat att de tar emot sådana försändelser i vardera eller endera riktningen.

2.6 De tillåtna smittfarliga ämnena och de patientprov (från människor eller djur) som beviljats dispens ska befordras på snabbaste sätt, vanligen med flyg, mot fastställd flygtilläggsavgift, och de ska delas ut före andra försändelser.

to the national and international legislation in force and the current edition of the United Nations Recommendations on the Transport of Dangerous Goods, as promulgated by the ICAO.

2.4 Exempt patient specimens (human or animal) must be handled, packed and labelled in accordance with the provisions listed in the Letter Post Regulations. These items shall be subject to the tariff for priority items or to the tariff for registered letters. An additional charge for the handling of these items is allowed.

2.5 Admission of infectious substances and exempt patient specimens (human or animal) shall be restricted to member countries that have declared their willingness to admit such items, whether reciprocally or in one direction only.

2.6 Permissible infectious substances and exempt patient specimens (human or animal) shall be forwarded by the quickest route, normally by air, subject to the payment of the corresponding air surcharges, and shall be given priority in delivery.

Artikel 17

Förfrågningar

1 Varje utsedd operatör ska ta emot förfrågningar som gäller paket och rekommenderade, assurerade eller distributionsregistrerade försändelser som dess egen posttjänst eller någon annan utsedd operatör har postat under sex månader från datumet för postningen. Förfrågningarna ska sändas som 1 klass post, via EMS-posttjänsten eller elektroniskt. Sexmånadersperioden gäller kontakterna mellan den som framställer förfrågan och den utsedda operatören och inbegriper inte förmedlingen av förfrågningar mellan utsedda operatörer.

2 Förfrågningarna ska skötas på det sätt som anges i expeditionsreglementena.

3 Förfrågningarna är avgiftsfria. Om en förfrågan begärs som EMS-försändelse tas de

Article 17

Inquiries

1 Each designated operator shall be bound to accept inquiries relating to parcels or registered, insured or recorded delivery items posted in its own service or that of any other designated operator, provided that the inquiries are presented within a period of six months from the day after that on which the item was posted. The transmission of inquiries shall be made by priority mail, by EMS or by electronic means. The period of six months shall concern relations between claimants and designated operators and shall not include the transmission of inquiries between designated operators.

2 Inquiries shall be entertained under the conditions laid down in the Regulations.

3 Inquiries shall be free of charge. However, additional costs caused by a request for

tilläggsavgifter som detta ger upphov till i allmänhet ut hos den som framställer begäran.

Artikel 18

Tullkontroll. Tullavgifter och övriga avgifter

1 Avgångs- och adresslandets utsedda operatörer har rätt att låta försändelser genomgå tullkontroll i enlighet med landets lagstiftning.

2 För försändelser som är underkastade tullkontroll kan för uppvisande i tullen tas ut en avgift vars riktgivande maximibelopp anges i expeditionsreglementena. Avgiften tas ut endast när sådana försändelser visas upp för tullen och förtullas för vilka tullavgift eller motsvarande avgifter tagits ut.

3 De utsedda operatörer som är bemyndigade att utföra förtullning för kundernas räkning har rätt att hos kunderna ta ut en tullklaringsavgift som grundar sig på de faktiska kostnaderna. Avgiften kan uppbäras för alla förtullade försändelser i enlighet med den nationella lagstiftningen, inklusive för tullfria försändelser. Kunden ska på förhand tydligt informeras om de avgifter som krävs.

4 De utsedda operatörerna har rätt att, beroende på situationen, ta ut tullavgift och samtliga andra eventuella avgifter hos antingen avsändaren eller mottagaren av försändelsen.

Artikel 19

Utväxling av slutna postsändningar mellan militära truppförband

1 Slutna postsändningar kan utväxlas med utnyttjande av andra länders land-, sjö- och flygtransporter

1.1 mellan postanstalterna i ett medlemsland och befälhavarna för truppförband som ställts till Förenta Nationernas disposition

1.2 mellan befälhavarna för sådana truppförband

1.3 mellan postanstalterna i ett medlemsland och befälhavarna för truppförband tillhörande landets flotta, flygvapen eller armé vil-

transmission by EMS shall, in principle, be borne by the person making the request.

Article 18

Customs control. Customs duty and other fees

1 The designated operators of the countries of origin and destination shall be authorized to submit items to customs control, according to the legislation of those countries.

2 Items submitted to customs control may be subjected to a presentation-to-Customs charge, the guideline amount of which is set in the Regulations. This charge shall only be collected for the submission to Customs and customs clearance of items which have attracted customs charges or any other similar charge.

3 Designated operators which are authorized to clear items through the Customs on behalf of customers may charge customers a customs clearance fee based on the actual costs. This fee may be charged for all items declared at Customs according to national legislation, including those exempt from customs duty. Customers shall be clearly informed in advance about the required fee.

4 Designated operators shall be authorized to collect from the senders or addressees of items, as the case may be, the customs duty and all other fees which may be due.

Article 19

Exchange of closed mails with military units

1 Closed letter-post mails may be exchanged through the intermediary of the land, sea or air services of other countries:

1.1 between the post offices of any member country and the commanding officers of military units placed at the disposal of the United Nations;

1.2 between the commanding officers of such military units;

1.3 between the post offices of any member country and the commanding officers of naval, air or army units, warships or military

ka är stationerade på främmande område eller befälhavarna för landets utomlands stationerade militärfartyg eller militärflygplan

1.4 mellan befälhavarna för truppförband tillhörande landets flotta, flygvapen eller armé eller befälhavarna för landets militärfartyg eller militärflygplan.

2. De brevöversändelser som ingår i de slutna översändningar som nämns i stycke 1 ska när fartyg eller flygplan tar emot eller skickar dem vara adresserade enbart till medlemmar i truppförbandet eller officerare och manskap på fartygen eller flygplanen eller vara skickade av dessa. Avgifterna och transportvillkoren för sådana översändelser bestäms enligt de nationella reglerna för den utsedda operatören i det medlemsland som har ställt truppförbandet till FN:s disposition eller till vilket fartygen eller flygplanen hör.

3. Om inte något specialavtal har ingåtts ska den utsedda operatören i det medlemsland som har ställt truppförbandet till FN:s disposition eller till vilket fartygen eller flygplanen hör betala berörda utsedda operatörer transitavgifter, terminalavgifter och flygtransportavgifter.

Artikel 20

Kvalitetsstandarder och mål

1 Medlemsländerna eller deras utsedda operatörer ska utarbeta och publicera standarder och mål för utdelningen av inkommande brevpostöversändelser och paket.

2 Dessa standarder och mål, vilka ska innefatta den tid som i allmänhet krävs för tullklarering, får inte vara mindre restriktiva än de som tillämpas på motsvarande översändelser inom den nationella postförmedlingen.

3 De avsändande medlemsländerna eller deras utsedda operatörer ska också utarbeta och publicera motsvarande standarder för brevöversändelser och paket som skickas i 1 klass och med flygpost och för postpaket som skickas i 2 klass och med ytpost.

4 Medlemsländerna eller deras utsedda operatörer ska mäta hur kvalitetsstandarderna tillämpas.

aircraft of the same country stationed abroad;

1.4 between the commanding officers of naval, air or army units, warships or military aircraft of the same country.

2 Letter-post items enclosed in the mails referred to under 1 shall be confined to items addressed to or sent by members of military units or the officers and crews of the ships or aircraft to or from which the mails are forwarded. The rates and conditions of dispatch applicable to them shall be fixed, according to its regulations, by the designated operator of the member country which has made the military unit available or to which the ships or aircraft belong.

3 In the absence of special agreement, the designated operator of the member country which has made the military unit available or to which the warships or military aircraft belong shall be liable to the designated operators concerned for the transit charges for the mails, the terminal dues and the air conveyance dues.

Article 20

Quality of service standards and targets

1 Member countries or their designated operators shall establish and publish delivery standards and targets for their inward letter-post items and parcels.

2 These standards and targets, increased by the time normally required for customs clearance, shall be no less favourable than those applied to comparable items in their domestic service.

3 Member countries or their designated operators of origin shall also establish and publish end-to-end standards for priority and airmail letter-post items as well as for parcels and economy/surface parcels.

4 Member countries or their designated operators shall measure the application of quality of service standards.

KAPITEL II

Chapter 2

Ansvar**Liability**

Artikel 21

Article 21

*De utsedda operatörernas ansvar. Skadeersättningar**Liability of designated operators. Indemnities*

1 Allmänt

1.1 Med undantag av de fall som nämns i artikel 22 ska de utsedda operatörerna bära ansvaret

1.1.1 ifall rekommenderade försändelser, vanliga paket och assurerade försändelser försvinner, stjäls eller skadas

1.1.2 ifall försändelser som införts i utdelningsregister försvinner

1.1.3 för att en sådan rekommenderad eller assurerad försändelse eller ett sådant vanligt paket returneras i fråga om vilket orsakerna till att det är obeställbart inte framgår.

1.2 De utsedda operatörerna är inte ansvariga för andra försändelser än de som nämns i styckena 1.1.1 och 1.1.2.

1.3 De utsedda operatörerna är inte ansvariga för andra fall än de som nämns i denna konvention.

1.4 När orsaken till att rekommenderade försändelser, vanliga paket eller assurerade försändelser försvinner eller förstörs utgörs av oöverstigligen hinder för vilka inte betalas skadeersättning, har avsändaren rätt att få för postningen av försändelsen betalda avgifter tillbaka med undantag för försäkringsavgiften.

1.5 De skadeersättningar som betalas ut får inte överstiga de summor som anges i expeditionsreglementena gällande brev- respektive paketförsändelser.

1.6 I fall som gäller skadeansvar beaktas vid utbetalningen av skadeersättning inte eventuella indirekta skador eller förlust av rörelsevinst.

1.7 Alla villkor som gäller de utsedda operatörernas ansvar är exakta, bindande och fullständiga. De utsedda operatörerna är inte ens i fall av allvarlig oaktsamhet ersättningskyldiga utöver vad som anges i konventionen och expeditionsreglementena.

1 General

1.1 Except for the cases provided for in article 22, designated operators shall be liable for:

1.1.1 the loss of, theft from or damage to registered items, ordinary parcels and insured items;

1.1.2 the loss of recorded delivery items;

1.1.3 the return of registered items, insured items and ordinary parcels on which the reason for non-delivery is not given.

1.2 Designated operators shall not be liable for items other than those mentioned in 1.1.1 and 1.1.2.

1.3 In any other case not provided for in this Convention, designated operators shall not be liable.

1.4 When the loss of or total damage to registered items, ordinary parcels and insured items is due to a case of force majeure for which indemnity is not payable, the sender shall be entitled to repayment of the charges paid for posting the item, with the exception of the insurance charge.

1.5 The amounts of indemnity to be paid shall not exceed the amounts mentioned in the Letter Post Regulations and the Parcel Post Regulations.

1.6 In cases of liability, consequential losses or loss of profits shall not be taken into account in the indemnity to be paid.

1.7 All provisions regarding liability of designated operators shall be strict, binding and complete. Designated operators shall in no case, even in case of severe fault, be liable above the limits provided for in the Convention and the Regulations.

2 Rekommenderade försändelser

2.1 Avsändaren av en rekommenderad försändelse har rätt till skadeersättning enligt expeditionsreglementet för brevpost om försändelsen förkommit eller blivit stulen eller skadad i sin helhet. Om avsändaren kräver den i expeditionsreglementet för brevpost nämnda mindre ersättningen, kan de utsedda operatörerna betala denna mindre summa för vilken den sedan kan kräva kompensation från vilken som helst av de andra berörda utsedda operatörerna.

2.2 Om en rekommenderad försändelse blir delvis stulen eller delvis skadad, har avsändaren rätt att i princip få en skadeersättning som motsvarar det stulnas eller skadades verkliga värde.

3 Försändelser som införts i utdelningsregister

3.1 Om en försändelse som finns införd i ett utdelningsregister förkommer, blir stulen eller skadas i sin helhet, har avsändaren rätt att få tillbaka endast de för postning av försändelsen betalda avgifterna.

4 Vanliga paket

4.1 Om ett paket förkommer, dess innehåll blir stulet eller skadas i sin helhet, har avsändaren rätt att få skadeersättning enligt expeditionsreglementet för paketpost. Om avsändaren kräver en ersättning som är mindre än den summa som nämns i expeditionsreglementet för paketpost, kan de utsedda operatörerna betala denna mindre summa för vilken de sedan kan kräva kompensation från vilken som helst av de andra berörda utsedda operatörerna.

4.2 Om paketets innehåll blir delvis stulet eller delvis skadat, har avsändaren rätt att i princip få en skadeersättning som motsvarar det stulnas eller skadades faktiska värde.

4.3 De utsedda operatörerna kan komma överens om ett belopp som oberoende av vikt tillämpas i fråga om paket som skickas dem emellan och som anges i expeditionsreglementet för paketpost.

5 Assurerade försändelser

5.1 Om en assurerad försändelse förkommer, dess innehåll blir stulet eller skadat i sin helhet, har avsändaren rätt att få en skadeersättning som i princip motsvarar ersättningsvärdet i SDR (Internationella valutafondens

2 Registered items

2.1 If a registered item is lost, totally rifled or totally damaged, the sender shall be entitled to an indemnity set in the Letter Post Regulations. If the sender has claimed an amount less than the amount set in the Letter Post Regulations, designated operators may pay that lower amount and shall receive reimbursement on this basis from any other designated operators involved.

2.2 If a registered item is partially rifled or partially damaged, the sender is entitled to an indemnity corresponding, in principle, to the actual value of the theft or damage.

3 Recorded delivery items

3.1 If a recorded delivery item is lost, totally rifled or totally damaged, the sender shall be entitled to refund of the charges paid for posting the item only.

4 Ordinary parcels

4.1 If a parcel is lost, totally rifled or totally damaged, the sender shall be entitled to an indemnity of an amount set in the Parcel Post Regulations. If the sender has claimed an amount less than the amount set in the Parcel Post Regulations, designated operators may pay that lower amount and shall receive reimbursement on this basis from any other designated operators involved.

4.2 If a parcel is partially rifled or partially damaged, the sender shall be entitled to an indemnity corresponding, in principle, to the actual value of the theft or damage.

4.3 Designated operators may agree to apply, in their reciprocal relations, the amount per parcel set in the Parcel Post Regulations, regardless of the weight.

5 Insured items

5.1 If an insured item is lost, totally rifled or totally damaged, the sender shall be entitled to an indemnity corresponding, in principle, to the insured value in SDRs.

särskilda dragningsrätter).

5.2 Om innehållet i en assurerad försändelse blir delvis stulet eller skadat, har avsändaren rätt att få en skadeersättning som i princip motsvarar det stulnas eller skadades faktiska värde. Det får i alla händelser inte överstiga det fastställda beloppet för försäkringsvärdet i SDR. Indirekta skador eller utebliven vinst kan inte beaktas.

6 Om en rekommenderad eller assurerad brevårsändelse returneras och orsaken till obeställbarheten inte har angetts, har avsändaren rätt till gottgörelse för de kostnader som föranletts av postningen av försändelsen.

7 Om ett paket returneras och orsaken till obeställbarheten inte har angetts har avsändaren rätt till gottgörelse för de kostnader som föranletts av postningen av försändelsen i avsändarlandet samt av paketets returnering från mottagarlandet.

8 I de fall som nämns i styckena 2, 4 och 5 räknas skadeersättningen ut på basis av det gängse pris som ett likadant värdeföremål eller en likadan vara hade på orten vid den tid då försändelsen godkändes för transport, omvandlat till SDR. Om ett gängse pris fattas, räknas skadeersättningen ut på grundval av det ordinära värdet hos föremål eller varor som värderats.

9 När orsaken till skadeersättningen är att rekommenderade försändelser, vanliga paket eller assurerade försändelser förkommit, blivit stulna eller skadats i sin helhet har avsändaren eller beroende på omständigheterna mottagaren rätt att dessutom få för postningen av försändelsen betalda avgifter, med undantag för avgiften för rekommendation eller assurering, ersatta. Samma bestämmelse gäller rekommenderade försändelser, vanliga paket eller assurerade försändelser som mottagarna har vägrat att ta emot på grund av deras dåliga skick, om postväsendet kan ges skulden för detta och därmed göras ansvarsskyldigt.

10 Oberoende av vad som sägs i styckena 2, 4 och 5 har mottagaren rätt till skadeersättning efter att ha mottagit en rekommenderad försändelse, ett vanligt paket eller en assurerad försändelse som utsatts för stöld eller åverkan.

11 Avgångslandets utsedda operatör kan

5.2 If an insured item is partially rifled or partially damaged, the sender shall be entitled to an indemnity corresponding, in principle, to the actual value of the theft or damage. It may, however, in no case exceed the amount of the insured value in SDRs.

6 If a registered or insured letter-post item is returned and the reason for nondelivery is not given, the sender shall be entitled to a refund of the charges paid for posting the item only.

7 If a parcel is returned and the reason for non-delivery is not given, the sender shall be entitled to a refund of the charges paid by the sender for posting the parcel in the country of origin and the expenses occasioned by the return of the parcel from the country of destination.

8 In the cases mentioned in 2, 4 and 5, the indemnity shall be calculated according to the current price, converted into SDRs, of articles or goods of the same kind at the place and time at which the item was accepted for conveyance. Failing a current price, the indemnity shall be calculated according to the ordinary value of articles or goods whose value is assessed on the same basis.

9 When an indemnity is due for the loss of, total theft from or total damage to a registered item, ordinary parcel or insured item, the sender, or the addressee, as the case may be, shall also be entitled to repayment of the charges and fees paid for posting the item with the exception of the registration or insurance charge. The same shall apply to registered items, ordinary parcels or insured items refused by the addressee because of their bad condition if that is attributable to the postal service and involves its liability.

10 Notwithstanding the provisions set out under 2, 4 and 5, the addressee shall be entitled to the indemnity after delivery of a rifled or damaged registered item, ordinary parcel or insured item.

11 The designated operator of origin shall

om den så önskar betala avsändaren det skadebelopp som fastställs i den nationella lagstiftningen för rekommenderade försändelser och icke assurerade paket, förutsatt att de inte är mindre än de skadeersättningar som fastställts i styckena 2.1 och 4.1. Detsamma gäller adresslandets utsedda operatör när denna betalar skadeersättning till en mottagare. De belopp som fastställs i styckena 2.1 och 4.1 tillämpas dock i sådana fall då

11.1 kravet på ersättning framställs till den ansvariga utsedda operatören eller

11.2 avsändaren avstår från sina rättigheter till förmån för mottagaren eller tvärtom.

12 Mot denna artikel kan inte göras några reservationer som gäller överskridande av tidsfristerna för förfrågningar eller skadestånd som ska betalas till utsedda operatörer, inklusive de tider och villkor som avtalats i expeditionens reglementena, utom om det är fråga om ett bilateralt avtal.

Artikel 22

Medlemsländernas och de utsedda operatörernas ansvarsfrihet

1 De utsedda operatörerna är inte ansvariga för rekommenderade försändelser, försändelser som är införda i utdelningsregister, paket eller assurerade försändelser när dessa har levererats enligt de bestämmelser som gäller egna motsvarande försändelser. Ansvaret fortsätter dock att gälla

1.1 ifall stölden eller skadan har observerats antingen före det att försändelsen överlämnas eller vid själva överlämnandet

1.2 ifall, när de nationella författningarna så tillåter, mottagaren eller i fråga om returering till avgångsanstalten avsändaren tar emot försändelsen med reservation för stöld eller skada

1.3 ifall, när de nationella författningarna så tillåter, mottagaren vid förfrågan meddelar att han inte fått en rekommenderad försändelse som utdelats till en privat postlåda

1.4 ifall mottagaren eller, i fråga om returering till avgångsanstalten, avsändaren oberoende av ett oklanderligt överlämnande därefter ofördröjligen meddelar den överlämnande utsedda operatören att han upptäckt att

have the option of paying senders in its country the indemnities prescribed by its national legislation for registered items and uninsured parcels, provided that they are not lower than those laid down in 2.1 and 4.1. The same shall apply to the designated operator of destination when the indemnity is paid to the addressee. However, the amounts laid down in 2.1 and 4.1 shall remain applicable.

11.1 in the event of recourse against the designated operator liable; or

11.2 if the sender waives his rights in favour of the addressee or vice versa.

12 Reservations concerning the exceeding of deadlines for inquiries and payment of indemnity to designated operators, including the periods and conditions fixed in the Regulations, shall not be made, except in the event of bilateral agreement.

Article 22

Non-liability of member countries and designated operators

1 Designated operators shall cease to be liable for registered items, recorded delivery items, parcels and insured items which they have delivered according to the conditions laid down in their regulations for items of the same kind. Liability shall, however, be maintained:

1.1 when theft or damage is discovered either prior to or at the time of delivery of the item;

1.2 when, internal regulations permitting, the addressee, or the sender if it is returned to origin, makes reservations on taking delivery of a rifled or damaged item;

1.3 when, internal regulations permitting, the registered item was delivered to a private mailbox and the addressee declares that he did not receive the item;

1.4 when the addressee or, in the case of return to origin, the sender of a parcel or of an insured item, although having given a proper discharge, notifies the designated operator that delivered the item without delay that he

försändelsen drabbats av stöld eller skada. Personen i fråga måste då kunna bevisa att stölden eller skadan inte har skett efter överlämnandet. Uttrycket ”ofördröjligen” tolkas enligt respektive lands lagstiftning.

2 Medlemsländerna eller de utsedda operatörerna bär inte ansvar för

2.1 övermäktigt hinder (force majeure), med beaktande av artikel 13.6.9

2.2 situationer där någon utredning om försändelsen inte kan göras därför att tjänstedokumenterna har förstörts på grund av övermäktigt hinder och ansvarigheten inte kan bevisas på något annat sätt

2.3 försvinnanden, stölder eller skador som har orsakats av att avsändaren handlat fel eller varit vårdslös eller av arten av försändelsens innehåll

2.4 försändelser med förbjudet innehåll enligt artikel 15

2.5 försändelse som omhändertagits med stöd av adresslandets lagstiftning i enlighet med medlemslandets eller dess utsedda operatörs anmälan

2.6 försändelser vilkas försäkringsvärde i bedrägligt syfte har uppgetts vara större än det verkliga värdet

2.7 en försändelse som avsändaren inte har gjort någon förfrågan om inom sex månader räknat från den dag som följde på postningsdagen

2.8 paket till krigsfångar och civila fångar

2.9 sådana fall där avsändaren kan misstänkas för bedrägligt uppsåt i syfte att få ersättning.

3 Medlemsländerna eller de utsedda operatörerna tar inte ansvar för tullklareringshandlingar, oavsett utformning, och inte heller för de beslut som fattats av tullmyndigheterna vid kontroll av försändelser som är underkastade tullkontroll.

Artikel 23

Avsändarens ansvar

1 Försändelsens avsändare är ansvarig för varje skada som föranleds postfunktionärer, andra postförsändelser eller postal utrustning som beror på att icke godtagbara föremål

has found theft or damage. He shall furnish proof that such theft or damage did not occur after delivery. The term "without delay" shall be interpreted according to national law.

2 Member countries and designated operators shall not be liable:

2.1 in cases of force majeure, subject to article 13.6.9;

2.2 when they cannot account for items owing to the destruction of official records by force majeure, provided that proof of their liability has not been otherwise produced;

2.3 when such loss, theft or damage has been caused by the fault or negligence of the sender or arises from the nature of the contents;

2.4 in the case of items that fall within the prohibitions specified in article 15;

2.5 when the items have been seized under the legislation of the country of destination, as notified by the member country or designated operator of that country;

2.6 in the case of insured items which have been fraudulently insured for a sum greater than the actual value of the contents;

2.7 when the sender has made no inquiry within six months from the day after that on which the item was posted;

2.8 in the case of prisoner-of-war or civilian internee parcels;

2.9 when the sender's actions may be suspected of fraudulent intent, aimed at receiving compensation.

3 Member countries and designated operators shall accept no liability for customs declarations in whatever form these are made or for decisions taken by the Customs on examination of items submitted to customs control.

Article 23

Sender's liability

1 The sender of an item shall be liable for injuries caused to postal officials and for any damage caused to other postal items and postal equipment, as a result of the dispatch

skickas med post eller på att villkoren för godkännande inte har beaktats.

2 Om det är fråga om skada som förorsakats andra postförsändelser är avsändaren ansvarig för varje skadad försändelse i samma utsträckning som de utsedda operatörerna.

3 Avsändaren är ansvarig också i det fall att ett inlämningspostkontor tar emot en sådan försändelse.

4 Avsändaren är emellertid inte ansvarig såvida han har iakttagit villkoren för godkännande och såvida det är fråga om felaktig hantering av försändelsen från de utsedda operatörernas eller transportföretagens sida eller om vårdslöshet efter godkännandet.

Artikel 24

Betalning av skadeersättning

1 Under förutsättning att den som framför krav på ersättning har rätt att framställa sådana till den ansvariga utsedda operatören är antingen den utsedda operatören i avgångs- eller adresslandet skyldig att betala skadeersättning och återbetala avgifter.

2 Avsändaren kan avstå från sin rätt till skadeersättning till förmån för mottagaren. På motsvarande sätt kan mottagaren avstå från sin rätt till förmån för avsändaren. Avsändaren eller mottagaren kan överlåta skadeersättning på tredje part, om den nationella lagstiftningen så tillåter.

Artikel 25

Eventuellt återkrav av skadeersättningsbeloppet hos avsändare eller mottagare

1 Om en rekommenderad eller assurerad försändelse eller ett rekommenderat eller assurerat paket eller en del av innehållet i en sådan försändelse som ansetts ha försvunnit återupphittas efter att skadeersättningen betalats ut, ska avsändaren eller, beroende på omständigheterna, mottagaren meddelas om att försändelsen står till dennes disposition under en tid av tre månader mot återbetalning av skadeersättning. Avsändaren tillfrågas även

of articles not acceptable for conveyance or the non-observance of the conditions of acceptance.

2 In the case of damage to other postal items, the sender shall be liable for each item damaged within the same limits as designated operators.

3 The sender shall remain liable even if the office of posting accepts such an item.

4 However, where the conditions of acceptance have been observed by the sender, the sender shall not be liable, in so far as there has been fault or negligence in handling the item on the part of designated operators or carriers, after acceptance.

Article 24

Payment of indemnity

1 Subject to the right of recourse against the designated operator which is liable, the obligation to pay the indemnity and to refund the charges and fees shall rest either with the designated operator of origin or with the designated operator of destination.

2 The sender may waive his rights to the indemnity in favour of the addressee. Conversely, the addressee may waive his rights in favour of the sender. The sender or the addressee may authorize a third party to receive the indemnity if internal legislation allows this.

Article 25

Possible recovery of the indemnity from the sender or the addressee

1 If, after payment of the indemnity, a registered item, a parcel or an insured item or part of the contents previously considered as lost is found, the sender or the addressee, as the case may be, shall be advised that the item is being held at his disposal for a period of three months on repayment of the amount of the indemnity paid. At the same time he shall be asked to whom the item is to be delivered. In the event of refusal or failure to

till vem försändelsen ska överlämnas. Om svaret är nekande eller om något svar inte ges inom den föreskrivna tiden, får mottagaren eller, beroende på omständigheterna, avsändaren samma förfrågan och beviljas motsvarande tid att besvara förfrågan.

2 Om avsändaren och mottagaren avstår från försändelsen eller inte besvarar förfrågan inom den tid som föreskrivs i första stycket, blir försändelsen den utsedda operatörens eller vid behov de utsedda operatörers egendom som har ersatt skadan.

3 Om en assurerad försändelse senare upphittas och dess innehåll konstateras vara av mindre värde än den skadeersättning som utbetalats, ska avsändaren eller, beroende på omständigheterna, mottagaren betala tillbaka detta skadeersättningsbelopp för att få försändelsen tillbaka, varvid han också ska stå för de påföljder som föranleds av att ha meddelat felaktigt assureringsvärde i bedrägligt syfte.

reply within the prescribed period, the same approach shall be made to the addressee or the sender as the case may be, granting that person the same period to reply.

2 If the sender and the addressee refuse to take delivery of the item or do not reply within the period provided for in paragraph 1, it shall become the property of the designated operator or, where appropriate, designated operators which bore the loss.

3 In the case of subsequent discovery of an insured item the contents of which are found to be of less value than the amount of the indemnity paid, the sender or the addressee, as the case may be, shall repay the amount of this indemnity against return of the item, without prejudice to the consequences of fraudulent insurance.

KAPITEL III

Särskilda föreskrifter gällande brevpост

Artikel 26

Postning av brev försändelser i ett annat land

1 Ingen utsedd operatör är skyldig att transportera eller dela ut sådana brev försändelser som avsändare vilka är bosatta i medlemslandet postar eller låter postas i ett annat land för att därigenom dra nytta av de förmånligare avgifter som tillämpas där.

2 Stycke 1 tillämpas utan åtskillnad på såväl sådana brev försändelser vilka producerats i hemlandet och transporterats över gränsen till ett annat land som på sådana brev försändelser vilka producerats i det andra landet.

3 Adresslandets utsedda operatör kan kräva inrikes avgiften av avsändaren eller, om denna vägrar betala avgiften, av avgångslandets utsedda operatör. Om såväl avsändaren som avgångslandets utsedda operatör vägrar betala avgiften inom den tid som adresslandets utsedda operatör bestämt, kan denna antingen

Chapter 3

Provisions specific to letter post

Article 26

Posting abroad of letter-post items

1 A designated operator shall not be bound to forward or deliver to the addressee letter-post items which senders residing in the territory of its member country post or cause to be posted in a foreign country with the object of profiting by the more favourable rate conditions there.

2 The provisions set out under 1 shall be applied without distinction both to letter-post items made up in the sender's country of residence and then carried across the frontier and to letter-post items made up in a foreign country.

3 The designated operator of destination may claim from the sender and, failing this, from the designated operator of posting, payment of the internal rates. If neither the sender nor the designated operator of posting agrees to pay these rates within a time limit set by the designated operator of destination,

returnera försändelserna till avgångslandets utsedda operatör och kräva ersättning för de kostnader detta föranleder eller hantera försändelserna i enlighet med den nationella lagstiftningen.

4 Ingen utsedd operatör är skyldig att transportera eller dela ut sådana brevårsändelser som avsändare vilka är bosatta i medlemslandet i stort antal postar eller låter posta i ett annat land om de utestående terminalavgifterna är mindre än den summa som skulle ha influtit om försändelserna hade postats i avsändarnas hemländer. Adresslandets utsedda operatör kan ta ut ersättning hos avgångslandets utsedda operatör för de uppkomna kostnaderna. Ersättningen får inte överstiga den större av följande två summor: antingen 80 procent av avgifterna för motsvarande inrikes försändelser eller de avgifter som tillämpas enligt artiklarna 28.3–28.7 eller 29.7. Om avgångslandets utsedda operatör vägrar betala den begärda summan inom den tid som adresslandets utsedda operatör bestämt, kan denna antingen returnera försändelserna till avgångslandets utsedda operatör och kräva ersättning för de kostnader detta föranleder eller hantera försändelserna i enlighet med den nationella lagstiftningen.

the latter may either return the items to the designated operator of posting and shall be entitled to claim reimbursement of the redirection costs, or handle them in accordance with its national legislation.

4 A designated operator shall not be bound to forward or deliver to the addressees letter-post items which senders post or cause to be posted in large quantities in a country other than the country where they reside if the amount of terminal dues to be received is lower than the sum that would have been received if the mail had been posted in the country where the senders reside. The designated operator of destination may claim from the designated operator of posting payment commensurate with the costs incurred and which may not exceed the higher of the following two amounts: either 80% of the domestic tariff for equivalent items, or the rates applicable pursuant to articles 28.3 to 28.7 or 29.7, as appropriate. If the designated operator of posting does not agree to pay the amount claimed within a time limit set by the designated operator of destination, the designated operator of destination may either return the items to the designated operator of posting and shall be entitled to claim reimbursement of the redirection costs, or handle them in accordance with its national legislation.

DEL III

Avgifter

KAPITEL 1

Särskilda föreskrifter gällande brevpöst

Artikel 27

Terminalavgifter. Allmänna bestämmelser

1 Med undantag av de fall som nämns i expeditionensreglementena har varje utsedd operatör som tar emot brevpöstsändelser från en annan utsedd operatör rätt att ta ut en avgift hos den avsändande utsedda operatören för de kostnader som de mottagna internationella postsändningarna ger upphov till.

PART III

Remuneration

Chapter 1

Provisions specific to letter post

Article 27

Terminal dues. General provisions

1 Subject to exemptions provided in the Regulations, each designated operator which receives letter-post items from another designated operator shall have the right to collect from the dispatching designated operator a payment for the costs incurred for the international mail received.

2 Med tanke på tillämpningen av bestämmelserna om terminalavgifter för utsedda operatörer indelas länderna och territorierna i länder och territorier som iakttar målsystemet och i länder och territorier som har rätt att iaktta övergångssystemet i enlighet med kongressens beslut C 18/2008 och som ingår i den förteckning för ändamålet som ingår i beslutet på följande sätt:

2.1 länder och territorier som iakttar målsystemet före år 2010,

2.2 länder och territorier som iakttar målsystemet från och med år 2010 och år 2012 (de nya länderna inom målsystemet),

2.3 länder och territorier som iakttar övergångssystemet.

3 Bestämmelserna om terminalavgifter i denna konvention är arrangemang som endast gäller under en övergångsperiod. Syftet är att övergå till ett landsspecifikt avgiftssystem efter utgången av övergångsperioden.

4 Tillgång till nationella tjänster. Direkt tillgång

4.1 Varje utsedd operatör ska i princip ge de andra utsedda operatörerna tillgång till alla de priser och villkor den erbjuder det egna landets kunder under samma förutsättningar i fråga om inrikes tjänster. Den utsedda operatören i adresslandet får avgöra om den utsedda operatören i avgångslandet har följt villkoren för direkt tillgång.

4.2 De utsedda operatörerna i länder som iakttar målsystemet ska ge andra utsedda operatörer tillgång till alla de priser och villkor de erbjuder det egna landets kunder under samma förutsättningar i fråga om inrikes tjänster.

4.3 De utsedda operatörerna i de nya länderna inom målsystemet kan besluta att de inte ger andra utsedda operatörer tillgång till de priser och villkor de erbjuder det egna landets kunder under samma förutsättningar i fråga om inrikes tjänster. Dessa utsedda operatörer kan dock besluta ge vissa utsedda operatörer tillgång till de nationella villkoren på basis av reciprocitet under en två års provotid. Efter denna period ska de välja om de slutar ge tillgång till de nationella villkoren eller om de ger alla utsedda operatörer tillgång till

2 For the application of the provisions concerning the payment of terminal dues by their designated operators, countries and territories shall be classified in accordance with the lists drawn up for this purpose by Congress in its resolution C 18/2008, as follows:

2.1 countries and territories in the target system prior to 2010;

2.2 countries and territories in the target system as of 2010 and 2012 (new target system countries);

2.3 countries and territories in the transitional system.

3 The provisions of the present Convention concerning the payment of terminal dues are transitional arrangements, moving towards a country-specific payment system at the end of the transition period.

4 Access to domestic services. Direct access

4.1 In principle, each designated operator shall make available to the other designated operators all the rates, terms and conditions offered in its domestic service on conditions identical to those proposed to its national customers. It shall be up to the designated operator of destination to decide whether the terms and conditions of direct access have been met by the designated operator of origin.

4.2 Designated operators of countries in the target system shall make available to other designated operators the rates, terms and conditions offered in their domestic service, on conditions identical to those proposed to their national customers.

4.3 Designated operators of new target system countries may opt not to make available to other designated operators the rates, terms and conditions offered in their domestic service on conditions identical to those proposed to their national customers. Those designated operators may, however, opt to make available to a limited number of designated operators the application of domestic conditions, on a reciprocal basis, for a trial period of two years. After that period, they must choose either to cease making available the

de nationella villkoren. Om de utsedda operatörerna i de nya länderna inom målsystemet begär de utsedda operatörerna i länderna inom målsystemet att tillämpa nationella villkor, ska de ge alla utsedda operatörer tillgång till de priser och villkor de erbjuder det egna landets kunder under samma förutsättningar i fråga om inrikes tjänster.

4.4 De utsedda operatörerna i de länder som tillämpar övergångssystemet kan besluta att de inte ger andra utsedda operatörer tillgång till de nationella villkoren. De kan besluta ge vissa utsedda operatörer tillgång till sina nationella villkor på grundval av reciprocitet under en två års provotid. Efter denna period ska de välja om de slutar ge tillgång till de nationella villkoren eller om de fortsätter ge alla utsedda operatörer tillgång till de nationella villkoren.

5 Ersättningen för terminalavgifterna ska grunda sig på tjänstens kvalitetsnivå i avgångslandet. Rådgivande kommissionen för postala utredningar kan därför ändra de ersättningar som nämns i artiklarna 28 och 29 för att uppmuntra till deltagande i tillsynsarrangemang och för att belöna de utsedda operatörer som uppnått kvalitetsmålen. Rådgivande kommissionen för postala utredningar kan också utmäta straff för alltför låg kvalitet, men ersättningen får inte vara mindre än minimiavgiften enligt artiklarna 28 och 29.

6 Vilken utsedd operatör som helst kan avstå helt eller delvis från den ersättning som förutsätts i stycke 1.

7 Den terminalavgift som ska tillämpas på M-säckar är 0,793 SDR per kilogram. När terminalavgifter fastställs klassificeras M-säckar som väger mindre än 5 kilogram som om de vägde 5 kilogram.

8 För rekommenderade försändelser tas en tilläggsavgift ut per försändelse om 0,55 SDR åren 2010 och 2011 och en tilläggsavgift per försändelse om 0,6 SDR åren 2012 och 2013. För assurerade försändelser tas en tilläggsav-

application of domestic conditions or to continue to make their own domestic conditions available to all designated operators. However, if designated operators of new target system countries ask designated operators of target system countries for the application of domestic conditions, they must make available to all designated operators the rates, terms and conditions offered in their domestic service on conditions identical to those proposed to their national customers.

4.4 Designated operators of countries in the transitional system may opt not to make available to other designated operators the application of domestic conditions. They may, however, opt to make available to a limited number of designated operators the application of domestic conditions, on a reciprocal basis, for a trial period of two years. After that period, they must choose either to cease making available the application of domestic conditions or to continue to make their own domestic conditions available to all designated operators.

5 Terminal dues remuneration shall be based on quality of service performance in the country of destination. The Postal Operations Council shall therefore be authorized to supplement the remuneration in articles 28 and 29 to encourage participation in monitoring systems and to reward designated operators for reaching their quality targets. The Postal Operations Council may also fix penalties in case of insufficient quality, but the remuneration shall not be less than the minimum remuneration according to articles 28 and 29.

6 Any designated operator may waive wholly or in part the payment provided for under 1.

7 For M bags, the terminal dues rate to be applied shall be 0.793 SDR per kilogramme. M bags weighing less than 5 kilogrammes shall be considered as weighing 5 kilogrammes for terminal dues payment purposes.

8 For registered items there shall be an additional payment of 0.55 SDR per item for 2010 and 2011 and 0.6 SDR for 2012 and 2013. For insured items, there shall be an additional payment of 1.1 SDR per item for

gift ut per försändelse om 1,1 SDR åren 2010 och 2011 och en tilläggsavgift per försändelse om 1,2 SDR åren 2012 och 2013. Rådgivande kommissionen för postala utredningar kan ändra avgifterna för dessa och andra tilläggs-tjänster om i de tjänster som erbjuds finns sådana tilläggsegenskaper som fatställs i expeditionreglementet för brevpost.

9 De utsedda operatörerna får, på basis av bilaterala eller multilaterala avtal, tillämpa andra avgiftsarrangemang vid avräkningen av terminalavgifter.

10 De utsedda operatörerna kan utväxla 2 klass post genom att frivilligt tillämpa en 10 % rabatt på terminalavgifterna för 1 klass.

11 De utsedda operatörerna kan utväxla post som sorterats på basis av formen genom frivilligt rabatterade terminalavgifter.

12 De bestämmelser som tillämpas mellan de utsedda operatörerna i de länder som iakt-tar målsystemet tillämpas på utsedda operatör-er i de länder som iakttar övergångssystemet som meddelar att de önskar ansluta sig till målsystemet. Rådgivande kommissionen för postala utredningar kan utse övergångsåtgär-der i expeditionreglementet för brevpost. Bestämmelserna i målsystemet kan tillämpas fullt ut på en ny utsedd operatör inom målsy-stemet, som meddelar att den vill tillämpa be-stämmelserna fullt ut utan övergångsåtgärder.

Artikel 28

Terminalavgifter. Bestämmelser som tilläm-pas på postväxlingen mellan utsedda opera-törer i länder som iakttar målsystemet

1 Avgifter för brevpostförsändelser, som omfattar massförsändelser men inte M-säckar, ska grunda sig på de porton och expedi-tionsavgifter per försändelse och per kilo-gram som tillämpas i adresslandet. Dessa av-gifter ska stå i proportion till de nationella priserna. Priserna beräknas enligt villkoren i expeditionreglementet för brevpost.

2 Den avgift som tas ut för den internatio-nella svarstjänstens försändelser följer expedi-tionsreglementet för brevpost.

3 Priserna per försändelse och per kilogram

2010 and 2011 and 1.2 SDR for 2012 and 2013. The Postal Operations Council shall be authorized to supplement remuneration for these and other supplementary services where the services provided contain additional features to be specified in the Letter Post Regulations.

9 Any designated operator may, by bilat-eral or multilateral agreement, apply other payment systems for the settlement of termi-nal dues accounts.

10 Designated operators may exchange non-priority mail on an optional basis by ap-plying a 10% discount to the priority terminal dues rate.

11 Designated operators may exchange for-mat-separated mail on an optional basis at a discounted terminal dues rate.

12 The provisions applicable between des-ignated operators of countries in the target system shall apply to any designated operator of a country in the transitional system which declares that it wishes to join the target sys-tem. The Postal Operations Council may set transitional measures in the Letter Post Regu-lations. The full provisions of the target sys-tem may apply to any new target designated operator that declares that it wishes to apply such full provisions without transitional measures.

Article 28

Terminal dues. Provisions applicable to mail flows between designated operators of coun-tries in the target system

1 Payment for letter-post items, including bulk mail but excluding M bags and IBRS items, shall be established on the basis of the application of the rates per item and per kilo-gramme reflecting the handling costs in the country of destination; these costs must be related to the domestic tariffs. The rates shall be calculated in accordance with the condi-tions specified in the Letter Post Regulations.

2 Payment for IBRS items shall be as de-scribed in the Letter Post Regulations.

3 The rates per item and per kilogramme

ska räknas i procent utgående från ett 1 klass inrikes brev som väger 20 gram, och procentandelarna ska för länder som iakttar målsystemet före år 2010 vara 70 % och för länder som ansluter sig till målsystemet år 2010 eller 2012 (nya länder inom målsystemet) 100 %.

4 Rådgivande kommissionen för postala utredningar undersöker hanteringskostnaderna för inkommande post åren 2009 och 2010. Om det i undersökningen framgår att procenttalet är ett annat än 70 % som angetts i artikel 28.3 ska Rådgivande kommissionen för postala utredningar överväga om avgiften för brev av 1 klass som väger 20 gram ska ändras för åren 2012 och 2013.

5 Från den mervärdesskatt eller andra skatter som hänför sig till den avgift som används i räkneoperationen ovan i artikel 28.3 avdras 50 % åren 2010 och 2011 och 100 % åren 2012 och 2013.

6 De avgifter som tillämpas på postgång mellan de länder som tillämpar målsystemet före år 2010 får inte vara högre än

6.1 år 2010 0,253 SDR per försändelse och 1,980 SDR per kilo gram

6.2 år 2011 0,263 SDR per försändelse och 2,059 SDR per kilogram

6.3 år 2012 0,274 SDR per försändelse och 2,141 SDR per kilogram

6.4 år 2013 0,285 SDR per försändelse och 2,227 SDR per kilogram.

7 Avgifterna för postgång mellan de länder som tillämpar målsystemet före år 2010 får inte vara lägre än avgifterna för år 2009, före tillämpningen av kvalitetsnivån. Avgifterna får inte heller vara lägre än

7.1 år 2010 0,165 SDR per försändelse och 1,669 SDR per kilogram

7.2 år 2011 0,169 SDR per försändelse och 1,709 SDR per kilogram

7.3 år 2012 0,173 SDR per försändelse och 1,750 SDR per kilogram

7.4 år 2013 0,177 SDR per försändelse och 1,792 SDR per kilogram

8 Avgifter som tillämpas på postgång till, från eller mellan nya länder inom målsystemet, med undantag av massförsändelser

8.1 år 2010 0,155 SDR per försändelse och 1,562 SDR per kilogram

shall be calculated on the basis of a percentage of the charge for a 20-gramme priority letter in the domestic service, which shall be 70% for countries in the target system prior to 2010 and 100% for countries entering the target system from 2010 or 2012 (new target system countries).

4 The Postal Operations Council will conduct a study of the cost of handling inbound mail during 2009 and 2010. If this study reveals a percentage different from the 70% set out under paragraph 3, the POC shall consider whether to change the percentage of the charge for a 20-gramme priority letter for the years 2012 and 2013.

5 From the charge used for the calculation in paragraph 3 above, 50% of the VAT or other taxes shall be excluded for the years 2010 and 2011, and 100% for the years 2012 and 2013.

6 The rates applied for flows between countries in the target system prior to 2010 may not be higher than:

6.1 for the year 2010, 0.253 SDR per item and 1.980 SDR per kilogramme;

6.2 for the year 2011, 0.263 SDR per item and 2.059 SDR per kilogramme;

6.3 for the year 2012, 0.274 SDR per item and 2.141 SDR per kilogramme;

6.4 for the year 2013, 0.285 SDR per item and 2.227 SDR per kilogramme.

7 The rates applied for flows between countries in the target system prior to 2010 may not be lower than the rates in 2009, prior to application of the quality of service link. The rates may also not be lower than:

7.1 for the year 2010, 0.165 SDR per item and 1.669 SDR per kilogramme;

7.2 for the year 2011, 0.169 SDR per item and 1.709 SDR per kilogramme;

7.3 for the year 2012, 0.173 SDR per item and 1.750 SDR per kilogramme;

7.4 for the year 2013, 0.177 SDR per item and 1.792 SDR per kilogramme.

8 The rates applied for flows to, from or between new target system countries, other than for bulk mail, shall be:

8.1 for the year 2010: 0.155 SDR per item and 1.562 SDR per kilogramme;

8.2 år 2011 0,159 SDR per försändelse och 1,610 SDR per kilogram

8.3 år 2012 0,164 SDR per försändelse och 1,648 SDR per kilogram

8.4 år 2013 0,168 SDR per försändelse och 1,702 SDR per kilogram.

9 Avgiften för massförsändelser ska fastställas med tillämpning av de priser per försändelse och kilogram som nämns i artikel 28.3 och 28.7.

10 För rekommenderade och assurerade försändelser som inte har en streckodsbezeichnung eller som har en streckkod som inte motsvarar UPU:s tekniska standard S10, uppställs en 0,5 SDR stor tilläggsavgift per försändelse om inte annat avtalas genom bilaterala avtal.

11 Några reservationer mot denna artikel kan inte göras, utom inom ramen för bilaterala avtal.

Artikel 29

Terminalavgifter. Bestämmelser som ska tillämpas på postgången till, från och mellan utsedda operatörer i länder som iakttar övergångssystemet

1 Då de utsedda operatörerna i de länder som iakttar övergångsperioden för terminalavgifter förbereder sig för att ansluta sig till målsystemet ska brevörsändelser, inbegripet massförsändelser men inte M-säckar och den internationella svarstjänstens försändelser, grunda sig på 2009 års granskade avgifters 2,8 procents årliga höjning genom att använda det världsomfattande medeltalet 14,64 per avsänt kilo.

2 Den avgift som tas ut för den internationella svarstjänstens försändelser följer expeditionreglementet för brevpöst.

3 Avgifter som ska tillämpas på postförmedling till, från och mellan länder som iakttar övergångssystemet

3.1 år 2010 0,155 SDR per försändelse och 1,562 SDR per kilogram

3.2 år 2011 0,159 SDR per försändelse och 1,610 SDR per kilogram

3.3 år 2012 0,164 SDR per försändelse och 1,648 SDR per kilogram

8.2 for the year 2011: 0.159 SDR per item and 1.610 SDR per kilogramme;

8.3 for the year 2012: 0.164 SDR per item and 1.648 SDR per kilogramme;

8.4 for the year 2013: 0.168 SDR per item and 1.702 SDR per kilogramme.

9 The payment for bulk mail shall be established by applying the rates per item and per kilogramme provided for in article 28, paragraphs 3 to 7.

10 For registered or insured items not carrying a barcoded identifier or carrying a barcoded identifier that is not compliant with UPU Technical Standard S10, there shall be a further additional payment of 0.5 SDR per item unless otherwise bilaterally agreed.

11 No reservations may be made to this article, except within the framework of a bilateral agreement.

Article 29

Terminal dues. Provisions applicable to mail flows to, from and between designated operators of countries in the transitional system

1 In preparation for the entry into the target system of the designated operators of countries in the terminal dues transitional system, payment for letter-post items, including bulk mail but excluding M bags and IBRS items, shall be established on the basis of yearly increases of 2.8% on the adjusted 2009 rates, using the worldwide average of 14.64 items per kilogramme.

2 Payment for IBRS items shall be as described in the Letter Post Regulations.

3 The rates applied for flows to, from and between countries in the transitional system shall be:

3.1 for the year 2010: 0.155 SDR per item and 1.562 SDR per kilogramme;

3.2 for the year 2011: 0.159 SDR per item and 1.610 SDR per kilogramme;

3.3 for the year 2012: 0.164 SDR per item and 1.648 SDR per kilogramme;

3.4 år 2013 0,168 SDR per försändelse och 1,702 SDR per kilogram.

4 Om postgången i hela sin omfattning understiger 100 ton om året, sammanslås de avgifter som bestäms på basis av kilon och på basis av antal försändelser till en avgift per kilo där grunden utgörs av det globala medelvärdet, vilket är 14,64 postförsändelser per kilo. Avgifterna är de följande:

4.1 år 2010 3,831 SDR per kilogram

4.2 år 2011 3,938 SDR per kilogram

4.3 år 2012 4,049 SDR per kilogram

4.4 år 2013 4,162 SDR per kilogram.

5 Om postgången är över 100 ton per år tillämpas det ovan uppräknade fasta priset per kilo om inte den avsändande utsedda operatören eller den mottagande utsedda operatören begär att avgifterna justeras enligt den verkliga mängden försändelser per kilogram. På samplingen som utförs för justeringen av avgifterna tillämpas villkoren i expeditionsreglementet för brevpost.

6 Ett land som följer målsystemet får inte sänka den totala avgift som anges i artikel 29.4 i fråga om ett land som iakttar övergångssystemet, om inte det sistnämnda begär korrigering i den andra riktningen.

7 Avgiften för massförsändelser till utsedda operatörer i länder som iakttar målsystemet ska fastställas på basis av de i artikel 28 nämnda priserna per försändelse och kilogram. För mottagna massförsändelser kan de utsedda operatörerna i länder som iakttar övergångssystemet begära avgift enligt artikel 29.3.

8 Några reservationer mot denna artikel kan inte göras, utom inom ramen för bilaterala avtal.

Artikel 30

Kvalitetsfonden

1 De terminalavgifter som övriga länder och territorier betalar för post, med undantag

3.4 for the year 2013: 0.168 SDR per item and 1.702 SDR per kilogramme.

4 For flows below 100 tonnes a year, the per kilogramme and per item components shall be converted into a total rate per kilogramme on the basis of a worldwide average of 14.64 items per kilogramme. The following rates shall apply:

4.1 for the year 2010: 3.831 SDR per kilogramme;

4.2 for the year 2011: 3.938 SDR per kilogramme;

4.3 for the year 2012: 4.049 SDR per kilogramme;

4.4 for the year 2013: 4.162 SDR per kilogramme.

5 For mail flows over 100 tonnes per year, the flat rate per kilogramme listed above shall be applied if neither the origin designated operator nor the destination designated operator requests the revision mechanism in order to revise the rate on the basis of the actual number of items per kilogramme, rather than the worldwide average. The sampling for the revision mechanism shall be applied in accordance with the conditions specified in the Letter Post Regulations.

6 The downward revision of the total rate in paragraph 4 may not be invoked by a country in the target system against a country in the transitional system unless the latter asks for a revision in the opposite direction.

7 The payment for bulk mail to designated operators of countries in the target system shall be established by applying the rates per item and per kilogramme provided for in article 28. For bulk mail received, designated operators in the transitional system may request payment according to paragraph 3.

8 No reservations may be made to this article, except within the framework of a bilateral agreement.

Article 30

Quality of Service Fund

1 Terminal dues payable by all countries and territories to the countries classified by

av M-säckar, internationella svarstjänstens försändelser och massförsändelser, till de länder som av kongressen klassificerats till grupp 5 i fråga om terminalavgifter och kvalitetsfonden, ska höjas med 20 % i fråga om de avgifter som avses i artikel 29 och förhöjningen ska betalas till kvalitetsfonden för att förbättra servicenivån i länderna i grupp 5. Länderna i grupp 5 betalar inte någon sådan avgift till varandra.

2 De terminalavgifter som de av kongressen klassificerade länderna och territorierna i grupp 1 betalar till länder som klassificerats till grupp 4, med undantag av M-säckar, internationella svarstjänstens försändelser och massförsändelser, ska höjas med 10 % i fråga om de avgifter som avses i artikel 29 och förhöjningen ska betalas till kvalitetsfonden för att förbättra servicenivån i länderna i grupp 4.

3 Från och med den 1 januari 2012 ska de terminalavgifter som de av kongressen klassificerade länderna och territorierna i grupp 2 betalar till länder som klassificerats till grupp 4, med undantag av M-säckar, internationella svarstjänstens försändelser och massförsändelser, höjas med 10 % för de avgifter som avses i artikel 29 och förhöjningen ska betalas till kvalitetsfonden för att förbättra servicenivån i länderna i grupp 4.

4 De terminalavgifter som de av kongressen klassificerade länderna och territorierna i grupp 1, vilka iaktog målsystemet före år 2010, betalar till länder som av kongressen klassificerats till grupp 3, med undantag av M-säckar, internationella svarstjänstens försändelser och massförsändelser, ska höjas med 8 % för de avgifter som avses i artikel 29 och förhöjningen ska betalas till kvalitetsfonden för att förbättra servicenivån i länderna i grupp 3.

5 De terminalavgifter som de av kongressen klassificerade länderna och territorierna i grupp 1, vilka anslöt sig till målsystemet år 2010, betalar till länder som av kongressen klassificerats till grupp 3, med undantag av M-säckar, internationella svarstjänstens försändelser och massförsändelser, ska höjas med 4 % för de avgifter som avses i artikel 29 och förhöjningen ska betalas till kvalitetsfonden för att förbättra servicenivån i länderna i grupp 3.

Congress as group 5 countries for terminal dues and the Quality of Service Fund (QSF), except for M bags, IBRS items and bulk mail items, shall be increased by 20% of the rates given in article 29 for payment into the Quality of Service Fund (QSF) for improving the quality of service in group 5 countries. There shall be no such payment from one group 5 country to another group 5 country.

2 Terminal dues, except for M bags, IBRS items and bulk mail items, payable by countries and territories classified by Congress as group 1 countries to the countries classified by Congress as group 4 countries shall be increased by 10% of the rates given in article 29, for payment into the QSF for improving the quality of service in group 4 countries.

3 As of 1 January 2012, terminal dues, except in respect of M bags, IBRS items and bulk mail items, payable by countries and territories classified by Congress as group 2 countries to the countries classified by Congress as group 4 countries shall be increased by 10% of the rates given in article 29, for payment into the QSF for improving the quality of service in group 4 countries.

4 Terminal dues, except in respect of M bags, IBRS items and bulk mail items, payable by countries and territories classified by Congress as group 1 countries which were in the target system prior to 2010 to the countries classified by Congress as group 3 countries shall be increased by 8% of the rates given in article 29, for payment into the QSF for improving the quality of service in group 3 countries.

5 Terminal dues, except in respect of M bags, IBRS items and bulk mail items, payable by countries and territories classified by Congress as group 1 countries which will join the target system in 2010 to the countries classified by Congress as group 3 countries shall be increased by 4% of the rates given in article 29, for payment into the QSF for improving the quality of service in group 3 countries.

6 Från och med den 1 januari 2012 ska de terminalavgifter som de av kongressen klassificerade länderna och territorierna i grupp 2 betalar till länder som klassificerats till grupp 4, med undantag av M-säckar, internationella svarstjänstens försändelser och massförsändelser, höjas med 4 % för de avgifter som avses i artikel 29 och förhöjningen ska betalas till kvalitetsfonden för att förbättra servicenivån i länderna i grupp 3.

7 De terminalavgifter som de av kongressen klassificerade länderna och territorierna i grupp 1 betalar till länder som klassificerats till grupp 2, till vilka det betalades en 8 % förhöjning före år 2010, med undantag av M-säckar, internationella svarstjänstens försändelser och massförsändelser, ska höjas åren 2010 och 2011 med 4 % för de avgifter som avses i artikel 29 och åren 2012 och 2013 med 2 % för de avgifter som avses i artikel 28.8 och förhöjningen ska betalas till kvalitetsfonden för att förbättra servicenivån i länderna i grupp 2.

8 De terminalavgifter som de av kongressen klassificerade länderna och territorierna i grupp 1 betalar till länder som klassificerats till grupp 2, till vilka det betalades en 1 % förhöjning före år 2010, med undantag av M-säckar, internationella svarstjänstens försändelser och massförsändelser, ska höjas åren 2010 och 2011 med 1 % för de avgifter som avses i artikel 29 och förhöjningen ska betalas till kvalitetsfonden för att förbättra servicenivån i länderna i grupp 2.

9 För att förbättra servicenivån i länderna i grupperna 2, 3, 4 och 5 är de sammanslagna terminalavgifterna som betalas till kompensationsfonden för varje land som får denna förmån årligen minst 12 565 SDR. För att uppnå detta minimibelopp tas de tilläggsmedel ut som behövs, i proportion till de utväxlade mängderna, av länder som tillämpar målsystemet före år 2010.

10 Regionala projekt bör i synnerhet gynna Världspostföreningens program för förbättrande av servicekvaliteten och för ibruktandet av ett kostnadsberäkningssystem i utvecklingsländerna. Rådgivande kommissionen för postala utredningar ska senast 2010 införa förfaranden för finansiering av dessa projekt.

6 As of 1 January 2012, terminal dues, except in respect of M bags, IBRS items and bulk mail items, payable by countries and territories classified by Congress as group 2 countries to the countries classified by Congress as group 3 countries shall be increased by 4% of the rates given in article 29, for payment into the QSF for improving the quality of service in group 3 countries.

7 Terminal dues, except in respect of M bags, IBRS items and bulk mail items, payable by countries and territories classified by Congress as group 1 countries to the countries classified by Congress as group 2 countries which benefited from an 8% increase prior to 2010, shall be increased in 2010 and 2011 by 4% of the rates given in article 29, and in 2012 and 2013 by 2% of the rates given in article 28.8, for payment into the QSF for improving the quality of service in group 2 countries.

8 Terminal dues, except in respect of M bags, IBRS items and bulk mail items, payable by countries and territories classified by Congress as group 1 countries to the countries classified by Congress as group 2 countries which benefited from a 1% increase prior to 2010 shall be increased in 2010 and 2011 by 1% of the rates given in article 29, for payment into the QSF for improving the quality of service in group 2 countries.

9 The combined terminal dues payable into the QSF for improving the quality of service of countries in groups 2, 3, 4 and 5 shall be subject to a minimum of 12,565 SDR per annum for each beneficiary country. The additional funds needed for reaching this minimum amount shall be invoiced, in proportion to the volumes exchanged, to the countries in the target system prior to 2010.

10 Regional projects should in particular promote the implementation of UPU quality of service improvement programmes and the introduction of cost accounting systems in developing countries. The Postal Operations Council shall adopt, in 2010 at the latest, procedures for financing these projects.

Artikel 31

Transitavgifter

1 För slutna postförsändelser och för försändelser i öppen transit som utväxlas mellan två utsedda operatörer eller mellan två verksamhetsställen inom samma medlemsland med hjälp av transporter som tillhandahålls av en eller flera andra utsedda operatörer (tredjepartstjänster) ska betalas transitavgifter. Transitavgifterna utgör ersättning för transittransporter till lands, till sjöss och med flyg. Detta tillämpas också på feladresserade försändelser och felutdelade postsändningar.

Article 31

Transit charges

1 Closed mails and à découvert transit items exchanged between two designated operators or between two offices of the same member country by means of the services of one or more other designated operators (third party services) shall be subject to the payment of transit charges. The latter shall constitute remuneration for the services rendered in respect of land transit, sea transit and air transit. This principle shall also apply to mis-sent items and misrouted mails.

KAPITEL II

Övriga bestämmelser

Artikel 32

Beräkning av grundavgifter och avgifter för flygtransport

1 Den grundavgift för flygtransport som tillämpas vid avräkningen mellan utsedda operatörer godkänns av rådgivande kommissionen för postala utredningar. Den beräknas av internationella byrån enligt den fastställda formeln i expeditionsreglementet för brevpost.

2 Beräkningen av flygtransportavgiften för slutna försändelser, 1 klass försändelser samt flygpostförsändelser och flygpostpaket som skickas i öppen transit och feladresserade försändelser och felutdelade postsändningar liksom relevanta avräkningsmetoder fastställs i expeditionsreglementena för brevpost respektive paketpost.

3 Transportavgifterna för hela flygrutten ska

3.1 i fråga om slutna postsändningar betalas av avgångslandets utsedda operatör, också i de fall då försändelserna transporteras via en eller flera andra utsedda operatörers område.

3.2 i fråga om 1 klass försändelser och flygpostförsändelser i öppen transit, också felsända sådana, betalas av den utsedda operatör

Chapter 2

Other provisions

Article 32

Basic rates and provisions concerning air conveyance dues

1 The basic rate applicable to the settlement of accounts between designated operators in respect of air conveyance shall be approved by the Postal Operations Council. It shall be calculated by the International Bureau according to the formula specified in the Letter Post Regulations.

2 The calculation of air conveyance dues on closed dispatches, priority items, airmail items and air parcels sent in transit à découvert, missent items and misrouted mails, as well as the relevant methods of accounting, are described in the Letter Post and Parcel Post Regulations.

3 The air conveyance dues for the whole distance flown shall be borne:

3.1 in the case of closed mails, by the designated operator of the country of origin of the mails, including when these mails transit via one or more intermediate designated operators;

3.2 in the case of priority items and airmail items in transit à découvert, including mis-sent items, by the designated operator which

som vidarebefordrar försändelserna till en annan utsedd operatör.

4 Samma regler tillämpas på försändelser som är undantagna avgift vid land- eller sjötransit om de befordras med flyg.

5 Varje utsedd operatör i adresslandet som befordrar utrikesförsändelser i inrikes flygtrafik har rätt att få ersättning för de extra kostnader detta föranleder under förutsättning att det vägda medeltalet för flygruttens längd överstiger 300 km. Rådgivande kommissionen för postala utredningar kan ersätta detta kriterium med något annat lämpligt kriterium. Såvida någon överenskommelse om avgiftsfrihet inte ingåtts ska avgifterna vara enhetliga för alla brevörsändelser från utlandet som anländer med flyg eller som 1 klass post, oberoende av om de vidarebefordras med flyg eller inte.

6 Om de terminalavgifter som adresslandets utsedda operatör tar ut uttryckligen grundar sig på kostnader eller inrikesavgifter, betalas dock inte någon tilläggsersättning för inrikes flygbefordran.

7 Vid beräkningen av det vägda medeltalet för flygsträckans längd får adresslandets utsedda operatör inte innefatta vikten på de postförsändelser för vilka terminalavgiften uttryckligen är baserad på kostnader eller adresslandets utsedda operatörs inrikesavgifter.

Artikel 33

Avgifter för land- och sjötransport av postpaket

1 För paket som förmedlas mellan två utsedda operatörer tas för ankommande försändelse ut avgift för inrikes postutdelning, som beräknas genom att sammanslå grundavgiften per paket och per kilogram enligt expeditionsreglementet.

1.1 Med beaktande av ovan nämnda grundavgifter kan de utsedda operatörerna dessutom ha rätt att ta ut tilläggsavgifter per paketförsändelse och per kilogram i enlighet med bestämmelserna i expeditionsreglementet.

1.2 De avgifter som nämns i styckena 1 och 1.1 ska betalas av den utsedda operatören

forwards the items to another designated operator.

4 These same regulations shall be applicable to items exempted from land and sea transit charges if they are conveyed by air.

5 Each designated operator of destination which provides air conveyance of international mail within its country shall be entitled to reimbursement of the additional costs incurred for such conveyance provided that the weighted average distance of the sectors flown exceeds 300 kilometres. The Postal Operations Council may replace the weighted average distance by other relevant criteria. Unless agreement has been reached that no charge should be made, the dues shall be uniform for all priority mails and airmails originating abroad whether or not this mail is re-forwarded by air.

6 However, where the terminal dues levied by the designated operator of destination are based specifically on costs or on domestic rates, no additional reimbursement for internal air conveyance shall be made.

7 The designated operator of destination shall exclude, for the purpose of calculating the weighted average distance, the weight of all mails for which the terminal dues calculation has been based specifically on costs or on the domestic rates of the designated operator of destination.

Article 33

Parcel post land and sea rates

1 Parcels exchanged between two designated operators shall be subject to inward land rates calculated by combining the base rate per parcel and base rate per kilogramme laid down in the Regulations.

1.1 Bearing in mind the above base rates, designated operators may, in addition, be authorized to claim supplementary rates per parcel and per kilogramme in accordance with provisions laid down in the Regulations.

1.2 The rates mentioned in 1 and 1.1 shall be payable by the designated operator of the

i avgångslandet, om inte expeditionsreglementet för postpaket medger undantag från denna regel.

1.3 Utdelningsavgifterna ska vara enhetliga inom varje lands hela territorium.

2 I fråga om paket som utväxlas mellan två utsedda operatörer eller mellan två postanstalter inom samma land med hjälp av en eller flera utsedda operatörers landtransporter tillfaller i enlighet med expeditionsreglementet en andel av den transitlandsavgift som tas ut var och en av de utsedda operatörer som deltar i landtransporten utgående från delsträckornas längd.

2.1 De utsedda operatörer som förmedlar paket enligt villkoren för öppen transit kan ta ut den engångsavgift per försändelse som fastställs i expeditionsreglementet.

2.2 Transitlandsavgiften ska betalas av den utsedda operatören i avgångslandet, om inte expeditionsreglementet för postpaket medger undantag från denna regel.

3 Varje land vars utsedda operatör deltar i förmedling av paket sjövägen har rätt att ta ut en sjötransportavgift. Denna avgift ska betalas av den utsedda operatören i avgångslandet, om inte expeditionsreglementet för postpaket medger undantag från denna regel.

3.1 Sjötransportavgiften fastställs i enlighet med expeditionsreglementet för paketpost utgående från delsträckornas längd.

3.2 De utsedda operatörerna har rätt att höja sjötransportavgifterna i stycke 3.1 med högst 50 procent. De kan däremot sänka dem utan nedre gräns.

Artikel 34

Rätten för Rådgivande kommissionen för postala utredningar att fastställa avgifter

1 Rådgivande kommissionen för postala utredningar har rätt att fastställa följande avgifter som de utsedda operatörerna ska betala i enlighet med villkoren i expeditionsreglementena:

1.1 Transitavgifter för hantering och transport av brev försändelser genom ett eller flera förmedlande länder

country of origin, unless the Parcel Post Regulations provide for exceptions to this principle.

1.3 The inward land rates shall be uniform for the whole of the territory of each country.

2 Parcels exchanged between two designated operators or between two offices of the same country by means of the land services of one or more other designated operators shall be subject to the transit land rates, payable to the designated operators which take part in the routing on land, laid down in the Regulations, according to the distance step applicable.

2.1 For parcels in transit à découvert, intermediate designated operators shall be authorized to claim the single rate per item laid down in the Regulations.

2.2 Transit land rates shall be payable by the designated operator of the country of origin unless the Parcel Post Regulations provide for exceptions to this principle.

3 Any designated operator which participates in the sea conveyance of parcels shall be authorized to claim sea rates. These rates shall be payable by the designated operator of the country of origin, unless the Parcel Post Regulations provide for exceptions to this principle.

3.1 For each sea conveyance used, the sea rate shall be laid down in the Parcel Post Regulations according to the distance step applicable.

3.2 Designated operators may increase by 50% at most the sea rate calculated in accordance with 3.1. On the other hand, they may reduce it as they wish.

Article 34

Authority of the POC to fix charges and rates

1 The Postal Operations Council shall have the authority to fix the following rates and charges, which are payable by designated operators in accordance with the conditions shown in the Regulations:

1.1 transit charges for the handling and conveyance of letter mails through one or more intermediary countries;

1.2 Grundavgifter och avgifter för flygtransport för postbefordran med flyg

1.3 Utdelningsavgifter som ersättning för utdelning av ankommande postpaket

1.4 Transitlandsavgifter för hantering och transport av paket landvägen genom förmedlingslandet

1.5 Sjötransportavgifter för befordran av paket sjövägen.

2. Alla rättelser som görs enligt metoder som ska garantera en lika stor ersättning för alla utsedda operatörer som producerar tjänster ska grunda sig på så tillförlitliga och representativa ekonomiska uppgifter som möjligt. Alla ändringar om vilka beslut fattats träder i kraft den dag rådgivande kommissionen för postala utredningar bestämmer.

Del IV

Slutbestämmelser

Artikel 35

Villkor för ratificering av förslagen till ändring av konventionen och expeditionsreglementena

1 För att konventionen ska kunna godkännas måste majoriteten av de närvarande röstberättigade representanterna godkänna de förslag till ändringar av konventionen som behandlas av kongressen. Vid omröstningen ska minst hälften av de röstberättigade medlemsländerna ha en representant närvarande.

2 För att expeditionsreglementena för brevpost respektive paketpost ska kunna godkännas måste majoriteten av de röstberättigade medlemsländerna godkänna förslagen till ändringar av reglementena.

3 För att de förslag till ändringar av konventionen och dess slutprotokoll som framläggs mellan två kongresser ska träda i kraft måste de få

3.1 två tredjedelar av rösterna vid en omröstning i vilken åtminstone hälften av föreningens röstberättigade medlemsländer deltar ifall det är fråga om en ändring

3.2 en majoritet av rösterna om det är fråga om en tolkning av bestämmelserna.

1.2 basic rates and air conveyance dues for the carriage of mail by air;

1.3 inward land rates for the handling of inward parcels;

1.4 transit land rates for the handling and conveyance of parcels through an intermediary country;

1.5 sea rates for the conveyance of parcels by sea.

2 Any revision made, in accordance with a methodology that ensures equitable remuneration for designated operators performing the services, must be based on reliable and representative economic and financial data. Any change decided upon shall enter into force at a date set by the Postal Operations Council.

Part IV

Final provisions

Article 35

Conditions for approval of proposals concerning the Convention and the Regulations

1 To become effective, proposals submitted to Congress relating to this Convention must be approved by a majority of the member countries present and voting which have the right to vote. At least half of the member countries represented at Congress and having the right to vote shall be present at the time of voting.

2 To become effective, proposals relating to the Letter Post Regulations and the Parcel Post Regulations must be approved by a majority of the members of the Postal Operations Council having the right to vote.

3 To become effective, proposals introduced between Congresses relating to this Convention and to its Final Protocol must obtain:

3.1 two thirds of the votes, at least one half of the member countries of the Union which have the right to vote having taken part in the vote, if they involve amendments;

3.2 a majority of the votes if they involve interpretation of the provisions.

4 Trots bestämmelserna i stycke 3.1 kan ett medlemsland vars nationella lagstiftning inte ännu harmonierar med en föreslagen ändring inom 90 dagar efter att det har fått vetskap om förslaget lämna in ett skriftligt meddelande till generaldirektören för internationella byrån om att landet inte kan godkänna ändringen.

Artikel 36

Förbehåll som framlades vid kongressen

1 Förbehåll i strid med Världspostföreningens mål och syfte är inte tillåtna.

2 I regel ska ett medlemsland som är av annan åsikt än de övriga medlemsländerna sträva till att i mån av möjlighet godta majoritetens åsikt. Förbehåll ska framställas endast om det är ytterst nödvändigt, och de ska motiveras på erforderligt sätt.

3 Förbehåll till någon av artiklarna i den gällande konventionen ska framställas som förslag till kongressen och vara skrivna på något av internationella byråns arbetsspråk och i enlighet med reglerna för ärendet i fråga i kongressens arbetsordning.

4 För att förslaget till förbehåll ska kunna godkännas måste det godkännas med så stor majoritet som förutsätts för en ändring i den artikel som förbehållet gäller.

5 I princip ska förbehållen tillämpas ömsesidigt mellan de medlemsländer som gjort förbehållen och övriga medlemsländer.

6 Förbehåll mot den gällande konventionen fogas till dess slutprotokoll utgående från de förslag som kongressen godkänner.

Artikel 37

Konventionens ikraftträdande och giltighetstid

1 Denna Konvention träder i kraft den 1 januari 2010 och förblir gällande fram till dess att avtalen från följande kongress träder i kraft.

4 Notwithstanding the provisions under 3.1, any member country whose national legislation is as yet incompatible with the proposed amendment may, within ninety days from the date of notification of the latter, make a written declaration to the Director General of the International Bureau stating that it is unable to accept the amendment.

Article 36

Reservations at Congress

1 Any reservation which is incompatible with the object and purpose of the Union shall not be permitted.

2 As a general rule, any member country whose views are not shared by other member countries shall endeavour, as far as possible, to conform to the opinion of the majority. Reservations should be made only in cases of absolute necessity, and proper reasons given.

3 Reservations to any article of the present Convention shall be submitted to Congress as a Congress proposal written in one of the working languages of the International Bureau and in accordance with the relevant provisions of the Rules of Procedure of Congresses.

4 To become effective, proposals concerning reservations must be approved by whatever majority is required for amendment of the article to which the reservation relates.

5 In principle, reservations shall be applied on a reciprocal basis between the reserving member country and the other member countries.

6 Reservations to the present Convention shall be inserted in the Final Protocol to the present Convention, on the basis of proposals approved by Congress.

Article 37

Entry into force and duration of the Convention

1 This Convention shall come into force on 1 January 2010 and shall remain in operation until the entry into force of the Acts of the next Congress. In witness whereof the pleni-

Till bekräftelse härav har de befullmäktigade ombuden för medlemsländernas regeringar undertecknat denna Konvention i ett exemplar som förvaras hos generaldirektören för internationella byrån. Världspostförbundet internationella byrå sänder en kopia av konventionen till alla fördragsslutande parter.

Upprättad i Genève den 12 augusti 2008.

potentiaries of the Governments of the member countries have signed this Convention in a single original which shall be deposited with the Director General of the International Bureau. A copy thereof shall be delivered to each party by the International Bureau of the Universal Postal Union.

Done at Geneva, 12 August 2008